መጽሐፈ ታሪክ ወግሥ

አዘጋጅ:-

መምህር አፈወርቅ ተክሌ

የቅኔ መምህርና ሰባኬ ወንጌል

1997 ዓ.ም አዲስ አበባ

«አባቶች ሆይ ከመጀመሪያ የነበረውን አውቃችኋልና እጽፍላችኋለሁ:
ጉበዞች ሆይ ክፉውን አሸንፋችኋልና እጽፍላችኋለሁ::
ልጆች ሆይ አብን አውቃችኋልና እጽፍላችኋለሁ» 1ዮሐ. 2÷12

© መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው።

የመጀመሪያ እትም 1997 ዓ.ም

የመጽሐፉ መታሰቢያነት

የዛሬ ማንነቴና የሕይወቴ ትርጉም ለሆነችኝ ምስጢርን አመስጥሬ እንዳውቅና ትምህርተ ሃይማኖትን እንድረዳ የዕውቀት ፈር ቀዳጅ ለሆነችኝ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን የቆሙ ትምህርት ቤት እንዲሁም የጉባኤ መምህራንና ተማሪዎች ትሁንልኝ።

ምሥጋና

ይህን መጽሐፍ ከረቂቅ ጀምሮ ለሕትመት እስከበቃበት ዕለት ድረስ የተለያዩ መጻሕፍትን በማንበብና መረጃዎችን በማሰባሰብ እንዲሁም የኮምፒውተር ሥራው ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ በጥራት እንዲከናወን በማድረግና ደከመኝ ሰለቸኝ ሳይል ባለው በቂ ዕውቀትና ችሎታ ከጐኔ ሆኖ ላንባብያንና ለተማሪዎች በቂ ዕውቀት ሊሰጡ የሚችሉ ጠቃሚ ቃላቶች በመጽሐፉ ውስጥ እንዲካተቱ በማድረግ በአጠቃላይ ከረቂቅ እስከ ሕትመት ድረስ ጊዜውን ሰውቶ ጉልበቱን ዕውቀቱንና ምክሩን ለለገሰኝ ለሊቀ ዲያቆናት ፍስሐ ስንደቁ እጅግ በጣም ከፍ ያለ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ከዚህ በታች በሚከተለው ገጽ የተጻፉት የቃላት ማሳጠሪያ ቃሎች በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙ ናቸው።

ከቅዱስ መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙት እንዳሉ ሆነው የቀሩትን እንደሚከተለው እናሳያለን።

ስንክ	ማለት	ስንክሳር
መስ	»	መስከረም
ጥቅ	»	ጥቅምት

ወራቱን በዚህ ዓይነት ዝለቅ

ፍነ	ማለት	ፍትሐ ነገሥት
ፍት.መን	»	ፍትሕ መንፈሳዊ
መጽ.ምሥ	»	መጽሐፈ ምሥጢር
ሃይ.አበ.	»	ሃይማኖተ አበው
መዝ.ሃይ	»	መዝገበ ሃይማኖት
ድር.ማህ.	»	ድርሳነ ማህየዊ
ዲዲ.	»	ዲዲስቅልያ
ግን.	»	ግንዘት
ቀሌ	»	ቀሌምንጦስ
ቅዳ.አፈ	ማለት	ቅዳሴ አፈወርቅ
ቅዳ. ማር	»	ቅዳሴ ማርያም

ቅዳሴዎችን በዚህ ዓይነት ዝለቅ

አረጋ.	ማለት	አርጋኖን
ፊልክ.	»	ፊልክስዩስ
ፈላ.	»	ፈላስፋ
ገድ.ተክ.ሃይ.	»	ገድለ ተክለሃይማኖት
ገድ.ጊዮ.	»	ገድለ ጊዮርጊስ

ገድላትን በዚህ ዓይነት ዝለቅ

ክብረ.ነገ	ማለት	ክብረ ነገሥት
አረ.መን.	»	አረጋዊ መንፈሳዊ
ፈመ፡	»	ፈውስ መንፈሳዊ

እንዲሁም የግሡን አወጣጥ በዚህ አይነት እናሳያለን።

ው	ማለት	ውስጠ ዘ.
መ	»	መስም ውስጠ ዘ
ግ	»	ግብር ቅጽል
ስ	»	ስርዋጽ
ባ	»	ባዕድ
ባ.ሙ.	»	ባዕድ ሙሻ ዘር
ባ.ከ.ም.	»	ባዕድ ከ ምዕላድ

ምዕ.	»	ምዕላድ
ሳ.	»	ሳቢ ዘር
ዘ.	»	ዘር
ጥ.	»	ጥሬ
ጉል.	»	ጉልት
መድ.	»	መድበል
በብ.	»	በብዙ
የብ.	»	የብዙ ብዙ
አሀ.	»	አሀዝ ቅጽል

ቃልንም ከቃል በየንባቡና በየስልቱ በየብልቱ ለይተው ነጥለው ዘርዝረው ደምረው አንድ ፈርጅ አድርገው የሚያሳዩ የቃል ምልክቶች አምስት (5) ናቸው። መልካቸውና ስማቸውም ይህ ነው።

መልካቸው		ስማቸው
•	.....	ነጥብ÷ አው (ወይም) ነቊጥ÷ ማጥበቂያ።
:	.....	ንውስ ነጥብ÷አው ንጻል (ነጠላ)።
፡÷	.....	ንውስ ሠረዝ ÷ አው ንጻል።
፤	.....	ዐቢይ ሠረዝ÷አው ክውብ (ድረብ)።
።	.....	ዐቢይ ነጥብ÷አው ክውብ ናቸው።

ማሳሰቢያ:- ከዚህ መጽሐፍ ከሀ እስከ ፐ ድረስ ባለው ግሥ እየጠበቁና እየላሉ የሚነበቡ (የሚገሠሡ) ቀለማቶች መኖራቸው ይታወቃል። ሆኖም አንባብያን በቀላሉ ሊረዱት እንደሚችሉ በማሰብ ጠብቀው የሚነበቡ (የሚገሠሡ) ቀለማቶችን በራሳቸው የነጥብ˚ (ይዘት˚) ምልክት የተጠቀምኩ ስለሆነ ይህ ምልክት ያለበት ግሥ ሁሉ ጠብቆ የሚነበብ መሆኑን እንድታውቁት ስል በትሕትና አሳስባለሁ።

ምሳሌ:- ቀደሰ፤ ሰብሐ፤ አሰየ።

ማውጫ ገጽ

መቅድም 1
መግቢያ 3
ትምህርት ቤት 5
ሥነ-ጽሑፍ 7
ትርጓሜ ፊደል 9
የግዕዝ ታሪክ 18
አጭር የሰዋስው ብዚል 22
ጸዋትም ቅኔ 25
ቅኔና ታሪካዊ አመጣጡ 26
ሥርዓተ ቅኔ 30
አርዕስተ ቅኔ 33
የቅኔ ዜማ ልክ 35
ፍናተ ቅኔ (የቅኔ መንገድ) 41
ሥርዓተ ንባብ 56
የግሥ አርእስት 60
ትርጓሜ ግሥ 65
የሀ ግሥ 79
የለ ግሥ 91
የመ ግሥ 104
የሰ ግሥ 116
የቀ ግሥ 144
የበ ግሥ 150
የተ ግሥ 157
የነ ግሥ 166
የአ ግሥ 181
የከ ግሥ 192
የወ ግሥ 197

ማውጫ ገጽ

የዘ ግሥ 205
የየ ግሥ 211
የደ ግሥ 222
የገ ግሥ 229
የጠ ግሥ 332
የጰ ግሥ 236
የጸ ግሥ 237
የፈ ግሥ 241
የፐ ግሥ 247
ግጥም 248
መቅድመ ክብረ በዓል 251
ልደታ ለማርያም 253
የቅዱስ ራጉኤልና የነቢዩ ኤልያስ 259
ቅዱስ ታዴዎስ 259
በአታ ለማርያም 262
ቅዱስ ፋኑኤል 270
ቅዱስ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ 270
አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ 273
ቍስቋም 279
ኢየሱስ 280
ግዝረት 281
ሥሉስ ቅዱስ 281
ሥላሴ በቤተ አብርሃም 283
አቡነ ኪሮስ 286
ቅዱስ ቶማስ ዘመርዓስ 289
ሚስቀል 291
አ.ያቄም ወሐና. 293

ግውጫ ገጽ

ቅዱስ ሚካኤል መቅድም 298
የሀዳር ሚካኤል 299
ሰኔ » 300
ቅዱስ ሩፋኤል 304
ደብረ ታቦር 305
አቡነ አረጋዊ 308
ቅዱስ ቂርቆስና ኢየሱጣ 315
ኪዳነ ምህረት 322
ጾመ ፍልሰታ 323
ቅዱስ አስጢፋኖስ 324
አባ ኤምስጣቴምስ 327
ቅዱስ ገብርኤል 329
ሠለስቱ ደቂት 334
ሕንፀተ ቤ/ክርስቲያን 340
በዓለ ማርያም 342
ብዙኃን ማርያም 345
ታቦተ ጽዮን 348
አስተርእዮ 350
ደብረ ምጥማት 352
ቅዱሴ ቤታ ለእግዝእትነ ማርያም 353
ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ 354
ቅዱስ ደቅስዮስ 357
ቅዱስ ኡራኤል (ሱርያል) 358
ቅዱስ ጊዮርጊስ 359
አቡነ ተክለሃይማኖት 364
ቅዱስ መርቆሬዎስ 371
ቅዱስ ቶማስ 375
መድኃኔዓለም 378

ማውጫ 7ሸ
አማኑኤል 384
አብርሃም ይስሐቅ ወያእቆብ 385
በዓለ ልደት 388
ዘጠኙ ዐዘያትና ዝኩሳን በዓላት 391
ቅዱስ ማርቆስ 393
መዓምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ 395
12ቱ ሐዋርያት 396
72ቱ አርድኢት 406
36ቱ ቅዱሳት አንስት 410
፱ቱ ቅዱሳን 414
፱ቱ ነገደ መላእክት 417
ቅዱስ መጽሐፍና አዋልድ 419
የቀድሞ የዘወትር ጸሎትና የመልክአ ድርሰት 423
ዐሥሩ ማዕርጋት 426
ዓመተ ዓለም 427
መርሐ ጉልቊ ዘመን ዘኢትዮጵያ 429

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ

መቅድም የግሥና የታሪክ ወንድም

መቅድም ማለት ከመጽሐፉ ፍሬ ነገር አስቀድሞ የሚገኝ ጽሑፍ የነገሩ መሪ ፊት አውራሪ ማለት ነው። መቅድም በነቢይ ይመሰላል። ነቢይ ያለፈውንና እስከ ዕለተ ምጽአት የሚደረገውን በመንፈስ አውቆ ለሕዝቡ እንዲያስተላልፍ መቅድምም ጸሐፊው ለምን እንደተነሳሳና በመጽሐፉ ውስጥም ከገበታ እስከ ገበታ ያለውን ፍሬ ሃሳብ ለአንባቢዎች ያስረዳል፤ ያሳውቃል። ይህንን መጽሐፍ ለመጽሐፍ ያነሳሳኝና ያሳሰበኝ ዐቢይ ጉዳይ ያማርኛ እናት የቤተክርስቲያን መብራት የሆነው ግዕዝ እየጠፋ ሌላ ቋንቋ እየተስፋፋ በማየቴ ነው :: አባቱን አያውቅ አያቱን ይናፍቅ። አባትህንና ሊቃውንትን ጠይቅ /ዘዳ.32÷7/ የቋንቋ አባት የሆነውን ግእዝ ሁሉም እንዲያውቅ ያሳስባል። ያንባት መሠራት አዙሮ ለማየት እንደተባለው አግዚአብሔር ዓይናችንን ሲፈጥር አንዱን በፊት አንዱን በማጅራት አድርጉ መፍጠር ባልተሰወረውም ነበር። ነገር ግን በማጅራት በኩል በሚውለው ዓይን ፈንታ አዙሮ ማየትን አስተማረ (ፈጠረ) በፊትህ ሲመጣ የምታየውን ጣላትህን ባለህ አቅም ተከላክለህ ለመመለስ የማይቀር ነው። በኋላህ የሚመጣውን ግን ስለማታየው በብርቱ ሊያጠቃህ መቻሉን ተገንዝበህ የፊትህንና የኋላህን አስተውለህ ተመልከት። እንዲህ ያደረግህ እንደሆነ ባለታሪክ ያሰኘህል ጥንታውያንና ብሔራውያንን ልማድ አኮስሰህ ዘመናዊውን አሞግሰህ መመልከት አይኑርብህ። የግዕዝ ቋንቋ በኢትዮጵያውያን ሕያው ቋንቋ ሆኖ ብዙ መጻሕፍት ተተርጉመውበት ብዙ ድርሰቶችም ተደርሰውበት የቆየ ቋንቋ ነው ከ12ኛው መቶ ክ/ዘመን ወዲህ ግን በርሱ ፈንታ አማርኛ ስለገባበት ግዕዝ የቤተክርስቲያን ቋንቋ ብቻ ሆኖ እስከአሁን ሳይጠፋ ሲሰራበት ይገኛል። በቤተክርስቲያንም ቢሆን በንባብና በዜማ ካህናት ብቻ ይጠቀሙበታል እንጂ ከንግግር አደባባይ ከወጣ ብዙ ጊዜው ነው። የቀረው ቀርቶ በካህናቱም ዘንድ የተነበበውን ምን ማለት እንደሆነ የሚያውቁት ጥቂቶች ናቸው ነገር ግን በአሁኑ ጊዜም ቢሆን አንዳንድ የሚያስደስት ነገር አለ። ርሱም ግዕዝ በዩንቨርስቲ ውስጥ ከፈተና ማለፊያ አንዱ በመሆኑ ወጣቶች እንዲማሩት ሆኖአል። ግእዝን ለማወቅ ማጥናትና ቅኔ መማር እንዲገባ በተለይ ነቢዩ

ዳዊት ራሱ ግጥም ገጥሞ ፈጣሪውን ከማመስገኑ በላይ ሌላው ሰው ቅኔ እንዲቀኝ ምሥጋና እንዲያቀርብ ሲያዝ «ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት»/ መዝ.2÷11/ ሲል ዘምሯል።አንድ ሰው ቅኔን ለመማር ሲገባ ዕድሜው የበሰለ አእምሮው የተደላደለ መሆን አለበት። ከዚህም በላይ ግዕዝ ጠንቅቆ ያወቀ መሆን ይገባዋል። ምክንያቱም ተማሪው የንባብና የዳዊት ትምህርቱን ከጨረሰ በኋላ የግዕዝ ቋንቋ ሳያውቅና ከዜማም ሆነ ከመጽሐፍ ትምህርት፣ ቤት ገብቼ እማራለሁ ማለት ይልቁን እንጀራ በውኃ እየፈተፈቱ እንደመመገብ የሚያስቆጥር ነው። ግዕዝ ቋንቋ በፊት አውቆ ሌላውን ትምህርት መቀበል ግን ነጭ እንጀራ በዶሮ መረቅ እየፈተፈቱ እንደመብላት ያህል ይቆጠራል። ለዚህም ጉዳይ ማስረጃ ቢያስፈልጉት የግዕዝን ቋንቋ ጣዕምና ጥቅም የቀመሱ ሁሉ ምስክሮች ናቸው። ይልቁንም ግዕዝ የአማርኛ ቋንቋችን እናት እንደመሆኑ መጠን መንፈሳዊ ሆነ ሥጋዊ ጭውውት (ንግግር) በምናደርግበት ጊዜ ወንድና ሴቱን አንድና ብዙውን ሩቅና ቅርቡን እያስለየ አማርኛችንን የሚያበለጽግ ግዕዝ የተባለው ትምህርት ነው። ይህ ግሥ ከነዘሩ ሰዋስው ከነ ነባሩ ከቅዱስ መጽሐፍና ከሌሎችም መጻሕፍት እየተጠቀሰ መጻፉ ከሌሎች የግዕዝ መጻሕፍት ለየት ያደርገዋል። ስለዚህ በውስጡ የሚገኙትን ጥቅሶች ከቅዱስ መጽሐፍ ጋር እያመሳከሩ አንባብያን እንዲጠቀሙበት እናሳስባለን።

2. <u>የቅዱሳን ታሪክ</u>

ቅዱሳን ከፈጣሪያቸው በተሰጣቸው ቃል ኪዳን ፀጋና ክብርን ለሰው ልጅ የሚያሰጡ መሆናቸውን ለማስረዳት ነው። አፍ ሥራ ሲፈታ ወዳጁን ያማልእንዲሉ የዘመኑ ትውልድ ቅዱሳንን አያማልዱም እያለ የቅዱሳንን ክብርና ጸጋ ሲያቃልል ይገኛል። ነገር ግን ቅዱሳን እንደሚያማልዱ ከ1-30 ባሉት ዕለታት ታሪካቸውን ከቅዱስ መጽሐፍ በመጥቀስ ከስንክሳርና ከገድል ከተአምርና ከድርሳን ስለተዘጋጀ የተጻፈውን መመልከት ይበቃል። ታሪክ ፀሐፊው ጳውሎስ ከአቤል እስከ ሳሙኤል ያሉትን አበው ታሪክ ዘርዝሮ ሲጽፍ ሌሎችንም ሥማቸውን

ሳይጠቅስ ሥራቸውን ብቻ ሲገልጽ ጊዜን ለመቆጠብ እንዳልተርክ ጊዜ ያጥርብኛልና ብሏል / ዕብ.11÷5-33/ ስለዚህ ይህ መጽሐፍ ለጉባኤ መምህራን ማስተማሪያ ለተማሪዎችም መማሪያ ግሡን አጥንተው የዕለቱን ታሪክ አውቀው ቅኔ እንዲቆጥሩ ሰባክያንም ለምእመናን የዕለቱን ታሪክ አንብበው እንዲያሰተምሩበት ይረዳል በማለት ግዕዝ ከነጓዙ ታሪክ ከነመልኩ ሳዘጋጅ ማንኛውም አንባቢ አንብቦ ፍሬ ነገሩን እንዲረዳና ዕውቀቱን እንዲያዳብር በማሰብ ነው። ምክር ሰናይት ለኩሉ ዘይገብራ ወለዘ ያስተጋብዕ ማእረራ /መዝ.110÷10/ እንዲህ አስቀድሞ አርዕስቱን ሳያይ መቅድሙን ሳይሰማ ምክንያተ ጽሕፈቱን ሳይዝ መጽሐፍ የሚመለከት እርካብ ሳይረግጥ ወደ ኮር ድንክ ሳይረግጥ ወደ ዙፋን የሚወጣ ሰውን ይመስላል የመጽሐፉን ጠባይ የሚነግር አንቀጸ ምስጢሩን የሚከፍት በረኛው መቅድም ነውና። መቅድም የሌለው መጽሐፍ ግን ደጃፍ እንደሌለው ቤት ነው። አንባቢውም በትር የሌለው አንካሳ መሪ የሌለው ጠንባሳ ይሆናል።

<u>መግቢያ</u>

መግቢያ ማለት መሪ ምልክት ማለት ነው። አንዱን ሰው ወደማያውቀው አገር ልኮ የሚሰድ ሰው ቢያገኝ አንድ መሪ ጨምሮ ቢያጣ የመንገዱን አኳኋንና የአገሩን አቀማመጥ የሚደርስበትንም ቤት በቂ ምልክት አስጠንቶ ወይም የዚህን ካርታ ሰጥቶ ቢሰደው መልእክተኛው ያለችግር ካሠበው ቦታ ይደርሳል እንግዳ ድርሰት የሚጽፍ ሰውም ተመልካቾች ከመካከሉ ሲገቡ የመጽሐፉን አኳኋን ለማወቅ እንዳይቸገሩ መግቢያ በተባለው አርእስት ላይ የመጽሐፉን ጸባይ የአጻጻፉን ድርጅት ብቻ ዘርዝሮ ማሳየት ይገባል። እንደዚህ የሆነ እንደሆነ ተመልካቾች ያለ አንድ ችግር የመጽሐፉን ጸባይ በቀላሉ ሊረዱት ይችላሉ። የመጻሕፍት አጻጻፍ ሥርዓትም 5 ወገን ነው። 1ኛ አንቀጽ 2ኛ አንቀጽ እያለ በአንቀጽ ብቻ ወይም 1ኛ ምዕራፍ 2ኛ ምዕራፍ እያለ በምዕራፍ ብቻ ወይም 1ኛ ክፍል 2ኛ ክፍል እያለ በክፍል ብቻ ወይም 1ኛ 2ኛ እያለ በቍጥር ብቻ ወይም በእንተ እገሌ እያለ በበእንተ ብቻ ሊከፍለው ይችላል። ሆኖም አንቀጽ የሚባለው መክፈያ አንቀጽ በእንተ እገሌ ሲባል እገሌ ስለተባለው የሚዘረዝረው ነገር ሳይፈጸም ሌላ አያገባም ስለዚህም ጠቅላላው ዐቢይ አንቀጽ ነው። በርሱ ውስጥም ምዕራፍና ክፍል ቍጥር

ይውላሉ። እያንዳንዱ ራሱን ችሎ ከላይ እንዳለው መክፈያ ሲሆን ግን ዐቢይ አንቀጽ ንዑስ እየተባለ ርስ በርሱ የበላይና የውስጥ ይሆናል። የዚህ መጽሐፍ አጻጻፍም ይህን ሥርዓት የተከተለ ነው። ስለ አንቀጽ እናት ግሥና ዘር ሲጀምር ዐቢይአንቀጽ ነባር አንቀጽን ንዑስ አንቀጽ ስለ ታሪክ ከ1-30 ያሉ ዕለታትን ምዕራፍ 1 ምዕራፍ 2 በማለት ስለሚቆጥር የቅዱሳንን ዝርዝር አንድ ሁለት በማለት በእንተ እገሌ ስለሚለውም የዕለቱን ታሪክ ከልደት እስከ ሞት ይተርካል። ስለ ክፍል ከመግቢያ እስከ ግስ ድረስ ያሉትን ክፍል 1 ክፍል 2 በማለት ይጨርሳል።

ይህ መጽሐፍ የግእዝና የአማርኛ ንባብ መልመጃ የታላቁ ሰዋስው በር መግቢያ፣ መግለጫ፣ መክፈቻ የግዕዝን ቋንቋ ሕጉንና ሥርዓቱን አመልካች በግዕዝ ቋንቋ በተጻፉት ጥንታውያን የብራና መጻሕፍት ምግባርንና ሃይማኖትን ሥጋዊ ታሪክንና መንፈሳዊ ታሪክን በጠቅላላው እጆቿን ለምጽዋት ሃሳቧን ለጸሎት ወደ እግዚአብሔር የዘረጋች ቅድስት ሃገራችን ኢትዮጵያ ኢትዮጵያዊነቷ በጥንታዊ ቋንቋዋና በጥንታዊ ሃይማኖቷ መሆኑን ለማወቅ ለጀማሪዎች መንገድ ጠራጊና መሪ ስለሚሆን ነው። ጣፎችና አታሚዎች የፊደላትን ዘር በብራና ማሕፀናቸው በወረቀት ሰፋ ድላቸው። ከመምህራን እየተቀበሉ ፀንሰውና አምጠው በቀለም በብእር የሚወልዱት የጥፈትና የመጻሕፍት መልክ ድርሰቱ መድበሉ ከምሉ በከፊሉ ይህ ነው። ይህ የጣፍነው ሁሉ መልክ ታትሞ ተጠርዞ ታፍፎ ድጉሱና ማህደሩ ተከናውኖ ግዙፍና ምእዙን ሆኖ ሥራው ካለቀለት በኋላ መጽሐፉ በጽላት ማህደሩ በታቦት ዙሪያው መስምንቱ ማዕዘን ይመሰላል። ከዚያውም ዘንድ ቀኝ የምሥራቅ ግራው የምዕራብ ራሱ የሰሜን እግሩ የደቡብ 4ቱ ቀር በዚህ ውስጥ ያለው የንዑስ ማእዘን ምሳሌ ነው። ጥሩ መስታወት ከሌለ ፊትን በዓይን ማየት እድፋን ጉድፋን መክላት እንዳይቻል የትምህርት የጥፈትም ሥራ እንዲህ ነው። ጥሩ መምህር ጥሩ መጽሐፈ ግ ካልተገኘ ጥሩነት የለውም። መምህርና መጽሐፍ የተማሪቤት እነዚህ ሦስቱ በጥሩ ምንጭና በፈላሽ በወራጅ ተማሪና ጣፊም በውኃ ቀ

ይመሰላሉ በጥፈትና ባነጋገር የፊደል ጥንቃቄ ከሌለ ምንጩ ደፈረሰ ማለት ነው።

ትምህርት ቤት የሐዋ.19÷9 ዳን.1÷18/

ከአሁን ቀደም ንጉሥ ጳጳስ ስለ ሕዝብ በየወረዳው ያቆሙት ታላላቅ ጉባኤ ሰፋፊ የተማሪ ቤት ከሌለ ዘንድ ከአባትና ከእናት ቤት ኮብልሎ አገር ለአገር ዞሮ በልመና እንጀራ የሚማሩት ትምህርት እንደ ቅምሻና እንደ ጉርሻ የማያጠግብ ስለሆነ በሽመታና በቧገታ በራቻና በሸት ይመሰላል ከዚህ ምሳሌ የተነሳ ጥፈትና ትምህርት እየቅል ሆኖ ጥፈት አዋቂዎች ከሰዋስው ትምህርት የራቁ መጽሐፍ አዋቂዎችም ጥፈት የማያውቁ ስለሆኑ በዚህ ምክንያት የግዕዝ አዝመራ የትምህርቱ ሰብል በመምህራን ማጭድ በበሊጎ አእምሮ ተለቅሞ ታጭዶ ነዶው ታስሮ ተሰብስቦ ተከምሮ በታላቅና በሠፊው በትምህርት አውድማ ተጥሎ ምርቱና ግርዱ ተንጣሎ ገና አልታፈሰም፤ አልተዛቀም ሥፍሩና ቍጥሩ ውጤቱ አልታወቀም :: አዝመራው በዝቶ ሠራተኛው አንሷል። ከብዙ በጥቂቱ የተሠራ ቢኖር ተፈጭቶ ያልተነፋ ዱቄት ተበራይቶ ያልተመረተ ምርት ይመስላል የግሡና የፊደሉ እብቅ ቁንዱና ግርዱ የጥፈቱ ፍሬና ገለባ በትምህርት ነፋስ አልተለየም።

የጥንቱ የቆሎ ተማሪ

የቆሎ ተማሪ ማለት ጥሬ ቆርጥሞ ውኃ ጠጥቶ በችግር የተማረ ማለት ነው። አንድ ተማሪ ከዘመዶቹ ተለይቶ ዕውቀትን ለመማር ወደ ት/ቤት ሲሄድ ኮፈዳና ቅምጫና ይዞ ይጓዛል። የልብሱ ዓይነትም የበግ አጉላ ወይም ደበሎ /ኤር.43÷12 ማቴ.7÷15/ የፍየል ሌጦ ዕብ.11÷37/ በርኖስ /2ጢሞ.4÷13/ እነዚህንና ሌሎችንም ውሳጣዊ ልብሶችን ለመግዛት ቀርከሃና ሠሌን እየነገደ ልፋፈጽድቅና ልሳነ ሰብዕ እየጻፈ ይጠቀማል። ልዩ ልዩ መድኃኒትነት ያላቸውንም ዕፀዋትና አሥራው እየቀመመ በሽተኞችን አክሞ ይፈውሳል። / ሕዝ.47÷12 ራዕ.22÷2/ በትምህርት የደከሙትን ባልንጀሮቹን ዘኪያገድፍ (ፍቱን የትምህርት አብነት) እየሰጠ ይረዳቸዋል። /ኩፋ.10÷6 ጥበብ 7÷17-21 1ነገ.4÷33/ የምግቦች ደረጃዎችም የልመና ጥሬ ውጥንቅጥ / ድብልቅ/ እንደ ሕዝቅኤል ይመገባል። /ሕዝ.4÷9-12/ እንዲሁም ቁራሽ እንጀራና ጭብጥ ገብስ

/ሕዝ.13÷19/ እንደ ዳዊትና እንደ እስራኤል የተቆላ ጥሬ ይመገባል። /ኢያ.5÷11 2ሳሙ.17÷28/ እንዲሁም ሳይቆላ ጥራጥሬውን እንደ ዳንኤል ይመገባል። /ዳን.1÷12/ መምህሩም እንደሳሙኤል እንደ ኤልሳዕ ያስተምራል 1ሳሙ.19÷19 2ነገ.6÷1 ዳን.12÷3 የተማሪውንም ስም በነቢያትና በሐዋርያት ስም ይሰይማል። /ዳን.1÷6 ማቴ.10÷1-4/ ግንብ ሠሪ ደንጊያና ደንጊያውን ለማያያዝ በመካከሉ ጭቃ እንዲያደርግ በግንብ ሠሪ ደቀመዝሙሩን በደንግያው ሰዋስውን በጭቃው አገባባትን በግንብ ቅኔውን ሊቃውንት መስለውታል።

ተማሪው በልመና ጊዜ ከውሻ ጋር ያለው ጦርነት

ተማሪና ውሻ ምነው አይስማሙ፣
እስከ ዕድሜ ልካቸው አሉ እንደተዳሙ።
ምን እነሱ ብቻ ፍጥረቱ በሙሉ፣
በዚቺ በእንጀራ አይደለሞይ ጥሉ።
እናቴ ባየሽ እህቴ ባየሽ፣
በቁራሽ እንጀራ ሲያባርረኝ ውሻ።
ከአህት ከወንድምም ከእናት ከአባት መርዶ፣
እጅግ ያሳዝናል ያከፋዳ ባዶ።
እንዲህ መከራ አይቶ ለፍቶ የተማረ፣
ይኖራል በየትም እንደተከበረ።

የተማሪው ሠርግ

አንዲት ሴት በጐረቤቷ አንድ ተማሪ ሚስት ሲያገባ በሠርጉ ቀን ተጠርታ ሄዳ ስትዘፍን ከዚህ የሚከተለውን ገጠመች ይባላል።
የተማሪ ወዳጅ ቢቀር ምናባቱ ፣
ዱላ ሲያነሱበት ይላል ባዛኙቱ።
ከዚህ በኋላ አንዲት የቄስ ሚስት ከመካከል ተነሥታ የሚከተለውን መልስ ሰጠች ይባላል
እንኳን ባዛኙቱ ይበል በሥላሴ፣
እኔ እወደዋለሁ እስኪወጣ ነፍሴ።

አንቺ ባለ ጠላ ሁልጊዜ ቅራሪ፣
እኔስ እሞታለሁ ለዚያ ለተማሪ።
ነጋዴ ቢያገቡት ቅመም ቅመም ይላል፣
ገበሬ ቢያገቡት አፈር አፈር ይላል፣
ወታደር ቢያገቡት ባሩድ ባሩድ ይላል፣
ከሁሉም ከሁሉም ተማሪ ይሻላል፣
ቀድሶ ሲወጣ ዕጣን ዕጣን ይላል።

ተማሪው ከተጋባ በኋላ የማይፋታ መሆኑን አጥብቆ ያሳስባል/ሚል.2÷16 1ቆሮ.7÷38/

መማር እንደዚህ ነው ፈተና ማለፍ፣
የኋላውን አውቆ ሚስቱን የማይነቅፍ።
በሲኦል ከመኖር በብዙ ሥቃይ፣
ይሻላል መታገስ የአንዲት ሴት ጠባይ።
ብዙ ሴቶች ማግባት ክልክል ነው በጠና፣
ላዳም ሔዋን ብቻ ተፈጥራለችና ።
በትዳር ዓለም ሲኖር ክህነትን ጠብቆ ይኖራል የሌላውን ሚስትም እንደ ዮሴፍ የማይመኝ ነው። /ዘፍ.39÷7-20/ ቢሳሳት ግን ክህነቱ አይሠራም ብርሌ ከነቃ አይሆንም ዕቃ እንዲሉ።

ሥነ ጽሑፍ

ጽሕፈትና የጽሕፈት መሣሪያዎች ከየት መጡ ለሚለው ራሱ እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ጽፎ ያሳየው ነው። በዚሁም ሥርዓት ነቢያትና ሐዋርያት ከትውልድ ወደ ትውልድ አስተላልፈዋል። በመጀመሪያ በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር ለሙሴ እንደጻፈ። /ዘፀ.31÷18፣34÷1 ዘዳ.9÷10/ በአዲስ ኪዳንም ለጸሐፍት ፈሪሳውያን እንደጻፈ /ዮሐ.8÷6/ ነቢያትም ይህንን አብነት በማድረግ ጽፈዋል። ሙሴ

/ዘጎ.33÷2/ እያሱ / ኢያ.8÷32/ ሳሙኤል /1ሳሙ.10÷25/ ዳዊት /2ሳሙ.11÷14/ ኢሳይያስ / 2ዜና 26÷22/ ዕዝራ / ዕዝ.8÷34/ እንዲሁም በጸሐፊነት ሙያ የሰለጠኑ ሰዎች ነበሩ::/1ዜና.2÷55፣24÷6/ በአዲስ ኪዳንም /ሉቃ.1÷1 ዮሐ.21÷24/ ጳውሎስ /ገላ.6÷11/ ብዙውን ጊዜ ደራሲዎች በጸሐፊዎች ያጽፉ ነበር:: ኤርምያስ በባሮክ /ኤር.36÷4/ ጳውሎስ በጠርጤሞስ /ሮሜ.16÷22/ ጽሕፈት እጅን ንባብ አፍን እንደሚፈታ /ሉቃ.1÷63/ ጽሑፍ በዓለት ላይ በሰሌዳ በጡብና በብራና በወረቀት ይጻፍ ነበር:: /ኢዮ.19÷24 ኢሳ.30÷8 ሕዝ.4÷1 2ጢሞ.4÷13/ ለመጻፊያ በብዕርና በቀለም ይጠቀሙ ነበር:: /ኤር.8÷8 3ዮሐ.13/ የቀለም ቀንድ /ሕዝ.9÷2/ የእግዚአብሔር ቃል በጽሑፍ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ስለሆነ አይሁድና ክርስቲያኖች ምንጊዜም ልጆቻቸው ንባብንና ጽሕፈትን እንዲማሩ ለማድረግ በብዙ ጥረዋል:: /ዘዳ.6÷4-9፣4÷9 ሚራ.8÷8፣30÷1-6 መሳ.1÷8፣4÷10/ ከጥንት አባቶች ሲያያዝ የመጣው ሥርዓት አሁንም በቤተክርስቲያኒቱ ይገኛል:: ይህውም ተማሪው በጽሑፍ ራሱን ለመቻል የሚገለገልባቸው የጽሑፍ መሥሪያዎች ከዚህ የሚከተሉት ናቸው::

ሀ. የሸክላና የብረት ምጣድ ጥላት ከሙጫና ከስንዴ ሕራር በቀንጠፋ አበባ በውኃ ተበጥብጦ የተሰራ ቀለም

ለ. ከላም ወይም ከጉሽ ቀንድ የተሰራ የቀለም ቀንድ

ሐ. ከሸንበቆና ከቀርከሃ የተቀረጸ ብዕር

መ. ክፍየል ከበግ (ከፈረስ) ቆዳ የተሰራ ብራና

ሠ. የብራናው መወጠሪያ የሚሆኑ 2 ጫፋቸው የተበሳና 2 የሾሉ 4 እንጨቶች

ረ. በብራና ጫፍ እየገቡ ከመዋጥሩ ጋር የሚያያይዙ ቀጫጭን እንጨቶችና መገተሪያ ገመዶች

ሰ. የብራና መራመሚያ ዓይናማ ድንጋይ

ሸ. የብራናው ሰግላጥ (ሥጋ) መሰቅሰቂያ ቍልፍ ቢለዋ::

ቀ. ብራናው ከደረቀ በኋላ ጠጉሩ የሚፋቅበት ትንሽ መጥረቢያና የመጽሐፉ ገበታ ተጠርቦ የሚስማማበት አንድ ምሳር

በ. ብራናው በደረቀ ጊዜ መቅጠጫ መቀስ

ተ. የብራናው ማሥመሪያ ከቀርከሀ የተሠራ

ቸ. ለመሥመሩ ምልክት መሥጫ ከብረት የተሠራ ወስፌ (መሳፍኽ)

ኀ. በሚጽፍበት ጊዜ የብራናው ማለስለሻ የሚሆን ከገል ወይም ዓይነ በጉ ከሆነ ድንጋይ የተሠራ መድመጽ

ነ. የመጽሐፉ መጠረዣና የማጎደሩ መሰፊያ ጅማትና ሲር

ኘ. መጽሐፉ ገበታ ከገባለት በኋላ ልዩ ልዩ ሐረግ ያለው መደጎሻ ናቸው::

ታሪክ እና መቅድም ስለ ፊደል ተረክቦ እና ጥንት ስለ ትምህርታዎ ሰማያዊነት 1ኛ የአብራይስጥ ፊደል

ክፍል አንድ

ፊደልና ጥፈት ለአዳም ልጆች የተገለጡ እና የተሰጡ በአዳም ዕድሜ ነው:: ከዚያም በሣብዓይ ምዕት በሣልሳይ ትውልድ በሄኖስ ዘመን እንደሆነ ታውቋል ሄኖስን እንደ ሙሴ ስቦ በባለሟልነት አቅርቦ ረቂቁን ሕግና ትዕዛዝ አግዝፈው አጉልተው የሚያሳዩ የዓይነ ልቡና መነጽሮች ፊደላትን ሰጠው:: 22 ቱን አሌፋት በ22ቱ ሥነ ፍጥረት አምሣል ኩፋ 3÷9 በጸፍፀፈ ሰማይ ጥፎ አሳይቶ ወዲያው በልቡ እየሳለ ሥነ-ፍጥረትን 10ቱ ቃላትን በቃል በፊደል ያስተምራቸው ዘንድ ያለፈውን ታሪክ እና ዜና ተረስቶ እና ተዘንግቶ እንዳይቀር ለቅሞ ሰብስቦ ይጥፍላቸው ዘንድ ሥራውን እና አሠራሩን ነድፎ አሳይቶታል ፊደላትም ቢስማቸው እና በቁጥራቸው የፈጣሪ እና የፍጥረት ምሣሌ እንደሆኑ ምስጢራቸውን አስረድቶ የጥፈት እና የትምህርት አበጋዝ የአውራን ዓይን ያንካሳን ምርኩዝ የሰው ሁሉ መገሥጽ፣ መናዝዝ አድርጐታል መናዝዝነቱም የአዳም ተስፋ ዳግማይ አዳምን በአርአያ ፊደል ስሉ መስሉ ስሙንም አሌፍ፣ወታው ብሎ በማሳየት እና በመስበክ ነው:: የኋላ ልጆች ነቢያት ይልቁንም ዳዊት ፣ኤርምያስ አቡቀለምሲስ ርሱን መስለውና ተከትለው ከባለቤቱም አፍ ተቀብለው ፊደላዊ ስሙን በፊደል እንደ ሰበኩ:: የጽርእ ፊደል

በአልፋ ዠምሮ በዖሜጋ ስለ ጨረሰ ቀድሞ ለሄኖስ አነ ውእቱ አሌፍ ወታው ያለውን ኋላ ለዮሐንስ አልፋ ወየ ብሎ መድገሙ የራእያቸውን አንድነት ያሳያል። መዝ.118÷1 ሰቈ.2÷1-22 ራእ.1÷8፤ 22÷12 ተቀባዩና ሠራተኛው ሄኖስ ብቻ ሲኾን ይህን የሄኖስን ሥራ ገድለ አዳም ለአዳም ብቻ ፈላስፋው ቀሪጦን ለሴት ብቻ ሰጥቶ ይተርካል ባለቤትነት ግን ከሄኖስ አይወጣም።

ሄኖስ ማለት ፍጹም ሰው ነፍስና ሥጋ ነባቢ ለባዊ ሕያው ማለት ነውና ስሙ ከግብሩ የተስማማ የደብር ቅዱስ ሰው ሄኖስም እንዲህ ከፈጣሪው ተሹሞና ቀሰ የሚያዝ የሚናዝዝ የታቦተ ሕጉ ዐቃቢና ገበዝ የመሲሑም ጸሐፌ ትዕዛዝ ስለ ኽነ አውታረ ልቡናዉ በድሕንግ መንፈስ ተቃኝቶለት ፊደሉን ከቋንቋ ቋንቋውን ከፊደል አስማምቶ ቀኝ እጁን በነፍስ ግራ እጁን በሥጋ ዐሥር ጣቶቹን ባሠርቱ ቃላት መስሎ አነጻጽሮ ባንደበቱና በጣቱ እያነበበና እየጣፈ የፊደልን ሥራ ከሕግና ከትእዛዝ ጋር አምልቶ አስፍቶ አስተምሯል። ሕግ አታድርግ አታድርግ ትእዛዝ ግን አድርግ አድርግ የሚለው ቃል ነው የ2ቱም ራስና ቀንድ በፍጹም ልቡና እግዚአብሔርንና ባልንጀራን መውደድ ናቸው። በመሐላም ጊዜ የግዚአብሔርን ስም ብቻ እንዲጠሩ አጠራሩንም እንዲፈሩና እንዲያከብሩ እንደቀድሞአቸው ግን ደመ አቤል ያጥፋን እያሉ በሩቅ ብእሲ እንዳይምሉ አስጠንቅቋቸዋል። ወውእቱ ዘአጎዘ ይጸወዕ ስመ እግዚአብሔር እንዳለ (ኩፋሌ) 5÷18 ልጁም ቃይናን እንደ ሰሎሞን ንጉሥና ነቢይ ወዲህም ፈላስፋ ነበረና ሕዝቡን እንዳባቱ በቀና መንገድ መርቷቸዋል። ከርሱም በኋላ እስከ ላሜኽና እስከ ኖኅ ተያይዞና ተከታትሉ የሚመጣው ኹሉ ተገልጦለት ለነመላልኤል ለልጆቹና ለሕዝቡ በሰላድወ አብን እየጣፈ ከቤተ መዛግብት እንዳኖረው የአይሁድ ኩፋሌ በዕብራይስጥ ቃል ይተርካል።

በዚህም በሄኖስና በቃይናን ሥራ ግራዝማች ዲያብሎስ ቀንቶ ተመቅኝቶ ጥሩውን ትምህርት ለማደፍረስ በስንዴውም ፊደል መካከል ክርዳድ ለመዝራት ለመነስነስ ፔንሙ የሚባል 4ኛውን ያጋንንት አለቃ ጸሐፌ ትእዛዝ አድርጎ በጠላትነት አስነሥቷል በሙሴ በአሮን

እነኢያኔስን እንዳስነሣ ፔንሙም ከእግዚአብሔር በተገኘው በቅዱሱ ፊደል ሌላ ርኩሰት ትምህርት ጥንቍላና ሻርት ስመ አጋንንት እንዲጥፉና እንዲያነቡ ያስተምራቸው ዘንድ ጌታ ለሄኖስ እንዳሳየው ኹሉ ርሱም በምትሀቱ ቀለምና ከርታስ በእጁ ይዞ ርኩስ ትምህርቱን እየጣፈና እየጠለሰመ መጽሐፍ አድርጎ አሳይቷቸዋል። በቃሉም ጩኸ እየሰበከ ሳይጮኽም ቀርቦ እንደ ባለቅኔ እያሾለኮከ ምስጢሩን ኹሉ በጉሯቸውና ባይናቸውም አጥግቧቸዋል። ይልቁንም ጽልሙታን ከዋክብት የተባሉ የደቂቀ ሴትን አለቆች አነስማዝያን ማሩን አምርሮ ወተቱን አጥቁሮ በመንገርና በማሳየት እንደናታቸው እንደ ሔዋን እያስጉመዠ ማርኳቸዋል። ሕዝቡንም ባለቆቹ ዐድሮ እየሳበ ጭፍራ አድርጎቸዋል። ዛሬም የርሱን አሠር ተከትሰው በቅዱሱ መጽሐፍ በዳዊት በወንጌል በጉልቁ ፊደል የሚያሻርቱ ርሱንም እንደሐረግ በገዛ አስማቱ የሚስቡ የሚጉትቱ ምስጢሩንም በጉራቸው ሰምተው እያዜሙ ለጠየቋቸው የሚያሰሙ ሰዲያብሉስም መልክ ደርሰው ጠላታቸውን ለመጉዳት በዳዊት ፈንታ መልኩን የሚደግሙ የሰብአ ትካት ቁራጮች ብዙ ሰዎች አሉ። ጌታም በወንጌል ወሰበ ይነውሙ ሰብኡ መጽአ ጸላኢ ወዘርዐ ክርዳደ ማእከለ ሥርናይ ወጎለፈ ያለው ከአዳም ከሄኖስ እስከ ርሱ ድረስ ለነበረው መጽሐፍና ትምህርት ላለፈው ኹሉ ነው እንጂ ከርሱ በኋላ ወደ ፊት ለሚመጣው ብቻ አይደለም (ማቴ 13 ÷25-30)።

ከዚህም ቀጥለን ላለፈውና ለሚመጣው ከመጽሐፈ ሔኖክ እንጠቅሳለን (ሔኖ 19÷22-25) ወራብዕ ስሙ ፔንሙ ዝ ውእቱ ዘአርአየ ለውሉደ ሰብእ መሪረ ወመዐርጊረ ወአርአዮሙ ኩሎ ኅቡኣተ ጥበቦሙ (ለአጋንንት) ወአለበዎሙ ውእቱ ለሰብእ መጽሐፈ በማየ ሕመት ወበክርታስ። ወበእንተ ዝ ብዙኃን ይስሕቱ እምዓለም ወእስከ ለዓለም ወእስከ ዛቲ ዕለት እስመ ኢተወልደ ሰብእ ለዘከመ ዝ ግብር ከመ ያጽንዑ ሃይማኖቶሙ በቀለም ወበረቅ እስመ ኢተፈጥረ ሰብእ ዘእንበለ ከመ መላእክት ከመ ይኩኑ ጻድቃነ ወንጹሐነ። ወሞት ዘኩሉ ያማስን እምኢገሰሶሙ አላ በዝ አእምሮቶሙ ይትህጐሉ ወበእንተ ዝ ይበልዐኒ ኅይል እንዳለ።

ኅጢአት የባሕርያችን ናት ለሚሉም አለመኾኗን ሲያጠይቅ መሐልኩ ለከሙ ኃጥአን ከመ ኢኮነ ደብር ገብረ ወኢይከውን ወኢወግር አመተ ሰብእሲት

ከማሁ ኃጢአትኒ ኢተፈነወት ዲበ ምድር አላ ሰብእ እምርእ ሶሙ ፈጠርዋ ወለመርገም ዐቢይ ይከውኑ እለ ገብርዋ ብሉባቸዋል።

ሐተታ

የአዳም ኃጢአት ካባት ወደ ልጅ መውረዱ አዳምን መስለው ተከትለው በሚሠሩት ብቻ ነው እንጂ በማይሠሩትና በሚነቅፋት እንደ ሄኖክ በሚጸየፋት በልጆቹ ኹሉ አይዶለም ይኸውም ቡርክት አንቲ እምአንስት ወቡሩክ ፍሬ ከርሥኪ በተባሉት በናትና ልጇ ይታወቃል። ጽድቁም እንደ ኃጢአት ነው ከባሕርይ ተከፍሎ በመወለድ አይወረስም አባትን መስሎ በመሥራት ብቻ እንጂ (ሕዝ 18÷4ና 20) በዘርም እንዳይወርድ የአዳም ኃጢአት የነፍስ ነው እንጂ የሥጋ አይዶለም ነፍስም እንደ አዳም ነፍስ ከፈጣሪ እፍታ በንጽሐ ጠባይዕ ተገኝታ ካባት ከናት በተከፈለው በዘርና በደም ታድራለች እንጂ ርኳ አትከፈልም (ኢሳ 42÷5 ዘካ 12÷1)

ትርጓሜ ፊደል የሰዋሰው ቡቃያና ተክል

ክፍል 2

መቅድመ ሰዋሰው ወግስ ጸያሔ ንባብ መብእስ ወመርትዔ ነገር ሐንካስ ለዘውስተ ኃይል እምኀይል የሐውር ወይገይሥ። ጸዋትወ ፊደል በበ ማዕረግ ወበበ ክፍል እስመ ለሊሃ ፊደል እመ መቅድመ ቃል ከዊነ ሰዋሰው ዘትክል ለዘእምታሕቱ የዐርግ ሃበ ላዕል

ፊደል ማለት የቋንቋና የቃል ያነጋገር ኹሉ ምልክት አምሳል ወይም መግለጫ ማስታወቂያ ማለት ነው የሰው ኹሉ መልክ በጥሩ ሥዕልና መስታወት ታይቶ ተለይቶ እንዲታወቅ የማይታየውም ሣቡዕ ንባብ ረቂቅ ሐሳብ በቀለም ገዝፎ በክርታስ ተጥፎ በፊደሉ መልክ ታይቶ ተለይቶ ይታወቃልና ስለዚህ ምልክት አምሳል መግለጫ ማስታወቂያ አሉት። በግእዝም ፊደል ብሎ ጣፊ ቆጠረ ለየ መረጠ ይላልና ፊደለ ከዚህ ይወጣል ልዩ ምርጥ ማለት ነው። ቅንጣትነቱን የቃል ዘር መኾኑን ያሳያል። ዐረቦች ሐርፍ ዕብራውያን አት ይሉታል በተገናኘ ምልክት ማለት ነው።

መላው የግእዝ ፊደል ከነ አበጋዙና ከነንዙ ከነአጋዙ

የግእዝ ፊደል	26	x 7 =	182
ተረፍ (ዲቃላዎች)	4	x 5 =	20
አማርኛ ፊደል	7	x 7 =	49

ከግእዝና ከአማርኛ የሚገኙ የራብዕ ዲቃሎች

ራብዖች ብቻ 21 ድምር 272

ስለ ሰባቱ ፊደላት

ክፍል 3

ይኸውም ሊቃውንት ከጥንት ከአበው በተገኘ ከውሉድም የተሰናኘ ትርጓሜ ፊደል የአባ ሰላማን ትጋትና ሥራ ሲተርክ ወአምጽአ ለነ ሰላማ ጳጳስ ፊደለ እምሕርክትያኖስ ወሜጦሙ በአሀዱ ልሳን ወአሙንቱ ስበዑቱ ፊደላት ብሎ ይመሰክራል። ሰባቱ ማለቱ ከግእዝ ጋር ነው። ከሰባቱ ደግሞ ስድስቱ ከነዚያውም 2 :2ቱ ግእዝና ሳድስ፣ካዕብና ሳብዕ ሣልስና ኃምስ ሱቱፋን ናቸው ይወራረሳሉ። ይኸውም በገቢር አንቀጽ ሞአ ፀረ ወጸላኤ ሐነጸ ቤቶ ወጽርሑ ያለውን በተገብሮ ተሞአ ፀር ወጸላኤ ተሐንጸ ቤቱ ወጽርሑ እያለ መኼዱን መናገር ነው። ራብዕ ግን ኃምስና ሳብዕ ሳይቀሩ ከሁሉም ተፈቃቃሪ ነው መልኩን ድርድሩን ሳይለውጥ ሁሉን ይከታል ይህም በልአ ሥጋ ወመና ተበልዐ ሥጋ ወመና ማለቱን ያሳያል ኃምስ ሳብዕ ደግሞ እንደ ራብዕ ናቸው ቀሠመ ጽጌ ወፍሬ ተቀሥመ ጽጌ ወፍሬ አኃዘ ዶርሆ ወእንቆቅሐ ተእኅዘ ዶርሆ ወእንቆቅሐ እያሉኙ ገቢር ተገብሮ ይከታሉ። 6 ያልናቸው 3 መዋርስቶች ባይንና በጉሮ ባፍንጫ ይመሰላሉ፣ራብዕ በአፍ ይመሰላል ባለቅኔዎች ግን ሰባቱን ኹሉ በሰባቱ ዕለታትና በሰባቱ ሀብታት በሰባቱ ምስጢራት ይመስሏቸዋል። ኪ.ወ.ክ.መ.ሰ.ወ ገጽ 29

ክፍል 4

መላው 26ቱ ፊደላት በ5 ጸታ ተከፍለው በ5ቱ ሕዋሳተ አፍ በጉሮሮና በትናጋ በምላስና በከንፈር በጥርስ ይነገራሉ ጸታቸውና ክፍላቸውም ይህ ነው። 1 በጉሮሮ የሚነገሩ 5 ናቸው። እነርሱም አ፡ሀ፡ሐ፡ኀ፡ዐ ናቸው።

እነዚህ 5ቱ ከመላላት በቀር መጥበቅ የላቸውም።

2 በትናጋ የሚነገሩ 4 ናቸው እነርሱም ገ፡የ፡ከ፡ቀ ናቸው

3 በምላስ የሚነገሩ 5 ናቸው እነርሱም ደ፡ጠ፡ለ፡ነ፡ተ ናቸው፡፡

4 በከንፈር የሚነገሩ 6 ናቸው እነርሱም በ፡ወ፡መ፡ፈ፡ጰ፡ፐ ናቸው

5 በጥርስ የሚነገሩ 6 ናቸው እነርሱም ዘ፡ሠ፡ጸ፡ፀ፡ረ፡ሰ ናቸው

አኃዝ ቅጽል

ክፍል 5

ጸዋትወ ቅጽል ወአኃዝ የሰዋሰው ባለቤትና ጓዝ

አኃዝ ዘርና ነባር ስለ ኾነ በዘርነቱ ከዘር ቅጽሎች እንዲስማማ በነባርነቱም ከነባር ቅጽሎች ከንዑስ ከደቂቅ ይስማማልና ቁጥሩ ከ2ቱም ነው፡፡ ዘርነቱም በዝርዝር ፊደል ሲጣፍ ነው፡፡ አኃዝ ካንድ እስከ ምእልፊት ያለ የቁጥር ኹሉ ጠቅላይ ስም ነው አኃዝ ማለት መያዣ ዐረቦን ወይም ኾምርና ውጥን ማለት ነው፡፡ መያዣው አንዳንድ ቅንጣት ፊደል (1፡2፡3-አ፡በ፡ገ) ውጥኑም ቃል ነው አንድ ኹለት ሦስት ማለት፡፡ ከ7 እስከ 1000 ምንም በየክፍሉ ፍጹም ቢሆን ያንዱ ቤት ላሥር ያሥሩ ለመቶ የመቶው ለሺሕ የሺሑ ለአልፍ የአልፍ ለምእልፊት ውጥን ይባላል 10ሩ የርባታ መደብ ለ80ው መደብ ውጥን እንዲባል፡፡ አኃዝ ሲባል ኹሉም ውስጠ ዘና ውስጠ ብዙ ስም ነው ስፍን ስፍናዊ ብሎ ለሚጠይቅ ወይም ለሚያስብ የብትኖችን ማነስና መብዛት ስንትነትና ስንተኛነት ዘርዝሮ ደምሮ ለማሳየት ከባለቤት በፊት እየገባ ዐብሮ የሚነገር ባለቤትም ባይኖር ርሱ ራሱ በቂ ስለኾነ ቅጽል ይባላል፡፡ ርስ በርሱም ይቀጻጸላል፡፡ ካንድ እስከ ምእልፊት ያለ አኃዛዊ ቁጥር ባንድ ረዥም ገመድ ሲመሰል ቤቱና ክፍሉ 5፡5 ይኾኑለታል ቤት 1፡10፡100፡1000፡10000፡፡ ክፍል መዘርጋት መተርተር መክፈል ማጠፍ መጠቅለል ናቸው፡፡ መዘርጋት ብዛትንና ስንትነትን እንደ ነዶና እንደ ችቦ አስሮ ሰብስቦ የሚያሳይ የጅምላ ቁጥር ነው፡፡ ምሳሌ 1፡2፡10 እንዲሁ፡፡ መተርተር ስንትነታቸው ከታወቀ ከብዙዎች ማኸል ስንተኛነትን ለይቶ የሚያሳይ የተራ ቁጥር ነው፡፡ ምሳሌ 1ኛ 2ኛ 10ኛ እንዲሁ፡፡ መክፈል

የክፍሎችን ስም እንደ ተራ ቁጥር እየለየ በየማዕረጉ የሚያሳይ ክፍላዊ ቁጥር ነው፡፡ ምሳሌ መንፈቅ ሣልሲት ራብዒት ወከማሁ ማጠፍ ጅመላውን ቍጥር ዐጥፎ ደርቦ እያሳየ በመንታ መንገድ የሚወስድ የአጸፋ ቍጥር ነው፡፡ አሐዳት አው ካዕበተ አሐዱ 1 ዕጽፍ፡፡ክልኤታት አው ካዕበተ ክልኤቱ 2 ዕጽፍ 4 ነጠላ ወከማሁ፡፡ መጠቅለል እንዳራቱ ክፍሎች አኃዝ ሳይኖረው በቅጽልነቱ ማነስና መብዛት ሕጸጽና ምልአት የሚያሳይ የአኃዝ ቅጽሎች ሰብሳቢና ከታች የሚኾን መድበል ቁጥር ነው ያውም ጎዳጥ ብዙኅ ኵሉ ይህን የመሰለ፡፡

ሥራቸውንና ጫፋቸውን በገመድ ዘይቤ ስበን ጐትተን መዘርጋት መተርተር ያልናቸው ጅምላና ተራ አካኼዳቸው እንደ የዋህና እንደ መሠሪ ርባ ስለ ኾነ ስማቸው የዋህ ቁጥርና መሠሪ ቍጥር ይባላል የዋሁ ጅምላ መሠሪው ተራ ነው የቀሩትም ሦስቱ መክፈልና ማጠፍ መጠቅለል ያልናቸው ከፋይና ዐጣፊ ጠቅላይ ይባላሉ፡፡ ጅምላና ተራ ከአንድ እስከ ኻያ ወንድና ሴት እየለዩ ከዚያ በላይ ግን ሳይለዩ ዕሥራ ሠላሳ በማለት እያስተባበሩ ይኼዳሉ ይኸውም ምእላድ ሳይኖር ነው ምእላድ ሲኖር ግን ዕሥራ ሠላሳ ያለውን ዕሥራዊ፣ ዊት ሠላሳዊ፣ ዊት ያሰኛልና ከመለየት በቀር ማስተባበር የለም፡፡ የጅምላ ቍጥር አጣጣፍና አፈታት 2 ዓይነት ነው አጣጣፍ በአኃዝ በፊደል አፈታት እንደ ንባቡ አንድ አንዱ ኹለት ኹለቱ እያለ በሳድስ በካዕብ መጨረስ ነው፡፡ የሴቶችም ቍጥር ከአንድ እስከ ኻያ ከፊደል እንጂ ከአኃዝ ጋር አይስማማም ዱባና ቅል ነው፡፡ ስለዚህ አሐተ፡ አሐቲ ክልኤ፣ ክልኤቲ ሠላስ፣ አርባዕ፣ ኀምስ፣ እያለ በፊደል ብቻ ይጣፋል፡፡ አኃዝ ቅጽል ዘርና ነባር ስለ ኾነ ርባታውና ዝርዝሩ እስከ 10 መደብ ነው፡፡

የወንዶች ጅምላና የሴቶች ጅምላ ቁጥር

፩	አሐድ ዱ	አንድ ዱ	አሐ(ድ) ት፡ቲ
፪	ክልኤ፡ ት፡ ቱ	ኹለት፡ ቱ	ክልኤ፡ቲ
፫	ሠለስት፡ ቱ	ሦስት፡ ቱ	ሠላስ
፬	አርባዕት፡ ቱ	አራት፡ ቱ	አርባዕ
፭	ኀምስት፡ ቱ	ዐምስት ቱ	ኀምስ
፮	ስድስት፡ ቱ		ስሉ
፯	ሰብዐት፡ ቱ		ሰብዑ

፮	ስምንት፡ ቱ		ሰማኒ፡ ኒቱ
፱	ተስዐት፡ ቱ	ዘጠኝ፣ኙ	ተስዑ
፲	ዐሥርት፡ ቱ	ዐሥር፡ ሩ	ዐሥሩ
፲ወ፩	ዐሥርት ወአሐድ ፡ዱ		ዐሥር ወአሐት ፡ቲ
፲ወ፪	ዐሥርት ወክልኤት ፡ቱ		ዐሥር ወክልኤ፡ቲ
፲ወ፫	ዐሥርት ወሠለስት ፡ቱ		ዐሥር ወሠላስ
፲ወ፬	ዐሥርት ወአርባዕት ፡ቱ		ዐሥር ወአርባዕ
፲ወ፭	ዐሥርት ወኀምስት ፡ቱ		ዐሥር ወኀምስ
፲ወ፮	ዐሥርት ወሰድስት ፡ቱ		ዐሥር ወስሱ
፲ወ፯	ዐሥርት ወሰብዐት ፡ቱ		ዐሥር ወሰብዑ
፲ወ፰	ዐሥርት ወሰምንት ፡ቱ		ዐሥር ወሰማኒ ፡ኒቱ
፲ወ፱	ዐሥርት ወተስዐት ፡ቱ		ዐሥር ወተሰዑ
፳	ዕሥራ ኻያ ካያ ካዕበተ ዮድ		ዕሥራ 2 ጊዜ 10
በወንዶች ዕሥራ ወአሐድ፡ ዱ በሴቶች ወአሐተ፡ ቲ እያለ እስከ 29 እንዲሁ ተጫፍሮ ይኼዳል			
፴	ሠላሳ	በቁሙ	ሦስት ዐሥር
፵	አርብዓ	አርባ	አራት ዐሥር
፶	ኀምሳ	ዐምሳ	ዐምስት ዐሥር
፷	ስ(ድ) ሳ	በቁሙ	ስድስት ዐሥር
፸	ሰብዓ	ሰባ	ሰባት ዐሥር
፹	ሰማንያ	ሰማንያ	ስምንት ዐሥር
፺	ተስዓ	ዘጠና	ዘጠኝ ዐሥር
፻	ምእት	መቶ	ዐሥር ዐሥር
፻፩	አምአት አው ዐሥርቱ	ምእት	ዐሥር መቶ ፩ ሺህ
፳፻	ዕሥራ ምእት	ኹለት ሺህ	
፴፻	ሠላሳ ምእት	ሦስት ሺህ	
፵፻	አርብዓ ምእት	አራት ሺህ	
፶፻	ኀምሳ ምእት	አምስት ሺህ	

፷፻	ስሳ ምእት	ስድስት ሺህ	
፸፻	ሰባዓ ምእት	ሰባት ሺህ	
፹፻	ሰማንያ ምእት	ስምንት ሺህ	
፺፻	ተስዓ ምእት	ዘጠኝ ሺህ	
፼	አልፍ (መቶ ጊዜ መቶ)		ዐሥር ሺሕ
፲፼	ሀሥርቱ አልፍ አው አእላፍ		መቶ ሺሕ
፳፼	ዕሥራ አልፍ ሠላሳ አልፍ እያለ እስከ ፺፼፼ ይኼዳል		
፻፼	አእላፋት መቶ አልፍ ወይም ፲፼ ሺህ (ሚልዮን)		
፲፻፼	ትአልፊት ሺህ አልፍ ወይም አልፍ ሺህ (፲ ሚሊዮን)		
፳፻፼	ዕሥራ ምእት አልፍ እንዲህ እያለ እስከ ፺፻፼ ይኼዳል		
፼፼	ምአልፊት	አልፍ ጊዜ አልፍ (፻ ሚልዮን)	

ሐዲስ ሐሳብ እንግዳ ቁጥር በምአልፊት ላይ የሚጨመር የቢልዮንና የትሪልዮን አንጻር::

ምአልፊትን ደግሞ እንደ አልፍ ፲፡፻፡ ፲፻፡ ፻፻ አያሉ በ 4ቱ ቅጽሎች ሲያበዙት አንድ የነበረው ፼ ምአልፊት ይኾናል:: ኹለተኛም በሚሊዮንና በቢልዮን ተራ ሲያወርዱት ትሪልዮን ከሚባላው ቍጥር ይስማማል:: ከአልፍና ከአእላፍ በላይ ያለ ቍጥር በውሳኔም አለውሳኔም ይነገራልና ውሳኔው ይህ ነው:: ያለውሳኔ ግን ሲነገር አእላፈ አእላፋት ወትአልፊተ አእላፋት ምአልፊት ይላል ብዛቱ እንዳሸዋና እንደ ኮከብ ሰፍሮ ቁጥሮ ሊያውቁት የማይቻል ከፈጣሪ በቀር ሰፋሪ ቈጣሪ ልክና መጠን የሌለው የብዙ ብዙ ማለት ነው አባይን በጭልፋ እንዲሉ ዘፍ 13÷16 : 15÷5

መዐዛ ሰዋስው ፊደል የግጥም ስብክት

ክፍል 6

ላንቀጹ ፍልሰታ ለርባታው ሑዳዴ፡ የተለቀመውን ጥሩ ፊደል ስንዴ
በቀለም ገበያም ጣፊው ብር ሲቀረጥ ፡ፊደሉ እንዳይሸጥ እንዳይለወጥ
ነቢያት የዘሩት የፊደላት ገብስ፡ ስሙ ልጅ አልቅሶ ቶሎ የሚደርስ
እግዚአብሔር የወሰነው በሕዝቅኤል አፍ፡ ሰባት ዓመት ብሉ መንፈቅ ሳያተርፍ

ይህም ሰባት ዓመት ዘመነ ማእረር፡ ከበጉ ዐይንና ቀንድ የሚተባበር
አብዝቶም ሲጠጡት በሽልም ፊደል፡ ሆድ ስላላሞቀ ጠላ ነው ብንል
ፊደሉ ብረሃን ዘእምብርሃን- ሰባት ቁልጭልጭ የእግዚአብሔር በግ ዐይን
የፊደሉ ምንጭ ዐይነ ውሃው-ከላይ ነውና የፈለቀው
ከሣር ከቅጠል በዝቶ ጊዜዋ-አሮጊት ስትሆን በተፈጥሮዋ
እንደ ሔኖክ ንስር ሕዋሳቶች-በተሐድሶ ስለኖረች
ዐይንና ጥርሷ ብሉይ ሐዲስ-ነጭና ጥቁር የሚያጣቅስ
ዝርባዋም ንባብ እንደ ሰሎሜ- ጌታን ያዘለው በሰው ትርጓሜ
ጌታም ለሄኖስ ሲድራት ባርኮ-ስላረገዘች የርሱን አምልኮ
ከአልፍ እስከ ታው መልኩ ፊደል- የሥነ ፍጥረት ጠቅላይ መድበል
የመልኩም ድርሰት በማሕልይ -ተጥፎለታል ደግሞም ለሚያይ
መስለናታል በጥሩ ዐይናማ- ከወጣቶች ልብ እንድትስማማ
ዐይናማነቷም እንደ ንስር- የወረደ ነው በፊደል ዘር
ምንም ቢያጅቧት መኳንንቶች - ዐይኗና ልቧ ከተማሮች
እኔም ልጨፍር ቃሌን ላንሳው - ተማሪን ሁሉ ደስ እንዲለው
በሽብር ወንዶቿም ነገደ ሴም - የተሠራጩት በምድረ ካም
ታሪኩም ቈንጆ ስሙ ብርሃነ- በምስራቅ ቋንቋ የሰለጠነ
በተራራም ላይ የሠሩት ግፍ- አይሰወርም ከታሪክ አፍ
ቅዱስ መጽሐፍም በርሱ አማርኛ- ከእግዚአብሔር ተልኮ መጣ ዳግመኛ
የትምህርቷን ወንዝ አለወረፋ -ኹሉ እንዲቀዳ እየተስፋፋ
ርሷም ጣይቱ መሐንዲስ ኹና- እየቀየሰች የሰው ልቡና
ወጣት ወጣቱን ለመቀበል- አዘጋጅታለች ቤቷን ፊደል
ሊፕም እንዳይኾን ትርጓሜው ኹሉ- ትምርቱን ማብሰል በየሌዱ

2ኛ የግእዝ ታሪክ

ክፍል 1

ግዕዝ ማለት ምን ማለትነው ግዕዘ ተጓዘ ከሚለው ግሥ የወጣ ነው
ከወዴትስ መጣ? መቼ? ግዕዝ ማለት ስመ ተጸዎዖ የቋንቋ ወገን ል
ክፍል ማለት ነው:: የግዕዝ ምሥጢሩ አነጋገሩ ብዙ ልዩነት ያሳያል

ግዕዝ ሲባል አርነት መውጣት፣ ከአንድ ቦታ ወደ አንድ ቦታ መሸጋገርና ከባርነት ወደ ነፃነት መውጣትን ያመለክታል:: ስለዚህ ኢትዮጵያን ብሔረ አግዓዚ(አግዓዝያን) ሲል በብዙ ሥፍራ ይገኛል:: ግዕዝ ራሱ ዓይነት/ነፃነት/ ሰጭ መሆኑን ሊያመለክት ይችላል:: አግዓዝያንም ተብለው ቋንቋቸውን ግዕዝ አሰኙት የተባለበት ምክንያትም ደቡብ ዓረብ ከክርስቶስ በፊት ኤርትራን ተሻግረው በሰሜን ኢትዮጵያ ተበታትነው የተቀመጡት የኛ የግዕዙ ታሪክ ነገሥት ነገደ ዮቅጣን ይላቸዋል:: ኖህ ለአዳም አሥረኛ ትውልድ ሲሆን ዮቅጣን ደግሞ ለኖህ ልጅ ለሴም አራተኛ ትውልድ ነው:: / ዘፍ .10:25/ የአገራችን ታሪክ ፀሐፊዎችም እንደሚተርኩት አገር ነባር የሆነውን የኢትዮጵያን የነገደ ካሙን መንግሥት አሸንፎ የወረረውን የሕንድ ንጉሥ ራማን እነዚህ ነገደ ዮቅጣን አሸንፈው አገሪቱን ነፃ ስለአወጡ ነገደ አግዓዝያን ነፃ አውጭዎች ተባሉ:: ሳባ ትግሬን ሲይዝ፣ ወንድሞቹ አባል የአዳልን አገር አፌር ውጋዴንን መያዛቸውን ይገልጻሉ::

እነዚህ ሰዎችም የመጡበት ዘመን፣3ሺህ 36 ዓመት ከክርስቶስ ልደት በፊት በዮቅጣን ልጅ በሳባ ሳባውያን ተብለው የነርሱ ገዥ ሴት ስትሆን ንግሥተ ሳባ ወንድ ሲገዛ ንጉሠ ሳባ ይባል ነበር::

ዛሬ የተጣራው ታሪክ በደቡብ ዓረብ ሳባውያን ሀበሻን፣ሂሚያራት ሐማሪት እንደነበርና እነዚህም የሴም ወይም የዮቅጣን ነገዶች ውስጥ የኤርትራን ባሕር ተሻግረው በኢትዮጵያ ሰሜን በየአውራጃው ተሰማርተው የአክሱምን መንግሥት አቁመው ይተዳደሩ እንደነበር ከማስረጃውም በአክሱም ሐውልቶች ላይ የሚነበበው የሳባውያን ፊደል የጨረቃ አምላካቸው ከነምልክቱ የነገሥታት አስተዳደርና ልማድ በደቡብ ዓረብ ከሚገኘው ጋር ፍጹም አንድ ወይም ተመሳሳይ በመሆኑ ነው::

የአማልክቱም ሥም ሚስረም፣አስታር፣ አለመቅህ፣ ህውብስ... እያለ በደቡብ ዓረብ የተገኘው በኢትዮጵያ ሰሜን ተገኝቶአል:: ስለሆነም በዔቦር ዕብራውያን ተብለው ቋንቋቸው ዕብራኒ ወይም እበራይስጥ እንደተባለ በግዕዝ አግዓዚ / አግዓዝያን/ ተብለው ቋንቋቸው ግዕዝ አገራቸውን አግዓዚት አሰኙ:: ተክለ ጻድቅ መኩሪያ ግራኝ መሐመድ ወረራ በሚል መጽሐፋቸው ምዕ.2 ገጽ 7-8

ክፍል ሁለት

1. ግእዝ የቋንቋ ሴማዊ አዳማዊ ቋንቋ የዕብራይስጥ ወንድም ከዐረብ ከሱርስት የሚገጥም ዘይቤው አልፍ እንደ ማለት አንድ መኸመሪያ ምስጢሩ ጥንታዊ አዳማዊ ልሳን ማለት ነው:: ዘፍ 11:1

2ኛም እንደ ሌላው ቋንቋ ብዙ ድካም ስለሌለበት ቅን ገር ብለው ይፈቱታል:: ተተርጕመ እምልሳነ ቅብጢ ለዐረብ ወዕም ዐረብ ለግዕዝ እን. ሃይ. አበ.1

2. ግዕዝ የፊደል ስም አንድ ወጣት አንድ ቅንጣት አንድ በቀል ዕዝል ቅጥል ነቍጥ ምክትል ዋየል አጋማሽ ኹለተኛ ፈርጅ
3. ግእዝ፣ የዜማ ስም አንደኛ ስልት መጀመሪያ ዜማ 2ኛው ሠለስቱ ዜማ ዘውእቱ ግእዝ ወእዝል ወአራራይ ወእምዝትብል ጸሎተ ዘእምዳዊት በዜማ ግእዝ ህየንተ ዕዝል ዘነግህ ግዕዝ (ስንክ ግን 11 ግንዘ፡ፍኅ) ኪ.ወ.ክ 924

ግእዝ ስለማለትና ስለመባል

ክፍል 3

ግእዝ ማለት ዋሕድ ማለት ነው ጉንድ እንደማለት ጉንድነቱም ዐጽቅ ተብሎ በተቋመ ወርቅ ይመሰላል ግእዝ የቋንቋና የፊደል ስም ሲሆን ከጌታችን ልደት በፊት በዘመነ ብሉይ ኋላም በዘመነ ሐዲስ እስከ አብርሃ ወአጽብሐ ዘመን ድረስ ካዕብ ሣልስ፣ራብዕ፣ ኀምስ፣ሳድስ፣ ሳብዕ ሳይኖር ግእዝ የተባለ ስለዚህ ነው::

ሁለተኛ የሌለው ቀንጃ ነጠላ ፊደል (ኮንሶን) ከሀ እስከ ፐ ያለ ከሰላማ በፊት ከካዕብ እስከ ሳብዕ ድረስ ሳይኖረው ርሱው ራሱ ግዕዙ ብቻ ነበረና:: ቋንቋውን ግዕዝ ያሰኘው ይህ ነው ይባላል:: ከዚያ ወዲያ ግን ከካዕብ እስከ ሳብዕ ላሉት በኩር ግንባ ቀደም ባለ ወንድም ስለሆነ አንደኛ ወይም መጀመሪያ ይባላል:: አ

ግእዝ ቡ: ካዕብ ጊ: ሳልስ ዳ: ራብዕ ሄ: ኃምስ ው: ሳድስ ዞ: ሳብዕ እንዲሉ ግእዝ አንድ አንደኛ መባሉ በአ ምክንያት ነው:: ግእዝ የንባብ ስም መጀመሪያ ንባብ ሕፃናት የፊደልን ቍጥር እጅ እግሩን ከለዩ በኋላ ከነቁጣ እስከ ነቁጣ እየጐተቱ የሚያግዙት ማጋዝ:: ለንባበ ትምህርት በየስልቱ 4 ስም አለው:: ግእዝ፣ ውርድ፣ ዐቢይ ድጋም::

በጥንታዊ ፊደል ተጥፎ ከአክሱም ሐውልት የሚገኘው ጥንታዊ የግእዝ ንባብ ያስረዳል::

መዐዛ ሰዋስው ግእዝ

ክፍል 4

ሠርቶ ያቀረበው የግእዝ ወጥ ቤት: ላስነባቢው ምሳ ላንባቢው እራት
አስተውል ተመልከት ጸሐፊና አንባቢ: ያማርኛ ግዕዝ የግዕዝ ዐቃቢ
የግእዝን ትምህርት አባይን በጭልፋ: ቀድቶ የሚጨርስ ማነው ባለተስፋ
ቀድቶም ሳይጨርሰው ከርሱ ለሚጠጣ: ለሚሻገረውም እየተቀናጣ
ዐዞውም ስንፈት ተማሪ እንዳይነጥቅ: ዋናተኛው መምህር ተግቶ ይጠብቅ
የግእዝም ፊደል በሰባትነቱ:ከትንቢት እስከ ራእይ ወየው መስማማቱ.
ጊዜ ባስረገጠው ትምህርት አውድማ: ተንጣሎ ነበረ የግእዝ ምርትማ
ሥለ ሥጋ ጥበብ ስለ ደመወዝ: ኮኛኩ ይሻላል ከጠጁ ግእዝ
ዘርፉና ቅጽሉም ባዕድ አታላይ ስም: የማይስማማ ከግእዝ ቀለም
ልጅ ዐዋቂውን ከግእዝ: እንደ ድጐስና እንደ ጥራዝ
የሚያጠብቅና የሚያያይዝ ሢራ 13÷1
ግእዝ ግእዙ ወርቅ ቀለም-ባለ 6 ዐጽቅ ጉንደ ተቋም
ስድስቱም ዐጽቆች ግራና ቀኙ-ከሱራፌል ክንፍ የተሰናኙ
ከኪሩቤልም ካራቱ ኹሉ - በራብዕ ትውልድ ይመደባሉ
ልሳኑም ጥዑም የወይን እሸት- እየተሻሙ የሚበሉት
ከአዳም ከኖኅ ካባት ከናቷ - ለሴም የታጨች ስለውበቷ
ከንጉሡም ከእግዚአብሔር ከባለቤቱ - ስለተሰጣት እቴጌነቱ
እንዲህ ብታይዋት ድኻ መስላችኹ - ባለጸጋ ናት ግእዝ ቋንቋችኹ
የግእዝን ጣዕም ብትቀምሷትማ - አትይዙም ነበር ሌላ ውሽማ

ለአንግዲሁ ግን ውሸማ አታብዙ - ርሷን አቅፋችኹ ቀድሞ ሳትይዙ
ብትጨምሩ ግን በርሷ ላይ ደግሞ - ዕዳው ገብስ ነው መቸ አረማሞ
በዚህስ ነገር ሐሜት ሳትፈሩ - እንደ ያዕቆብ ብትጨማምሩ
ስንኳን ነቢያት እነዳዊት - አይነቅፋችኹም ሐዋርያት
ያማርኛም ቃል የግእዝ ሥጋ - ስለግእዝ ነፍስ ሬሳ ባልጋ
ሬሳውን ቃል የሚሸከሙ - በግእዝ ቋንቋ ሲፈታ ይስሙ
ሥሮ ነገሩ ግእዝ ሳይጸድቅ - ፍሬ አያፈራም አማርኛ ዐጽቅ
ነገር ከሥሩ ውሃ ከጥሩ - የተባለውን እስኪ መርምሩ
እነማናቸው ዛፉን ሳያወቁ - ፍሬውን በልተው የሚጨነቁ
ዛፉንም አውቀው ሳይገላልጡ - ሾላ በድፍን የሚያላምጡ
አለበትና ብዙ ቁጫጭ - ሆድ የሚያሳምም የሚያበሳጭ
ቁስ ኹኜ ቢኾን ወይም ዲያቆን- እጠራው ነበር ስማቸውን
አፍ አለገሮሮ ቢያዜም ቢያነብ - አይታነጽም ሽካራው ልብ
መርጌታ ኹኖ አቡን ሲቃኝ - እንዲህ እንዳሉ አምጃር ዘፋኝ
ውስጡን ለቁስ ለሚናዝዝ - ቁሱም ግእዝ
ስሙ ፋና ወይም መብራት - የነፍስ አባት
አማርኛውም የንብ እንጀራ - በላስቶች ቀፎ ቀድሞ ሲሠራ
ካረብ ከሱርስት ከዕብራይስጥ - የተቀመመ እንዲጣፍጥ

3ኛ ክፍል 1

አጭር የሰዋስው ብዚል

የመምህራን ዐይን ያዕቆብ እንደ ረዥሙ አጥርቶና ቀምሎ ያላየው ቀርቦም እንደ ሐኪም ያልዳሰሰውና ያልፈወሰው:: ዘፍ.28÷10

ሰዋስው ማለት ዘይቤው መሰላል ማለት ነው:: እሙን ትርጓሜው ግን የግእዝ ቋንቋ ዐዋጅ ያሰካኩና ያጣጣፉ ያነጋገሩ ፈርጅ የንባቡ ኹሉ እጅና ፈንጅ አስተሳሰሩና አፈታቱ ተለይቶ የሚታወቅበት የትምህርት ደንብ ፍርድና አገባብ ማለት ነው:: ፍትሐ ነገሥት እንደ ማለት ኹሉ:: አዝመራ ታጭዶ ሲሰበሰብ ብዙው እንደ አንድ እስር ነዶ ብዙው ነዶ አንድ ሙሉ ዕቅፍ ብዙው ዕቅፍ፡ እንደ ጉቶ ብዙው ጉቶ

እንደ ታላቅ ክምር እንዲኾን የሰዋስውም ክፍል እንዲህ ነው:: ምዕራፍ በታላቅ ክምር ይመሰላል ብዙው ብትን ቃል እንደ ሥነ-ፍጥረት በየወገኑና በያይነቱ ሲሰበሰብና ሲለቀም ነዶውና ዕቅፉ ጉቾው በሦስት አይነት ቁጥር ተቈጥሯል::

ክፍል 2

የሰዋስው አዋጅ ርባ ቅምር

የፍጥረት ኹሉ ዐይነት 2:2 ብቻ እንደኾነ ያውም ወንድና ሴት ተባትና እንስት እንዲባል ሰዋስው ተብሎ የሚጠራም የቋንቋ ዐይነት 2 ነው ዘርና ነባር ወይም ስምና ግብር ወንድና ተባት ሴትና እንስት አንድ ወገን ኹነው በ2 እንዲታዩ እነዚህም 4ቱ ስሞች ዘርና ግብር ነባርና ስም አንድ አንድ ወገን ናቸው:: 2ኛም የመሰላል እርከን ብዙ ሲኾን በ2 አዕማድ እንዲወሰን የቋንቋም ትምህርት ስሙና ክፍሉ ስልቱና ባሕሉ ብዙ ሲኾን ዐይነቱና ሕብሩ አርእስተ ነገሩ በነዚህ በ2ቱ ብቻ ተወስኗል:: ከስምና ከግብር አይወጣም ሲዘረዘሩ ግን አንቀጽና ርባታ ዝርዝር ቅጽልና ጥሬ አገባብ ሠምና ወርቅ ሙሻዘር ፣ ሠረዝ፣ እንቈር ተብለው 10 ይኾናሉ:: ዝርዝር ከርባታ አገባብ ከጥሬ ሲደረቡ ግን 8 ብቻ ኹነው ይቀራሉ የሰዋስውን ክፍል ዝቅ ብለው 3ና 4:6 ከፍ ብለው 12 ና 15 የሚሉ አሉ::

ክፍል 3

ሰዋስውን ሊቃውንት በ10 ምሳሌ መስለውታል በምንና በምን ቢሉ በመሸጋገሪያ፣ በመሰላል፣ በድልድይ፣ በመርከብ፣ በተራራ፣ በመንገድ፣ በገበያ በፊት እና በመስተዋት፣ በአትሮንስ መስለዋቸዋል:: ሰዋስው ስለምን መሰላል ተባለ ቢሉ በመሰላል ከታች ወደላይ ይወጡበታል ከላይ ወደታች ይወርዱበታል በሰዋስውም በአግረ ሕሊና ሰማየ ሰማያት መጥቆ ዕመቀ ዕመቃት ወርዶ በዓይነ ልቡና ምጵጢረ ሥላሴን ያዩበታል መሸጋገሪያ ያለው ምነው ቢሉ በመሸጋገሪያ ከወዲህ ወዲያ ከወዲያ ወዲህ ይሸጋገሩበታል ይመላለሱበታል:: በሰዋስውም እምጽማዌ ውስተ ጥበብ እምኢያእምሮ ውስተ አእምሮ ይመላለሱበታልና ስለዚህ ሰዋስው ተባለ ይላሉ::

ክፍል 4

መዐዛ ሰዋስው የግጥም ስብክት

መዐዛ ሰዋስው ዕጣን ወጼና ትምህረት ከርቤ፡ ለአለ ያጼንው ምክረ ወይሰምው ዘይቤ

የግጥም ስብክት ወይም ይባቤ

በዶሮ ሥጋ አምሳል ምስጢሩ እንዲጥም ፡ዐጭሬ ረዥሜ ይባላል ግጥም
ዐጭሬ ሰዋስው ረዥሜው ግስ፡ የሦስት ፊደል ሥጋ የርባ ቅምር ነፍስ
ለልጆች እንዲተርፍ ያዋቆች መብል ፡ ያቡን ወጥ በሚሉት በቲማቲም ቃል
ለወጣቶች ኹሉ ከታች ወደላይ ፡ ሰዋስው እንጂ ነው መንገደ ሰማይ
ያዕቆብና ዕዝራ የእግዚአብሔር ጉበኖች ፡ ቀድሞ የሰለሱት ከላይ እስከታች
የሰዋስው ትምህርት ሥጋውና አጥንቱ፡ ባጭሬው ተከቷል ረጅሜነቱ
ከምርቱ ቆንጥረን ይህንን ሰዋስው ፡ ስሙን ለኋላ ልጅ ዘር ይኹን አልነው።
አለ ሰዋስው አለ ጥፊት፡ትምህርት አይጠራም ምንም ቢያጥቡት
የትምህርት ዕንቅርት አለመጣፍ-አለመስማትም ጆሮ ደግፍ
ዐንገት ላለው ሰው ዞሮ ለሚያይ፡ አንድ ሽክም ነው እንደ ድንጋይ
ካፍሪቃ ወንዞች ወርቅና አልማዝ ፡እንደሚያስገኘው እንዳባይ ወንዝ
ተርፎን እንዲፈስ ትምርቱ ንግድ ፡ በዚህ ሰዋስው ጥርጊያ መንገድ
ይልቅኑ እንውጣ ወደገቢያ፡ገበያችንም ኢትዮጵያ
መደብሮቿ የተዘጉቱ ፡ባራቱም ማእዘን እንዲከፈቱ
ልጆቿን በእውቀት እያሳደገ፡መንገዶቿንም እያስጠረገ
እግዚአብሔር ያቆማት ከማኸል ቦታ፡ በውጭ አገር ሰው እንዳትፈታ
ያፍሪቃ ደንደስ ሻኛና ጫንቃ፡ ጦቢያው እንጂ ናት ምሥራቅ አፍሪቃ
የሰማይ ምድር የምድር ሰማይ፡ የተከበበች በነጭ አባይ
ዐዳም ሲመሰል በገነት ዐይን፡ነጩ አባይ መደብ ጥቁሩ ብሌን
ባስተያየትም ሲመረመሩ ፡ ማየት አይችልም ነጩ አለጥቁሩ

ነጩ ሲፈተሽ ውስጠ ጥቁር፡ጥቁሩም ሲፈተሽ ውስጠ ነጭ ዘር
ነጭና ጥቁር የዓለም ዓይን፡ ኹሉም ተገልጦ የሚከደን
መከደኛውም ሞት ወስከንቢያ ነው፡ያዳም ሌባ ጣት የሰፋችው።
ቋንቋ ካልጠራ በሰዋስው ፡አነጋገሩ የለት ጉሽ ነው
ስሙ ፕራቲክ የድምጫ ቋንቋ፡ የኮረፌ አይነት ወይም የድቋ
ጆሮ ሲቀምሰው ከዋንጫው አፍ ፡ ያሰኛል እና እንትፍ እንትፍ
በጥሩ መጠጥ በሃገር ፍቅር ፡ራሱ ዞሮ ስቀባጥር
አጭሬ ግጥም ቁመተ ዶሮ ፡ የሚንጠራራ ወደ ሰው ጆሮ
ቸብ ቸቦው ዜማም ሳይቆረጥ፡በየመስመሩ የሚያስረግጥ
ቧልተኛ አዝማሪም መስሎ ሲያስቅ ፡ እንደ አቤ ሴሉም ልብ የሚሰርቅ

4ኛ ክፍል 1

ጸዋትዎ ቅኔ የሰምና የወርቅ ኩርንችት

ቀነየ ፡ቅኔ ማዜም ማጉረምረም መግጠም መምራት መቀኘት መሪ ባለቅኔ መሆን ረከብዎ ለአባ ዮሴፍ እንዘ ይትቀነይ ምስለ አሐዱ መነኮስ ካህናት ይትቀነዩ ዘንተ መዝሙረ በዜማ ወእምዝ በል ወተቀነይ ሃሌ ሉያ ወአኃዘ ይትቀነይ በሠለስቱ ዜማ ስንክ ጥቅ 23 ግንዘት ድጓ ።።

ቅኔ በቁሙ የፍትሐት የልቅሶ ዜማ ማኅሌት ማኅሌተ ቅኔ የዜማ ቦታ ሦስተኛ ክፍል ከመቅደስ ቅኔ ማህሌት ቅኔ አገዛዝ ባርነት ቅኔ እኩይ በዝጎ ቅኔሃ አው ተቀኔ ኢሳ.14÷3 ሰቆ.1÷3 ገላ. 5÷1 ንግድ ተግባረዕድ አገልግሎት ቅኔ እደዊነ ኢናጽርእ እምቅኔ እደዊሃ ትሁብ ለነዳያን ሥርዓተ ቅኔ ቤተክርስቲያን ዲድ 13 ና 4 ኪዳ። መዓልትን ቀን ማለት አማርኛው ከዚህ ወጥቷል የሥራ ጊዜ ማለት ነው።

ቅኔን የደረሰው ቅዱስ ያሬድ ነው። ያሬድ የድርሰቱ መነሻና መድረሻ ቅኔ ሲሆን በድርሰቱ ግን ቤት እየመታና ሳይመታ የቃኛቸው ክብር ይእቲና እጣነ ሞገር በድጓው ተጽፈው ይገኛሉ ቅኔን እንደደረሰ ምቅናይ በሚባለው ድርሰቱ ይታወቃል። የርሱ ደቀ መዛሙርትም እስጢፋና እስክንድር ሐዊራና መንክራ እንዲሁም ብሑር ይባላሉ ከነዚህ የተማሩ ሊቃውንትም ቤት እየመቱ ተቀኝተዋል።

ለምሳሌ አጭር ዘይእዜ ተትሕተ ያሬድ ዘኢተትሕተ፡ ለቅኔያቲሁ ደቂቅ
እስመ ኢሐነፀ ቤተ፡፡
መወድስ ደቀ እስጢፋ ዓድቅ አመ እስክንድር፡
በመንፈስ ቅዱስ ነበበ ሐሳበ ነቢያት ቅኔያተ፡
እምቅኔያቲሁ ለያሬድ ዘእንበለ ያትርፍ፡ ምንተ፡
ወከመ ኢይጎድሩ ውስተ አፍአ ለቅኔያቲሁ ሐነፀ አብያተ፡
ሰብአ ወሰማኒተ፡ ወጠፈረ እሎን አብያት እስክነ ይእዜ ኢተነስተ
ለዓለም
ሐዊራሰ ወመንክራ ዘተጋብዑ ድረገተ፡
ዘምስለ ብሑር ወእስክንድር አስተጋብኦ ምሰጢራተ፡፡
መንክራተሂ መተሩ ወተመሰሉ መጥባሕተ፡
ለመጥባሕት እስመ ልማዱ ከፊሎተ ዋሕድ አርባዕተ፡፡

ክፍል 2

ቅኔና ታሪካዊ አመጣጡ

ቅኔ ማለት ቅኑየ መንፈስ ቅዱስ ከመንፈስ ቅዱስ የሚገኝ በልዩ ልዩ ዓይነት ግጥም የሚቀርብ ጽሑፍ፡ ወይም ድርሰት ነው፡፡ ቅኔ እንደ ማንኛውም ግጥም ቤቱን ማስያዝ ብቻ ሳይሆን ምስጢር ሰምና ወርቅ ጎብር ያለው ነው፡፡ መሳ 5÷1 መዝ 32÷3 2ሳሙ 1÷17 ኢሳ 5÷1 ኤፌ 5÷19 ካህናት ምስጢር ባለው ቅኔ በመሰንቆ ያዜሙ ነበር፡፡ 1ኛ ዜና 15÷20 በሐዋርያት ዘመንም ብዙ ባለቅኔዎች ነበሩ የሐዋ. 17÷18 ቅኔ ራሱ ምሰጋና ይሆናል ራዕ.14÷3 ቅኔ በየቀኑ ሊደርስ የሚችል አዲስ እየሆነ የሚቀርብ ነው መዝ 149÷1 አንዳንድ ሊቃውንት ቅኔን የደረሰው ዮሐንስ ገብላዊ እንደሆነ ይናገራሉ ነገር ግን አደራረሱን ቅዱስ ያሬድ ጀምሮት ቢያይ ጌታ እንደገለጸለት አውቆ በደብረ ታቦር ሱባኤ ገባ ምስጢሩን ከነቤቱ ለመወሰን አስቦ ሱባኤ ቢገባ እንደአሰበው ምስጢሩ ከነቤቱ ተገልጾለታል፡፡ ከቅዱስ ያሬድ አያይዞ ወስኖ ደርሶታል ከዚያም በኋላ ለአባ ወልደ ገብርኤል አስተምሯል፡፡ አባ ወልደ ገብርኤል ለሠምረ ክርስቶስ ሠምረ አብም ይባላል፡፡

ሠምረ አብ ጉባኤ ሠርቶ በሚያስተምርበት ዘመን ንጉሡ በእደ ማርያም ይባል ነበር፡፡ በዚህ የተነሳ ንጉሡ አንስቶ ለሠምረ አብ አንተና አባትህ እንዲያው ትቀባጥራላችሁ እንጂ ከማን አግኝተኸዋል ይህን ቅኔ አለው፡፡ በዚህ ጊዜ መምህር ሠምረ አብ አንስቶ ይህን ካልህ አሁን ሱባኤ አንገባምን? አለው፡፡ ንጉሡም እሺ ብሎ ተያይዘው ሱባኤ ገቡ፡፡ ለሁለቱም መንፈስ ቅዱስ ገለጸላቸው፡፡ንጉሡም መንፈስ ቅዱስ ልቡናውን መታው ቀኑም ቃና ዘገሊላ ነበርና፡፡ ሁለት ቤት (ስንኝ) ያለው ምስጢረ ቅኔ ገለጠለት፡፡ ይኸውም
« ድኅረ ተሰብረ አጽንኦ ለሰብዕናነ ልህኩት
ኢየሱስ ክርስቶስ በማየ ሐዲስ ጥምቀት፡፡» ብሎ ደረሰ ጉባኤ ቃና ማለት የፈጣሪ ጉባኤ ምንኛ ተቃና ማለት ነው፡፡ ይህስ አልታወቀም ብሎ በቃና ለተደረገ ጉባኤ የሚገባ ነው ማለት ነው፡፡ የቅኔው ትርጉም፡- « ኢየሱስ ክርስቶስ እንሰራ ሰውነታችንን ከተሰበረ በኋላ በአዲስ ጥምቀት ውሃ አጸናው» ማለት ነው፡፡

ዘ አምላኪየ ለመምህሩ ደረሰው፡፡ ዘአምላኪየ ማለት የአምላኬ ነገር ምን ይደንቅ ማለት ነው፡፡ በዘጠኙ በዓላት በአደራረሰ ጊዜ የሚደርሱ እኒህ ናቸው፡፡ ከዚህ በኋላ ንጉሡ ከቅዱስ ያሬድ ገብቶ እግዚኦ ሚበዝኁ ብሎ ተናግሯል፡፡ ሚበዝኁ ሦስት ቤት ያለው ቅኔ ነው፡፡ ሚበዝኁ ማለት የሥላሴ ምሥጢር ምንኛ ይበዛ ማለት ነው፡፡

ዋዜማ በተራ ለመምህሩ ተገለጸለት፡፡ ይህም የሰርክ መስዋዕት በሰርክ የሚደረግ መስዋዕት ማለት ነው፡፡ ዋዜማ አምሰት ቤት አለው፡፡

ሥላሴ ለንጉሡ ተገለጸለት፡፡ ይህም በቸርነት በሥስተኛ ሥላሴ ደረሰኝ ማለት ነው፡፡

ዘይእዜ ለመምህሩ ተገለጸለት፡፡ ይህም የዛሬ ነገር ምን ያምር ማለት ነው፡፡ መወድስ ለንጉሡ ደረሰው ይኸውም የአሁድ ምሥጋና ነው፡፡
አሰረ ክህነት ላለው ለመምህሩ « ክብር ይእቲና እጣነ ሞገር» ተገለጸለት አሠረ ክህነት የሌለው አይናገረውምና፡፡ ድጓን መሪውም ተመሪውም ይጮኹበታል፡፡ ይህም እጣነ ሞገርን መሪ እየተናገረ ተመሪ ብቻ ይጮኸዋል፡፡
እጣነ ሞገር ቅኔ አድራጊው ለተመሪው መናገሩ ክብረ ፍጥረተ መላዕክትን ሞተ ሰማዕታትን ሞተ ጻድቃንን ሞተ ክርስቶስን ለሰው ማስረዳቱ ለራሱ እያወቀ

ማለት ነው:: ይኸውም አንድ ሰው ሲሞት ለዘመዱ እንደሚያረዱት ሲሆን ተመሪው መጮሁ የተረጁ (የአልቃሽ) ምሳሌ ነው::

ክብር ይእቲ ቅኔውን የሚያደርገው በድርገት ጊዜ እራሱ መጮሁ ሞተ ክርስቶስ ራሱ አስቦ ማልቀሱ ነው:: ክብር ይእቲ በሞተ ወልደ እግዚአብሔር በእለተ ዓርብ በክርስቶስ መስቀል ምክንያት የተፈጸሙትን ተዓምራት ብቻ በሚስጢር ያወሳል እንጂ ሌላ አይገባም:: በሌሎቹ የቅኔ አገባቦች ግን በዕለቱ የተፈጸሙትን በዕለቱ የዋለውን ሰማዕት፣ ጻድቅ ወይም ወንጌላዊ ሥራ መግለጫ ነው:: ክብር ይእቲውን ካህኑ ሲጨርስ ሃሌ ሉያ ማለቱ ሎቱ ስብሐት ሲል ነው:: ክብር ይእቲ ካህኑ የያዘው ሥልጣን ሲሆን እጣነ ሞገሩ ማሳረጊያ ነው::

ስለ ቅኔ ስንኝ (ቤት) ና ምሳሌዎቻቸው

ጉባኤ ቃና መጀመሪያ ነው ሁለት ቤት መሆኑ የመርዓዊና የመርዓት የመለኮት ና የትስብእት ምሳሌ ነው::

ዘ አምላኪየ 3 ቤት ነው:: ይኸውም የሦስትነቱ በአንድ ስብሐተ ነግህ መመራቱ የእግዚአብሔር የአንድነቱ ምሳሌ ነው::

ሚ በዝኁ ሦስት ቤት መሆኑ በሦስት ምዕራፍ የመድረሱ ሲሆን ሁለት ሐረግ መኖሩ በተሠሃለኒ የመደረሱ ምሳሌ ነው::

ዋዜማ አምስት ቤት ነው:: ይህም በአምስት ቤት መወሰኑ

1ኛ በዘ ንዜከር-ካህናት ጸሎት የሚያዘክሩበት አስርቆት ነው::

2ኛ በአንቀጸ ብርሃን 3ኛ በቅዱስ

4ኛ በድጓው 5ኛ በእግዚአብሔር ነግሠ ልክ የመደረሡ ምሳሌ ነው

ሥላሴ ቅኔ ስድስት ቤት መሆኑ በይትባረክ የመድረሱ ምሳሌ ነው::

ሥላሴም መባሉ በሦስቱ መደረጉ ነው

1. በዋዜማ 2. በስብሐተ ነግህ
3. በአርያም የመደረሱ ምሳሌ ነው::

ዘይእዜ 5 ቤት መሆኑ የ5ቱ አእማደ ምስጢር ምሳሌ ነው::

መወድስ ስምንት ቤት ሲሆን ስምንት መሆኑም

1. መዝሙር በዕለተ ሰንበት ካህናት የሚያቀርቡት ነው
2. አምላኪየ 3. ሚ በዝኁ

4. ቃልየ 5. ጸኒሐ
6. ብፁዕ ዘይሌቡ 7. ከመ ያፈቅር
8. ፍታሕ ሊተ:: በነዚህ የማኅሌት ዜማዎች የመደረሱ ምሳሌ ነው::

እነዚህ ከዳዊት መዝሙር የተውጣጡ በጣዕመ ዜማ ካህናት በቤተ ክርስቲያን የሚያቀርቡዋቸው ናቸው::

ሁለት እጣነ ሞገር ሁለት ክብር ይእቲ አለ ይኸውም ዕዝል በሚቀደስበት ጊዜ ዕዝል ግዕዝ በሚቀደስበት ጊዜ ግዕዝ ይሆናሉ:: እጣነ ሞገር ዕዝሉ አስራ አንድ ቤት ሲሆን ግዕዙ ሰባት ቤት በድምሩ አስራ ስምንት ይሆናል:: እዝል ክብር ይእቲ 4 ቤት ግዕዙም አራት በድምር 8 ይሆናል:: አስራ ስምንቱ እጣነ ሞገርና አራት ስንኝ (ቤት) ክብር ይእቲ 22 ይሆናሉ:: የሃያ ሁለቱ ሥነ ፍጥረት ምሳሌ ነው:: እንዲህ ያለውን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ የሆነውን ምስጢር ሠምረ አብ ለልሄብ ልሄብ ለኤልያብ ኤልያብ ለተዋናይና ለድድቅ ወልደ ማርያም አስተምሯቸዋል:: ከዚህ ሲደርስ በሃገራችን ግራኝ በዚህ ዘመን ነገሠ በቤተ ክርስቲያን መጥፋትና በሊቃውንት እልቂት አገራችን ስትቸገር ድድቅ ወልደ ማርያም ወደ ጨረቃ ዳውንት ተሰደደ ተዋናይ ደቅ እስጢፋ ወደ ጣና ውስጥ ተሰደደ:: ተዋናይ ከሰው ተለይቶ ነበርና ቅኔውን ይዞት አገባቡን አጥፍቶ ወጣ የጐንጅ ቅኔ ዛሬ አገባቡ ማነሡና እርባ ቅምር አለመኖሩ ለዚህ ነው ይላሉ ሊቃውንት:: ድድቅ ወልደ ማርያም ግን ከሰው አልተለዩምና አገባቡን ከነእርባ ቅምሩ ይዘው እንደወጡ ሊቃውንት ይናገራሉ:: በዚህም በጨረቃ ዳውንት ድድቅ አልፈዋል:: በስደቱ ጊዜ የድድቅ ጉባኤ ሰፍቶም ስለነበር በኋላም ሰባት አዋጅ ሰባት እርባ ሰባት አገባብ ተናግረዋል:: ድድቅ ለልዕልና ወልደ ማርያም ልዕልና ወልደ ማርያም ለማዕበል ወልደ ሕይወት ማዕበል ለጌቴ ገሞራ ጌቴ ገሞራ ለገብረ ኢየሱስ ገብረ ኢየሱስ ለቡሩኬ ቡሩኬ ለመርዓዊ አስተማሩ እንዲህ እያለ አሁን ካለንበት ዘመን ደረሠ:: ይኸንን የቅኔ መንገድና ታሪካዊ አመጣጥ በዚህ ዘመን ያለውን ለቅኔ ፍቅር የሚያሠጥና ትኩረት እንድንሰጠው የሚገፋፋ ስለሆነ ቅኑየ መንፈስ ቅዱስ የሆነውን ይህን ምስጢር ሁላችን የማወቅ መንፈስ እንዳይነሳን ይገፋፋል::

ክፍል 3

ሥርዓተ ቅኔ

ጉባዔ ቃና ማለት ቃናን ቀዳሚ ተዓምር ይለዋልና ጉባዔ ቃናም መጀመሪያ ስለሆነ ጉባዔ ቃና አለው ቤቱ ሁለት ነው ይዘመማል እንጂ አይጸነጸልም አይጸፋም ቤቱ 2ት መሆኑ ስለ ማይና ስለ ወይን ነው በቃና ገሊላ ውሃውን ወይን አድርጎ እያደነቁ መጠጣታቸውን ያሳያል ጥሚም አንከረ ሊቀ ምርፋቅ እንዲል ተመልሶ ከመካከል መቅረቱ የፊተኛው የሰርጉ ቤት ወይን አቋርጦ ለማለቁ ምሳሌ ወይንኬ አልቦሙ አልቀኬ ወይኖሙ እንዲል የሚደረሰውም ምህላ የጀመረበት ቀን በመሆኑ አርብ እና ረቡ ነው። ጉባዔ ቃና ሁለት ቤት ዘአምላኪየ ሦስት ቤት መሆኑ በሥምአ ክልኤቱ ወሰለስቱ ይቀውም ኩሉ ነገር እንዲል። አንድም ጉባዔ ቃና ሁለት ቤት መሆኑ የመለኮት እና የትስብእት አምሳል ቀለሙ አለመለወጡ የተዋህዶ ምሳሌ ነው ከሐረጉ ጋራ አራት ይሆናል የአራቱ ፀወርተ መንበር ምሳሌ ነው። በኪሩቤል ላይ አድሮ የሚመሰገን ጌታ ከሰርግ ቤት ተጠርቶ ውሃውን ጠጅ ማድረጉን ሲያመለክት ነው። በጾም በግዕዝ በዓቢይ ስብሐተ ነግህ በዕዝል ዓርብና ረቡ ይደርሳል። አባባሉ በመሪ አንድ ጊዜ በዜማ አንድ ጊዜ በዝማሜ ሁለት ጊዜ በአንሽ ከማሁ ድምር 4 ይሆናል። ምሳሌው ከላይ እንደተጠቀሰው ነው። ዘአምላኪየ ማለት አምላኬ ብሎ የሚመራ ስለሆነ ነው። መዝ.62÷1 ሦስት መሆኑ የሦስትነት ምሳሌ ነው። ቀለሙ አለመለወጡ የአንድነት ምሳሌ ነው። ሐረጉን ሲጨምሩት አምስት ይሆናል። የአምስቱ አዕማደ ምስጢር ምሳሌ ነው። ስብሐተ ነግህ ሰኞ ማክሰኞ ሐሙስ ቅዳሜ እሁድ ሲቆም ይባላል። አባባሉ እንደ ጉባዔ ቃና ነው ወደ ኋላ ተመልሶ መጨረሱ ደግሞ ምጽአቱን ያመለክታል። ጉባዔ ቃና አርብ እና ረቡዕ መሆኑ ረቡዕ ምክረ ሞቱ ተፈጽሞበታል። አርብ መለኮት እና ትስብእት አንድ ሆነው መከራ ተቀብለውበታል። ተዓምራቱ አንድ ወገን ነው። የቀረው እየራሱ ነው የቀዳም ስዑር መስቀሉን ተሸክሞ ለሴቶች ታይቷል እንዲሁም አርፎ ውሏል እሁድ ተፀንሷል

ተነስቷል። የሆሳዕና ቤተ መቅደስ ገብቷል ሰኞ ገበያ ፈትቷል ማክሰኞ ተጠምቋል ሐሙስ አርጓል።

ሚበዙኑ ቤቱ ሦስት ነው የሥላሴ አምሳል ሐረጉን ሲጨምሩት ስምንት ይሆናል። የስምንቱ ብሔረ ኦሪት ምሳሌ ነው። አምስት ጊዜ መባሉ የአምስቱ አዕማደ ምሥጢር ምሳሌ ነው ይዘመማል እንጂ አይመረገድም አይጸፋም

ዋዜማ አምስት ቤት ነው የአምስቱ አዕማደ ምስጢር ምሳሌ ነው ሐረጉን ሲጨምሩት 9 ይሆናል። በዘጠኙ ከተማ ያሉ የዘጠኙ ነገደ መላእክት ምሳሌ ነው አንድም የዘጠኙ ሰዓተ መዓልት ምሳሌ ነው። በዘጠኝ ሰዓት ትኩስ ደም ጥሩ ውኃ እንደ ለ ፊደል ሆኖ ፈሷል መረግዱ እና ጽፋቱ አሥራ አንድ ነው ይሁዳ በሰርክ ሐሙስ ማለትም በ11 ሰዓት ከ11ዱ ወንድሞች ሐዋርያት ተለይቶ ወጥቷል ዋዜማም ከጉባዔ ቃና ከዘአምላኪየ ከሚበዙኑ ተለይቶ በሰርክ መዓልት 11 ጊዜ መመርገዱ የ11ዱ ሰዓተ መዓልት ምሳሌ ነው ወይም የ11ዱ ሐዋርያት ምሳሌ ነው። 12ኛው ከይሁዳ በኋላ የተተካው የማትያስ ምሳሌ አንድም እግዚአብሔር ወልድ ይህንን ሁሉ መከራ የመቀበሉ ምሳሌ መሆኑን ያሳያል። በዋዜማ ከሦስት ላይ በዓርያም ከአንድ ላይ በመወድስ ከሁለት ላይ ይባላል።

ሥላሴ ቤቱ 6 ነው የ6ቱ ቃላተ ወንጌል ምሳሌ አንድም የፅዪህ ምሳሌ ነው። በ6ተኛው ሺህ ከሦስቱ አካላት አንዱ አካል እግዚአብሔር ወልድ ሰው የመሆኑ ምሳሌ ነው ሐረጉን ሲጨምሩት 11 ይሆናል አንዱ የአንድነት ምሳሌ አሥሩ የአሥሮቱ ቃላተ ኦሪት ምሳሌ 15 ጊዜ ይመረገዳል ይጸፋል የ15ቱ ነቢያት ምሳሌ አንድም በ15ቱ ሰዓት ስለሚጸለየው ጸሎት ሐተታው እንደ አርያም ነው።

ማህልከ፡ ቤቱ 3ት ነው የሥላሴ አምሳል 22ት ጊዜ መባሉ ስለምን ነው ቢሉ ስለ 22ቱ ሥነ-ፍጥረት ምሳሌ ነው። በ22ቱ ሥነ-ፍጥረት ላይ ሳሰለጠንከው ንጉሥ ምስጋና ይገባዋል ለማለት አሠረ ንጉሥም እነዚህን ያስገዛልን ጌታ ይመስገን እያልን እናመሰግናለንና ስለዚህ ነው።

የዘይእዜ ቤቱ 5ት ነው ሐተታው ከመ ዋዜማ ጉባዔ ቃና ዘአምላኪየ ዘይእዜ ወደ ኋላ ተመልሰው መጨረሻቸው ዳግም ምጽአቱን ያሳያል ዘይእዜ 15 ጊዜ ይመረገዳል ይጸፋል በ15ቱ ነቢያት ምሳሌ ሐተታው እንደ ሥላሴ ነው።

መወድስ ቤቱ 8 ነው የ8ቱ ብሔረ አሪት ምሳሌ ታሪክ ካህናት መወድስ ቆመው ሳሉ በ8ት ሰዓተ ሌሊት አጼ እስክንድር መጡ ያን ጊዜ ተናግረውታል ይባላል መረግዱ እና ጽፋቱ 42 ይሆናል 36ቱ ቅዱሳት አንስት በዕለተ ዓርብ እንባ እንደጉርፍ ያፈሰሱለት አምላክ ኃያላን ፈጣሬ ፍጡራን በፍጡራን እጅ ተይዞ ከሊቶስጥራ እስከ ቀራንዮ ሲያዳፋት 36 ጊዜ ለመውደቁ ምሳሌ ነው። 6ቱ ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በከርሰ መቃብር ለማደሩ ምሳሌ ነው።

ኩልክሙ ቤቱ 9ኝ ነው የዘጠኙ ሰዓተ መዓልት ምሳሌ በዘጠኝ ሰዓት አባ አመሐፅን ነፍስዬ ካለ በኋላ ኩልክሙ የተባሉትን ለማዳኑ ምሳሌ አንድም በ9ኝ ሰዓት የተጸለየውን ጸሎት ለመቀበሉ ምሳሌ ነው። ክብር ይእቲ ግዕዙም ዕዝሉም 4ት ቤት ነው። 4ት ቤት መሆኑ ስለምን ነው ቢሉ የ4ቱ ቤት ጭፍራ ሮማውያን በሌሊተ ዓርብ ይዘው ለሞት አሳልፈው ሰጥተውታል እና ለዚያ መታሰቢያ ነው። አባባሉ ከመ ጉባዔ ቃና ወዘአምላኪየ ነው። ከዚህ አያይዞ ክብር ይእቲ ዛቲ የሚለውን የዳዊት መስመር መነሻ በማድረግ ሰብሀም ለእግዚአብሔር በቅዱሳኑ ይባላል። ይህ ቅኔ ከመባሉ አስቀድሞ 150 ዳዊት 15ቱ ነቢያት እንዲደገም የተሰራ ሥርዓት መኖሩ ይነገራል ነገርግን በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ 150 ዳዊት 15 ነቢያት ለመድገም ባለመቻሉ ሰብሀም የፊደሉ ቁጥር 150 በመሆኑ ፸150ው ዳዊት መደብ ገብቷል ክብር ይእቲ ዛቲ ለኩሉ ዓድቃኑ የፊደሉ ቁጥር 15 በመሆኑ በ15ቱ ነቢያት መደብ ገብቷል።

ግዕዝ ዕጣነ ሞገር ቤቱ 7ት ነው 7ት መሆኑ ስለምን ነው ቢሉ የ7ቱ ባሕርያተ ሰብእ ምሳሌ ነው እሊህም 4ቱ ባሕርያተ ሥጋ 3ቱ በሕርያተ ነፍስ ናቸው ከእሊህ ባሕርያት የተፈጠረ ሰው እውቀቱን በ7ቱ ፊደላት

አዘጋጅቶ በምሥጢር አጣፍጦ ለፈጣሪው የሚያቀርበው መሆኑን ያመለክታል አባባሉም ሆነ ሐተታው ከመ መወድስ ነው።

ዕዝል ዕጣነ ሞገር ቤቱ 11ነው 11ድ መሆኑ ሊቃውንት ነው ቢሉ ወሪደ መቃብር የወረደበት የ11ዱ ሰዓተ መዓልት ዘአርብ ምሳሌ ነው አባባሉ 24 ጊዜ ነው 24 ጊዜ መባሉም ቀን እና ሌሊት ባለማቋረጥ 24ቱ ካህናተ ሰማይ የሚያመሰግኑትን የምሥጋና ባለቤት የሰው ልጆችም ደግሞ በ24ቱ ሰዓት ልናመሰግነው ይገባልና ስንል ነው።

ክፍል 4

አርዕስተ ቅኔ

በቅኔ ውስጥ 7 አባባሎች ይገኛሉ እነዚህም ቤት፣ ሐረግ፣ መንደርደሪያ፣ ቧዒ ለዓለም፣ አሠረ ንጉሥ፣ መጽፊያ ናቸው የቅኔ ቤት ማለት የምስጢሩ ወይም የንባቡ የዜማው መጨረሻ ማለት ነው። ቤት የተባለበት ምክንያት ለሰው ማረፊያው እና ማደሪያው ቤቱ እንደሆነ ለቅኔም የሚስጥሩ የንባቡ የዜማው መጨረሻ ቤት ተባለ። በመልክዓ ማርያም በመልክዓ ኢየሱስ ይህንን በመሰለው ድርሰት ሁሉ በምስጢሩ በንባቡ በዜማው መጨረሻ ያለው ስንኝ ይባላል። ስንኙ የተባለበት ምክንያት ስንኙ የተባለው ቃል ተሰነአወ ካለው አንቀጽ የወጣ ነው የተባለ እንደሆነ ተሰነአው ማለት ነው። ንባቡ ከምስጢሩ የሚስማማበት እና የሚጋጠምበት ወይም ግጥም ማለት ነው። ስንኝ የተባለው ቃል ሰነየ አማረ ካለው አንቀጽ የወጣ ነው የተባለ እንደሆነ ስን ማለት ደምግባት ውበት ነውና ሚስጢሩን ንባቡን የሚያሳምረው ማለት ነው። ስንኝ የተባለው ቃል አጥብቆ ስኝ ማለት ነው ስን ከተባለው ነባር የወጣ ነው የተባለ እንደሆነ ስን ማለት ጥርስ ማለት ነውና ጥርስ በተራ የተተከለና የተጋጠመ ስለሆነ ደስ እንዲያሰኝ ይህም በተራ በየስንኙ ሲነገር ደስ የሚያሰኝ ስለሆነ ነው። የቅኔ ቤቶችም የሚሆኑበት ከሀ ጀምሮ እስከ ፐ ያሉት ፊደሎች ናቸው እነዚህ ፊደሎች ከአማርኛ ቋንቋ ይልቅ በግዕዝ ቋንቋ መልካቸው እና ቅርጻቸው የተለየ አነጋገራቸው የገጠመ ሆኖ የተደነገጉና የተወሰኑ ሆነው የሚኖሩ አንዳንድ ፊደሎች ይገኛሉ። እነዚህም ከዚህ ቀጥሎ የተጻፉት 9 x7 =63 ናቸው።

1. ሀ. ሦስት መልክ እና ቅርፅ አለው ሀ፡ ሃሌታው ሀ ሐ፡ ሐመሩ ሐ ኀ፡ ብዙኃኑ ኀ
2. ሠ፡ ሁለት መልክና ቅርፅ አለው የመጀመሪያው ንጉሡ ሠ፡ ሁለተኛ ው እሳቱ፡ ሰ ፡ይባላሉ
3. አ፡ ሁለት መልክና ቅርፅ አለው የመጀመሪያው አልፋ፡ አ፡ ሁለተኛ ው ዓይኑ ዐ ይባላሉ
4. ጸ፡ ሁለት መልክ እና ቅርፅ አለው የመጀመሪያው ጻድቁ ጸ፡ ሁለተኛ ው ፀሐዩ ፀ ይባላሉ እነዚህም መልካቸውና ቅርፃቸው የተለየ አንድ አንድ ፊደሎች በየሥፍራቸው በየንግግራቸው ሳይፃፉ ቀርተው በሌላ ስፍራና በሌላ ንግግር እየገቡ የተፃፉ እንደሆነ ፀያፍ ነው ይባላል። ፀያፍነቱም ንጉሥ በሚልበት ሥፍራ ንጉስ፡ ሀገር በሚልበት ሥፍራ ሐገር ኀገር ተብሎ መጽአ በሚልበት ሥፍራ፡ መፅዐ ተብሎ ጻድቅ በሚልበት ሥፍራ ፃድቅ ተብሎ ተጽፎ የተገኘ እንደሆነ ነው ነገር ግን ብዙ ሊቃውንቶች ይህንን አለማስተዋልና አለመጠንቀቅ ያሳያሉ ቅኔ ሲቀኙ ቤቱ ሀ ከሆነ ሐመሩንም ብዙኃኑንም ኀ ሳይለዩ ጸያፍ ቃል እያገቡ ይቀኛሉ ሠ እና ሰ እና ዐ ፡ጸና ፀ እንዲሁም ሳይለዩ ቤት እያደረጉ ይቀኛሉ ይኸውም ከዚህ ቀጥሎ እንደተጻፈው ነው።

የሐ ጸያፍ ወሰባ ማርያም ኃርየት ዘኢይትሐየድ ፍስሓኃ ትሰርጎ ማርታ ነፍሶሙ ለጻድቃን ብዙኃ

የሠ ጸያፍ አምጣነ የሐሥሥ ኪሮስ ለሠርጉ ልብሱ፡ ወይሔሌ ማትያስ ለክርሡ።

የአ ጸያፍ ባዕልሰ ይትፌሣሕ ሶበ ዜና ረጎብ ሰምዓኃ ወመቃብረ ይከሪ ለወርቁ እንዘ በድነ ቢጹ በአፍአ።

የጸ ጸያፍ ወበስመ ኮ ኮሕ ጴጥሮስ ኢይሰመይ ቢጾኃ በድንጋፄ እስመ ኮነ ዕፀ ይህንን የመሰለ ሁሉ ጸያፍ ይባላልና ቅኔ የሚቀኙ ሰዎች ሁሉ የነዚህን ፊደሎች መልክና ቅርጽ እየተከተሉ ቢሄዱ የሚያስመሰግናቸው ይሆንላቸዋል።

የቅኔ ዜማ ልክ

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አመምላክ ብለን የሰማንያ አሐዱ መጻሕፍት ንባባትን እንጀምራለን።

የሰማንያ አሐዱ መጽሐፍት ንባባት 4 ወገን ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ተነሽ ተጣይ ሰያፍ ወዳቂ ናቸዉ።

ተነሽ በ5 ፊደላት ይነገራል ተጣይና ሰያፍ በአንድ ሳድስ ይነገራሉ ወዳቂ በ7 ፊደላት ይነገራል።

የተነሽ ምስክር በግዕዝ ሐመ ወሞተ ውቱቀብረ ይላል በካዕብ ጸመ ወርኀቡ ወተመንደቡ ይላል በሳልሥ ሐሪ በዕንግዳኪ ወብልኢ መሬተ ይላል በራብ ሣህል ወርትዕ ተራከባ ጽድቅ ወሰላም ተሰአማ ይላል በሳብዕ እግዚኦ ኩነኔከ ህቦ ለንጉሥ ይላል የተጣይ ምስክር በሣድስ ሲነገር በስም ጊዮርጊስ አስጢፋኖስ ፋሲለደስ የሰያፍ ምስክር በአንቀጽ የሐውር ይቀውም ይገይስ ይላል በስም ማቴዎስ ማርቆስ ሉቃስ ይላል። የወዳቂ ምስክር በግዕዝ ሲነገር አሀደ ክልኤተ ሠለስተ ይላል በካዕብ ሐብቱ ንብረቱ ቤቱ ይላል በሣልስ ማኒ ጠሊ ኢሎፍሊ ይላል በራብዕ ሐና ሶልያና ህልቃና ዕዝራ ይላል በሐምስ ሙሴ አውሴ ቅዳሴ ይላል በሳድስ ግን አንድ ዝ ብቻ ነው።

በሳብእ ክበሮ መሰንቆ ደማስቆ ይላል የግዕዝ ጉባኤ ቃና መደብ መጀመሪያ ተነሽ ተጣይ ከ 2-4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳቂ ከ 1-3 የተነሽና የሰያፍ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2፡2 ሰያፍ 3፡፡3 የተጣይ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2ም 3ም ሰያፍ 3ም 4ም የወዳቂ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 3፡3 ሰያፍ 4፡4 ወዳቂ መደብነት እንጂ ተቀባይ አይሆንም ሐረግ የለውም። የቤት መምቻው መደብ መጀመሪያ ተነሽ ከ 5-7 ሰያፍ ከ 6-8 ተጣይ ከ 6-7 ወዳቂ ከ 5-6 የ5ቱ ተነሽ የ6 ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ 3ቱ ንባባት ሁሉ እንበለ ሰያፍ 3፡3 የ6ቱ የ7ቱ ተነሽ የ7ቱ የ8ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ 3ቱ ንባባት ሁሉ እንበለ ሰያፍ 2፡2 የ6ቱ የ7ቱ ተጣይ መደብ ተቀባይ 3ቱ ንባባት ሁሉ እንበለ ሰያፍ 2ም 3ም የ5ቱ የ6ቱ ወዳቂ መደብ ተቀባይ 3ቱ ንባባት ሁሉ 3፡3 እንበለ ሰያፍ 2ኛው መደብ እስከ ቤት መምቻው ተቀባይ ድረስ ከማሁ።

<u>የዕዝል</u> ጉባኤ ቃና መደብ መጀመሪያ ሰያፍ ከ 3-8 6ን አይነካም ተነሽ ተጣይ ከ 2-7 5ን አይነካም ወዳቂ ከ 1-6 4ን አይነካም የተነሽና የሰያፍ መደብ

ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2:2 ሰያፍ 3:3 የተጣይ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2 ም 3ም ሰያፍ 3ም 4ም የወዳቂ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 3:3 ሰያፍ 4 :4 ወዳቂ አልቦ ሐረግ ተነሽ ተጣይ ሰያፍ ከ 4-5 ወዳቂ ከ 3-5 የቤት መምቻው መደቡ እስከ ተቀባዩ እንደ ግዕዝ ጉባኤ ቃና ነው ሁለተኛው ቤት መደብ እስከ ተቀባዩ እንደመጀመሪያው ነው ሐረጉ ግን ወዳቂ 3:3 ብቻ ነው ቤት መምቻውም ከነተቀባዩ እንደ ግዕዝ ጉባኤ ቃና ነው::

<u>የዘአምላኪያ</u> መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው የቤት መምቻውም ከነተቀባዩ እንደ ጉባኤ ቃና ነው:: የዘአምላኪያ ማንደርደሪያ በረጅም ሲሆን መደብ መጀመሪያ ተነሽ ተጣይ ከ 2-4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳቂ አልቦ ተቀባዩ በተናባቢ 3ቱ ንባባት እንበለ ሰያፍ 6:6 የዘአምላኪያ የማንደርደሪያ የቤት መምቻ መደብ መጀመሪያ ተነሽ ከ 3-4 ሰያፍ ከ 4-5 ተጣይ 4:4 ወዳቂ 3:3 የ3ቱ ተነሽ የ4ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ እንበለ ሰያፍ 3:3 የ4ቱ ተነሽ የ5ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ እንበለ ሰያፍ 2:2 የ4ቱ ተጣይ መደብ ተቀባይ 2ም 3ም የ3ቱ ወዳቂ መደብ ተቀባይ 3ቱ ንባባት እንበለ ሰያፍ 3:3 በአጭር ሲሆን የማንደርደሪያ መደብ መጀመሪያ ተነሽ ተጣይ ከ 2-4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳቂ ከ 1-3 የ2ቱ የ3ቱ ተነሽ የ3ቱ የ4ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ ፍጹም ወዳቂ 3:3 የ4ቱ ተነሽ የ5ቱ ሰያፍ መደብ ተቀባይ ፍጹም ወዳቂ 2:2 የተጣይ መደብ ተቀባይ ፍጹም ወዳቂ 2ም 3ም የወዳቂ መደብ ተቀባይ ፍጹም ወዳቂ 3:3

የሦስተኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው ሐረጉ ፍጹም ወዳቂ 3:3 ቤት መምቻው ከነተቀባዩ እንደ ጉባኤ ቃና ነው::

<u>የሚበዙት</u> መደብ መጀመሪያ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው በጉንጅ ግን በረጅም ብቻ ይጀምራል ቀጥሎ ያለው መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻው እስከ ተቀባዩ እንደ ጉባኤ ቃና ነው በልውጥ ሲሆን ተነሽ ተጣይ ከ 2-7 5 ን አይነካም ሰያፍ ከ 3-8 6ን አይነካም ወዳቂ ከ 1-6 4ን አይነካም የተነሽና የሰያፍ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት

ሁሉ 4:4 የተጣይ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት ሁሉ 4ም 5ም የወዳቂ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት ሁሉም 5:5 ሁለተኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው በለውጥ ሲሆን እንደ መጀመሪያው ቤት መምቻ ነው:: 3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው ቀጥሎ ያለውም መደብ ከነተቀባዩ ከማሁ ለውጥ ሲሆን ተቀባዩ ወዳቂ 29ም3ም ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው::

<u>የዋዜማ</u> መደብ መጀመሪያ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው ወዳቂ አልቦ ተቀባዩ 4ቱ ንባባት ሁሉ 4ም 5ም ነው በጉንጅ ግን 5:5 ብቻ ነው ቀጥሎ ያለው መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው ማንደርደሪያው በአጭርም በረዥሙም እስከ ቤት መምቻው እንደ ዘአምላኪያ ነው የሦስተኛው ቤት መደብ መጀመሪያ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው:: ተቀባዩ በለውጥ ሲሆን ፍጹም ወዳቂ 2ም 3ም ቤት መምቻው መደብ ከነ ተቀባዩ እንደ መጀመሪያው ቤት መምቻ ነው፣ መጽፊያው መደቡ እስከ ተቀባዩ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው በለውጥ ሲሆን መደቡ ተነሽ ተጣይ 4:4 ሰያፍ 5 ወዳቂ 3 የተነሽ የሰያፍ ሐረግ ወዳቂ 2:2 የተጣይ ሐረግ ወዳቂ 2ም3ም የወዳቂ ሐረግ ወደቂ 2ም 3ም ተቀባያቸው ተነሽ ተጣይ 3:3 ሰያፍ 4:4 ወዳቂ አልቦ የ4ኛው ቤት መምቻ መደብ መጀመሪያ ተነሽ ተጣይ ከ 2-4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳቂ ከ 1-3 የተነሽና የሰያፍ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2:2 የተጣይ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 3:3 ሰያፍ ተቀባይነት አልቦ በተናባቢ ሲሆን ተነሽ ተጣይ 6:6 ወዳቂ 4ም 5ም ሰረገላው በተናባቢ ተነሽ ተጣ/ ወዳቂ እንበለ ሰያፍ 4:4 የቤት መምቻው መደብ ተነሽ ከ3-4 ሰያፍ ከ4-5 ተጣ/ 4:4 ወዳቂ 3:3 የ3ቱ ተነሽ የ5ቱ ሰያፍ ተቀባይ እንበለ ሰያፍ 2:2 የተጣ/ ተቀባይ እንበለ ሰያፍ 2ም 3ም የወዳቂ ተቀባይ እንበለ ሰያፍ 3:3

<u>የሥላሴ መደብ</u> መጀመሪያ ተነሽ ተጣይ ከ 2-4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳ አልቦ ተቀባይ 4ቱ ንባባት በሙሉ 4ም5ም በጉንጅ ግን 5:5 ብቻ ነው:: በተናባ ሲሆን 3ቱ ንባባት ሁሉ 6:6 ወዳቂ 5ም 6ም የአጉበሩ መደብ ተነሽ ተጣይ ከ 4 ሰያፍ ከ 3-5 ወዳቂ ከ 1-3 የተነሽና የሰያፍ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2 ሰያፍ 3:3 የተጣይ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 2ም 3ም ሰያፍ 3ም 4 የወዳቂ መደብ ተቀባይ ተነሽ ተጣይ 3::3 ሰያፍ 4:4 መድረሻው 4ቱ ንባባ

በሙሉ 5:5 በረጅም ሲሆን ተነሽ ተጣይ ከ 6-7 ሰያፍ ከ 7-8 ወዳቂ ከ 5-6 የተነሽና የሰያፍ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት በሙሉ 4 4 የተጣይ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት ሁሉ 4ም 5ም የወዳቂ መደብ ተቀባይ 4ቱ ንባባት ሁሉ 5:5 ቀጥሎ ያለው መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው ሐረጉ ፍጹም ወዳቂ 3:3 ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው ማንደርደሪያው በአጭርም በረጅም እስከ ቤት መምቻው እንደ ዘአምላኪየ ነው። 3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻው መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ መጀመሪያው ነው። የመጽፊያው መደብ እስከ ተቀባዩ እንደታችኛው አጉበር ነው። 5ኛው ቤት መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ ዋዜማው መጽፊያ ነው ቤት መምቻው ከዋዜማው ተለይቶ በተናባቢ ሰያፍ 6:6 ይሆናል ሰረገላው እስከ ቤት መምቻው እንደ ዋዜማው መጨረሻ ነው።

የዘይእዜ መደብ መጀመሪያ መደቡ ከነተቀባዩ ግዕዝ ጉባኤ ቃና ነው። ሐረጉ 4ቱ ንባባት ሁሉ በተናባቢ 5:5 ነው ቀጥሎ ያለው መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። ቧሄውም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው ሁለተኛውም ለውጥ እንደ መጀመሪያው ዘይእዜ እስከ ሐረጉ ይሆናል ሁለተኛውም ቤት በረጅምም በአጭርም እስከ ቤት መምቻው የዘአምላኪየ ማንደርደሪያ ነው 3ኛው ቤትም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው ቤት መምቻውም መደቡ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። 4ኛው ቤትም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነ... ቤት መምቻውም ተነሽ ተጣይ ሰያፍ በተናባቢ 6:6 ነው ወዳቂ 5ም 6ም 5ኛው ቤትም መደቡ ከነተቀባዩ ቤት መምቻው እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው።

የመወድስ መደብ መጀመሪያ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው ሐረጉ 4ቱ ንባባት ሁሉ በተናባቢ 6:6 ቀጥሎ ያለውም መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። በለውጥ ሲሆን መደቡ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። 2ኛው ቤትም መደቡ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ

እንደ መጀመሪያው ቤት ነው። በተለዋጭ ሲሆን 4ቱ ንባባት ሁሉ በተናባቢ 6:6 ቧሄውም እንደ ዘይእዜ ቧሄ ነው ማንደርደሪያውም እስከ ቤት መምቻው ከማሁ ቧሄውም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። ቀጥሎ ያለውም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው። ቤት መምቻውም ጉባኤ ቃና ነው በተለዋጭ ሲሆን መደቡ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው ለዓለሙም መደብ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝሁ ተለዋጭ ነው ቤት መምቻውም መደቡም እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። በተለዋጭ ሲሆን እንደ ሁለተኛው ቤት ነው 6ኛው ቤት መደቡከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ እንደሚበዝኑ ተለዋጭ ነው 7ኛው ቤትም መደቡ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። በለውጥ ሲሆን 4ቱ ንባባት ሁሉ በተናባቢ 6:6 8ኛው ቤት መደቡ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ የሚበዝኑ ተለዋጭ ነው ኩልከሙ ሲሆን 9ኛው ቤት መደቡ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። ቤት መምቻው በለውጥ ሲሆን በተናባቢ 4ቱ ንባባት ሁሉ 6:6 ይሆናል።

<u>የግዕዝ ክብር ይእቲ</u> መደብ መጀመሪያ እንደ ግዕዝም እንደ ዕዝልም ጉባኤ ቃና ነው። የቤት መምቻው መደብ እስከ ተቀባዩ የሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። 2ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እስከ ቤት መምቻው ከማሁ 4ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ የቤት መምቻ መደቡም እስከ ተቀባዩ እንደመጀመሪያው ነው።

<u>የግዕዝ ዕጣነ ሞገር</u> መደብ መጀመሪያ ከነተቀባዩ እንደ ግዕዝና ዕዝል ጉባኤ ቃና ነው። በጉንጅ ግን በረጅም ብቻ ነው። ቀጥሎ ያለው መደብ ከነተቀባዩ በአጭርም በረጅምም ይሆናል። ሐረጉ ተነሽ ተጣይ ሰያፍ ከ4-5 ወዳቂ ከ3-5 ነው የቤት መምቻ መደቡ ከነተቀባዩ እንደ ሚበዝኑ ተለዋጭ ነው።

የ2ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ የቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። የ3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እስከ ቤት መምቻው ከማሁ 4ኛው ቤት በረጅምም በአጭርም እስከ ቤት መምቻው እንደ ዘአምላኪየ ማንደርደሪያ ነው።

የአሠረ ነጋሲ መደብ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው። ሐረጉም እንደታችኛው ሐረግ ነው የ5ኛው ቤት መምቻው መደብ እስከ ተቀባዩ የሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። 6ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ በረጅምም በአጭርም ይሆናል። ሐረጉም ፍጹም ወዳቂ 3:3 ነው የቤት መምቻ መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 7ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እንደረዥም ዘአምላኪየ ማንደርደሪያ ነው። ቤት መምቻውም 4ቱ ንባባት ሁሉ 4:4 ብቻ ነው።

የዕዝል ክብር ይእቲ መደብ መጀመሪያ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው። ሐረጉ ተነሽ ተጣይ ሰያፍ ከ4-5 ወዳቂ ከ3-5 ቤት መምቻውም መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 2ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻው መደብ እስከተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ በአጭርም በረጅምም ይሆናል በለውጥ ሲሆን የ5ቱ ተነሽ የ6 ሰያፍ ተቀባይ ወዳቂ 3:3 የ6 ፡የ7 ተነሽ የ7 የ8 ሰያፍ ተቀባይ ወዳቂ 2:2 የ6 የ 7 ተጣይ ተቀባይ ወዳቂ 2ም 3ም የ5 የ6 ወዳቂ ተቀባይ ወዳቂ 3:3 ቤት መምቻው መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 4ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ሐረጉም ቤት መምቻው መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ መጀመሪያው ነው።

የዕዝል ዕጣነ ሞገር መደብ መጀመሪያ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው። በጉንጅ ግን በረጅም ብቻ ነው ቤት መምቻው መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 2ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ በረጅምም በአጭርም ይሆናል ቤት መምቻውም 3ቱ ንባባት ከ4-6 ወዳቂ ከ4-5 በጉንጂ ግን 4ቱ ንባባት ሁሉም 5:5 ነው 3ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እንደሚበዝኑ ተለዋጭ ነው ቤት መምቻውም መደብ እስከተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው። 4ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ የሚበዝኑ ተለዋጭ ነው። 5ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልና ግዕዝ ጉባኤ ቃና ነው። ሐርጉ ፍጹም ወዳቂ 3:3 ቤት መምቻው መደብ ከነተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው 6ኛው ቤት በረጅምም በአጭርም እስከ ቤት መምቻው ድረስ የዘአምላኪየ ማንደርደሪያ ነው። አሠረ ነጋሲው መደብ ከነተቀባዩ እንደ ዕዝልም እንደ ግዕዝም ጉባኤ ቃና ነው ሐረጉ ተነሽ

ተጣይ ሰያፍ 4ም 5ም ወዳቂ ከ3-5 ቤት መምቻው መደብ እስከ ተቀባዩ ጉባኤ ቃና ነው 8ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ሐረጉም ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ 5ኛው ቤት ነው።መጽፊያዉም በረጅምም በአጭርም እንደ ሥላሴ አጉበር ነው። 10ኛው ቤት መደብ ከነተቀባዩ ቤት መምቻውም መደብ እስከ ተቀባዩ እንደ ሥላሴ ነው።

11ኛው ቤት ሠረገላ እስከ ፍፃሜው የሥላሴ ፍፃሜ ነው። **አጭር ዋዜማ** ከዋዜማ ማንደርደሪያ ጀምሮ እስከ 3ኛ ቤት ነው። **አጭር ሥላሴ** (ተወረወ) ከመጽፊያው ጀምሮ እስከ መጨረሻው ያለው ነው።

አጭር ዘይዕዜ ኒቆዲሞስ ቆመ ከመ ይሚስቄምህሮ ወንጌል ወይነ ለእንግዳሁ ክርስቶስ

ግህልከ በዘይዕዜ ጀምር ሐረጉን ቤት መተህ በማንደርደሪያ ጨርስ

አጭር መወድስ ወይም ኩልክሙ መደቡ በመወድስ ሁለተኛ መደብ ጀምረህ እስከ ማንደርደሪያ ጨርስ

የኒቆዲሞስ ሰኞ እና ማክሰኞ የሚደረግ ክብር ይእቲ እና ዕጣነ ሞገር

ክብር ይዕቲ ሐዋርያቲሁ ከበበ ዕፃረ አርዲኢሁ ሐፀበ፡ኮኖሙ አበ ወእመ ወመሐሮሙ ጥበበ

እጣነ ሞገር ሕንፂሃ ወሱራሬሃ አዳም፡እም አስካለ ወይን ጉርዔሃ ጥዑም፡ በኒቆዲሞስ ሰኞና ማክሰኞ እንዲሁም አርያም በሚቆምበት ጊዜ ይደረጋሉ፡ የቅኔ ዜማ ልክ በዚህ ይፈፀማል።

ፍኖተ ቅኔ (የቅኔ መንገድ)

የቅኔ ጉባኤያት 3 ናቸው። እነርሱም 1. ጉንጅ 2. ዋሽራ 3. ዋድላ በመባል ይታወቃሉ። እነዚህም በ2 ታላላቅ ክፍል ይከፈላሉ። 1ኛው ሰምና ወርቅ ሲባል 2ኛው ጉዳና ይባላል። ይህም መቅለሉንና መክበዱን ለማሳየት እንጂ ሁሉም በሰምና በወርቅ የሚነገር ነው። ሰምና ወርቅ ማለት እንደ ወንድማማቾች በምስጢር መንታ ሲሆኑ በንባብ ሳይጫፈሩ በ6 ነገሮ ተባብረው ተጣምረው አንድ ወጥ ቃል መስለው የሚነገሩ ተመሳሳዮች ማለት ነው። በተረትም ሰምና ወርቅ እንጀራና መረቅ ይባላል። ሰምና ወርቅ ሲመሰሉ ሰም እየቀደመ ወርቅ ቢከተል ከአልተናበበ ጸያፍ አይባልም። ሲናበብ ግን ግንባር

ጸያፍ ይባላል። ሰም ሰወርቅ 6 ነገር ያተርፍሰታል። ፩ነገር ማትረፉም እንደሚከተለው ነው። እመ ርኅራኄ ቤተክርስቲያን ትወግዕ ጥዑመ ሥጋዌ ሐሊበ እግዚእነ ለደቂቃ ምእመናን በይነ ዘአእመረት ከመ ይኩኖሙ ሕይወተ ኃይለ ሥጋ ብሎ ትወግዕ በማለት ማሰሪያ ማትረፉን ጥዑመ በማለት ቅጽልን ሐሊበ እግዚእነ በማለት ተናባቢን ሥጋዌ ወተትን በማለት አፈታትን በይነ ዘአእመረት በማለት አንቀጽን ለደቂቃ በማለት ዝርዝር ማትረፉን ያሳያል ለዚህም ምሳሌ አለው። ብር ሠሪ ጭቃውን ሠርቶ ሰሙን በላይ ይቀርጸዋል። ወርቁን በሰሙ ላይ ሲያፈሰው የሰሙን ኅብር ወርቁ ይዞ ሰሙ ሲቀልጥ ወርቁ ይጠናል ሰምና ሰም አለመመሰሉ ስለዚህ ነው። የቅኔው ዜማም እንዳይሰብር የሚያቀኑ አገባባት አሊህ ናቸው። እንተ፣ እለ፣ ዘ፣ በገቡበት ይሰባሉ ይስማማሉም ሲገቡ ብእሲ ዘከብረ ይላል። ይህውም ምሳሌ አለው። ገበሬ ድግር ሲሰፋበት እርፍ ሲላላበት እንጨት ያደርግበታል። ደቀ መዝሙርም ዜማ ሲሰብርበት ዘከብረ ብሎ ያቀናል። ስለዚህ ሺብልቅ ይባላል። ዘ፡ በውእቱ እንደተሳበ አስተውል።

የቅኔ ጕዳና ከሺህ በላይ ሲሆን በጉባኤያት የሚነገሩ 300 ናቸው ከነዚህም ጥቂቶቹን ከዚህ ቀጥለን እናሳያለን።

ጸሎት ሁሉ በበስመአብ እንደሚጀመር ቅኔም ጉባኤ ቃናውን በሥላሴ ስም ይጀምራል ቃልየ አጽምእ እግዚኦ በሚለው የሚገባ መዝ.5÷1

1. <u>መንታ ሰረዝ መንገድ</u>

አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አኮኑ። ውእቱ ዮሴፍ ወዮሳ ወሶልያና እፎኑ።

<u>ትርጓሜ</u>:- አብ ዮሴፍ ነውና ወልድም ዮሳ ነውና፡ መንፈስ ቅዱስም ሶልያና ነውና እንዴት ነው።

2. <u>ዓመጸኛ ዳኛ መንገድ</u>

ማርያም ወይን ስኩራነ አበው ሥላሴ : ህልወ ፍቅረ ሰብእ ጣዕም ጥዕምተ ልሳን ውዳሴ።

<u>ትርጓሜ</u>:- የሰው ፍቅር ጣዕም ያላቸው ሥላሴ፡ አባቶች የስከሩባት ማርያም ወይን ለእንደበት ምስጋና የጣፈጠች ናት።

3. <u>የአገባብ ድርድር መንገድ</u>

ጠየቀ ጴጥሮስ እምነ እግዚኡ ዋህድ፡ ከመ ከመ ፀሐይ ወንጌል ወከመ ከመ ቅብዕ ካህድ። ትርጓሜ:- ክህደት እንደ ቅቤ እንደሆነች ወንጌልም እንደ ፀሐይ እንደሆነች ከአንድ ጌታው ጴጥሮስ ጠየቀ።

4. <u>ድርብ ምሳሌ መንገድ</u>

ለኪራኮስ ጢስ ነጋዲ ጊዜ እሌኒ ፀሐይ፣ እማሬ መስቀል እንተ ኢየሱስ ማይ። <u>ትርጓሜ</u>:- ማመልከት መስቀል የኢየሱስ ውኃ በእሌኒ ፀሐይ ጊዜ ለኪራኮስ ጢስ ነጋዴ ይገባል።

5. <u>የአንቀጽና አገባብ ምሳሌ መንገድ</u>

አባግአ ቆመ ወነበረ እስመ ወሀበ ኖሎት፡ የአቅቡ ጽንፈ ዘጉባኤ ቃና ገራሕት።

<u>ትርጓሜ</u>:- እስመና ሀበ አረኞች በጉባኤ ቃና እርሻ ዳር ቆመና ነበረ በጉችን ይጠብቃሉ።

2. <u>ዘአምላኪያ</u> አምላኬ አምላኬ በሚለው ስለሚገባ መዝ.62÷1

1. <u>ግሥግሥ መንገድ</u>

ለዘለዘለሞት ሰሎሞን ወልደ በርሳቤህ አንገሠ፣ ዳዊት ይሁዳ መአብሰ ሄሶ፡ ናታን እጽ ንስሐ ተግሣጸ ልቡና ሀንክሶ። <u>ትርጓሜ</u>:- የቤርሳቤሕ ልጅ ሰሎሞን ሞትን ያነገሠው ዳዊት ይሁዳን በደለኛ ነው ብሎ ለነቀፈ ናታን እንጨት ንስሃ የልብ ተግሣጽ ሽቱ ነው።

2. <u>እርከን መንገድ</u>

ፈረስ ቢጽ ዘመርቆሬዎስ ብእሲ፣ ዘገብረ ኢ ግቡረ ሰብእ አልአዛር ሳሉሲ። በከዊነ ማይ ንባብ ነደ አርምሞ ደምሳሲ። <u>ትርጓሜ</u>:- ሰው የሆነ አልአዛር ሳሉሲ ያልሠራውን የሠራ የመርቆሬዎስ ሰው ወገን ፈረስ ውኃን በመሆን ነገር ዝምታ አሳትን ያጠፋ ነው።

3. <u>ኦፍ እግር መንገድ</u>

እግዚአ ገሥጾ መዝረበ ወሰፈልያ አርዳአ፣ ጊዮርጊስ አፍቅሮ አፍቀረ ወጸልአ፡ ጸሊአ ገብረ ኑፋቄ ወሃይማኖተ እግዚአ። <u>ትርጓሜ</u>:- ዲጆናና

መዶሻ ተማሪዎችን የመገሰጽ ጌታ ጊዮርጊስ ጥርጥር ባርያን መጥላትን ጠላ ሃይማኖት ጌታንም መውደድን ወደደ።

4. <u>ነጠላ ሠረዝ መንገድ</u>

ደመና ቀጸበ ወኢቀጸበት ደመና፣ እምራሔል ወእምነ ልያ ኢያቁም ወሐና፡ አመጣነ መካኖ የሐውር ወኢተሐውር መካና። <u>ትርጓሜ</u>፡- ኢያቁም ከራሔል ደመናንን ጠቀሰ ወደ ቦታው ይሄዳልና። ሐናም ከልያ ደመናን አልጠቀሰችም። ወደቦታዋ አትሄድምና።

3. ሚበዝት እግዚኦ ሚበዝት እሰ ይሳቅዩኒ በሚለው የሚገባ መዝ.3÷1

1. <u>አትሮንስ መንገድ</u>

ንጻሬ ዓይነ ጴጥሮስ ንስር ወንጻሬ ልዮን ቋዕ ነጸረ ወ[illegible]ረ፣ ተዋህዶ ሥጋ ወቃል ወኮነተ ቋዕ ህሡረ፡ አኮኑ ይጸልእ ክልኤ ግብራተ ወኮነተ ንስጥሮስ ሠምረ። <u>ትርጓሜ</u>፡- ያሞራ ጴጥሮስዓይን አስተያየት የሥጋና የቃል አንድነትን ተመለከተ ሁለት ግብርን ይጠላልና የቍራ ልዮን አስተያየትም የጐሰቆለ የአሞራ አኳኋንን ተመለከተ የንስጥሮስ አኳኋንን ወዷልና።

2. <u>ሁረተ ንህብ መንገድ</u>

ዓይነ ዘዘሆረ ነግህ ጸራቅሊጦስ ሄኖክ ዘእምዘሱቱኤል ንጽህ፣ ህሎ ተንሥአ ኬፋ ገነተ በርህ፡ አስተርአየ ሳውል እብራዊ ነጸረ መልክአ ገጹ ለኖኅ <u>ትርጓሜ</u>፡- አዝራ ንጽህ ካለበት የተነሣ ሄኖክ ጸራቅሊጦስ ፈጽሞ የሄደበት የብርሐን ገነት ኬፋ የታየበት የዕብራዊ ሳውል ዓይን የኖኅ የፊቱ መልክን አየ።

3. <u>ሠረዝ መንገድ</u>

ለሞተ አልዓዛር ኤልሳዕ ወኤልሳዕ ሞት ኤልያስ አረጋዊ፣ ወእረጋዊ ኤልያስ ወርቀ ብርት ሜዶናዊ፡ ወብርት ዘወርቅ አምጣነ ላዕላዊ ውእቱ እንዘ ለሊሁ ታህታዊ። <u>ትርጓሜ</u>፡- ለአልአዛር ሞት ኤልሳዕ ኤልያስ ሽማግሌ ሜዶናዊ የሆነ የመዳብ ወርቅ ነው። ኤልሳዕ ሞትም ለኤልያስ ሽማግሌ የወርቅ መዳብ ነው። እሱ ምድራዊ ሲሆን ሰማያዊ ነውና።

4. <u>አረሳሽ መንገድ</u>

ህልወ ዔሊ ኤልያስ ቢጸ ቢጸ ሮሣ ለራሄል መርኬዛ ገብረ መርዓዊ፣ ሀና ሚልኮል ሳሙኤል አረጋዊ፡ እስመ ነሣኣ ራሄል ወሐና ዘነሣኣ ፍዳ ሕይወቶን ማኅየዊ። <u>ትርጓሜ</u>፡- የራሄል መርኬዛ ልጅ የገብረ መርዓዊ ወገን የሆነች የሐና ሚልኮል ወገን ሳሙኤል ሽማግሌ ከዔሊ ኤልያስ ጋራ የኖረ ነው። አዳኝ የሆነ የሕይወታቸው ብድራትን የያዙ ሐናና ራሄል ይዘውታልና።

4 <u>ዋዜማ</u> ለእግዚአብሔር ምድር በምልኣ በሚለው የሚገባ መዝ.23÷1

1. <u>ሠረገላ መንገድ</u>

ለብሰ ወይለብሰ አርከ ልበ ቶማስ ቶማስ ሐዋርያሁ ለሙሴ፣ ወኤፍሬም ካልዑ ለኤፍሬም ምናሴ፣ እንተ እያሐልቅ ሰቀ ትምህርተ ሕይወቱ ለአውሴ፡ ወዘኢይሐልቅ ፀምረ ልብሰ ቅዳሴ፡ ተአሚኖ በሄራን ሥላሴ። <u>ትርጓሜ</u>፡- የቶማስ የልብ ወዳጅ የሆነ የሙሴ መንገደኛ ቶማስ የማያልቅ የአውሴ የሕይወት ትምህርት ማቅን ለበሰ የኤፍሬም ምናሴ ሁለተኛ ኤፍሬምም የማያልቅ የምስጋና ልብስ ግምጃን በሄራን ሥላሴ አምኖ አለበሰም።

2. <u>ተመላላሽ መንገድ</u>

ፍቅርተ ላእከ ሞት ዘተጋድሉ ዘዘቴዎድሮስ ኃይል እንተ ወልደ አዴር ሀማ፣ ፈጸመ ፈጸሞ ፈጸመ ፈጸማ፣ ኢዮርብአም ባዕድ አምልኮተ ባዕድ ዘማ፣ ኢያፍቀረ ሄኖክ መልአከ ራማ፡ በየማኑ ልቡና ያቅማ። <u>ትርጓሜ</u>፡- ወልደ አዴር ሀማ የጨረሰው ኃይል ቴዎድሮስ የጨረሰውን የጨረሰ ተጋድሉ የጨረሳት ሞት የሞት ተላላኪ ባዕድ ኢዮርብዓም የወደዳት የባዕድ አምልኮት ዘማን የራማ መልአክ ሄኖክ በቀኙ ልቡና ያስቀምጣት ዘንድ አልወደደም።

3. <u>መከታ መንገድ</u>

በዘ እምዘ ቶማስ ኢያቡስቴ ዘበዘከርካዕ ያዕቆብ ምዑዘ ምዑዛን እምርሄ፣ በለስ ዕዝራ ወአውልዕ ዮዳሄ፣ ሰወራ ሰወረ ጉህሉተ ማኒ ሳቡሄ፣ አልጸቀ በጽሐ ቤተ ዮፍታሔ፡ አስተርአየ ጽጌ ወይን ስባሔ። ትርጓሜ፡- ከሽቱ ይልቅ የሚሸቱ በለስ እዝራና ከወይራ ዮዳሄ ይልቅ

የሚሸት ከርካዕ ያዕቆብ በሰወራት ገንዘብ የማኒ ሳቡሔ ሽንገላን የሰወረ ኢያቡስቱ ቶማስ ከደረሰበት በደረሰ በዮፍታሔ ቤት የወይን አበባ ምስጋና ታየ።

4. አህዝ መንገድ

ምሁረ ምሁራን ሰማኒቱ አሥሮን ቃላተ በወስኮ ሀምስ ሀምሳ፣ምእተ ዕሥራ ወምዕተ ሠላሳ ፣ መምህረ ምሁራን ክብራት ዘትርጓሜ ሠላስ ስሳ፡ ለዘአይንታ አሥር ፍና ሀሰሳ፡ እምአእምሮ ሰሎሞን ኢሄሳ። ትርጓሜ፡- በአምስት ጊዜ አምሳ ላይ መቶ ሀያንና መቶ ሰላሳን በመጨመር ከሰማንያው ምሁራን ቃሉን ቃላትን የተማረ የስሳ ሦስት ትርጓሜ ክብራት መምህራን መምህር ከመምህር ዓይኖቿ አሥር የሆኑ የምርምር ጉዳናን ከዕውቀት የተነሣ ሰሎሞን አልነቀፋትም።

5. ሥላሴ ይትባረክ እግዚአብሔር አምላክ አበዊነ በሚለው የሚገባ መዝሙረ ሠለስቱ ደቂቅ 1÷27

1. ሰንሰለት መንገድ

በዘክነ ቀራንዮ ማዕከለ ትርብዕት ስቅልተ ሀማ ስቁለ መርዶክዮስ አስቴር ወስቅለተ ስቅልት ዘሙሴ፣ አርዌ ብርት አርዌ አምደ ብርት ምናሴ፣ እቅብተ እቅብቱ ለኖኅ ሐመረ ተርሴስ ብናሴ፣ እንዘ ቦ በአይኅ ዕብነ ቅዳሴ ፣ ፀሐየ ምልክና ባቢሎን ገጸ ሥላሴ። እመ ኮነ በመስቀል ድምሳሴ። ትርጓሜ፡- መርዶክዮስ ያሰቀለው ሃማ የተሰቀለላት አስቴርና በሙሴ ጊዜ እንደተሰቀለች አውሬ አውሬን የሰቀለች አምድ ኖኅ የተጠበቀባት የጨረቃ ደሴት መርከብ ስለራሷ የተጠበቀችለት የምናሴ መዳብ ምሰሶ የአራትነት መካከል በሆነ በጸና ቀራንዮ አሉ። በመስቀል ጥፋት ቢጸና የሦስትነት ፊት የሆነች የግዛት ፀሐይ ባቢሎን በምሥጋና ደንጊያ በሆነ ጥፋት ሳለች በፀና ቀራንዮ አሉ።

2. ጉቶ መንገድ

በዘ እምዘሀሎ በሀሌ ብሂል ቴዎድሮስ አቡሴሎም ገጸ ዘቴሠድሮስ ዳዊት፣ርእየ ኢርእዮ ለሰዶም ቀኖት፣ ቴዎድሮስ

ሎጥ ቴልጌልቴልፌልሶር ሞት ፣ ላእከ ሶርያ ነደ እሳት፣ ተረክበ ረአሶን መልአከ ሐሰት ፡ ኢተረክበ ሕዝቅያስ ሰማዕት ትርጓሜ፡- አቤሶሎም ቴዎድሮስ የቴዎድሮስ ዳዊት ፊትን አየ በማለት ሰዶም ቀኖትን አላየውም የሚል ካለበት ሎጥ ቴዎድሮስ ይልቅ የሦርያ ነደ እሳት መልአክተኛ የሆነ ሞት ቴልጌልቴልፌልሶር በተገኘበት ረአሦን መልአከ ሐሰት ዘንድ ሰማዕት ሕዝቅያስ አልተገኘም።

3. አጭር ሥላሴ (ተወረው) ስም ወራሽ መንገድ

ሶበ ገብረ ኢዮብ ከብካበ ደዌ፣ ዘአፍአ ይከውን ውሳጣዌ፣ ወዘውስጥ ይከውን አፍአዌ። ትርጓሜ፡- ኢዮብ ሠርግ ደዌን ባደረገ ጊዜ በውስጥ ያለው በውጭ በውጭ ያለው በውስጥ ይሆናል።

6. ዘይእዜ፡- ይእዜ ትስእሮ ለገብርከ በሚለው የሚገባ ሉቃ.2÷29

1. ዘማች መንገድ

ጊጻሁ ለአውናን ጊጻ አውናን ጊጻ ጊጻ አውናን አውናን ጊጻ ጊጻ አውናን ጊጻ፣ ጊጻ ጋዜር ጊጻ ኖኅ ጌጻ ጊጻሆሙ ለዘቦ ምጉንጻ፣ ምጉንጻ ጌጻ ጋይራስ ምጉንጻ ጋዲራስ ቀለዮጻ፣ ሀቅለ ቀለዮጻ በጋዜር ሀበ ኢሀርጸጻ፡ አንስትያ ታቦር ቃል ሀበ ሀርጸጸት አግሪጻ። ትርጓሜ፡- ቃል ወደፈጨችበት በረሀ የታቦር ሴቶች ባልፈጨበት በጋዜር የጋይራስ አሞራ መሸሸጊያ የሆነ ዋሻ ያላቸው እስራኤል የእስራኤል መሸጋገሪያ የሆነ የጋይራስ ዋሻ ቀለዮጻ አሞራ ኖኅ የኖኅ አሞራ ጋዜር አሞራ የአሞራ አውናን አሞራ የሆነ የጋዜር የአሞራ አሞራ አውናን የአውናን አሞራ የሆነ የአሞራ አውናን አሞራ አውናን የአሞራ አውናን አሞራ አውናን በራሪ የሆነች የቀለዮጻ በርሐ ናት፡

2. ጎብር መንገድ

ዶኪማስ አቀ ምስጢረ ቅኔ፣ በትምህርተ ሠላስ እለት ጉባኤ ቃና ሀሊፎ፣ ዶኪማስ ለዘአምላኪየ አኮኑ ተወከፎ፣ መምህረ መድኃኒት ወይን መድኃኒተ ሴራቅ ተሳትፎ፣ አመ አፍልሆ በማይ እንተ ኢለከፎ፡ ሚካኤል አፍ እንተ ይሰፍሕ አክናፎ። ትርጓሜ፡- ዶኪማስ የቅኔን ምስጢር አወቀ በሦስት ቀን ትምህርት ጉባኤ ቃናን አልፎ ዶኪማስ ዘአምላኪየ ተቀብሏልና። ክንፎችን የሚዘረጋ ሚካኤል አፍ ባልቀመሰው

ውኃ የአብነት መምህር ወይን የሴራቅ አብነት አንድነትን በአፈላለት ጊዜ ተቀብሏልና::

3. <u>ሃይልክ አሰሚ መንገድ</u> አልብየ ምት ብሂሎትኪ፣ እሙን ውእቱ ወኢይትሔሰው ቃልኪ: ሳምራዊት ኢትዮጵያ ምተኪ አምጣነ ኢኮነ ዘሀሎ ምስሌኪ:: ዮሐ.4÷6-40

7. <u>መወድስ</u> ፍታሕ ሊተ እግዚኦ ወተበቀል በቀልየ በሚለው የሚገባ መዝ.42÷1

1. <u>ፍና ዕጹብ መንገድ</u>

ፍና ሰዋስው ዕፁብ በጊዜ ተወጥነ ሐዋርያሁ ሰሎሞን መልአክ ጥበብ ወምክር፣ ዘበዘአግረ ስምዖን ስምዖን እንት መድሎተ ማይ ጽቡር፣ ዘዓይነ ያዕቆብ ያዕቆብ ዘሮቤል አዴራ ገጸ ሜሮብ ንስር፣ ዘጎሊና ጳውሎስ ጳውሎስ እንተ ልበ ጴጥሮስ ጴጥሮስ ዘዲዮናስዮስ ጎር::

<u>ለዓለም</u>

ዘዮሐንስ ኢያቡስቱ ዘዘዘካርያስ በኵር፣ ነጸረ ኢነጸረ ኢሆረ የሐውር፣ ፈቀደ ገብረ ኢይገብሮ በግብር፣ ፈጠረ ኢፈጠረ ኢያዕመረ የአምር:: ትርጓሜ:- አለቃ ዘካርያስ ያየውን ያላየ ዮሐንስ ኢያቡስቱ ያልሔደበት ደገኛ ዲዮናስዮስ የሄደበት የጴጥሮስ ልብ ጴጥሮስ የወደደው የጳውሎስ ሐሳብ ጳውሎስ የሠራው የአሞራ ሜሮብ ፊት የሆነ ሮቤል ቀኖት በሥራ ያልሠራው የያዕቆብ ዓይን ያዕቆብ የወደደው የውሀ ሚዛን ጭቃ ያልወደደው የስምዖን እግር ስምዖን ባላወቀው ገንዘብ ያወቀ የጥበብና የምክር መልአክተኛ ሰሎሞን የተደነቀ የሰዋስው መንገድ በተጀመረ ጊዜ መንገደኛ ነው::

2. <u>ፍና ዕቅፍት መንገድ</u>

ባሕርየ ዘዘቦ ዘቦሙ እንተ ሀለወት ዘቦ ዘቦሙ ድንጋሌ ድንግል ምልክና፣ አጋዕዝተ ኪሩብ ኪሩቤል ንጽሐ መላእክት ሀና፣ እም

ኤልሳዕ ካልኡ ኤልያስ ሀልቃና ፣እስራኤል ሕዝበ ዮና፡ ዔሊ ንጉሥ ገአረ ቃለ ሙስና::

<u>ለዓለም</u>

ሳሙኤል ቃለ ዐዋዲ እንተ ለሥጋሁ መነና፣ ሀደገ ግብረ ሥጋ ወሀለፈ እምወሰና፣ አምጣነ ገሠሦ መልአክ በሩጸተ አክናፍ ደመና: ኢይንበር ምስለ ዔሊ ኤልያስ ዘወገ ዮና:: <u>ትርጓሜ</u>:- የድንግል መጠበቅ ግዛት ያላቸው የኪሩብ ጌቶች ኪሩቤል ያሉላት የመላእክት ንጽሕ ሀና ከሁለተኛው ኤልሳዕ ይልቅ ያለችለት ኤልያስ ሀልቃና ያለላቸው የዮና ወገኖች እስራኤል ያሉለት ኤሊ ንጉሥ የጥፋት ቃልን የጮኸበት የሳሙኤል ባሕርይ የሆነ ሥጋውን የናቃት ቃለ ዓዋዲ የሥጋ ሥራን ተወ:: ከወሰኗም አለፈ የዮና ጉረቤት ኤልያስ ከዔሊ ጋራ እንዳይቀመጥ መልአክ በክንፍ ሩጫ ደመና ዳሰታልና::

3. <u>አደናግር ሠረዝ መንገድ</u>

አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አዳም ወአቤል ወምሳሌ ሔዋን እም፣ እስመ እመ ወልዱ ለአብ ወልደ እንበረም ፣ አበ ወልድ አሐዱ አቡሁ ለሴም:: ወመንፈስ ቅዱስ ወላዴ ካም: እንዘ ጥበቡ ሐመር ምዕላደ አርዌ ወላሕም::

<u>ለዓለም</u>

ይትርፍስ ከመ ተነግረ ነገረ ዚአሀ ለቅድም፣ እም ኤፍራም ዘምናሴ ማርያም ለማርያም:: መሰለታ ትኩን ፍሥሐ ኵሉ ዓለም እመኒ ኢይመስሎ ለአብርሃም አብርሃም:: <u>ትርጓሜ</u>:- አብ አዳም ነው:: ወልድም አቤል ነው:: መንፈስቅዱስም የእናት ሔዋን አምሳያ ነው:: የአብ ልጅ የእንበረም ልጅ ቢሆን የአንዱ ወልድ አባት የሴም አባት ነውና:: መንፈስ ቅዱስም ጥበቡ ታንኳ የአውሬና የከብት መከማቻ ሲሆን የካም ወላጅ ነውና:: የቀድሞ ነገርስ እንደተነገረ ይቅርና የምናሴ ወገን ከሚሆን ከኤፍራም ይልቅ ማርያም ማርያምን መሰለቻት የዓለም ሁሉ ደስታን ትሆን ዘንድ አብርሃም አብርሃምን ባይመስለው መሰለቻት::

4. <u>ውስጠ ዘ ተራ ቅጽል መንገድ</u>

ሥርወ አፅቀ ዘግባ አብርሃም ወላዲ ወሉድ ወላዴ መወልድ ውሉደ ገብርኤልሃ ዜናዌ፣ እንባቆምሃ ሰማዕተ ዘፍና ትንቢት ፈናዌ፣ ዳዊት ለባዊ ሙሴሃ ለባዌ፣ ይስሐቅ በኵረ ነዌ፡ ያዕቆብ ኮል አማኑኤል ዕፀ ዘዌ::

ለዓለም

ዘበዘመስቀል ጽላሎቱ ዘአይነ አይሁድ አርዌ፣ ደ[illegible] ኢደንገጸ ምሳሌ አርዌ ብርት ሥነ ሥጋዌ:: አስተርአየ መጽአ በእግረ ዖዝያን ደዌ፡ ዘበዘ ኢሳይያስ ተናገረ አልጸቀ አዜባዌ:: ትርጓሜ:- ነገረኛ ገብርኤልን የወለደ ወደ መንገድ ትንቢት ተላኪ የሆነ እንባቆም ሰማዕት እንባቆምን የወለደ ልበኛ ዳዊቅ ልበኛ ዳዊትን የወለደ ልበኛ ሙሴ ልበኛ ሙሴን የወለደ የነዌ ሹም ይስሐቅ የነዌ ሹም ይስሐቅን የወለደ የአብርሃም ዘግባ ጫፍ የሆነ ያዕቆብ እንኮይ የያዕቆብ እንኮይ ስር የሆነ አማኑኤል የአይሁድ ዓይን አውሬ የደነገጠበት ጥላ መስቀል ባል ደነገጠበት ሰው መሆን ደም ግባት መዳብ አውሬ አምሳያ የታየ ዘዌ የሚባል እንጨት አማኑኤል ኢሳይያስ በተናገረ ገንዘብ አዜባዊ ሁኖ በደረሰ ሕማም ኦዝያን እግር መጣ::

5. ርቀት ልብሰ ወርቅ መንገድ:-

በዝሀሂ ወፈድፈደ ንዴተ ወልደ አብ ስሉጥ፣ እስመ ሰብአ ወአግማለ በዘሠምረ ይዌልጥ:: ወእምነ ምስያጥ ኃይል ቅድመ ይትፈለጥ፡ ያብውዕ እንተ አፍአ ወያወጽእ እንተ ውስጥ:: ትርጓሜ:- የሰለጠነ የወልደ አብ ችግር ፈጽሞ በዛ ሰዎችና ግመሎችን በወደደው ገንዘብ ይለውጣልና ከገበያ ኃይልም ሳይለይ የውጪውን ያስገባል የውስጡንም ያወጣልና::

6. ሰም ረገፍ መንገድ :-

አብርሃምሂ ብዝሀ አርምሞ እንተ ነበረ ምስሌሁ፣ ወጽአ እም ሀገሩ ወፍሉጥ እምአዝማዲሁ፣ ሆሣዕና ዳዊት ይስሐቅ እንተ ፈድፈደ ጸጋሁ፡ በያዕቆብ ዕብነ ደብር አምጣነ አኅደረ ቡራኬሁ:: ትርጓሜ:- ከሱ ጋር የተቀመጠ የዝምታ ብዛት አብርሃም አገሩ

ወጣ ከዘመዶቹም የተለየ ነው:: ስጦታው የበዛ የዳዊት መድኃኒት ይስሐቅ በተራራ ደንጊያ ያዕቆብ ላይ ምርቃቱን አሳድሯልና::

7. ኵልክሙ ኵልክሙ አሕዛብ ጥፍሁ እደዊክሙ በሚለው የሚገባ መዝ.46÷1

ዓይነ ውኃ መንገድ ማርያም ከርካዕ እንተ አሕመልመለት ቈጽለ፡ ጸገየት ድንጋሌ

ወፈረየት ቃለ ትርጓሜ:- ቅጠልን ያለመለመች ማርያም ሎሚ ድንጋሌን አበበች ቃልንም

አፈራች::

8. ዕዝል ክብር ይእቲ:- ክብር ይእቲ ዛቲ ለኵሎ ጻድቃኑ በሚለው የሚገባ መዝ.149÷10

1. የጋን መብራት መንገድ

ወልደ ዘዘዮናስ ጴጥሮስ ነጻሪ መገብተ መስቀል ምናሴ፣ አእይንተ ፀሐይ ኦዝያን ወአዛርያስ ብናሴ:: ተአደወ ገብረ እግዚአብሔር ሙሴ፡ ቆመ ገብረ እራቆ በጽንፈ ሀገር ሥላሴ:: ትርጓሜ:- የመስቀል ምናሴ ሹማምንት የኦዝያን ፀሐይና የጨረቃ አዛርያስ ዐይኖችን ያየ ዮናስ ጴጥሮስ የተደፋፈረውን ያደረገ የእግዚአብሔር ልጅ ሙሴ በሀገር ሦስትነት ዳርቻ እንደባርያ እራቁቱን ቆመ::

2. የንዑስ አንቀጽ ሠረዝ መንገድ

ቀዲሖተ እሳት ማየ እንተ ዘለፋ ወፀዊረ ዕፅ እሳተ፣ ለባዊ ዮሐንስ ንጻሬ ነጽሮ ክልኤተ፣ ከዊኖተ ምድር ሰማየ ወለቢሰ ብርሃን ጽልመተ፡ ተሴስዮ ጠሊ ወአድግ አንበሳ ወቀኒተ በግዕ መጥባሕተ:: ትርጓሜ:- ሁለቱን በማየት የምድር አኳኋን ሰማይን ያየ ዮሐንስ ከእሳት ያስተናግር ውኃን መቅዳትን ልብ ያደረገ ነው:: ያለ እንጨት እሳትን መሸከም እንደ ፍየልና እንደ አህያ አንበሳን መመገብ ነው:: በብርሃን ጊዜ ጨለማን መልበስም በበግ ማረድ ጊዜ ሰይፍን መታጠቅ ነው::

3. የብሂል እግር በራስ መንገድ

በሀሌ ብሂል ፀሐይ ሐዋርያ መዘምራነ ሰብእ ሥላሴ፣ ኢይሰምዕ ሰምአ ፍትሐ ግፉአን ውዳሴ ፣ ኢሳይያስ ወርህ ዘፍኖተ ኮከብ ድምሳሴ፡

ኢየሐውር ሖረ በፍኖቱ ለመስተሳልቅ ምናሴ። ትርጓሜ መንገደኛ ፀሐይ ሰዎች የሚያመሰግናቸው ሥላሴን አልሰማም ከማለት በኋላ የበደለኞች ፍርድ ምስጋናን ሰማ። ባይ በኩከብ መንገድ ጥፋት ያልሄደ ጨረቃ ኢሳይያስ በተዘባባች ምናሴ መንገድ ሄደ።

ግእዕ ክብር ይእቲ ድርብ አሰናካይ መንገድ፡-

1. ገናዌ ቀርነ ብርት አክአብ መጻጉዓ ደዌ ሴዶቅያስ፣ ምርዋጸ ቀዳማይ ጤዶርማን መጻጉዓ መስቀል ክርስቶስ፣ ሠረገላ እሳት ወማይ በወልደ አዶር ነፋስ፡ ውተጸፍኦ ሚልክያስ ገብር ተጸፍኦ አርሳኒ መንፈስ ቅዱስ። ትርጓሜ፡- የቀደመ የመስቀል ሀመምተኛ ክርስቶስ ጤዶርማን መሮጫ የሆነ ሴዶቅያስ የብረት ቀንድን የሚያመልክ የደዌ መፃጉዕ አክአብ በወልደ አዶር ነፋስ ዘንድ የእሳትና ውኃ ሰረገላ ነው። የአገልጋይ ሚልክያስ ተጸፍኦም የአርሳኒ መንፈስ ቅዱስ ተጸፍኦ ነው።

2. ድርብ ምሳሌ መንገድ

ምናሴ አዳም ኢሳይያስ ተላዊሁ፣ ለቀዳማዊ አዳም ኀጣነ አዳም አቡሁ፣ እምሩጸተ አሳኤል ቃኤል ለወልደ አዶር እሁሁ፡ በበሐውርተ ደም ኖኅ ሙሴ ዘእምኔሁ። ትርጓሜ፡- የቀደመ አዳም የአባቱ አዳም ልጅን የተከተለ ኢሳይያስ ምናሴ አዳም ከወልደ አዶር ወንድም ከአሳኤል ቃኤል ሩጫ የተነሣ ከሱ በተገኘ ደም ሙሴ ኖኅ አገሮች አለ።

3. ድርብ ወጭ ወራጅ መንገድ

ተርጓሜ ኅልመ ፈርያን ፈርያን ዘውገ ቤተ አብርሐም አብርሐም፣ ላዕከ ሰይፈ ይስሐቅ ይስሐቅ እደ ቤተ አዝያን ሴም። ፀሐየ ፀሐይ ዳንኤል ዘእምዘ ኤርምያስ ካም፣ ወርሀ ወርሀ ሮቤል ሕዝቅያስ ሮብአም። ትርጓሜ፡- የአዝያን ቤት ሴም ወንድ የይስሐቅ ሰይፍ ይስሐቅ መልእክተኛ የሆነ የአብርሐም ቤት አብርሐም ጎረቤት የፈርያን ሕልም ፈርያንን የተረጎመ የኤርምያስ ወገን ከሚሆን ካም

የተገኘ የብርሃን ፀሐይ ዳንኤል የጨረቃ ሮቤል ጨረቃ ሮብአም ሕዝቅያስ ነው።

ማሳሰቢያ፡- የመጋቢት መስቀልና የመጋቢት መድኃኔዓለም እንዲሁም የትስብኢት ዋዜማ ክብር ይእቲ መስቀል በሚለው በ4ቱ ቀለማት ይደረጋል። ዕጣነ ሞገሩም በመድኃኔዓለም በ7ቱ ቀለማት ይደረጋል። እንዲሁም እጣነ ሞገር መ፣ሰ፣ቀ፣ለ፣ተ በነዚህ ፊደላት ከግዕዝ እስከ ኅብዕ ይዘልቃል።

9. ዕጣነ ሞገር ዕጣነ ሞገር ማለት ሞገር፣ ጥና፣የዕጣን መውገሪያ ዕጣን መውገር እንዲሉ ቅኔው በዕጣን ፈንታ ስለገባ ነው። ሞገረ ዕጣን ባለ በቀና ነበር። የተዘዋወረ ነው እንዲህ ያለ ንባብ የተዘዋወረ ይገኛል። ይኸውም አፈ ታሪክ ፣ ሠርክ ኅብስት ፣ ገጸ በረከት፣ እንደማለት ነው። ሲቀና ታሪክ አፍ፣ የአፍ ታሪክ ኅብስተ ሰርክ የማታ እንጀራ በረከተ ገጽ፣ የፊት በረከት (ስጦታ) ይላል። መሪ የክርስቶስ ተመሪ የሐዋርያት ምሳሌ ነው። በጾሮ የነገርኳችሁን በሠገነት ላይ ስበኩ እንደተባለ ማቴ.10÷27

ዕዝል ዕጣነ ሞገር ምጸት መንገድ፡-

1. ምንዳደ ሶፎንያስ አሞን ድንግለ ሙሴ እሳት፣ ለዘ አርባእቱ ኪሩቤል ሐዋርያት፣ ወለ ነቢያት ዘዘዘ ሙሴ ቀጸዶቅያ ፈታሕት፣ ብሂል ብሂሎት፣ ድልወ አዳም መሐዋን ማዕደ አዳም መቅበርት፣ ለገብርኤል ወለሶልያና ወይነ አቤል ሞት።

አሰረ ነጋሲ

ብሂል ብሂል ኢትዮጵያ ወእስክንድርያ ጠበብት፣ለጴጥሮስ ጴጥሮስ ፈቲሖ ሕልመ ሐዋርያት ነገሥት፡ ብሂለ ባስልዮስ አለፈት፡ እመ በኵረ ሙሴ ባስልዮስ አርቶአክሳዊት ፣ ሆሳእና ዘዳዊት ዳዊት። ትርጓሜ፡- አሞን ሶፎንያስ ያነደዳት የሙሴ ድንግል እሳት ለአራቱ ኪሩቤል ሐዋርያት ትገባለች የሙሴ አገር ቀጸዶቅያ የቀጸዶቅያ ፈራጆች ለሆኑ ነቢያትም ትገባለች። ማለት አዳምና ሔዋን ያዘጋጁት የአዳም ማዕድ መቃብር ለሶልያና ይገባል። የአቤል ወይን ሞትም ለገብርኤል ይገባል ማለት ነው። ኢትዮጵያና እስክንድርያ ጥበበኞች ለጴጥሮስ

ይገባሉ ማለት ጴጥሮስ የሐዋርያት ነገሥታት ጎልምን ፈትቶ ነው ማለት የሙሴ አለቃ ባስልዮስ እናት አርቶዶክስ በልበ አምላክ ዳዊት መድኃኒት ሞተች። የባስልዮስ ማለት ነው።

2. <u>ግዕዝ ዕጣነ ሞገር ሰምና ወርቅ መንገድ</u>

ታእካ ማርቆስ ርዕስ ኢጥዕሙ በርሀ እክለተግህዶ ጽልመታት ሰብአ ደደክ፡ አመጥምቀተ ደም ይጠመቅ ሕፃነ ዮሳፍጥ ሃክ። አምጣነ ፀሐይ ወወርህ ካህናተ ገባኦን ሐውክ፣ መንክረ ቅዱሱ አተው በሰሮክ።

<u>አሰረ ነጋሲ</u>

ለዓይነ ባሕታዊ ወለት አሐቲ ባእለ ፀጋ ወልደ አምላክ፡ ቀዲሃ ማየ ራሔል ግዮን አዘዛ ጸመ ኢየሱስ መልአክ። እስመ ቦአ-ህገረ ሱባኤ ዘባርክ።

10. <u>ሕንጼሃ</u> በኒቆዲሞስ ሰኞና ማክሰኞ የሚደረጉ ክብር ይእቲና ዕጣነ ሞገር ከዜማ ልኩ መጨረሻ ይመልከቱ።

በአጠቃላይ የቅኔ ቤት መምቻ 78 ናቸው።

ጉባኤ ቃና	2	መወድስ	8
ዘአምላኪየ	3	ኩልክሙ	9
ሚበዝኁ	3	ክብር ይእቲ	4
ዋዜማ	5	እዝል ክብር ይእቲ	4
አጭር ዋዜማ	2	ግዕዝ አጣነ ሞገር	7
ሥላሴ	6	እዝል »	11
ዘይእዜ	5	ሐዋርያቲሁ ክበበ	2
አጭር ዘይእዜ	2	ህንጼሃ	2
ሣህልክ	3	ድምር 78 ይሆናል ይህንን	

ለመረዳት ደቀ እስጢፋ ጻድቅ አመ እስክንድር የሚለውን ከጸዋትወ ቅኔ ይመልከቱ።

ቅኔ በግእዝ ብቻ ሳይሆን በአማርኛም ይደረጋል። በተለይ በአሁኑ ጊዜ ሊቃውንት ለታላላቅ ሰዎች ቅኔ ሲሰጡ በግዕዝና በአማርኛ እያደባለቁ ያቀርባሉ።

ይኸም ጉራማይሌ ወይም ፍርንዱስ ይባላል ይሁን እንጂ ይኸም ግዕዝ የመድከሙን አማርኛ የመንገሡን የቋንቋችን የመሸጋገሪያ ጊዜ መሆኑን በቀጥታ ያመለክታል።

ቅኔ በአማርኛ መደረግ የተጀመረው በጉንደር ዘመነ መንግሥት በአድያም ሰገድ ኢያሱ ጊዜ ነው ሲሉ ደስታ ተክለወልድ በአማርኛ መዝገበ ቃላት ጽፈዋል ቅኔውም የሚከተለው ነው።

1. ካህነ ቀላዋጭ ኢትናቅ ምጥዋ ነጋዴ፡ ወኢትዕስደብ ካዕበ ገበራርተ አራሽ በበሬ፡ አምጣነ ትትቀሠፍ አንተ በቀጠና ረሃብ ማሰራ(ጅራፍ) ወኢይኩን ሰማዕተ ሐሰት ኤልያስ ነገሬ። ናሁ እንበለ ፍሬ፣ በእሳተ ረሀብ ውዕዩ አጎዊከ ደቂቀ ቆሬ፣ አነሂ ሰማንያ አሐዱ መጻሕፍተ አበው ተምሬ፣ አመልክ በነጋዴ ወአሰግድ ለገበሬ፣ እስመ እምዘ ደንቢያ አራሽ ወእምነጋድያን ዘትግሬ፣ እቀላውጥ አንድ እንጀራ ወእለምን ድርጎ ጥሬ።
2. ኪዳነወልድ ክፍሌ ለልዑል ራስ መኮንን በአድዋ ጦርነት ጊዜ ጽ[illegible]ው የላኩት መወድስ

ፈረስኽ በእግር የዳመጠውን፡ እየነደፍክለት በቀስት ያመለምላል ጉራዴኽ ፣ አራስ መኮንን ገደል ሰው የማይደፍርኽ፣ ምኒልክ አዳምን በገነት ሰልፍ ይቀድመዋልና ፈያታይ እግርኽ፡ በሚታዩበትም ጠላቶችኽ ያዘንብባቸዋል እሳት ኤልያስ ሰናድርኽ።

<u>ሰዓሰም</u>

ጣሊያንኒ የማሸላ እሸት እንድታበላው ጠብሰኽ፣ ምኒልክ ያ ደገኛ ይመጣልና ወደቤትኽ። አምጥተኽ ቆየው በፊት ራስ ራሱን ቆርጠህ፡ አገዳውንስ ይመጡታል እየሰባበሩ አሸከሮችህ። ገበታ ሐዋርያ ገጽ 61

3. <u>በማይጨው ጦርነት የተሰጠ መወድስ</u>

ስለ ነፃነቱ ብሎ በግፍ የሞተው በቀራንዮ ማይጨው አርበኛው ፋሲልያስ። ሕይወቱን ከሥጋው ለያት በገዛ መንፈሱ። የቄሣር • ሰዎች

አማጽያን ቀላቅለው ግተውታልና ሐሞቱን ከርሳሱ። በአርበኛው ደም የነፃችሁ መከራውንና ሞቱን እያሰባችሁ አልቅሱ።

ለዓለም

አዲኖንሂ ወኢያቡስቴ አርበኞቻችን ሲነሡ፡ ወደቤተልሄም የጦር ሜዳ ጨክነው ሄዱ ሲገሠግሡ፡ ሃይለ ሥላሴ ዳዊት የተመኘውን ሊያደርሡ ፡ ለርሳቸው ሆነች ኢትዮጵያ መራራውን ሞት ስለታገሡ።

ዘአምላኪየ

4. የአማርኛ እናት ግዕዝ የምንመካብሽ እኛ፣ ተወግተሽ አትቀሪ

በእንግሊዝ መገኛ፡ ያድንሻልና ጠቅል በሊቃወንቶችሽ መዳኛ።

የቋንቋ ችሎታ ካለ በማንኛውም ቋንቋ እግዚአብሔርን ማመስገን ይቻላል። ለምሳሌ፡- ከቀድሞ አባቶች የተወሰደ ትግሬኛ ዋዜማ ቅኔ።

ጸንጠሌዎን ዐቢዩ አዲ ወአባ ጉባ ጻድቅ ብጊሐት ዝውድእ መንገዱ

ጓልኻትኩም ሓሚተ ልቡና መጺእኹም ውሰዱ፡ ገሪማ ዝብሃል ሰብአይ እንተ ሐዚኑ ብኽብዱ፡ ኣልኢሉ አእባነ ኮላይ ጉንዱ፡ ከይሐድጋ ሰጕዱ ሰጕዱ

ጉርድ ዋዜማ

እሌኒ ንግሥት ዓጋመተይቲ፣ ኣውጺኣቶ ንመስቀል ኩዕንቲ።

ሥርዓተ ንባብ

ለንባቡም ትምህርት ስልትና ለማዕረጉ እንደ አምስቱ ጸዋትዎ ዜማ 5 ክፍል አለው

1ኛ ቊጥር 2ኛ ግዕዝ 3ኛ ውርድ 4ኛ ዐቢይ 5ኛ ድጋም ወይም ማነብነብ ይባላል። እነዚህም 5ቱ ክፍሎች ጸዋትዎ ንባብ ተብለው ሁሉም በህፃን አካሄድ ይመሰላሉ ቊጥር እንደ መጓጯቀቅ ግዕዝ እንደ መጓዝ ነው። እነዚህ ሁለቱ በሳር በሥንጥር ይነገራሉ። ቊጥር በጕጎትና በጕጎያት መካከል ያለውን የእያንዳንዱን ፊደል ራስ ራሱን በሣር እየነከ አንድ፣ሁለት፣ ሦስት እንደማለት ሁሉ ስም ስሙን ለይቶ መጥራት ነው። ግዕዝ ከነቁጥ እስከ ነቁጥ በእያንዳንዱ ስክ ያሉትን ፊደሎች እንደመሰረዘ ሣሩን በላያቸው እያሳለፉ በቅርብ በቅርቡ

ማጋጠም ነው። ውርድ ዘርፍና ባለቤት ሳቢና ተሳቢ በማዛረፍና በማናበብ የሚወድቅና የሚነሣ የሚጠብቅና የሚላላ ቀለም ለይቶ በሐዘንዚን ቃል እየጮኹና እያለፉ እየተደገፉ ማንበብ ነው። ይኸውም እጅን ተይዞ በመራመድ ሥግራ ወይም ዳዴ ዳዴ አንድ ሁለት እየተባባሉ በመሄድና በመራመድ በማንገርገር በመወናከር ይመሰላል አቡጊዳና ውርድ ንባብ ለተማሪ በጣም ይጠቅማሉ። ካለነዚህ በፊደል በንባብ ቶሎ መሰልጠን አይቻልም ዐቢይ ንባብ ራስን ችሎ እየተቀናጡ ቶሎ ቶሎ እንደመሄድ ሁሉ በነቊጥ በሰረዝ የተለየውን ቃል ከነጥብ እስከ ነጥብ እንደሚገባው እያሰሙ እያስማሙ ማንበብ ነው። ድጋም ከደጋሚው በቀር ሌላ የማይሰማው ስለሆነ በሩጫ አካሄድ ይመሰላል። የሚጠብቅና የሚላላ ቀለም ያለው ልዩነት በንባብ ብቻ አይደለም በምስጢርም እንጂ መላላት የሥራውን ቀላልነት እና ገርነት መጥበቅ ግን ክባድነቱን በኃይልና በግድ መሆኑን ያሳያል። ከግዕዝም ይልቅ አማርኛ ገደለ፣ ሰበረ፡ አረሰ፣ ቆፈረ፡ አጨደ፣ነቀለ እያሰኘ አጥብቆ ያሳያል።

የንባብ አነሣሥ እና አጣጣል

የ 81ዱ መጻሕፍት ንባባት 4ት ናቸው ። እነርሱም ተነሽ፣ ተጣይ፣ ሰያፍ፣ ወዳቂ ይባላሉ። የስም አነሣሥ 3 ቀለም ሆኖ በግዕዝ ተነስቶ ድርድሩ ግዕዝ፣ራብዕ፣ኃምስ፣ሳብዕ፣የሆነ ስም ይነሣል። ይህም ይታወቅ ዘንድ ሲነሣ ከነዓን፣ረዐብ፣አረብ፣አጋግ፣አሳፍ፣አዜብ አቤል ፣ አሞጽ፣ሰሎሞን ይላል። በግዕዝ ተነሥቶ ድርድሩ ከዕብ የሆነ ስም ይነሣል። ዘሩባቤል ፣አማኑኤል በግዕዝና በራዕብ ተነሥቶ የመድረሻው አጠገብ ሣልስ የሆነ ስም አይነሣም። ሲነገርም ናብሊስ አቡቀለምሊስ ይላል። በካዕብ ተነሥቶ ድርድሩ ካዕብ፣ራብዕ፣ ኃምስ፣ሳብዕ የሆነ ይነሣል። ሲነሣም ሱቱኤል ዱማትዮስ ቡኤዝ ይላል። በካዕብ ተነሥቶ ድርድሩ ደካማ ቀለም ያለበት አይነሣም። ሱራፌል፣ ሩፋኤል፣ ኡራኤል ይላል። በሣልስ ተነሥቶ ድርድሩ ራብዕ፣ ሳብዕ የሆነ ይነሣል። ሲነሣም ሲድራቅ፣ ሚሳቅ፣ሲሞን፣ቂርቆስ ይላል። ሲረዝምም ኢሳይያስ፣ ጢሞቴዎስ ይላል። በሣልስ ተነሥቶ ደካማ 3 ቀለም ሲደረድር የመድረሻው አጠገብ ሣልስ፣ ሐምስ፣ ሳብዕ አይነሣም ሲገባም ጊዮርጊስ፣ሚካኤል፣ጲላጦስ፣ሲባኖስ ይላል። በራብዕ ተነሥቶ ድርድሩ በካዕብ፣በራብዕ፣በኃምስ፣በሳብዕ የሆነ ስም ይነሣል። ሚነሣም ሣሙኤል፣

ናባል፣ሳቤቅ፣ባሶር፣ባሮክ ይላል በኃምስ ተነሥቶ ድርድሩ ካዕብ፣ራብዕ ፣ኃምስ፣ሳድስ፣ሳብዕ የሆነ ስም ይነሣል ሲነሳም ሴኬም፣ኤርምያስ፣ ቁርሱስ ይላል። በኃምስ ተነሥቶ ድርድሩ 3 ደካማ ቀለም የመድረሻው ኋላ ኃምስ መድረሻው 2 የሆነ ሳድስ አይነሣም። ሲነገርም ኤልሳቤጥ ኤልዛቤል ኤልያቄም ሄሮድስ ፈላሴቤሞንም ይላል። በሣድስ ተነሥቶ ድርድሩ ራብዕ ኃምስ፣ ሳድስ፣ ሳብዕ የሆነ ስም ይነሣል። ብራኤል፣ ብሔሞት፣ ብልዮስ፣ግዮን ይላል። ሲበዙም ከማሁ እለ እስክንድሮስ ይላል። በሳድስ ተነሥቶ መካከሉ 3 ደካማ ቀለም ሲሆን አይነሣም። ሲገባም እስጢፋኖስ እግዚአብሔር ይላል። ፍጹም ሳድስ ሲሆን አይነሣም ሲነገርም እስክንድር ግብጽ፣ቅምር ይላል። በሳብዕ ተነሥቶ ድርድሩ ራብዕ፣ ኃምስ፣ሳብዕ የሆነ ስም ይነሣል። ሲነሣም ቶማስ ፣ሮቤል፣ሶፎር፣ኮቦር ይላል። በሳብዕ ተነሥቶ የመድረሻው ኋላ ሣልስ ሲሆን አይነሣም ሲነገርም ሆለሆርኒስ ይላል። 2 የሆነ ስም አይነሣም ሲነገርም ቡዝ፣ ካም፣ኖህ፣አግ፣ ኖብ ይላል። የመጨረሻው ቀለም ካዕብ ፣ሣልስ፣ራብዕ፣ ኃምስ፣ሳብዕ የሆነ ስም አይነሣም። ሲነገርም ኢያሱ፣ኩሲ፣አቢሳ፣ ሙሴ፣ ጋይሶ በማለት ያሳያል። ነዐ የመጸአከ ትዕዛዝ ነው። ይላል አይደለምኅነባር ነው እንጂ ይህማ ይታወቅ ዘንድ ከሣይማኖተ አበው ምጻእ ወነዐ ኦ መንፈሰ ሕይወት ምዕ.59÷45 ገጽ 208 ሲል ከኤጲፋንዮስ ይገኛል። ኢሳ.41÷5 ንው ኩልክሙ አህዛብ እም አጽናፈ ምድር ወፍርሁ፣ ወቅረቡ፣ወምጽኡ፣ ኅቡረ ይላል። አስቴ.5÷3 ወእመሰ ፈቀድከ ንጉሥ ምጻእ ውስተ በዓልየ ዘእገብር ዮም ይላል። ነባር አንቀጽ ነው። ቀለሙ ግእዝ ነው። እዎን ሀየን ይመስላል። በአንድ ወንድ አይነሣም በ3ቱ ቅርቦች ግን ይነሣል። ንሂ፣ንዑ፣ንኅ ይላል።

ሰ፡ የሚያሥነሣቸው ቀለማቶች 5 ናቸው። ሳድስና ግዕዝን ትቶ ካዕብ፣ሣልስ፣ራብዕ፣ኃምስ ሳብዕ ናቸው። በካዕብ ሲገባ ዝንቱሰ፣ ኢየሱስ ሥላልስ ሲገባ ብንያሚሰ ፣ብእሲሰ በራብዕ ሲገባ ደብተራሰ፣ይሁዳሰ ኃምስ ሲገባ ቅዳሴሰ፣ሙሴሰ ኅሬሰ ሳብዕ ሲገባ መሰንቆሰ፣ ደማስቆሰ፣ቀራንዮሰ ይላል። አዋጅ የሚያፈርሱ አሉ። ከ1 ጀምሮ እስከ 10 ያሉ አኃዞች ናቸው። ካዕብን በገቢር ሳብዕ ይወርሰው ነበር። ይህን አዋጅ በግዕዝ

ያፈርሰዋል። ይህም አሀደሰ፣ ክልኤተሰ ፣ሠለስተሰ ብሎ ያነሣዋል። ክልኤቶሰ ሠለስቶሰ ያለማለቱ ነው። ሣድስ አንድ ቀለም አለ። ዝሰ፣ ዘሰ ብሎ ገቢርም ያነሣዋል። አገባብ ግን አያነሣም እመሰ፣ እለሰ፣ ዘሰ ፣ሶበሰ ይላል። ግዕዝና ሳድስ አያነሣም ጴጥሮስሰ፣ክቡርሰ፣ልዑልሰ ፣ሉረሰ፣ ነበረሰ ይላል።

የእም አዋጅ

እም ምልአትና ሕጸት አለው። ምልአቱ እንደኛ ሕጸቱ ዐረብኛ ነው። በሕጸቱ ከሰዋስው ሁሉ ሲናበብ ብዔል ፈጎር ብዔል ዜቡል ዮርዳኖስ ኢየሩሳሌምን ይመስላል። በምልአቱ ግን ከፊደላቱ ይስማማል እምነ ሰማይ፣ እምነ ቤት እምነ ግብር እምነ ጴጥሮስ እምነ ጽዮን እምነ ፋሲካ ይላል። መጽሐፍ ግን በሕጸቱ በ6 ፊደላት ያገባዋል። በቅኔ ግን ይመጭጨዋል። ጸያፍ ነው። እም፣ ከ መ ጋር ሲናበብ እስከ ሳብዓቸው ይወርዳል እመንፈስ ቅዱስ እሙራድ እሚን እማኅሌት ፣እሜስ፣እምቅዋም፣ እሞጸፍ ይላል። የራሱን አጉድሎ ከባዕድ ቀለም እንደተናበበ፣እም፣እምነ፣እስከ፣ እስከነ፣እነዚህ በሕፀት በምልአት ይነገራሉ።

የሚቈጥሩ የሚጠቀልሉ ሀናእ ናቸው በዘር በነባር ይጠቀልላሉ፣ይቈጥራሉ። ልእልና ትሕትና ሲል ይቈጥራሉ ይጠቀልላሉ ከወ ቤት ከየ ቤት ሳድስ ሲቀበላቸው ይቈጥራሉ ይጠቀልላሉ። ወይን አውያን ኦም አእዋም ባሕታዊ ባሕታውያን አይቴ ይላል። ድርድራቸውም ከየ ቤት ሳድስ ተከትሎ ከአ ቤት በመኃላቸው ሲገኝ እም በራሱ ተደርድሮ በጸ ቤት ሳድስ ሲቀበለው የገ ቤት ራብኡ የረ ቤት ካእቡ ሲቀበላቸው ይቆጥራሉ። አእጹቅ አእጽምት አእይንት አእሩግ አእጋር ይላል። በአሊህ ቤት ሁሉ ያስቈጥራሉ። ይህም በአንድ ሲጠቀልል ነው። በአንድ ካልጠቀለለ አዋጅ አገባብ የሀገር ስም ሲሆን ሲመጣ በአንድም በብዙም ይሆናል። ይስማእ ሰማይ ወታጽምዕ ምድር ወተፈስሀ ግብጽ በጸአቶሙ መዝ.104÷38 ወአርጉ ፋርስ ውስተ ኢየሩሳሌም። ይላል።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ሐአዱ አምላክ ብለን የግሥ አርእስቶችን እንጀምራለን

ክፍል አንድ

የግስ አርእስቶች ስምንት ናቸው ማን ማን ቢሉ ቀተለ፣ ቀደሰ፣ ተንበለ፣ ማህረከ፣ባረከ፣ ሴሰየ፣ ክሕለ፣ ጦመረ ናቸው ለነዚህም ለየራሳቸው ሰራዊት አላቸው የቀተለ ሰራዊት 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ሐቤተ፣ተኬለ፣ሰከተ ናቸው የቀደሰ ሰርዌ ግን 1ድ አንገለገ ብቻ ነው። የተንበለ ሰራዊት 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ቀበያውበጠ ቀንጦሰጠ ዜርዜቀ ናቸው። የባረከና የክሕለ ግን ራሳቸውን ከመሰለ በስተቀር ሌላ አመል ያለው ግስ አይገኝላቸውም የማህረከ ሰራዊቶች 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ አንቃእደወ ሰካእለወ እና ሂሰየ ናቸው የሴሰየ ሰራዊቶች 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ አሌለየ አንጌገየ አቅዜዘየ ናቸው የጦመረ ሰራዊቶች 4 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ አልሆሰሰ አክሞሰሰ ሶርኤመ ጉርኤመ ናቸው።

ክፍል ሁለት

አእማድ አርዕስት የተባሉ ቀለማቶች 5 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ቀተለ፣አድራጊ፣ተቀትለ፣ተደራጊ ፣ አቅተለ አስደራጊ ፣ ተቃተለ ተደራራጊ፣ አስተቃተለ አደራራጊ ናቸው።

ክፍል ሦስት

አስራው የተባሉ ቀለማቶች 4 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ተ፡ነ፡አ፡የ ናቸው እነዚህም በግዕዛቸው በራብዕአቸውም በሳድሳቸውም ግስ ይገሰስባቸዋል። ነ ግን ተለይቶ በካይብ ይነገራል። የዚህም ማስረጃ ንው ኑፈር ወንእቱ በሰላም ሐበ አዘዝከነ ሲል ይገኛል ።

ክፍል አራት

ግስ የሚያስነሱ ቀለማቶች 5 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ግዕዝ፣ራብዕ፣ሐምስ፣ሳድስ፣ሳብዕ ናቸው የዚህም ማስረጃ በግዕዝ ቀተለ በራብዕ ፡ባረከ በሐምስ፣ ሴሰየ በሳድስ ክሕለ በሳብዕ ጦማረ ናቸው።

ክፍል አምስት

ግስ የማያስነሱ ቀለማቶች 2 ናቸው ማን ማን ናቸው ቡሉ ካዕብና ሳልስ ናቸው የዚህም ማስረጃ ሐረ ቴሀ ይላል እንጂ ሁረ ቲሀ አይልም።

ክፍል ስድስት

የግስ መድረሻ ቀለማቶች 2 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ግዕዝና ሐምስ ናቸው በግዕዝ ከሀ አንስቶ እስከ ፈ ያለው ነው በሐምስ 1 ይቤ ብቻ ነው ይቤማ ነባር አንቀጽ አይደለም ወይ ቢሉ ካልአይ ዘንድና ትእዛዝ ይዞ ስለተገኘ ነው።

ክፍል ሰባት

ጉራጅ 2 ቀለም ሆኖ በግዕዝ ተነስቶ በግዕዝ የደረሰ ይኸውም የጠበቀ ፣መረገ፣ ቆረገ፣ ነደገ፣ ጠበገ የመሳሰሉ በቀተለ ቤት ይወርዳሉ 2 ቀለም ሆኖ በሀምስ ተነስቶ በግዕዝ የደረሰ ይኸውም የላላ ኤሰገ ሴመገ ኤመገ የመሰለ በቀተለ ቤት ይወርዳል በካልአይ ይገ ይጨምራል ዘንድና ትእዛዙ በሳልስ ይዘምታል ንኡስ አንቀጽ ሳድስ እንጅ ሳልስ አይሆንም 2 ቀለም ሆኖ በሳብዕ ተነስቶ በግዕዝ የደረሰ ይኸውም የላላ ሆረገ ቆመገ ጸመገ የመሰለ በቀተለ ቤት ይወርዳል በካልአዩ ውገ ይጨምራል ዘንድና ትእዛዙ በካዕብ ይዘምታል ንኡስ አንቀፁ እንደተ ቀተለ ነው። በቀተለ ቤት በወ በክሀለ ቤት በው የተነሳ ግስ ዘንድና ትእዛዙ ይዘልቃልም ይጉርዳልም በቀተለ ቤት የወ ማስረጃ ወለደ ብሎ ይወልድ ይውልድ ይውልድ ይላል ይኸውም ሲዘልቅ ነው ሲጉረድ ግን ወለደ ብሎ ይወልድ ይለድ ይለድ ይላል በክሀለ ቤት የው ማስረጃ ውሀደ ብሎ ይውሀድ ይውሀድ ይውሀድ ይላል ይኸውም ሲዘልቅ ነው ሲጉርድ ግን ውሀደ ብሎ ይውሀድ ይሀድ ይሀድ ይላል በቀተለ ቤት ሐና አ መድረሻ የሆኑበት ግስ ዘንድና ትእዛዙ በባረከ አመል ይዘምታል የሐ ማስረጃ መርሐ ብሎ ይመርሕ ይምራሕ ይምራሕ ይላል የአ ማስረጃ መጽአ ብሎ ይመጽእ ይምጻእ ይምጻእ

ይላል ወጽአ ብሎ ይወጽእ ይጻእ ይጻእ ይላል በቀተለ ቤት ሐና አ ተደራርበው መነሻ የሆኑበት ግስ ዘንድና ትእዛዙ ስርወ ቀለሙ ግዕዝ ይሆናል የዚህም ማስረጃ አሀረ ብሎ ይእህር የአህር የአህር አህዘ ብሎ ይእህዝ የአህዝ የአህዝ አህደ ብሎ ይእህድ የአህድ የአህድ ይላል። በቀተለ ቤት ወና የ በመካከሉ ያለበት ግስ ዘንድና ትእዛዙ ይዘልቃልም ይጐርዳልም የወ ማስረጃ ሀወለ ብሎ የህውል ይህውል ይህውል ይላል ይኸውም ሲዘልቅ ነው ሲጐርድ ግን ህወለ ብሎ የህውል ይሆል ይሁል ይላል የየ ማስረጃ ሐየሰ ብሎ የሐይስ ይሕይስ ይሕይስ ይላል። ይኸውም ሲዘልቅ ነው ሲጐርድ ግን ሐየሰ ብሎ የሐይስ ይሐስ ይሐስ ይላል በቀደሰ ቤት ሐና አ መነሻ የሆኑበት ግስ የዘንድና የትእዛዙ ሥርወ ቀለም ግዕዝ ይሆናል የሐ ማስረጃ ሐየለ ብሎ ይሔይል የሐይል የሐይል የአ ማስረጃ አዘለ ብሎ ይኤዝል የአዝል የአዝል ይላል አዘዘ ብሎ ይኤዝዝ የአዝዝ የአዝዝ ይላል በወና በየ የደረሰ ግስ ደጊመ ቃል ከሌለው ይጐርዳል አንጅ አይዘልቅም የወ ማስረጃ ሐለወ ብሎ ይሔሉ ይሐሉ ይሐሉ ይላል ለበወ ብሎ ይሌቡ ይለቡ ይለቡ ይላል የየ ማስረጃ ሐለየ ብሎ ይሔሊ ይሐሊ ይሐሊ ላጸየ ብሎ ይላጺ ይላጺ ይላጺ ይላል ደጊመ ቃል ከለለው ግን ይዘልቃል እንጂ አይጐርድም። የወ ማስረጃ ሌወወ ብሎ ይሌውው ይሌውው ይሌውው ይላል ጼወወ ብሎ ይጼውው ይጼውው ይጼውው ይላል የየ ማስረጃ ሃህየየ ብሎ ይፀህይይ ይፀህይይ ይፀህይይ ጸማህየየ ብሎ ይጸመህይይ ይጸማህይይ ይጸማህይይ ይላል።

ክፍል ስምንት

አብዝር የተባሉ ቀለማቶች 7 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ፡- ለ፡መ፡ተ፡ነ፡አ፡ወ፡የ ናቸው የለ ማስረጃ ኪሩብ ሱራፌ ያለውን ኪሩቤል ሱራፌል ይላል የመ.ማስረጃ አንተ ያለውን አንትሙ ኩሉ ያለውን ኩሎሙ ይላል የተ ማስረጃ ካህን ያለውን ካህናት ሀፃን ያለውን ህፃናት ይላል የነ ማስረጃ ሄር ያለውን ሄራን ፃድቅ ያለውን ፃድቃን የአ ማስረጃ ደብር ያለውን አድባር ወግር ያለውን አውግር ይላል የወ ማስረጃ እድ ያለውን እደው፣ አብ ያለውን አበው ሰሌዳ ያለወን ሰላድው ይላል የየ

ማስረጃ ሌሊት ያለውን ለያልይ መክሊት ያለውን መካልይ መርኤት ያለውን መራእይ ይላል።

ክፍል ዘጠኝ

ተን ከነራሱ ውጠው የሚያስቀሩ ቀለማቶች 6 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ሰ፡ተ፡ዘ፡ደ፡ጠ፡ጸ ናቸው የሰ ማስረጃ ተሰህለ ብሎ ይሰህል ይሰህል ይሰህል የተ ማስረጃ ተትህተ ብሎ ይቴህት ይተህት ይተህት ይላል የዘ ማስረጃ ተዝህረ ብሎ ይዜህር ይዘህር ይዘህር ይላል የደ ማስረጃ ተደረ ብሎ ይዴረር ይደረር ይደረር ይላል የጠ ማስረጃ ተጠምቀ ብሎ ይጠመቅ ይጠመቅ ይላል የጸ ማስረጃ ተጽዕነ ብሎ ይጼአን ይጸአን ይጸአን ይላል።

ክፍል አሥር

በሴት ውስጠ ዘ ጊዜ ቀለማቸውን እያጠበቁ ቀለም ውጠው የሚያስቀሩ ቀለማቶች 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ተ፡ደ፡ጠ ናቸው የተ፡ ማስረጃ ሃይማኖት እንተ አልባቲ ምግባረ ሰናይ ምውት ይእቲ ለሊሃ ይላል እንጅ ምውትት አይልም የደ ማስረጃ ወበእንተዝ ግህደ ኮነት ይላል እንጅ ግህድ..ት አይልም የጠ ማስረጃ ፍልጥ ውልጥ ይላል እንጅ ፍልጥት ውልጥት አይልም

ክፍል አስራ አንድ

በቅርቡ ወንድ አንቀጽ ጊዜ አንቀጻቸውን እየአጠበቁ አንቀጽ ውጠው የሚያስቀሩ ቀለማቶች 4 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ቀ፡ነ፡ከ፡ገ ናቸው የቀ ማስረጃ አጥመቀ ወተጠመቀ ለሊከ ይላል እንጅ አጥመቅከ ወተጠመቅከ አይልም የነ ማስረጃ ንህነ ባለው ቃል ወኮነ ከመአባግዕ ዘይጠብሁ ይላል እንጅ ወኮንነ አይልም ንህነ ባለው ቃል ንህነሰ አመነ ወእለ አመነ በሀይለ መስቀሉ ድህነ ይላል እንጅ አመንነ ድህንነ አይልም የከ ማስረጃ ሰበከ ለነ ልደተ እግዚእ ይላል እንጅ ሰበክከ አይልም የገ ማስረጃ ወሀደገ ኩሎ መአተከ ይላል እንጅ ወሀደግከ አይልም።

ክፍል አስራ ሁለት

በዝርዝር አርባታ ጊዜ ዘንድና ትዛዛቸውን እየ አላሉ የሚሄዱ ቀለማቶች 3 ናቸው ማን ማን ናቸው ቢሉ ሐ፡አ፡ወ ናቸው የሐ ማስረጃ በግዕ ይምጻ ንርአዮ በአእይንት ወንጥብሑ በአእዳው ይላል እንጅ ወንጥብሑ ብሎ አይጠብቅም የአ፡

ማስረጃ ወያግብኦ ሀበ ዘትካት መንበሩ ይላል እንጂ ወያግብኦ ብሎ አይጠብቅም የወ ማስረጃ ኦ ሀናንያ እፎ መላ ሰይጣን ውስተ ልብከ ከመ ተሀስም ለመንፈስ ቅዱስ ይላል እንጅ ከመ ተሀስም ብሎ አይጠብቅም ዝረወሙ ለአጽራርየ እለ ይብሉኒ ንቅትሉ ይላል እንጅ ዝርዎሙ ብሉ አይጠብቅም

ክፍል አሥራ ሦስት

ወ የሚያወርዳቸው ቀለማቶች 3 ናቸው ማን ማን ቢሉ ሀ፡ከ፡ዊ ናቸው የሀ ማስረጃ ፈነወ ሚካኤልሃ ወገብርኤልሃ ይላል እንጅ ወ ያወርድልኛል ብሎ ፈነወ ሚካኤልሃ ወገብርኤል አይልም የከ ማስረጃ አክብር አባከ ወእመከ ይላል እንጅ ወ ያወርድልኛል ብሎ አክብር አባከ ወእመ አይልም የዊ ማስረጃ አምላክ ሰማያዊ ወምድራዊ ይላል እንጅ ወ ያወርድልኛል ብሎ አምላክ ሰማያዊ ወምድር አይልም ወ አንድና ብዙ ሩቅና ቅርብ ሴትና ወንድ ክፉና በጐ ያጫፍራል አንድ እና ብዙ ሲያጫፍር አምላክ ምድር ወሰማያት አምላክ ባህር ወቀላያት ይላል ሴትና ወንድ ሲያጫፍር ሰአሉ ለነ አዳም ወሄዋን ቀደምተ ኩሉ ፍጥረት አማይ ወእመሬት እምነፋስ ወአሳት ይላል ሩቅና ቅርብ ሲያጫፍር አምላክ አንተ ወሀዋርያት ኩሎሙ ሰበክሙ ወንጌለ ይላል ክፉና በጐ ሲያጫፍር ፍካሬ ዘፃድቃን ወዘሀጥአን ይላል ሴት ቀድማ ወንድ ቢከተል አንቀጽ ለወንድ እንጅ ለሴት አይሰጣትም የዚህም ማስረጃ ሰላም ሰላም ለመልክአ ሀና ወኢያቄም ዘወለድክምዋ ለማርያም ይላል እንጅ ዘወለድክ ናሀ አይልም ሴት ቀድማ ወንድ ቢከተል አንቀጽ ለሴት ይሰጣታል የሚሉ አሉ ቦ እለ ይቤሉ ንህነሰ ኢንለምድ ከመዝ እምከ ወአሀዊከ ይቀውሙ አፍአ እንዳለ ወንጌለ ማርቆስ

ክፍል አሥራ አራት

የተቀቦ ስም ገቢር ተገብሮ ይችላል የዚሁም ማስረጃ ተክለሃይማኖትን መድኃኔ ዓለምን ማዕቀበ አልፋን የማነብርሃንን ገብረ መንፈስ ቅዱስን የመሳሰለውን አዋጅ ይመለከታል። የተፀውኦ ስም ግን በገቢር ጊዜ ሀን ይጨምራል የዚሁም ማስረጃ ፈነወ ሙሴሃ ገብሮ ወአሮንሃ ሀሩዮ ይላል በብዙ ሲሆን ግን ኪሩቤለ ሱራፌለ ይላል እንጅ

ኪሩቤልሃ ሱራፌልሃ አይልም የሀገር ስም ግን ቅምርን ግብጽን ምስርን ከመሳሰሉ በቀር ሌላው ለገቢር ተገብሮ ይችላል። የዚሁም ማስረጃ አርገ ኢየሩሳሌም እደወ ዮርዳኖስ ያለውን አዋጅ ይመለከታል ንግደትኪ ማርያም ቁስቋመ እምሱዛ ለምዕመናንኪ ይኩነነ ቤዛ ሲል ግን አርገ ኢየሩሳሌም አደወ ዮርዳኖስ ያለውን አዋጅ ያፈርሰዋል በተገብሮ ጊዜ ቅምር ግብፅ ምስር ያለውን በገቢር ጊዜ ቅምረ ግብፀ ምስረ ይላል የመላእክት ስም የፃድቃን ስም ዘርፍ ይሆናል እንጅ ዘርፍ አይዝም የዚሁም ማስረጃ ክንፈ ሚካኤል ክንፈ ገብርኤል ሰብአ ሰዶም ንጉሠ ባቢሎን አፅመ ጊዮርጊስ እግረ ተክለ አብ ገድለ ገብረ አብ ይላል እንጅ ገብረ አበ ገድል ተክለ አበ እግር ጊዮርጊሰ አፅም ባቢሎን ንጉሥ ሰዶመ ሰብ ገብርኤለ ክንፍ ሚካኤለ ክንፍ አይልም

ተፈፀመ የግስ አርእስት በሰላመ እግዚአብሔር አሜን

ጸዋትም ግስ ባለ 26 ክፍልና እራስ ከሀ-ፐ ድረስ

ትርጓሜ ግስ

ግስ፣ገሰሰ፣ ገሲስ፣ሶት፣ይገስስ ይግስስ ዕብ ጋሻሽ ሱር ጋሻ፣ግሻ። ዐረ ጀሰ መግሰስ መዳሰስ መዳበስ በእጅ መንካት ማባበስ መያዝ መጨበጥ ወዘገሰሳሁ እደዊነ፡ ዘኢይክውኖሙ ለገሲስ በእደዊሆሙ። ኢትግስስ ወኢትልክፍ ፲ዮሐ 1÷ 1 ዮዲ 11፡13 ቆላ.2÷21

ግስ መግሰስ አንዱን ቃል ማርባት፣ ማብዛት ፣የሩቁን ለቅርብ የወንዱን ለሴት ያንዱን ለብዙ መስጠት፣ማወራረስ የቅኔ የዚቅ የወረብ የለዘብ መፋቅ መፈቅፈቅ መሟሸሸ ማጥፋት መደምሰስ ፣ መለወጥ መገልበጥ፣ የጥፈት የፍርድ፣ ለገንዘብና ለክብርም ጥፋት ይነገራል ፈኑ እዱከ ወግስስ ኩሉ ዘቦ (ኢዮ 1፡11-12) ፈሐቀ ባለው ፈንታ ገሰሰ እንደማለት ገሰገሰ ይላል አጥብቆ መላልሶ ለማለት እምድኅረ ገሰሰም ለውእቱ ቤት (ዘሌ 14÷43)

ግስ ጓዝ እዘት፣ግስንግስ ዕቃ ግሌት የሚጋዝና የሚዳሰስ ኹሉ። ሰማይ ከነግሱ ምድር ከነልብሱ እንዲሉ ከነጓዙ ሊሉ። ጋሰስ አጋሰስ ማለት ከዚህ ወጥቷል።

ግስ በቁመ የቋንቋ መጣፍ የዘርና የነባር መደብ መዝገበ ቃል ንባቡ በፊደል ተራ የታከተ የተከተተ። ምስጢሩ ግን ተወራራሽ ቃል ማለት ነው

አንዱ አንቀጽ እስከ ሰማንያ ገባሩና ጥሬው እስካሥር መርባቱ በመወራረሻ ነው።

ምሳሌ አንቀጽ ወዘር

አበይት አናቅጽ ሦስት ናቸው ቀዳማይ፣ካልዓይ፣ ሣልሳይ ናቸው። ንዑሳን 5ት ናቸው ቦዝ፣ንዑስ አንቀጽ፣ ሳቢ ዘር ፣ መስም ውስጠ ዘ እሊህ አንድ ናቸው። እሊህም መነገራቸው ለምሳሌ ሲመሰሉ በቀዳማይ አብ በካልአይ ወልድ በሣልሳይ መንፈስ ቅዱስ በዘንድ አዳም ይመሰላሉ ምነው በዘንድ አዳም ተመሰለ ቢሉ ዘንድ እንዳላሰረ አዳምም አምላክነቱን ሽቶ ስለቀረ ነው። አዳም ከወልድ እና ከመንፈስ ቅዱስ መካከል ስለምን ገባ ቢሉ በ40 ቀን ከመንፈስ ቅዱስ ልጅነትን ስላገኘ ወልድ ሥጋውን ቆርሶ ደሙን አፍስሶ ስላዳነው ነው። ትዕዛዝን አገባባት ማሰሪያነትን ያለቀቱት ስለምን ነው ቢሉ ለሰው ከ3ቱ ፈቃድ ነገሩ ሲደረግለት በመንፈስ ቅዱስ ተደርጐልኛል ይላልና በቦዝ ሔዋን ትመሰላለች አምላክነትን ሽታ ባዛ ቀርታለችና ለአንድ ግሥ ሁለት ንዑሳን አናቅጽ አሉት ፈነወሙ በበክልኤቱ ባለው ይመሰላሉ ዳግመኛም በአቃብያነ ሰብእ መላእክት ይመሰላሉ። የውስጠ ዘ ቀለም 3ት ቢሆን በኖህ ልጆች 4ት ቢሆን ኖህን ጨምሮ 5ት ቢሆን በ5ቱ አዕማደ ሚስጢር 6ት ቢሆን በ6ቱ ቃላተ ወንጌል 7ት ቢሆን በ7ቱ ቀዳሲያን ይመሰላሉ። ዘር ሳቢ-ዘር በሐዋርያት ይመሰላሉ በመንፈስ ቅዱስ ሁሉን እንዲወልዱ ዘር እና ሳቢ ዘርም ሰዋስውን ሁሉ ወልደዋልና በላይ ሲነገር ዐበይት አናቅጽ ቀዳማይ ፣ካልአይ፣ሣልሳይ ናቸው። ቀዳማይ ኃላፊ ካልአይ ትንቢት ሣልሳይ ትዕዛዝ ይባላሉ ንዑሳን ዘንድ፣ ቦዝ፣ ንዑስ አንቀጽ፣ ሳቢዘር፣ ቅጽል ናቸው የሚስቡ 8ቱ አዕማድ እሊህ ናቸው። ግሥ ከ2ት አይወርድም ከ7ት አይወጣም አንድ ነባር ቦ ይገኛል ዘማች አንቀጽ ግን አንድ የለም 2 ሖረ 3 ቀተለ 4 አእመረ 5 ተራኅርኀ 6 አንቀልቀለ 7 አስተሰነአለ ናቸው ከዚህ በላይ አይወጣም እነዚህም በካልአይ ይወልዳሉ። 2 አራት ይወልዳል ሖረ የሐውር 3ትም 4ት ይወልዳል ቀተለ፣ይቀትል 4ቱ 4ትም 5ትም ይሆናል።አፍቀረ ያፈቅር ሀይመነ የሀየምን በ5ት የተነሳ ግሥ 6ት ይሆናል። ተራኅርኀ ይትረኀራኀ በ6ት

እና በ7 የተነሣ አይባዛም አንቀልቀለ ያንቀለቅል አስተሰነአለ ያስተሰንእል፣ አል፡ ይላል 2ም 3ም በሆነ ግሥ የንዑስ አንቀጹ መካከል ሣልስ መድረሻው ሣድስ ነው። ሐዊር /ሮት/ ቀቲል/ሎት/ ዳግመኛም 3 የሆነ ግሥ በግዕዝ፣ በራብእ፣ በሐምሥ በሳብእ ሲነሣ መካከሉ ሲጠብቅ የንዑስ አንቀጹ መካከል ሳድስ መድረሻው ሳብዕ ይሆናል። ቀደሰ፡ሶት ባረከ፡ባርኮት ማህረከ/ት/ ሌለየ/ት/ ሞቅሐ /ት/ ይላል ከ4 በላይ ቀለም ያለ ሁሉ እንደዚህ ነው ተራኅርኀ /ት/ ጐት አንቀልቅሉ /ት/ አስተሰናአሉ /ት/ ይላል ከ5ት በላይ ያለ ግሥ ሣልስ ቅጽል ነው። እንጂ ሳድስ ቅጽል የለውም ይህም አልፎ አልፎ ካገኘን ብለው አስገብተውታል ከ2 ከ3 ከ4 ከ5 ይታጣልም ይገኛልም። ከ2 ሲገኝ ቆመ ጸመ ብሎ ቅውም ጽውም ሲታጣ ሖረ ብሎ ሕውር አይልም ከ3 ሲገባ ቀተለ ቀደሰ ብሎ ቅቱል ቅዱስ ሲታጣ ነጸረ ብሎ ንጹር አይልም ከ4 ሲገባ አፍቀረ አእመረ ብሎ እሙር ፍቁር ሲታጣ ሀይመነ መሃይምን ይላል እንጂ ሀይሙን አይልም ከ5 ሲገባ ተራኅርኀ ብሎ ርኅሩኅ ሲታጣ ተዋህውህ ብሎ ውህውህ አይልም ከዚህ በላይ ግን አንቀልቀለ አስተሰነአለ ሳድስ ቅጽል የለውም። ቀበያውበጠ ዘተረሥአ ነው ዘተረሥአ ማለት ቅምር አፍራሽ ነው እንጂ ከመጽሐፍ አልተገኘም ቅምር ሲያፈርስም ቀበያውበጠ 6 ይቀበያውብጥ ሲል 7ት ይሆናል። ተቀበያውበጠ ይትቀበያውብጥ 8ት ይሆናል። አስተቀበያውበጠ ያስተቀበያወብጥ 9ኝ ይሆናል ቅምር በዚህ አፍርሷል ይህንን የመሰለ ግሥ የለም። ሌለየና ሞቅሐ እመህበ አልቦ ያን፣ዋን ያመጣሉ ራብዕ ቀለም ሳያናግሩ ያናገሩ ይመስላሉ። ብቻቸውን በማጽደቅ ነው። አምዋቅሐ አጥዋመረ ሲል ሚ ያለ ይመስላል።

መራኅት

መራኅት የተባሉት 5ት ናቸው ርእሳቸውም የግሥ መነሻ የአርእስት እና የሠራዊት በር ከፋቾች የሚሆኑ ቀለማት ግዕዝ ራብእ ኃምስ ሣድስ ሳብዕ ናቸው ግሥ ሁሉ በነዚህ በ5ቱ እንጂ በካዕብና በሣልስ ሲነሣ አይገኝም የግሥ ሁሉ መነሾችና በር ከፋቾች ስለሆኑ መራኅት ይባላሉ መርኅ መክፈቻ ሲያበዛ መራኅት መክፈቾች ይላል ግሥ በግዕዝ ሲነሣ ሐለመ፣ ከፈለ፣ ተንበለ፡ በራብእ ሲነሣ ባረከ፡ ሳረረ፡ በኃምስ ሲነሣ ሴመ፣ ኀለ፡ በሳድስ ሲነሣ ብህለ፣ ንህለ፣ በሣብዕ ሲነሣ ቆመ፣ ሖረ ይህንን የመሳሰለው ሁሉ ነው ከእነዚህ በቀር በካዕብና

በሣልስ ሲነሣ አይገኝም መድረሻው ወይም መጨረሻው የግሥ ሁሉ ግዕዝ ብቻ ነው። ነጠላ ግሥ ከ2ት ፊደል አይወርድም ከ4ት ፊደል አይወጣም ልማድና ባዕድ ሲጨመር ግን 5ትም 6ትም 7ትም ይሆናል። ከ7ት በላይ ግን አይወጣም በግሥ ያሉ አመሎች 3ት ናቸው ሀ ና አ ስለአንድ ወናየ ስለአንድ ደጊመ ቃል ግን ለብቻው አንድ ነው። እሊህ 3ቱ አመሎች ያሉበት ግሥ ቤቱን ሳይለቅም ድምጥና መንገድ ይለውጣል

የግሥ ልማድ ባለ 5 አዕማድ

በኃላፊ አንቀጽ ላይ ተውሣክ እየሆኑ የግሥን ጾታ የአንቀጽን ርባታ በየቤቱና በየሠራዊቱ አይተው የሚመሩና የሚያስኬዱ የግሥ ልማዶች እንደ 5ቱ አዕማድ 5ት ናቸው አ፡ተ፡አስተ፡እን፡አስ ከ5ቱ ደግሞ መደበኞች አናተ 2ቱ ናቸው ስና ን ስሯጽ ይባላሉ 5ት አዕማድ የተባሉም አድራጊ አስደራጊ ተደራጊ ተደራራጊ አደራራጊ ናቸው አ እነፈለሰን በሚመስሉ በአንጉል ግሦች ላይ ሲገባ በአንድ ጊዜ የማድረግና የማስደረግ ልማድ ይሆናል። ይህም አምጽአ ብሎ አመጣ አስመጣ ማለቱን ያሳያል እነ ቀደሰን በሚመስል በገቢር ግሥ ግን የማስደረግ ብቻ ይሆናል። ተ፡ የመደረግና የመደራረግ ልማድ ነው። አ፡የማድረግና የማስደረግ አስተ መደቡ የማድረግ ድርቡ የማድረግና የማስደረግ አስተ የማደራረግ ልማድና መደብ መሆኑ በአስደራጊው ልማድ በአና በተ መካከል ስ ስሯጽ ሆኖ ስለገባ ነው ይኸውም ሥርወ ቀለሙን አስተቃተለ ብሎ ራብዕ በማድረግ ይታወቃል።

አሥራው ቀለማት የትንቢት ልማድ

ሥርወ ቃሉና ተውሳከ ፊደሉ እንደአበይት ነቢያት በምሳሌ 4ት ናቸው። ትንቢትን ያስገኛሉና የ፡ተ፡አ፡ነ እነዚህ 4ቱ ግዕዞች ሣድስና ራብዕ መሆን ሳይቀር ለትንቢት አንቀጽ መነሻ መሠረት ስለሆኑ አሥራው ትንቢት ይባላሉ፡ የ ለሩቅ ለሩቆች ለ3 መደብ ለ9ኝ አናቅጽ ብቻ ተ ለአንዲት ሩቅና ለ4ቱ ቅርቦች በ5 አርዕስት ለ11 አናቅጽ አ ለአነ ብቻ ለ3 አናቅጽ ነ ለንህነ ብቻ በ3 አናቅጽ አናቅጹ ሲደመሩ 26 ይሆናል የ26ቱ የግዕዝ ፊደላት ምሳሌ ይህም ቀተለ ብሎ ይቀትል፣ ትቀትል፣ እቀትል፣ንቀትል

እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል እነዚህም የሚገኙባቸው 10ሩ መራህያን ያ10ሩ ትዕዛዛት ምሳሌ በ10ሩ ትዕዛዛት ሕዝበ እስራኤል እንደተመሩ ግሥ ሁሉ በእነዚህ ይራባልና ነው።

የግሥ አጨራረስ ከሎሀ ጀምሮ እስከ ሰለፐ ድረስ በግዕዝ ይፈጸማል ግዕዝ ከሁሉ ቋንቋ መሪና ፊት አውራሪ መሆኑን ያሳያል በአወራረድም ፍጻሜው በ4ት ነው። በካእብ ሀለወ ብሎ ይሄሉ በሣልስ ርዕየ ብሎ ይሬኢይ በሣድስ ቀተለ ብሎ ይቀትል በሣብዕ ተሠፈወ ብሎ ይሜፎ በኃምስ ግን ይቤ ብቻ ነው። ይቤማ ነባር አንቀጽ አይደለምን ቢሉ ካልአይ ዘንድና ሣልሳይ ስለተገኘ ከግሥ ተቆጠረ ንዑስ አንቀጽ ውስጠ ዘና ዘር ስለሌለው ከነባር ተነገረ ይቤ በልዩ ሥሙ አንቀጽ ሠበር ይባላል አንቀጽን ሁሉ ይስባሪና ነባር አንቀጽም ይባላል ሥምና ግብር ከራሱ በታች ያደርጋልና እንዲሁም ሥርዋጽ ይባላል የጠመመ ማቅኛ የጐደለ ማሚያ ማለት ነው።

የግሥ ርባታ አዋጅ ቀዳማይ አንቀጽ ለካልአይ አንቀጽ በቀዳማይ ይፈታል ። እምላእለ አራት ዘያነስኦ እሙታን ክርስቶስ ይላል ዘንድና ትዕዛዝ አይለውጥም ንዑስ አንቀጽ ዘር ለሌለው ግሥ ዘር ይሆናል። አእምሮ ንዑስ አንቀጽን ማወቅ ሲሆን እውቀት ተብሎ ይተረጐማል እንዲሁም ሀሊብ፣ ነቢብ ንዑስ አንቀጽ ወይም ዘር ናቸው።ይረውጽ ነቢቡ በጽሀ ነቢቦሙ ይላል በኑዑስ አንቀጹ ነቢቡቱ ይላል እንጂ ነቢቡ አይልም እና ዘር መሆኑ በዚህ ይታወቃል ንዑስ አንቀጽ ውስጠ ዘ ይሆናል ቀሰ ብሎ ቀሲል ቀሰ ብሎ ቀሲስ የመሰለው ሁሉ ሳድስ ውስጠ ዘ በአንድ ንባብ በ5ት አዕማድ ይተረጐማል። ቅቱል የገደለ ያሰገደረ ያገዳደለ የተገደለ የተገዳደለ ይላል። ሣልስ ውስጠ ዘ ግን በ5ቱ አዕማድ በየራሰ ይረባል የውስጠ ዘ መነሻ ከግዕዝ እስከ ሳብዕ ሲሆን መድረሻው ግን በሣልስና በሣድስ ብቻ ነው። መነሻውም ይህ ነው። በቀተለ፣በቀደሰ፣በገብረ፣በጥህረ ግዕዝና ሣድስ ቅቱል ቀታሊ ቅዱስ ቀዳሲ ይላል። በጦመረ በባረከ ካዕብና ራብዕ ቡሩክ ባራኪ በሌለየ ሣልስና ሐምስ ሊሉይ ሌላዪ ይላል። ሣድስ ውስጠ ለሌለው ግሥ ዘሩ ውስጠ ዘ ይሆናል። አንቀልቀለ ነቀልቃል፡ አንበልበለ ነበልባል፡ አንጕድጕደ ነጕድጓድ ይላል። ንቁልቁል ንቡልቡል አይልም ፍናፍን ውስጠ ዘ የተባለውም እንደስሙ ለወንድና ለሴት የሚከት ሁሉ የዋህ፣ አዳም ሀዳስ፣ ፀዋግ ይላል በጕንጅ ግን ሥርዋጽ ይባላል በዋሽራ ሥርዋጽ የሚባለዐ

ከግሡ ያልነበረ ፊደል ሲጨመርበት ነው። ሥረዩም ሠረፀ ብሎ ሥርዋፅ መበለ ብሎ መዓብል መቀነ ብሎ መቅዓን ተፀወነ ብሎ ፅዮን የመሰለ ሁሉ መድበል የተባለው እንደ ስሙ በብዛት ለወንዶችና ለሴቶች የሚከት ነው። ሀረሰ፡ሀረስት ቀደሰ፡ቀደስት ነግሠ፡ ነገሥት ይላል። ባዕድ ዘር የተባለው መንና ተን አን ራብዕና ሣድስ ሳይቀር የሚያስገኝ ነው። መሀረ መምህር ትምህርት መሰለ መምሠል አምሳል ይላል ባዕድ ጥሬ ዘር በአንድ ተነሥቶ በራብዕ በሳብእ ይጨርሳል። ሰፈነ ምስፍና አርሀወ መርሆ አፀወ መአጸ ይላል። ባዕድ ሙሻ ዘር እንዲሁ በባዕድ ተነሥቶ በሣልስ ይጨርሳል ፈትሀ ብሎ መፍትሂ ቀለ፡መቅለሲ አፍቀረ፡መፍቀሪ በማለቱ ይታወቃል። መስም ውስጥ ዘ በባዕድ ተነሥቶ ግዕዝ የሚያስከትል አካላዊ ውስጠ ዘ ማለት ነው። ወደሰ መወድስ አደመ መአድም ዘመረ መዘምር የመሠለው ሁሉ።

ባዕድ ዘርና ባዕድ ቅጽል ልዩነት

ባዕድ ዘርና ባዕድ ቅጽል በምን ይለያል ቢሉ በመባዛት ጊዜ ምዕላዳቸውን ቢሆን ባዕድ ቅጽል ት ቢሆን ባዕድ ዘር ይባላል። ይህም መኮንን ብሎ መኪንንት ፣መስፍን ብሎ መሳፍንት፣ መሰንቆ ብሎ መሰናቁት መርጐ ብሎ መራጕት ማዕዶ ብሎ መዐፁት በማለቱ ባዕድ ዘርነቱን ያሳያል መምህር ብሎ መምህራን መፈክር ብሎ መፈክራን፣ መዘምር ብሎ መዘምራን፣ ማእምር ብሎ ማእምራን በማለቱ ባዕድ ቅጽልነቱን ያሳያል።

ሳቢ ዘር የተባሉ ከ5ት አርዕስት ይገኛሉ። ርዕሳቸውም ምዕላዳቸውን ት የሚያደርጉ ናቸው። ሣቢ ዘር በቀተለ፣ በገብረ፣ በንህለ ቤት መነሻቸውንና መሐላቸውን ሣድስ ያደርጋሉ። የመድረሻውን አጠገብ ግዕዝ ያደርጋሉ በቀተለ ቤት ወ መነሻ ሲሆን በሣቢ ዘር ይተካል። የመነሻውን ተከታይ ግዕዝ የነበረውን ሣድስ አድርጉ በራሱ ይነሣል በገብረ ቤት ሣድስ የነበረውን ግዕዝ ያደርጋል ይህም ቅትለት፣ግብረት፣ንህለት፣ርደት፣ፀአት በማለቱ የመሰለውን ሁሉ ያሳያል። በሜመ ቤት የሣቢ ዘሩ መነሻው ሣልስ በቆመ ካዕብ ይሆናል

ይህም ሚመት ቁመት ሑረት ባለው ይታወቃል ከቀደሰና ከባረከ ቤት ሣቢ ዘር አይገኝላቸውም።

ጸዋትወ ጥሬ የአርባታ ቅንጣትና ፍሬ

1ኛ ዘር ነጠላ ግሥን ከነርባው የሚያስገኝ ጥሬ ዘርን ሁሉ የሚወልድ በሊዕ ፣ሰትይ፣ጸጊብ ፣ሰኪር፣መዊት፣ሐይው እያለ በ3ት ፊደል በቅሎ የሚሄድ ይህን የመሰለ እጠተ ቃል አባት ዘር ይባላል አባትነቱም አዳምን ይመስላል አባት ዘር ርዕሱ ራሱ እንደ ሥር ሌላውን ፍሬ ቃል ቢያስገኝ እንጂ ለርሱ አስገኝና አባት የለውም። 2ኛም ሥረ ነገር መሠረተ ቃል ስለሆነ አርዕስት ይባላል። 3ኛም አጉል አንቀጽ ስለሆነ ንዑስ ይባላል ስሞቹ እንደ ፊደሎቹ 3ት ናቸው አባት ዘር፣አርእስት፣ ንዑስ አንቀጽ ናቸው። ዘር በቋንቋ ሁሉ የግሥ ጥንት የርባ መሠረት ስለሆነ ከአናቅጽ በፊት ይጣፍ ነበር ከአርባታ በፊትም ይነገር ነበር ጣፊውም አንባቢውም ወንጌል ዘዮሐንስ ሳይል ቀዳሚሁ ቃል እንዳይል አርእስትን በጥፊትም በመነገርም ንባብ እንዳይቀድመው ዘርንም ጥሬና አንቀጽ አይቀድሙትም እናት ዘር ሳትቀበል እንዳትጸንስ ርሱም ዘር ሳያስቀድም አንቀጽ አይጽፍም ምንጩን አሳይቶ ውኃውን ዛፋን አሳይቶ ፍሬውን እንደመስጠት ሁሉ ዘሩን በፊት አንቀጹን በኋላ ያመጣዋል የቀድሞ መምህራንም በአፈ ታሪክም ዘር ሳያስቀድሙ አይገሡም ነበር ይባላል።

3ኛ ዘር መባሉም በምሳሌ ነው ዘር በዘሩት ጊዜ አንዱ ቅንጣት ብዙ ቅንጣቶች እንዲያፈራ ንዑስ አንተጽም ባረቡትና በገሠሡት ጊዜ አንዱ ቃል ብዙ ቃላት ያፈራልና ስለዚህ ዘር ተባለ ዮሐ 12÷24 ዳግመኛም ከአባት ዘር የሚገኝ ጥሬ ዘር ስምና መስም ርዕሱም እንደአባቱ ሲገሰስ ዘርነቱ ወደአንቀጽነት ተለውጦ ጥሬ ግሥ ይሆናል ከአባቱ አባት የመሰለ የ3ት ፊደል ግሥ እንዲገኝ ከጥሬውም ጥሬ የመሠለ ይገኛል።

ጸዋትዎ ጥሬ

የጥሬ ዘር ዓይነትና ሥም 4ት ነው 1ኛ ዘመድ 2ኛ ባዕድ 3ኛ ምዕላድ 4ኛ ባዕድከ ምዕላድ ይባላል። ዘመድ ዘር አንቀጹንና አርእስቱን መስሎ የሚመጣ ስም ነው። ይህም ነደ፡ነድ ቆመ፡ቆም ሜጠ፡ሜጥ እያለ ዘመድን ሁሉ ያሳያል ባዕድ ዘር የግሡን ልማድ መሠረት አድርጎ በባዕድ ፊደል የሚነሣ ሥም ነው። ፊደሎቹም 3ት ናቸው አ፡መ፡ተ ግዕዛቸው ብቻ ስለተነገረ ከእብና ራብእ ሳድስና

ላብእ አይቀርም አ የማድረግና የማስደረግ ልማድ እየሆነ በቀጻማይ አንቀጽ ይገባና ወዲያው ለጥሬው ባዕድ ይሆናል ምሳሌ: ርእየ አርአየ አርአያ መሰለ አምሳል ገዝአ እግዚእ የመሰለው ሁሉ ነው:: መ ደግሞ ሲነገር ፈርሐ መፍርሕ ደንገጸ መደንግጽ አስተብቁዐ መስተብቁዕ የመሰለውን ያሳያል በካእብ ወረደ ብሎ ሙራድ በራብዕ ሄበ ማህየብ በሣድሥ ቀድሀ ምቅዳህ በሣብእ ወጸፈ ሞጸፍ ይላል ተ ባዕድ ሲሆን የመደረግ ልማድ ከተደራጊ አንቀጽ ይወጣል ይህም ተገሠጸ ተግሣጽ ተህመሠ ታህግሥ ተሠገወ ትሥጉት ማለቱን ያሣያል:: ምዕላድ ዘር ደግሞ በዘመድ ተነሥቶ በባዕድ የሚጨርስ ወሳዴ ባዕላድ ነው:: ሐዳስ ሐዳስዩ አንእስት አንእስትያ በጽአ ብጽእና ብጽአን ሐመየ ሐሜት እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል ባዕድከ ምዕላድ የተባለውም 4ኛው ዓይነት በባዕድ ተነሥቶ በባዕድ ይጨርሣል ይህም ከፈለ መክፈልት ሠፈረ መሥፈርት ሠለሰ ትሥልስት እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል:: አበዛዙም እንደአወጣጣቸው ልዩ ልዩ ነው እኩሉ በባዕድ ፊደል በአ ብቻ ልብ አልባብ ዘመድ አዝማድ ቤት አብያት እያሰኙ ይበዛሉ እኩሎቹም ጥብ አጥባት ነቅዕ አንቅዕት ባሕር አብሕርት እያሰኙ በአና በት ይበዛሉ እኩሎቹ ደግሞ በምዕላድ ብቻ ባዕድ ባዕዳን ኃጥአ ኃጥአን ጻድቅ ጻድቃን ቃል ቃላት ዝናም ዝናማት አብ አበው ሰግላ ሰጋልው ሰሌዳ ሰሳድው እያሰኙ በንና በት በው ይበዛሉ ባዕድና መስም የተባለው መኮንን መኳንንት፣ መስፍን መሳፍንት መምህር መምህራን ያሰኛል:: ባዕድ ከምዕላድ ያልነውም መክፈልት መክፈልታት ትምህርት ትምህርታት እያሰኘ በምዕላድ ላይ ምዕላድ ጨምሮ ይበዛል እኩሉ ግን ባዕድና ምዕላድ አንና ትን ተውሳክ ሣይጨምሩ ፊደሎቻቸውን ለዋውጠው ሣድስና ራብዕ በማድረግ ሐጢአት ሐጣውእ መቅደስ መቃድስ መድሎት መዳልው መክሊት መካልይ ደብተራ ደባትር እያሰኙ በራሳቸው ብቻ ይበዛሉ

5ኛ በካእብ በሳብእ ወ፡ በሣልስ በኃምሥ የ፡ ስላሉበት ተጎርደው የነበሩ ወናየ ገበ ገበዋት ግልፎ ግልፎዋት ቀዳሲ ቀዳስያን ቀዳሲት ቀዳስያት ደዌ ደዌያት ዴዴ ዴዴያት እያሰኙ ከት ጋራ በራብዕነት

ይበዛሉ አንዳንድ ጊዜም ዳእሮ ዳእርው ከበሮ ከባርው ቀቀኖ ቀቃንው ሠገኖ ሠጋንው ፍኖት ፍናው ግምዔ ገማዕይ ቁልዔ ቁላዕይ እያሰኙ ብቻቸውን በሳድስነት ይበዛሉ ይህንንም አዋጅ አፍርሰው ውጽቦ አውጻብ ጸልቦ አጽላብ ዶርሆ ደዋርህ መርጉ መራጉት ጠሊ አጣሊ ከይሲ አክይስት ሰርዌ ሠራዊት እያሰኙ በአ ቤት የሚበዙ አሉ ከዚህ ይልቅ ደግሞ ግብ ግበብ ግበባት ዕጽ ዕጻው ዕጻዋት ዕብን አዕባን እግር እገር አእጋር ቀሱት ቀሱታት ቀሳውት ከልብ ከለባት አክላብ ንህብ አንህብት አንህብ እያሰኙ በሁለት ዓይነት ብዥ የሚበዙ ብዙ ስሞች አሉ ዳግመኛም ውስጠ ብዙ ሆኖ በአንድና በብዙ የሚነገር ጠቅላይና አስተጋባዒ ስም ሕዝብ፣ ሠራዊት፣ ሀራ፣ ሠብዕ የመሰለ ሁሉ በአንድነትም ብቻ የሚነገር ውስጠ ብዙ ባሕርያዊ ሥም ወርቅ ብሩር ፀበል መሬት ግልጠ ብዙነት የለውም ውስጠ ብዙነት የሌለው ሥመ ተጸውዖም የሰውና የሀገር የባሕርና የወንዝ የተራራ ሥም ሙሴ፣ አሮን፣ ግብጽ፣ ከነዓን፣ ኤርትራ፣ ዮርዳን፣ ሔርሞን ይህን የመሰለ መጠሪያ ስም ሁሉ ይሞካሻል እንጂ አይበዛም ቢበዛም ቅሉ አሞክሽነት በቀር ውስጠ ብዙነት የለውም ይኸውም ወአበዊነ ሠለስቱ መቃርሳት ባለው ይታወቃል ስመ ተቀብዖም የሚባለው የሹመትና የማዕረግ ሥም ጳጳስ፣ ቀሲስ፣ ንጉሥ፣ ርዕስ ይህንን የመሰለ ክቡር ሥም ሁሉ በሹመት ጊዜ ከመሠጠት በፊት ከግብርና ከተጸውዖ ሥም ልዩነት የለውም የከበሬታ ሥም እግዚእ አግአዚ አጋእዝት ሊቅ ሊቃውንት ረብዕ አርባብ ረበዋት ረባን ረባናን ይህን የመሰለ: ማር ማሪ ማራን ማለት ከተቀብዖ ሥም ይገባል የፆሥና የባለሥም ዓይነት 2ት ብቻ ነው:: የወንድ ዓይነትና የሴት ዓይነት በተፈጥሮአቸው ወንድና ሴት የሆኑት ሁሉ በመልካቸውና በሥማቸው ታይተው ተለይተው ይታወቃሉ:: ምሳሌ ብእሲ ብእሲት ወልድ ወለት እኁ እኅት ዕጉል ዕጉልት በግዕ በግዕት አድግ እድግት የመሠለው ሁሉ ሥምነትና ግብርነት የሌለው ዝራጭ የዘርና የነባር ጭላጭ የንባብ እንቃሪ ዝቃጭ ወይም አተላ ሙጣጭ ድፍርስ ተለዋጭ ልቃሚ ብጣሪ እንቅጥቃጭ ስለሆነ ነው::

ክፍል 2

ነባር

ነባር ዘርነት የሌለው ከዘር ከአንቀጽ የማይገኝ የቋንቋ ቤተሰብ እየሆነ በውጥንቅጥነት የሚገኝ ጥሬ ቃል ሁሉ ነባር ይባላል። ከተጸውዖ ስም በቀር የማይበዛና የማይረባ የማይገሠሥ ሥም የለም ከነባር ሥም የሚመጣ አንቀጽ ነባር ግሥ ይባላል ነባር መባሉም ሥሩና ምንጩ ሥላልታወቀ እንጂ ዘር የሌለው ሆኖ አይደለም ልጅ ያለአባትና ያለእናት እንዳይገኝ ነባርም ያለዘር በቅሎ አይገኝም ጥሬ ዘር እንደሚስት ልጅ ነው ነባር ግን ከአባት ከእናቱ እንደሚጣልና ሌሎች አንሥተው እንደሚያሳድጉት ወይም እናቱ ታውቃ አባቱ እንደማይታወቅ ዲቃላ ነው። ከዘር አንቀጽም እየተዳቀለ ሥሙና ጠባዩ ተለውጦ ነባር አንቀጽ የሚባል አለ። ሐሰወ፣ ሐሰ ፣ነዐወ፣ ነዐ ፣አበየ፣ እንቢ የመሠለውን ሁሉ ያሳያል ነባር ማለት እርባ የሌለው በቁም ቀሪ ነገር ነው። ከሀ ጀምሮ እስከ ፐ ድረስ እንደግሥ በፊደሉ ተራ በየፊደሉ ከግሥ እየተቀጠለ በየቤቱ በግዕዝ በካእብ በሣልስ በራብዕ በኃምስ በሳድስ በሳብዕ ቤት እየመላ ይሄዳል ርሱም አዳም አቤል ሱቱኤል ቡኤዝ ኢሳይያስ ቂርቆስ ማቴዎስ ማርቆስ ሄኖክ ጴጥሮስ ስምዖን እዝራ ቶማስ ዮሐንስ አጨራረሱም እንደዚህ ነው። በሀ ለሊሁ ካሂ አብርሃ አጽብሃ ኩለሄ ላሜህ ዶርሆ በነርሱም የባሕርይ የቱፈጥሮ የተጸውዖ የተቀብዖ የንብረት የግብር የመዋዕል የኃዳሪ የማኅደር የአካል የተዘምዶ የወገን የዓይነት የቁሳቁስ ከዚህም የሚበዛ የሚታይና የማይታይ ነገር ሁሉ ሥም ይገኛል የነዚህም ስሞች ክፍል በእያንዳንዳቸው እንዴት እንደሆኑ ለይተን እንናገራለን።

የባሕርይ ሥም፣ ፈጣሪ፣ አምላክ፣ መንፈስ
የተፈጥሮ፡ ብርሃን፣ ጨለማ፣ ወንድ፣ ሴት፣ አንተ፣ አንቺ
የተጸውዖ፡ ደንጊያ፣ እንስሳ፣ አርዌ፣ ዖፍ፣ እክል
የተቀብዖና ተሰይሞ እገሌ፣ እገሊት፣ ተብሎ የሚጠራበት
የንብረት፡ ባለጸጋ፣ ድኃ፣ደንቆሮ፣አንካሣ
የግብር፡ ሌባ፣ቀማኛ፣ደፋር፣ፈሪ፣ ጨካኝ

የመዋዕል፡ ጽንስ ፣ሽል፣አራስ፣ጨቅላ
የኃዳሪ ባላገር፣ወታደር፣ባላባት፣እንግዳ
የማኅደር አገር፣መሬት፣ቦታ፣ርስት፣ሥፍራ
የአካል ዓይን፣ጆሮ፣አፍ፣ጉሮሮ
የተዘምዶ አያት፣እሚታ፣ወላጅ ልጅ
የወገን ሕዝብ፣አሕዛብ፣አይሁዳዊ
የዓይነት ነጭ፣ቀይ፣ጥቁር፣ቡላ፣ሐመር
የቁሳቁስ ሽክላ፣ነት ስፌት የመሳሰሉት ሲሆኑ ከነዚህ ሌላም በዓይን የማይታዩ በእጅ የማይጨበጡ ብዙ ሥሞች በነባር ይገኛሉ። ነፋስ ጉም፣ ጢስ የመሳሰሉት

ነባር አንቀጽ ባለብዙ ሀጸጽ

ነባር አንቀጽ ሲጠቀለል 4ት ሲነጠል 8ት ይሆናል

1ኛ ቦ ነባር አንቀጽ አለ፣ኖረ፣ነበረ፣ሆነ ላንድም ለብዙም ለወንድም ለሴትም ይከታል። ቦ አርክ ኃላፊ ቦ ጻድቃን ውሉደ ቤትከ ቦ ብእሲት እንተ ትሴኒ እምብእሲት ወቦ አንስትኒ አለ ጌሳ ኃበ መቃብር ቦ ቦቱ ባለው በዝርዝርነት ሲፈታ ግን ላንድ ብቻ እንጂ ለብዙ አይሆንም ይህም አለው አለለት አለበት እያለ መሄዱን ያሳያል ቦቱ ከቦ ተሰይቶ በርዕሱ በት ይሆናል ዘቦቱ ኩሉ ኮነ ሁሉ በርሱ የተፈጠረ ወይም የተፈጠረበት ኩሉ ዘየአምን ቦቱ የሚያምንበት ሁሉ በርሱ በት ቢል ሥልቱ አንድ ነው ለክፋም ለበጐም ይሆናል። አልቦ (አል.ቦ) የቦ አሉታ የለም አልኖረም አልነበረም የቦን አፈታት ተመልከት አልቦ ነገር ወአልቦ ነቢብ መዝ.18፥3 በቅኔ ቦ ቤት ሆኖ አልቦ አያሰኝም አእመረ ኢያእመረ ማለት ነውና

2ኛ ውእቱ የነባር ቅጽል ነባር አንቀጽ ያ ያኛው ርዕሱ ቅጽልና አጸፋ ለሩቅ ወንድ ዝንቱ ውእቱ አንተ ውእቱ ውእቶሙ ውእቱ አንትሙ ውእቱ ይእቲ ውእቱ አንቲ ውእቱ ውእቶን ውእቱ አንትን ውእቱ አነ ውእቱ ንእነ ውእቱ እያለ እስከ 10ይረባል ውእቱ ብእሲ ለውእቶሙ ሕዝብ ይእቲ ብእሲት ለውእቶን መዋእል ቅጽል ውእቱ ይጸንእ እምኔየ አጸፋ አንቀጽ ሲሆን ደግሞ ነው። አለ፣ኖረ፣ነበረ፣ሆነ እስከ ንእነ ድረስ ሁሉ እንዲህ ነው ውእቱ በአንድ ጊዜ አጸፋና አንቀጽ ይሆናል። ዘወረደ ሂ ውእቱ ወዘአርገ ሂ ውእቱ 2ተኛም

በግብር ለውጥ ሩቁን በቅርብ ቅርቡን በሩቅ አንዱን በብዙ ብዙውን በአንድ ወንዱን በሴት ሴቱን በወንድ ያናግራል አንተ ውእቱ ዘይገብር ኩሎ አምላክ ውእቱ ዘለብሰ ሥጋ፡ ማርያም ይእቲ ኪሩቤል ወኪሩቤል እሙንቱ ማርያም ለ፣በ እምጸዊረ አምላክ የፊተኛው ሁለቱ አካልን ያመጣል የኋለኛው ሁለቱ ግብርን ይገልጣል በአካል ለውጥ ግን በየራሱ ይነገራል ወይም ተለዋጭ ይሆናል። 3ተኛም በሰዋስው ሁሉ በጥሬ በቅጽል በሚስማማው ቃል ሳይጣፍና ሳይነገር ተደብቆ ያስራል ይልቁንም በቅኔ ንባብ ነው። አኮ ነባር አንቀጽ የውእቱ አሉታ እንኳን አይደለም አይሆንም አይሁን አይደረግ እያለ ሳይዘረዝር እስከ 10 ይረባል ዳግመኛም ኑ ሲጨመርበት ጥያቄና አስረጅ እየሆነ በ2 ይፈታል አስረጅ ሲሆን ዐቢይ አንባብ ነው። አኮ ከመዝ ኃጥአንሰ አኮ ከመዝ አኮ ሊተ ዘሠእከ አባግዒከ አኮሁ አነ ዘእወልድ አኮኑ ዛቲ ባቢሎን አኮኑ ሰማርያ አኮኑ ነዳያን እሙንቱ መዝ 1÷5 ኢሣ. 43÷23 ዳን.4÷27 ኤር.5÷4 ሐሰ ነባር አንቀጽ አሉታ አይገባም አይሆንም አይደለም አይሁን አይደረግ አይድረስ ህርም ውሸት ሐሰ ኢትመውት 1ኛ ሳሙ.20÷2 ሮሜ.3÷4 ሲረባም ሐሰ ሊተ ለከ ሎቱ እያለ እንደ ወይና እንደ አሌ በለ ይዘምታል ምስጢሩ እንደመሐላ ነው ሐሰ ሊተ ኢይገብር ዘንተ ሐሰ ለከ ኢታጥፍአነ ሐሰ ሎቱ ለእግዚአየ እምዝንቱ ርኩስ ሐሰ ለነ እሰከ ነሐድግ 1ኛ ዜና 11÷19 ዮና.1÷14 1ኛ ሳሙ. 25÷31 ኢ አሉታ ነባር አንቀጽና ንዑስ አንባብ ነባር አንቀጽ ሲሆን ፍቺው እንደ አኮና እንደ ሐሰ እንደ አልቦ ነው። ንዑስ አንባብ ሲሆን አል፡አ፣ እንደ ፣ላ፣ ሣ፣ያል ይሆናል ኢጸሐፌ አል ኢይጽህፍ አ፡ ኢይጽሐፍ እንደ ፣ላ፣ ሣ ፣ኢጽሐፎ ሣ ኢጸሐፊ ያልጣፊ የማይጥፍ ትራስ እየሆነም በእፎ ሲገባ ኤ ይሆናል እፎ፣ ኢ፣ ምስጢሩ የአሉታ አንክሮ ነው ደቂቅ አንባብም ሲሆን እንደ እንበለ ነው። አለ፣ የአለ፣ ያለ ይሆናል ኢ ወኢ እያለ ሲጫፈርና ሲደጋገም ሆኖ ቢሆን ያለኛል ፍቺው አለ ሲሆን ከይቤ አማርኛ ይስማማል

3ኛ እወ ነባር አንቀጽና ንዑስ አንባብ ያወንታ ቃል ፍቺው አዎን እውነት በእውነት ቦኑ ቃል እም እግዚአብሔር ወይቤሎ እም ቦ

እም እጉየ እም እግዚኦ ፍትሐሙ እም እግዚኦ አምላከ ኩሉ እም እግዚኦ አኃዜ ኩሉ እም እግዚኦ ፈጣሬ ኩሉ ወይኩን ነገርክሙ እመኒ እም እም ወእመኒ አልቦ አልቦ ኤር. 44÷17 ፊልሞ. ÷20 ማቴ.5÷37 እንዳኢ እንጃ የእም አሉታ ንዑስ አንባብ እንጋ እንጃ አሉታ ንዑስ አንባብና ትራስ እፎ እንጋ ማንፀነ ድንግልየሮ

4ኛ ኦሆ እሽ በጉ ያዕ.4÷7 እንብየ እንቢ ነባር አንቀጽ እንቢታ አሉታ እንቢየ እንቢኝ በቁሙ እንቢ አሻፈረኝ አልስማማም አልቀበልም አይሆንም አይሁን ኦሆ በልም ለእግዚአብሔር ወእንብየ በልም ሊጋኔን እንብየ ኢይሰምዕ ያዕ.4÷7 ኤር.22÷21 ማቴ.21÷29 እንቢሁ ከ፣ሆሙ፣ ክሙ፣ሃ፣ኪ፣ሆን ፣ክን፣ ብየ፣ብነ፣እያለ በ10 ይዘረዝራል 1ኛ ነገ.20÷8 አበየ ብሎ እንቢየ አከየ ብሎ አኮ ሀለወ ብሎ ሀሎ ሐለወ ብሎ ሐለ ነአወ ብሎ ነዐ እያለ ነባር አንቀጽ ሁሉ ከግሥ እንዲወጣ ማንኛውም ነባር ሰዋስው ከግሥ እርባታ እንዲገኝ ያስረዳል ይቤ ግን ተለይቶ አንቀጽና ዘር ገቢርና ተገብሮ ስለሚስብ የሁሉ ጓዝ አበጋዝ ይባላል። ከግሥ አርዕስት ተመልከት።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቀዱስ አፅዱ አምላክ ንጽሕፍ በረድኤተ እግዚአብሔር መጽሐፈ ሰዋስው ዘተቀድኅ እምቋ ወ አፅዱ መጻሕፍት ወእማበዊነ ሊቃውንት።

ሀ፡ሐ፡ኀ፡ የግስ ዐመል የራብዕ፣የሳድስ ሥረይ የአን ፍች እይ ከዚህ ጋር አንድ ነው። ሀ፡ሃ፡ የግእዝ ወራሽ ለሩቅ ወንድና ሴት ግእዙ ለወንድ ራብዑ ለሴት ትራስ እየኽነ በተጸውዖ ስም ሲገባ ን፣ወደ፣ይሆናል፣ ርኢ አዳምሀ ወሔዋንሃ።

ሁ፡ ጥያቄ የጥያቄ ቃል ንኡስ አንባባ ፍችው ን፣በቃል መጨረሻ እንደዝርዝር ትራስ እየኽነ ይገባል ኢኮናሁ ከመዝ እምኔሁ ይሴወር ትሰአሉኒሁ መጻእክመ ዓሞ.2÷11 ኢዮ38÷7 ሕዝ. 20÷3 ቦሁ እመ ነገሩክሙ አልቦሁ አመ አንበብክመ አኮሁ አነ ዘአወልድ እያለም በነባር አንቀጽ ይገባል፣

ኑ፡ደግሞ ሁ፡ በገባበት ይገባል። አገባቡን በቦታው እይ። አንድ አንድ ጊዜም ሁ ምናልባት ይሆናል እመሰ ትብሉሁ፣ሰበሁ፣የአምር በዓለ ቤት እመ አንተሁ ክርስቶስ ኢሣ 66÷7 ማቴ 24÷43፣26÷63

ሁ: (ውእቱ) ባዕድ ዝርዝር ጠቃሽ ፣ዐጸፋ ምዕላድ ለአንድ ለሩቅ ወንድ በሩቅ ወንድ አንቀጽ ለሚጠሩ ሁሉ ርሱ ያ ማለት ነው ብእሲሁ ሰውየው ያ ሰው ሃ:ሆሙ፣ ሆን ፣እያለ በሩቆች ብቻ ይረባል:: ኪያ ኪያሁ፣ለል ለሊሁ፣ቅድሜሁ ድኅሬሁ ቀደሳሁ የመሰለው ኹሉ::

ዝ: ዝንቱ ከዘ እንደወጣ ውእቱም ከሁ ወጥቷል፣ የእርባታ መደቦች የሚባሉ ዐሥሩ ለራዊት ሳይቀሩ ኹሉም የሁ ዘር ናቸው::

ሂ: ዋዌ፣ፍችው:ም ደግሞ፣ግን፣ሰንኳ፣ ሂ-ሂ ወይም ሂ-ወ-ሂ-ኒ:ወ:ኒ:: እያለ ብቻውን ከወም ጋር ይገባል:: አነሂ፣አንተሂ፣ አቡየሂ፣ወአነሂ አመሂ ሠርከ ወአመሂ መንፈቀ ሌሊት:: ከሃሊ አንሰ ተጽናሰኂ፣ወተደልወሂ፣ ርኂበሂ፣ ወጸገበሂ:: ፊልጵ. 4÷12 ግንና ስንኳ ሲሆን አገባቡ እንደ ወ: ነውና የወን አፈታት ተመልከት::

ሃ: ዝርዝር ጠቃሽ ላንዲት ለሩቅ ሴት በሩቅ ሴት አንቀጽ ለሚነገር ሁሉ:: ሄ:ስመ ፊደል ኃምስ አነሆ እንካ ማለት ነው:: መዝ.118÷33-40 ሰቄ. 1÷5፣ 2÷5፣3÷15፣4÷5 ሀና:ሆ: እንደፊደሎቹ የተለየ ሥራ የላቸውም:

ሆ: በአማርኛ ዘፈን (ጨዋታ) 2ኛ ሳሙ.6÷15

ሀ 1ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ የሀ ነጠላ ግሥ

ሎሀ: ጻፈ ሎሀ ለውሀ ዘር ክብረ ነገ.56 ሥንክ ጥር 14 ሉሃትሳምልዋሀ ባ: ሐልሀ: ወደረ

ላኀልኀ: ራሰ በአራት ይፈታል ሲራ.28÷11 ልኀላሔ ጥ. ፊልክ.2÷54

ለሀሀ: ቀዳ በ2 አውርድ መለሀሀ የመ:ው:ዘ

ለስሐ: አልጫ ሆነ ሲራ.44÷16 ማቴ.5÷13 በ8 ይፈታል ለስሐ: ዘ ልስሐት ሳቢ ዘር

ለሰሐ: አጣፈጠ

ለቐሐ: አበደረ ዘፀ.22÷24 ሲራ.8÷22 ልቃሔ ጥሬ ፍነ. 34 ልቃሕ ዘ: ሲራ.21÷8 ልቅሐት ሳ: ለቃሕት መድ ምልቃሕ ባዕድ

ለብሐ: ሠራ ለብሕ ዘር ለብሓ ጥሬ መዝ.2÷9 ልብሐት ሳ ዘ ምልባሕ ባ:

ለትሐ: ተጐነጨ ልታሕ ዘ መልታሕት ባ:ከ:ም ኢሳ.50÷6 ማቴ.5÷39 ልትሐት ሳ:

ለጥሐ: ገበረ ልጣሔ ጥ.

መልሐ: አጣፈጠ ማር.9÷49

መልሐ: መዘዘ በፅት ይፈታል ኤር.12÷14 መዝ.7÷12 ምልሕ ዘ ምልሐት ሳ: መክ. 3÷2 ኤር.12÷14 መስሐ: ምሳ አደረገ በ2ት ይፈታል ምሳሕ ዘ ማቴ.26÷23 መሲሕ ው ዳን.5÷3 ፣9÷25 ዮሐ.19÷14 የሐዋ. 10÷38

ማሕምሐ:አፈረሰ ምሕማሔ ጥ

መርሐ: መራ ማቴ 15÷14 ሮሜ 2÷19 መርሕ ዘ ማቴ.23÷16 መራሕት መድ ምርሐት ሳ

ሞቅሐ: አሠረ ማቴ.11÷2 ሞቅሕ ዘ መዋቅሕት በዘ ዘፍ.4÷3 መክ.4÷14 ሞቃሕት መድ

ሞርቅሐ: ላጠ ሙርቃሔ ጥ

መትሐ: ሳላ ምታሕ ዘ ዘጸ.12÷29 2ሳሙ.24÷15 ምትሐት ሳ

መድሐ: ፈጨ መድሔ ጥሬ ዘዳ.24÷6

መንዝሐ: ተደላደለ ሲራ.30÷9 ምንዛሕ ዘ: ምንዛሔ ጥ

ሞጥሐ: ለበሰ ሞጣሕት ምእ መዋጥሕ በብ

ሴሐ: ወቀጠ ኢዮ. 36÷14 ሰይሕ ዘ ስያህ ጥ አር.ጋ.3 ምስያሕ ባ

ሰርሐ: ደከመ በ4ት ይፈታል ማቴ.11÷28 ስራሕ ዘ ስርሐት ሳ ሰራሕት መድ ጥበ.11÷1

ሰርሐ፡ አቅናና ዘጎ.6÷26 መዝ .44÷4

ሰብሐ፡ አመሰገነ በ8ት ይፈታል ዮሐ.8÷54 1ሳሙ.15÷30 ስብሐት ምእ ሮሜ 11÷36 ሉቃ.2÷9 ዮሐ.1÷14 መሰብሕ ባ

ሠብሐ፡ ሠባ ሥብሕ ዘ ዘዳ.32÷15 መሣብሕት ባ፡ከ ሕዝ.34÷3

ሰይሐ፡ ታመመ በ2ት ይፈታል ሰይሕ ዘ፡ስያሐ ጥ ሴሐት፡ሳ

ሣርጎ፡ አበራ ዘፀ.16÷10 ሠራጎ ሣርጎ ዘ ዘፀ.28÷2 ሠራጌ ጥ

ሰጥሐ፡ አሰጣ ዘጎ.11÷32 ኤር.8÷2 ስጥሐት ሳ ሰጣሕት መድ ምስጣሕ፡ ባ ሕዝ.26÷14

ስፍሐ፡ ዘረጋ በ5ት ይፈታል ዘፍ. 29÷13 ምሳ.23÷32 ማቴ.23÷5 ስፍሕ ዘ 2ኛ ዜና 3÷13 ስፍሐት ሳቢ ዘ ፍነ .23 ምስፉሕ ባ.

ሮሐ፡ ወለወለ፣ አራገፀ ሮሕ ዘ መረውሕ ባ ፍነ.12 ሩሐት ሳ

ረምሐ፡ ወጋ ዘጎ.25÷7 ረምሕ ዘ አርማሕ በብ 1ኛ ዜና.÷12-24

ረስሐ፡ ጐሰቆለ በ4ት ይፈታል ራእ. 22፡11 ማቴ.5÷21 ርስሐት ሳ ኢሳ.4፡4 2ኛ ጴጥ. 3÷14 መርስሒ ባ፡ መ.ሻ

ረቅሐ ፡ጋረጠ ርቃሔ ጥ. ርቅሐት ሳ.

ረብሐ፡ ረባ በ5ት ይፈታል ኢዮ.22÷3 ሚል.3÷14 ረባሕ ረብሕ ዘ 1ኛ ጢሞ.3÷8 ጥበ.14÷2 ርብሐት ሳ ምርባሕ ባ ረባሕት መድ

ረፀሐ፡ ቀደደ ረውሕ ዘ ርዋሔ ጥ ምርዋሕ ባ

ቁሐ፡ ቀላ ኢሳ.1÷18፣66÷2 ቅያሔ ጥ ቂሐት ሳ ቀይሕ ስር ዘጎ.19÷2 ራዕ.17÷3

ቈልሐ፡ ፍሬ ያዘ ቍልሕ ዘ መክ.12 ÷5

ቀምሐ፡ አፈራ በ5 ይፈታል ሚራ.6÷ 19 ነሕ.9፡25 ኢሳ.65÷21 ቀምሕ ዘ. ሚራ.27፡6 አትማሕ በብ. ኤር.36÷5 ራእ.18፡14

ቃርሐ፡ ተኮሰ ምቅራሕ ባ. ዘ

ቃሕቅሐ፡ ተቆራቆሰ ቅሕቃሔ ጥ.

ቈቅሐ፡ ፈተገ ቈቂሕ ዘ. ዘዳ.32÷14

ቃርሐ፡ ጨለጠ ነጨ ሕዝ.27÷31

ቀድሐ፡ ቀዳ ኢሳ.5÷22 ምሳ.9÷5 ቅድሐት ፡ሳ ምቅዳሕ ባ ቀዳሕት መድ 1ነገ.10÷5

በጎ በጎ፡ ሸተተ ኢዮ.7÷5 ብጎባጌ ጥ ኢዮ.33፡6

በልሐ ተሳለ ዕብ.4÷12 በ2ለት ይፈታል ብልሐት ሳ ራዕ.1÷16 በሊሕ ው መዝ 13÷6 በላሕት መድ

ባልሐ፡ አዳነ ኢዮ.22÷30 ኢሳ.50÷2

በርሀ፡ ብርሃን ሆነ ሲራ.17÷31 ዳን.12÷3 በርህ ዘ ዳን.7÷47 ብርሃን ምዕ ዘፍ.1÷3 ኢሳ.30÷26 1ኛ ዮሐ.1÷5

በርሐ፡ በራ ሆነ በራሕ ለወ ለሴ ዘሌ13÷40 ሚኛ ነገ.2÷23

በዝጎ፡ በዛ ዘፍ.1÷22 ብዝጎት ሳ. ዘ. አስ.2÷8 ብዝጎ ዘ. ዘካ.8÷10 መብዝጎት ባ.ሕ.ም. 1ቆሮ.1÷5 መብዝጊ ባ.መ.ሻ ዘ.

በጥሐ፡ በጣ፣ ገመሰ ዘሌ 21÷5 በጢሕ ዘ ዘጎ. 11÷5

በጽሐ፡ ደረሰ ዳን. 6÷24፣4÷17 ብጽሐት ሳ ምብጻሕ ባ፡ ሔኖ. 74÷11

ቈሐ፡ ቀላወጠ ትያሔ ዘ

ታሕትሐ፡ ፈላ ታሕታሕ ዘ ትሕታሔ ጥ ተመኽሐ ትምኽሕተኛ ሆነ 1ኛ ሳሙ.2÷29 ኤር.9÷23 ምክሕ ዘ ሕዝ.16÷12፣ኢሳ.63÷1 መካሕ ው ዘ ትምክሕት ምእ ገላ.6÷14 ምሳ.11÷7

ቶስሐ፡ ጨመረ 1ኛ ቆሮ.7÷1 ኢሳ.1÷22 ቱሳሔ ጥ

ተራጎርጎ፡ ቸር ሆነ ርኅራጌ ጥ ሮሜ.12÷1

ተቃድሐ፡ ተደነባበረ

ተበውሐ፡ ሠለጠነ ዘፍ.18÷31 ብዋሔ ጥ. መባሕት ባ. ከ.ም. ኢዮ.22÷12

ተኀሐ፡ አገመ ትናሔ ጥ

ተዋጎውሐ፡ ተመላለሰ ስንክ. ነሐ.21 ጐሕት ምእ.ጐሐት ኃዋሕው በብ መዝ.23÷7

ተወጽጎ ተፈጨ፣ተቆላ፣ፈሰሰ ሲራ.19÷11 ዘፀ.38÷12

ተግሀ ተጋ ምሳ.8÷34 ማቴ.24÷42 ትጋህ ዘ ትግሀት ሳ ሲራ.42÷9

ተጋውኃ፡ በራ ገውህ ዘ. ቅዳ. አፈ..

ተጻብሐ፡ እንዴት አደርክ ተባባለ ሚራ.7÷18 ጽባሕ ዘ. ኢዮ.38÷12 ዘፍ.39÷10 መስተጻብኢ ባ 2ነገ.4÷29

ተፈሲሐ፡ ደስ ተሰኘ መዝ.121 ÷1 ፣131÷9 ፍስሕ ዘ ማቴ.26÷17 ፍስሓ ጥ መክ.2 ÷1፣9÷7 ትፍስሕት ምእ. ዮዲ.10÷3 መስተፍስሒ ባ መ.ሻ ዘ

ኖኀ፡ ረዘመ መዝ. 37÷4 ዕዝ. ሱቱ. 2÷46 ኖኅ ዘ ዘፍ.5÷29 ኑኅት ሳ ነዊኅ ው፡ ሚኳ.4÷3 ሲራ.27÷20

ናሕንሐ፡ ትርፍርፍ አለ ኤር.5÷22 ንሕናሔ ጥ.

ነሲሐ፡ ተጸጸተ ዮና.3÷10 በ5ት ይፈታል ምሳ.20÷25 ሕዝ.18÷30

መዝ.109÷4 ንስ ሐ ጥ ምሳ.20÷25 መነሰሕ የመ፡ው ነሳሕት መድ.

ነስጎ፡ ሸተተ፤ከረፋ ኢዮ.6÷7 ምንሳጎ ባ

ነቅሀ፡ ነቃ በ4 ይፈታል ኢዮ.27÷19 ዘፍ.28÷16 ኢሳ. 50÷4 **ነቅሀ** ዘ ንቅሐት ሳ ዮዲ. 12÷5 መንቅሂ ባ ሙ ሻ ዘ

ነብሐ፡ ጮኸ ንብሐት ሳ ምንባሕ ባ

ነዝሐ፡ ረጨ መዝ.50÷7 ሕዝ.36÷25 ንዝህ ዘ ንዝህት ሳ ዕብ.12÷24 ነዛህት መድ

ነጽሐ፡ ወጋ ንጽሐት ሳ ነጺሕት መድ 2ሳሙ.6÷6

ነግሀ፡ ነጋ ዘፀ.16÷21፤18÷13፤ ነግህ ዘ ምሳ.23÷35 ንግሃት ሳ

ነጽሐ፡ ንጹሕ ሆነ በ2 ይፈታል ኢዮ.14÷4 መዝ.11÷6 ንጽሕ ዘ ኢዮ.22÷25 1ኛ ጢሞ.4÷12 ንጽሐት ሳ ንጽሕና ምእ መንጽሒ ባ ሙሻ ዘ ስንክ መጋ.14

ነፍሐ፡ ነፋ በ4 ይፈታል ዘፍ.2÷7 ዘጉ.5÷27 ንፍሐት ሳ.1ቆሮ.15÷52

ጐራጅ

አምኑ፡እጅ ነሳ ማቴ.2÷1 ሉቃ.1÷41 አማኔ አምኃ ጥ መዝ.71÷10 ሉቃ.1÷29

አምልትሐ፡ አመሳቀለ ኢሳ.50÷6 እልታሕ ዘ

አመርግሐ፡ አንከባለለ ምርጋሕ ዘ

አመብኩሐ፡ አናፋ ሕዝ.22÷20 ምብኳህ ዘ ምብኳሔ ጥ

አሜግሀ፡ አበራ ግሀህ ሜግህ ዘ ሲራ.50 ÷6

አብሐ፡ አሰናበተ ብውሕ ው ዕብ.6÷3

አትየሐየሐ፡ አቅላላ ማቴ 16÷2

አንሳሕሰሐ፡ አነሳሳ ነሳሕሳሕ ዘ ፊልክ.98

አንቆቅሐ፡ አንቋቋ ቍቅሕ ዘ. ኤር.17÷11 አንቆቅሐ ጥ. ኢዮ.6÷6 ኢሳ.28÷6

አንባሕብሐ፡ ዱብ ዱብ አደረገ ነባሕባሕ ዘ

አንኳህኩሀ፡ ፈተፈተ ነካህካህ ዘ ኩፋ 23

አንግሀ፡ ማለደ ማር.16÷2 ነግህ ዘ ንግህት ሳ

አውጽሐ፡ አፈሰሰ፤ጠመቀ ዘፍ 35÷14 ውጻሔጥ ምውጻሕ ባ

አይጎ፡ አወረደ አይጎ ዘ ዘፍ.7÷17 ኢሳ 5÷9

አጸንሕሐ፡ አሻተተ ዳን.3÷14 ጽንሓሕ ዘ. 2ዜና.7÷7፤8÷12

አጽናሕንሐ፡ ወዘወዘ ጽናሕ ዘ

ከልሐ፡ አመሰገነ ፤አዜመ ክላሔ ጥ መዝ 68÷2

ከልሐ፡ ጮኸ ኢሳ.58÷1:36÷13 ክላሕ ዘ ክልሐት ሳ.

ከልትሐ፡ አሠረ ክልታሕ ዘ ክልታሔ ጥ

ኩስሐ፡ ተናጸ ዘዳ.23÷13 ኩስሕ ዘ 2ኛ ነገ 26÷25 ኩስሐት ሳ ስንክ ነሐ.18

ኩርሀ፡ ግድ አለ ኩርህ ዘ 1ኛጴጥ. 5÷2 ኩርሀት ሳ

ወኽሐ፡ ደነፋ ውካሔ ጥ፤ ወክሕ ዘ. ኢሳ.3÷24

ወጥሐ፡ ከመረ ዘሌ.1÷7 1ኛ ሳሙ.10÷8 ውጣሔ ጥ ወጣሕት መድ

ዘልሐ፡ ጠመቀ ምሳ.20÷5 ዝላሔ ጥ

ዛሕዝሐ፡ ትርፍርፍ አለ ኢዮ.30÷30 ዝሕዛሔ ጥ

ዘብሐ፡ አረደ ምሳ.9÷2፤16÷5 ዝብሐት ሳ. ራእ.2÷14 ዘፀ.29÷28

ዘግሐ፡ ዘጋ በ2 ይፈታል ዳን.13÷10 2ኛ ዜና 28÷24 ዝግሐት ሳ

የውሀ፡ አታለለ ማቴ.11÷29፤5÷5 ይዋሄ ጥ የዋህ ው የዋሃት ምእ መዝ.100÷2

ደጎጎ፡ ጸና መጋ.2÷17፤8÷19

ደርግሐ፡ ደረተ ድርጋሕ፡ዘ ድርጋሔ ጥ ማቴ.9÷16

ጎሐ፡ ነጋ ኢያ.6÷15 ጉሕ ዘ መሳ.19÷25 ጉሐት ሳ

ገርሐ፡ ገራ አረሰ ገራሕት ምእ ገራውሕ በብ ማቴ.13÷27 መዝ.106÷37

ጋህግሀ፡ ከለከለ ግሕጋሄ ጥ 2ኛ ጴጥ.2÷14

ጎርሐ፡ ተተነኳኮለ ጉራሔ ጥ

ገንሐ፡ ተቆጣ ግናሔ ጥ ቅዳ ያዕ

ጠብሐ፡ አረደ ኢያ.22÷13 መጥባሕት ባ፡ከ፡ም መጣብሕ በበ ምሳ.5÷2 ዘፍ.22÷6 ምሳ.30÷14 ጥብሕ ጥባሕ ዘ ጥብሐት ሳ

ጠፍሐ፡ አጨበጨበ በ2ት ይፈታል መዝ.46÷1 ጥፍሐት ሳ

ጠፋልሐ፡ መዘነ ጠፋልሕ ዘ

ጠፍንሐ፡ ጨፈነ

ጼሐ፡ ጠረገ ማቴ.3÷3 ጼሐት ሳ መጽሔት ባ፡ከ፡ም ኢሳ.3፤23 ያዕ.1÷23 ሲራ.12÷11

ጻሕጽሐ፡ አጐረፈ ጻሕጻሕ ዘ ምሳ.27÷15 ጽሕጻሔ ጥ

ጸርሐ፡ ጮኸ ማር.15÷34 ሰቆ.3፤8 ጽራሕ ጽርሕ ዘ ኢሴ4÷3 ኢሳ.39፤7 ጽረሐት በብ

ጸብሐ፡ ገበረ በ5ት ይፈታል ማቴ.17÷25 ምጽባሕ ባ ማቴ.9÷9 ጽባሔ ጥ መጸብሕ ባ ጸባሕት መድ

ጸብጎ፡ ነጋ ሩት.3÷14 ዘፍ.44÷3

ጸብኀ፡ ወጥ ሰራ ጸብሕ ዘ. ማቴ. 26÷23

ጸንሐ፡ ቆየ በ4ት ይፈታል ምሳ.19÷29 ዳን.4÷23 ኢዮ.42÷15 ጽናሕ ጽንሕ ዘ ጽንሐት ሳ መጽንሒ ባ ሙሻ ዘ

ፈልሐ፡ ፈላ ሕዝ.24÷5 ፍልሐት ሳ ስንክ ግንቦ.3

ፈርሀ፡ ፈራ ፍርሀት ሳ ምሳ.9÷10 ዮና.1÷16 ሲራ.1÷20 መፍርሕ ባ ፈራሕት መድ መፍርሂ ባ ሙሻ ዘ

ፈትሐ፡ ፈታ በ9 ይፈታል ዘጸ. 23 ÷6 ማቴ 16÷18 ፍትሕ ዘ ፍትሐት ሳ ዘፀ.15÷1 ፈታሕት መድ መፍትሂ ባ፡ሙሻ ዘ

ፈጸሐ፡ ገመሰ ኤር.27÷23 ኢዮ.28÷2 ፍጽሐት ሳ መፍጽሕ ባ ፡ዘ ኢዮ.41÷20

የ ሀ ግሥ ምስክር

ላኀልኀ በ4ት ይፈታል

ላኀልኀ፡ ራሰ ይቡሰ ኀብስተ በማይ አላኀልኀ እንዳለ ስንክ ነሐሴ 19

ላኀልኀ፡ ላላ ሶበይከውን አውታረ መሰንቆ ልኀሉኀ ይጠፍአ ቃናሁ እመ ኢተሰኀበ ዘከመ ይደሉ እን ተግሣ 69÷2

ላኀልኀ፡ ዘነጋ ረሳ በእንተ ልኀላኄ ሕሊናሁ ወአኮሰ በእንተ ድካመ ሥጋሁ እን ፊላ 2

ላኀልኀ፡ ዛለ ታከተ እሉ አኃው ኮኑ ልኀሉኀነ እን ፊላ 59

ለስሐ በ8 ይፈታል

ለስሐ፡ አልጫ ሆነ ወእመሰ ዓው ለስሐ በምንት እንከ ይቄሰምዎ እን. ማር.9÷ 50

ለስሐ፡ ከንቱ ሆነ ትለስሕ ምክሮሙ ለጠቢባን እን ኢሳ.19÷11 :44÷25

ለስሐ፡ አለቀ ለስሐ ኃይልየ ወደክመ በጸሎትከ እን ገድ ተክ ሃይ

ለስሐ፡ ጕዳ አስነወረ አጕሰቆለ፣ ዘነበበ በከመ ረከበ ያለስሕ ርእሶ ሲራ.20÷19

ለስሐ፡ አጠፋ ሻረ አልስሕ ሕምዘ ዘከዐወ ቀታሊ እን. ግን.

ለስሐ፡ ሰበረ ፈታ በሃይማኖተ ዚአሁ አልስሐ ኩሎ መዋቅሕቲሁ እንዳለ ድኀ

ለስሐ፡ ደከመ እግዚአብሔር ያልስሕክሙ ኦ አጋንንት እን. ግ

ለስሐ፡ ሳተ ከመኢትልሳሕ በዕበድከ እን ሲራ. 23÷ 14

መልሐ በ6 ይፈታል

መልሐ፡ መዘዘ ወእመሰ ኢተመየጥክሙ ሰይፎ ይመልሕ እን.መዝ.7÷13

መልሐ፡ አወጣ ለእመ ዓይንከ ዘየማን ታስሕተከ ምልኃ ወግድፋ እን.ማር. 5÷9

መልሐ፡ ምግባር ሠራ አልቦሙ ምልሕ ወኢ ሃይማኖት እን. ዘዳ 32÷29

መልሐ፡ ነቀለ ወለእመ ትቤልዋ ለዛቲ ሰግላ ተመልኂ እምስርውኪ ወተወረዊ ውስተ ባሕር ይከውን በከመ ነበብክሙ እን.ሉቃ.17÷6

መልኀ፡ አንጸባረቀ ተወረወ እምቅድመ ይትመልኀ መባርቅት ሀልው ውእቱ በሕላዌሁ እን አፈ ወርኀ ወጣ ተብሎም እንደፈተኛው ይፈታል

መልሐ፡ አጣፈጠ እስመ ለኩሉ በእሳት ይሜልሕዎ ወኩሉ ዘይጠባህ ይትሜላ እን.ማር. 9÷49

መስሐ በ2 ይፈታል

መስሐ፡ ምሳ አደረገ፣ በላ ወበአ ንጉሥ ወሐማ ይምስሑ ምስለ ንግሥት እን አስ. 7÷1

መስሐ ፡ለመንግሥት ለክህነት ቀባ ኢትግሥሡ መሲሐንየ ውኢታሕስሙ ዲበ ነቢያትየ እን.መዝ.105÷15

ሠርሐ በ4ት ይፈታል

ሠርሐ፡ ሠራ በእንተ እለ ይሠርሑ ከመትባርክ ፍሬ ተግባሮሙ እን. ሊጠን

ሠርሐ፡ አቀና አሰላ ተሰአል ኀበ አግዚአብሔር እመ ይሤርሐነ ፍኖተ እንተ ነሐውር ውስቴታ ንሕነ እን መሳ.18÷5

ሠርሐ፡ደከመ ይሠርሕ እስከ ያገርር ተያፈኒሁ እን. ሲራ.38÷26

ሠርሐ፡ ተከናወነ አርትዕ ተሠራሕ ወንገሥ እን. መዝ 45÷4

ረሰሐ በ4ት ይፈታል

ረሰሐ፡ አደፈ ልብሱ ለእመ ረሰሐ ኢየሐጽብ እን. ፊል.አ.ገ. 44

ረሰሐ፡ ረከሰ አሌ ሎቱ ዘአርሥሐ ሥጋሁ በፍትወተ ዝሙት ቀሌ.7÷99

ረሰሐ፡ ዛገ ብሩር ርሱሕ እን. ፍትሐ ነገ.32

ረሰሐ፡ በደለ ወዘሰቀተለ ረሰሐ ውእቱ ለኩነኔ እን.ማቴ 5÷21

ረብሐ በ5 ይፈታል

ረብሐ፡ ጠቀመ ረባ ይሜህሩ በዘኢይደሉ በዘ ይረብሑሙ እን. ቲቶ 1÷11

ረብሐ፡ጨመረ መብልዕ ኢያረብሐነ ወኢያነክየነ እን. 1ኛ ቆሮ 8÷8

ረብሐ፡ በዛ አርባሕከ ትምክሕተ በርእስከ ወበሰብእከ ኀሳረ ወዘንጓጌ እን. ዮሴ.ንቤ.ጎ

ረብሐ፡ ሰጠ ወበስቴከ መስተፍ ሥሑ አርብሐኒ ተድላ እን. ጠቢበ ጠቢባን 13

ረብሐ፡ ገዛ እግዚአብሔር ዘአርባ ሕከነ ኩሎ ፍጥረተዘዘዚአሁ እን. ዲል.ገ.285፣286

ሰብሐ በ8 ይፈታል

ሰብሐ፡ አመሰገነ ሰብእም ለእግዚአ ብሔር ሰብሐተ ሐዲሰ እን. መዝ 95÷1

ሰብሐ፡ አበራ ወተሰብሐ ኅብረ ገጹ ለሙሴ እን.ዘፀ. 34÷29

ሰብሐ፡ ገለጸ ሰብሖ ለምሕረትከ እን.መዝ. 16÷8

ሰብሐ፡ አከበረ ሰብሐኒ በቅድመ ሊቃውንቲሆሙ ለእስራኤል እን. 1ሳሙ.5÷30

ሰብሐ፡ ቀደሰ ይሴባሕ ቤተ ጸሎትየ እን. ኢሳ. 60÷7

ሰብሐ፡ አገለገለ በአይ ሞት ሀለም ይሴብሖ ለእግዚአብሔር እን. ኢዮ.21÷19

ሰብሐ፡ ሰቀለ በጽሐ ጊዜሁ ከመ ይሰባሕ ወልደ እጓለ እመሕያው እን. ዮሐ.12÷23 ይህ በምስጢር ነው::

ሰብሐ፡ አመሰገነ ወይሴብሑ ለስሙ በትፍስሕት እን. መዝ.149 ÷3

ሰይሐ በ2 ይፈታል

ሰይሐ፡ ጠፋ ያሴይሕዋ ለሕይወቶሙ እን. ኢዮ. 36÷14

ሰይሐ፡ ታመመ ከመ ኢያሴይሕ ወኢይንበር መፃጉዕ ወኢይፀራዕ ግብረ ቤተ ክርስቲያን እን.ኪዳ.

ሰፍሐ በ5 ይፈታል

ሰፍሐ፡ ዘረጋ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ዘሰፍሐ ሰማየ እን.ዘካ.12÷1

ሰፍሐ፡ ሰፋ ያሰፍሕ እግዚአብሔር ለያፌት እን. ኩፋ. 7÷24

ሰፍሐ፡ ጽሩ ሆነ እምከመ ዓይንከ ሰፍሕ ውእቱ ሥጋከ ብሩሕ ወእቱ እን. ማቴ.6÷22

ሰፍሐ፡ ነጻ ዳነ ተጠምቀ ውስተ አዘቅተ ናጥራን ወተሰፍሐ ሥጋሁ ወከነ ጸሊመ እን. ስንክ ጥቅ. 13

ሰፍሐ፡ አዘጋጀ ሰፍሐ ማዕደ በቅድሜ ሆሙ እን. ዮሴ ቤን.ጎ. 36

ቀምሐ በ5 ይፈታል

ቀምሐ፡ ቃመ ወጸላእቱሂ ሐመደ ይቀምሑ እን. መዝ.71÷9

ቀምሐ፡ በላ ይቀምሕ አንበሳ ሐሠረ ከመ ላእም እን. ኢሳ.11÷7

ቀምሐ፡ ተሰማራ ኢይረክቡ አልሕምት ዘይቀምሑ ውስተ ምቅማሖሙ እን.

ቀምሐ፡ ተንከባለለ አድግኒ አእመረ ምቅማሖ ወቤተ እግዚኡ እን ኢሳ.1÷3

ቀምሐ፡ አፈራ ይተክሉ ወይነ ወይበልዑ ቀምሐ እን. ኢሳ. 65 ÷21

በልሐ በ2 ይፈታል

በልሐ፡ ፈጠነ በሊሕ እገሪሆሙ ለክዒወ ደም እን. መዝ.13÷6

በልሐ፡ ተሳለ እለ አብልሑ ልሳኖሙ እን. መዝ.63÷3

ነስሐ በ5 ይፈታል።

ነስሐ፡ ተጸጸተ ወነስሐ እግዚአ ብሔር በእንተ ዘገብሮለሰብእ እን. ዘፍ.6÷6

ነስሐ፡ ንስሐ ገባ ተመየጡ ወነስሑ እምኃጢአትክሙ እን. ሕዝ. 18÷30

ነስሐ፡ ተመለሰ ነስሑ እምፍኖቶሙ እኩይ እን. ዮና.3÷10

ነስሐ፡ ተኮነነ አዘነ ወአለሰ ይጸልእዋ ለጽድቅ ይኔስሑ እን. መዝ.34÷21

ነስሐ፡ ተጸጸተ መሐለ እግዚአብሔር በጽድቅ ወኢይኔስስ እን. መዝ. 110÷4

ነቅሐ በ4 ይፈታል

ነቅሐ፡ ነቃ፣ ዳነ፣ ተነሣ፣ ተጋ ይሆናል ሲራ. 22÷7 ፊል.20÷3

ነጽሐ በ2 ይፈታል

ነጽሐ፡ ንጹሕ ሆነ ፈሪሃ እግዚአብሔር ንጹሕ ወየሐዩ ለዓለም እን. መዝ.18÷9

ነጽሐ፡ ጣለ ወሰበ ዐለወ ወኢያርትዐ አምልኮተ ፈጣሪ ተነጽሐ ወከነ ውዱቀ እን. መዝገበ ሃይማኖት

ነፍሐ በ4 ይፈታል

ነፍሐ፡ እፍ አለ ወነፍሐ ዲበ ገጹ መንፈሰ ሕይወት እን. ዘፍ.2÷7

ነፍሐ፡ ነፈሰ ወነፍሐ ነፋሰ አዜብ እን.ግብ.ሐዋ.27÷13

ነፍሐ፡ መለከትን ነፋ ነፍሑ ቀርነ በዕለተ ሠርቀ እን. መዝ.80÷3

ነፍሐ፡ ሆድን ነፋ ዘተነፍሐ ከርሠ እን. መጽሐፈ ፈውስ

ዘገሐ በ2 ይፈታል

ዘገሐ፡ ዘጋ ንሱገ ወዝንሐ እን.

ዘገሐ፡ ጣለ ወኢዘጋሕከኒ ውስተ እደ ፀርየ እን. መዝ. 30÷7

ጠፍሐ በ2 ይፈታል

ጠፍሐ፡ አጨበጨበ ጥፍሑ እደዊከሙ ወየብቡ ለእግዚአብሔር እን.መዝ.46÷1

ጠፍሐ፡ ጠፈጠፈ ንው ንጥፋሕ ግንፋሰ ወናብስሎ በእሳት እን. ዘፍ. 11÷3

ጸብሐ በ5 ይፈታል

ጸብሐ፡ ነጋ ወከነ ሌሊተ ወጸብሐ ወከነ መዓልተ እን. ዘፍ.1÷5

ጸብሐ፡ ጠለቀ ዘጸብሐ ምስሌየ እዴሁ ውስተ መጽብሕ ውእቱ

ያገብአኒ እን. ማቴ.26÷23 እሊሕ ሁለቱ የቀተለ ሠራዊት ናቸው።

ጸብሐ፡ ቀረጠ ወሐሊፎ ኢየሱስ እምሕየረከበ ብእሴ እንዘይነብር ውስተ ምጽባሕ ዘስሙ ማቴዎስ እን. ማቴ.9÷9

ጸብሐ፡ ገበረ ወአጽሐፈ ኵሎ ብሔሮ ከመ የሐቡ ጸባሕተ ለፈርኦን እን. 2ኛ ነገ. 23÷33-35

ጸብሐ፡ መባ ሰጠ ወታወጽኦ ጸባሕቶ ለእግዚአብሔር እን. ዘጎ.31÷28

ጸንሐ በ4 ይፈታል

ጸንሐ፡ ሸመቀ ከመ አንበሳ ዘጽኑሕ ለመሲጥ እን. መዝ.21÷13

ጸንሐ፡ ደጅ ጠና ጸኒሐ ጸናሕክም ለእግዚአብሔር እን. መዝ.39÷1

ጸንሐ፡ ቆየ አጸንሖ ለአሞራዎን እን. ዘፍ.15÷16

ጸንሐ፡ ጠበቀ ጽንሑ ተስፋሑ ለአብ እን. ሉቃ.24÷47

ፈትሐ በ9 ይፈታል

ፈትሐ፡ ፈታ ፈነወ ንጉሥ ወፈትሖ እን. መዝ.105÷20

ፈትሐ፡ ፈረደ ፍትሑ ለእግዚአ ብሔር ጽድቅ ወርትዕ ኀቡረ እን. መዝ.18÷9

ፈትሐ፡ ከፈተ ረሐቅ እምተዋሣኢ ወእምዘ ይትቀሐው ምስሌከ ከመ ኢይፍታሕ በሃቤከ አንቀጸ ከናፍር ወልሳን ፀራፊ እን. ውግሪስ መጽሐፈ በቁኤት ወተፈትሐ አዕይንቲሆሙ እን. ዘፍ. 3÷7

ፈትሐ፡ አሰናበተ ፍትሖሙ ለአሕዛብ ከመ ይሑሩ እን. ማቴ.14÷15

ፈትሐ፡ ሻረ ዝኬ ፈትሐ አሐተ እምእላ ትእዛዛት እንተ ተሐፅፀ ወይሜህር ከመዝ ለሰብእ ይሰመይ ሕፁፀ በመንግሥተ ሰማያት እን.ማቴ.5÷19

ፈትሐ፡ ቀደደ ወፈትሑ ክበዶ ለዓሣ እን.

ፈትሐ፡ ቆፈረ ወፈትሑ መቃብሪሃ ለኤልሳቤጥ እን. ከፈተም ተብሎ ይፈታል።

ፈትሐ፡ አወለቀ ፍታሕ አሣ እኒከ እምአገሪከ እን. ዘፀ.3÷5

ፈትሐ፡ አሟሟ ወተፈትሐ ማይ ዘረግዓ እን.ስን. ሚያዝ.25

የሀ ግሥ ነባር

ሀ ብሒል ሀልምቱ ለአብ እምቅድመ ዓለም የአብ አኗኗር ከዓለም በፊት ነው።

ሐ፡ ብሂል ሐመ ወሞተ ታሞ ሞተ

ኀ፡ብሂል ኃያል እግዚአብሔር

አግዚአብሔር ኃያል ነው፡

በግዕዝ የነባር ቃል

ሮሐ፡ ያገር ስም

በሐ :እንዴት አደርክ 2ኛ ነገ.4÷29

አሐ :በሬ፣ላም ወይፈን ሉቃ.14÷19

ከሃ፡ ከዚያ ወደዚያ ዳን. 12÷5 ማቴ.17÷20 26÷36

ኵሐ፡ ኹያ ዛፍ መዝ. 136÷2 ዘሌ. 23÷40

ሁ፡ ካዕብ ቃለ አጋኖ

ለሊሁ:ርእሱ ቅሉ። ዮሐ.1÷42

ላሁላእላሁ፡ ስመ አምላክ

ሙዝ ያሁ :ቃጭል

ሙግዝያሁ፡ ሙጃ

ስማዝያሁ :ስሚዛ

ቅልያሁ፡ ቆሎ ኢያ. 5÷11 ዳን. 1÷16

ብዝያሁ፡ ሰበዝ 2ኛ ሳሙ 17÷20

ናሁ፡ እነሆ ሉቃ.1÷36 ማር. 10÷33 ኢሳ. 33÷20

አርማክሳሁ፡ መንፈስ ቅዱስ

ኤርሁ :ኮከብ

እሊያሁ፡ እነርሱ

ኪያሁ፡ ርሱን ኤር.5÷22 ሲራ. 45÷4

ዝምዝምያሁ፡ የእስላም አሮጌ ፉቅራ

ጋቢሁ፡ የእስራኤል መዶለቻ

ሂ ሣልስ ዋዌ

ሊቶናሂ፡ ስመ አምላክ

መናሂ :ጤፍ ሕዝ.4÷9

ምጽራርሂ፡ መስተዋት

ሰላምሂ፡ ደጀ ሠላም ሕዝ. 44÷4

ሰላመ አብርሂ፡ ልብሰ አሮን ዕንቍ

ቀንጦራሂ፡ የነፍጠኛ አለቃ

ቁፋሂ፡ ቅኔ ማኅሌት

ተያሂ :ፊሪ የግቢ ዙሪያ

ተዳሂ፡ ቤተልሔም

አካሂ፡ ጥገት

ኢያስተሳባሂ፡ የሜዳ አምባ ዙሪያ

እሱህሱሂ፡ ቅንብቻ

እልልትራሂ፡ ኪስ

ካሂ፡ ጊደር

ዳሂ፡ ጓያ

ገብሮናሂ፡ የነጋሪት መች ስም

ጡፋሂ፡ ቅድስት

ጸራሂ :መቅደስ

ሃ ራብዕ፡ ን

ሶቢሃ አሜሃ፡ ያን ጊዜ

አብርሃአጽብሃ፡ ነገሥታት ስንክ. ጥቅ.4

አድኃ መድኃ፡ ወራቶች

ጸሊሃ፡ ጭቃ

ሄ ሃምስ የፊደል ስም

መዝ.118÷33

ማኑሄ ምናሄ:የሰው ስም መሳ.13 ÷2-25

ሱፋሄ:መስዋዕት

ራግሄ: ግራምጣ

ርሔ: ሽቱ ናትራ መሐ.5÷13 8÷2

ብሔ: ጉማሬ ኢዮ.40÷15

ቴቆሔ: ያገር ስም 2ኛ ሳሙ. 14÷2 ዓሞ.1÷1

ትሔ: የመስኮት ደጅ ዳን.4÷9 ሕዝ.40÷7

ኤሎሄ: ስመ አምላክ (ዕብ) ማቴ. 27÷45 ማር.15÷34

ኤርጋሄ: አክርማ ሶስ.1÷51

ኩለሄ ሁልጊዜ ኤር.1÷7

ዮዳሄ የዳብሄ: የሰው ስም 2ኛ ዜና. 24÷20

ዮፍታሔ: ስም ዕብ.11÷32 መሳ. 12÷1

ገላቡሄ: ያገር ስም 1ኛ ዜና10÷1

ግሄ: አሽኮኮ ምሳ. 30÷37 መዝ. 103÷18

ሀ ሳድስ

ላሜህ: የሰው ስም ዘፍ.4÷18-24

መትሕ: ሰይፍ

መንቢህ: መጋኛ

መዋድህ :ዋዲያት

መዳምህ: እርፈ መስቀል ዘፀ. 38÷12 2ኛ ዜና. 1÷11

መድቅሕ:መዶሻ ድጅኖ ኢሳ.44÷19

መጋዝህ: የነብር ለምድ ኤር.13÷23

መፍጽሕ: መሮ ኢዮ.41÷20 ኤር. 23÷29

መሳሕ: ፈተና ዘፀ.17÷1 ዘዳ.6÷16

ሰካህካህ: አሰር ውኃ

ሱራህ:ድንች -

ሲህ:መከራ ሲራ.30÷17

ሴሮህ: የሰው ስም ዘፍ.11÷20

ሴሮህ: ቁሰ ገበዝ

ስማህ:ጣፊያ

ስምሳህ:ሳምባ

ሰያህ: ጥና

ቆቅሕ:ቆቅ ኤር.17÷11 ስንክ. ታህ.13

በጢህ:ዱባ ዘኁ.11÷5

ቤርሳቤህ: ያገር ስም ዘፍ.21÷30 ፣26÷33

ቤርሳቤህ: የሴት ስም 2ሳሙ.5÷14

ንኩህ: አህያ

ኖኅ:ጸጥታ መጽናናት ዘፍ.5÷29፣9÷29

አህ: አክ፣ ሀዘን፣ ጭንቀት ሕዝ.4÷14

እልታሕ:ያልተሰፋ ቀሚስ፣ መጐናጸፊያ፣ ፈረጅያ ዮሐ.19÷23

እልጣሕ: ያገር ስም

እራህ: መሐል እጅ 1ሳሙ.5÷4 ስንክ ግን.14

እዝህ: ጭንጫ መዝ.113÷8 ኢያ.5÷2

ኰኵሕ: አለት ማቴ.7÷24፣16÷17

ወርኅ: ጨረቃ ማቴ.24÷29 ኢሳ.1÷14

ወርኅ: ጌታ ወርኅ ንጹሕ እንዲል

ወርኅ: ወር ሉቃ.1÷26 ዘፀ.12÷2

ያርብህ: አርበኛ መዝ.32÷16፣18÷5

ድማህ: መሐል ራስ መዝ.7÷16

ጠፋልሕ: 3ሩብ ጥብብቅ

ጡባህ: ጥር የግብጽ ወር

ጽርሕ: ቤተ ንጉሥ እልፍኝ አጽራሕ በብዙ መዝ.44÷16

ጽርሕ: እመቤታችን ጽርሐ ሚልክያስ እንዲል ቅዳ.ማር.

ጽፍሕ:ወርድ

ሆ ሳብዕ

ቅንጽራሆ: ዲያቆን

ተዳሆ: ስመ አምላክ

አብጥልማሆ: ገበዝ

አንቆቅሆ: እንቁላል ኢሳ. 28÷6፣59÷5 ኢዮ.6÷6

አፍትሖ: ሹም

ኢያሪሆ: ያገር ስም

ኦሆ: እሺ በጐ ነህ. 5÷12 ሮሜ.6÷12

ዶርሆ: ዶሮ ደዋርሕ በብዙ ምሳ.24 ÷26 ማቴ.23÷37

ገበገባሆ:ሬሳ ገፋፊ ቁስ

ሆ: ዘፈን 2ኛ ሳሙ.6÷15

የለ ግሥ ዓመል

ለ: ደቂቅ አገባብ፣ በቁም ቀሪ ፣ የ ዘርፍ አያያዥ የዘርፍ ደፊ ተጠቃሽ፣ ን፣ ከ፣ ተ፣ ወደ፣ አዳማቂ፣ ተቀባይ፣ አቀብሎ ሸሽ ላይ፣ በ፣ስለ፣ቦ ይሆናል ለአበዊነ ለአብርሃም ወለዘርኡ በቁም ቀሪ::ሉቃ.1÷55

የ፣ ሐማቱ ለስምዖን ዘርፍ አያያዥ ለኖሕ ሐመሩ፣ ለአሮን በትሩ ደፊ:: ኅድጋ ለመአት ወግድፋ ለቁጥአ ተጠቃሽ ን፣ ተከፍለ ለክልኤ ተሰጠ ለክልኤ ከ፣ተ፣ኢትበል ለየማን ወኢ ለጸጋም ወደ:: ኢያ.1÷7

ለእመ ርኅበ ለጸላኢከ ለኅበ ሰማያት አዳማቂ:: ስብሐት ለእግዚአ ኩሉ ለአምላክ ማሰሪያ ሰጭ ወይም አቀባይ ለይትጋባ ማይ ለታውጽእ ባሕር አቀብሎ ሸሽ:: ወአምጽአ ረሀበ ለብሔር በምድር ላይ ኢትጸሊ ለሕዝብ ስለ ነባር አንቀጽ ሲሆን ወሎቱ ብእሲት ወውሉድ እያለ ይዘረዝራል:: ቦ: ቦቱ ማለት ነው:: ሊተ ለከ ያለውም በዚህ ሁሉ

አፈታት ይፈታል:: ሎ፡ ሎቱ ላ፣ላቲ እያለ ለርሱ ለርሷ ያስኛል::

ለ 2ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የለ ነጠላ ግሥ

ሄለ፡ መነጨ ሄላ ጥ

ሀለለ፡ በራ፣ ተቃጠለ ሰቀቃ.1÷13 ምህላል ባ፡ ምህላላት በብ ህላሌ ጥ

ሐመለ፡ ለቀመ 2ኛ ነገ.4÷39 ሐምሌ ሐምል ዘ ዮሐ. 18÷1 አሕማል፡ ላት ብብ

ሐሰለ፡ ለበበ ሐሰል ዘ መዝ.31÷9 ምሕላል ባ ሐሰልት መድ ኢሳ.16÷6

ሐቆለ፡ ቀማ ዘፀ.12÷49 ሐቅል ዘ የሐ. 1÷19 ማር. 6÷35 አሕቃል ላት በብ ሐቃል ው. ምሕቃል ባ

ሐበለ፡ ደፈረ ሐብል ዘ፡ ወገን አሕባል በብ ኢዮ.15÷12 ዮዲ.14÷13፣16.10 መሐብል ባ

ሐበለ : ፈተለ ሕዝ.40÷3 ሐብል ዘ ላት በብ ኢሳ.5÷18

ሐብለ፡ ዋሸ ምሳ. 17÷27፣19÷16 ሕብል ዘ. ሕብለት ሳ. ማቴ.26÷4 ምሳ.22÷8 ዘካ.2÷9 ሕብልያ ምእ

ሐንበለ፡ ጫነ ዘፍ.31÷34 ሕንባል ዘ ላት በብዙ ሕንባሌ ጥ ዘሌ.15÷9

ሐወለ፡ ቀላቀለ ዘፍ.19÷29 ሕዋል ዘ ሐውልት ምእ ዘፍ.19÷26 ዘሌ.26÷1

ኀዘለ፡ አዘለ 1ኛ ተሰ. 2÷7 ዘዳ.32÷11 ምኅዛል ባ ላት በብዙ ኀዘልት መድ.

ኀፆለ፡ በረታ 2ዜመ.10÷12 ዘፀ.19÷19 ኃያልው ኃይል ዘ ዘፍ.31÷6 ላት በብ ሕያሌ ጥ መኃይል ባ

ሀጉለ፡ጠፋ ጦቢት 7÷7 ማቴ.6÷2 ሀጉል ዘ ህጉለት ሳ. ማህጉሊ ባ ሙሻ ዘ

መሐለ፡ማለ ማቴ.5÷33 ኤር. 22÷5 መሐላ ጥ ኤር.11÷5 ዘፍ.21÷23 ዘፀ.22÷11

መለለ፡ ላገ

መምዔለ፡ ወነጀለ ማዕሌት መምዕላይ ምእ. መዝ.63÷2

መሰለ፡ መሰለ በ3ት ይፈታል ጦቢ.7÷2 ዳን.2÷31 ዘፀ.34÷13

መምሰል አምሳል ባ መክ.7÷14 ሚራ.17÷3 ምስል ዘ ዳን.2÷31 አምሳላት በብ ምሳ.1÷1

መሰለ፡ ጣያት ሠራ ሚክ. 2÷4 ምሳሌ ጥ ያት በብ.

መበለ፡ ብልጭ አለ አበራ በ4ት ይፈታል ዕንባ. 3÷11 ምባሌ ጥ ማአብል ስር. ዘካ. 9÷14 ኤር.9÷8

መከለ፡ቆረጠ አሜከላ ባ ዘፍ.3÷18

ሞጽበለ፡ ሞረደ ሞጽበል ዘ

መጥቆለ፡ ጠነቆለ መጥቁል ዘ

ሰመለ፡ አለዘበ ሰምል ዘ ስማሌ ጥ

ሰሐለ፡ ሳለ ምሳ. 5÷9 ስሕለት ሳ

ሰሰለ፡ ወገደ ዘፀ. 13÷16 ስሳሌ ጥ 2ኛ ጴጥ. 1÷14

ሰቀለ፡ ሰቀለ ዮሐ. 19÷18 ኢሳ.44÷5 ሰቅል ዘ ዘፀ.30÷23 ስቅለት ሳ ስንክ መጋ.27 ታት በብ መስቀል ባ. ዘ ገላ.6÷14 ፊልጵ. 3÷17 1ኛ ቆሮ.1÷17 መሳቅል በብ መሳቅልት የብዙ ብዙ ሰቀላ ጥ የሐዋ.18÷3 ማቴ. 17÷4 ሰቀልት መድ

ሰብለ፡ ዘረዘረ ዘፀ.9÷31 ሰብል ዘ ማር.4÷28

ሠንሰለ፡ አያያዘ ሠናስል ሠንሰል ዘ ኢዮ.36÷8 ኢሳ.3÷20 ሠናስላት በብ

ሠዐለ፡ ሣለ ሕዝ.4÷1 ኢሳ.49÷15 ሥዕል ዘ 1ኛ ነገ.6÷27 ሕዝ.43÷12

ሰዐለ፡ ለመነ በ4ት ይፈታል ሕዝ. 43÷12 መዝ.103÷22 ስዕለት ሳ ዘ ታት፡ በብ ኢሳ.7÷2 ምስአል ባ ሰአልት በድ

ሰዐለ፡ እሁ እሁ አለ አርጋ ድር.13

ሰከለ፡አፈራ ኢሳ.5÷2 ኤር. 8÷15 ማቴ.7÷16 አስካል ባ መጋ.1÷14

ሰወለ፡ ሽተ ሳውል ሰወል ዘ ሰወላጥ

ሰደለ፡ መዘነ ስድሱ ጉል ሰዳልው በብ

ሰገለ፡ ጠነቆለ ኢሳ. 47÷13 ዘዳ.18÷11 ሰገል ዘ ኢሳ.46÷9 ሆሴ.4÷12 ዳን.1÷20 ሰግላ ጥ ላት በብ መሰግል ባ ማቴ2÷1

ሰፈለ፡ መታ ፣ቀጠቀጠ ሰፌልያ ምእ. መሳ.5÷26 ኢሳ.41÷7 ኤር.10÷4

ሳህለለ፡ ደረቀ

ረመለ፡ ጠነቆለ ረመል ዘ

ረወለ፡ በሳ በ2 አውርድ

ረገለ፡ ቀዘፈ ረገል ዘ

ቀለ፡ ቀለለ ማቴ.9÷5 1ኛ ነገ.11÷4 ቃል ዘ ቅለት ሳ ቀሊል ው ማቴ.11 ÷30

ቈልቈለ፡ ዘቀዘቀ ዘካ.14÷4 በሦስት ይፈታል ቁልቁሊት ምእ. ስንክ መጋ.14

ቈሰለ፡ ቆሰለ 2ኛ ዜና.29÷9 ዘካ.13÷6

ቁስል፡ ዘ ላት በብ 2ኛ ዜና.22÷6 ራዕ.13÷3 ቁስለት ሳ ሰቈ.1÷12

ቀብለ፡ ጉደለ ኢዮ.14÷1፣ 21÷21 ዘፍ.27÷45

እንሳሕለሰ አንዛሕለሰ: አለል ዘለል አለ መኃ.13÷20 ሲራ.6÷36 ነሰሕላል ነዘሕላል ዘ

አንቀልቀለ: አነዋወጠ ተነዋወጠ ሉቃ. 6÷48 ኢሳ.33÷20 ነቀልቃል ዘ ላት በብ

አንበልበለ: ነበልባል አደረገ ነበልባል ዘ ኢሳ.43÷2

አከለ: በቃ አከል ዘ ላት በብዙ 1ኛ ቆሮ.15÷40

አንኰለለ: ዱብ ዱብ አደረገ ኢሳ.19 ÷14 ነኰላል ዘ ኤር.8÷21

አዕለለ : ለየ በ2 ይፈታል

አሸለ : በረታ አዝል ዘ ድኅ አዛል ው ስንክ ሐም.8

አገንጸለ: ተረጕመ ስንክ ኅዳ.6 ፊልክ. 73÷147 ግንጽሊት ምእ

አጽደልደለ: አበራ ራዕ.21÷21 ጸዳል ዘ ላት በብ

አጽለለ: አሳረፈ ዘፍ.18÷4 ማቴ.21÷17 ምጽላል ባ ላት በብ ኤር.6÷3 ማቴ.8 ÷20 ጽላሎት ምእ. ኢዮ.3÷5 ማቴ. 4÷16

ክህለ: ቻለ መክ.9÷10 ክህለት ሳ 2ኛ ዜና.2÷6

ኰሕለ: ኳለ ኰሕል ዘ 2ኛ ነገ. 9÷30 ኳሔላ ጥ ኰሕለት ሳ 1ቆሮ.4÷13

ከለሰ: ጋረደ በ4 ይፈታል ዮዲ.15÷13 ክላሌ ጥ አክሊል ተክሊል ባ ማር.15÷17 ፍ.ነ 24÷1 ላት በብ ሰቈ.5÷16

ከፈለ: ከፈለ ዕብ.7÷2 ዘዳ.32÷7 መክፈ ልት ባ.ከ.ም ታት በብ ሉቃ.10÷38 ክፍል ዘ ዮሐ.19÷23 ላት በብ ኩፋሌ. ጥ ኩፋ.6

ወዐለ: ዋለ ኢሳ. 5÷11 ዕለት ሳ ዘ ታት በበ 2ኛ ቆሮ.6÷2 ኢሳ.49÷8 ዕዋል ዘ ላት በብ መዐልት ባ.ከ.ም. ሙዐል ባ መዋዕል በብ ዋዕላ ጥ ሲራ.38÷28 ማቴ.4÷2

ዝሕለ: ዛገ ያዕ.5÷3 ዛሕል ዙሐል ዘ

ዘለለ: ጠመቀ ዝላሌ ጥ

ዘወለ: አቀለመ ዘውል ዘ

ዘብለለ: ተናጻ ሕዝ.22÷19 ዝብል ዘ

ደለለ: ከፈ ከፈ መኃ.5÷11 ድላሌ ጥ

ገንጸለ: ገለበጠ ግንጻሌ ጥ

ገደለ: ጣለ በ2 ይፈታል ገደላ ጥ ማቴ 24÷28 ምግዳል ባ

ጠለ: ለመለመ፣ ጠለለ፣ ጠላኝ ኢሳ. 34÷7 ጠል ዘ መኃ.5÷2 ዘዳ.32÷2 ላት በብ ምሳ.3÷20 ዘፍ.27÷28 ጥለት ሳ

ጥሕለ: አተለ መዝ.74÷8 ጣሕል ጥሕሎ ዘ ጥሕለት ሳ ታት በብ

ጤቀለ: ጻፈ ጤቀል ዘ

ጠብለለ: ጠቀለለ ምሳ.6÷21 ሉቃ.2÷7 ጥብላሌ ጥ

ጸሐለ: ብረት ሠራ ጻሕል ዘ ማቴ.14 ÷8

ጸለለ: ሰፈፈ 2ኛ ነገ.6÷6

ጸለለ: ጋረደ በ4 ይፈታል ዘጥ.9÷18 ዮና.4÷6 መኃ.1÷5 ጽላሌ ጥ ሮሜ.2÷29

ጸበለ: ትቢያ ሆነ ማቴ.10÷14 ኢሳ.52 ÷2 ሕዝ.26÷10 ጸበል ዘ. ዮሐ.9 ÷6

ጸገጸለ: መታ ጸናጽል ዘ ዘፀ.36÷31 ላት በብ 2ኛ ሳሙ.6÷5 1ኛ ዜና.25÷6 መዝ.150÷4 ጽንጻሌ ጥ

ፀዐለ: ሰደበ መዝ.42÷16 1ኛ ጴጥ. 2÷23 ፅዕለት ሳ ምሳ.20÷2

ጽዕለ: ቄሰለ ጽዕል ዘ

ጸደለ: በራ ዓሞ.5÷20 ጥበ.17÷19 ጸዳል ዘ ላት በብ ዕን.3÷4 መክ.12÷3 ኢሳ.59÷9 ጽዳሌ ጥ

ጼተለ: ጉሽ ሆነ ፣ የወይን ጠጅ አደረገ ሚካ.2÷11 ጼተሉ ጥ ሆሴ.8÷4

ፍሕለ: ቁንጥር ቁንጥር አለ ፍሕል ዘ

ፈልፈለ: መነጨ ምሳ 18÷4 ኢሳ.35÷7 ፈልፈል ፍልፈል ዘ ኤር.9÷6

ፈተለ: ፈተለ ዘፀ.35÷25 ፈትል ዘ መክ.4÷12 ምሳ.31÷22 ፍትለት ሳ ፈተልት መድ

ፊደለ: ጻፈ ፊደል ዘ ሮሜ.7÷6 2ኛ ቆሮ.3÷6 ፊደላት በብ

የሶ ግሥ ምስክር

መሰለ በ3 ይፈታል

መሰለ: መሰለ ይመስሎ ዝንቱ ወልድ ለጦቢት እን. ጦቢ.7÷2

መሰለ: በምሳሌ ተናገረ መስል ምሳሌ ነገር እን.ሕዝ.17÷2

መሰለ: ምስል አደረገ፣ ጣያት ሠራ ይሜስል ፅቡረ በእደዊሁ እን ሲራ. 38÷40 ገለፎ ወመሰሎ በአምሳለ ሰብእ እን. ጥበብ 13÷13 ዘፀ.32÷4

መበለ በ4 ይፈታል

መበለ: ብልጭ አለ በብርሃነ መዓበልከ የሐውሩ እን. እንባ.3÷11

መበለ: ሠለጠነ፣ በረታ፣ ታጀረ ተሰፈው በእግዚአብሔር ከመ ኢይመብል ጸላኢ ላእሌከ እን. ውግሪስ መጽሐፈ በቀኄት

መበለ: ደፈረ ተናገረ ወብእሲትሰ ትምሐር ኢናበውህ ወኢትመብል ላዕለ ብእሲ እን 1ኛ ጢሞ.2÷12

መበለ: ገዛ ገብር ጠቢብ ይሜብል አጋእዝተ አብዳነ እን.ምሳ.17÷2

ሰአለ በ4 ይፈታል

ሰአለ: ለመነ ይሰእሉ ኀበ እግዚአብ ሔር ሲሳዮሙ እን. መዝ.103 ÷21

ሠዐለ፡ሳለ ንሣእ ግንፋለ ወሰዐል ውስቴታ ሀገረ ኢየሩሳሌም እን. ሕዝ. 4÷1

ሠዐለ፡ ቀረጸ አሠረ እዴሁ ውስተ ኮኮሕ ተሥዕለ እን.ስንክ ሚያ.8

ሰዐለ፡ ፈጠረ በአርአያ እግዚአብሔር ተሥዕለ እጓለ እመሕያው ዘይሥዕ ሎሙ ለሕፃናት ውስተ ማኅፀን ተወልደ እን.መጽ. ምሥጢር

ቄልቄለ በ3 ይፈታል

ቄልቄለ፡ ወረደ ንበር ምስሌነ እስመ መስየ ወተቄልቄለ ፀሐይ እን.ሉቃ 24÷28

ቄልቄለ፡ ዘቀዘቀ ወሰቀልዎ ለጴጥሮስ ቍልቍሊተ እን.ገድለ ሐዋርያት

ቄልቄለ፡ ፈሰሰ ጊዜ ተቄልቄለ ደመ ገቦከ መብረቅ ዜናከ ተሰማ በዐረብ ወሰርቅ እን.መል መድኃ

ተከለ በ4 ይፈታል

ተከለ፡ ተከለ ተከሉ ወይነ ወዘሩ ገራውሀ እን. መዝ.106÷37

ተከለ፡ ከፈለ ዘሰረቀ ላሕመ ይተክል ሀየንተ ፩ዱ ትህምስተ እን. ዘፀ. 22÷1

ተከለ፡ ፈንታ ሰጠ ይፈዲ ለሕመ ተከለ ላሕም እን. ዘፀ.21÷36

ተከለ፡ ተካ ላሕመ ለእመ ወግአ ዘካልዑ ወሞተ አበ ላሕሙ ይተክል ሎቱ ዘፀ. 21÷35

ዐለለ፡ ቀለም ዐገባ የዐልሉ ልብሶሙ በኒል እን. ስንክ ጎዳ. 26

አለለ፡ አለሌ ሆነ ምልአተ ከርሥ ዘእንበለ አቅም ከመ እለሌ ፈረስ ወከመ ሐራውያ ዘገዳም እን. መቃ.24

አዕለለ በ2 ይፈታል

አዕለለ፡ ለየ ወዕሉለ ይኩን አፍአ እምትእይንት ምንባሩ እን ዘሌ 13÷47

አዕለለ፡ አጠፋ ወአዕለልዎሙ ሎሙ ወለአህጉሪሆሙ እን. ዘጉ.21÷3

ከለለ በ4 ይፈታል

ከለለ ፡አመሰገነ ወይኬልልዎ ለመድኃኔ ዓለም እን.ቅዳ

ከለለ፡ አጠረ ወከሉል አውዱ በእሳት እን.

ከለለ፡ ከበበ ዘይኬልለከ በሳህሉ ወበምህረቱ እን. መዝ.103÷4

ከለለ፡ ቄረጠ ወከለልዎ ክሳዶ እን.

ገደለ በ2 ይፈታል

ገደለ፡ ገደለ ወመላእክቲሁኒ ገደሉ ለሕዝብ እን.

ገደለ፡ ጠነባ ኃበ ሀሎ ገደላ ሀየ ይትጋብኡ እንስርት እን. ማቴ.24÷28

ጸለለ በ4 ይፈታል።

ጸለለ፡ ሠፈፈ ወመንፈሰ እግዚአብሔር ይጼልል መልእልተ ማይ እን. ዘፍ.1÷2

ጸለለ፡ ጋረደ ናሁ ደመና ብሩህ ጸለሎሙ እን. ማቴ.17÷5

ጸለለ፡ ሠወረ ይጼልለከ በገበዋቲሁ እን. መዝ.91÷4

ጸለለ፡ ሸፈነ ወተጸለለ ልቦሙ በኢያእምሮ ሮሜ. 1÷21

የለ ግሥ ነባር ለ፡ ብሂል ለብሰ ሥጋ እምድንግል ክርስቶስ ከድንግል ሥጋን ለበሰ በግዕዝ የነባር ቃል

ለ፡ በቁሙ ን

ለለ፡ እየ ዘፍ. 12÷4 ኤር.20÷8

ላዕለ፡ ላይ ኢሳ. 8÷21 ሮሜ.5÷12

መንገለ፡ ወደ መዝ.120÷1

ምስለ፡ ጋራ መዝ.54÷20

አለ፡ የ፤ አነ፤አለ፤ የሐዋ. 15÷1፤ 13÷13

እንበለ፡ ያለ፤አሉታ፤ሳ መዝ.89÷1

ካዕብ

ምኢሉ፡ ችፍርግ

ሰድሉ፡ የሽል ቤት

ሰኬሐሉ፡ የወረንጦ ቤት

ቀርጠፉሉ፡ ናርጅ

በርኔባሉ፡ ዕንቍ

በዲባሉ፡ ሰይጣን

ተክሉ፡ የበግ አውራ

አርስጣሉ፡ የጥንቆላ መጽሐፍ

እሉ፡ እሊያ፤ ኩሉ፤ ሁሉ፤ ሕዝ.11÷2 ማቴ. 22÷40 ሉቃ. 19÷40

ከሰሉ፡ የዕብራይስጥ 9ኛ ወር ዘካ 7÷1 ነህ.1÷1

ይብሉ፡ ወንዝ ፤ሰማይ

ገምሉ፡ አለቅት

ሣልስ

ሁብሊ፡ የዳዊት እናት

ሔንባሊ፡ ጤፍ ሕዝ.4÷9

ሙአሊ፡ ሞአባዊ ዋስና ጠበቃ

ቤርዜሊ፡ የሰው ስም 2ኛ ሳሙ.17÷27

ኔስታሊ፡ የመስክ እባብ 2 ነገ. 18÷4 ዮሐ.3÷14

አቦሊ፡ ክፋይ ወርቅ ድርም ዘፀ.30÷13 ዘሌ.27÷25

ኢሎፍሊ፡ አገር 1ሳሙ.4÷1 መሳ.3÷3

ኢኑሊ፡ የእሳት ራት

ኢናጦሊ፡ የግመል ጊደር

ኤሊ፡ ካህን 1ኛ ሳሙ. 1÷9፤4÷18 :14÷3

ኤሊ፡ ድንጋይ ልብሱ ዘሌ..11÷30

ደማሊ፡ የአንበሳ ምስል ጦቢ. 1÷5

ገርዳሊ፡ ዳኛ

ጠሊ: ፍየል አጣሊ በብ ዘፀ. 25÷4 ዘሌ.5÷6 ማቴ.25÷31

ጦሊ: ዝሆን

ጳውሊ: ስም ስንክ የካቲት 2

ራብዕ

ሀላ: ወንጌል፣ ኃጢአት

ሄላ: ምንጭ የበለስ ቋንጣ ማኃ.7÷8

ላሊበላ: ንጉሥ ስንክ ሰኔ.12

ማቴሳላ: የሰው ስም ዘፍ. 5÷22

ሠረገላ: ሠረገላ እመቤታችን ሠረገላ አሚናዳብ እንዲል ዘፍ.41÷43፣46÷29 ኢሳ.22÷18 መዝ.67÷17 2ኛ ሳሙ. 6÷2

ሰንበላ: የኮከብ ስም አቡሻ.3

ሰግላ: ሾላ ሉቃ.19÷1

ሰፈላ: የአገር ስም አብድ. 19 2ኛ ዜና.26÷10

ሳላ ሳቤላ : የሴት ስም

ቃቤላ: ማሽላ

ቀጸላ: ዘውድ አክሊል 1ነገ. 21÷38

ቃውላ: የበግ አውራ

ቆላ: ወንዝ፣ ቆላ መዝ.83÷4

ተኩላ: ተኩላ ነጣቂ ኢሳ.11÷6 ማቴ. 10÷16 ፣7÷15 ዮሐ.10÷1

ቴክላ: የሴት ስም ስንክ ሐም.25

ቶላ: የሰው ስም

ናላ: ናላ፣ አናት

አሎ: እንጅ ዮሐ.15÷16 ዘፍ.48÷19 አሜከላ: እሾህ ዘፍ.3÷18 ዕብ.6÷8

አቂላ: ጽርስቅላ ስም የሐዋ.18÷2 ፣2÷3 ፣18 ÷19

አብሮቅላ: የሴት ስም

ዐግላ: ቅጥር አጥር

ኤላ: ሽለቆ 1ኛ ሳሙ.17÷2

ዕብላ: ጨረቃ ሄኖ.26÷2

ከዋላ: ኋላ ማር.4÷38

ኪሄላ: ጥንግ፣ ኪስ፣ አላማ፣ ያደባባይ ግንድ፣ የጥፍር ዕድፍ፣ የፋሮ ጉድጓድ መዝ.70÷7 1ቆሮ.4÷13

ዋዕላ: ቡሆር ዘዳ.14÷5

ዘሊላ: ዘንንጋዳ

ደሊላ: የሴት ስም መሳ.16÷4

ደንጐላ: ሱፍ መኃ.2÷16 ፣4÷5፣2÷1

ዳቤላ: የፍየል አውራ፣ ተባት ኢሳ.5÷9 ዳን.8÷5

ገልገላ፣ ገሊላ፣ ያገር ስም ማቴ. 4÷15፣ ሉቃ.1÷26 ኢዮ.5÷9

ገብላ: ገንዳ ዘፍ.30÷38 ዘፀ.2÷16

ገይላ: አሞሌ

ጋላ: ጭፍራ የሺ አለቃ

ጌልጌላ : ሰማይ

ጽርስቅላ:ሽቱ መኃ.4÷13

ጲላ: ጭቃ

ኃምስ

ሃሌ: እምቅድመ ዓለም የነበረ ዘፀ. 3÷14:13÷4 መዝ. 110÷1 ራዕ. 19÷6

መንተሌ: ጥንቸል ዘሌ.11÷6

ስንዳሌ: ስንዴ ዘፍ.18÷6 ዘፀ.29÷2 ዘሌ.2÷1

ቢረሌ: ብርሌ ፣እንቍ፣ እመቤታችን ራእ.21÷20 ዘፀ.28÷20 ኢሳ.54÷12

ትብሌ: ጥብቆ፣ ሰደርያ ኩታ ዘፀ.28÷ 6፣ 36÷12

ንስታሌ ምስል

አሌ: ወዮ ማቴ.23÷13 መክ.10÷16

ኩፋሌ: መክፈል፣ የመጽሐፍ ስም፣ ግምጃ ኩፋ.6 ዘፀ.1

ደጐአሌ: ዳጐዕሌ፣ የሰሉን ቆብ፣ የሰሌን ቀሚስ ስንክ ኅዳ.16

ጋሌ: ገበሎ ፣ኩርፋፍ ዘሌ.11÷30

ዳሌ: ዳሌ

ጽሌ: ታቦት ጽላት በብ ዘዳ.9÷9 ዘፀ.31÷18

ሳድስ

ሐመል: የኮከብ ስም

ሐምል: ጎመን ምሳ.15÷16

ሐሰል: ዳውላ

ሐራድል: ጅብ

ሐቅል: ምድረበዳ መዝ.28÷8

ኃንጸዋል: አረማሞ ኢዮ.31÷40

ኃየል: ዋልያ መዝ÷41÷1 መኃ. 2÷9

ኃይከል: መቅደስ፣ ታቦት፣ የኖኅ ሚስት ስንክ ጥር.6

ኃግል: እግር ብረት ፣ደኃ፣ዕቃ

ሕዝቅኤል: እግዚአብሔር ያጽናናል ሕዝ.1÷3

ሉል: ምሉ ሉል ዘፍ.2÷12

መላልኤል: የሰው ስም ዘፍ.5÷14

መሐፒል: ሸማ አጣቢ ማር.9÷3

መርጡል: አዳራሽ ዘፀ. 29÷4፣30÷18 ፣26÷36

መቍዓል: ጮማ፣ ስብ ዘዳ.32÷15 ዓሞ.6÷4

መንቀል: የውኃ መያዣ ኤር.52÷19

መንዲል: መሐረም፣ ሸማ፣ ግምጃ

ሚላኤል: ስም ዳን.1÷7

ሚካኤል: ማነው እንደ አምላክ ራእ.12 ÷7 ዳን.10÷13፣12÷1ይሁ.9

ሜልኮል: ስም 1ኛ ሳሙ.14÷49 ፣18÷20-28

ሰባ ሰገል የጥበብ ሰዎች ዳን.1÷3፣ ማቴ.2÷1

ሰናፊል: ሱሪ ዳን3÷21

ሰውትል: ሾተል

ሰይቀል: እንዝርት፣ መወልወያ

ሰቅል: የክብደት መለኪያ 2ኛ ሳሙ.14 ÷26

ሰፈርኮል: እንቅርት

ሰፋድል: የእንግዴህ ልጅ

ሱራፌል:የመላእክት ስም ኢሳ.6÷2 ራእ.4÷4 ሄኖ.20÷38 ተረ.ኤር. 11÷38

ሱቱኤል: የሰው ስም ዕዝ. ሱቱ.1÷1

ሲኦል: ጥልቀት ያለው ዘጉ.16÷33 ዮና.2÷3 ማቴ.16÷18

ሳኦል: ስም 1ሳሙ.8÷12፤11÷14፤ 13÷12 ፤16÷14

ሳሙኤል: ለእግዚአብሔር የተሰየ የሐዋ.13÷20 1ኛ ሳሙ. 3÷3፤25÷2

ሳውል: የጳውሎስ ስም የሐዋ.7÷60 ፤8÷3፤9÷7

ሳጥናኤል: ዲያብሎስ ፣ ሰይጣን

ሶል: ፀሐይ

ሩፋኤል: ፈውስ ጦቢ.8÷2፤12÷15 ሄኖ.6÷27

ራሔል: የሴት ስም ዘፍ.29÷16

ራጉኤል: የመልአክ ስም ሄኖ.1÷6

ሮጌል: ቦታ፤ መቃብር

ሮቤል: እነሆ ወንድ ልጅ ዘፍ.29÷31 ፤32

ቀንዲል: ማብሪያ ዘፀ.40÷4 ዘጉ፤4÷9

ቀዘል: ሚዳቋ ኢሳ.13÷14

ቀፋድል:ጽዋ ` ቃል: ቃል፣ ድምጽ ዳን.4÷28 ኢሳ.13÷ 2 መዝ.77÷1 ዮሐ.1÷1

ቃየል: ዕቃ፤ ጦር ዘፍ.4÷1

ቁንጽል: ቀበሮ ሉቃ.13÷33 ማኃ.2÷15 መሳ.15÷4

በቅል: በቅሎ መዝ.31÷9 2ሳሙ.13÷29

በዓል: ጣዖት 1ነገ.16÷31 መሳ.2÷16

በድል: ባቄላ - 2ሳሙ.17÷28 ሕዝ.4÷9

በጸል: ነጭ ሽንኩርት ዘጉ. 11÷5

ቡል: ጎዳር (ዕብ) 1ነገ.6÷38

ባቢል: መበተን፤ አገር ዘፍ.1÷10 ዳን.3÷1

ባቱኤል: የሰው ስም ዘፍ.24÷50

ቤል: የጣዖት ስም ኢሳ.66÷1

ቤቴል: ተራራ ዘፍ.13÷3፤12÷8

ብርክኤል: የኮከብ ስም

ብርያል: ሰይጣን ኢሳ.14÷12

ተብሲል: ንፍሮ፣ የሕግ ግቢ ዳን.13÷33

ቴቀል: ዘመነ ወንጌል ሚዛን ዳን.5÷26

ኒል: ሰማያዊ ቀለም ስንክ ሐም.8 ጎዳር 24

ኒል: አብሻት፤ ያገር ስም

ናትናኤል: የሰው ስም ዮሐ.1÷44 ፤21 ÷2

ኔባል: ጫን አቁማዳ ፤ገንቦ ሆሴ.3÷2

ንዋየ: ሐቅል ዕቃ፤ መሳሪያ መዝ.46 ÷9

አጎሰል: ዳውሎች

አማኑኤል: ከኛ ጋር (ዕብ) ኢሳ.7÷14 ማቴ. 1÷23

አቤል: ኃላፊ ዘፍ.4÷2፤3 ማቴ.23÷35

አዕዳል: ማስ፤ ልብስ፤ ቁጣ ዘፍ.3÷21 2ነገ.1÷8

አኪጦፌል: የሰው ስም 2ሳሙ.15÷12

አውል: ጤዛ ዳን.3÷45

አድል: በርኖስ

አግል: ጀጉል፤አጥር

አዛዜል: እግዚአብሔር ያያል 2ነገ.8÷7

አጽንዋል: ገንጭ ሲናር

ኡራኤል: መልአክ ሄኖ: 6÷2 ዕዝ. ሱቱ.2÷2

ኢይዝራኤል: ከተማ ኢያ.15÷56 1ሳሙ.25÷43

ኢዮቤል: የ49 ዓመት ዘመነ ዕድገት

ኢዮቤል: ቀንደ መለኸት ዘዲ.25÷9

ኢዩኤል: ነቢይ፤ እግዚአበሔር አምላክ ኢዩ.1÷1 ፤9÷15 ስንክ ጥቅ.21

ኤሉል: (ዕብ) መስከረም ነህ.6÷15

ኤል: አምላክ ሰማ

ኤልዛቤል ንግሥት 1.ነገ. 16፡31 ፤20÷25

እስራኤል የእግዚአብሔር ዘፍ.32÷22፤ 49÷7 ዘፀ.14÷30

እስማኤል: ስም ዘፍ.16÷1፤17፡23

እክል: እህል አክሊል በብ ዘጉ.26÷26 ዘፍ.26÷12 መዝ. 103÷15፤ዘዳ.7÷13

ዕዋል: ውርንጫ፤ ግልገል፤ ልጅ ዘፍ. 49÷11 ማቴ.21÷2

ዕጓል: ልጅ ዘዳ. 32÷14:28÷51 ኢዮ.5÷7

ከል: የሐዘን ጥቁር ልብስ፤መጻጻ

ከርሚል: ችፍርግ፤ ሀገር ኢያ. 15÷55 ኤር.2÷7

ኪሩቤል : የመላእክት ስም ዘፍ.3÷24 መዝ.17÷10

ካሴል ታጎሣሥ ነህ.2÷2

ኮል: እንኩይ ምሳ.25÷11 መኃ.2÷3 ፤8÷5

ኮሞል: እሼ ስንክ መስ.11ና ጥር.11

ወይጠል : ድኩላ ሕዝ.7÷26 ዘዳ.14÷5

ወንጌል: የምስራች ማቴ. 28÷14፤ 24÷15 ማር.16÷15

ዘሩባቤል: ስም 1 ዜና. 3÷16 ማቴ.1÷ 12

ዙኃል: የኮከብ ስም ስንክ ሰኔ 12

ዛዕጐል: ዛጐል

ዜቡል: የጣዖት ስም ማቴ.12÷24

ደማከል: የአዳም ስም ገድ አዳ ይመ.

ዳንኤል: እግዚአብሔር ፈራጅ ዳን. 1÷1ሕዝ. 14÷14፤28÷3 ማቴ. 24÷15

ድንቡዕከል: የጉማሬ ወጥመድ ሕዝ.1÷ 9

ገብርኤል: የእግዚአብሔር ሰው ዳን. 8÷16፤ 9÷21 ሉቃ. 1÷19

ገማልያል: ስም የሐ.5÷34፤ 22÷3

ጌባል: የተራራ ስም ዘዳ. 11÷29 ፤27÷13

ጋሜል: የፊደል ስም መዝ.118

ግመል: በቁሙ ማቴ.3÷4 ዘፍ.24÷10

ጌልጌል: ሰማይ፣ ሰረገላ ሕዝ.10÷13

ግንፋል ጡብ: ግንብ ዘፍ.11÷3: ዘፀ.1÷14

ጉል: በረት ሉቃ.2÷7

ጠርዜቤጤል: ቂስ

ጳሕል: ወጭት ገበታ ማቴ.14÷8: 23÷25

ጵንብላል: ቢራቢሮ

ፋኑኤል: መልአክ ሄኖ.10÷8-15

ፍያል: ፍንጃል ዘጎ.7÷19 ምሳ.23÷31

ሳብዕ

ሀሎ: አለ መዝ 71÷17

ሐሎ: የሰው ስም

ሊሎ: ወፍ 3ጐተና ያለው

ላሕሎ: ወገል ከርፈዝ

ሎሎ : አሞራ ፣ ሰይጣን

ሎ: ኮረፍታ

ማዕሎ: ዶማ

ሴሎ: ያገር ስም

ሴከሎ: የወር ስም ዕዝ. 11÷1

ስንክ የካ.5

ባዕሎ: ድን

አውሎ : ብርቱ ነፋስ ኢዮ. 21÷18 ሕዝ.13÷11

ኤሎ: ያገር ስም

ከሎ : ቅቤ

ከበሎ: ቀለበት፣ መፃረ ታቦት

ከንበሎ: ወለባ ስንክ መስ.27

ጸለሎ: ጥላት አር.ኃ 2

ጼተሎ: ጉሽ ጠጅ የሐ.2÷13

ሚክ.2÷ 11

ፋሎ: ከረጢት ሙዳይ

የመ ግሥ ዓመል

መ የቃል አጉላማሽ፣ አጋናኝና አዳማቂ፣ መድረሻ፣ እየኸነ በአንቀጽ ሳይቀር በኹሉ ይገባል መኮመ፣ ምንተኮመ፣ እስኩመ፣ እፎመ፣ ውእቱመ፣ ካልአመ፣ ባዕድመ፣ መጽአ መ፣ ይመጽእመ

ፍችው ራብዕ ማድረግ ወይም ራብዕ መሆን ነው:: ሳይፈታም አዳማቂ ሆኖ ይቀራል:: መ ባዕድ ዘር ላይ እየተጨመረ መነሻ ይሆናል ግዕዙ ብቻ ስለተነገረ ካዕቡ፣ራብዑ፣ ሳድሱ፣ ሳብዑ አይቀሩም ይህም ሰፈነ መስፍን ወደየ ሙዳይ ሔበ ማሕየብ ኃለፈ ምሕላፍ፣ ወጸፈ ሞጸፍ እያለ መሄዱን ያሳያል ሙ እና ሞ ጐራጆች ናቸው በወ የሚነሣ ከወ ግሥ በቀር በሌላ አይገኙም ሙ የወንዶች አብዥ ምእላድ በሩቆችና በቅርቦች ዝርዝር የሚገባ ለሊሆሙ ለሊክሙ

ሚ: (ዕብ) የጥያቄ እና የምርመራ የአንክሮ አገባብ ሚ አዳም:: ሚ: በዝኁ ሚ መጠን መኃ. 4÷10 መዝ.3÷1 ቅዳ::

መ3ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የመነ ነጠላ ግሥ

ሐመ: ታመመ ኢሳ.54÷3 ሕማም ዘ ዘዳ.7÷15 ማቴ.4÷23 ሕማማት በብ የሐ.1÷3 ሐመምት መድ

ሐለመ: አለመ ሕልም ዘ መክ.5÷3 ዘፍ.20÷3 ፤28÷12 ሐለምት መድ ሕልመት ሳ

ሐመመ: ተመቀኘ ሕመሜ ጥ ሐመምት መድ ሐማ ስም

ሐሠመ: ከፋ መዝ.104÷15 ሕሠም ዘ ሕሥመት ሳ ታት በብ

ሐረመ: ተወ በ12 ይፈታል 1ጢሞ. 4÷3 ሚክ.4÷13 ጎርም ዘ ምጎራም ባ ማት በብ ዓሞ.7÷13

ሐርተመ: ጐሰቈለ ኤር.4÷20 ሚክ.2÷4 ሕርታሜ ጥ ሕርትምና ምእ ኢሳ.47÷11 2ኛ ተሰ.2÷3

ኃተመ: አተመ በ28 ይፈታል ሲራ.23÷16 ምሳ.21÷19 ማኅተም ዘ ማት በብ ዘፍ.41÷42 ኤር.32÷10 ኅትመት ሳ ኅትመታት በብ ኅተምት መድ.

ሐከመ: ብልሐተኛ ሆነ ሕክመት ሳ ሐኪም ው ኤር.8÷22

ሐደመ: አወጋ፣ተረተ፣ አንቀላፋ፣

ልሕመ:ላመ ኢሳ.1 ÷3 ኢዮ.21÷8 ላሕም ልሑም ዘ ዘፍ. 35÷19 አልሕምት በብ ዘሌ.22÷28 መዝ.8÷7

ለመለመ: ለመለመ ማር.13÷28 ኢዮ.18÷16 ሕዝ.17÷4 ልምላሜ ጥ ያት በብ

ለቀመ: ለቀመ

ለተመ : ልጦ ጉርድ አወጣ ዘፀ.29÷40 ልትመት ሳ ዘሌ.2÷14

ለጐመ: ለጐመ ያዕ.5÷17 ገታ በ2 ይፈታል ያዕ.3÷3 ልጓም ዘ ማት በብ

ሜመ: ሾመ በ5 ይፈታል ዘፍ.41÷41 ቆላ.1÷23 ሚመት ሳ. ሲራ.12÷12 ታት በብ ምሥያም ባ ሠየምት መድ. 1ኛዜና. 25÷1 ኢዮ.38÷2

ሰለመ: ፈታ አስላም ባ ስንክ ታህ.23 ሰላም ዘ ስልማና ምእ. መዝ.82÷11

ሠረመ: ረግረግ ሆነ አጠለቀ

ሰቀመ: ማረከ ሰቂማ ጥ መዝ.107 ÷7

ሶርኤመ: ለምጽ አወጣ

ሶርየመ : ለምድ አወጣ ሶርየም ዘ

ሰተመ: ደረሰ ስትመት ሳ ሰተምት መድ

ሰዐመ: ሳመ ሉቃ.22÷47 ምሳ. 7÷13 ስዕመት ሳ መኃ.1÷2 ሰዐምት መድ.

ሰከመ: ተሸከመ መሳ.16÷3 ኢሳ. 46÷7 አስኬማ ጥ ስንክ መስ.18

ረአመ: ጮኸ ራማ ጥ አርያም ዘ.

ረፀመ: ራመመ ጻፈ ረመምት መድ

ረገመ :ረገመ 2ሳሙ.16÷9 ሮሜ 2÷14 ርግመት ሳ መርገም ባ ዘዳ.27÷ 11፣28÷15፣21÷22

ቆመ: ቆመ በ9ኝ ይፈታል ሕዝ.2÷1 ዘፍ.8÷2 ቁመት ሳ ኤር.18÷20 ተቋም ምቋም ባ ዘካ.4÷2 ዘፀ.25÷31 ቆም. ዘ ሕዝ.19÷11 ቀወምት መድ ማቴ. 5÷15 ዘዳ.25÷31-40

ቀለመ: ጻፈ መዝ.44÷2 ቀለም ዘ ማት በብ ኤር.17÷1 ሕዝ.9÷2

ቀሰመ: ለቀመ በ3 ይፈታል ኢሳ.24÷13 ራዕ.14÷19 ቀስም ዘ ዓሞ.9÷13 ዘሌ. 26÷5 ቅስመት ሳ ዘፀ.27÷20

ቀሰመ: አጣፈጠ ማቴ.5÷13 ቅሳሜ ጥ ማር.9÷50 ኢዮ.35÷6

ቀረመ: ለቀመ ሰቄ.1÷22 ኤር.6÷9 ቀርም ዘ ሚክ.7÷1 ኢሳ.17÷6 ቅርመት ሳ ምቅራም ተቅራም ባ ዘሌ.19÷10 ኢዮ.24÷24

ቀደመ: ቀደመ በ2ት ይፈታል ዮሐ.5÷ 7 ዘፀ.15÷21 ዕብ.5÷12 ቅድም ዘ ራዕ.4÷6 ዘፀ.28÷14 መቅድም ባ ዕብ.5÷12 መኃ.4÷14 ቅድምና ምእ ቀደምት መድ ማር.12÷28 ቀዲሙ አቅዲሙ ጉል ኢዮ.42÷11 ዮሐ.1÷2 ፣16÷4

ብሕመ: ድዳ ሆነ ሉቃ.1÷2 ዘፀ.4÷10 ብሕመት ሳ በሐም ው

በሰመ: ጻፈ በልም ዘ ብላሜ ጥ

ተለመ: ተለመ ትልም ዘ ኢዮ.39÷10 መዝ.64÷10 አትላም በብ ሲራ.38÷26

ተሳለመ: ተሳለመ፣ ተፈቃቀረ ሰላም ዘ ሱላሜ ጥ. ዮሐ.20÷19 ማቴ.5÷9 መስተ ሳልም ባ ስንክ ህዳ.26

ተሠጥመ: ተሠጠመ ዘፀ.15÷4 ዓሞ.9 ÷3 ሥጥመት ሳ. ታት በብ ስንክ ጎዳ. 29 መሥጥም ባ. መዝ.51÷4 ተርጉመ: ተረጉመ ሉቃ.24÷27 ማቴ.1÷23 ትርጓሜ ጥ ኢዮ.42÷18 ዕብ.7÷2 መተርጉም ባ ፍ.ነ. 51÷11

ተቃወመ: ተከራከረ ኢዮ. 9÷19 ዮዲ.8÷28 ቃውም ዘ ጥበ.6÷26

ተቀፀመ: ቂም ያዘ ሲራ.25÷15 ቂም ዘ መስተቀይም ባ ቅያሜ ጥ

ተደሰመ: ተደነቀ ዮዲ. 10÷7 ጥበብ 17÷3 መድምም ባ ድመት ምእ. ታት በብ ስንክ መጋ.23 ጥቅ.7

ተጽመመ: ቸል ቸል አለ መዝ.82÷1 108÷1 ተጽማም ዘ

ተፍዕመ: ጉረሰ ዘፀ.36 ዮሐ.13÷ 22 ፍዕም ዘ ፍዕመት ሳ ስንክ መስ.16 የካ.16

ኖመ: ተኛ 1ተሰ.5÷6 ንዋም ዘ ዮሐ.11÷3 ኤር.23÷31 ኑመት ሳ. ምንዋም ባ

ጉራጅ

ዔመ: መሰገ ዕም ዘ ማት በበ ዘፀ.20÷12 ዕብ7÷3 ምዕያም ባ ዒማን ምእ.

ዐለመ: ጻፈ አስተማረ ማቴ.12÷ 32 ዮሐ.1÷10 2ኛ ጢሞ.4÷10 ዓለም ዘ ማት በብ መዝ.23÷1 ሚክ.7÷14 ኢሳ.14÷17፣34÷1

አስተሐመመ: አዋጅ ነገረ ተጋ አስተጋ በ6 ይፈታል ምሳ.27÷24

አስተቃሠመ: አሚረተ ኢሳ.9÷24 መስተቃሥም ባ

አርመመ: ዝም አሰኘ ሲራ.35÷8 1ኛ ጴጥ.3÷1

ዐቀመ: ለካ ዘሌ. 17÷10 ዐቅም ዘ

ዐቀመ: ቆረጠ፣ ፈጸመ መዝ.111 ÷5 ዐቀምት መድ

አነመ: ሠራ እንመት ሳ ታት በብ ምእናም ባ አነምት መድ ዘዳ.35÷ 25 - 35

አደመ: አማረ፣ አቃጠረ

ዕድሜ ጥ አዳም ው ኤር.8÷7 ዳን.8÷19 መዝ.132÷1 መአድም ባ

አግደምደመ: አፋተለ ግድም ገዳም ዘ ዳን.3÷1 ማቴ.14÷15 ዘሌ.26÷21

ከመመ: ቁረጠ

ከረመ: ከረመ ኢዮ.37÷5 ከርም ዘ ዘካ.14÷8 አክራም በብ ምክራም መስከረም ባ ክረምት ምእ ማት በበ

ከራሜ ጥ ዘሌ.25÷22 ፣26÷10 ዘፀ.19÷20

ከተመ: ጫፍ ሆነ ዘፍ.11÷1 ከተማ ጥ

ወስከመ: ሰነገ ወስከምት መድ

ዝህመ: ሞቀ ዝህመት ሳ

ዘንመ: ዘነበ ኢሳ.5÷6 ዝናም ዘ ማት በብ ዘፀ.9÷18 ዘፍ.19÷27

ዳጎመመ: አፈረሰ ዳሞ ጥ

ደክተመ: ደሀ አደግ ሆነ ደክታም ዘ ድክታሜ ጥ ድክትምና ምእ

ደክመ:ደከመ ኤር.12÷5 ዮሐ.4÷6 ድካም ዘ ኢዮ.37÷6 ማት በብ ድክመት ሳ

ደገመ: ደገመ ማቴ.19÷28 ዘፀ.17÷18 1ኛ ቆሮ.15÷47 ድጋም ዘ

ገረመ: ተፈራ አስፈራ መዝ.75÷12

ግርማ: ገሪማ ጥ 1ሳሙ.16÷7 ግርመ ት ሳ

ጉርኤመ: አገመ ጉርኤም ዘ

ገደመ: አጋደመ ዘሌ.26÷24 ገዳም ግድም ዘ ዮሐ.3÷14 ማት በብ መዝ 103÷8

ገዘመ: ቁረጠ ግዝመት ሳ

ጠመ: ጠመመ ጥመት ሳ

ጠምጠመ: ጠመጠመ

ጠቀመ: ግንብ ሠራ ምሳ.25÷28 ኢሳ. 36÷1 ጥቅም ዘ ታታ በብ ጥቅምት ምእ.

ጠዐመ: ቀመሰ መዝ.33÷8 ጠዐምት መድ

ጥዕመ: ጣፈጠ

ጠወመ: ጠቀለለ ጠወምት መድ ዕብ.1÷12

ጸስጠመ: ቀደደ፣ደነቆረ

ፀመ: ደረቀ አፅም ባ አእፅምት በብ ዘፍ.2÷22 ዘፀ.12÷46 2ነገ.13÷19

ጸመ: ጸመ ዘካ.8÷18 መዝ.34÷12 ጸም ዘ ዋም በብ አስ.4÷16 ዳን.10÷2 ዘዳ.9÷9 ማቴ.4÷2 ጸወምት መድ

ጸልመ: ጠቆረ በ2 ይፈታል ዘፍ.1÷2 ጸሊም ው ጸላም ለሴ መኃ.5÷11፣1÷5 ጽልመት ሳ ታት በብ ሲራ.25÷23

ጸተመ: የወይን ጠጅ አደረገ፣ ሰበረ ዘሌ.22÷24 ጸተም ዘ ጸተማ ጥ

ፍሕመ: ፋመ የሐዋ.21÷9 ሲራ.28÷12 ፍሕም ዘ አፍሐም በብ ኢሳ.6÷6 ዮሐ.18÷18 ኢዮ.27÷14

ፈለመ: ጀመረ ፈለማ ጥ

ፈጸመ: ጨረሰ በ4 ይፈታል ፈልጽ .4÷19 ማቴ.23÷33 1ኛ ሳሙ.3÷12 ፍጻሜ.ጥ ዕብ.6÷1 ተፍጻም ተፍጻሜት ባ. ከ. ም. ፈጸምት መድ. ኢሳ.11÷37 መክ.3÷11

ፈፀመ: ሰጦመ ሆሴ. 2÷8 ሕዝ.21÷22 ፍፅም ዘ ዳን.6÷22

የ መ ምሥክር

ሐረመ በ12 ይፈታል

ሐረመ: ከለከለ አሕረሞሙ እግዚአብ ሔር ቀሪበ አንስትያሆሙ በመዋዕለ ትክቶሆን እንፍትሖመን

ሐረመ: ገዘተ ሐረምኩ ወኧውገዝኩ እን.ቀሌ

ሐረመ: አወጣ፣ ለየ ንሔርም እምቅድስት ቤተክርስቲያን እለ ይገብሩ አመፃ እን.ቀሌ

ሐረመ: በስርዓት ኖረ ወዘከመ መሐርክክሙ ትትሐረሙ ከማሁ ተዓቀቡ እን. 1ቆሮ.10÷1

ሐረመ: እርም አለ መባልዕት ዘይትሔረሙ አይሁድ እን አስቴ

ሐረመ: በዓል አደረገ አሕረምዎሙ በእንተ ፍርሀቶሙ ለአይሁድ እን. አስቴ.9÷30

ሐረመ: አመለከ ወአሕረሙ ፆመ ጣዖት 2 ነገ.17÷19

ሐረመ: ሕግ ሠራ፣አዘዘ ደብተራ ዘመርጡል ወታቦተ ዘሕርመት እን. ዘፀ.31÷7

ሐረመ: ምስጢር ገለጠ ዘጎቡዕ ሕርመቱ እምቅድመ ዓለም እን. ሮሜ11÷25

ሐረመ: አዳነ ከመ እንግር ገሃደ ሕርመተ ትምሕርት እን. ኤፌ.6÷19

ሐረመ: ቀደሰ ተሐርምዮሙ ለእግዚአብሔር ዳግመኛም ሕሩመ ትኩንክሙ ወቅዱሰ ለእግዚአብሔ ር እን. ዘፀ.30÷37 ሚክ.4÷13

ጎተመ በ28 ይፈታል

ጎተመ: ወሰነ ደነገገ ወሐተምከ ግሩመ እን.

ጎተመ : ሰበሰበ ወተሐትሙ ወስተ መዛግብትየ እን.

ጎተመ: ደረሰ እስከ ይትሐተም ራእየ ነቢያት እን.

ጎተመ: አነገሠ ወሐቲምየ መፃእ ኩ እን.

ጎተመ: አሳለፈ ቆጠረ ወገፀ ከዋክብት የሐትም እን.

ጎተመ: ዘለለ ባሕረ ዔው የሐትም ዮርዳኖስ እን.

ጎተመ: ሸለመ ምድርኒ ሕትምት በስነ ፅጌያት እን.

ኀተመ: አተመ ቀረፀ ወትገብር ውስቴቱ አርአያ ማህተም እን.ዘፀ.28÷32

ኀተመ: አሰበ እስመ ማኅተማ ለመጽሀፍየ አንትሙ ውእቱ በእግዚእነ እን. 1ቆሮ.9÷2

ኀተመ: ቈለፈ ወኀተመ መዛግብቲሆሙ እን.

ኀተመ: አመለከተ ኢያጽርሁኒ ቀታልያኒሃ ለነፍስ እስመ ማኅተምየ ደምከ ቅዱስ እን ስንክ መጋ. 27

ኀተመ: አዘጋጀ እስመ ለዝሰ እግዚአብሔር አብ ኀተሞ እን. ዮሐ.6÷28

ኀተመ: አደረ ኀተምከኑ ውስተ ቁናማ ቲከ ጌጋይየ እንዳለ ኢዮብ 19÷17

ኀተመ: ዘጋ ወቀተሩ መቃብሮ ወኀተምዋ ለይእቲ ዕብን እንዳለ ማቴ.27÷67

ኀተመ: ጸፈ ወኀተሞ ዳንኤል ለዝንቱ መጽሐፍ እን.

ኀተመ: ሠወረ ኀትሞ ወኢትጽሐፍ እን.ራእ.ዮሐ.

ኀተመ: አጠፋ በምጽአትከ ተኀትመ አበሳ እን. መል.ኢየ ለኵርናእከ

ኀተመ: አሳለፈ ወገጸ ከዋክብት የኀትም እንዳለ ኢዮ.9÷7

ኀተመ: ተወ ዘምቱረ ዘነብ ተኀትሞ እን.

ኀተመ: አከበረ ወሐተሞ እግዚአብሔር አብ ለወልዱ እን.

ኀተመ: ቀባ ወይትኀተም ታቦት በሜሮን እን.

ኀተመ: ከፈለ ወኀተምከዋ በ7ቱ ማኅተም እን.

ኀተመ: ገዘተ ዉጉዘ ለይኩን ወኀቱመ እን.

ኀተመ: አጠቄረ አሌ ሎን እለ ተኃትማ ዘባናቲሆን ወእንግድአቲሆን እን.

ኀተመ: ባረከ ወኀተሞ በመንኩብያቲሁ እን.

ኀተመ: በሳ ኢትኀትሙ አባለክሙ በመርፍዕ እን. ፍ.ነገ 45

ኀተመ: ጨረሰ ኢይፃኡ እምቤተክርስ ቲያን ዘእንበለ ይኀትም ካህን እን. ቀሌ. 7÷175

ኀተመ: ቈጠረ ወኀትም ወርቀ ዘቦኡ ለቤተ እግዚአብሔር እን. 2ነገ.22÷9

ለጐመ በ2 ይፈታል

ለጐመ: ለጐመ ወናሁ ለአፍራስኒ ንወዲ ሎቶን ልጓመ እን.ያዕ.3÷3

ለጐመ: ዘጋ ወለጐመ ሰማየ ከመ ኢየሀብ ዝናም እንዳለ አር.ጋ.1

ሜመ በ5 ይፈታል

ሜመ: ሾመ ሜሞ ለዮሴፍ ዲበ ኩሉ ንዋዩ እን.ኩፋ.39÷40

ሜመ: አደረገ ለሰዶምኒ ወገሞራ ሜሞመ አርአያ ደይን እን. ይሁ ቁጥር 7

ሜመ: አኖረ አስቀመጠ ወሜምዎ በንፍቅ ለአፅመ ዮሴፍ እን. ዘፍ.50÷26

ሜመ: ሸሸገ ወወደየቶ ለውእቱ ሕፃን ወሜመቶ ውስተ ማዕዶት ኀበ ተከዚ እን. ዘፀ.2÷3 ይህ የምሥጢር አፈታት ነው በንባብ አኖረችው አስቀመጠችው ማለት ነው::

ሜመ: ገለጸ፣ አሳየ ወውስተ ፀሐይ ሜመ ጽላሎቶ እን.መዝ.19÷4

ቆመ በ9 ይፈታል

ቆመ: ወጣ፣ መነጨ ዘመተ ውስተ አድባር ይቀውሙ ማያት እን. መዝ.103÷6

ቆመ: ቆየ ቁም ቅትለኒ እን.

ቆመ: ተገኘ እግዚአብሔር ቆመ ውስተ ማኅበረ አማልክት እን. መዝ.90÷1

ቆመ: ተቀመጠ ወትቀውም ንግሥት እን.መዝ.44÷9

ቆመ: አነገሠ ወአቀውም ዘርዐከ እን.

ቆመ: ቆመ እቀውም ቅድሜከ ወአስተርኢ ለከ እን. መዝ.5÷3

ቆመ: ጸና ወትቀውም እዴየ በኩነኔየ እን. ዘዳ.32÷41

ቆመ: ተተከለ ያቀውም ደብተራሁ እን. ሚራ.47 ÷14

ቆመ: ተተካ ነገሠ ሰሎሞን ቆመ በመንበረ አቡሁ እን.ስንክ ሰኔ 23

ቀሠመ በ3 ይፈታል

ቀሠመ: ለቀመ ወለእመኒ ቀሠምከ ዓፀደ ወይንከ ኢታስተናጽሕ ጎድግ ለግዩር እን. ዘዳ.29÷21

ቀሠመ: አጣፈጠ ወእመሰ ዔው ለስሐ በምንት ይቄስምዎ እን. ማር. 9÷30

ቀሠመ: አምዋረተ ሕልም ወዕገል ወመቃሥም ከንቱ ኩሎሙ እን. ሲራ.31÷5

ቀደመ በ2 ይፈታል

ቀደመ: ቀደመ ሑሩ ቅድሜየ ቅድሙኒ አነኒ አተልወክሙ እን. 2ሳሙ.25÷19

ቀደመ: ጀመረ ቀደመ ተምህሮ መጽሐፍ እን. ኩፋ.4 ዳግመኛም ቀዳሚሃ ለጥበብ ፈረሃ እግዚአብሔር እን. መዝ.110÷10

አስተሐመመ በ6 ይፈታል

አስተሐመመ: አዘጋጀ አስተሐ ምም ለፈውሶታ እን.ቀሌ

አስተሐመመ: ለቀመ፣ ሰበሰበ አስተሐምም ዘውስተ ገዳም ሐመልማለ እን. 2 ነገ.4÷39

አስተሐመመ: ተጋ ተሐሥሥ አስተሐሚማ እስከ ትረክብ እን. ሉቃ.15÷8 ምሳ.27÷24

አስተሐመመ: አሳዘነ እለ አስተ ሐመምዎ ለአትናቴዎስ እን.

አስተሐመመ: አሰበ ኪን ለዘአስተ ሐመሞ በልቡ እን.

አስተሐመመ: ተጠነቀቀ አስተሐ መመ ከመ ኢይደቅ ቦቱ እን ሲራ 39÷11

ጸልመ በ2 ይፈታል

ጸልመ: ጨለመ ወጸልመት መልእልተ ቀላይ እን. ዘፍ. 1÷1

ጸልመ: ጠቈረ ድምድምያሁ ድሉል ወጸሊም ከመ ቋዕ እን. መኃ.4÷2

ፈጸመ በ4 ይፈታል

ፈጸመ: ጨረሰ ግብረ ዘወሀብከኒ ፈጸምኩ ፈጽሞ እን. ዮሐ.17 ÷4

ፈጸመ: ለጕመ ኢትፍዕም አፋሁ ለላሕም ሶበ ታከይድ እክለከ እን.ዘዳ.25÷41 1ቆሮ.9÷9

ፈጸመ:ዘጋ እስመ ቆመ ንጉሥ ባቢሎን ከመ ይፍጽም አናቅጺሃ ለኢየሩሳሌም ሕዝ. 21÷22

ፈጸመ: ደፈነ ፈጸሙ እዘኒሆሙ እን. ስንክ. ጥር 1 ዘይፈፅም እዘኒሁ እን. ምሳ.21÷12

መ: ብሂል መንክር ግብሩ ለእግዚአብሔር የእግዚአብ ሔር ሥራው ድንቅ ነው

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ሚመ: መቼም ምች ማቴ.21÷25

አመ: ጊዜ፣ በ. መዝ.113÷1

እመ: በ፣ባ፣ቢ፣ከ፣ካ ምናልባት እንደሆነ ምን እንደሆነ ማቴ.11÷22 ጦቢ.4÷3

እስመ: ና: ስለ፣ እንኳን፣ እኮን፣ብያ

ከመ: እንደ፣እንዲ፣ዘንድ

ከመ:ከመ እየ እንባ.3÷2

ከመ:እንዲሁ ዝም ብሎ ኢሳ.46÷4 ዕብ.1÷12

ጽመ: መቼም፣ መች ፈጽሞ

ፍጽመ: በፊት ወደፊት

ከዕብ

ሰያድሙ: ጨረቃ

ንስረኤርሙ: ቤተ መቅደ

አሳተርሙ: የአሳት እራት

አቶሙ: የእስራኤል መዶለቻ

ዘሑርሙ: የደም መሬት

ዳዕሙ: እንጂ 1ሳሙ.16÷11 ኢያ.1÷12 መዝ.1÷2

ፈንሙ: መንፈስ ቅዱስ የወረደበት

ፔንሙ: ሰይጣን ሄኖ.19÷22

ግልስ

ሳሚ: ብንያሚ የሰው ስም 1ነገ. 2÷36

አረሚ: አረመኔ ሮሜ.9÷24፣ 1ተሰ. 4÷5

ጸታሚ: ብርሌ

ራብዕ

ሐማ: የሰው ስም አስቴ.3÷1 ፣5÷9

ሎሩሐማ: የሴት ስም፣ ትርጉም ሆሴ.1÷6፣2÷6-25

ሰስቴማ:ሰይጣን ኩፋ.10÷17

አራማ: ሰማይ፣ ገደል ሕዝ.16÷24 ኢያ. 18÷25 ሉቃ.24÷49

ራግማ:አይብ 1ሳሙ.17÷18

ሮሀማ: ምህረት ሆሴ.2÷3

ቃማ: የወርቅ ማርዳ ዳን.5÷16-29

ቢጸልቱማ: ቀይ ሽንኩርት

አቅአማ: የሎጥ ሚስት ድር. ኤል. ገጽ 42 ሉቃ.17÷32

አውቴዘርአማ : ያገር ስም 1ኛ ሳሙ.19÷19

ዜማ: ዜማ ምስጋና 1ዜና.6÷31፣ 2ዜና.29÷25

ዝራማ: መላእክት

ደልጉማ: ቀለበት ሚራ.21÷24

ጴጥሮማ: ቤተክርስቲያን

ጽሕማ: የሰው ስም ስንክ ጥር 16

ፈማ: ስመ አምላክ፣ ጠቢብ፣ ትንቢት ስንክ ነሐ.2 ጥቅ.4 ምሳ.24÷30

ኃምስ

ሕጥጥሚ: ጥጥ

መተሎሚ: ንጉሥ ገድ.ተክ.ሃይ

ሰሎሚ: ሰላማዊት ማር.15÷40 ፣16÷1

ሱላሚ: ፍቅር ስንክ ነሐ.12

ሮሜ: አገር ማቴ.27÷1 የሐዋ.25 ÷11

አሜ. በ፣ጊዜ፣ድረስ ማቴ.2÷15

አበሜ: ድር፣ ሸቱ፣ ቀበርኞ ዘፀ.30÷24 ራዕ.18÷13

ዕድሜ: ዘመን ዕድሜ ገላ.4÷4

ጊሜ: ጉም መዝ.147÷5 ዘዳ.32÷2 ኢዮ.38÷9

ግድስ

ሐምሐም: ቅል ዮና.4÷6

ላሕም: ላም ዘፀ. 20÷17 መዝ.68÷31 ዘሌ.22÷28

ማርያም: ስም የሙሴ እህት ዘፀ.2÷4 ፣15÷20

ማርያም: ድንግል ማቴ.1÷18 ሉቃ.1÷27 ዮሐ.2÷3

ሚም: ስመ ፊደል መዝ.118÷97 ሰቈ.1÷13፣2÷13

ምናሔም: የሰው ስም 2ኛ ነገ. 15÷14

ምድያም: ያገር ስም ዘፍ.25÷1 ፤37÷28

ምጽራይም: የካም 2ኛ ልጅ ዘፍ. 10÷8

ሰሊሆም: መሰኖ ኢሳ.22÷9 ዮሐ.9 ÷7 ሉ.13÷4

ሰልዋም ልብ

ሰምሳም ሳንባ

ሰቁጡሊም: የሽክም ሥራ ተሸካሚ

ሰናክሬም: የሰው ስም 2ነገ.18÷13

ሰኬም: ከተማ ዘፍ.12÷6 ፤33÷18

ሰዶም: አገር ከተማ ዘፍ.18÷20 ፤ 13÷10፤19÷5

ሰገም: ገብስ ዘፀ.30÷31 ዮሐ.6÷9

ሰናም: ጉባጣ ዘሌ.21÷20 1ነገ.20÷11

ሳሌም: ያገር ስም ዘፍ.14÷18 ኢሳ.22 ÷9

ሴም: የታወቀ ዘፍ.5÷32፤6÷10

ሶም: ዕንቊ የከበረ ድንጋይ ዘፀ.28÷20 1ኛ ዜና.29÷2

ርኳም: ዕብነ በረድ ገድሰ: አዳም

ርኩም: ሣዕን

ሮብአም: የሰው ስም 1ነገ.11÷43

ቀስታም: ዱላ ሕዝ.39÷9 መዝ.22÷4

ቃሐም: ገብረ ጉንዳን ምሳ.6÷6

ቅፍርናሆም: ከተማ ማቴ.4÷13

በልዓም: የሰው ስም ዘዳ.23÷4 ኢያ.13÷22

ቤተልሔም : የእንጀራ ቤት ዘፍ.35÷ 16 ሚክ.5÷2 ማቴ.2÷1

ብንያም: የደኅንነት ልጅ ዘፍ.35÷16

ተንከተም: ድልድይ መሰላል ስንክ መጋ.28

ቴሌም: ጠንቋይ ጋኔን ሳቢ 2 ነገ.21÷6

ቴንቆም: ቁመት

ትማልም: ትላንት ዘፀ.2÷14 ዕብ.13÷8

ናሆም: መጽናናት ናሆ.1÷1 ፤3÷12

ናታኒም: ለቤተ እግዚአብሔር የተሰጠ 1ዜና.9÷2 ዕዝ.2÷43 ኢያ.9÷22፤23÷27

ንፍታሌም: በመታገል የተገኘ ዘፍ.30÷7 ፤49÷21 ዘዳ.33÷23

ዓለም: ዓለም፣ ቀድሞ መዝ.23÷1 ኢሳ.14÷17

ዓ.ም: ዓመት ዘሌ.25÷20 አስቴ.1÷3 ዘፍ.18÷10

አራም: የሰው ስም ዘፍ.10÷22 ኢሳ.7÷1

አርያም: ከፍታ ሰማይ ማቴ.21÷9 መዝ.143÷7፤8

አርሞንዔም : ተራራ ዘዳ.4÷48 መዝ.132÷3፤88÷12

አቤሴሎም: የሰው ስም 2ኛ ሳሙ.13 ÷22

አብርሐም: የብዙዎች አባት ዘፍ.17÷ 4፤25÷9 ስንክ ነሐ.28

አብራም: አበ ውሁዳን ዘፍ.12÷1 ፤17÷1

አዳም: መልካም ምን ያምር ዘፍ.2÷20 ፤5÷1ሆሴ.6÷7

አዲም: ቁርበት፤ የባሕር ዓረብ ማር.1÷6 ማቴ.3÷4 ዘፀ.36÷21

አድያም: ዙሪያ ቅናት ዘፍ.35÷2 ዳን.9÷16

አጽም: አጥንት ዘፍ.2÷22 ማቴ.19÷3

ኢታኒም: (ዕብ) ጥቅምት ሰባተኛ ወር 1ነገ.8÷2

ኢየሩሳሌም: የአገር ስም መንግሥተ ሰማያት ዕብ.12÷÷22 የሐዋ.4÷32 ሮሜ.15÷25መዝ.136÷3

ኢያቄም: የእግዚአብሔር ገንዘብ ስንክ ሚያ.7

ኢዮአቄም: የሰው ስም ኤር.22÷13 ፤17÷36

ኢዮራም: የሰው ስም 2ዜና.21÷2

ኢዮርብአም: የሰው ስም 1ነገ.11 ÷26 13÷1

ኤላም: ድርገት መውረጃ መደብ ሕዝ.8÷16 40÷16

ኤዶም: ገነት ዘፍ.25÷30 ኢሳ.63 ÷1

ኤፍሬም: እግዚአብሔር አበዛኝ ዘፍ.41÷5 ፤2÷45

እም: ከ፤ኪ፤ካ፤ክ፤በ፤ባ ይልቅ ቀድሞ

እም: እናት ሮሜ.16÷13 ገላ.4÷26 ዮሐ.19÷26 ሰቈ.2÷12

እታኒም: የብር ገንቦ

እንባቆም: ማቀፍ እንባ.1÷1 3÷1

ዖም: ዛፍ ሰምሰም 2ነገ.16÷4 ኤር.2÷20 አእዋም በብ ኢሳ.37÷24

ከማኒም: ዳቦ

ኪራም: የዳዊት ወዳጅ 2 ሳሙ.5÷ 11

ካም: ትኩሳት ጥቁር ዘፍ.5÷32 ፤6÷10

ካርም: የወይን እንጨት ሉቃ.1÷19

ዝማም: ስናግ

ዘም: መረቅ ሕዝ.24÷10

ያቁም: ጽኑ 1ነገ.7÷21

ዮም: ዛሬ ዕብ.13÷8 ሲራ.10÷10

ድርሀም:ገንዘብ የሐዋ.19÷19

ገሃነም: ስቃይ፣ ሽለቆ ማቴ.10÷28 ፤5÷22

ገዳም: ዱር ዮዲ.1÷5 መዝ.79÷3 ሚራ.2÷1 ዘፍ.2÷20

ጌሠም : ነገ ማቴ.6÷1

ጸም: አውሬ ኤር.50÷39

ጼናታም: ጤናዳም ሉቃ.11÷42

ጽግም: ጸጋም ግራ ዘፍ.13÷9፤ መክ.10÷2 ኢሳ.9÷20 ኢያ.1÷7

ጽሕም: ጢም መዝ.132÷2 ሕዝ.9 ÷3 ኤር.48÷5

ፌላሌም ሌሞኒም:ስውር ቦታ 1ኛ ሳሙ. 21÷2

ፌክታም: የውኃ እናት

ፍልስጤም: አገር ዘፍ. 10÷14 ዓሞ.9÷7

ሳብዕ

መጽአሞ: መልአክ ሞት፣ ዋሻ፣ ገደል ኢሳ.13÷21 ራእ.18÷2 ኢዮ.30÷7

ቀናንሞ: ሽቱ ዘፀ.3÷23 መኃ.4÷14

አበሞ: ሽቱ፣ ቀረፋ ራእ.18÷13 ዘፀ.30÷24

ዳሞ: ያገር ስም

ደራሞ ጸራሞ: የአንቅልፍ አጋንንት አር.ጋኖን

ፍጥሞ: ተራራ ያገር ስም ራእ.1÷9

የሰ ግሥ ዓመል

ሰ: አገባብ ሳ፣ስ፣ት፣ማ፣ና፣ግን ይሆናል ምስጢሩ ሥልቱ አፍራሽ ነው ሳ ሲሆን በጥያቄ ይገባል ሊቅክሙ ሰ ኢይሁብኑ ጸባሕተ መምህራችሁሳ ማቴ.17÷25 ሲከታተል ግን ፊተኛው ስ ወይም ት ኀለኛው ሳ ይሆናል። ጴጥሮስ ነስሐ በእንተ ዘክህደ ይሁዳሰ ኢነስሐኑ አንትሰ መጻእክ እትከሰ ተርፈኑ ይሁዳሳ ወንድምኽሳ ጥያቄ በሌለው ሲገባ እንደአወራረዱ ይፈታል ወልድየሰ ሞተ ልጀሰ ሙቷል ልጄማ ሙቶ ሕያው ውእቱሰ ርሱስ አንተሰ አንተ ክመ አንተማ አንተ ግን አንተስ፤ ያሰኛል ወእመሰ ታፈቅሩ ዘያፈቅረክሙ የሚወዱአችሁንማ፡ ና፡ ሲሆን ይጽናሕሰ ይትርፍሰ እያለ በትዕዛዝ አንቀጽ ይገባል ትችና ስ አንድ ወገን ናቸው ትች ሲሆን ወ፡ዒ፡ኒ ግን እየኸኑ ይከተሉታል ይህም ለእቡያንሰ ይትቃወሞሙ ወለትሁታ ንሰ ይሁቦሙ ክብረ ቃልሰ ቃለ ያዕቆብ ወእደው ዘዔሳው ለአድግሰ አቅሕሞ ወለገብርሰ ገሥጸ እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል ስትፈታም ትቢተኞችን ይቃወ ማቸዋል ለትሁታን ግን ክብር ይሰጣቸዋል በል።ግን ሲሆን አንሰ እብለክሙ አንትሙሰ ሶበ ትጼልዩ እያለ

በሁሉ ይገባል አንድ አንድ ጊዜም ስ ለማለት ስን አለቦታው ያስቀድማል። የመላሽና የፀሐፊ ስሕተት ነው ይህም ሰብሰ ገጸ ይሬኢ ወእግዚአብሔርሰ ልበ ይሬኢ እሙንቱሰ ተአቅጹ ወወድቁ ቤትየሰ ቤተ ጸሎት ይሰመይ ወአንትሙሰ ረሰይክምዎ በአተ ፈያት እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል ዳግመኛም ተምኔትየ ስእለትየ እስመ እፈቱ በማለት ፈንታ ይረትዕሰ ይርታዕ ፍኖትየ እፈቱሰ አፍልስ እያለ አለአገባቡ ተጽፎ ይገኛል። ሶ (ዕብ) ትእምርተ ስኢል ዐቢይ የምልጃ የልመና ቃል እባክኽ እባክሽ ሲገባም በመጨረሻ ቃል በሳልሣይ አንቀጽ ይገባል ልመናው እጅግ ብርቱ ነው። የአን አፈታት ተመልከት የዚህ ጎረቤት ነው አምላከ ጎያላን ተመየጥሶ አ እግዚኦ አድኅንሶ ሰርሕሶ መዝ.79÷25፤117÷25 ሁለተኛም እንደ ዕብራይስጡ ሆኖ በንሕነ ይፈታል ይህም ተመየጥሶ ተመየጠነ ተመየጥ ለነ አድኅንሶ አድኅነነ ሰርሕሶ፤ ሠረሐነ፤ ሠርሕ ለነ እያለ መሄዱን ያሳያል።

ሰ 4ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የሰ ነጠላ ግሥ

ሐሰ: ነቀነቀ ጥበ.2÷2 ሐሰ ሕዋስ ዘ ሐሰት ሳ.ምሕዋስ ባ መዝ.43÷14፤21÷7

ጌሰ: ነቀፈ ይሁ.9 ሚራ.11÷7 ጌስ ዘ.

ሐረሰ: አረሰ ሐረስ ዘ አስ.8÷13 ጥበ.10÷15

ሐመሰ: አምስት አደረገ ፩ቱ ጉል. ማቴ.14÷19 ሐሙስ የዕለት ቅጽል ሐምሳ ሕማሴጥ ሕምስ ዘ ማቴ.14÷ 17 ኢሳ19÷18

ጎሠሠ: ፈለገ በ3ት ይፈታል መዝ.23÷6 ጎሠሣ ጥ ጎሠሥት መድ ማጎሠሥ ታጎሣሣሥ ባ

ሐረሰ: አረሰ በ3 ይፈታል ኢዮ.39÷10 ሐረስት መድ ማሕረስ ባ ዘዳ.22÷10

ሐበሰ: በግዞት ቤት አሰረ

ሐንከሰ: አነከሰ ሕንካሴ ጥ ሐንካስ ው ዮሐ.5÷3

ሐወሰ: ቀላቀለ ሕዋስ ዘ ሳት በብ

ጎየሰ: ተሻለ መዝ.91÷1

ሐደሰ: አዲስ አደረገ ዕብ.6÷6 ጥበ.7÷22 ሕዳሴ ጥ ሐዲስ ው ሐዳስዩ ምእ. ዕብ. 9÷15 ኤር.32÷ 32 ሐዲስ ለሴ. ለወ. ትሕድስት ባ. ከ. ም.

ሐፈሰ: ዘገነ 1ዜና.10÷12 ሐፍስ ዘ የሐዋ.16÷16 ሆሴ.3÷1

ሎሰ: ለወሰ ዘሌ.6÷14 1ሳሙ.28 ÷2 ሎስ ዘ

ልሕሰ፡ ላሰ ሉቃ.16÷21 ምልሓስ ባ
ለቀሰ፡ አለቀሰ ልቅሶ ጥ ዮሐ.11÷19
ለብሰ፡ ለበሰ ራእ.3÷5 ልብስ ዘ መክ. 9÷8
አልባስ በብ ሳት የብ ብዙ ምሳ.31÷22 መሳ.14÷12 መልበስ ባ. ልብሰት ሳ.ዘ ራዕ.6÷9 መልበስት ባ. ክ.
ለንጻሰ፡ ሰራ ለንጻስ ዘ.
ሚሰ፡ አደለ ኢሳ.5÷11 ሜስ. ዘ. ሉቃ.1÷15 ሚሰት ሳ. መሴ ስም ዘመ.18÷13
መሐሰ፡ ቆፈረ መሐስ ዘ. ምሕማስ ባ.
መርሰሰ፡ ዳሰሰ መርስ መርሰሶ ዘ ዘዳ.25÷29 2ጴጥ.1÷9
መቄሰ፡ አጠፋ፣ ተጣላ መክ.2÷10 መቄስ፡ዘ
መንኰሰ፡ ሞተ ተለየ መነኰስ ው ምንኩስና ምእ. ስን. መስ.13
ሠለሰ፡ ሦስት አደረገ 1ኛ ነገ.18÷34 ቮቱ ገል. ማቴ.18÷20 ሥልስ ዘ. ዘፍ.1÷2 መዝ.32÷6 ኢሳ.6÷8 ሥላሴ ሠላሳ ጥ ሲራ.3÷20፣ 15÷16፣44÷10 መሥልስት ትስልስት ባ.ክ. መክ.4÷12 ሠላስ ለሴ. ተሥላስ ባ. የሐዋ.20÷9

ሰንኰረሰ፡ አስተማረ ኮርስ ዘ. ሰንኰሪስ ው.
ሰኰሰ፡ ጠረገ ሆሴ.8÷10 ማቴ.24÷12 ስኳሴ ጥ
ሰደሰ፡ ስድስት አደረገ ስሱ ፮ቱ ገል. ሕዝ.9÷2 ኢሳ.6÷2 ሰዱስ የዕለት ቅጽል ዘመ.20÷10 ሉቃ.13÷14 ሐጌ.2÷1 ስድሳ ስዳሜ ጥ ዳን.3÷1 መኃ.6÷8 ማቴ.13÷8
ሮሰ፡ ወለደ ሕዝ. 39÷1 ሮሳ.ጥ ዘመ.21÷4
ርሕሰ፡ ራሰ ኢሳ.34÷3
ርእሰ፡ አለቃ ሆነ ኢሳ.9÷14 ርእስ ዘ አርእስት በብ. ሬስ ስመ አምላክ መዝ.118÷153 ሬሳ በቁ
ረኰሰ ፡ ረከሰ ኢሳ.6÷6 የሐዋ. 10÷10 ርኵስ ዘ ርኵሰት ሳ ሕዝ.36÷25 ራእ.17÷4
ቀሰ፡ አገለገለ ቲቶ.1÷5 ቀሲስ ው ቀስ ዘ ቀሳውስት በብ ያዕ.5÷14 ቅስና ምእ. ፍ.ነ 6÷5
ቀርቂሰ፡ ገበጣ ተጫወተ ቀርቂስ ቂርቆስ ዘ
ቆሞሰ፡ ቆሞስ ሆነ ቆሞስ ዘ ቁምስና ምእ.
ቀደሰ፡ አመሰገነ በ5 ይፈታል ዘሌ.16÷19 ዘፍ.2÷3 ቅዳሴ ጥ ኩፋ.2 ቀደስት መድ. መቅደስ ባ.

ኢሳ.64÷10፣8÷13 ዘዘ.25÷8 ቅድስና ቅድሳት ምእ ዕብ.12÷10
ብዕሰ፡ ባሰ ብዕሲ ባዕስ ዘ መብዕስ ባ.ክ መክ.4÷9 ብእሲት ለሴ.
በስበሰ፡ አረጀ
ተሞገሰ፡ ባለሟል ሆነ የሐዋ.1÷47 ያዕ.4÷6 ሞገስ ዘ. ሉቃ.1÷30
ተቃለሰ፡ ታገለ
ተበእሰ፡ ተጣላ ባዕስ ዘ
ተተርእሰ፡ ተንተራሰ ዮሐ.20÷12 ትርእስ አተሮንስ ዘ ማር.4÷38 ዮዲ.13÷6 ዮሐ.20÷12
ተዐገሠ፡ ቻለ ኢዮ.34÷6 ትዕግሥት ምእ.ያዕ.5÷11 ኢዮ.34÷7
ተከነሰ፡ አንድ ሆነ ከኒሳ ክናሴ ጥ
ተከውሰ፡ ተነቃነቀ ተከውሶ ጥ
ተውሕሰ፡ ዋስ ሆነ ዋሕስ ዘ. ሳት በብ ውሕሰት ሳ. ሕስት ምእ.
ተግኀሠ፡ ተወገደ በ2 ይፈታል
ተጸጸሰ፡ ጻጻስ ሆነ ስንክ. ግን. 27 ጳጳስ ዘ ጳጳሳት በብ. ጵጵስና ምእ የሐዋ.20÷28 ፍነ. 4
ተፀነሰ፡ ተቸገረ ተፅናስ ዘ ሳት በብ. ዘሌ.25÷39 ሕዝ.4÷17
ተፋሰሰ፡ እጣ ተጣጣለ ፋስ. ዘ. ዮሐ.19÷23
ተፈርነሰ፡ ደስ ተሰኘ ምሳ.24÷17 ፍርናሴ ጥ.

ነሐሰ፡ ሠራ ናሕስ ዘ የሐዋ.10÷9 ማቴ.24÷17 ነሐሴ ጥ.
ነስነሰ፡ ጉዘጕዘ መነሳንስ በቁሙ ስንክ የካ. 5 ምሳ. 7÷17 ኢሳ.45÷2
ነቀሰ፡ ነቀሰ
ንኅሰ፡ አነሰ ኤር.12÷32 ኢሳ.11÷8 ናእስ ዘ ነአስ ንስቲት ለሴ. መክ.9÷14 አንስትያ ምእ. ዘፍ.30÷26 አእኑስ አንስት በብ. ኢሳ.4÷1 2ጴጥ.3÷1
ነግሠ፡ ነገሠ መዝ.92÷1 አስቴ.1÷ 2 ንግሥ ዘ. 1ኛ ዜና.29÷30 መንግሥት ባ.ክ ሚራ.10÷8 ማቴ. 12÷25 ዘዘ.28÷25 ነገሥት መድ. ታት. በብ. ዘጎ.31÷48 1ሳሙ.10 ÷24
ነፍሰ፡ ነፈሰ ዳን.7÷2 ነፍስ ነፋስ ዘ. ሳት. በብ. ዮሐ.3÷8 ኤር.49÷ 36 ምሳ.24÷30 መንፈስ ባ ኢሳ.11÷4 ዮሐ.3÷8 መናፍስት በብ. ማቴ.10÷1 ዮሐ.4÷24 ማቴ. 28÷19

ጉራጅ

ኤሰ፡ ዛበረ ፈሰገ ኢዮ.30÷4 ኤሳ.ጥ ኢሰት ሳ.
አልጉሰሰ፡ ሹክ ሹክ አለ ኢሳ.8÷6 ለጉሳስ ዘ. መልጉስስ ባ. ኢሳ.3÷14 ሉቃ.12÷3
አርመስመሰ፡ አርመሰመሰ ፀጥ አደረገ መርስ ዘ. መርሶ ጥ

አስተንፈሰ፡ አስተነፈሰ ደስ አሰኘ ጥበብ 15÷11 አስትንፋስ ዘ ሳት. በብ ኢሳ.6÷11 ምሳ.1÷23

አበሰ፡ በደለ አበሳ ጥ.ኢዮ.34÷6 1ዮሐ.5÷16 መአብስ.ባ

አንበስበሰ፡ አገለባበጠ ነበስባስ ዘ

አኰሰ፡ አደባለቀ ኪስ ዘ. አክይስት በብ. መዝ.148÷7

አክሞሰሰ፡ ፍግግ ፍግግ አለ ሚራ.21 ÷20

አጽሐሰ፡ አሸበሸበ ኢሳ.3÷16 ሕዝ.6÷11

አጽበሰ፡ ልምሾ አደረገ ኢሳ.7÷13 የሐዋ.3÷2 ማር.3÷3

ኰሐሰ፡አዥ ኰሐስ ዘ

ከልሰሰ፡ አሰረ ከላስስ ዘ. ከላስስት በብ. መዝ.125÷6

ከርተሰ፡ ጻፈ ክርታስ ዘ. ኤር.36÷6 ኢሳ.8÷1

ከበሰ፡ ጠመጠመ ክብስ ዘ. ክብሶ ጥ

ወረሰ፡ ወረሰ ርስት ምኔ. ታት. በብ. መውርስ ባ. መዋርስት በብ. ዘሌ.25÷23

ወቀሰ፡ ወቀሰ የሐዋ.19÷40 ኢሳ.57÷12 ቀስት ምኔ.

ወደሰ፡ አመሰገነ ውዳሴ ጥ. ራዕ.4÷9 ያት በብ.መወድስ ተውዳስ ባ.

ዘልገሰ፡ ታመመ ዝልጋሌ ጥ ኢዮ.2÷8

የብሰ፡ ደረቀ ኢዮ.14÷11 የብስ ዘ. ይብሰት ሳ. ዘፍ.1÷9 ኢዮ.14÷11

ደሐሰ፡ ሠራ ኢሳ.1÷8 ዳሕስ ዘ.

ደረሰ፡ ደረሰ ድርሳን ምኔ.ናት በብ. ስንክ. ሐም.15 ቋርስት ሳ. ምድራስ ባ. ሳት. በብ. 1ኛ ቆሮ.14÷26

ደቀሰ፡ ተኛ የሐዋ. 20 ÷9 ድቃስ ዘ ናሆ.2÷18 ድቃሴ ጥ. መዝ.120÷2

ደነሰ፡ ጎጢአት ሠራ ሕዝ.16÷34 ደነስ ዘ.

ደምሰሰ፡ አጠፋ ኢሳ.43÷25

ቄሳ.2÷14 ድምሳሴ ጥ. ያት በብ ዘፀ.17÷14

ደጉሰ፡ መታ ደጉሰ ድጉስ ዘ. ድጉሰት ሳ መድጉስ ባ.

ጌሠ፡ ገሠገሠ ሉቃ.24÷1 ኢሳ.26÷9 ጌስ ዘ. ጊሠት ሳ.

ገሳሠ፡ ወገደ በ5 ይፈታል ዘፍ.18÷5 ፤19÷2

ገሠሠ፡ ዳሰሰ 1 ዮሐ.1÷1 መዝ.114÷15 ግሥ.ዘ. ግሠት ሳ.

ጌረሰ፡ አጠመደ ጌረስ ዘ. ጌራ ጥ.

ገብሰሰ፡ አረጀ የሐዋ.23÷3 ግብሳሴ.ጥ ማቴ.23÷27

ጤሰ፡ ጤሰ ኢሳ.7÷4 ጢስ ዘ. 1ነገ.2÷15

ጠረሰ፡ አፋጨ ጥርስ ዘ ኢዮ.29÷17 ጥረስ በፎ በብ. አጥራስ በብ. ዘፀ.21÷27 ምሳ.24÷37

ጠቀሰ፡ ጠቀሰ ምሳ.6÷12 ጥቅስ ዘ.

ጠበሰ፡ ጠበሰ ጥብስ ዘ. ሉቃ.24÷42

ጠፈሰ፡ አጠፋ ጥያሴ ጥ

ጸንሰ፡ ጸነሰ ዘዳ25÷39 ሕዝ.4÷17 ጽንስ ዘ ጽንሰት ሳ

ፈሐሰ፡ ፈተሰ አበበ ፍሕሶ ጥ መኃ.4÷3

ፈለሰ፡ ተሰደደ በ5 ይፈታል። ማቴ.12÷9 ዮሐ.7÷3 ኤር.13÷18 ፍልሰት ሳ ኤር.9÷11 ማቴ.1÷12 <u>ፈወሰ፡</u> አዳነ ሕዝ.47÷12 ፈውስ ዘ. ዘፍ.50÷2 ቆላ.4÷14 ፍዋሴ ጥ. ሲራ.21÷3 ሕዝ.47÷2

ፈጀሰ፡ ቄራ

የሰ ምስክር

<u>ጎሠሠ፡ በ3 ይፈታል</u>

ጎሠሠ፡ ፈለገ እስመ ኩሉ ዘሰአለ ይነስእ ወዘሂ ጎሠሠ ይረክብ እን. ማቴ. 7÷8

ጎሠሠ፡ መረጠ አኮኑ እግዚአብ ሔር እም ተጎሥሦ ለዝ ንቱ እን. መዝ.43÷20

ጎሠሠ፡ ተከራከረ ወኮነ ተጎሥሦ ማእከለ አርዳኢሁ ለዮሐንስ ምስለ አይሁድ እን. ዮሐ.3÷25

ሐረሰ በ3 ይፈታል

ሐረሰ፡ አረሰ ዘኒ የሐርስ እንዘ ይሴፎ ምርካቦ የሐርስ 1.ቆሮ.9÷10

ሐረሰ፡ ጠነቆለ ወገብሩ ከማሁ ሐራስያነ ግብፅ በሥራያቲሆሙ እን.ዘፀ.7÷11

ሐረሰ፡ አዋለደ እንዘ ሐለወት ውስተ ማሕምመ ወሊድ ትቤላ እንተ ተሐርሳ እመንኒ ከመዝኒ ይከውነኒ ወልደ እን. ዘፍ.35÷17

ቀደሰ በ5 ይፈታል

ቀደሰ፡ አመሰገነ አከበረ ቀደሳ ወአክበራ ለዕለተ ሰንበት እን. ዘፍ.2÷2

ቀደሰ፡ አነጻ አንጺሆ ሥጋሃ ቀዲሶ ኪያሃ ሐደረ ላእሌሃ እን. ድጓ

ቀደሰ፡ አዘጋጀ ቀደስኩከ እምከርሰ እምከ እን. ኤር.1÷5

ቀደሰ፡ ቀደሰ ለየ ቀድስ ሌዋውያነ እን.

ቀደሰ፡ ቀባ ወቀደሶ እዴሁ ለአላዛ ር እን.

ተግጎሠ በ2 ይፈታል

ተግጎሠ፡ ሄደ ፈቀቅ አለ ወተግ ጎሠ ውስተ ደብር ባሕቲቶ እን. ዮሐ. 7÷25

ተግጎሠ፡ ሸሸ ተገጎሠ እምእኩይ ወግበር ሰናየ እን. መዝ.3÷14

ገሐሠ በ4 ይፈታል

ገሐሠ፡ ገባ ወአልቦ ዘአግሐሠኒ ውስተ ቤቱ እን.መሳ 19÷19

ገሐሠ፡ ተመለሰ ገሐሥ ወንበር ዝየ እን. ሩት 4÷1

ገሐሠ፡ አነሣ ወአግሐሡ ዘተርፈ ፍተታተ እን. ማቴ.23÷20

ገሐሠ፡ አገለገለ ወአግሐሠ በባሕቲቱ እን. የሐዋ.23÷19

ፈለሰ በ5 ይፈታል

ፈለሰ፡ ወጣ ወአስመሮ ሄኖክ ለእግዚአብሔር ወፈለሰ ውስተ ገነት እን. ዘፍ.5÷24

ፈለሰ፡ ተሰደደ አእምር ከመ ሀለዎ ለዘርእከ ፈላሴ ይኩን ውስተ ምድር እን. ዘፍ.15÷13

ፈለሰ፡ ተነቀለ እመብክሙ ሃይማኖት ትብልዎ ለዝ ደብር ፍልስ እምዝየ ኀበ ከሀ ወይፈልስ እን. ማቴ.17÷20

ፈለሰ፡ ሞተ እፈቱ እፍልስ ወሀሎ ኀበ ክርስቶስ እን. ፊልጵ.1÷23

ፈለሰ፡ አለፈ ፈለሰት መንግሥት ኀበ ተንባላት እን.መዝ. ሃይማኖት

የሰ ነባር

ሰ፡ ብሂል ሰብአ ኮነ እግዚእነ ጌታችን ሰው ሆነ

ሠ፡ ብሂል ሠረቀ በሥጋ በሥጋ ተገለጠ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ሀሰ፡ አይደለም

ሰ፡ ግን ዋዌ፣ና፣ማ፣ሳ፣ስ ይሆናል

አንሰ፡ እኔ ግን

ካዕብ

ሙርየንሱ፡ የገበታ ውኃ

ሳዊሱ፡ ጋላ

ናሚሱ፡ የሰው ስም

አክሱ፡ ሰማዕት

ኢያሰ፡ እግዚአብሔር ረጅ 1ኛ ዜና. 7÷26 ዘጉ.1÷4 ኢያ.1÷1

ፀርሱ፡ እንቍ

ፋሲልያሱ፡ አቤቱ እኔ ልሙትልሕ

ሣልስ

ሱሲ፡ ፀሐይ

ሣሱሲ፡ የሰው ስም

ካይሲ፡ እባብ ዘዳ.7÷10 አክይስት በብ ዘጉ.21÷6 ዳን.13÷22

ኩሲ፡ የሰው ስም 2ሳሙ.16÷16፣ 17÷5 -16

ኩራሲ፡ ሸክላ ሠሪ ኤር.19÷2

ራብዕ

ሐዊሳ፡ እንዴት ዋልክ

ሎቅሳ፡ ባዶ ቤት

ሱሳ፡ አገር

ሮሳ፡ ልጅ ዘፀ.21÷31፣4

ብሕንሳ፡ ያገር ስም ቅዱማር.

ተቢሳ፡ ሸንበቆ

ተቤሳ፡ ትቢያ 1.ነገ.20÷38

ተኬሳ፡ ትክሻ 2.ነገ.9÷24

ኒሳ፡ ሚያዝያ 6ተኛ ወር

ንሒሳ፡ ያገር ስም

ዓሣ፡ ዓሣ ዘፍ.1÷28 1ነገ.4÷33 ሉቃ.24÷41

አንበሳ፡ አንበሳ ፣ንጉሥ፣ ወልድ 1ሳሙ. 17÷34 ዘፍ.49÷9 ዳን.6÷7

አቢሳ፡ ስም 2ሳሙ. 2÷18

ኢያሳ፡ የልቅሶ አገር

እንስሳ፡ እንሰሳ ዘፍ.1÷24 ሕዝ.1÷5

ከኒሳ. ቤተ ክርስቲያን

ዮሳ፡ ስም ማቴ.13÷54 ፣27÷56

ጋርሳ፡ አምባዛ፣ ታላቅ ዓሣ

ፈርከሊሳ፡ ሹቱ

ፒላሳ፡ ድንኳን

ፒሳ፡ ጨው፣ ሙጫ፣ ባሩድ ሚራ .13÷1 ዳን.3÷22 ዘፍ.6÷14

ፒሳ፡ ቅጥራን ዘፍ.5÷14 ዳን.3÷2

ኀምስ

ሙሴ፡ ከውኃ የወጣ የተገኘ ዘፀ. 2÷2 ዕብ.11÷22 ዘዳ.34÷5

ምናሴ፡ መከራዬን አስረሳኝ ዘፍ. 47÷11፣41÷50 ዘጉ.32÷33

ራምሴ፡ ያገር ስም ዘፍ.47÷11

ብናሴ፡ ጨረቃ ሔኖ.26÷1

አውሴ፡ ስም ዘጉ.13÷8

ካዕሴ፡ጉበት ዘጉ.19÷5

ጋምሴ፡ ያገር ስም

ጽርድክይሴ፡ ቆቅ ዘሌ.10÷11

ሳድስ

ሐኖስ፡ ሰማይ፣ ቤት ዘፍ.7÷11 ዕዝ.ሱቱ.6÷41

ሄሮድስ፡ የሰው ስም ማር.3÷6 ፡13÷13

ሄሮድያኖስ፡ ሽመላ፣ ዓሣ ለቃሚ አሞራ መዝ.103÷17 ኤር.8÷7 ዘሌ.11÷19

ሕልክስ፡ ኩርፊት ነፋስ

ሕዝቅያስ፡ ንጉሥ ኢሳ.3÷8 ፣1÷20

ለንጳስ፡ ግምጃ፣ብርሃን ዘፀ.20÷18

ሉቃስ፡ ነጸብራቅ ቆላ.4÷14 2ኛ ጴሞ.4÷11

ሊባኖስ፡ ዛፍ ያለው ተራራማ ቦታ መኃ.3÷9 ኢሳ.40÷16 ኢያ.13÷5

ሊባኖስ፡ ስም ስንክ. ጥር 3

ሊጦስ፡ ሰሊጥ ዝፍት

መርቆሬዎስ፡ የሰው ስም ስንክ. ኅዳ.25

መለንስ፡ ኑግ ኢሳ.28÷25

መርዶክዮስ፡ የሰው ስም አስቴ.2 ÷5

መቃርስ፡ ቅዱስ ብፁዕ

ሚልክያስ፡ መልእክተኛ ሚል.2 ÷10

ሚክያስ: ማነው እንደ እግዚአብ ሔር ሚክ.1÷1፤4÷5

ማስያስ: ቅቡዕ የተቀባ (ዕብ) ዮሐ.4÷25

ማርቆስ: መዶሻ፤ሰልፈኛ፤ ተጋዳ ይ ቁላ.4÷10 የሐዋ.12÷12 1ኛ ጴጥ.5÷13 2ጢሞ.4÷11

ማቴዎስ: ምርጫ፤ ፀጋ፤ የተሰጠ ማቴ.10÷3 ፤9÷9 ማር.3÷13

ማትያስ: የእግዚአብሔር ፀጋ የተሰጠው የሐዋ. 1÷26

ማዕስ: አረብ ያልገባ ኧጉንዲ (ቁርበት) ዘፀ.25÷5 ኢዮ.4÷25

ሜሎሙ: የእሳት ሰይፍ

ሰብልያኖስ: የሰይጣን ስም መሐ.5÷1

ሶፎንያስ: እግዚአብሔር የጠበቀው ፤ የሰወረው ስንክ. ሐም.4 ሰፎ.1÷1

ሰራኩስ: ሴት የሐዋ. 28÷12

ሰርዴስ: ከተማ የሐዋ.19÷10

ሰንድሮስ: ሽቱ ነጭ ዕጣን መኃ.4÷13

ሰጰላክስስ: እስስት ዘሌ.11÷30 2ኛ ነገ. 9÷35

ሱላማጢስ: ያገር ስም፤ሽቱ መሐ.7÷1

ሲላስ: የሰው ስም ዮሐ.15÷22

ሲናዶስ: ጉባዔ ቁር.12 ቀኖ.25 ፍነ.4

ሳዊሮስ: የሰው ስም

ሲሉንዲስ: የሰንደል እንጨት፣ ዕፀ መድኃኒት ቅዳ.ማር.

ሳምናስ: የሰው ስም

ሴዴቅያስ: የሰው ስም 2ኛ ነገ.24 ÷18

ስጣስስ: ቅንጭብ

ራፋዝቂስ: የማዕረግ ስም ኢሳ.36÷2 ፤4÷11

ሬስ: ስመ አምላክ መዝ.118÷153

ርእስ: ራስ ኢሳ.9÷14 ሚራ.25÷15

ሮዳስ: ችንካር፤ ድር፤ ማሕየዊ

ቀሌምንጦስ: የሰው ስም ፊልጵ.4÷3

ቀርሜሎስ: ለምለም፤ ዱር 1ነገ.18÷7 2ኛ ነገ.4÷25

ቀርጤስ: የደሴት ስም 1ሳሙ. 30÷14

ቀንሞስ: ቀናንሞስ ጠንበለል ሽቱ ዘፀ.3÷23 መኃ.4÷14 ራእ.18÷13

ቂርቆስ: የኤፍራን ቀለም ስንክ ጥር 15

ቂላኖስ: ሞጣእት መጕናጸፊያ

ቂሮስ: ንጉሥ 2ዜና.36÷22 ሕዝ.1÷1

ቃስ: እጀ ጠባብ፣ ቀሚስ ዘሌ.16÷4 ዘፀ.36÷34

ቃዴስ: ምድረ በዳ መዝ.28÷8

ቂድሮስ: የዛፍ ስም፤ ዋንዛ፤ ዝግባ፤ ጽድ መኃ.5÷15፤8÷9

ቅርጣልስ: ዘንቢል 2ነገ.8÷7

ቄላስይስ: ያገር ስም ቁላ.1÷3 ፤2÷1

ቆሮንቶስ የግሪክ ከተማ የሐዋ.15÷ 36፤6÷13

ቆሮስ: መስፈሪያ ሉቃ.16÷7 ዘሌ.27 ÷16

ቆጵሮስ: የአገር ስም የሐዋ. 4÷36

ቆጵሮጢስ: የንብ አውራ

ቁልቋስ: ቁልቋል

ቍድስ: የተቀደሰ ስፍራ፤ ሃይማኖት

በለስ: አጭር ዛፍ ዘፍ.3÷7 ፤43÷11 ዘዳ.8÷8 ማር.11÷13

በርባኖስ: ጥቅል ከፍጥረት በታች ያለ

በርተሎሜዎስ: የሰልፈኛ ልጅ፣ ዕንቊ ማቴ.10÷3 ስንክ. መስ.1

በርናባስ: የደስታ ልጅ የሐዋ.4÷36

ባሕሩስ: መቃ ኢሳ.1÷31

ባልድራስ: ፈረስ ጠባቂ (ገሪ) 1ነገ.9÷22

ባርቶስ: የመጽሐፍ ስም

ተልፍዮስ: ረጅም ግንብ፤ የሰልፍ መሣሪያ የሐዋ.4÷4

ተሥላስ: ሦስት ደርብ የሐዋ. 20÷9

ተርሙስ: ሽንብራ፤ አደንጓሬ ስንክ የካ.24 መጋ.14

ተያጥሮስ: የጨዋታ ሥፍራ አገር

ተርሴስ: ዕንቊ፤ ስመ ነገድ ስመ አገር ዘፍ.10÷4 ዮና.1÷3 ዳን.10÷6

ቲቂቆስ: የሰው ስም የሐዋ.20÷4

ታኦስ: አምላክ (ጽር) ስንክ ሚያ.30

ታዲዎስ: ተአማኒ ማቴ.10÷3 ሉቃ.6÷16

ታኦጎሎስ: ነባቤ መለኮት ፍ.ነ.4

ቴዎፍሎስ: የሰው ስም ሉቃ.1÷1

ቶማስ: እጽፍ ድርብ፣ ፀሐይ ሔኖ.26÷1 የሰው ስም ማቴ.10÷3 የሐዋ.11÷16 ፤20÷26

ናሕስ: ነሐስ

ኒቆዲሞስ: የሰው ስም ዮሐ.3÷1 ፤7÷45

ናርዶስ: ሽቱ ናርጅ መኃ.1÷12 ፤4÷13

ናብሊስ: ቃጭል በገና 2ሳሙ.6÷5

አለንስ: አሻ ሕዝ.4÷9 ዘፀ.9÷32

አልባስ: ጭፍራ፤ መሳፍንት

አልባስጥሮስ: ሽቶ ማር.14÷3

አላዲስ: ካብ

አሜስያስ: የሰው ስም 2 ዜና.25

አስማንድዮስ: የጋኔን ስም ጦቢ.3÷8፤8÷2

አስቂጥስ : መዳልወ አልባብ ስንክ. መጋ.27

አርማስ: መርከብ የባሕር ሳንሳ 2ዜና.5÷16 1ነገ.5÷9 ጥበ.14÷5
አርማስቆስ: ግንብ የብር ዘንግ መኃ.2÷9
አርማቅያስ: የአገር ስም ማቴ.27÷57
አርሳይሮስ: ሊቀ ጳጳስ
አርዶማኦስ: ጣዖት
አርጤምስ: ጣዖት ስንክ ጥር 27 የሐዋ.19÷34
አቡሊድስ: መዘምር
አቡቀለምሲስ: ራዕይ ስንክ ጥር 4
አብረክሲስ: ግብረ ሐዋርያት ፍነ.2
አብሮኮሮስ: የሰው ስም
አብጥሊስ: የስርዓት መጽሐፍ ቅዳ.
አትሮንስ: መንበር 1ነገ.1÷9፣18
አናጉንስጢስ: አንባቢ ዲያቆን ፍ.ነ.8÷5
አንክስ: ጥርኝ
አንያኖስ: የሰው ስም ስንክ. ኅዳ.20
አኪላስ: ንስር የሰው ስም
አክሲማሮስ: የኤጲፋንዮስ መጽሐፍ
አክሲጦስ: ጉባዔ መኃ.5÷17
አክሰስ: አሸን
አውራስ: ከዋክብት ጸዳል ሕዝ.8÷2
አውራቂስ: አውሎ ነፋስ የሐዋ. 27÷14
አውኪያኖስ: ውቅያኖስ
አውግስቶስ: ነሐሴ በሮም ገድ.ተክ.ሃይ
አድማስ: ዳርቻ ዓሞጽ 7÷7
አዛርያስ: የሰው ስም 2ዜና.26÷17
አግዮስ: ቅዱስ ቅዳ.
አጶርግዮስ: ሥጋ 1ቆር.1÷12
ኢሳይያስ: የእግዚአብሔር ደኅንነት 2ዜና. 26÷22 ኢሳ.1÷1
ኤስታኦስ: አንድ አምላክ
ኢየሱስ: አዳኝ መድኃኒት (ጽር) ማቴ.1÷21 ፣16÷20 ዳን.7÷13 ተረ.ኤር.11÷46 የሐዋ.4÷22
ኢዮስያስ: የሰው ስም 2ነገ. 21÷23
ኢያሰጲስ: ዕንቍ እሳት የሚመስል ራዕ.4÷3
ኢያኔስ: ኢያንበሬስ ጠንቋዮች ዘፀ.7፣8 2ኛ ጢሞ.3÷8
ኤጲስ ቆጶስ: ጠባቂ 1ጢሞ.3÷1
ኤልያስ: እግዚአብሔር ረዳኝ፣ ዘይት ወይራ 1ነገ.17÷1 ያዕ.5÷17
ኤልማስ: አምላኪየ ቅዳ. አት.
ኤማሁስ: ከተማ ሉቃ.24÷13
ኤርምያስ: እግዚአብሔር የሚያይ ኤር.1÷1 2ኛ ዜና.36÷1ማቴ.2÷17
ኤዶምያስ: የሰው ስም ማር.3÷8
ኤጴሜዴስ: መቃን
ኤጴሞስ: ቀሚስ ዘፀ.28÷7

ኤፍራጥስ: ወንዝ ዘፍ.2÷14 ዘዳ.1÷1
እስጢፋኖስ : ሰማዕት የሐዋ.6÷7፣7÷ 55 ፣22÷20
እጸጳጦስ: ጅባራ፣ በረንዳ ዘጸ.3÷5
እጣስ: ንጥስታ ኢዮ.41÷9
እንቃስ: አዛባ፣ ጭቃ 2ጴጥ.2÷22
ኦርቶዶክስ: የቀና ሃይማኖት
ኦርያሬስ: ፀሐይ ሔኖ.26÷1
ከርሥ: ሆድ ሚራ.36÷23 1ቆሮ.6÷13
ከንትሮስ: አራተኛ ዘመን ዓመት የፀሐይ መሥፈሪያ
ኪሮስ: የሰው ስም ስንክ. ሐም.8
ኪሮግልዮስ: አሽኮኮ፣ አሣማ
ኬክሮስ: የፀሐይ መስፈሪያ አቡሻ.11
ኬጥሮጋውሎስ: እንስራ፣ጋን 1ነገ.7÷38
ኬፋስ: ዕንቍ
ክርስቶስ: መሲህ ቅቡዕ (ጽር) ዳን.9÷25፣16÷20
ክርስቶፎስ: ለባሴ ክርስቶስ
ኮሞስ: መጨኔ፣ ጣዖት ዘኁ.21÷29 መሳ.11÷24
ኮሰኮስ: ብዙ ዓይነት ቀለማት ኩስኩስት ዘፍ.30÷32 መኃ.1÷1
ውቅያኖስ: ጥልቅ አርጋ.1
ዋኖስ: ዋልያ ዘሌ.14÷21
ዘብዴዎስ: የዮሐንስ አባት ማር. 1÷19 ማቴ.27÷56
ዘካርያስ: እግዚአብሔር የሚያስ በው ዘካ.6÷12፣13÷9 ፣9÷19
ዜቡስ: ጣዖት ማቴ.25÷32
ዘኬዎስ: ንጹሕ ሉቃ.19÷1
ዮሐንስ: የአምላክ ስጦታ የሐዋ. 12÷12 ማቴ.4÷12፣3÷13
ዮርዳኖስ: ወንዝ ኢያ.3÷14 ዘዳ.34÷1 ዘፍ.14÷14
ዮናስ: ርግብ ዮና. 1እና2
ዮአስ: እግዚአብሔር ሰጠ 2ነገ.13÷10፣41÷8
ደርቃስ: ሚዳቋ፣ ዳባ፣ሽማ የሐዋ. 9÷36 እና 39
ዲያብሎስ: ሰይጣን ማቴ.4÷1 ፣13÷39
ዲዮስቆሮስ: የሰው ስም የሐዋ. 28÷11
ዲዲሞስ: መንታ ዮሐ.11÷16
ዴማስ: የሰው ስም ቈላ.4÷14
ጊዮርጊስ: ስም መስተገብረ ሃይማኖት ስንክ.ሚያ.23
ጋሙስ: ጉሽ
ገላውዴዎስ: ሰማዕት ስንክ ሰኔ 11
ጠርሴስ: ያገር ስም የሐዋ.21÷39
ጠርቤንቶስ: ዛፍ ሲራ.24÷22 ኢሳ. 1÷30 ኢያ.24÷26
ጠርቤንቶስ: ዋርካ ዘፍ. 42÷13 አሞ.7:14

ጢሞቴዎስ፡ የሰው ስም የሐዋ.16 ÷1 1ጢሞ.1÷3

ጢሮስ፡ ያገር ስም ኢሳ.23÷2 ሕዝ.27

ጤሜዎስ፡ የሰው ስም ማር.10÷ 46

ጤግሮስ፡ ወንዝ ዘፍ.2÷10

ጰራቅሊጦስ፡ አማላጅ 1 ዮሐ.2÷1 ዮሐ.14÷16

ጲላጦስ፡ የሰው ስም ማቴ.27÷18 ሉቃ.13÷3 ዮሐ.19÷19

ጴስጥቄስ፡ ሽቱ ዮሐ.12÷3

ጳውሎስ፡ ታናሽ የተናቀ 2ጴጥ.3÷ 15 1ቆሮ.1÷14

ጳጦስ፡ ቁጥቋጦ፣ ደደሆ፣ ዱር የሐዋ.7÷35 ማር.12÷26 ዘፀ.33÷ 16

ጴጥሮስ፡ ደንጊያ ዮሐ.1÷41 ማቴ. 16÷18 1ቆሮ.3÷÷10

ፈረስ፡ ፈረስ አፍራስ በብ. ዕንባ.3÷8 2ዜና.9÷23 ሚክ.1÷13

ፈልክስዩስ፡ ያምላክ ወዳጅ

ፊልጶስ፡ ፈረሰኛ ዘምባባ ዮሐ.12÷21 ፣1÷44 የሐዋ.6÷5

ፊልጵስዩስ፡ አገር የሐዋ.16÷9

ፊንሐስ፡ የሰው ስም ዘፀ.6÷15

ፋሬስ፡ ከፈላ ዳን.5÷26

ፋሲለደስ፡ ሰማዕት ስንክ. መስ.11 ፋርስ፡ ያገር ስም፣ ነገድ ሕዝ.38÷5 ፎቀንስ፡ ጉሬዛ ሔኖ.89÷10

ፒላስ፡ ድንኳን አር.ጋ.3

ፒሶስ፡ አረንጓዴ ዘፀ.25÷4

ሳብዕ

ሐርሶ፡ ሚርተኛ

መርሶ፡ ወደብ ዕብ.6÷18

ሶ. ጨዋታ፣ልመና መዝ.79÷14

አንክሶ፡ ሽቱ ሲራ.24÷15

ክብሶ፡ የራስ ጌጥ ጭራ አስቴ.4÷17 ኢሳ.3÷20

ጋይሶ፡ ጋሻ ጉልማሳ

ፍሕሶ፡ የሐር ክብ፣ ቀይ አበባ መኃ.4÷3 ፣7÷5

ፒላሶ፡ መሰዊያ

ረ 5ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የረ፡ ነጠላ ግሥ

ሐረ፡ሄደ በ2 ይፈታል ማር.16÷15 ሕዝ.40÷17 ምሕዋር ባ. ራት በብ. ሕዋር ዘ. ሑረት ሳ. ታት. በብ. ሐወርት መድ. ሐዋርያ ምእ. ያት.በብ. የሐዋ.14÷4 ዕብ.3÷1 ማቴ.10÷2 ሐሥረ፡ ጕሰቈለ በ5 ይፈታል ኢሳ.3÷8 ሚል. 2÷9 ሐሣር ዘ. ሰቈ.1÷7 ኢዮ.18 ÷12 ሕሥረት ሳ.መዝ.68÷20 ሐሠርት መድ.

ሐረረ፡ አረረ ሕዝ.24÷10 ሕራር ዘ ጦቢ.6÷17

ጎብረ፡ አንድ ሆነ ሚራ.7÷12 ጎብረት ሳ የሐዋ.2÷42 ማጎበር ባ ጉባሬ ጥ

ጕበረ፡ ሸለመ ጉባሬ ጥ

ጎንገረ፡ እሽኮኮ አለ

ጎፀረ፡ አጠረ ዮዲ.5÷1 ሆሴ.11÷12 ጎፁር ዘ ማጎፀር ባ ራት በብ መኃ.7÷3 ኢሳ.1÷8 ጎፅረት ሳ ታት. በብ. ሐፀርት መድ.

ጎፅረ፡ አጭር ሆነ ማቴ.24÷22 ጎፂር ው. ሕዝ.17÷24 ጎፅረት ሳ. ታት. በብ

ሐፍረ፡ አፈረ ኤር.6÷15 ዘፀ.10÷3 ሕፍረት ሳ. ማሕፈር ባ. ሚራ.40 ÷23

ሐፈረ፡ ወደደ ማሕፈር ባ.

ሰጠረ፡ መዘነ ልጥር ዘ.

ሰዋረ፡ በሳ

መረ፡ መረረ ምሳ.5÷4 ምረት ሳ. ሰቈ.3÷20 ሚራ.4÷6 መሪር ው. ራዕ.8 ÷11

መሀረ፡ አስተማረ በ6 ይፈታል መዝ.94÷10 መምህር ባ. ዘፍ.13÷18፣ 14÷13መምህራን በብ. መዝ.50÷13 ምህረት ሳ. ታት . በብ. ሮሜ. 1÷31 2ጢሞ.3÷3 ትምህርት ባ.ከ. ምሳ.17÷21 መህርት መድ.

መተረ፡ ቆረጠ 1ሳሙ.17÷46 መሳ. 19÷29 ምትረት ሳ. ታት.በብ. ምታር ዘ. 1ዜና.13÷11 ራዕ.14÷ 15 መከረ፡ መከረ በ2 ይፈታል ኢሳ.11÷2 ፣55÷8 መክር ምክር ዘ. ማቴ.13÷39 መዝ.110÷10 መክርት መድ. ኢዮ.22÷20

መኰረ፡ ጠበሰ፣ ፈተነ ሚራ.2÷5፣ 13÷11 መከራ ጥ. ያዕ.1÷12

መዘረ፡ ጠመቀ ምዝር ዘ. መክ.2 ÷8

መዝበረ፡ አፈረሰ ምዝባር ዘ. ምዝ ባሬ ጥ.

መጸረ፡ አመሰኳ አመነዥኸ ራዕ. 16÷10 ሚራ.34÷16 ምጽረት ሳ. ታት. በብ.

ሠምረ፡ ወደደ በ5 ይፈታል ያዕ.4÷15 ዘፍ.5÷24 ዘሌ.1÷3 ሠምር ዘ ሥምረት ሳ. ኢሳ.38÷3 ታት. በብ. መሥመር መሥመሪ ባ ጥበ.4÷10

ሣረረ፡ ወጣ፣ ሠራ በ3 ይፈታል መዝ.101÷25 ሐጌ.2÷19 ሥረት ሳ. ጥበ.5÷11 ሠራሬ ጥ.

ሰቈረ፡ በሳ ኢዮ.41÷19 ምሳ.23 ÷27 ስቁረት ሳ. ሕዝ.8÷7 ማቴ.19÷24

ሰተረ፡ ቀደደ መዝ. 139÷5 ሚራ. 42÷5

ሰበረ፡ ሰበረ ኢሳ.45÷2 ምሳ.25÷15 ስብረት ሳ ዘሌ.24÷20 ኢሳ.22 ÷5

ስባር፡ ዘ. መሳ.9÷53

ሰዐረ: ሻረ በ3 ይፈታል ሉቃ.16÷4 ዳን.2÷21 ማቴ.5÷17 ስዕረት ሳ. ሕዝ.16÷6

ሥዕረ: ለመለመ በ2 ይፈታል ዘፍ.21÷14 መሳ.4÷19 ሣዕር ዘ. አሥዕርት በብ. ዘፍ.1÷11 ዮሐ.6÷10

ሰክረ: ሰከረ ዘፀ.10÷12 ኢሳ.34÷7 ስካር ዘ. ኤር.13÷13 ስክረት ሳ.ዘ. 1ጴጥ.4÷3 ሰከርት መድ. ገላ.5÷21 ምሳ.20÷1 ማቴ.24÷49

ሰወረ: ሸሸገ ዕዝ.ሱቱ. 14÷6 ዘፀ.25÷2 ፤15÷2 ስዋሬ ጥ. መሰውር ምስዋር ባ. መዝ.17÷11 ጥበብ.17÷3

ሰዘረ: ሰነዘረ ስንክ.ሚያ.7 ስዝር ዘ. ኢሳ.40÷12 1ሳሙ.17÷9

ሠገረ: ተራመደ በ2 ይፈታል 1ሳሙ.17÷39 የሐዋ.3÷8 ሠገር ዘ. ራት በብ. ማቴ.27÷65 ምስጋር እግር ባ. ዘዳ.2÷5 የሐዋ22÷3 አእጋር በብ. ሠገር በፎ በብ. መክ.5÷1

ሰፀረ: ሰነጠቀ መክ.10÷9 ስፅር ዘ ስፅረት ሳ.ታት.በብ.

ሰፈረ: ለካ ማቴ.7÷2 ኢሳ.40÷12 ስፍር ዘ. ስፍረት ሳ ታት በብ. መስፈርት ባ. ከ. ዓሞ.8÷5 ሩት.2÷17

ቈረ: ቀዘቀዘ ዘፍ. 27÷44 ኢዮ.14÷13 ቁር. ዘ. ዮሐ.18÷18 ኢዮ.31÷18 ቁረት ሳ. መቊረሪ ባ. መሸ ዘ.

ቀሐረ: ተኮሰ ቀሐር ዘ.

ቀመረ: ቈጠረ ሚራ. 43÷12 ቀመር ዘ. ኢሳ.40÷22 አቅማር በብ.

ቀበረ: ቀበረ ማቴ.8÷21 ራዕ.11÷9 ቀበር ዘ. 2ዜና. 16÷14 ፤21÷19 ቅብረት ሳ. መቅበርት ባ.ከ. ራት በብ. መቃብር ባ. ጦቢት 4÷16 ዘፍ. 23÷9 ቀበርት መድ.

ቆበረ: ጭጋግ ሆነ መዝ.27÷10 ቆባር ዘ. ሕዝ.4÷12 ዘዳ.28÷24

ቀቶረ: ሳበ፤ ቀትር ሆነ በ4 ይፈታል መሳ.3÷23 ማር.15÷33 ቀትር ዘ. ቅታሬ ጥ. ኢሳ.18÷4 ዘፍ.18÷1

ቆጸረ: ቈረጠመ ቁጸሬ ጥ.

ቀጸረ: ከበበ ቅጽር ዘ. ታት. በብ. ምሳ.28÷4 ዘሌ.25÷29 ቅጽረት ሳ.

ቈፀረ: ቋጠረ፤ ፀነሰ መዝ. 16÷10 ቁፅረት ሳ. ቁፅር ዘ. ኢዮ.41÷6

ቀፈረ: ለመጠ ቀፈር ዘ. ማር.10÷25 ዘፀ.26÷24 ቅፋሬ ጥ.

በረ: በረረ ብሩር ዘ. ምሳ.8÷19 ማቴ.26÷15 በራውር በብ.

ባህረረ: ብርር ብርር አለ ኢዮ.20÷24 ኤር.9÷13 ባህር ዘ. አብህርት በብ. ዘፍ.1÷9 ዳን.7÷2

በደረ:ቀደመ በድር ዘ. በደራ ጥ.

በኮረ: ሾመ፣ታጐለ፣በኩር ዘ. ዘፍ.25÷29 ብኩርና ምእ. ዘፀ.11÷5

ተዐወረ:ቸል ቸል አለ መዝ.21÷18

ተዐዝረ: ጭልጥ ብሎ ሄደ መሳ.15÷9 ትዕዝርት ምእ.

ተዐየረ: ተመጻደቀ ምሳ.5÷18 2ዜና.32 ÷17 ትዕይርት ምእ. ዕብ.11÷26

ተዘከረ: አሰበ፣ሥም ጠራ ሉቃ.23 ÷43 ፤22÷19 ተዝካር ዝክር ዘ. ራት. በብ. ኢሳ.66÷3 ሚራ.38÷23 መዝ.134÷13

ተዝጎረ: ኮራ ኢሳ.2÷12 ዮሐ.19÷14 ዝጎረት ሳ. ኢሳ.22÷16

ተድጎረ: ወደ ኋላ አለ ድጎር ዘ. ድጎሬት ምእ. ደጎርት መድ.

ተደረ: ተመገበ ሉቃ.14÷11 ድራር ዘ. ሩት.3÷7 ምድራር ባ. ሉቃ.14፡12

ተደብተረ: ተተከለ 1ዜና.17÷1 ደብተራ ጥ. ደባትር በብ. ሚራ.24÷10 ጦቢ.13 ÷10

ተገበረ: አረሰ ዘሌ.23÷3 ዘፍ.2÷7 ከመስተገብር ባ.

ተጋወረ: ጐረቤት ሆነ መዝ. 103÷17 ጐር ዘ. መዝ.88÷41 አግዋር በብ.

ተገየረ: መጻተኛ ሆነ

ተጠየረ: በወፍ አሟረተ ዘሌ.19÷ 26 ጥያሬ ጥ

ተግረረ: ተጣላ ሰቈ.1÷2 ፀር ተፅራር ግ. ኢሳ.63÷10 ሮሜ.5÷ 10 መስተግርር ባ.

ተፅዕረ: ተጨነቀ ኢሳ.63÷10 ፃዕር ዘ. ሮሜ.5÷10 ኢዮ. 21÷6

ንሕረ: አከረፈ ንሕረት ሳ. ዮና.1÷5

ነቈረ: አንድ ዐይና ሆነ ጥበብ. 2÷21 ዘካ.11÷17 ነቋር ው. ሚል.1÷8 ማቴ.18÷9 አንቀር እንቀር ዘ. መጽ.ምስ.

ነበረ: ተቀመጠ ሚራ.35÷9 መንበር ምንባር ባ. መናብርት በብ. መዝ.121 ንብረት ሳ. መኃ.7 ÷2 ነባር ዘ. ኑባሬ ጥ.

ነከረ: ለየ ዘዳ.17÷15 መዝ.86÷4 ነከራ ጥ. ስንክ. ጥር 14 ነኪር ው. ዘዳ.17÷15 ኢሳ.18÷2

ነጠረ: ብልጭ አለ ጦቢ.1 ንጥር ዘ. ስንክ. ታህ.10

ነገረ: ነገረ ሮሜ.1÷2 ኢዮ.32÷6 ዕብ.1÷1 ነገር ዘ. ራት በብ ናግራን ምእ. ገላ.1÷15 መስተና ግር ባ. ከ.ዳ.

ነጻረ: አየ 1ነገ.11÷11 2ነገ15÷16 አንጻር መንጸር ባ. ዘፍ.33÷12 ነጸረ: ለየ ኢሳ.38÷14 ምሳ. 4÷20 ንጸሬ: ጥ መነጽር ባ.

ጉራጅ

ያረ: ታወረ ዘካ.12÷4 ኢሳ.42÷19 ያር ዘ. ውረት ሳ. ታት በብ. ማር.3÷5 ሮሜ.11÷25

አጎሠርሠረ: አቅባባ አጠፋ ጎሠር ዘ.

አፅረ: አመላከተ ዮሴ. ዲዲ.29 አሜር ዘ. እማሬ ጥ. ትእምርት ባ.ከ.ም.ተአምር ባ.

አማጎበረ: ማጎበር አደረገ ኤር.33 ÷17 ማጎበር ..ዘ. ዘፀ.35÷1 ዘሌ.4 ÷13

አመሥጠረ: አራቀቀ ምሥጢር ዘ. ማቴ.13÷11 ጦቢ.12÷7

አምረረ: አሳዘነ

አመርአረ: አጣፈጠ ምሳ.5÷3 ፤24÷13 መአር ዘ. መሳ.8÷9 መአርኢር ው. ምሳ.9÷17

አማዕዘረ: አበራ ገድ.ተክ.ሃይ. ማዕዘር ምዕዛር ዘ.

አምዘረ: ጠመቀ ምዝር ዘ.

አምደረ: ጸና ዘፍ.1÷11 መዝ.103÷5 ምድር ዘ. ዘፍ.1÷10 ፤1÷1፤ 2÷7 አምዳር በብ.

አስመረ: አገለገለ መዝ.68÷31 ስምረት ሳ. ታት. በብ መስመሪ ባ.ሙሻ.ዘ.

ዐሠረ: ፲አደረገ በ4 ይፈታል 1ሳሙ.8÷17 ማቴ.22÷10 ፲ቱ ጉል ዓሞ.7÷9 ዐሥር ዘ. ዕሣሬ ጥ. ዘሌ.26÷26 ማቴ.25÷1 ዐሥሮን ምእ.

አሠረ: አሠረ ማቴ.23÷4 ማዕሠር ባ.

አስቆረረ: ተጸየፈ አጸየፈ ሮሜ.2÷22 መዝ.5÷6 ሰቆራር ዘ ዘፀ.5÷21

አስተምህረ: አማለደ 1ቆሮ. 13÷4 አስ ተምህሮ ጥ.

አስተሐቀረ: አቃለለ በ2 ይፈታል መስ ተሐቅር ባ. ዘፍ. 31÷35

አስተናበረ: አዘጋጀ 1ነገ. 18÷33 ሶፎ. 1÷12 ሚራ.3÷10

አስተፃመረ: አንድ አደረገ ማር.10÷9 ፀምር ዘ. ኢዮ.31÷20 ራእ.1÷14 መስተፃምር ባ. ፅምረት ሳ.

አሥገረ: አጠመደ በ3 ይፈታል ዮሐ.21÷3 ምሳ.1÷17 ምሥጋር ባ. ራት በብ. መስገርት ባ.ከ.መሣግር በብ ኢዮ.18÷8 መዝ. 10÷5

ዐረረ: ለቀመ መዝ.125÷5 ፤106÷37 ዐረር ዘ. ዘፀ.15÷10 ማዕረር ባ. ራት በብ ዐራራይ ምእ.

ዐቈረ: ቋጠረ ኢዮ.26÷8 2 ነገ. 12÷10 ዕቍር ዘ. መኃ.1÷13 ምሳ. 7÷20 ዕቍረት ሳ. ታት በብ. ዘፍ. 24÷27

አቍረረ: አበረደ መቁረሪ ባ.ሙሻ.ዘ.

ዐበረ: ድርቅ ሆነ ኤር.23÷10 ኢሳ.19÷1 እቡር አባር ዘ. እቤራት አባራት በብ. 1ጢሞ.5÷9 ኤር.14 ÷1፤17÷8 ሐጌ.2÷17

አብሠረ: ነገረ ብሥራት ምእ.

ዐብደረ: መረጠ ወደደ ሆሴ.6÷7 ኤር.8÷3 በድር ዘ.

አንኩርኩረ : አገለባበጠ መንኮራ ኩር ባ. ሕዝ.23÷24 ናሆ.3÷2 ኢሳ. 28÷27 ነኩርኳር ዘ. ማቴ.28 ÷5

አንከረ: አደነቀ ኢሳ.25÷1 መንክር ባ.

አንወረ: አነወረ ሚራ.42÷20 1ቆሮ.6÷3 ነውር ዘ. መኃ.4÷7 አንዘረ: መታ እንዚራ ጥ. 1ሳሙ.16÷18 ኢሳ.5÷12

አንጸረረ: አንዶረረ ጨርቅ ጨርቅ አለ ኢዮ.2÷9 ነጸራር ነዶራር ዘ. ኢዮ.30÷ 15

አንገርገረ: ጣለ ነገር.ጋር ዘ.

አንጉርጉረ: አንጉረጉረ ዮሐ.7÷12 ነጉርጓር ዘ.

አንጸረ: አመላከተ ዘፍ.18÷16 አንፃር ዘ. ዳን.6÷10 መሐ.6÷5

አእመረ: አወቀ በ3 ይፈታል ኢዮ.42÷6 የሐዋ. 8÷30 እምረት ሳ. አእምሮ ጥ. ሮሜ 7÷25 ማእምር መስተአምር ባ.

አውተረ: አዘወተረ በ4 ይፈታል ሉቃ.22 ÷44 ወትር ዘ. አውታር በብ መዝ.32÷2

አግመረ: ቻለ በ6 ይፈታል ትግምርት ባ. ከ. መግመሪ ባ.ሙ ሻ .ዘ

አግረረ: ተገዛ አስገዛ መግረሪ ባ. ሙሻ. ዘ.

አጸረ: ጠመቀ ዮሐ.19÷29 ምሳ.24 ÷68

አጽረረ: ሸፈተ ጸር ዘ. አጽራር በብ.

አፍቀረ: ወደደ 1ቆሮ.13 ሚራ.9÷8 ፍቅር ዘ. 1ዮሐ. 4÷18 መስተፋቅር ባ. መፍቀሪ ባ. ሙሻ. ዘ ሮሜ.2÷8

ከመረ: ከመረ ክምር ዘ. ሚራ.21÷9

ከብረ: ከበረ ሚራ. 3÷11፤20÷11

ክብር ዘ. መዝ.18÷1 ዘፀ.16÷7 ፤10÷1 ክብረት ሳ. ከበሮ ጥ ኤር 38÷4 መዝ.150÷4 ዳን.3÷10

ከተረ: ከበበ ጥበ.18÷21 ክትረት ሳ. ከተራ ጥ.

ከፈረ: ለካ ከፈር ከንፈር ዘ. አክፋር ከናፍር በብ. መዝ.44÷2 ሚራ.21÷ 16 ኤር.7፡29

ኰስተረ: ጠረገ ስንክ መጋ.10 ኩስታር ዘ.

ወሥረ: ገዘገዘ 1ዜና.20÷3 ውሣሬ ጥ ምሣር ባ. ዘዳ.19÷5 2ነገ.6÷5 ሞሠርት ባ.ከ. 2 ነገ.12÷31 መዋ ሥርት በብ

ወቀረ: ወቀረ ውቅሮ ጥ. ዘዳ.3÷ 27 2ነገ.22÷6

ወተረ: ሳበ መዝ.91÷3 :7÷12 ወትር ዘ. አውታር አውታራት በብ. ሞተር ባ.

ወገረ: መታ በ4 ይፈታል ዘፀ.1÷22 ወግር ዘ. ዘፍ.31÷46 አውግር በብ. ውግረት ሳ. ሞገር ባ. 1ሳሙ.14÷14 ሉቃ.22÷41

ወፈረ: ተሰማራ ሆሴ.14÷6 መዝ.125÷5 ሙፋር ሞፈር ባ ምሳ.27÷23 መዝ.143÷13

ዘሠረ: አመሰገነ ዘምሪ ዘ. ዜማ ዝማሬ ጥ. ዘፀ.15÷2 መዝ.32÷31 መዘምር መዝሙር ባ. ራት በብ ዘፀ.15÷20

ዘርዘረ: በተነ ሔኖ.103÷15

ዘከረ: ስም ጠራ መዝ.78÷8 ዝክር ዘ መዝ.134÷13

ዘፈረ: ጫፍ ሆነ ማቴ.23÷5 ዘፈር ዘ. መዝ.44÷13

ደኀረ: አጨ በ3 ይፈታል መዝ.61 ÷4 ደኀርት መድ.

ደመረ: ጨመረ ዘፀ.26÷11 ፤30÷9 ድማሬ ደመራ ጥ. ትድምርት ባ.ከ.ም

ደጐረ: በሳ ድጕር ዘ.

ደፈረ:ደፈረ ስንክ. ጥር 8 ድፍረት ሳ. ገብረ: አደረገ በ3 ይፈታል ኢሳ.19÷9 ምሳ.12÷11 ግብር ገብር ዘ. አግብርት በብ. ገበርት መድ. ግብርና ምእ. ናት በብ.

ገዐረ: ጮኸ ዘፀ.2÷23 ኤር.29÷2 ገዐር ዘ.

ገዘረ: ገረዘ ግዝረት ሳ. ዘፍ.17÷7 ዘፀ.12÷43 ቈላ.2÷11

ጐጸፈረ: አከከ ጕጽፋር ዘ. ዘሌ.21÷20

ጥሕረ: ጮኸ ኤር.2÷15 ኢሳ.31÷4 ጥሕረት ሳ. ምሳ. 19÷12

ጠመረ: ጻፈ ጦማር ዘ. 2ዮሐ.1÷12 3ዮሐ.1÷13

ጠፈረ: ታታ መዝ.103÷4 ጠፈር ዘ. ዘፍ.1÷6

ፆረ: ተሸከመ ዘፍ.27÷40 ፆር ዘ. አጽዋር በብ ፅረት ሳ. መፆር ባ. መፃውርት በብ. መኃ.3÷9 ዘፀ.27÷6 ፀወርት መድ.

ጸፈረ: ቈረጠ፣ታታ፣ በ8 ይፈታል ዘዳ.21÷12 ጽፍር ዘ. አጽፋር በብ. ኢሳ.13÷22 ዳን.4÷30 ጽፍሮ ጥ. መዝ.68÷31 ዘሌ.11÷3

ፀበረ: ጭቃ ሆነ ናሆ.3÷14 ፀብር ዘ.2 ጴጥ.2÷22

ፈሐረ: አጨ ማቴ.1÷16 ሆሴ.2÷21 ፈሐር ዘ. ፍሕረት ሳ. ፈሐርት መድ.

ፈርፈረ: ቈረሰ ማቴ.15÷27 ፍርፋር ፍርፍር ዘ. ፍርፍርና ምእ.

ፈኀረ: ተረጕመ ሉቃ.24÷32 ፍካሬ ጥ. መፈክር መ.ው. ዘፍ.40÷8 መዝ.1÷1 ራእ.1÷20 መሳ.7÷15

ፈጠረ: ፈጠረ በ6 ይፈታል ኤር.1÷5 1ጴጥ.4÷19፣2÷3 ፍጥ ረት .ሳ.ዘ. ፈጠራ ጥ. ሮሜ.1÷20

የ ረ ምሥክር ሑረ: በ2 ይፈታል

ሑረ: ሄደ ሑሩ ወመሀሩ ውስተ ኩሉ አጽናፈ ዓለም እን. ማቴ. 28÷19

ሐረ: አመነዘረ አወጽኦ ለዝንቱ ብእሲ ዘበአ ውስተ ቤትከ ከመ ንሑሮ እን. መሳ.19÷23

ሐሥረ በ5 ይፈታል

ሐሥረ: ጕሰቈለ ሐሥሩ ወረኩሱ በምግባሪሆሙ እን. መዝ.13÷1

ሐሥረ: ጠፋ ወአሐሥሮሙ ለጸላእቱ እን. መዝ.88÷23

ሐሥረ: ወደቀ አንተ አሕሠርከ ለእቡይ ከመ ቅቱል እን. መዝ.88÷10

አሥረ: አፈረ ምላዕ ውስተ ገጸሙ ሐሣረ እን.መዝ.82÷16

ሐሥረ: ሞተ ወተራገፀ በማዕከለ እገሪሃ ወበህበ ተራገፀ በህየ ሐሥረ እን. መሳ.5÷27

መህረ በ6 ይፈታል

መህረ: አስተማረ ንዑ ደቂቅየ እምሀርክሙ ፈሪሃ እግዚአብሔር እን. መዝ. 33÷1

መሐረ: ማረ ይቅር አለ ብፁአን መሐርያን እስመ እሙንቱ ይትመሐሩ እን. ማቴ.5÷7

መሐረ: መጸወተ ወኩሎ አሚረ ይምሕር ወይሌቅሕ እን.መዝ.36÷27

መሐረ:ራራ ወበከመ ይምሕር አብ ውሉዶ ከማሁ ይምሕሮሙ እግዚአብሔር ለእለ ይፈርህዎ እን.መዝ.102÷13

መሐረ: ሰጠ ደቂቅየ እሙንቱ ዘምሕሮ እግዚአብሔር ለገብርከ እን. ዘፍ.33÷5

መሐረ: አዘነ ያምሕሩኒ እሱ ሰብእ ናሁ ሣልሶሙ ወአልቦሙ ዘይበልዐ እን.ማቴ.15÷32

መከረ በ2 ይፈታል

መከረ: መከረ ተማከሩ ሊቃነ ካህናት ከመ ይቅትልዎ እን. ዮሐ.11÷53

መከረ: ፈተነ ኢታምክሮ ለእግዚአብ ሔር አምላክከ እን. ማቴ.4÷7

ሠምረ በ5 ይፈታል

ሠምረ: ደስ አለ ወዘፈነት ወለተ ሄሮድያዳ ወአሥመረቶ ለሄሮድስ ወለአለ ይረፍቁ ምስሌሁ እን. ማር.6÷22

ሠምረ: ወደደ ሠምረ ልቡ ከመ ያግዕዘነ እምቅኔተ ሞት መሪር እን.

ሠምረ: ፈቀደ እመ ኢትገብሩ ሥምረቶ ለልዑል ኢትቀውሙ በየማን እን.

ሠምረ: አማረ ወአዕረገ ለአቡሁ ርእሶ ዕጣነ ወመስዋዕተ ሥሙረ እን.

ሠምረ: አገለገለ ሰማዕተ ኮኖ ከመ አሥመሮ ለእግዚአብሔር እን.ዕብ. 11÷5

ሠረረ በ3 ይፈታል

ሠረረ: በረረ፣ወጣ መኑ ይሁበኒ ክንፈ ከመ ርግብ እሥርር ወአዕርፍ፡ እንዳ. መዝ.54 ÷6

ሠረረ: ተወረወረ ኢትፈርህ እምግርማ ሌሊት እምሐፅ ዘይሠርር በመዓልት መዝ. 90÷5

ሠረረ: ወጣ፣ ሠረረ አሠርቱ ወሐምስቱ ሱራሬሃ በዕመት እን. ሉደልፍ

ሠዐረ በ3 ይፈታል

ሠዐረ: ሻረ ኢይምሰልክሙ ዘመጻእኩ አሥዓር ኦሪተ ወነቢያተ እን. ማቴ.5÷17

ሠዐረ: አሰናበተ ይእዜ ትሥዕሮ ለገብርከ እን. ሉቃ. 2÷29

ሠዐረ: አጠፋ ወትሥዕር ዝክሮሙ ኀቡረ እን. መዝ.9÷6

ሠገረ በ2 ይፈታል

ሠገረ: ተራመደ ወይበጽሕ በሰለሥቱ ምሥጋር እን.

ሠገረ: ወታደር ሆነ ወመጽአ ሠገራት በሌሊት እን. ዮሐ. 18÷3

ሥዕረ በ2 ይፈታል

ሥዕረ: ለመለመ ውስተ ብሔር ሥዑር ህየ የኀድረኒ እን. መዝ.22÷2

ሥዕረ: ፈጠሰ አዳነ ተሥዕርኪ እም ደውየኪ እን. ሉቃ. 13÷12

ቀተረ በ4 ይፈታል

ቀተረ: ዘነጋ ቄለፈ ዕፅው ጐኅት ወቅቱረ እን. 2 ነገ. 6÷32

ቀተረ: ቸነከረ፣ ሰቀለ ዘበዮርዳኖስ ተጠምቀ ወዘበመስቀሉ ተቀትረ እን. መጽ ምስጢ.ገጽ 373

ቀተረ: ቀትር ሆነ ይጼልለከ እም ፀሐይ ቀትር እን. ሚራ.31÷19

ቀተረ: ሸተተ ወኢትደምሩ ዕጣነ ዘካልዕ ቅታሬሁ እን. ዘፀ.30÷9

አሠረ በ4 ይፈታል

አሠረ: አሠረ ወአሠሮ ፤ተ ምዕተ ዓመተ እን. ራእ.20÷2

አሠረ: አደመ፣ ቀጠረ በልዎሙ ለእለ ዐሠርናሆሙ ንዑ ውስተ ከብካብየ እን. ማቴ.22÷3

አሠረ: ከአሥር አንድ ሰጠ ዐሥራተ ይዔሥር እን. 1ሳሙ.8 ÷17

አሠረ: ተከተለ አሠረ ንጉሥ ለረዊጽ እን. መሐ.

አስተሐቀረ በ2 ይፈታል

አስተሐቀረ: አቃለለ ናቀ ወአንቱ ሙሰ ታስታሐቅሩኒ እን. ዮሐ.8÷ 49

አስተሐቀረ: አታለለ ናሁ አስተሐ ቀርከ ወሐሰተ ነገርከኒ እን. መሳ. 16÷15

አሥገረ በ3 ይፈታል

አሥገረ: አጠመደ ዘሠርዐ መሥገርተ ውእቱ ይሠገር ቦቱ እን. ሲራ.27÷26

አሥገረ: አሻገረ አሥግረኒ እምባሕረ ኃጢአት እን. ስንክ መጋ.30

አሥገረ: አወጣ አተረፈ አስተላ ለፊ ለለቮቱ ዓም ያሠግሩ ፩ደ ወረኀ እን. አቡሻ

አእመረ በ3 ይፈታል

አእመረ: አወቀ እግዚአብሔር የአምር ኩሉ እን.

አእመረ: መረጠ፣ወደደ አእመር ኩከ ሙሴ እን.

አእመረ: ተገናኘ አእመራ አዳም ለሔዋን እን. ዘፍ.4÷1

አውተረ በ4 ይፈታል

አውተረ: አዘወተረ ሀበነ ዘወትር ጸሎተነ እን. ኪዳን

አውተረ: ተጋ አውተረ ጸልዮ እን. ሉቃ.22÷34

አውተረ: ዘረጋ ኢታውትር እዴከ ለእንተ ኢኮነ እነቲአከ እን. ምሳ.5÷20

አውተረ: ተከረ፣ በክፉ ተመለከተ አወትር አእይንትየ ላዕሌሆሙ እን. ዓሞ.9÷4

አግመረ በ6 ይፈታል

አግመረ: ቻለ ዘያገምር ኩሎ ወኢያገምሮ መካን እን. ቀሌ.ገ.44

አግመረ: አሸነፈ አፎ ተገምረት ወተአኅዘት ምክሐ ለኩላ ምድር እን. ኤር.40÷8

አግመረ: አጠፋ ፀርሰ ተገምሩ በኵይናት ለዝሉፉ እን. መዝ.9÷6

አግመረ: ሰበሰበ፣ ጨረሰ፣ አወጣ ወሶበ ተገምረ ኩሉ ሕዝብ ወዐደው ዮርዳኖሰ እን.ኢያ. 4÷1

አግመረ: ገዛ፣ወረሰ ይፈቅዱ ያገምርዋ ለምድር ባሕቲቶሙ እን. ኢሳ.5÷8

አግመረ: ተሸከመ ሰማይ ወምድር ዘኢይክሉ አግምሮቶ በላእሌኪ ተገምረ እን.

ወገረ በ4 ይፈታል

ወገረ: መታ ዘአልቦ ኃጢአት ለይገራ በእብን እን. ዮሐ.8÷7

ወገረ: ዕጣን አሳረገ ይወግር ዕጣነ ለአማልክት እን. ስንክ. ሚያ. 23

ወገረ: ጣለ ወገሮ ውስተ አሳት እን. ኤር.43÷23

ወገረ: ወረወረ ወተአተተ እምኔሆሙ መጠነ ሙጋረ ዕብን እን. ሉቃ.22÷41

ደኀረ በ3 ይፈታል

ደኀረ: መረቀ በአፉሆሙ ይድኅሩ ወበ ልቦሙ ይረግሙ እን.መዝ.61÷4

ደኀረ: ፈታ ዘደኀረ ብእሲቶ ወሖረ ካልእተ ዘመወ እን. ማቴ.19÷9

ደኀረ: አዘዘ፣ ፈቀደ ሙሴሰ በከመ እከየ ልብከሙ ደኀረከሙ ትኅድጉ አንስትያ ከሙ እንዳ. ማቴ.19÷8

ገብረ በ3 ይፈታል

ገብረ: አደረገ ንፈቅድ ትግበር ለነ ዘሰአልናከ እን. ማር.10÷35

ገብረ: ፈጠረ በቀዳሚ ገብረ እግዚአብሔር ሰማየ ወምድረ እን. ዘፍ.1÷1

ገብረ: ሠራ ሠዱሰ ዕለተ ትገብር ተግባረከ እን. ዘፀ.20÷9

ጸፈረ በ8 ይፈታል

ጸፈረ: ታታ፣ ጠለፈ ወጽፍሮሁ ከመ ዘርዜቅ እን. ዘፀ.28÷22

ጸፈረ: ጕንጕነ ወጸፈሩ ሐራ አክሊለ ዘሦክ እን. ማቴ.27÷29

ጸፈረ: ተበተበ አፉከ አብዝኀ ለአኪት ወልሳንከ ጸፈራ ለኅብል እን. መዝ.49 ÷20

ጸፈረ: ጽፍርን ቈረጠ ትላጽያ ርእሳ ወትጸፍራ እን. ዘዳ.21÷12

ጸፈረ: ሠራ ወአኮ በተጸፍሮ ስእርቶን እን. 1ጢሞ. 2÷9

ጸፈረ: ደነደነ ጽፉራት በኅጢአት እን. 2 ጢሞ.3÷7

ጸፈረ: አሠረ ከመ ሕባኔ ሀብል ጸፈረ ውስተ ክሣድየ እን. ኢዮ.30÷18 ምሳ.20÷1

ጸፈረ: አጠመደ ዘክልኤ ፍናቱ ይወድቅ በአሐቲ ወይጸፍር እን. ምሳ.28÷19

ፈጠረ በ6 ይፈታል

ፈጠረ: ፈጠረ ተሰአል ዘቀዲሙ መዋዕለ ዘኮነ እምቅድሜከ እምአመ ፈጠሮ እግዚአብሔር ለአኃለ እመ ሕያው ዲበ ምድር እን. ዘዳ.4÷32

ፈጠረ: አዲስ ነገር አወጣ ሳተ በእውቱ መዋዕል ዘፈጠረ እምልቡ ገብረ በዓለ ለአ

ፈጠረ: አደረገ አነ እፈጥር ሰላመ እን. ኢሳ. 45÷7

ፈጠረ: አጠቆረ ጻፈ ቀረጸ ውስተ ሥጋሆሙ ኢትፍጥሩ ለክሙ ፈጠራ እን. ዘሌ.19÷28

ፈጠረ: ሠራ ዘይፈጥር ፃማ ዲበ ትእዛዝ እን. መዝ. 93÷20

ፈጠረ: ወደደ ሙሴ ፈጠረ ፈጣሪሁ እን.

የረ ግሥ ነባር

ረ: ብሂል ረግዓ ሰማይ ወምድር ሰማይና ምድር በቃሉ ረጋ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ምዕረ: ፈጽሞ አንድ ጊዜ ዘፀ.30÷10 ዮዲ.5÷20 ቲቶ.3÷10

አሚረ: ጊዜ መዝ.140÷2ነገ.60÷8

ካዕብ

ሄኔሴፍሩ: የሰው ስም ጥቁር 2 ጢሞ.1÷16

ሄንብሩ : ማጀት

ሰቄዘሩ: ስርጥ መንገድ

ኔቄጥሩ: የሸቱ ውኃ ሔኖ.31÷1

እለቄጥሩ: የወርቅ የብር ጉብጉብ፣ 4 ራስ አሞራ ሕዝ.40÷3

እምድሩ : አካቶ

ጌልዳቦሩ: ቦሀቃ

ሣልስ

መስትሪ: ኮከብ

ማሪ: ሚርተኛ ዘፍ.41÷45 ዘፀ.2 ÷16

ታስሪ: ጥቅምት

አንበሪ: ታላቅ አሣ ዘፍ.1÷21 ኢዮ.9÷13 ማቴ.2÷42

ዕብራሪ: የካቲት

ወስቆሪ: ግንቦት

ዘምሪ: የሰው ስም 1.ነገ 16÷9 ዘጉ.25÷14

ራብዕ

ሐራ: ጭፍራ ዮሐ.19÷33

ሊቶስጥራ: ጸፍጸፍ

መብራ: አላማ

መዓረግራ: የዶሮ ማር መጨኛ

መከራ: መከራ ዮሐ. 16÷33፣14÷ 21

ሙራ: አበባ

ሜላንትራ: ጉልበት

ሰጺራ: ጭፍራ ማር.15÷16 ዮሐ.18÷3
ሰጺራ: የሴት ስም የሐዋ.5÷1
ሰፋራ: ሐሞት
ሰፒራ: አውራሪስ
ሲሣራ: የሰው ስም መሳ. 4÷18
ሲራ: የቀለም ዓይነት
ሲፖራ: የሙሴ ሚስት ዘፀ.2÷16 ፤ 18÷3
ሶራ: ግምጃ የሴት ስም ዘፍ.11÷29፤ 21÷2 ፤23÷1
ቀምጦራ: ኮሮጆ ሳጥን ዮሐ.13÷29
ቅስራ: የሰው ስም
ተንከራ: ዕንቊ ነጭ ኢዮ.28÷19 ዘፀ.5÷7
ቶራ: አጋዘን ዘዳ.14÷5
ነከራ: መንፈስ ቅዱስ
ኒቄጥራ: አደይ
ንብቲራ: ኩስኩስት ዮሐ.13÷5 ስንክ ሐም.8
አምዛራ: የኖኅ ሚስት ኩፋ.6÷7
አበርባራ: አበልባሊት
ኤርትራ : ባሕር ዘፀ.10÷19 ፤13÷18
እንቆራ: እጭ አር.ጋ.5
አንደበራ: ዲቃላ፤ ሴሰኛ፤ ሰነፍ ዕብ.12 ÷8
አዶራ: የእግሩ ቀኖት
እንፎራ: ካህን ደመ መስዋዕት
ዕዝራ: የሰው ስም ዕዝ.1÷1 ስንክ ሐም.6
ኮራ: ጋን ጽዋ ዕዝ.7÷1 ፤8÷1 ዘፍ.44÷2
ዘግራ: ጅግራ
ዝሁራ: የኮከብ ስም
ዲቦራ : የሴት ስም መኃ.4÷4 መሳ.4÷4
ዲዮስጶራ: ወገን፤ ስደት፤ መበተን ያዕ1÷ 1
ገሞራ: ያገር ስም ዘፍ. 19÷24 ፤13÷10
ጌራ: የራስ ወርቅ ኢሳ. 59÷17 ኤፌ. 6÷17
ግሙራ: ፈጽሞ ከቶ አካቶ መዝ.12÷1
ግራ: የማር እንጀራ ኢሳ.64÷2 ዮዲ.16 ÷15
ጽርስፎራ: ሥጋወደሙ ኪዳ፤ ሥር. ቅዳ.

ኃምስ

ኅንብርብራ: ነጠብጣብ ዝንቡርጉር ዘሌ.13÷14 ኤር.13÷23
ሕጉራ: ቀይ ቀለም ጥበ.13÷14

ቆራ:ገበታ፤የሰው ስም መሳ6÷38 ዘጎ.16÷1
ኖራ: የሰው ስም
እስከደራ: የላይ ገበታ ሕዝ.40÷44
ኮራ: ኤጲስ ቆጶስ 1 ዕዝ.10÷6
ውራውራ: ዕንቊ 1ዜና. 29÷7
ጰደራ: ግምጃ ሕዝ.9÷2 ራዕ.1÷13 ዘፀ.28÷4፤25÷7
ፕፕራ: በርበራ ሐኖ. 32÷1

ሣድስ

ሐመር: መርከብ፤ ቤተክርስቲያን ዮና.1÷3 መዝ.47÷7
ሐምር: የቀለም ዓይነት
ሐሠር: ገለባ ሚራ.21÷9 ማቴ.3÷ 12
ሐሪር: ሐር የሐዋ.16÷14
ሐሩር: ሞቃት ዘፍ.31÷40 ማቴ. 20÷12
ሀገር: አገር፣መንደር፣ከተማ ኤፌ. 2÷19
አህጉር በብ መዝ.106 ፤37 ማቴ.5÷15
ጎብር: መልክ አይነት ዘፍ.37÷3 ሕንባር : ብርኩማ
ሐር: የሰው ስም ዘፀ.17፡12
ሆር: የተራራ ስም ዘጎ.20÷22-29
ሐሜር: መስፈሪያ ሕዝ.45÷13 ሆሴ.3÷2
መስቀር : ታቦት መርከብ ሐኖ. 89፤1÷6
መርመር: ዕብነ በረድ
መትገር: አውታር ዘጎ.3÷37
መዓር: ማር መሳ.8፡9 ዘፍ.43÷11 መዝ.117÷12
መክር: መክር ለቃሚ ሩት. 1÷22 2÷23
ማሴር: ነሐሴ በግብጽ
ማር: አቤቶ ሊቅ
ምንጎር: ፏፏቴ7 ፈሳሽ የውኃ ጉድጓድ
ምእዛር: ብርሃን ዘፍ.1÷16 1ቆሮ .15÷41
ምድር: ምድር ዘፍ.1÷10፤1÷1 ፤2÷7
ሠውር: ሠራውር ሱሪ
ሰንፔር: ዕንቊ ዘፀ.24፡10 ራእ. 21÷19
ሰኖባር: ድድ፣የሶርያ ዛፍ.
ሰውር: የኮከብ ስም
ሰደር: ሸንጉ
ሳኔር: የተራራ ስም ዘዳ.3÷8 መኃ.4 ÷8
ሳዶር: ችንካር መጽ.ምስ.ድርማሕ
ስልምናሶር: የሰው ስም ጦቢ.1÷1 ዮና.3÷6
ስንክዕሩር: ለውዝ ገውዝ
ስንክሳር : የተሰበሰበ ጉባኤ ስንክ. መስ.1 እና 23
ሥር: በሬ ዘጎ.29÷8 ዘፀ.20÷17 አስዋር በብ. መዝ.21÷12
ሦክር: ስኳር መዝ.118÷103 ፤ 18÷10

ሶፎር: ዕንቊ ኢዮ.22÷24
ቀትር: ሰዓት መዝ.90÷6 ዘፍ.18÷1
ቃር: ዲን ስንክ ሐም.5
ቃቄር:ቁራ
ቁሳር: ስንጥቃት፣ አጼ ንጉሠ ነገሥት ዮሐ.19÷12 ሉቃ.20÷25፤ 2÷1
ቁደር: የንስሐ ጥምቀት
ቁዳር: ዘላን ዘፍ.25÷12 መኃ.1÷6 መዝ.119÷5
በድር: የአይሁድ በዓል ሩጫ ገድል
በትር: በትር፣ እመቤታችን ኢሳ.11 ÷1 ኢዮ.40÷17 መዝ.22÷4 ዘጎ. 17÷1 ዘዳ.21÷2
ቤልሆር: ሰይጣን 2ቆሮ.6÷16
ቤያዳር: መጋቢት
ብልጣሶር: የሰው ስም ዳን.5÷25 ፤1÷7
ብሩር: ብር ዘጎ.31÷21፤ ተረ. ኤር.7÷2
ባሳር: የሰሎሞን ስም ጥበ.1÷1
ብሔር: ሀገር ኢሳ.49÷30
ተምር : ፍሬ ዘፍ.43÷11 ዘጎ.33 ÷9
ታቦር: ተራራ መሳ.4÷6 1ሳሙ. 10÷3 መዝ.88÷12
ቴልጌልቴልፌልሶር : ንጉሥ 2 ነገ.15÷19፤20÷29
ትእማር: የሴት ስም ዘፍ.38÷
ናቡከደነፆር : የሰው ስም ኢሳ.46÷1 ኤር.46÷2
ነምር: ነብር ኤር. 13÷23 ሆሴ.18÷8
ንስር: አሞራ ኢዮ.28÷7 ሕዝ.17÷3
አላዶር: የቀኝ እጁ ችንካር
አልአዛር: የሰው ስም እግዚአብሔር የረዳው ዮሐ.11÷1 ሉቃ. 16÷19
አልቀር : ቍልቋል
አሜር: ፀሐይ ሲራ.2÷2 ራእ. 12÷1
አምቦር: ሽቱ
አሰር: ኮቴ፣ዱካ፣ከተማ ማቴ.4÷20
አሴር: ምስጉን ዘፍ.30÷12
አስቴር: የሴት ስም አስቴ.2÷5
አስፈር: በሽታ ዘዳ.28÷22
አሶር: የኤሳው ልጅ ዘፍ. 10÷22
አስፈሬር:አምና
አረር: እርሳስ ዘጎ.31÷22 ዘፀ.15÷10
አብያትር: የሰው ስም 1ነገ. 2÷26
አተር: በቁሙ ሕዝ.4÷9 ስንክ ጥር 30
አቱር: ጎዳር
አንቀር: ጉሮሮ ላንቃ

አክፋር: ሰንሰለት እግር ብረት
አውታር: አውታር የበገና ጅማት መዝ.150÷4
አየር: አየር ሰማይ ምሳ.9÷12
አዳር: መጋቢት 12ኛ ወር ዕዝ.6 ÷15
አዲር: የካቲት (ዕብ)
አጋር: ገረድ ዘፍ.16÷1-16
አፈር: የወርቅ ሥፍራ ዘፍ.10 ÷29 1ነገ. 9÷28
ኢያሴሜር: ኢያዜር ዕንቁ መኃ.3 ÷10
ኢያዜር: የንጉሥ ዘውድ አልቃሽ ዘጎ.21÷32
ኢዮር: ሰማይ ሥነ.ፍ.ይመ.
ኤልባዝር: አራስ ውሻ
ኤስፋር: ቁራጭ ሥጋ 1ዜና.6÷3
ኤረር: ሰማይ
ኤቦር: የሰው ስም ዘፍ.11÷14
ኤር: ብርሃን ጠባቂ ዳን.4÷10
እልመቃር: የገበጣ ጨዋታ
እልወር: ጉድጓድ
እቤር: አሮጊት 1ጢሞ.5÷9
እግዚአብሔር: የዓለም ጌታ ዘፍ.1÷1 ዮሐ.1÷1 መዝ.13÷1 ፤52÷1 ኤር.29÷13 ዘፀ15÷3
ዕጉስታር: ሬት ቃሚ ኤር.2÷21 ፤23÷15 ራእ.8÷11
ከምር: የወይን ጠጅ
ከውር: አጉዶ ምሳ.17÷3
ከፈር: ዕንቅብ መዝ.80÷6
ኮር: ኮርቻ መስፈሪያ 1ነገ.4÷22
ዘተር: ወለላ ምንጭ
ዘናቤር: ተቆናጣጭ ዝንብ
ዘውር: ዙሪያ
ዝጎር: መቃብር
ዘዓር: ያገር ስም ዘፍ.19÷22
ይሳኮር: ዋጋዬ ዘፍ.30÷16፤49÷ 14
ዮቶር: የሰው ስም ዘፀ.3÷1፤4÷18
ዲናር: ገንዘብ ማቴ.18÷28፤20÷2 ፤22÷19
ደብር: ተራራ እመቤታችን ሕዝ.6 ÷2 ዘፍ.7÷19
ደንደር: ኮሸሸሌ
ዳቤር: ጉባኤ ቤ/ክርስቲያን ኢያ.15 ÷15 መሳ.1÷11
ጌዶር: ጭፍራ 1ሳሙ.30÷8
ዴር: የገዳም ማኅበር ስንክ የካ.9
ዶር: እሳተ መለኮት ዘፀ.30÷10
ጉሞር: ቁና ዘፀ.16÷16-36
ጠፈር: ሰማይ ባጥ፣ ማገር መዋቅር
ፀምር: ግምጃ፣ እመቤታችን መሳ.6÷36 ኢዮ.31÷20 ራእ.1÷14 ዘዳ.32÷2
ጸንፈር: አሸክላ
ጸጉር: ጠጉር ማቴ.3÷4 ዘፍ.30÷32
ጽፍር: ጥፍር

ፊቃር: ቀሚስ ልባልባ ምሳ.31÷24
ፈሳር: ጣያት መዝ.105÷28 ዘጉ.23÷ 28 ስንክ. ሐም.11
ፒሎፖዬር: መርቆሬዎስ ድጓ

ግብዕ

ሀሮ: መሮ ኢዮ.40÷21
መባሮ: መቆፈሪያ
ቊጽሮ: መጠምጠሚያ ዘፀ.28÷4
ከበሮ: ከበሮ ከባርው በብ መዝ.150÷4 ኤር.38÷4 ዳን.3÷10
ውቅሮ: ሕንፃ
ዳዕሮ: ዋርካ ኢዮ.4÷17
ጌንታሮ: መሸቀቅ

ቀፍኖ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የቀ ነጠላ ግሥ

ሐልቀ: አለቀ ሚራ.14÷19 ሕልቀት ሳ. ታት በብ ማሕለቅት ባ. ከ. ታት በብ ኢሳ.12 15 ማቴ.26÷57 ሮሜ.10÷4
ጐለቄ: ቈጠረ ጦቢ.9÷4 ሕዝ.8÷34 ጕልቊ ዘ. ጕላቄ ጥ.
ሐብቈቈ: አረካከሰ ዕዝ.ሱቱ.9÷3 ሕብ. ቋቄ.ጥ. ያዕ.1÷27
ሐብቀቀ: ገረፈ
ሐንቀቀ: ተድላ ደስታ አደረገ ማር. ይሣ.1÷9 ሕንቃቄ ጥ.
ሐነቀ: አነቀ ማቴ.13÷7 ኢዮ.30÷18 ማቴ.18÷28 ሕንቀት ሳ. ሐነቅት መድ.
ሌቀ: አለቃ ሆነ ሉቃ.5÷16 ሊቅ ዘ. ሊቃውንት ሊቃን በብ ዘፍ.11÷25 ናት የብዙ ብዙ ዘፀ.18÷12 መዝ.148÷12 ዘዳ.37÷7
ልህቀ: አደገ ዘፍ.21÷8፤38÷11 ልህቅና ምእ ልሂቅ ው ፡ዘካ.8÷4 1ጢሞ.5÷14 --
ሞቀ: ሞቀ ዘፀ.16÷12 ኢሳ.44÷16 ሞቅ ዘ ሔኖ.76÷5 ሙቀት ሳ.
መቀቀ: አንጣጣ
መጠቀ: መጠቀ ዘፍ.30÷8 2ሳሙ. 7÷24 ምጥቀት ሳ. ታት በብ
ሠረቀ: ሠረቀ በ4 ይፈታል መዝ.102 ÷12 ሠርቅ ዘ. ስርቀት ሳ.ዘ ማቴ.2÷2 ምሥራቅ ባ. ታት በብ ሕዝ.44÷2
ሰቀ: ደገፈ ሲራ.13÷21 ሰቅ ስዋቅ ዘ. መዝ.107÷8 ሱቀት ሳ.
ሰሐቀ: ሳቀ ሉቃ.6÷21 ሲራ.30÷10 ሰሐቅ ዘ. ኤር.20÷8
ሰቅሰቀ: ከፈለ ሰቅሰቅ ዘ. ዘፀ.27÷4
ሰበቀ: መታ ስብቀት ሳ
ሰነቀ: ስንቅ ያዘ ኢያ.9÷2 ማር.9÷8 ጦቢ.5÷16 መዝ.77÷25

ስንቅ ዘ ጦቢ.5÷16 መስነቅት ባ.ከ. ታት በብ ምሳ.1÷14
ሰደቀ: ኮላ በ2 ይፈታል መኃ.2÷5 ስድቅ ዘ ሰደቃ ጥ. 1ሳሙ. 20÷29
ሰጠቀ ሰነጠቀ: የሐዋ.1÷18 ዘፍ.7÷ 112ነገ.23÷16 ስጥቀት ሳ ኢዮ.28÷4
ርጎቀ: ራቀ ኢዮ.6÷13 ኢሳ.29÷13 ርኅቀት ሳ ጥበብ.14÷16
ረቀቀ: ጻፈ ረቅ ዘ. 2ጢሞ.4÷13 ረፈቀ: ተቀመጠ ማቴ.26÷20 ዮሐ.13÷25 ርፍቀት ሳ. ማር.6÷39 ምርፋቅ ባ. ሉቃ.14÷7 ምርፋቃት በብ
በረቀ: ብልጭ አለ መብረቅ ባ መባርቅት በብ ኤር.10÷13 ኢዮ. 37÷4
ቤደቀ: ሠራ ቤደቅ ዘ ሕዝ. 27÷9
ተላጸቀ: አንድ ሆነ ዘፀ.28÷7 አጽቅ ዘ አእጹቅ በብ
ተሳለቀ: ተዘባበተ ኢዮ.17÷6 ሲራ.23÷13 መስተሳልቅ ባ ኢሳ.3 ÷4 መዝ.1÷2
ተዐርቀ: ተራቆተ ማቴ.25÷36 ኢያ.9÷11 ራቊ ጕልት ዕርቃን ምእ. ዘዳ.28÷48 ዘፍ.9÷23
ተአረቀ: ተራረቀ ሉቃ.12÷58 እርቅ ዘ. ሮሜ.5÷10 ኤፌ.2÷16
ተዳደቀ: ተጣላ ድድቅ ዘ መዝ.90 ÷6 መክ.2 ÷14
ተጠወቀ፤ ተከፋ አስከፋ ዘጉ.12 ፡25 ኢዮ.10÷1
ተጽእቀ: ተጨነቀ ማቴ.7÷14 ጻዕቅ.ዘ ሔኖ. 48÷8 ጽዕቀት ሳ
ነሰቀ: አነጠፈ ንስቀት ሳ. ዕዝ.6 ÷24
ነደቀ: ሠራ ዘፍ.2÷22 ፤11÷4 ንድቅ ዘ ማር.13÷1 ንድቀት ሳ ነደቅት መድ ዘፍ.10÷11
ናፈቀ: ተጠራጠረ ሮሜ.4÷19 ሉቃ.7÷14 ንፍቅ ዘ ዘፀ.2÷3 ኑፋቄ ጥ. 2ጴጥ.2÷2 መናፍቅ ባ.ገላ.5 ÷20 መናፍቃን በብ.
ነፈቀ: ከፈለ መንፈቅ ባ ዘፀ. 32÷8 መዝ.54÷23

ጉራጅ

ያቀ: አወቀ ማቴ. 24÷4 ማር.13 ÷9
ዐውቅ ዘ ዕውቀት ሳ መዝ.54÷13
አልጸቀ: ደረሰ ፤አስጠጋ ዓሞ.6÷3
አጥረቀ: አስቀመጠ አጥሪቅ ዘ
ዐመቀ: ጥልቅ ሆነ ሚራ.24÷29 ዕመቅ ዘ ኢዮ.11÷8 ዕመቃት በብ ማእምቅ ባ.
አሰቀ: አሸበ 2ሳሙ.21÷19 ዘፀ.36 ÷15
አበቀ: ታመመ አበቅ ዘ ዘዳ.28÷27
አንጸብረቀ: አንጸባረቀ ዘፀ.30÷34 ነጸብራቅ ዘ ቃት በብ
አድሰቅሰቀ: አነዋወጠ ተነዋወጠ መዝ.59÷2፤28÷8 ድልቅልቅ ዘ

አነቀ: አነቀ አሠረ ምሳ.3÷3 እንቍ ዘ አዕናቍ በብ ዘፍ.2÷12 ራእ.4÷3 ማእነቅ ባ ዘፍ.15÷4

አጠቀ: ታጠቀ በ3 ይፈታል ኤር.13÷1 አጠቅ ዘ አጠቅት መድ

አጥመቀ: አጠመቀ ጥምቀት ሳ ታት በብ ሉቃ.3÷16 ፤12÷15 ማር.1÷4 መጥምቅ ምጥማቅ ባ ታት በብ ዕብ.9÷10

ወሰቀ: ሳበ ውሳቄ ጥ መዝ.10÷2

ወድቀ: ወደቀ በ2 ይፈታል ኢሳ.14÷12 ማቴ.17÷ 6 ድቀት ሳ ታት በብ ሚራ.27÷29 ሙዳቅ.ባ

ወረቀ: ተፋ ወረቀት ምእ. ኢዮ.30÷10 ወርቅ ዘ ዘሌ .25÷50 ዘፍ. 2÷11: 13÷1 ማቴ.25÷18 ምራቅ ባ.

ዘሐቀ: ገፈፈ ዝሕቀት ሳ.1ሳሙ. 10÷3

ዘርዜቀ: ነፋ ዘርዜቅ ዘ ዘፀ.28÷22

ደቆ: ልጅ ሆነ ደቂቅ ደቅ ዘ. ማቴ.14÷21 ፤ 19÷13 ደቃውቅ በብ

ደመቀ: ወጋ ኢሳ 41÷16 ማቴ.21÷ 34 ድምቀት ሳ.

ጉሕቈ: ጎበጠ ጉሐሎ ዘ ጉሕቅና ምእ.

ጠለቀ: ተጸየፈ ምሳ. 24÷10 ጥልቅ ዘ. ጥልቀት ሳ. አርጋ.7

ጠበቀ: ያዘ ኢዮ. 15÷27 ማቴ.13÷7 ጠቢቅ ዘ ጠበቃ ጥ.

ጠንቀቀ: ጻፈ ሕዝ. 40÷5 ጥንቃቄ ጥ ምሳ.2÷11

ጠየቀ: ተረዳ ዳን.7÷16 ኢሳ.41 ÷20 ጥያቄ ጥ መጠይቅ ባ

ጽሕቀ: ተጋ 2ዜና.9÷23 2ጴጥ.1 ÷12 ጻሕ ቅ. ዘ. ፍ.ነ.24

ጸረቀ: ጋገረ ጸሪቅ ዘ. ማር.12÷42 ሉቃ.12÷6

ጸድቀ: እውነተኛ ሆነ በ2 ይፈታል ማቴ.1÷18 መዝ.14÷17 ጽድቅ ዘ. ጦቢ.2÷13 ጽድቀት ሳ. ጻድቅ ው. ጻድቃን በብ ማቴ.1÷19 ዕዝ.9÷15

ጸፈቀ: ጀጉለ 2 ዕዝ.14÷19 2ዜና.15÷9 ጽፍቀት ሳ . ጸፈቅት መድ.

ፈሐቀ: ፋቀ ፍሕቆ ጥ.ዘፀ.25÷18 ኤር.10÷5

ፈረቀ: ከፈለ አፍሪቃ ባ ፍርቃን ምእ ዘፀ.29÷28 ራእ.7÷10፤19÷1

የ ቀ ግሥ ምስክር

ሐልቀ በ1 ይፈታል

ሐልቀ: በዛ ወሐልቀ ክብሩ ለያዕቆብ እን.

ሠረቀ፡ ሰፈ፡ ይፈታል።

ሠረቀ: ሠረቀ ኢትሥርቅ ወኢትሐሱ እን . ዘፀ.20÷15

ሠረቀ: ተወለደ ሠረቀ በሥጋ እምድንግል እን. ውዳማር.

ሠረቀ: ባተ ሠረቀ ለነ ወርኃ ቡሩክ እን.ስንክ.መስ.1

ሠረቀ: ወጣ ሰረቀ ለነ ፀሐየ ጽድቅ እን.

ሰደቀ በ2 ይፈታል

ሰደቀ: ለየ ዘይሰድቅ ዋህድ ወኢይትነፈቅ እን. መዝገበ ሃይ.

ሰደቀ: ካሰ ሰደቁኒ በአከዋል እን. መኃ.1

ዐጠቀ በ3 ይፈታል

ዐጠቀ: ታጠቀ ወዕጠቆሙ ይፈት ሑ ሐራ እን. መል.ኢየ.

ዐጠቀ: ነቀነቀ ወዐጠቆን በኃይሉ ወወድቀ ውእቱ ቤት እን.መሳ.16÷30

ዐጠቀ: አጸና ወአጠቆ ፩ዱ ለካልኡ እንዘይብል አማን ዝንቱሂ ምስሌሁ ሀሎ እን.ሉቃ.22÷59

ወድቀ በ2 ይፈታል

ወድቀ: ወደቀ ወይወድቅ ወስተ ግብ ዘገብረ እን.መዝ.7÷15

ወድቀ: ጠቈረ ለምንት ተጎዝን ወለምንት ወድቀ ገጽከ እን. ዘፍ.4÷6

ጸድቀ በ2 ይፈታል

ጸድቀ:ጸደቀ ኢይጸድቅ ሰብእ በገቢረ ሕገ ኦሪት እን. ገላ 2÷16

ጸድቀ: እውነተኛ ሆነ ባህለ ኢሳይያስ ጸድቀ በጎበ ሕዝብ እን.

ቀብሂል ቀዳሚሁ ቃል

ቃል በመጀመሪያ ነበር

ሕቀ: ጥቂት መዝ.8÷5

ጥቀ: እጅግ ስንኪ መዝ.72÷1 ፤83÷1

ካዕብ

ሰንሰሪቁ: ስርጥ መንገድ፤ ግምጃ ራእ18÷12 ኢሳ.3÷23

በሕቁ: በጥቂቱ

እጠቁ: ገበታ

ዲብዲቁ: ብርሃን፤ ዲያቆን

ጠቢቁ: ሙክት ዶሮ ምሳ. 30÷31

ጸጥሪቁ: የሰው ስም

ሣልስ

ሳቂዳቂ: ቤተሰብ

ቂርቂ: ከፊለ ስም

አውራቂ: ነፋስ

አፍቂ: ያገር ስም

ፊንቂ: ያገር ስም

ራብዕ

ሐራጥቃ: መናፍቅ ፍ.ነ.3÷5

ሚላቃ: ቁና

ሰንደሊቃ: ሽቱ

ሴቃቤቃ: ስመ አምላክ

ሶርቃ: ተዝካር

ርብቃ: የሴት ስም ዘፍ.24÷16 ፤25÷20፤27÷5 ፤49÷31

በጥሪቃ: ሽምግልና

ባዜቃ: መድኃኒት መብረቅ ሕዝ. 1÷14
ቤዴቃ: የከበረ ነጭ ድንጊያ
ገላውቃ: እባብ ዋጭ አሞራ፤ ጉጉት ዘሌ.11÷14
ጣቃ: ጨለማ ዕብ.12÷18 ዘዳ.4÷11 ፤5÷19
ጥቃ: አጠገብ
ጼቃ፤ቤቃ: ስመ አምላክ መሳ.4÷5 ሐኖ.20÷1
ፈኒቃ: የተምር ዛፍ

ኃምስ

ሐቁ: ጥርስ ማፏጨት መንከስ
ሐቁ: ወገብ ኢዮ.38÷3 ፤ ዕብ.7÷5 ምሳ.5÷20
ሕቁ: ወዳጅ
መስቁ: ዘይት የሚያገቡበት መጠጫ፤ የሽማኔ መጠቅለያ መወርወሪያ
መርቁ: ቄላ የሰው ስም ስንክ ሚያ.3
ሞርሞርቁ: ያገር ስም ስንክ. ኅዳ.24
ቁውንቁ: ቤተክርስቲያን ዋንዛ
ባልቁ: ጭፍራ
ብርንቁ: ጉልማሳ
ተሰሎንቁ: ያገር ስም 1ተሰ.1÷1 የሐዋ. 17÷1
ኔሎቁ: የእንጨት ስም
አሊቁ: የጨው ባሕር ኢያ. 15÷2 ዘፍ. 14÷3
አሞቶርቁ: እንጆራ
አንቁ: ጭላት ኢዮ.39÷26
ጵሩጳጥቁ: የበግ መዋኛ ዮሐ. 5÷2 ነሕ.3÷1፤31

ሣድስ

ሐይቅ: ዳር መሳ.5÷17፤ ማቴ.15 ÷29 ሉቃ. 5÷1
ሕልቅ: ሥጋ አዝዋሪ
ሕቍ: ዘጲ ሽቱ 2 ዜና.10÷11 መኃ. 1÷16 ራእ.18÷12
መሐልቅ: ክብ
መልሕቅ: መልሕቅ ዮና.2÷2 ዮሐ:27 ÷29
መልከጼዴቅ : የሰው ስም ዕብ.7÷1-3 መዝ.109÷4 ዘፍ.14÷18
መቀቅ: ሙቀጫ
መንደቅ: ግንብ ታሪክ ነገ.
ሚላቅ: ወራንታ
ሚዳቍ: ሚዳቋ ኢሳ.51÷20
ማዕነቅ: ዋልያ፤ ገንቦ፤ እመቤታችን ዋኖስ: ቡየት ኢሳ. 34÷15 መዝ.83÷3 ዘፍ.15፥9
ስቅ: ማቅ ኢሳ. 3÷24 ዘፍ. 37÷34

ሰቅሰቅ: መለከት፤ ሰገነት፤ መውጫ የመሰውያ መካበቢያ
ሰረቅረቅ: መረቅ ሕዝ. 24÷10
ሰንሰሪቅ: ግምጃ
ሰንደቅ: ሰንደቅ ዓላማ
ሳቤቅ: ሐረግ ሬሳ ዘፍ. 22÷14 ዘሌ. 23÷13
ሳዶቅ: የሰው ስም 2ሳሙ.8÷17፤ 15÷25
ሴሬቅ: የወይን ሐረግ ኤር.2÷21 ኢሳ.5÷2
ሰቂላቅ: ያገር ስም
ባላቅ: የሰው ስም፤ ዕብነ በረድ ፤ሽቱ ዘዳ.23÷4 ኢዮ.13÷22
ባርቅ: የሰው ስም መሳ.4÷6-24፤5÷19 ዕብ. 11÷32
ባዚቅ: ቅናት
ቤዴቅ: ዕቃ ቤት፤ የስለት ቤት
ቴውናቅ: ወይን መጕናጸፊያ ወስከንቢያ
ንፍቅ: ቃሬዛ ሣጽን ዘፍ.50÷25
አሜሬቅ: ወልወል መድረክ 1.ነገ 5÷4
አቀቅ: መቀቅ ሙቀጫ
አቂቅ: ቢልቃጥ
ዐጽቅ: አጥንት፤ ጫፍ፤ ልጅ አጥር፤ ክበብ ዮሐ. 15÷2 ሚል.3 ÷14 ኢሳ.38÷21
ዕንቍ: የከበረ ድንጋይ ራእ.21÷19 ማቴ.13÷45
ኮርያቅ: ታጎሣሥ ማቴ.25÷8 ፤ 28÷12
ኮርዳላቅ: ሽጉጥ
ኪራቍ: ኩርያቍ የፍርድ ቀን
ወርቅ: ወርቅ ዘሌ.25÷50 1ነገ.3÷3
ዘርዜቅ: እግረ ፀሐይ
ዝቅ:የማስጋን፤ ረዋት ኤር.13÷12
ይስሐቅ: የሰው ስም ዘፍ.17÷19 ፤21÷3 ፤35÷28
ደይቅ፤ አጥር ቅጥር፤ ዕርድ ሕዝ.21÷22
ድማንቅ: ግልገል አንበሳ
ድርማንቅ : ልባልባ ቅናት ዘፀ. 28÷41 ኢሳ.3÷21
ድርንቅ: ድርጭት ዘፀ. 16÷13 ጥበ.19÷12
ድድቅ: ንዳድ መዝ.90÷6
ዶይቅ : የሰው ስም 1ሳሙ 22÷ 18
ጸርቅ: ጨርቅ ኢሳ. 64÷6 ማቴ. 5÷22
ጹቅ: ጥፍር
ፊላቅ: ዕንቍ፤ ክምር 2 ዜና 31÷6
ፋዙቅ: ሦስት ልሳን ሰይፍ ገድ. ጊዮ.
ፍንዱቅ: የእንግዳ ቤት ጋለሞታ

ሣብዕ

ሊዋርቆ: ዳር ሮሜ 15÷19
ሮቆ: የሰው ስም ስንክ ሚያ.23
መሰንቆ: መሰንቆ መዝ. 91÷3 ፤150÷4

ደማስቆ፡ ያገር ስም የሐ.9÷11 1ሳሙ. 11÷24

ጥርቆ፡ ተቅማጥ

ፍሕቆ፡ ቅርጽ፣ ልዝብ

የበ ግሥ አመል

በ፣ በቁም ቀሪ፣ ም፣ን፣ለ፣ጊዜ ፣ጋራ ፣እንደ፣ ቸልታ፣ይኾናል።

በቁም ቀሪ ሲሆን በማሰሪያ ሁሉ እየገባ ማድረጊያ ይሆናል። አድኅነነ በመለኮቱ ወቤዘወነ በትስብእቱ። ም ሲሆን ለእግዚአብሔር ምድር በምልአ እስመ ዚአየ ውእቱ ኵሉ ዓለም በምልኡ ይላል። ወምልአ ወምልኡ ማለት ነው። በውስጡም ያለው ማለትን ያሰማል። ይኸውም መላሾቹ በወ፡ ፈንታ ስላገቡት ነው። ከዚህ በቀር በሌላ አይገኝም። ን ሲኾን የግዕዝ ወራሽ ነው። ለምሁራነ ልብ በጥበብ ኢቀባእከኒ በዘይት፣ ጥበበ፣ ዘይተ፣ ማለት ነው። ይኄይስ ተአምኖ በእግዚአብሔር እምተአምኖ በእጓለ መሕያው ሲል በቁም ቀሪ ኾኖ ወይም ን፡ ተብሎ ይፈታል። ለ፡ሲኾን መንታነትና ተነጻጻሪነት ባላቸው በሕዋሳት ኹሉ ይገባል አንቀጹም ተደራራጊና አደራራጊ ነው። ተናጸሩ ገጸ በገጽ ፊት ለፊት ይትጓድው ክንፈ በክንፍ ይላል። ጊዜ ሲኾን የአመ ወራሽ ነው ኢ - መፍትው አድልዎ በፍትሕ በፍርድ ጊዜ ጋራ ሲሆን የምስለ ወራሽ ነው። ተዋሐደ ቃል በሥጋ እንደ ሲሆን የከመ ወራሽ ነው። ጽድቅ በወልታ የዐውደከ ቸልታም ሲኾን የእዝ ወራሽ ነው። ጸለየ ወሰአለ ኀበ እግዚአበሔር በብካይ። አልቅሶ ወይም እያለቀሰ ያሰኛል። በ፡ በማይስማማው ግሥ ገብቶ ሲገኝ በሚስማማው ግሥ ይፈታል። መጻእክሙ በአብትር በበትር ይዛችሁ ከልብኑ አነ ክመ ትምጻእ ኀቤየ በአእባን ወበትር፣ ደንጊያና በትር ይዘኽ ነሐውር በእግረ ደቂቅ በልጆች እግር ልክ ወይም እንደልጆች እግር ያሰኛል አምላክ ውእቱ በሥጋ በሥጋ ሳለ ቦ፡ ቦቱ ፍጹም መለኮት በአርአያ ንዴትነ በነዳይ ባሕርያችን ሳለ ሳይለወጥ ማለት ነው።

ሐመ ሕማመ ሥጋ እሙነ በመለኮቱ ባምላክነቱ ሳለ ሳይታመም። በቦታ ላይ ሲወድቅ አገባብነቱን ሳይለቅ አንቀጽ ይኾናል። ኤልያስ በገነት፣ አቡነ ዘበሰማያት ሲዘረዝርም በጥሬነቱ ቦ፡ባ እያለ በርሱ በርሷ ያሰኛል በበ፣በየ ይኾናል ከተጸውዖ ስም በቀር በብትን ኹሉ ይገባል። በበደወሉ በያውራጃው ከዕለት እስከ ዓመት ያሉትን ጊዜያት በዝርዝር ወይም በደጊመ ቃል ያናግራል። ይህም በበ ዕለት

በየለት ዕለት በበ ወርኀ በየወሩ በወር በወር በበ ዓመት በያመቱ ባመት ባመት ይሠውዑ በበ ነገሀ ወበበ ሰርክ ጧት ጧት ማታ ማታ ። በአታዝም ገብቶ እንዲሁ ይፈታል። በበአሀዱ በያንዳንዱ አንዱም አንዱም አንድ አንድ

ቦ፡ ነባር አንቀጽ አለ፣ ኖረ፣ ነበረ፣ ኾነ ላንድም ለብዙም ለወንድም ለሴትም ይፈታል።

በ 7ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የበ ነጠላ ግሥ

ሐበ፡ ጠለቀ፣ ቀዳ ዘፀ.2÷16 ፣19 ሕየብ ዘ. ማኅየብ ባ. ዮሐ.4÷11 ኢሳ.40÷15 ባት በብ ሒበት። ሳ. ማሕየብት ባ.ከ.ም. ሒባን ምእ. ሐየብት መድ.

ሐለበ፡ አለበ ኢዮ.10÷10 ሐሊብ ዘ. ዘፍ. 18÷8፣ ዘፀ.3÷8 1ቆሮ. 3÷3 ሕልበ ት.ሳ. ታት በብ ማሕለብ ባ. ባት. በብ ማሕለብት ባ.ከ.ም.

ሐሰበ፡ ቈጠረ ዘሌ.27÷18 ሐሳብ ዘ.ባት.በብ.ዮሐ.19÷19

ሐበበ፡ ሐብ.ሐብ አለ። 1ቆሮ.6÷9

ኀንበበ፡ አፈራ ሕንባብ ዘ. ባባት በብ. ኢሳ.17÷6 ኢዮ.38÷28 ሐንበ ብት መድ ማሕበብት ባ.ከ.ም.

ሐንከበ፡ አሰፈረ ንህብ ዘ. አንሕብት በብ. መዝ.117÷12 ሚራ.11÷2

ሐጠበ፡ ሰቀመ ኢያ.9÷19 ዘዳ.9÷5

ሐጸበ፡ አጠበ ዘፍ.28÷3 ማር.7÷3 ሉቃ.7÷44 ሕጽበት ሳ. ታት. በብ ሐጸብት መድ ምሕጻብ ባ. 2ነገ.18 ÷17

ሔረበ፡ ፋቀ የሐዋ. 9÷43 ሔራብ ዘ. መዝ.82÷11

ልህበ፡ ወዛ ኤር.43÷30 ላህብ ዘ. ኢሳ. 49÷10

ለበበ፡ ለበበ፣ ጨመተ መዝ. 24÷9 ልባብ ዘ

ለገበ፡ ሰ4 ልግበት ሳ

መገበ፡መገበ፣ሾመ፣ምግብ ዘ. መገ ብት መድ. ኢሳ. 22÷19 ሉቃ.16 ÷2

መረበ፡ አጠመደ መርበብት ምእ. ኢሳ.3÷18 ዮሐ..21÷6

ሴበ፡ ሸበተ ሆሴ 7÷9 ዘሌ.19÷32 ሩት.4÷15 ሲበት ሳ. ታታ በብ. ዘሌ.19÷32 ሚራ. 25÷4 ዕዝ. 4÷15

ሰሐበ፡ ሳበ፣ ጕተተ ኢሳ.13÷16 ዮሐ. 12÷32 ሰሕቦ፡ ተሰሕቦ ጥ ስሕበት ሳ.ሰሐብት መድ. ምሕሳብ ባ.

ሳሕበበ፡ ሻገተ ኢዮ.8÷16 ፣9÷5 መሶብ ባ. መሳሕብ ት. በብ. ዕብ. 9÷4 ዘፀ.16 ÷32

ሰለበ፡ ገፈፈ ሆሴ 2÷11 ሕዝ. 26÷16 ሰሊባ ጥ. ስልበት ሳ. ቆላ.2÷11 ምስላብ ባ.

ሰረበ፡ ማገ ኢዮ. 6÷4 ዮሐ.19÷30 ሰርብ ዘ. አስራብ በብ ዘፍ.7÷11 2ነገ.7÷2 ባት የብ. ብዙ ምስራብ ባ.ባት በብ ሰረብት መድ.

ሰብሰበ፡ ሕግ ሥራ ሰብሳብ ዘ. ዲዲ.14

ሰአበ፡ ተከተለ ዘፀ. 23÷11 ዕብ. 13÷4

ስዕበ፡ ተዳደፈ ዘፀ. 23÷11 ዕብ. 13÷4 ስእበት ሳ. ሰአብት መድ

ሰከበ፡ ተኛ ኢዮ. 33÷15 ስክበት ሳ. ምስካብ ባ. ባት በብ መኃ.1÷16 ዘፍ.48÷2

ርኅበ፡ ተራበ በ3 ይፈታል ማቴ.25÷35 ረኅብ ዘ. ዓሞ.6÷8 ዮዲ.7÷14 ርኂብ ው.

ረከበ፡ አገኘ መኃ.3÷2 ኢዮ.21÷19 ርካብ ርክብ ዘ. ሩካቤ ጥ. ጥበብ.7÷2 ርክበት ሳ. መርከብ ባ 1ነገ.9÷26 ኢሳ.13÷22

ረሰ፡ ረበበ፣ ርበት ሳ.

ረበበ፡ ዘረጋ፣ ረበበ ማቴ.4÷18 ዘፀ.25÷ 20 መዝ.103 መርበብት ባክ ኢሳ.3÷18 ምሳ.29÷5 1ነገ. 7÷17 ረበብት መድ.

ረጥብ፡ረጠበ ሉቃ.23÷31 ርጥበት ሳ. ሕዝ.17÷24

ቀለበ፡ ዋጠ ቀለብ ዘ.

ቀርበ፡ ቀረበ ኢሳ.29÷13 ሩት.3÷12 ምቅራብ ባ ሕዝ.3÷14 ቀረብት መድ.

ቈረበ፡ ቈረበ ቈረብት መድ. ቍርባን ምእ. ኤፌ.5÷2 ዘኁ.6÷10 ዘፀ.30÷13

ቀቀበ፡ ሰፋ ሕዝ.21÷3 ቀቀብ ዘ. ቀቀብት መድ. ኤር.47÷6 ሰቆ.3 ÷13

ቀጸበ፡ ጠቀሰ ምሳ.6÷13 ጥበ.18÷2 ቅጽበት ሳ. ታት በብ ጥበ.18÷12

ተሐዘበ፡ ተጠራጠረ፣ ተቆጠረ ኢዮ.15 ÷20 ሲራ.46÷10 መዝ.49÷22 ሕዝብ ዘ. አሕዛብ በብ. ዘፍ.10÷5 ኢሳ.11÷10 ትሕዝብት ምእ.

ተመንደበ፡ ተቸገረ ኢሳ.59÷10 2ሳሙ. 24÷14 ምንዳቤ ጥ. ሶፎ.6÷15

ተአጽበ፡ ተጨነቀ ሉቃ.12÷6 ዕጸብ ዘ. ዘፀ.6÷9 አጸባ ጥ. ጥበብ.16÷3

ነሐበ፡ ወርቅ ሠራ 1ሳሙ.13÷20 ንሕበት ሳ. ምንሐብ ባ. ሢራ.39÷28 ነሐብት መድ. ንሕብ ዘ. አንሐብ በብ. ምሳ.6÷8 .ሢራ. 11÷3

ነቀበ፡ ለየ ሕዝ. 23÷18 ንቅበት ሳ. ታት በብ.

ነበበ፡ ተናገረ መኃ.4÷3 መዝ.115÷1 ንባብ ዘ ንባባት በብ ንበት ሳ. ምንባብ ባ:ባት በብ ምሳ.4÷13 ማቴ.6÷7 ነበብት መድ.

ነጥበ፡ ነጠበ ነጥብ ዘ. ማቴ.5÷18 ንጥበት ሳ.

ጐራጅ

አመክአበ፡ እጽፍ ድርብ አደረገ ኤር.2÷36 ካዕብ ዘ. ዳን.13÷3 ምክብኢት ምእ. ካብ ዘ. ዘሌ.24÷6

አማእቀበ፡ አደራ አለ ማእቀብ ዘ.

አማእሰበ፡ ፈታ ኢሳ.54÷4 መአስ ብ ዘ.

አማእተበ፡ አመሳቀለ ስንክ. ታኅ. 19 ነሐ.28 ማእተብ ዘ. ባት በብ

አሰበ፡ ሰጠ መሳ.18÷4 ኢሳ.46÷6 ዘፍ.29÷15 አስብ ዘ. ማቴ.20 ÷8

አስተአፀበ፡ አዳነቀ 1ጴጥ.4÷9 አጸባ ጥ. ጥበብ. 16÷3 እጸብ ዘ. ዘፀ.6÷9

ዓረበ፡ ገባ ኢሳ.9÷12 መዝ.103÷2 ዕርበት ሳ. ዓረብ ዐርብ ዘ. ዘዳ.1÷1 ዘፍ.1÷13 ኢያ.5÷10 ምዕራብ ባ. ባት በብ ኢሳ.9÷12

ዐቀበ፡ ጠበቀ ዐቀብ ዘ. ማቴ.5÷31 ዕቅበት ሳ. ማዕቀብ ባ. ዘፀ.2÷1 ዑቃቤ ጥ. ዐቀብት መድ.

አተበ፡ ባረከ ኤር.22÷24 ዮሐ.3÷ 33 እትበት ሳ. ኡታቤ ጥ. ማእተብ ባ. ሢራ.49÷11 ሐጌ.2÷22

አንጠብጠበ፡ አንጠበጠበ 2ዜና.12÷ 7 ነጠብጣብ ዘ. ኢሳ.40÷15 ኢዮ. 36÷27፣38÷28

አውሰበ፡ ሕግ ሠራ አውስቦ ጥ. ሢራ.36÷29 ኤር.3÷1፣11÷1

አውገበ፡ አኮረፈ፣ አደጋ ጣለ ኢያ.11÷7 ሉቃ.9÷39 ግብት ምእ. ሢራ.9÷10 ዘኁ.35÷22

አዘበ፡ ቆነነ አዛብ ዘ.መዝ.50÷4

አጽሐበ፡ ዘበዘበ ሚክ.6÷3 ዳን.6÷2

ከሰበ፡ ገረዘ ክስበት ሳ. ኩፋ.15÷16

ከረበ፡ ሰቀለ ምኵራብ ባ. ባት በብ. የሐዋ.3÷1፣2÷3 ማቴ.6÷2

ኰረበ፡ ጠረበ በሳ. ዘፀ.3÷1 ኰሬብ ኪሩብ ዘ. 2ሳሙ.22÷11 ኪሩቤል ምእ. በብ.

ከበበ፡ ሾመ፣ ከበበ፣ ክበብ ዘ. መክብብ ባ. መክ.1÷1-12

ከብከበ፡ ሠርግ አደረገ ኮከብ ከብካብ ዘ.

ከተበ፡ ጻፈ ክታብ ዘ. ዘፍ.29÷22

ወሀበ፡ ሰጠ ሃብት ምእ.ታት በብ ዘፍ.13÷2 ኢያ.22÷8

ወጸበ፡ ቀለበትን ሠራ ውጽቦ ጥ. ምሳ.3÷21

ዘረበ፡መታ፣ ሰደበ፣ መዝረብ ባ.

ዘገበ፡ሠበሠበ ማቴ.2÷11 አስ.3÷9
ዝግበት ሳ. መዝገብ ባ. ምሳ.10÷2
ማቴ.6÷19 መዛግብት በብ.
የሰበ፡ እልል አለ መዝ.46÷5 ይባቤ
ጥ.
ደበበ፡ ዘረጋ ድባብ ደቡብ ዘ.
መኃ.4÷16 ተድባብ ባ. ባት. በብ.
ደብደበ፡ አዘነ ፣ተንከባከበ
ደየበ፡ ወጣ፣ ሸሸ ዲብ ዘ.
ገልበበ፡ ሸፈነ መዝ.146÷8 ግልባቤ
ጥ.
ገነበ፡ ሰራ ግንብ ዘ. ግንቦት ምእ.
ጉደበ፡ መታ ጉድብ ዘ. መዝ.73÷5
ጠሰ፡ ብልሃተኛ ሆነ ሚራ.10÷1
ምሳ.14÷1 ጥበብ ዘ. በባት በብ.
የሐዋ.17÷18 መጥበቢ ባ. ሙሻ.ዘ.
ጠቢብ ው.
ጠብጠበ : ገረፈ ጥብጣቤ ጥ.
ዮሐ.2÷ 15
ጠበጠበ፡ ጸፈ መዝ.44÷2
ጤበ፡ ቀባ
ጸሰ፡ ጠበበ ኢሳ.49÷19 2ነገ.6÷1
ጽበት ሳ. ጸባብ ለሴ.
ጸለበ፡ ሰቀለ ኢሳ.8÷13 ራዕ.11÷8
ጸልቦ ጥ. ጽልበት ሳ. ምጽላብ ባ.
ስንክ መጋ.27

ጸረበ፡ ጠረበ ዘፀ.31÷5 ጸረብት
መድ. ኢሳ.40÷19 2ሳሙ. 2÷11
ምጽራብ ባ.
ጸግበ፡ ጠገበ ዮሐ.6÷12 ዘሌ.25÷19
ጽጋብ ዘ. ባት በብ ዘፍ.41÷29
ኢሳ.56÷11 ጽግበት ሳ. መጽገቢ
ባ. ሙሻ. ዘ.
ጸወበ፡ ጨለጠ ሕዝ.23÷34
ጸወብት መድ.

የበ ግሥ-ምስክር

ርኅበ በ3 ይፈታል

ርኅበ፡ ተራበ ርኅብኩ ወኢያብ
ላእክሙኒ እን. ማቴ.25÷42
ርኅበ፡ ከፈተ አርኅብ አፋከ
ወእመልኦ ለክ እን. መዝ.80÷10
ርኅበ፡ ሰፋ ዛቲ ባኅር አባይ
ወረኀብ እን. መዝ.103÷25

የበ ነባር

በግዕዝ የአገባብ ቃል

በ፡ ብሂል በትጎትናሁ ወረደ
ጌታችን በትጎትናው ወደ እኛ
ወረደ።
ኀበ፡ ወደ ሮሜ.6÷20 ዮሐ.4÷6
ኀበ፡ኀበ፡ እየ ፣ ጊዜ፣
2ሳሙ.3÷1
ሶበ፡ ጊዜ መዝ.4÷1
በበ፡በየ ዕዝ.11÷20
አስበ፡ ደመወዝ፣ ስለ ማቴ.10÷42

ካዕበ፡ ዳግመኛ መዝ.70÷21
ዲበ፡ ላይ፣ በላይ

ካዕበ

ሀቡ፡ የሕዝቅያስ እናት፣ እንኩ ስጡ
2ነገ.18÷2
ቃቡ፡ ድርጎ 2ነገ.6÷25
አቡ፡ የሰው ስም
ኢያሴቡ፡ ምድረ በዳ
ኢያዜቡ፡ ልጓም
ዲዮስትያቡ፡ የወገብ ድባ

ሣልስ

ሀቢ፡ ዋስ መያገሪያ ማቴ.8÷5
ሀቢ፡ የሻለቃ ስም ዘዳ.1÷15
መኩረቢ፡ መጥሪቢያ 1ነገ.6÷7
ሚክሮቢ፡ ጨካኝ
ረቢ፡ መምህር ዮሐ.13÷9 ማቴ.23 ÷7
ባቢ፡ ጥቅምት
እንቢ፡ እምቢ ያዕ.4÷8
ካቢ፡ ባት
ክስቢ፡ የሊት ስም
ያቢ፡ የተራራ ስም
ጦቢ፡ የግብጽ ወር ጥር

ራብዕ

ሐሊባ፡ ኃጢአት
ላባ፡ የሰው ስም ዘፍ.11÷29፣ 22÷ 20
ሰልቢባ፡ ኩርፊት ነፋስ
ሲባ፡ ገጠር 2ሳሙ.9÷2፣16÷1

ሳባ፡ስም፣ የሽቱ ተራራ 1ነገ.10÷1
2ዜና.9÷1 ዘፍ.10÷7
ራባ፡ ያገር ስም ዮሐ.1÷28
በረባ፡ ምስራቅ
ናህባ፡ የሴት ስም
አለባ፡ ፍታል
አባ፡ ብርቱ አባት ዘፀ.20÷12
ዮሐ.17÷5
ኢያሳኒባ፡ ምሰሶ
ክትባ፡ የጥጥ ፍሬ
ወባ፡ ቸነፈር
ዘግባ፡ ዝግባ መዝ.91÷12 ዘሌ.14÷ 4
የሆባ፡ የነበረ፣ ያለ፣የሚኖር
ጤባ፡ የግብጽ ወር 5ኛ ጥቅምት
ፀባ፡ ወተት

ኃምስ

ሶቤ፡ ስመ አምላክ፣ ያን ጊዜ
ማቴ.7÷23 ዮሐ.4÷6
ተሳቤ፡ ተልባ ዘፀ.9÷31
ከርቤ፡ ሽቱ ዘፀ.30÷23 ማቴ.2÷11
ክርስቲሱቤ፡ ዕንቍ ራዕ.21÷20
ይቤ፡ አለ መዝ.11÷5

ሣድስ

ጎብጎብ፡ ዋጋ ደመወዝ ሕዝ.16 ÷32
ሐሎብ፡ መጣጣ አይብ 1ሳሙ.
17÷18 2ሳሙ.17÷28
ሔራብ፡ እንቧይ

ሕዝብ፡ ሕዝብ ወገን ዘፀ.32÷6 ኢሳ.18÷2 ሚክ.4÷7

መርህብ፡ ሜዳ አደባባይ ዘፍ.29÷2 መኃ.6÷5

መንኩብ፡ አውራ ጣት ሉቃ.2÷7

ማህበብ፡ አውድማ ምሳ.3÷10

ሜሮብ፡ የሴት ስም 1ሳሙ.14÷49

ምንሀብ፡ ወናፍ

ምኩራብ፡ ቤተመቅደስ ሕዝ.11÷16 ዓሞ.8÷3 ማቴ.6÷2

ሞአብ፡ ስም የሎጥ ልጅ ዘፍ.19÷37 ዕብ.1÷31

ሰሊብ፡ መስቀል

ሱጣብ፡ ወስከንቢያ

ሲሮብ፡ እንባጮ

ረዓብ፡ የሴት ስም እያሱ 2÷1 ያዕ.2÷ 25

ርግብ፡ ርግብ እመቤታችን ዘፍ.8÷8 ማቴ.3÷16፤10÷16 ዮሐ.2÷14

ቀርነብ፡ ቅንድብ ቀራንብት በብ. መዝ.10÷4

ቀርንብ፡ ምርቅ

ተሚርጋብ፡ ተድባብ፤ ድባብ፤ ላጥን 1ነገ. 6÷15

ተድባብ፡ ደገፋ፤ ጣራ ዘፀ.25÷17

ቴዳብ፡ ዳቢት

ናጌብ፡ የምድር ዳር የውኃ ኢያ.12÷18 እዝ.ሱቱ.4÷54

ናዳብ፡ የአሮን ታላቅ ልጅ ዘፀ.6÷23 ዘሌ.10÷2

ንህብ፡ ንብ ምሳ.6÷8 ሚራ.11÷3

ኖብ፡ በጽሩ ወርቅ የተለበጠ ጽሩ ወርቅ 1ሳሙ.4÷11፤21÷1

አሚናዳብ፡ የሰው ስም 2ሳሙ.6÷3

ዐረብ፡ ምዕራብ ኤር.25÷24

አርባብ፡ መላእክት አር.ኃ.3 መኃ.2÷17

ዐርብ፡ ዐርብ

አርዮብ፡ አጽቢያ ከከብ ኢሳ.13÷10 ፤14÷13

ኤርዳብ፡ መስፈሪያ

አቅራብ፡ የከከብ ስም አቡሻ.

አቅራብ፡ ጊንጥ ዘዳ.8÷15 አቃርብት በብ.

አቢብ፡ የግብጽ ወር ሐምሌ ዘፀ.13÷4

አቢብ፡ ሚያዝያ (ዕብ) ዘፀ.23÷15

አቢብ፡ የሰው ስም ስንክ. ጥቅ.25

አትሪብ፡ያገር ስም

አክአብ፡ የሰው ስም 1ነገ.16÷28

አዛብ፡ እንዶድ፣ የሐር ጕንጕን መዝ. 50÷6

አዜብ፡ የነፋስ ሀገር ማቴ.12÷42 መዝ. 77÷26 ሄኖ.36÷1

ኢዮብ፡ ጨረቃ ኢዮ.1÷1 ያዕ.5÷10

ኤልያብ፡ ስም 1ሳሙ.16÷6

ኤርገብ፡ ፈፋ 1ሳሙ. 20÷19

ከልብ፡ ውሻ 2ጴጥ.2÷22 መዝ.21÷16 ራዕ.22÷15 ኢሳ.56÷10

ኪሩብ፡ ኪሩቤል ዘፍ.3÷24

ካሌብ፡ የሰው ስም ዘጎ.13÷6

ኮራብ፡ የእሳት ቦታ

ኮከብ፡ ኮከብ ከዋክብት በብ መዝ. 135÷5 1ቆሮ.15÷41 ኤር.19÷13

ዘቢብ፡ ዘቢብ 1ሳሙ.25÷18 ዘጎ.6 ÷3

ዘነብ፡ ጅራት ዘዳ.28÷13

ዜብ፡ አህዛብ መዝ. 82÷11

ዝሕብ፡ ጅብ ስንክ. ታኅ.7

ያዕቆብ፡ አታላይ(ዕብ) ዘፍ. 27÷4 ፤25÷19፤25÷27፤32÷22

ደቡብ፡ ግራ የምድር ማዕዘን ኢሳ. 14÷13 ፤41÷41

ዱዳሌብ፡ የምድር ቦታ

ድብ፡ ጅብ፤ አንበሳ 2ሳሙ.17÷8

ሆሴ.13÷8 1ሳሙ.17÷34

ገይብ፡ አብሻት ጽዋ

ጉድብ፡ ገጀሞ መዝ.73÷5

ግብ፡ ጉድጓድ ኤር.9÷14 ዕብ. 11÷38 ኢዮ.30÷6

ጥብ፡ ጡት መዝ.130÷2

ጻሕብ፡ ደም የተረጨ ማድጋ ዋዲያት ማር.14÷13 ኢሳ.30÷14

ሳብዕ

ህቡ፡ ጤዛ ዘፀ16÷13

መራግቡ፡ ደራግቡ፡ የገበሬ አለቃ

ስቡ፡ እበት

ሣኅቡ፡ ኩበት

ቡ፡ አለ መዝ.7÷3

አልቡ፡ የለም መዝ.18÷3

አቡ፡ አሮምኛ፤አባት ሆይ

ከረቡ፡ አገልግል

ክዕቡ፡ ኩበት ኩፋሌ 28

ውጽቡ፡ ቀለበት ምሳ.11÷22

ገቡ፡ ጕንፉ አጠገብ ዘካ.12÷10 ራዕ. 1÷7 ዮሐ.19÷33

ገብገቡ፡ ያገር ስም፣ እልፍኝ ዮዲ.8 ÷22

ጸልቡ፡ መስቀል ስንክ. መኃ.27

የተ ግሥ አመል

ተ፡ የርባታ ተውሳክ የመደርግና የመደራረግ ልማድ ቀተለ፤ ተቀተለ፤ተቃተለ፤ከፈለ፤ተከፍለ፤ ተካፈለ፤ ፈለጠ፤ ተፈልጠ፤ ተፋለጠ የመሰለው ሁሉ 2ኛም በ6 ፊደ ላት ተ፤ ደ፤ዘ፤ጠ፤ፀ፤ሰ ከሚነሱ በቀር በግሥ ኹሉ ለ5 ሰራዊት ለሩቅ ሴትና ለ4ቱ ቅርቦች የትንቢት አንቀጽ ሥርው ይሆናል። ይኸውም ቀተለት፤ ልኪ፤ ልከ፤ክሙ፤ን ብሎ ትቀትል ፤ሊ፤ሉ፤ላ እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል ተ፤ደ፤ዘ፤ጠ፤ሰ፤ፀ

መሠረት አድርገው በሚነሱ ግን ሥርውነት የለውም ንቁል ነው ይኸውም ተተክለ፡ይተከል፣ ተደመረ፡ ይደመር ማለቱን ያሳያል 3ኛም አብዢና ምዕላድ እየሆነ በመጨረሻ ቃል በዘር በነባር በአርዕስትና በሳቢ ዘር በአንዲትና በብዙ ሴት ቅጽል ይገባል በጥሬ ሲገባ ወሀበ ብሎ ሀብት ሐመየ ብሎ ሐሜት ፈነወ ብሎ ፍኖት በማብዛት ሲገባ ብዕል ብዕላት ገድል ገድላት ኃይል ኃይላት በነባር ሲገባ ማይ፡ማያት ሰማይ፡ ሰማያት ከከብ፡ ከዋክብት ይላል በአርእስት ሲገባ ቀቲል፡ ቀቲሎት፣ ቀዊሞት፣ ገቢሮት በሳቢ ዘር ሲገባ ቅትለት፣ቁመት፣ ግብረት፣ ይላል። በሴቶች ቅጽል ሲገባ ላንዲቱ ቀታሊት፣ ገባሪት፣ ክብርት ለብዙዎች ሲገባ ቀታልያት ፣ገባርያት ይላል። ትእምርት ትዕግስት ትውክልት ይህን የመሰለ ባዕድ ከምዕላድ ይባላል። ተ፡ ከባእዶችም ከምዕላዶችም ይቈጠራል ። እንደ ወ፡ ከሁሉ ገብ ነው።

ተ 8ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የተ ነጠላ ግሥ

ሐሌተ፡ መለመለ ሕለት ዘ. ታት በብ ራዕ.11÷1

ሐመተ፡ አከሰለ ሕመት ዘ. ታት. በብ

ሐርበተ፡ ተሰበደበደ ሕርባቴ ጥ

ሐብረተ፡ መከተ ኤር.23÷24 ሕብረት ዘ.

ሐተተ፡ መረመረ ኢዮ.8÷8 ሚራ.3÷18 ሐተታ ጥ. ዘጥ.35÷24

ኀዘተ፡ መደበ ኀዘት ዘ.

ሐየተ፡ ተቅበዘበዘ ሕዝ.9÷4

ሐቤተ፡ አገሰገሰ ሕቤት ዘ.

ለጸ፡ ዳዳ ሆነ ዘፀ.4÷10

ለተተ፡ ጻፈ ልተት ዘ.

ለግነተ፡ አገነፋ ልግነት ዘ. ታት በብ

ሞተ፡ ሞተ ጥበ.1÷13 ሞት ዘ. ማቴ.8 ÷22 ሮሜ.5÷12 መዋት በብ. ሮሜ 5÷14 ማውታ ጥ ዮሐ.14÷17 ሙ ት ዘ. ሙታን በብ ሮሜ.6÷4 ሉቃ. 24÷5

መሞተ፡ አፈገፈገ ምማቴ. ጥ. ምሳ.20 ÷30

መሥረተ፡ ጀመረ 1ቆሮ. 10÷2 ሉቃ.6÷48 መሠረት ዘ. ታታ በብ. ኤር.2፡20 መዝ.86÷1

መጽወተ፡ ሰጠ ምጽዋት ዘ. ምሳ.13 ÷9 ሚራ.31÷23 ዘዳ.15÷11 ሉቃ.16÷9 ጦቢት.1÷3

ስሕተ፡ ሳተ በ2 ይፈታል ኢዮ.13÷13 ማር.10÷15 ሳሕት ዘ. ስሕተት ሳ. ጥበብ.12÷24 መስሐቲ ባ. ሙሻ ዘ.

ሰለተ፡ ተዘባበተ ስለት ዘ. ሚክ.7÷8 ስላቴ ጥ. መዝ.29÷1

ሴረተ፡ ሸመተ ሴረት ዘ.

ሰንበተ፡ አከበረ ዘፍ.2÷2 ዘሌ.33÷32 ዘፀ.16፡23 ሰንበት ዘ. ታት በብ ማቴ.12፡2 ዕብ.4÷4 ዳን.9÷24 ሰናብት የብዙ ብዙ ዘሌ.13÷13፣20÷8

ስንሐተ፡ በጣ

ሰክተተ፡ ጣደ ሕዝ.24÷1 ስክታቴ ጥ.

ሰንከተ፡ ጋገረ ስንካቴ ጥ.

ሮተ፡ ወለወለ ሕዝ.16÷4 ሮት.ዘ.

ረአተ፡ ጋገረ ርአት ዘ.

ረግነተ፡ አገነፋ

ቀቶ፡ ቅትት ቅትት አለ ቅተተ ሳ.

ቀብተተ፡ ነፋ ቅብተት ዘ. ታት በብ

ቀተተ፡ ተወራረደ

ቀነተ፡ ታጠቀ ኢዮ.38÷3 ዮዲ.8÷5 ቅናት ዘ. ኢሳ.3÷4 ራእ.1÷13 ቀፈተ፡ ደነደነ

ቀፈት ዘ.

ቤተ፡ አደረ ኢሳ.26÷20 2ቆሮ.11 ÷25 ኢዮ.24÷7 ቤት ዘ.አብያት በብ 2ሳሙ.5÷11 ምብያት ታበት ባ. ዘፍ.6÷14 ምሳ.21÷9 ማቴ.24 ÷38

ብሕተ፡ ሰለጠነ በ2 ይፈታል የሐዋ. 24÷25 ብሕተት ሳ.

በኀተ፡ ገበረ ብነት ዘ. ብናቴ ጥ. ኢሜ.13÷7

በአተ፡ ገባ በአት ዘ. ታት በብ. ብእተት ሳ.

ተትሕተ፡ ተዋረደ ኢሳ.25÷12 ታሕቲት ትሕትና ምእ. 2ዜና. 7÷14 ታሕት ዘ. 1ጴጥ.5÷7 መትሕት ባ. መዝ.138፡15 ታሕቱ ጉል. ዮሐ.8÷23 ዘካ.3÷10

ተከተ፡ ደም ሆነ ዘፍ.31÷35 ሕዝ. 22÷10 ትክት ዘ. ትክቶ ጥ. ዘፍ.18÷11 ዘሌ.12÷2

ተዋከተ፡ ተፍጃጀ

ተጋሀረተ፡ግርግር አለ

ነሰተ፡ አፈረሰ በ3ይፈታል መክብ ብ 3÷3 ኢዮ.12፡14 ኢሳ.5÷14

ነቆተ፡ ሠራ ኒቆታ ጥ. ኢሳ.39÷2

ነዐተ፡ ጋገረ ናዕት ዘ. ዘፀ.12÷8 ዘሌ.23÷6 ፣29÷2

አመተ፡ ከነዳ እመት ዘ. አስ.5÷14 ታት. በብ እማቴ ጥ. ራእ.21÷17

አመዓተ፡ መቶ አደረገ ሚራ.18÷9 ዘፍ.33÷19 ምዕት ዘ. ዘዳ.32÷20

አምዓት በብ. 1ዜና.28÷1 ዮዲ.10 ÷17

አመርቄተ: አጕተነ ምራቋቴ ጥ.

አስተተ: አቃለለ ምሳ.13÷13 ዕብ. 2÷3 ዮዲ.11÷10

አእተተ: አስወገደ መዝ. 118÷43 ኢሳ.26÷9

አእኰተ: አመሰገነ መዝ.112÷3፤ 29÷1 አኮት አኴቴት ዘ. መዝ.70 ÷8 አኳቴ ጥ ማአኮት ባ.

አክሞተተ: አሳጠረ

አገተ: ከበበ ሕዝ.12÷13 ናሆ. 3÷14 መዝ.117÷12 ማዕገት ባ. መሳ.9÷25

አጽመተ: ጨረሰ ዘዳ.32÷25 መጽአ ምት ባ.

ከሠተ : ገለጠ ሉቃ.4÷17 ማቴ.5 ÷2 ክሥተት ሳ. መክሥት ባ.

ከበተ: ሸሸገ ዕብ.11÷5 ሉቃ.1÷24 ዮሐ.4÷16 ከብት ዘ.

ከንተተ: አሰረ/አሳጠረ የካቲት ባ.

ወቶ: ውትት ውትት አለ

ዝሕተ: ፈላ ዝሕት ዘ.

ዘርቤተ: ጕዘጕዘ ዘርቤት ዘ. ምሳ.7÷16

ዘፈተ: ደፈደፈ. ዝፍት ዘ. ስንክ ህዳ.27

ደቦተ: አጕንበሰ ሄደ ድባቴ ጥ.

ገዐተ: አገነፋ ገዐት ዘ

ገብተተ: አረጃ

ገብነተ: አሞቀ ግብነት ዘ.

ጸለተ: ጋገረ መጸለት ባ. ሉቃ.22÷1 ማር.14÷1

ፈቶተ: ቄረሰ ማቴ.14÷19 መዝ. 147÷6 ዮሐ.6÷16 ፍት.ዘ ፍታት በብ. ምሳ.17÷1 ዮሐ.6÷12 ሉቃ.24÷35

ፈየተ: ቀማ 1ሳሙ. 20÷4 ዘፍ.39 ÷19 ፊት ዘ. ፈይት በብ ፈያት መድ. ኤር.7÷11 ማቴ.27÷16

የተ ግሥ ምስክር

ስሕተ: ሣተ ሥሕተኒ ከመ አእርፍ እን. መዝ.38÷13

ነሰተ በ3 ይፈታል

ነሰተ: አፈረሰ፤ ድል ነሳ

ወነሰቶሙ ለኃያላን

እምናብርቲሆሙ እን. ሉቃ.1÷55

ነሰተ: አጠፋ ወነሰተ ምክሮ ለጸላኢ ውዳ.ማር.

ነሰተ: አፈረሰ ንስትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ እን. ዮሐ.2÷19

ብሕተ: ወለደ ብሑተ ልደት በሥጋ እን. ትም.ህቡ

የተ ግሥ ነባር

ተ: ብዒል ተሰብአ ወተሰገወ ጌታችን ሰው ሆነ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ህየንተ: ስለ፤ እንደ ሚራ 7÷28 ማቴ.17÷27

በእንተ: እሴተ፤ ስለ ኢሳ.1÷1 ማቴ. 2÷8፤24÷36

አንተ: በቁሙ ማቴ.26÷25 ዮሐ.4 ÷10

እንተ: የ፤በ፤ወደ፤እየ ዘፀ.15÷16 ማቴ. 6÷33

ውስተ: ውስጥ ማቴ.4÷6 ሚክ.5÷8

ዘንተ: ይህን

ዛተ: ይህ፤ይህችን ሩት 3÷13 ይእተ: ያቺን

ግብተ: ድንገት

ጽላሎተ: እንደ

ካዕብ

ሔኔሌዎቱ: አዳራሽ

ሎቱ: ለርሱ መዝ.94÷6

ባሕቱ: ነገር ግን፤ እንጂ ዘፍ.34 ÷15 መክ.7÷30

ቦቱ: በርሱ ዮሐ.1÷3 መዝ.2÷12

አጽቱ: እልፍኝ

እላንቱ: እሊህ የሴቶች

እሎንቱ: እሊኽው

እሙንቱ: እርሳቸው፤እሊህው እሊያ መዝ.61÷9

እማንቱ: እሊያ፤ እሊያው መዝ. 101÷26

እስፍንቱ: ስንቱ

ከንቱ: ብላሽ 2ቆሮ.11÷7 ሚራ. 31÷5 መክ.1÷2

ውእቱ: ነው ርሱ መዝ.23÷2

ዝንቱ: ይህ ይኸው መዝ.23÷10

ዝክቱ: ያው

ሣልስ

ላቲ: ለርስዋ

ማቲ: የሰው ስም

አሐቲ: አንዲት መኃ.6÷9

እንታክቲ: ያቺ ጥበ.18÷6

ኬልቲ: የሰው ስም 1ነገ.1÷38

ዛቲ: ይህች መዝ.131÷14፤103÷25

ይእቲ: ያቺ

ፈርሙቲ: ሚያዝያ (በግብጽ)

ፈልቲ:ቀኝ አዝማች፤ ጌታ 1ነገ. 1÷38

ራብዕ

ሌዋታ: ታላቅ ዘንዶ ዕዝ.ሱቱ. 4÷51

ማርታ: የሴት ስም ሉቃ.10÷38 ዮሐ.11÷20

ማኩታ: እጅ መንሻ

ሳኒታ: ነገ ማግስት ዮሐ.1÷35

ዘጉ.33÷3 ምሳ.3÷28

ቀታ: የዱባ ዓይነት

ኒቆታ: ዕቃ ቤት፤ የሰልፍ ቤት 2 ነገ. 20÷13 ኢሳ.39÷2

አብቀልታ: የሰው ስም

ኤፍራታ : ያገር ስም መዝ.131÷6 ዘፍ.35÷16

ከተታ: ያገር ስም

ድልማንታ: የባሕር ወደብ

ጣቢታ: የሴት ስም የሐዋ.9÷36

ጎልጎታ: የራስ አጥንት(ዕብ) ዮሐ. 19÷17

ኃምስ

መንፈቡስቴ: ስም 2ሳሙ.4÷4፤ 9÷1-10

ቡራቴ: ወይራ

ናቡቴ: የሰው ስም 1ነገ.20÷17 ፤26÷22

አበቅቴ: የዘመን ቍጥር አቡሻ.23÷25

አይቴ: ወዴት ሕዝ.13÷12 መዝ. 138÷7

ኢያቡስቴ: የሰው ስም 2ሳሙ.2÷8 ፤4÷1-12

ሣድስ

ሐሜለት: መጠምጠሚያ፣ ፎጣ ዳን.3 ÷21 1ሳሙ.19÷13 2ሳሙ. 2÷8

ሐሞት: አሞት ምሳ.5÷4 ኢዮ.20÷ 14

ሐሪፎት: ክክ

ሐኖት: የመሸታ ቤት፣ ሉካንዳ የእንግዳ ቤት ምሳ.23÷20 ፤32÷

ሐውልት: የመታሰቢያ ድንጋይ ዘፍ.28 ÷18 ዘሌ.21÷1፤31÷45

ሐይመት: ድንኳን ዘፍ.18÷6 ዕብ. 11÷9

ሑት: የከከብ ስም አቡሻ.4

ሔሴሜት: ድመት ስንክ መጋ.23

ሔት: ስመ አምላክ የፊደል ስም መዝ.118÷57

ሕልቀት: ቀለበት ኢዮ40 ÷11

ሕብስት:ማለፊያ ዳቦ.ዘሌ.24÷5 ዘፍ.21÷14 መሳ. 7÷13

ሕንብርት: እንብርት ኢዮ.40÷11

ሕጠት: ቅንጣት ሚራ.18÷10 ማቴ.13÷31 ዮሐ.12÷24

ጉጎያት: የፊደል ስም

ሉጺት: ደንገጡር

ላጽቂት : እንቃቅላ፣ ፌንጣ ዘሌ.11÷29

ልሑክት: ሽክላ፣ እመቤታችን ልሑክት ንጽሕይት እንዲ. 2ነገ.2÷20

ልኩትንት: ድስት ማሰሮ

ልገት: ሳጀ ኢሳ.1÷8 መዝ.78÷1

ልጉት: ጥልቅ ባሕር አዝዋሪት የባሕር ውስጥ ዋሻ ማቴ.18÷6 መዝ.106÷24

መስብክት: ጋን መሳብክት በብ ዮሐ.2÷4

መራናት: መብራት ዘፀ.38÷13 ዘሌ.24 ÷4

መሬት: መሬት፣ አፈር ማቴ.13÷5 ሰቈ.2÷10 ዳን.12÷2

መቃኒት: የቅጣት ማሰሪያ

መቅጹት: ምንቸት ዘሌ.2÷7፤ 11÷35

ሚራ.13÷2

መናስግት: መቄለፊያ መዝ.106 ÷16፤147÷2

መንኮክት: እንዝርት ሚራ.36÷5

መክሊት: አሥር አልፍ ልጥር ማቴ.25÷14-30

መክሊት: መለኪያ 2ነገ.4÷32

መዋርሕት: መረዋት ደወል

መዝራአት: ክንድ ሉቃ.1÷51 መዝ.97÷1

ማኅበብት: ፊቀን የወይን መጥመቂያ

ማኅቶት: መብራት ዮሐ.3÷5

ማዕገት: አሽከላ መዝ.68÷22

ማዞሮት: መገብተ ዓመት፣ከዋክብት ኢዮ.38÷32 2ነገ.23÷5

ሜላት: ነጭ ሐር ግምጃ ዘፍ.41÷42 ዘፀ.25÷4

ሜካኖት: ደገፋ፣አንኮላ

ምት: ባል 1ቆሮ.11÷3 ኤር.3÷4 ኢሳ.54÷1

ምኔት: ገዳም፣ዋሻ

ምንት: ምን ምንድን ኢዮ.9÷24 ዮና.1÷8 ዮሐ.2÷4

ምጽንዓት:ሰማይ ስንክ.ታኅ.12

ሞጣሕት: ቀጸላ ሆሴ.2÷7 ሉቃ.24÷12

ሰሊሆት: ሽቱ ሕዝ.27÷17

ሰራዊት: ጭፍራ ዘፍ.21÷22፤ 33÷1

ሰንበልት: ጦስኝ፤ ሽቱ፤ ስንቡል ዘፀ.30÷34

ሰኳይት: ጉንዳን

ሰባድዕት: ጉበና፤ እፉኝት፤ ክፉ እባብ ሉቃ.3÷7 ራዕ.9÷1

ሰዓት: በቀሙ ማቴ.20÷2

የሐዋ.2÷15 ዘሌ.11÷2 ዳን.4÷16

ሰኲት: የሸንጐ ሜዳ የሐዋ.12÷10 ሉቃ.14÷21

ሱርስት:ቋንቋ 2ነገ.18÷26 ዕዝ.4÷7

ሱራሳሪት: መግለሊት

ሣሬት: ሽረሪት መዝ.38÷11

ሤት: ፈንታ፣ካሣ፣የሰው ስም ዘፍ.4÷25 ፤5÷8 ሉቃ.3÷23

ሳምኬት: ስመ አምላክ መዝ.118÷ 113 ሰቈ.1÷15፤2÷15

ስእርት: የራስ ፀጉር ሉቃ.7÷38

ስክትት: ችንካር፣ የሳንቃ እግር ዘፀ.26÷19

ሶመርት: ነጭ ሽንኩርት ዘኁ.11 ÷5

ሶመርት: እንቆቆ

ሶረርት: ኮሶ

ሩት : የሴት ስም ሩት 1÷16 ፣17 ማቴ.1÷5
ራባት: የአሞን ከተማ ዘዳ.3÷11 ኢያ.13÷25
ራአት: ስመ አብ
ራግናት: የመርከብ ታንኳ
ረበናት: አለቆች አስቴ. 37÷2 ማር.7÷3
ራጉናት: ብቅል
ራግዛት: ሠንሰለት፣መቃን
ርምየት: ቋንቋ፣ውጋት ዘሌ.13÷14
ቀሱት: እንስራ ሕዝ.9÷2 ኤር.19÷1 ምሳ.5÷17
ቀሥት: ቀሥት ዘፍ.21÷20 1ዜና 5÷18
ቀርዲኖት: ዝንጀሮ
ቀንዓት: ሽቱ መዝ.44÷8 ዘፀ.30÷34
ቀዓት: የሰው ስም ዘፍ.46÷11 ዘኁ.7÷9፣6÷18
ቀጺመት: ናትራ ዘፀ.30÷23 መኃ.4÷19
ቍናማት: ከረጢት ምሳ.1÷1 ኢዮ.14 ÷17
ቈርነንዓት: ጓጉንቸር፣ ዛጐል፣ ልብሱ መዝ.77÷45 ዘዳ.8÷2
ቆሐልት: መጽሐፈ መክብብ
በረምሀት: መጋቢት
በቀልት: የሰሌን ግንድ ዘፍ.43÷12
ቢሩት: ያገር ስም ገድ.ጊዮ
ብሔሞት: ታላቅ አውሬ ዕዝ.ሱቱ.4÷51 ሔኖክ 60÷8
ብርስኖት: አደስ
ብርት: ነሐስ ዘኁ.21÷8 ፣31÷22
ተመርት: የተምር ፍሬ ዘፍ.43÷11
ታቦት: የጽላት ማደሪያ ዘፀ.25÷1 ፣40÷20
ትልሒት: ተውኔት
ትልወት: ማጫ 1ነገ.9÷16
ትካት: ዱሮ ቀድሞ ኢዮ.22÷2 ሆሴ.2÷9 መዝ.92÷2 ዘፍ.28÷19
ትውዝፍት: ኃጢአት
ናዝሬት : ያገር ስም ዮሐ.1÷47 ሉቃ.1÷26
ኖብያት: የታሪክ መጽሐፍ
ንንደራት : እግር ብረት
ዓመት: ዓመት ዳን.7÷1 ኤር.35 ÷16 ኢዮ.38÷21 ጦቢ.14÷11
ዓመት: ሴት ባሪያ ሉቃ.1÷38 መዝ.115÷5
ዓማዑት: አንጀት የሐዋ.1÷19
ንዋየ ቅድሳት: የመቅደስ ዕቃ 1ዜና.26÷26 ፣28÷12
አምትንት: ጅማት
አስኔት: የሴት ስም ዘፍ.42÷52

አምንስቲት: (ጽር) አስበን፣ ይቅር በለን ሉቃ.23÷42
አስኳት: አደባባይ፣ ሜዳ፣ የተመሳቀለ መንገድ
አሶት: ሥልጣን
አረቦናት: ፍትግ 2ቆሮ.1÷22
ዐረፍት: ግድግዳ፣ ቅጥር ሕዝ.41÷6 ዘፀ.15÷19
አራት: አልጋ አስቴር 7÷8 መዝ.40÷3 ማር.6÷55
አራራት: የተራራ ስም ዘፍ.8÷4 2ነገ19÷37
አርዑት: ቀንበር ኢሳ.5÷18 ማቴ.11 ÷29
አንሕስት: ግንቦች መዝ.128÷6
አኖት: ዶቅማ
አኪስት: ምንጮች መዝ.148÷6
አክይስት: እባቦች
አኮት: ተቆናጣጭ ዝንብ ጥቢ.19÷45 መዝ.77÷45
አዊት: የዮሐንስ መጥምቅ ስም
አውስት: ጥንብ አንሳ አሞራ ኢዮ.39÷27
አውደዓመት: የዓመት በዓል ኢሳ.30÷29
አዘቅት: ጉድጓድ ኢሳ.58÷11 2ጴጥ.2÷17
አየት: መግነዝ
አያያት: የማር ወለላ
አጽባዕት: ጣት አጻብዕ በብ ዳን.5÷5
አጽዕልት: ቁስሎች
አፉኦት: እፉኝት ዘዳ.32:33 የሐዋ.28÷3
እልገት: ሰለባ
እሳት: እሳት ዘፍ.22÷6 ኢሳ.43÷1
እስኪት: የወንድ ብልት ፍሬ ዘሌ. 21÷20 ዘዳ.25÷11
እንጐታት: ትርንጐ መሐ.7÷14 ዘፍ.30÷14
ዕጐልት: ጊደር ዘዳ.32÷14
እፍረት: ሽቱ መዝ.132÷2 ዓሞ.6÷6 አስቴ.2÷12
ኦሪት: ሕግ ዮሐ.1÷17 ዕብ.9÷4 የሐዋ.5÷34
ኩልያት: ኩላሊት መዝ.7÷9 ዘፀ.29÷13 ኢዮ.16÷13
ኮኮሞት: ገበታ፣ድስት፣ምንቸት 1.ነገ.7÷45
ኩታሪት: ርእሰ አምድ
ኩይናት: ጦር ጐራዴ ዮሐ.19÷33 ሕዝ.5÷1
ወስከምት: እንዝርት 1ነገ.7÷30
ውልበት: ጉንጭ
ዘርቦናት: ኩፍ ጫማ
ዘይት:በቁሙ ወይራ ዘዳ.7÷13 ሉቃ.22÷38
ዝኔት:ርስሐት ሕዝ.23÷8 መጽ.ቄ ደ. ገጽ 70
ዞሪት: የሱፍ አበባ
ያክንት: ሰማያዊ ዕንቍ ራዕ.21÷20 ሕዝ.28÷13

ያፌት የሚሰፋ ዘፍ.5÷32 ፣6÷10
ዮዲት: የሴት ስም ዮዲ1÷1
ዳዊት: የተወደደ፣ ፍቅር መዝ.88 ÷20 ስንክ.ታኅ.23 1ሳሙ.16÷13
ደሴት: ዳር ኢሳ.20÷6 ኤር.2÷10
ደብረዘይት: ያገር ስም 2ሳሙ.15÷30 ሉቃ.22÷38
ገሪሳት: ሠንሠለት
ገራህት: እርሻ፣ አዝመራ ኢሳ.5÷20
ገብላት: ገንዳ፣ አምቦ ስንክ መስ.1
ገነት: ገነት፣ ጓሮ የአታክልት ቦታ መኃ.4÷12 ዮሐ.18÷1 ሉቃ.23÷43
ጋላት: የሻለቆች የጭፍሮች ሥም 2ሳሙ.19÷42 ስንክ.ኅዳ.29
ጌት: ሀገር 1ሳሙ.21÷10፣27÷4
ጤት: ስመ አምላክ ሰቈ.1÷9፣2÷9 መዝ.118÷105
ጦቢት: የሰው ስም ጦቢ.1÷1
ጸራኡት: ታልማ፣ጉበት ዘሌ.3÷4
ጸበርት: የሰሌን ቅጠል ዮሐ.12÷13
ጸባዖት: የሠራዊት ጌታ ኢሳ.1÷9 ሮሜ.9÷29 ያዕ.5÷4
ጻጹት: ዘመሚት፣ ትንሽ ማቴ.23÷24
ጼዴነት: መጋኛ፣ ዛር ኢሳ.34÷11 ኤር.27÷39
ጼዴንያት: መላከ ሞት
ጽሕርት: እንስራ፣ ጋን ሕዝ.11÷3 ኤር.52÷18
ጽላት: በቁሙ ዘፀ.31÷18 ዘዳ.4÷13 ፣5÷2
ጽርንስት: የፍየል እከክ ዘሌ.21÷20 ፣22÷22
ጽግነት: የሌሊት ወፍ ዘሌ.11÷19 ዘዳ.14÷18
ጾላዕት: ዋሻ ኤር.4÷29 ጥበ.17÷18
ጾማዕት: ዋሻ ስንክ. ሚያ.20
ፋሚኑት: መጋቢት(በግብጽ)
ፍህርት: ጫጩት ማቴ.23÷37
ፍርፍርት: ድርጭት ጥበ.16÷8

ሣብዕ

ቲቶ: የሰው ስም፣ መስከረም የሐዋ.15÷1 ገላ.2÷1 2ቆሮ.7÷5
ትክቶ: የመርገም ደም ኢሳ.64÷6
ገንትቶ: በሃይል መናገር
ጠርቤንቶ: ዋርካ
ፍቶ: ፈንታ

የ ነ ግሥ አመል

ነ: ነባር አንቀጽ የ (ሀ:ወ) መሪና በር ከፋች እየኾነ እንደ በ እና እንደ ለ በ10 መደብ ይዘረዘራል ነየ፣ነየከ፣ ነየኪ፣ ነያ፣ ነዮ፣ ናሁ፣ ነው ፣ነዋ፣ ነኝ፣ እነኾኝ፣ ከዚህ አለሁ፣ ነ: መኖርንና መሆንን

የቦታንና የተጠሪን አካል ያሳያል የጥሪ ተሰጦ ሲሆን ግን ወይ፣ አቤት፣ እሜት ማለት ነው ኦሆ እንደማለት ዘፍ.22÷1 ኢሳ.58÷9 የሐዋ.9÷10 ነዮና፣ ናሁ፣ ነው፣ ነዋ አንድ ወገን ናቸው:: ነየ፣ አነ፣ ወደቂቅ ፣ ነያ፣ ብእሲትከ፣ ነያ እምከ ፣ ነዮ ኢሳ.8÷17 ዘፍ.12÷19 ዮሐ.19÷ 27 ነየነ፣ ነሙ፣ክን፣ ዮሙ፣ ዮን፣ነን፣ ነነ፣ እንሆነ፣ ከዚህ አለነ፣ ነየነ፣ንህነ፣ አግብርቲከ፣ነዮሙ፣ እምከ፣ ወአኀዊከ ነዮን፣ጽሑፋት ኩፋ. 43 ማር.3÷32 2ዜና.9÷19 ነ: የእስከና የእም በር ከፋች ወይም መሪ እምስራቀ ፀሐይ እስከ ነዐረብ፣ እምነ መኑ ፀነስኪ መዝ.112 ነገረ ማርያም:: ሲዘረዝር ግን እስከኔሁ፣ እምኔሁ እያለ ግዕዝነቱን እንደ ኀበና እንደ ምስለ ወደ ኃምስነት ይለውጣል ነ: የንሕነ ዝርዝር አቅራቢና ጠቃሽ ለሊነ፣ ኀቤነ ፣ ከማነ ሥርወ ትንቢት ለንሕነ ብቻ ሳድሱም ን: ሳይቀር ሐዮነ፣ ነሐዩ፣ ሞትነ፣ ንመውት፣ ኑ ጥያቄና አንክሮ የሁ መንትያ ፍችው ን: ዘንተኑ ገበርኪ ዳኅንኑ አቡክሙ እወ ዳኅን አንተኑ ዘይመጽእ፣ ዘወድቀ ኢይትነሣኑ ዘኖመሰ ኢይነቅሕኑ ዘፍ፤3÷13 ፣43÷27 ማቴ.11÷3 ኤር.8÷4 መዝ.40÷8 መ: ሲጨመርበት በጥያቄነት ላይ ነው ኒ: ዋዌ፣ ም፣ ደግሞ፣ ኹኖ፣ ስንኳ፣ ግን፣ ዘበሰማይኒ ወዘበምድርኒ እመ ኀደግሙ ለሰብእ አበሳሆሙ ለክሙኒ የኃድግ አቡክሙ በቃልከኒ ወበምግባርከኒ አክብሮ ለአቡከ ወሚካኤልኒ ሊቀ ጸሎ. ሃይ. ማቴ.6÷14 ሢራ.3÷8 ይሁ.9 ኒ: የአነ ዝርዝር ወይም ጠቃሽ ፍቺው ኝ: ኀጽበኒ ወአንጽሐኒ ቀተለኒ ገደለኝ ገደለልኝ ገደለብኝ (ልኝ የበጐ፣ ብኝ የክፉ)

ና: የጥሬና የሰም ምዕላድ ፍችው እነ፣ ትና፣መኾን ምስጢሩ ባሕርይ ወይም የባሕርይ ሁኔታ አኳኾን ቅድም ቅድምና ሰብዕ ሰብዕና ወልድ ወልድና ያሰኘዋል::

ኔ: ዝኒ፣ከማሁ፣ እነት፣ አኀተኔ፣ አንድነት፣ አሐቲን፣እይ፣ ከአሐቲ በቀር በሌላ አይገኝም::

ን: አብዢ ምዕላድ ፍችው ወች ኪሩብ:ኪሩቤን፣ ሱራፊ: ሱራፌን ኪሩቦች: ሱራፎች፣ ጻድቅ: ጻድቃን ኃጥእ: ኣን፣ንጹሕ: ሓን፣ ቅዱስ:ሳን እያለ በወንድ አንቀጽ ሁሉ ይገባል የአንና፣ የያን፣ የትን አፈታት እይ:: የጥሬ ምዕላድ ሲሆን ግነ ጌትነት እንጂ አብዢነት የለውም በርሀ ብርሃን በፅዐ ብፅዓን ግዕዘ: ግዕዛን፣ ፈረቀ: ፍርቃን ቀረበ: ቍርባን

የመሰለው ሁሉ በሳብዕ በንኅነ ብቻ አእመርኖ ቀተልኖ ሲል ይገኛል::

ነ9ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የነ ነጠላ ግሥ

ሐልየነ: መማለጃ ሰጠ ሕልያን ዘ መዝ. 25÷10 ኢሳ.1÷23 ፣5÷23

ሐቈነ: ገፋ ሐቈን ዘ ዘፍ.18÷8

ሐበ̊ነ: ጠመጠመ ሕባን ዘ. ሕባኔ. ጥ. ኢዮ.30÷18 መዝ.13÷2

ኀዘነ: አዘነ ዘፍ.4÷6 ማቴ.20÷24 ኀዘን ዘ. ማቴ.28÷14 ናት በብ ማኀዘኒ ባ. ሙሻ .ዘ.

ሀይመነ: አሳመነ ሃይማኖት ምእ. ሢራ.22÷23 ይሁ.1÷20 2ጢሞ.4÷7

ሐይደነ: አበደ ሐይድና ጥ.

ሐፀነ: አሳደገ በ3 ይፈታል ዘፍጥረት 21÷7 ማቴ.24÷19 ሕፅን ሕፃን ዘ ሕፅነት ሳ. ሉቃ.2÷2 1ጴጥ.2÷2 ኢሳ.11÷6 ማሕፀን ባ.

ሐፈነ: ዘገነ ሕፍን ዘ ዘሌ.2÷2 ኢሳ.40÷12 መክ.4÷6 ሕፍነት ሳ

ለሰ̊ነ: ተናገረ ኢያ.7÷21 ልሳን ዘ. ናት በብ. መዝ.5÷11 ማር.16÷17 ያዕ.3÷5

ለጠነ: አመሰገነ ሊጦን ዘ. ምልጣን ባ

መሐነ: እጅ ነሳ መሐና ጥ. 2ነገ.8÷8 ፣17÷3 ፣20÷12

ማሰነ: ጠፋ 1ጴጥ.1÷7 ሢራ.21÷4 ሙስና: ጥ. ጦቢ. 14÷15 ሢራ.86 ማኒ:ስም

መቀ̊ነ: ጠመመ መቅአን ስር

መነ̊ነ: ናቀ በ3 ይፈታል ኢሳ.7÷15 ሰቈ.5÷22 ምናን ዘ. ሕዝ.45÷12 ሉቃ.19÷13 መና ምናኔ.ጥ

መከነ: ባዶ ሆነ መካን ዘ. ሉቃ.2÷7 መዝ.131÷7

መክነ: መከነ ምክነት ሳ. መካን ው. መዝ.112÷9 1ሳሙ.2÷6 2ነገ.2÷19 ዘፍ.11÷30 ኢዮ.21÷10

መጠ̊ነ: ለካ ኢሳ.34÷11 ሕዝ.40÷5 መጠን ዘ. ማቴ.10÷25 ምጣኔ ጥ ምሳ.8÷11

መዝገነ: አመሰገነ ምዝጋና ጥ. ምዕነ: ረግረግ ሆነ ምዕን. ዘ. ምዕኖ ጥ. መጽ.ምስ.

ስሕነ: ሞቀ ኢሳ.44÷15 ዮሐ. 18÷18 ስሒን ዘ. መኃ.3÷6 ዘፀ.30÷34

ሰመ̊ነ: ፰ አደረገ ፰ቱ ጉል ሚክያ.5÷4 ሉቃ.13÷11 ትስምንት ባ.ከ.ም. ሳምን ሰሙን ዘ. ዘካ.1÷1 ሉቃ.1÷59 ሰማንያ ምእ. ዘኁ.35÷7 መኃ. 6÷8

ሰሰነ: ትርፍርፍ አለ ሰሰን ዘ. ስሳኔ ጥ.

ስዕነ: ደከመ፣ አጣ ኢዮ.32÷3 ዕዝ. ሱቱ.13÷8

ረስነ: ጋለ 2ጴጥ.2÷12 ዳን.10÷6

ሰወነ: አለገገ ማር.9÷18 ሰወን ዘ. ሉቃ.9÷39

ሰፈነ: ገዛ 1ዜና.29÷6 ጥበ.18÷17 ስፍን ዘ. ስፍነት ሳ. ዕስፍንቱ ጉል. ፊልክ. 45 ምስፍና: መስፍን ባ. ዘፍ.49÷10፣25÷16 መሳፍንት በብ የሐዋ. 13÷20 ሉቃ.2÷2 መሳ.1÷2 ፣3÷16 1ሳሙ.10÷10

ሴነ: ሽና ስንክ መስ.1 ፍታ.ነገ. 33÷30 ስንት ምእ. ኢሳ.36÷12 2ነገ.18÷27

ሰበነ: ጠመጠመ ሰበን ዘ. ሉቃ.19÷20 ዮሐ.11÷44 ሰበናት በብ ሉቃ.19÷19

ረሐነ: ጫነ ዘፍ.22÷3 ማቴ.21÷7 ረሐን ዘ.

ረበ̊ነ: አስተማረ ረቡኒ ረባን ው. ዮሐ.20÷16 ማር.10÷51 ረበናት በብ. ማር.7÷3 ኤር.19÷1

ረገነ: ቀዘፈ ራግን ዘ. የሐዋ.27÷ 30 ናት በብ ርግነት ሳ.

ረጥነ: መድኃኒት አደረገ ዘሌ.37÷ 25 ርጢን ዘ. ኤር.8÷22 ዘፍ.37÷25

ረጕነ: አበቀለ

ቀነ̊: ቀኖና ያዘ ቀኖና ጥ. ስንክ ነሐ.18

ቈንቈነ: ነቀዘ ኢሳ.51÷8 ያዕ.5÷2 ቍንቍን ዘ. ቍንቋኔ ጥ. ማቴ.8÷19 ኢሳ.51÷8

ቀጥነ: ቀጠነ ቅጥነት ሳ ቀጢን ው ሢራ. 50÷2 ዘፍ.41÷6 ማቴ.11÷8 ቀጠንት መድ.

ባሕነነ: ባነነ 1ቆሮ.9÷15

በየ̊ነ: ፈረደ ስንክ. ሰኔ 6 ብያኔ ጥ.

በደነ: ጣለ በድን ዘ. መዝ.37÷21

ተመንገነ: ተቸገረ መንገን ጋኔን ዘ. መዝ. 90÷6

ተመየ̊ነ: ተተነኳኩለ ኤር.9÷6 ዳን.6÷17 ሚን. ተምያን ዘ. 1ዜና. 28÷18 ኢሳ.1÷22 ትምይንት ምእ. ሉቃ. 20÷23

ተነ̊: ተነነ ተን ዘ. ኤር.3÷3 ሢራ. 22÷24

ተንተነ: ፍግምግም አለ ኢሳ.24÷ 20 ኤር.8÷21 ትንታኔ ጥ. ስንክ መጋ.1

ተአመ̊ነ: ተማመነ መዝ.91÷1

ተወነ: ዘመነ በልግ ሆነ ተወን ዘ. ኤር.5÷24 ዘካ.10÷1

ተፀወ̊ነ: ተጠጋ አስጠጋ ኤር.4÷29 2ነገ.24÷10 ፀወን ዘ. ኢሳ.23÷15፣ 22÷15 ጽዮን ሥር 2ሳሙ. 5÷6

ተሳነነ: ተቃረነ ተጣላ ሢራ8÷14 ኤር.15÷10 ተስናን ተቅራን ዘ. ናት በብ ዘፍ. 14÷7 የሐዋ.19÷38

ተአየነ፡ ተከታተመ፡ ዘጉ.2÷3 መዝ.33÷7 1ሳሙ.4÷1 ትዕይንት ምእ. ዘፀ.32÷19 ተዐይን በብ. ዘፍ.32÷1 መዝ.86÷2

ተክህነ፡ አገለገለ ክህነት ሳ. ታት. በብ. 1ጴጥ.2÷5 ካህን ው. ዘፍ.41÷45 ዘፀ.40÷11 ካህናት በብ መዝ.131÷9

ተደየነ፡ ታመመ ማር.16÷16 ደይን ዘ. መዝ.1÷5 1ቆሮ.11÷25

ተሰዐነ፡ ተጫማ ዘፀ.3÷5 ሳዕን. ዘ. አሳዕን ዘሙማር.1÷6 የሐዋ.12÷8

ቶተነ፡ አዘዘ ማር.1÷7 ቶታን ዘ. ዘፀ.3÷5 ዘፍ.14÷23 ኢያ.5÷14

ጐራጅ

አምነ፡ አመነ ሮሜ.6÷17 አማን አሜን ዘ. ዮሐ. 2÷23 ያዕ.2÷19-26 እምነት ሳ. ምእመን ባ. ማእምንት ለሴ.

አማህጸነ፡ አደራ አለ ሉቃ.23÷47 መዝ.30÷5 ማህጸንት ምእ.

አስተፍክነ፡ ደስ አሰኘ ፋሲካ ጥ. ዮሐ.18÷39

አውየነ፡ የወይን ጠጅ አደረገ ወይን ዘ. ኤር.8÷10 መኃ. 2÷13 አውያን በብ.

ዐየነ፡ ገመገመ ዓይን ዘ. 1ሳሙ. 26÷4 2ሳሙ.10÷3 አዕይንት በብ መዝ.120÷ 1 ሰቈ. 4÷17

አጽነነ፡ አድነነ አዘነበለ ዮሐ.19÷30 ኢዮ.38÷39 ምጽናን ምድናን ባ. ምጽናናት ምድናናት በብ.

አጠነ፡ አጠነ ኤር.51÷18 ዕጣን ዘ. መዝ.140÷2 ናት በብ. ሉቃ.1÷10 ማቴ.2÷12 ማዕጠንት ባ. ከ. ራዕ.8÷3 ታት በብ. ዐጠንት መድ ዘሌ.4÷7

ኰነነ፡ ገዛ አስገዛ በ2 ይፈታል ኢሳ.3÷13 ማቴ.7÷1 ኵነኔ ጥ. ሮሜ.8÷1 መዝ.71÷1 መኰንን ምኵናን ባ. ኤር.28÷30 ጥበብ 7÷12 መኳንንት በብ. ሮሜ 13÷3

ኰነ፡ ሆነ በ40 ይፈታል ዮሐ.1÷14 ዘካ.2÷5 ኮን ዘ. ክዋኔ ጥ. ኩነት ሳ. ታት በብ.

ኰርጐነ፡ አስማቸ ዘፀ.16÷13 ኩርንኔ ጥ.

ከደነ፡ ከደነ፣ ጋረደ ዕን.3÷6 ክዳን ዘ. ናት በብ.

ከፈነ፡ ከፈነ ከፈን ዘ.

ወሰነ፡ ደነገገ ወሰን ዘ. ምሳ.8÷29 ኢዮ.38÷10 ውሳኔ ጥ.

ወጠነ፡ ጀመረ ኩፋ.4÷4 ወጥን ዘ. ውጣኔ ጥ. ውጥነት ሳ. ጥንት ምእ. ጥበ.14÷27

ዝኅነ፡ ፀጥ አለ ዛኅን ዘ. ማቴ.8÷27 ዝኅነት ሳ.

ዘመነ፡ ወረተኛ ሆነ ዘመን ዘ. ማር.1÷15 አዝማን አዝማናት በብ. ኤር.2÷7 ራዕ.12÷13

ዘገነ፡ ዘገነ ዘሌ.2÷2 ዘጉ.5÷26 ዝግነት ሳ. ዝግን ዘ.

ዘፈነ፡ ዘፈነ ማቴ.14÷4፡ ዘፈን ዘ. ናት. በብ. ማቴ.14÷6 ኤር.31÷4 ኢዮ.21÷11

ድኅነ ፡ዳነ የሐዋ.28÷4 ጥበብ 1÷14 ዳኅን ዘ. ድኅነት ሳ. የሐዋ.28÷28 ታት. በብ. ዳኅና ጥ. ኢሳ.38÷21 ኤር.8÷22 መድኃኒት ባ.ከ.ም. መድኅን መድኃኒ ባ.

ደመነ፡ ጠቈረ በ2 ይፈታል ደመና ጥ. ናት. በብ. ዘፀ.19÷9 ፣24÷16

ደፈነ፡ ደፈነ ምሳ.25÷26 ድፍነት ሳ. ሚራ.20÷30፣40÷18 መድፍን ባ. ጦቢት 8÷18

ዴገነ፡ ተከተለ መዝ.33÷14

ጕሐነ፡ ጕረና ትሕና ጥ.

ገመነ፡ ኃጢአት ሠራ ራዕ.3÷4 መኃ.58 ግማኔ ጥ. ጥበ. 14÷26

ጠሐነ፡ ፈጨ ዮዲ.10÷5 1ሳሙ. 17፡17 ጣሕን ዘ. ሩት 2÷14

ጤገነ፡ ጣደ ጤገን ዘ. ሕዝ.4፡3 2ሳሙ.13÷9

ፀቈነ፡ ጀኰለ ማር.12÷1 ኢሳ.5÷ ፀቈን ዘ. ዘጉ.22÷24 መክ.10÷8 ጸቈና ጥ.

ጸነ፡ ጸነነ 1ዜና.13÷9 ኢሳ.24÷20 ጽነት ሳ.

ጸንጸነ፡ ነቀዘ ጽንጻኔ ጥ. ጽንጽንያ ምእ. መክ.10÷11 2ሳሙ.1÷2

ጸአነ፡ ጫነ ሚራ 30÷33 ሆሴ.10÷ 11 ጽእነት ሳ.ዘ. ታት በብ መስተ ጽእን ባ. ዘፀ. 15÷4 ጸአንት መድ.

ጸፈነ፡ ጀኰለ ጸፈን ዘ. ናት በብ. 1ሳሙ.1÷26፣11÷12

ጸፈነ፡ ገፈፈ፣ ቀዳ ማቴ.6÷8 ዮዲ.10÷5 ማቴ.10÷10 ጽፍነት ሳ.

ጸንጐነ፡ ጨቀየ ጽንጉን ዘ. መዝ. 17÷42

ፈተነ፡ ፈተነ አቀለጠ በ5 ይፈታል ዘፍ.31÷35 1ዜና.19÷3 ፈተና ጥ. ማር.8÷11 ፣12÷15 1ሳሙ.17÷39

ፈጠነ፡ ፈጠነ መዝ.69÷10 ኢሳ.2÷ 9 ፍጥነት ሳ.ዘ. ታት በብ 1ጢሞ.3÷3 ፈጣን ው. 2ጢሞ .4÷9

ፈጸነ፡ ወደ ታች አለ ፈጸንት መድ የሐዋ.28÷8 ማቴ.8÷14

የነ ግሥ ምሥክር

መነነ፡ በ3ት ይፈታል

መነነ፡ ተወ ብእሲ ዘብሂል እረክብ ክብረ ሰማያዊ መነነ ክብረ ምድራዊ

እን. ቅዱሳን ፈለሱ ገዳመ መነኮ ዓለመ እን.ቀሌ.ገ.153

መነኰ: ናቀ አንሰ ምኑን በጎበ ሰብ ወትሑት በውስተ ሕዝብ እን.መዝ.21÷6

መነኰ: ጣለ ኢትመንነኒ በእንተ ኃጣውኦየ እን. አርጋኖን

ጎፀነ በ3 ይፈታል

ጎፀነ: አሳደገ ማይ የጎፅኖ ለእፅ እንዳ.ሕዝ.31÷4

ጎፀነ: መገበ ትትጎፀኒ በሐሊበ አሕዛብ እን.ኢሳ.8÷47

ጎፀነ: ጠወረ የጎፅኖ ለሊበትኪ እን.ሩት.4÷15

ኮነ በ40 ይፈታል

ኮነ: ሆነ አምላክ ኮነ ሰብእ እን.

ኮነ: ደረሰ ወለትከ ኮነት ለኂኂ እን.

ኮነ: ሰመረ ኢኮነ ሎሙ ለካህናተ ሀሰት እስመ ኮነ ሎቱ ለኤልያስ እን. 1ነገ. 18÷38

ኮነ: አቃለለ ከመ ኂሄላ ኮንክሙ ለብዙኃን እን. መዝ.70÷7

ኮነ: ተለየ አንሰ ኢኮንኩ እምዓለም እን.

ኮነ: አወቀ ወኮነ ያሬድ በመንፈስ ቅዱስ እን.

ኮነ: በዛ ተደረገ ወበወልድኪ ኮነ ሰላም እን.

ኮነ: መጣ፣ ተነገረ፣ ተሰማ ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኃበ ሳሙኤል እን.

ኮነ: ወረደ ወኮነ ወልድ እምሰማያት እን.

ኮነ: ተራበ ወኮኑ አይሁድ እስከ በልዑ ቀቀበ አስይፍቲሆሙ እን.

ኮነ: አደረ ወኮኑ መላእክት በቤተ አብርሃም እን.

ኮነ: ተሸጠ፣ ተለወጠ ወኮነ ርእሰ አድግ ለ፬ ሰቅለ ብሩር እንዳ. 2ነገ.6÷25

ኮነ: ተሸመተ ወኮነ ኩሰሐ ርግብ ለ፬ ሰቅለ ብሩር እንዳ. 2ነገ.6÷25

ኮነ: ተፈጠረ ወኮኑ መላእክት በእለተ ሰንበት እን.

ኮነ: አለቀ ወኮኑ አበዊሃ ለኢየሩሳሌም እን.

ኮነ: ነበረ አጸደ ወይን ኮነ ለሰሎሞን በብዔላሞን እን መኃ.8÷11

ኮነ: አረመ፣ ቀጣ ዛቲ ተግሣጸ ትኩነኔ እምዮም እግዚኦ እን ኢሳ.38÷19

ኮነ: ተወለደ ወኮነ እምድንግል በሥጋ እን.

ኮነ: ሞተ ወኮነ አቤል በእደ ቃየል እን.

ኮነ: ዋለ ወኮነ ራፋስቂስ እንዘ ይትቃተሉ ለሎምና እን.

ኮነ: ነገሠ ወኮነ ሳኦል ላእለ እስራኤል እን.

ኮነ: በቃ ወይእቲ ኮነተኒ እን. መዝ.118÷56

ኮነ: ቀረ ወኮነ ከመ እግዚአብሔር ፈቀደ እን.

ኮነ: አሳረገፆ ደረሰ እለ ይከውኑ ጸሎተ ኩሎሙ ቅዱሳን እን. አንቀጸ ብርሃን

ኮነ: አስረሳ ወኮነቶ ኃዘን ለኤርምያስ እን.

ኮነ: ተሰቀለ ወኮነ ጴጥሮስ ቍልቍሊተ እን.

ኮነ: ፈሰሰ ወኮኑ ደማቲሆሙ ለሰማዕት እን.

ኮነ: ጸና ረሀብ ኮነ በበደወሉ ወፈድፋደሰ በከነዓን እን. ኩፋ.29÷ 19

ኮነ: ተቈጠረ ዘኢየአምን በኦሪት ወበ ነቢያት ይከውን እምከሀድያን እን. አንቀጸ አሚን

ኮነ: ተገባ ኢይከውነከ ታውስብ ብእሲተ እሁከ እን. ማር.6÷17

ኮነ: ጀመረ ወኮነ አዴር የሀውካ ለኢየሩሳሌም እን.

ኮነ: ዞረ ወኮንኩ ከመ ጉጋ ውስተ ቤት ሌሊተ እን. መዝ.101÷5

ኮነ: ተገኘ ወኢይከውን ፍሬ ውስተ ዓለም እን.

ኮነ: ጸና ወመሠረተ ንጽጎነ ኮነ እን. ውዳ፡ማር.

ኮነ: ተመለሰ ወኮነ አጽመ ያዕቆብ እምግብጽ እን. ዘፍ.50÷13

ኮነ: ዘነበ ወኮነ ማየ አይኅ እን.

ኮነ: ተቀደደ ወኮነ ልብሰ ሳሙኤል በዕደ ሳኦል እን.

ኮነ: ጠቈረ ወኮነ አጽመ ሮቤል እን. ዘዳ.33÷6

ኮነ: ረባ ጠቀመ ኢይከውነከ አምላ ከ ግብት እን. መዝ.80÷6

ኮነ: ጮኸ ወኮንኩ ከመ አድኅ መረብ እን. መዝ. 101÷4

ኰነነ በ2 ይፈታል

ኰነነ: ገዛ ለኵሉ ነፍሰ መኰንን ተኰነነ እን.ሮሜ 13÷1

ኰነነ: ፈረደ ይኩንን ሕያዋነ ወሙታነ: እን

ደመነ በ2 ይፈታል

ደመነ: ደመና ሆነ ናሁ ይመጽእ በደመና እን. ራእ.1÷7

ደመነ: ጠቈረ መጽሐት ዝሑል ይሬስዮ ለገጸ ሰብእ ድሙነ እን. ውግሪስ

ፈተነ በ5 ይፈታል

ፈተነ: ፈተነ ጎልቁ እንዘ ይፈትኑ ወይዌጥኑ እን. መዝ.63÷6

እን. ቅዱሳን ፈለሱ ገዳመ መነኑ ዓለመ እን.ቀሌ.ገ.153

መነነ: ናቀ አንሰ ምኑን በጎበ ሰብ ወትሑት በውስተ ሕዝብ እን.መዝ.21÷6

መነነ: ጣለ ኢትመንነኒ በእንተ ኃጣውኦየ እን. አርጋኖን

ጎፀነ በ3 ይፈታል

ጎፀነ: አሳደገ ማይ የጎፅኖ ለእፅ እንዳ.ሕዝ.31÷4

ጎፀነ: መገበ ትትጎፀኒ በሐሊበ አሕዛብ እን.ኢሳ.8÷47

ጎፀነ: ጠወረ የጎፅኖ ለሊበትኪ እን.ሩት.4÷15

ኮነ በ40 ይፈታል

ኮነ: ሆነ አምላክ ኮነ ሰብእ እን.

ኮነ: ደረሰ ወለትከ ኮነት ለሂኪ እን.

ኮነ: ሰመረ ኢኮነ ሎሙ ለካህናተ ሀሰት አስመ ኮነ ሎቱ ለኤልያስ እን. 1ነገ. 18÷38

ኮነ: አቃለለ ከመ ኪሄላ ኮንክዎሙ ለብዙኃን እን. መዝ.70÷7

ኮነ: ተለየ አንሰ ኢኮንኩ እምዓለም እን.

ኮነ: አወቀ ወኮነ ያሬድ በመንፈስ ቅዱስ እን.

ኮነ: በዛ ተደረገ ወበወልድኪ ኮነ ሰላም እን.

ኮነ: መጣ፣ ተነገረ፣ ተሰማ ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኃበ ሳሙኤል እን.

ኮነ: ወረደ ወኮነ ወልድ እምሰማያት እን.

ኮነ: ተራበ ወኮኑ አይሁድ እስከ በልዑ ቀቀበ አስይፍቲሆሙ እን.

ኮነ: አደረ ወኮኑ መላእክት በቤተ አብርሃም እን.

ኮነ: ተሸጠ፣ ተለወጠ ወኮነ ርእሰ አድግ ለፃ ሰቅለ ብሩር እንዳ. 2ነገ.6÷25

ኮነ: ተሸመተ ወኮነ ኩስሐ ርግብ ለፃ ሰቅለ ብሩር እንዳ. 2ነገ.6÷25

ኮነ: ተፈጠረ ወኮኑ መላእክት በእለተ ሰንበት እን.

ኮነ: አለቀ ወኮኑ አበዊሃ ለኢየሩሳሌም እን.

ኮነ: ነበረ አጸደ ወይን ኮነ ለሰሎሞን በብዔላሞን እን. መኃ.8÷11

ኮነ: አረመ፣ ቀጣ ዛቲ ተግሣጽ ትኩነኔ እምዮም እግዚአ እን. ኢሳ.38÷19

ኮነ: ተወለደ ወኮነ እምድንግል በሥጋ እን.

ኮነ: ሞተ ወኮነ አቤል በእደ ቃየል እን.

ኮነ: ዋለ ወኮነ ራፋስቂስ እንዘ ይትቃተሉ ለሎምና እን.

ኮነ: ነገሠ ወኮነ ሳኦል ላእለ እስራኤል እን.

ኮነ: በቃ ወይእቲ ኮነተኒ ኃጢ. መዝ.118÷56

ኮነ: ቀረ ወኮነ ከመ እግዚአብሔር ፈቀደ እን.

ኮነ: አሳረገ፣ ደረሰ እለ ይከውኑ ጸሎተ ኩሎሙ ቅዱሳን እን. አንቀጸ ብርሃን

ኮነ: አስረሳ ወኮነቶ ኃዘን ለኤርምያስ እን.

ኮነ: ተሰቀለ ወኮነ ጴጥሮስ ቍልቍሊተ እን.

ኮነ: ፈሰሰ ወኮኑ ደማቲሆሙ ለሰማዕት እን.

ኮነ: ጸና ረሀብ ኮነ በበደወሉ ወፈድፋደሰ በከነዓን እን. ኩፋ.29÷ 19

ኮነ: ተቈጠረ ዘኢየአምን በኦሪት ወበ ነቢያት ይከውን እምከሀድያን እን. አንቀጸ አሚን

ኮነ: ተገባ ኢይከውነከ ታውስብ ብእሲተ እሁከ እን. ማር.6÷17

ኮነ: ጀመረ ወኮነ አዴር የሀውካ ለኢየሩሳሌም እን.

ኮነ: ዞረ ወኮንኩ ከመ ጉጋ ውስተ ቤት ሌሊተ እን. መዝ.101÷5

ኮነ: ተገኘ ወኢይከውን ፍሬ ውስተ ዓለም እን.

ኮነ: ጸና ወመሠረተ ንጽጎነ ኮነ እን. ውዳ፡ማር.

ኮነ: ተመለሰ ወኮነ አጽመ ያዕቆብ እምግብጽ እን. ዘፍ.50÷13

ኮነ: ዘነበ ወኮነ ማየ አይኅ እን.

ኮነ: ተቀደደ ወኮነ ልብሰ ሳሙኤል በዕደ ሳኦል እን.

ኮነ: ጠቈረ ወኮነ አጽመ ሮቤል እን. ዘዳ.33÷6

ኮነ: ረባ ጠቀመ ኢይከውነከ አምላ ከ ግብት እን. መዝ.80÷6

ኮነ: ጮኸ ወኮንኩ ከመ አድኅ መረብ እን. መዝ. 101÷4

ኮነነ በ2 ይፈታል

ኮነነ: ገዛ ለኵሉ ነፍሰ መኰንን ተኰነነ እን.ሮሜ 13÷1

ኮነነ: ፈረደ ይኩንን ሕያዋነ ወሙታነ: እን

ደመነ በ2 ይፈታል

ደመነ: ደመና ሆነ ናሁ ይመጽእ በደመና እን. ራእ.1÷7

ደመነ: ጠቈረ መጽሐት ዝሑል ይሬስዮ ለገጸ ሰብእ ድሙነ እን. ውግረስ

ፈተነ በ5 ይፈታል

ፈተነ: ፈተነ ጎልቁ እንዘ ይፈትኑ ወይቄጥኑ እን. መዝ.63÷6

ፈተነ፡ አሳየ አፍትን ርእሰከ ለካህን እን. ማር.1÷40

ፈተነ፡ አቀለጠ ጽሩይ ወፍቱን በእሳት እን.መዝ.11÷6

ፈተነ፡ ፈለገ ወፈተነ ላባ ኵሉ ቤታ ለራሔል ወኢረከበ አማልክቲሀ እን. ዘፍ.31÷25

ፈተነ፡ በረበረ ምንት አበሳየ ወምንት ጌጋይየ ዘደገንከኒ ወፈተንከኒ ኵሉ ንዋይየ ምንተ ረከብከ እምነ ቄሳቍሰ ቤትየ እን. ዘፍ.31÷37

የነ ግሥ ነባር

ነ፡ ብሂል ነሣአ ደዌነ ወጸረ ሕማመነ ጌታችን ደዌያችን ወሰደ ኢሳ.53÷4

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ለነ፡ ለኛ መዝ.113÷9

መነ፡ ማንን ኢሳ.6÷8 ዮሐ.1÷22

መጠነ፡ ስለ፣ ያህል እንደ ሚራ.24÷31 ዳን.13÷6

በይነ፡ ስለ ዮና.1÷14 ሚክ.3÷12 ኢሳ.48÷10

ብነ፡ አለን

ንሕነ፡ እኛ 1ቆሮ.2÷23

አምጣነ፡ ያሕል፣ና፣ስለ ማቴ.9÷15 ገላ.4÷1 ሮሜ.7÷1

አነ፡ እኔ ዮሐ.11÷25 /14÷6

እንበይነ፡ ስለ ዘፀ.29÷36 ቲቶ.1÷5

ካዕብ

ሐራውኑ፡ ፍናፍንት

መኑ፡ ማነው ዘፀ.10÷8 ምሳ.30÷4

ቄሮኑ፡ ዕንቊ

ባኑ፡ ሰይጣን

ቦኑ፡ በውኑ አለን ኤር.23÷24 ዓሞጽ. 6÷10

ቴግኑ፡ ጉልቻ

ኑ፡ ቃለ አጋኖ

አኮኑ፡ አይደለምን? ና፣ ኩሽሻሌ መዝ.61÷1

እልመክኑ፡ ስመ አምላክ ስንክ. ጥቅ.6

ሣልስ

ላማሰበቅታኒ (ዕብ) ለምን ተውኸኝ

ማቴ.27÷46 ማር.15÷34

መርሳኒ፡ ቀጋ

ማኒ፡ የሰውስም፣ ጨለማ፣ ድርጎ

ሶኒ፡ የአይጥ አለቃ

ቆብኒ፡ ትኋን

ቁጥኒ፡ ቅማል

ብርኒ፡ ድመት

ብንአኒ፡ የፃአር ልጅ

አስካሎኒ፡ የወይን ዘለላ

አርሳኒ፡ የሰው ስም

አቃኒ፡ ችፍርግ 2ነገ.14÷9

ኤራኒ፡ የሰውስም

እሌኒ፡ የቆስጠንጢኖስ እናት ስንክ. ግን. 9

ደርሳኒ፡ መድኃኒት፣ ሽቱ

ደፎኒ፡ ሣጽን

ጣኒ፡ የሰው ስም

ጽርኒ፡ አይጥ ዘሌ.21÷20፣22÷22

ፈርሙኒ፡ ሚያዝያ በግብጽ

ራብዕ

ሐና፡ የሴት ስም፣ ጸጋና ደስታ 1ሳሙ. 1÷1 ሉቃ.2÷36

ሐና፡ የሰው ስም የወንድ ዮሐ.18÷13

ሕልቃና፡ የሰው ስም 1ሳሙ.1÷1

ሕልዳና፡ የሴት ስም 2ነገ.22÷14

ሕና፡ እንሰሳ፡ዔኖ፡ 2ተዓ

ሆሣዕና፡ ደኅንነት፣ (አራማይክ) መድኃኒት፣ ሰሌን፣ ቴምር ማር.11÷10 ዮሐ.12÷13 ማቴ.21 ÷9 ዘሌ.23÷40

ሉምና፡ የሰው ስም

መሪና፡ የሴት ስም ስንክ. ነሐ.15

መና፡ መና፣እንጀራ፣ ምን. ዘፀ.16 ÷ 15 ኢያ.5÷11 ዮሐ.6÷31 ጌታ መና እስራኤል እንዲል

ሰኰና፡ ተረከዝ፣ ጥፍር ዘፍ.25፡26 ኢሳ.5÷28 ዘሌ.11÷3

ሲዶና፡ ያገር ስም ዘፀ.9÷1

ሶልያና፡ እመቤታችን ድጓ

ሶስና፡ የሴት ስም ሶስ.1÷1 ስንክ. መስ.28

ቀስተደመና፡ የቃልኪዳን ምልክት ዘፍ.9÷8

ቀሬና፡ ሀገር ሉቃ.23÷26

ቃና፡ ያገር ስም ዮሐ. 2÷1-12፣4÷46 ፣21÷2

ባብና፡ ወንዝ 2ነገ.5÷12

ባዝግና፡ የወርቅ ማርዳ ኤር.2÷32

ብርጋና፡ አንድ ዓይነት ወፍ

ቴሎግና፡ የእግዚአብሔር ቃል ትምህርት

ቶና፡ የሴት ስም ስንክ.ታኅ.1

ናትና፡ ለቤተእግዚአብሔር የተሠ ጠ

አስቀሎና፡ አውሎና፣ አይቆና ያገር ስም

አይቆና፡ ሥዕል ስንክ ታኅ.21

ኤርና፡ ፀሐይ

ክርስትና፡ በቁሙ ፍነ.5 ስንክ. ጥቅ .15

ኤድና፡ የአብርሃም እናት ኩፋ.10 ÷30

ኦርና፡ ሚዳቋ፣ የሰው ስም 2ሳሙ. 24÷17 1ዜና.2÷18

ጌና፡ በዓለ ልደት ስንክ.ታኅ.28፣29

ጸርፍርዮና፡ ጥንብ አንሳ አሞራ ዘሌ.14÷8

ጳውቄና፡ ጽድ 1ነገ.5÷9 2ዜና.2÷8

ዮና፡ ስም ዮሐ.21÷15

ጸደና፡ ጣዝማ፣ ዛር፣ ምትሐት ማር.1÷6

ጽሙና፡ ጸጥታ፣ እርጋታ፣ ብቸኝነት፣ ድካም

ፊልሞና፡ የሰው ስም ፊልሞ.2 ቆላ.4 ÷8

ፍናና፡ የሴት ስም 1ሳሙ.1÷2

ኀምስ

ለንጸኔ፡ ዙፋን፣ የክብር ወንበር 1ነገ. 26÷5

ልብኔ፡ ልንብጭ ኢዮ.40÷17 ዘፍ. 30÷37

ልንጻኔ ፡ አልጋ፣መከዳ፣ብርኩማ 1ነገ.26÷5

ማኔ፡ ዘመነ ኦሪት፣ ሚዛን ዳን.5 ÷27

ምርስኔ፡ ቀጋ፣ አደስ

ሰኔ፡ ሰኔ

ቅኔ፡ ግዛት፣ ቅኔ ኤፌ.5÷19 ቄላ.3÷ 17

ቍንቍኔ፡ ነቀዝ ማቴ.8÷19 ኢሳ. 51÷8

በርኔ፡ በርሃ

ብለኔ፡ የመታጠቢያ ቤት ስንክ. መጋ.13

አሐተኔ፡ አንዲት ጊዜ ዮሐ.11÷52

ከልበኔ፡ ሽቱ ልባንጃ ሚራ. 24÷21

ሣድስ

ሀሴበን፡ አገር፣ ውስጥ መዝ.44 ÷12

ሐንጸን፡ እንቃቅላ፣ ጉበና ዘሌ.11÷ 30

ሐንጸን ፡ እንዝርት 1ሳሙ.6÷7

ሐጺን፡ ብረት ምሳ.27÷17

ሐጻውንት በብ መዝ.106÷16፣2÷9

ሐርሜን፡ ጣያት የሐሞ.14÷12

ሔዋን፡ የሕያዋን እናት ዘፍ.2÷20 ፣3÷3-20 1ጢሞ.2÷14

ሔናን፡ ቦታ ዮሐ3÷23

ሔጽን፡ ታላቅ አሞራ

ሔጼዔጤን፡ ሞጣሕት፣ ግምጃ ዘሌ.8 ÷7 ዘፀ.36÷30

ሕፅን፡ ሕፅን፣ ታናሽ ልጅ፣ ብብት ፣ክንድ ፣ አጠገብ፣የእንግዴ ልጅ

ለሮን፡ የወፍ ስም ዘሌ.11÷6 ዘዳ.14 ÷15

ለቢጦን፡ ወይባ አጽፍ

ለማን፡ እንጉቻ ዘሌ.2÷4

ለንጹዎን፡ ማበሻ ጨርቅ

ሌጌዎን፡ ሠራዊት ማቴ.26÷53 ማር.5÷8 ሉቃ.8÷30

ሌዋታን፡ ታላቅ ዘንዶ ዕዝ.ሱቱ. 4÷51

ሌዊቄን፡ 5ኛ ሰማይ

ልስጥራን፡ ሀገር የሐዋ.14÷6-23

ልብን፡ ነጭ ዕጣን ዘፍ.30÷37

ልጉን፡ ድስት፣ ማሰሮ፣ ምንቸት፣ ማማ ኢዮ.40÷16

ሎዛን፡ ሽቶ፣ ዕጣን

ሉግዮን፡ የክህነት ልብስ ግምጃ ዘፀ.36÷ 15፣16÷22

መልጸጸን፡ ጉመን ዘጉ.11÷5 ምሳ. 15÷ 16

መቃጥን፡ የዓሣ መያዣ ሕዝ.29÷4

መትን፡ አውራ ጅማት አምትንት በብ. ማሪድርቲቁን፡ ሰማይ

ማቲን፡ የዮናስ እናት ድር.ኤል. ገጽ 17 1ነገ.17÷17

ማዕዘን፡ በቁሙ ዘፍ.2÷10 ራዕ.7÷1

ሜላትሮን ጉልላት የቅርፅ ምስል 1ነገ.7÷9፣41

ሜዶን፡ ያገር ስም 2ነገ.17÷6

ሜሮን፡ ሐይቅ ኢያ.11÷5

ምርስኔን፡ ምስርች

ምናን፡ 2ሺህ መክሊት ወቄት ሉቃ.19÷13 ዕዝ.2÷69

መንገን፡ ማጣበቂያ ብረት 2ዜና. 28÷15

ሜሮን፡ ቅብዕ ራእ.18÷13 40ድሪም ሚዛን

ሰልሞን፡ ደጋ መዝ.67÷14

ሰሎሞን፡ ሰላማዊ፣ ጠቢብ፣ ገዥ፣ ፈራጅ 2ሳሙ.12÷24 1ነገ. 3÷5

ሰሜን፡ በቁሙ ማቴ.16÷28፣12 ÷42 ኤር.17፡26 ዘካ.14÷4

ሰረባሞን፡ የሰው ስም

ሰርጦን፡ ኮከብ

ሰርናን፡ ሰጉን ሚል.1÷8

ሰርድዮን፡ እንቁ፣ፈርጥ ዘፀ.28÷ 17 1ዜና 29÷2

ሰበን፡ መጠምጠሚያ ዮሐ.11÷44 ሉቃ.19÷20 የሐዋ.19÷12

ሰንዱን፡ በፍታ፣ ነጸላ ማር.14÷51 ዘፍ.49÷11 ምሳ.14÷12

ሰን፡ ብረት 1ነገ.7÷28፣35÷36

ሰኪናን፡ እንዶድ፣ኮክ ዳን.1÷54 ሔኖ.3÷2 ኤር.2÷22

ሰይጣን፡ በቁሙ 1ነገ.11÷14 ማቴ. 16÷23 ይሁ.9

ሰጠጵዮን፡ የተልባ እግር ጭረት ዳን.3÷22

ሲሞን፡ ጠንቋይ የሐዋ.8÷9-24

ሲኖዲቆን፡ የጉባዔ መልዕክት ሃይ. አበ.

ሲባን፡ አብሽ ማቴ.23÷23

ሲጣን፡ የማነቆ እንጨት ዘፀ.25÷5 ፣26÷15 ፣30÷1

ሳን፡ ስመ አምላክ የፊደል ስም መዝ.118÷161

ስጊን፡ ሽቱ መኃ.4÷6 ዘፀ.30÷34

ስምዖን፡ የፀሎት ምላሽ ዘፍ.29÷ 33

ስነን ስን ፡ ጥርስ ማቴ.5÷39 ሰቆ. 2÷16

ሶመን: ሳማ ምሳ.24÷31
ሶምሶን: ስም መሳ.13÷1 ዕብ.11÷32
ሶስን: ክሶ
ሶርኖን: ዕንቊ
ራምኖን: ዶግ መሳ.9÷14
ሮማን: ሮማን፣ እንጨት ሐጌ.2÷2 መኃ.6÷11 ዘጎ.13÷23
ቀለንቶን: የወር መቁጠሪያ
ቀርን: ቀንድ፣ መንግሥት፣ መለኸት፣ ነጋሪት ዓም.3÷15 2ሳሙ. 6÷5 1ተሰ.4÷17 ኢሳ.18÷3
ቁምራን: ገዳም ኢያ.15÷62
ቃይናን: የሰው ስም ዘፍ.5÷9
ቁድሮን : ወንዝ፣ሸለቆ ዘፍ.14÷17
ቃይናን: ደጋ አገር
ቅጣን: ታናሽ ጣት
ቅጥራን: መጣብቅ፣ ሙጫ ዘፍ.6÷14
ቆጳን: ኩፍ ጫማ ሲራ.45÷8
በለሶን: ዘይት፣ ወይራ ዘፍ.3÷7
በለን: ዝግባ ዘፍ.35÷8 መሳ.9÷6
በርፎሪኮን: ቃል ክዕው አሃ.አበ.ጎር
ባሳን: ያገር ስም ዘጎ.21÷23 መዝ.114 ÷11
ባቢሎን: ያገር ስም ዘፍ.10÷10 ዳን.4÷ 30 1ጴጥ.5÷ 13
በርክታን:ኮርቻ
ቤተክርስቲያን: የፀሎት ቤት የሐዋ.16÷13 ሮሜ.16÷5 ማቴ.18 ÷15፣16÷18
ብርስን: ምስር ዘፍ.25÷34 ሕዝ. 4÷9
ተመን: ዘንዶ መሳ.19 መዝ.90 ÷13
ተርሜን: ክትክታ፣ ደደሆ 1ነገ. 19÷4
ቴገን: ብረት ምጣድ ዘሌ.6÷14
ቴማን: ያገር ስም ሕዝ.21÷1
ቴፌን: ወይፈን ተያፈን በብ ዘፍ.18÷7 ኤር.50÷27 ኢዮ.42÷7
ትስቡጣን: (ጽር) ደግ ገዢ ይቅር በለን
ትያጥሮን: የጨዋታ ቤት ከተማ የሐዋ.16÷14 ራዕ.1÷11፣2÷18
ጳዝዮን: ዕንቊ ዘፀ.28÷17
ኑሐሜን: የሴት ስም ሩት.1÷20
ኒላን: ሚያዝያ 1ኛ ወር (በዕ.) ዘዳ.16 ÷1 ዘፀ.12÷ 1
ናታን: የሰው ስም 2ሳሙ.7÷1
ናይን :(ጽር) የተመቸ፣ የጣፈጠ ይቅር ባይ ሉቃ.7÷12
ናግራን: ሀገር፣ ነጉድጓድ ገላ.1÷15
ኔሮን: ንጉሥ የሐዋ.25÷11 ፊል.4÷22

ንዕማን: የሰው ስም 2ነገ.5÷1-24
ንጽሺን: የጥበብ መጽሐፍ
ኖን: ስመ አምላክ መዝ.118÷105 ሰቆ. 1÷14 ፣2÷4
አለሚዳን: ቀበርቾ
አላቲኖን: ሰው የሆነ አምላክ
አልያጦን: ዓሣ ለቃሚ አሞራ ዘሌ.11 ÷13
አሜን: አሜን፣ እውነት ይሁን ዘዳ.27 ÷15 ራዕ.3÷14
አሞሬዎን፣ ያገር ስም ዘፍ.15÷16
አሞን: የሰው ስም፣ ያገር ስም ዘፍ.19 ÷38
አሰርዮን: ገበያ ማቴ.10÷29 ሉቃ.12÷6
ዐረቦን: መያዣያ፣ ፈለማ፣ መልካም፣ ፍትግ 2ሳሙ.17÷19 2ቆሮ.1÷22 ፣5÷5
አርጋናን: ምሥጋና፣ መዝሙር፣ በገና 1ዜና 6÷32
አሮን: ካህን ዘፀ.29÷1 ዘሌ.4÷14
አሮድዮን: ያፈ ያሬድ፣ ጋጋኖ ዘሌ.11÷18 ዘዳ.14÷16
አቃሮን: ዝንብ ዘፀ.8÷22
አተርጋጋን:ቃል
አትሪኮን: ዝርው ቃል ሃይ.አበ.
አታሚን ጥቅምት(ዕብ.) 1ነገ.8÷2
አተርጋጋን: ቃል፣ድምጽ ሃይ. አበ.
አከራጦን: ደመ ክርስቶስ
አኤናያን: ዘለዓለም ያለ ዘዳ.33÷15
አዛጦን: ያገር ስም ኢያ.13÷3 1ሳሙ.5÷1-8
አይገን: ጽዋ፣ ዳካ መሳ.5÷25
አጥናን: ሀያላን፣ ሀብታት፣ አሸናፊዎች ኢሳ.11÷2 አር.ጋ.6
አጵሎን: ጣያት ስንክ. ጎዳ.18
አጰሮግዮን: ዕንቊ
አፍኒን: የሰው ስም ፣ የመላክ ስም 1ሳሙ.4÷17 ፣2÷34 ሄኖ.20÷38
አፍዮማክን: አሸን ዘሌ.11÷22
ኢን: መስፈሪያ ሕዝ.4÷11 ዘፀ.29 ÷40
ኢኮንያን: ንጉሥ 2ነገ.24÷8 ሕዝ. 1 ÷2
ኤላጦን: እባብ ዋጭ አሞራ ዘሌ. 11÷13
ኤሌዎን: መካነ ዘይት ሉቃ.19 ÷29
ኤሌቄን: የጨው ባሕር፣ ወንዝ
ኤርሞን: ተራራ ዘፀ.3÷8 መኃ.4 ÷5
ኤውላጦን: ሽመላ ዘሌ..11÷13
ኤፌሶን: ያገር ስም የሐዋ.18÷18
እልመክኑን: ሥውር የማይታይ
እልባልተሪቦን: አቡነ ዘበሰማያት ስንክ. መጋ.27
እልዋሪቆን: ያገር ስምሮሜ.15÷19
ዕብን : ድንጋይ 1ሳሙ.6÷14 2ነገ. 12÷13 ዘፀ.32÷15
ዕቶን: እምድጃ ዘሌ.2÷4 ዘፀ.4÷20

ዕንድቅትዮን: ብርሃን የተፈጠረበት
ዕጣን: በቁሙ ዘፀ.30÷7 ሚል.1 ÷11 ማቴ.2÷12 መዝ.140÷2
ዕዝን: ጆሮ ኢዮ.12÷11 መዝ.43 ÷1
አርዮን: የሰው ስም፣ የከዋክብ ስም ኢዮ.9÷9 ፤38÷31 ዓሞ.5÷8
አሮድዮን: እርኩም ዘሌ.11÷19
አዝያን: የሰው ስም 2ነገ.14÷21
ከላውዴዎን: ያገር ስም፣ ጠንቋይ ዘፍ.11÷31 ኢሳ.48÷20
ኬልቄዶን: በእሳት የጋለ የነጠረ ናስ
ከሙን: ተልባ ኢሳ.28÷25 ማቴ. 23÷23
ከሚን: ፌጦ ኢሳ.28÷25
ከሜን: ሽቶ
ከራድዮን: ነጭ ወፍ የማይበር ዘሌ.11÷19
ከርከዴን: የወፍ ስም ዕንቊ ኢሳ. 54÷12 ዘፀ.36÷19
ከነአን: የሰው ያገር ስም ዘፍ.9÷18 ኢያ.17÷13 ዘፍ.11÷31፤12÷5
ኪርያላይሶን: እግዚኦ መሐረነ ክ ነ.44 ÷4
ካራን: ያገር ስም ኢያ.7÷7
ኬሌዎን: እስስት የሰው ስም ዘሌ.11÷30
ኬብሮን: ያገር ስም ኢያ.14÷15
ክርስቲያን: ክርስቲያን ፣ ቅቡዓን የሐዋ.11÷26 ፤26÷28 1ጴጥ.14 ÷16
ክታን: ልብስ መንግሥት የተልባ እግር በፍታ
ወይን: ወይን ኤር.8÷10 ዘፀ.7÷13 መኃ.2÷4 ዘጎ.13÷23
ዘርቤን: ሽቱ
ዘባን: ወገብ ኢሳ.50÷6 ሚል.2÷3
ዛብሎን: አንድነት፣ ያገር ስም
የማን: ይምን ቀኝ ገላ.2÷9 ማቴ.6÷3 ዘፍ.48÷16
ዮናታን : የሰው ስም 1ሳሙ.13÷2
ደስክን: ድፋሳ፣ ሚዳቋ ዘዳ.4÷5
ደርቤን: ያገር ስም የሐዋ.14÷20
ዱሪቆን: ሰባተኛ ሰማይ
ዲያቆን: ዲያቆን 1ጢሞ.3÷8
ዳታን: የሰው ስም ዘጎ.16÷24
ዳን: ፈራጅ፣ ያገር ስም ዘፍ.30÷6
ዳጎን: ጣዖት 1ሳሙ.5÷2
ድማከን: ግልገል አንበሳ
ድፋን: ካባ ኢያ.7÷21 1ሳሙ. 18÷4
ገልሚን: መቀስ
ገርዜን: ቤተ ልዑል ዘዳ.27÷12
ገርዜን: ግምጃ
ገባአን: ያገር ስም ኢያ.9÷7

ጋኔን: ውዱቅ የተገፈፈ መዝ.96÷6 ራእ.18÷2 ማቴ.9÷34
ጌዲዎን: የሰው ስም መሳ.6÷1
ግዮን: አባይ ዘፍ.2÷13 ኢሳ.8÷6
ጌቴሴማን: ያገር ስም ፦ ማቴ.26÷36 ዮሐ.18÷1
ጳንጦን: የሐገር ስም ማቴ.27÷2
ጳዝዮን: ዕንቊ ዘፀ.28÷17
ጳጉሜን: በቁሙ
ጴርጋሞን: ያገር ስም የሐዋ.19÷10
ጠለሳን: መጐናጸፊያ፣ ድን
ጠብዳን: አንቀልባ
ጸፈን: የውኃ አቁማዳ
ጽቁንጽቁን:እንሽላሊት፣ሙጭልጭላ ዘሌ.11÷29
ጽዮን: የዳዊት አንባ 2ሳሙ.5÷6 ኢሳ.8÷18 ፤18÷7
ጽንጉን: ጭቃ ሚክ.7÷10 ዘካ.9÷3
ፊርያን: የሰው ስም ዘፍ.12÷15
ፊሉን: በርኖስ 2ጢሞ.4÷13
ፊንቆን: የከነዓን አገር መሳ.3÷13
ፋራን: ያገር ስም ዘፍ.21÷21
ፌቤን: የሴት ስም ሮሜ.16÷1

ማብዕ

ማዕኖ: ደጀሠላም
ሰገኖ: ሰጐን ሰጋንው በብ ኢሳ.34 ÷13 ዘሌ.11÷16 ዘፀ.14÷15 ቀቀኖ: እርኩም፣ ነገረ ሰሪ ዘሌ.11÷19 ዘዳ.19÷17
በሊኖ: ጥቁር ግምጃ
ደስክኖ: ጉሽ ዘዳ.14÷5
ደርክኖ: ግምጃ ሕዝ.20÷46
ፊኖ: ያገር ስም

የአ ግሥ አመል

አ: ፊደልና አሀዝ አንደኛና መጀመሪያ ፊደል የፊደል ሁሉ ራስ በኩር ቀዳማይ በዓለም ቋንቋ ሁሉ ይልቁንም በጥንታዊው ተራ በግዕዝ አ አሀድ አሀዴ ይባላል ምሥጢሩ አ: እሁድንና የእሁድን ፍጥረት መደብ አድርጐ ፈጣሪን ያሳያል ዘፍ.1÷1 አ: የማባዛት ልማድ ፍችው ዎች ደብር አድባር ወግር አውግር ፈለግ አፍላግ የመሰለውን ያሳያል አ: የማድረግ ልማድ አስደራጊ ፍችው ቀተለ: አቅተለ ክህለ አክህለ ገብረ አግበረ የመሰለውን ያሳያል:: አ: የትንቢት መነሻ የካልአይ ሥር አነ ለሚል ብቻ ለአንድ አካል ግዕዙ ብቻ ስለተነገረ ሳድሱ አይቀርም ሑርኩ አሀውር ዐረጉ አዐርግ ወረድኩ አወርድ:: በማስደረግ ጊዜ 2ኛ አ: ስላለበት ራብዕ ይሆናል ሑርኩ :አሐውር አዕረጉ: ኣዐርግ አወረድኩ አወ ርድ ኣአመርኩ ኣአምር የመሰለውን ያሳያል አ: የግሥ

ልማድ ጠባይና አካሄድ የሚለውጥ በ3 ፊደል ግሥ ከዚያውም በቀተለ ቤት መነሻ መድረሻ ማዕከል ሲሆን ሳድስ ይሆን የነበረውን ግዕዝና ራብዕ ግእዝ ይሆን የነበረውን ሳድስ ያደርጋል አ: ንዑስ አገባቡ እንደሰና እንደ ኬ እንደ መ ትራስ ሆኖ በመጨረሻ ቃል እየገባ ቃለ መልእክት አጋኖ አስተብቍዖ ተጋንዮ ይሆናል ምስጢሩም ቁልምጫና ከበሬታ ነው:: ኡ አኡ አማርኛ ኡኡታ: ኦ:ኦኦ: ኢ አሉታ ነባር አንቀጽና ንዑስ አገባብ ነባር አንቀጽ ሲሆን ፍችው እንደ አኮና ሐሰ እንደ አልቦ ነው ንዑስ አንቀጽ ሲሆን አል: አ: እንደ :ለ:ላ:ያል: የማ ይሆናል:: ኢጸሐፈ አል ኢይጽሕፍ አ ኢይጽሐፍ እንደ ላ:ሳ ኢጽሒፎ :ላ:ኢጸሐፊ ያልጣፈ የማይጥፍ ትራስ እየሆነም በእፎ ሲገባ ኡ ይሆናል:: እፎ:ኢ: ምስጢሩም የአሉታ አንክሮ ነው:: ደቂቅ አገባብ ሲሆን እንደ እንበለ ነው አለ ያለ ይሆናል ኢ:ወኢ እያለ ሲጫፈርና ሲደጋገም ኾኖ ቢሆን ያሰኛል ፍችው አለ ሲሆን ከይቤ በአማርኛ ይስማማል ግጥም ትሰሙ እንደ ኾነ የወንጌል ቃል፣ አለ መስጠት ያጸድቃል በአማርኛ ም ኢ: አዩ፣ አዬ ተብሎ ሲነገር ቃለ አኅስሮ ሐዘንና አንክሮ ይሆናል ምስጢሩ አሉታና አፍራሽ ነው:: ኣ: የቅጽል በር ከፋች በዝርዝር ጊዜ ቅጽሎችም ዘ: እንተ:እለ ናቸው ዚኣሁ : እንቲኣሁ: እሊኣሁ: ዚኣከ እንቲኣከ: ኤ: ስመ ፊደል እ: እልፍ፤፹:: ኦ ስመ አምላክ ዖ ዓልፋ ወዖ ኦ ወይም ንዑስ አገባብ ሆይ ወዮ ወየው ምን ይብላኝ በምስጢር ቃለ ጽዋኡ ወአንክሮ ቃለ አክብሮ ወአፍቅሮ ቃለ ብካይ ወሰቈቃው ቃለ አህስሮ ወአፍርሆ ቃለ አራህርሆ ይሆናል::

አ 10ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የአ ነጠላ ግሥ

ሐሰአ: በረደ፣ ዝግ አለ ምሳ.26÷20፣18÷14ጥበ.18÷21 ሕስአት ሳ

ኀብዐ: ሸሸገ ምሳ.26÷15 ኢዮ.40÷8 ኀብዓት ሳ ምኅባዕ ባ ሉቃ.11÷33

ሐዝአ: ከለከለ ሕዝአት ሳ.1ነገ.13÷6 ምሕዛእ ባ. ኢሳ.19÷9

ኀድአ: ጸጥ አለ ኀድአት ሳ.ምኅዳእ ባ.

ኀጥአ:አጣሮሜ፤3÷11 ሉቃ.15÷18 ኃጢአት ም.እ. ኀጣውእ በብ ምኅጣእ ባ.

ላዕልአ: ለንባዳ ሆነ ዘፀ.4÷10 ላዕላእ ዘ

ለክአ: ጻፈ በ6 ይፈታል ልክአት ሳ. መልክእ ባ. ማቴ.22÷20 ሮሜ.8÷ 28 ኢዮ.19÷23

ሞዐ : አሸነፈ ዕዝ.3÷10 1ዮሐ.2÷ 13 ምዓት ሳ. 1ቆሮ.15÷54 ዕዝ.4÷ 59

መልዐ: መላ ኤር.13÷12 ምልዕ ዘ. ምልዐት ሳ. መዝ.23÷1

መምአ: አፈገፈገ ዮዲ.15÷3 ዘፀ.15÷15 ዘዳ.20÷3 ምማኤ ጥ.

መርአ: ተዳራ ሕዝ.16÷52 መርኣ ጥ መርአት ምእ. መኃ.4÷12 ራዕ.10÷7 ገላ.5÷19

መጽአ: መጣ ምጽአት ሳ. ማቴ.24÷30፣26÷64 ዮሐ.14÷3 ምምጻእ ባ. ጻእ ዘ.

ሦዐ: አረደ ዘፍ.8÷20 ሰዐት ሳ. ታታ በብ ሕዝ.6÷4 ሳዕ ዘ. ዮሐ.1÷40 መስዋዕት ባ.ከ. ዘሌ.1÷5 ምስዋዕ ባ. ዘፀ.27÷3

ሰምአ: ሰማ በ2 ይፈታል ማቴ.13 ÷ 16 1ቆሮ.14÷2 ስምእ ዘ. ዮሐ.22÷20 ማር.14÷57 ሰማዕት ምእ. በ1 በብ. ምሳ.12÷19 ኢሳ.43÷9 ታት የብዙ ብዙ ስምዐት ሳ.ምስማዕ ባ. መዝ.17÷44

ሰስአ: ሳሳ 2ተሰ.3÷7 ስሳኡ ጥ. ስስት ምእ. ሢራ.37÷3፣31

ሠርዐ: ሠራ ዘፀ.26÷35 ሥርዐት ሳ. ሢራ.16÷26 ታት በብ. ሠራዕት መድ. 1ዜና. 18÷15

ሰብዐ: ፯ አደረገ ዘሌ.23÷22 ሕዝ.20 ስብዕ ዘ. 2ነገ.4÷35

ሰብአ:ሱባዔ ጥ. ኩፋ.4÷1 ምስብዒት ባ.ከ.ም ምሳ.6÷27 ዘሌ.25÷8 ፯ቱ ጉል. ምሳ.24÷16 ማቴ.18:21 ሰቡዕ የዕ. ቅጽል ዘፍ.7÷10

ሳዕስዐ: ቅልጥፍጥፍ አለ ኢዮ.41÷23 ሳዕሳ ዘ. ሉቃ.4÷22 ፣20÷26

ሰክአ: ደረደረ 1ነገ.10÷22

ረስአ: ረሳ፣ አረጀ በ2 ይፈታል ኢዮ.15÷10፣14÷8 ርስአት ሳ. ረሲአ ው. ረሳእት መድ.

ረብዐ: ፬ አደረገ ፬ቱ ጉል. ሕዝ.1: 5 ዘፍ.23÷26 ራብዕ ዘ. ዳን.11:2 ዘፀ.29÷40 አርብዐ ርባዔ ጥ. ረቡዕ የእ. ቅጽል ዘካ.8÷19 ዘሌ.23÷5 ትርብዕት ምርብዕት ባ.ከ.ም ሢራ.37÷18 ዘካ.8÷19 ዘሌ. 23:5

ረትዐ: ቀና ሚክ.1÷15 ሕዝ.1÷7 ርትዕ ዘ. ዘፀ.21÷1 መዝ.84÷10

ረድአ: ረዳ የሐዋ.10÷38 ዮሐ.21: 20 ረድእ. ዘ አርዳእ በብ ዮሐ.11÷12 ረድኤት ምእ. ኤፌ.3÷6 ቆላ.2÷12 መዝ.120÷1 መርድእ ባ. አርድእት የብዙ ብዙ ማቴ.13:27

ረግዐ: ረጋ መዝ.118÷70 ሚራ. 43÷19 ርግዐት ሳ.

ረፍአ: ሠፋ መርፍእ ባ. ማቴ.19÷ 24 ዘፀ.27÷16 ርፍአት ሳ. ዮሐ.19÷23 ዘፀ.32÷21

ቆዐ: ጮረቃ ቆእ.ዘ. ሕዝ.18÷2 መኃ.4÷13 ቍአት ሳ.

ቂአ: መለሰ፣ ተፋ ምሳ.25÷16 ሚራ.21÷ 15 ቂአት ሳ.

ቀልዐ: ገለጠ ስንክ.ጎዳ.16 ቅልዐት ሳ.

ቃርዐ: ተኮሰ፣መታ ቅርዕ ዘ. ምቅራዕ መቃርዕ ባ.

ቈቍአ: አጉበጉበ ኢዮ.33÷ 19 ሰቈ.4÷8 ቍቋኤ ጥ.

ቀብዐ: ቀባ ዮሐ.9÷7 ዘፀ.32÷14 ቅብዕ ዘ. ዘዳ.32÷14 መዝ.108÷24 ቅብዐት ሳ. ዘፀ.27÷20 ኢሳ.12÷2

ቀንዐ: ቀና ኢሳ.9÷7 ምሳ.6÷6 ቅንዐት ሳ. ኢሳ.9÷7 ጥበ. 2÷24

ቀፀዐ: ቀጸ ናሖ.2÷10 ሚራ.31÷5 ቅፅዐት ሳ.

ቦአ: ገባ ዘሌ.1÷3 ዘጎ.12÷17 ማቴ.5÷ 24 በአት ሳ. ታት በብ. ኤር.6÷11 መባእ መ-ባእ ባ.

በልዐ: በላ መክ.5÷17 ብላዕ ዘ. ብልዐት ሳ. በላዕት መድ. መብልዕ ባ. ዘፍ.1÷ 29 ሰቈ.1÷11 መባልዕት በብ 2ዜና.9÷24

በቍዐ: ጠቀመ ኤር.7÷8 1ጴጥ.2÷11 ባቍዕ ው ብቅዐት ሳ. ጥበብ 3÷11 ዕብ.7÷18 በቍዔት ምእ. 2ሳሙ.18÷22

በጽአ: ተሳለ ~ ዘሌ.27÷12 ዘፀ.35÷24 ብጽዐት ሳ. ሚራ.18÷ 22 ናሖ.2÷1 የሐዋ.18÷18 ብጽአና ብጽአን ምእ ~

ተማልአ: እግረ መንገድ ሄደ 1ነገ.17÷11

ተምዐ: ተቈጣ መዝ.4÷4፣105÷40 ትማዔ ጥ.መዓት ምእ.

ተምዕዐ: ተበሳጨ ኢሳ.5÷25 ዮሐ. 15÷39 ዘካ.1÷15

ተሰዐ: ፱ አደረገ ፱ቱ ጉል. ዘዳ.3÷11 ታስዕ ዘ. ሕዝ.24÷1 ተስዓ ትሳዔ ጥ. ዘፍ.17÷17 ተሱዕ የዕ ቅጽል ማቴ.27÷46 ፣20÷5

ተሰብዐ: ሰው ሆነ 1ጴጥ.1÷20 ሰብእ ዘ. ዘፍ.1÷26 2ጴጥ.1÷20 ትስብኢት ሰብእና ምእ.

ተቈጥአ: ተቆጣ በ3 ይፈታል መዝ. 36÷8 ቍጥኣ ጥ. ሚራ.27÷30

ተታብአ: ወንዳወንድ ሆነ ዘፍ.34÷25 ተባዕት ምእ.

ተወጽአ: ተሸነፈ.

ተንሥአ: ተነሣ መዝ.67÷1፣ 77÷65 ትንሣኤ ጥ. የሐዋ.4÷1 ማቴ.22÷ 23 መንሥኢ ባ. ሙሻ. ዘ. ማቴ.27÷62

ተዛውአ: ተጫወተ ጉረቤት ሆነ መዝ. 130÷1፣76÷6 ዛውእ ዘ. 1ጢሞ.1÷4

ተጋብአ: ተሰበሰበ ጉባኤ ጥ. ዘዳ.12÷6 ዘጎ.16÷3 መስተጋብእ ምስትግባእ ባ.

ተጻብአ: ተጣላ ኢሳ.27÷4 ጸብእ ዘ. ጸባእት መድ. ዘፀ.32÷17 መዝ.26 ሆሴ.1÷7 ጸባእት ስመ አምላክ ኢሳ.1÷24 ያዕ.5÷4

ተጸዐ: ጨከነ ኢያ.1÷6 ፣10÷25 ተባዕ ው 1ዜና.11÷25 ሚራ.26÷ 28

ተፈጸአ: ደስ ተሰኘ ዓሞ.6÷4 ሚራ.14÷4 ፍግእ ዘ. ፍግኣ ፍጋኤ ጥ. መኃ.7÷7 መክ.8÷15

ነትዐ: ሸሸ ሚራ.40÷6 ኢያ. 6÷15 ኢሳ.13÷14

ተፍአ: ተፋ ትፍአት ሳ. ዘጎ. 12÷14

ነሥአ: ያዘ በ7 ይፈታል ዮሐ. 20÷22 1ሳሙ. 8÷11 የሐዋ. 20÷35 ንስአት ሳ.

ነቅዐ: መነጨ ዘካ.14÷4 ኢሳ.48 ÷21 በ2 ይፈታል ነቅዕ ዘ. አንቅዕት በብ ኤር.2÷13 ዘፍ.8÷2 መንቅዕት ባ.ከ.ም. ዘፀ.28÷38

ጉራጅ

አመልአ: ጭልጥ ብሎ ሄደ ሚክ.2÷7

ነድአ: ነዳ ዘፀ.14÷15 ዮዲ.10÷17

አስምአ: ዳኘ ማር.7÷32 ዘፍ.43÷3

አስተብቍዓ: አማለደ፣ ለመነ 1ጴጥ.5÷1 መስተብቍዕ ባ.

አስተብፅአ: አዳነቀ፣ አመሰገነ ሉቃ.1÷48

አስተናስአ: አነሣሣ መዝ.79÷15

አስትአ: እጅ መንሻ ሰጠ 1ሳሙ. 30÷26 2ዜና.1÷16 አስታኣ ጥ.

አንጐዐ: ሰበረ አንጕዕ ዘ. አናጕዕ በብ መዝ.62÷5

አብጎአ: አቦካ ዘፍ.18÷6 ማቴ.13÷ 33 ብጒአ ዘ. ዮሐ.19÷29

አንብዐ: አለቀሰ ኤር.9÷18 ሚራ.22÷19 አንብዕ ዘ. ኤር.9÷18 ሰቈ.3÷49

አንጠልዐ: ጋረደ ኢዮ.19÷8 መዝ.104÷39 መንጠላአተ ባከ መንጠዋልዕ በብ.

አውሥአ : መለሰ መዋስእት ባ.ከ.

አይጎአ: ወረደ አይጎ ዘ. ዘፍ.6÷17 ኢሳ.54÷9 ሕዝ.13÷11

አይድዐ: ነገረ መዝ.54÷17 ምሳ. 24÷58

አጽምዐ፡ አዳመጠ መዝ.16÷7 2ነገ.19÷16 ምጽማዕ ባ.
አድምዐ፡ አገኘ ኢዮ.20÷20
አጣአጥአ፡ አከናወነ ጥአጣኤ ጥ.
አጥብአ፡ ወደደ መዝ.118÷106
አጸንግአ፡ በረቱ ሠራ ምጽንጋእ ባ. ምሳ.14÷4
ከልአ፡ ከለከለ የሐዋ.8÷36 ዳን. 13÷ 16 ክልአት ሳ. ጥበብ 2÷5
ከልዐ : ፪አደረገ ፪ቱ ጉል ሉቃ.18÷10 ማቴ.18÷19 ክላዔ ክልኤ ጥ. ካልዕ ው 1ቆሮ.15÷40 ዮሐ. 20÷25 ማቴ. 20÷13 መከልዕ ባ.
ኩርዐ፡ መታ ፣ግድ አለ ሚል.3÷5 ዓሞ.2÷7 ማቴ.27÷30 ኩርዐት ሳ ሶፎ.2÷8 ኩርናዕ ስር.
ወርአ፡ ጠወረ ውራኤ ጥ.
ወቅዐ : ወቃ፣ ቈጠረ ኢሳ.28÷27 ሙቃዕ ባ.
ወውዐ፡ ደነፋ፣ጮኸ ዳን.13÷18 ኤር.2÷15 ኢሳ.42÷13 ውዋኤ ጥ.
ወድዐ፡ ጨመረ ዘፀ.12÷4
ወግአ፡ ወጋ በ4 ይፈታል ዘፀ.21÷28 ኤር.27÷11 ውግአት ሳ. ዳን.8÷4 ሙጋእ ባ. ኢዮ.16÷13
ወጽአ፡ ወጣ ዘፀ.17÷11 ጽአት ሳ. ሙጻእ ባ.
ዘርአ፡ ዘራ ዘርእ ዘ. አዝርእት በብ ዳን.1÷16 ጥበ. 16÷22 ዝርእት ሳ. መዝራእት ባ. ኩ. ኢሳ.26÷11 ዘራእት መድ.
ዘንግዐ፡ ዘነጋ 2ቆሮ.11÷17 ዝንጋዔ ጥ.
ዘግአ፡ ዘጋ ዝግአት ሳ. ሆሴ. 9÷7 ሉቃ.24÷11
ደርዐ፡ ቻለ ድርኣ ጥ.
ደርፍአ፡ ደረተ
ገሠዐ፡ ተናገረ መዝ.18÷44 ዕዝ.ሱቱ.14÷42
ገብአ፡ ገባ በ11 ይፈታል ኢሳ.8÷27 ኢዮ.1÷21 ግብአት ሳ. ገባእት መድ. ምግባእ ባ.
ገዝአ፡ ገዛ ኢሳ.7÷21 ግዝአት ሳ. ገዛእት መድ እግዚእ መግ ዝእ ባ. ኢሳ. 24÷2 አጋእዝት መጋዝእ በብ.
ጐድአ፡መታ የሐዋ.12÷7 ሉቃ.18÷13 ኢዮ.1÷19 ጉድአት ሳ.
ጐትአ፡ ቸኮለ ምሳ.28÷22 2ዜና. 26÷20 ጉጓእ ጉጓኤ ጥ. ጥበ. 19÷2 አስ.1÷12
ገፍአ፡ ገፋ፣ በደለ ማቴ.7÷25 ሉቃ.19÷8 ግፍእ ዘ. ኢዮ.33÷8
ገፍትአ፡ ገለበጠ ሐጌ.2÷22 ኢዮ.28÷9 ግፍታኤ ጥ.

ገምአ፡ ነጨ ሚክ.1÷16 ኢሳ.7÷20 ግምኤ.ጥ ዘጉ.5÷17 ገማውእ በብ. ዮዲ.10÷5 ዘጉ.4÷9
ጠምዐ፡ ነከረ ኤር.13÷1 ኢዮ.9÷31 ጥምዓት ሳ. ታት በብ ምሳ.5÷30 ምጥማዕ ባ
ጠብዐ፡ ጨከነ 1ዜና.29÷6 ጥብዐት ሳ.
ጠቅዐ፡ መታ መጥቅዕ ባ ዕብ.12÷ 19 ዘጉ.10÷2
ጤአ፡ አነሰ ኢሳ.6÷10 ሚክ.7÷16
ጠገዐ፡ ተጠጋ ሕዝ.13÷18 ኤር. 13÷11 ጥግዐት ሳ.
ጠፍአ፡ ጠፋ ዮዲ.6÷4 ጥፍአት ሳ. መሳ. 20÷40
ጸልአ፡ ጠላ በ2 ይፈታል ዘፍ.37 ÷8 ኢሳ.6÷4 ጽልእ ዘ. ኤር.9÷8 ጽልአት ሳ. ማቴ.10÷22 ጸላእት መድ ሚራ.10÷7
ጸምዐ፡ ተጠማ ኢሳ.55÷1 ዮሐ. 7÷32 ማቴ.25÷35 ጽምዕ ዘ. ዓሞ.8÷11 ዘዳ.32÷10 ጽምዐት ሳ. ምጽማዕ ባ.
ጸርአ፡ ታጐሰ ሚራ.30÷1 ጽርአት ሳ. ዘፀ.5÷8 2ጴጥ. 1÷8
ጸንዐ፡ ጸና፣ ቻለ ዘፀ.7÷13 ኢሳ.42÷25 ጽንዕ ዘ. ጽንዐት ሳ. የሐዋ.28÷2 ማር.16÷14 ምጽንዓት ባ.ክ.ም. ስንክ ታኅ.12
ጸውዐ፡ ጠራ ጦቢ.9÷2 የሐዋ. 2÷21 ጽዋዕ ዘ. አስ. 1÷7 ጽዋዔ ጥ. 2ጢሞ.1÷9
ፄአ፡ ተላ ዘፀ.7÷18 ፣8÷1 ዮሐ.11÷39 ፄአት ሳ. ኢሳ.34÷3
ጸዕፀዐ፡ ጭንጋፍ ሆነ ኢዮ.3÷16 ጸዕፃዕ ዘ 1ቆሮ.15÷8
ጸፍዐ፡ መታ ሰቄ.3÷29 ማር.14÷65 ጽፍአት ሳ.
ፈቅአ፡ ገመሰ መኃ.5÷7 ሉቃ. 20÷12 ፍቅአት ሳ. ምሳ.27÷6 ዘፀ.21÷25

የአ ግሥ ምስክር ለክዐ በ6 ይፈታል

ለክዐ፡ ጻፈ ወሶበለካዕኮ በጽሕፈት ውእተ ጊዜ ያስተርኢ ለከ ክዋኔሁ ክሡተ እን. ሃይ. አበ. ለካዕክሙ ውስተ መጽሐፍ እን. ሚራ.39÷32 ኢዮ.19÷1
ለክዐ፡ ቀረቀረ ወተለክዐት ሐመር ማዕከለ እብን እን. የሐዋ.27÷41
ለክዐ፡ ቸነከረ አእጋሪከ በቅንዋት እለ ተለክዑ እን.ዲል.ገጽ 50
ለክዐ፡ ቀረጸ ዲናር ዘተለክዐ እምትካት በስሙ ለቄሳር እን. መጽ ምስ. ገጽ 300÷16

ለክዐ: ጠበቀ፣ አገናኘ፣ አያያዘ ያስተላክዕ ብእሴ ምስለ እጉሁ እን. ኢዮ.41÷8

ለክዐ: አመጣ፣ አስነወረ አመነታ እክሙ አልካዕክሙ ለክሙ ዝንጓጌ ህልወ ዮሴ. ወል. ኮርዮ. ገጽ 365

ሰምዐ በ2 ይፈታል

ሰምዐ: ሰማ እዝን ቦሙ ወኢይሰምዑ እን. መዝ. 145÷17

ሰምዐ: መሰከረ ኢትኩን ስምዓ በሐሰት ላዕለ ቢፅከ እን. ዘፀ. 20÷16

ረስዐ በ2 ይፈታል

ረስዑ ረሳ ተረሳዕኩ ከመ በግዕ ዘተግድፈ እን. መዝ. 118÷177

ረስዐ: አረጀ ወርዘውኵሂ ወረሳዕኩ እን.መዝ. 37÷25

ተቈጥዐ በ3 ይፈታል

ተቈጥዐ: ተቆጣ ወተቈጣዕክዋ ለይእቲ ትውልድ እን. መዝ. 95÷10

ተቈጥዐ: ናቀ፣ ተጸየፈ ወኢተቈጥዐ ስዕለተ ነዳይ እን. መዝ.21÷24

ተቈጥአ: ደረሰ ወአጽሐበቶ እስከ ተቆጥዐ ለሞት እን. መሳ. 16÷16

ነሥአ በ7 ይፈታል

ነሥአ: አገባ ወነሥአ ለርግብ ውስተ ታቦት እን. ዘፍ. 8÷8

ነሥአ: ለየ ወነሥአኒ እምአባግዓ አቡየ እን.

ነሥአ: ተቀበለ ንሥኡ መንፈሰ ቅዱሰ እን. ዮሐ.20÷22

ነሥአ: አገባ ኢትንሣእ ሎቱ ለወልድየ እምአዋልደ ከነዓን እን. ዘፍ. 24÷3

ነሥአ: ወሰደ ወአመ ሰዱስ ነስእሙ ማቴ.17÷1

ነሥአ: ያዘ ወነሥአ ሙሴ በትረ እን. ዘፀ.14÷21

ነሥአ: ነሳ እግዚአብሔር ወሀበ ወእግዚአብሔር ነሥአ እን. ኢዮ.1÷21

ነቅዐ በ2 ይፈታል

ነቅዐ: መነጨ ውእቱ ማይ ዘእሁቦ አነ ይከውን ውስቴቱ ነቅአ ማይ ዘይፈለፍል ለሕይወት እን. ዮሐ.4÷14

ነቅዐ: ተሰነጠቀ ወአልቦ ዘይወዲ ወይነ ሐዲሰ ውስተ ዝቅ ብሉይ እስመ ያነቅዖ ወይኑሂ ይትከዐው ወዝቁሂ ይትሐጐል ማቴ.9÷17

ወግዐ በ4 ይፈታል

ወግዐ: ወጋ ወሶበ ወግዓኒ ሶክ መዝ.32÷3

ወግዐ: አጠለለ አጸራ ቅብዐ ዘይት ውጉዐ እን. ዘሌ. 24÷2

ወግዐ: ጋተ፣ ሐለበ ወጋዕ ኩክሙ እን. 1 ቆሮ.3÷2

ወግዐ: አደፈረሰ፣ አደረቀ ትወግዖሙ ለአፍላግከ እን. ሕዝ.32÷2

ገብአ በ11 ይፈታል

ገብአ: ሆነ ሐይወት ወገብአት ከመ ካልዕታ አልባሰ ክብር ይገብአከ እን.

ገብአ : ጀመረ ይገብእ ይሕምምከ

ገብአ: ተመለሰ ለይግብኡ ድኅሬሆሙ እን. መዝ. 6÷10

ገብአ: ገባ እመ ገባእ ውስተ ቤቱ እን. ኢሳ. 8÷27

ገብአ : ለበሰ አደረ ገቢኦትከ ውስተ ሥጋ እን.

ገብአ: አስያዘ ወዘያገብኦ ወሀቦሙ ትእምርተ እን.

ገብአ : አሳልፎ ሰጠ አግብኡ ቀርኖሙ ለባዕድ ወክብሮሙ ኒ ለካልዕ

ገብአ : ወረደ ይገብእ ውስተ ሲኦል እን.

ገብአ : ወደቀ ገባእነ ውስተ እደ ጸላእትነ እን.

ገብአ: አጠፋ ጣለ አግብኦሙ ውስተ እደ ኵይናት

ገብአ: አስገዛ እለ አግብኡ ነፍሶሙ ለከ እን.

ጸልዐ በ2 ይፈታል

ጸልዐ: ጸላ ያዕቆብሃ አፍቀርኩ ወዔሳውሃ ጸላዕኩ እን. ሮሜ.9÷12

ጸልዐ: ቈሰለ ኵሉ ርእስ እምኔክ ሙ ለሕማም ኢኮነ ሕበጠ ወኢኮነ ፅልዐ ዘይመግል እን. ኢሳ.1÷6

የአ ግሥ ነባር

አዐ;ብሂል አአኵቶ ወእሴብሖ ለእግዚአብሔር እግዚአብሔርን ፈጽሞ አመሰግነዋለሁ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ስብአ: ፈጽሞ

ነአ: ና 1ሳሙ. 17÷44 ማቴ.4÷19 ሩት.2÷14

ወድአ: ፈጽሞ

ካዕብ

ሰንብዑ: ሳንባ 1ነገ. 22÷34 2ዜና.18÷33

በምልዑ: አካቶ መዝ. 49÷12

በግዑ: ጻድቅ

ቶዑ: የሰው ስም

ኒካዑ: አንካሳ 1ነገ.9÷16 2ነገ.23÷29

ኡራዑ: ሽንጥ

ደርፍኡ: ሻኛ

ገርድኡ: ዳኛ

ገዝድኡ: ጨዋ

ሣልስ

ኢ፡ አይደለም፤ ያለ ሳ፡ የለም መዝ. ሠለስቱ ደቂ.1÷14

አኢ፡ ተመክስ፤ አዋጅ ነጋሪ ዘፀ.4 ÷19

ቀስተመስታኢ፡ ቁርጭምጭምት

እንዳኢ፡ እንኛ 2. ቆሮ.12÷2 ኤር. 13÷12

ገባኢ፡ ምዋተኛ፤ ሠራተኛ

ራብዕ

መልዓ፡ የዝሙት ባሕርይ ያለው

ሜዓቂዓ፡ ሽቱ መኃ.4÷13

አስተኣ፡ እንቊጣጣሽ አለ

አፍዓ፡ ሜዳ እዳሪ ዕብ.13÷12 ኤር.11÷6

አሊዓ፡ ወንዶች

እንግዳዓ፡ ደረት አጠንብ

ኃምስ

መስዔ፡ መንሽ ኢሳ.30÷24 ማቴ.3÷ 12

ብስናኤ፡ ሥዕለ ስቅለት

ቊልኤ፡ ወዳጅ፤ ልጅ፤ ብላቴና፤ ሎሌ ዘፍ.18÷7 መሳ.7÷10 ሉቃ.1÷ 54

ኤ፡ ስመ አምላክ ስመ ፊደል መዝ. 118 ÷121 ስቈ.1÷16፤2÷16

ጉርኤ፡ ጉሮሮ ሮሜ.3÷13 ኢዮ.6÷ 30 ሚራ.26÷24

ግምዔ፡ ማሰሮ ማቴ .25÷4

ጽርዔ፡ ታልማ

ሣድስ

ሆመረጽርዕ፡ ቃሞ፤ አንድ ሐረግ

ሆሴዕ፡ እርዳ፤ አድን 2ነገ.15÷30 ፤17÷1 ዮሐ.12÷13

መሐስዕ፡ ጠቦት፤ ያበግ ግልገል ዮሐ.21÷15 ዘፍ.31÷38 መኃ.1÷8

መሳውዕ፡ ጅማት

መስዕ፡ ገጠር መዝ.74÷6፤106÷3

መቃርዕ፡ አኮርባጅ፤ መምቻ

መናቅዕ፡ ተረከዝ፤ ቁርጭምጭምት

መግዝዕ፡ ፍሪዳ፤ ሽህር፤ መጋዝእ በብ ሉቃ.15÷23 ማቴ.22÷4

መጣዕ፡ ስም ስንክ.ጥር 3

መፃጕዕ፡ የሰው ስም ማቴ.24÷24 ፤8÷6 ማር.2÷3

መኬብዕ፡ በቅሎ

ሚዕ፡ ሽቱ ስንክ ጥቅ.21

ምራዕ፡ ጉልቻ፤አንቀልባ ፤ግልድም

ምጽንጋዕ፡ መጠጊያ፤ መቃኛ፤ በረት ምሳ.14÷4

አማጋዕ፡ ሐሩሬ ምሳ.14÷4

ሞራዕ፡ ሞርዕ፡መታጠቂያ

ሰምዕ፡ ሰም ጧፍ ፈ.መ 17÷6

ሰይእ፡ነውር፤ ርኩሰት፤ አካቶ 2ሳሙ.13÷2፤18፡13

ሱዕ፡ የጧፍ ኩስታሪ

ሳዕ፡ ሰዓት ጊዜ

ሳውዕ፡ ካህን

ራኩዕ፡ የመጋፊያ አጥንት

ቊርነናእ፡ ጓጉንቸር ዘፀ.8÷2

ቀውዕ፡ ዘመነ በልግ

ቀጻዕ፡ የእሳት እራት ሃይ.አበ

ቊርዕ፡ የራስ ቊር

ቈናዝዕ፡ ብርንጉ፤ ጸጉር ቈናዝዕት በብ ዘሌ.19÷27 ምሳ.16÷13

ቋዕ፡ ቁራ ዘፍ.8÷7 1ነገ.17÷4 ሉቃ. 12÷24 መኃ.5÷11

ቆዕ፡ ሽቱ የወይን ጮርቃ መኃ.4÷13

ቆብዕ፡ በቁሙ ዘፀ. 28÷40

በግዕ፡ በግ ጌታ ኢሳ.53÷7 ዮሐ.1÷19

አባግዕ በብ ዮሐ.10÷1 ፤21÷15 ማቴ. 25÷32

ብጒዕ፡ ቡሆ

ብርዕ፡ መቃ፤ ሸንበቆ፤ ብር ኤር.8 ÷8

ተላእ. ፍሪንጣ ዘፀ.29÷26 ዘሌ .7÷30

አናኩዕ፡ አቊንጣራ ፈንጣ መዝ. 77÷46

አንኵዕ፡ ቅልጥም ኢዮ.35÷24 ያዕ. 4÷1 ዘፍ.45÷18

አውልዕ፡ ወይራ አመፀኛ ሮሜ. 11÷17 ዘዳ.23÷11 ዓሞ.2÷9

አወዕ፡ ወርች

አጋሣዕ፡ ሰንጋ

ኤልሳዕ፡ መድኀን አግዚአብሔር መድኃኒት 1ነገ.19÷16 2ነገ.2÷19፤ 4÷2፤5÷10፤13÷19

ኤራዕ፡ ጨረቃ ሄኖ.26÷2

ዕንቋዕ፡ እንኳ፤ እስይ መዝ.34÷39 ሕዝ.26÷2

እግዚእ፡ ጌታ ፤አምላክ ሉቃ.1÷ 68፤ 2÷9 ኢሳ.40÷3 ሉቃ.3÷3

ዮሐ.20÷28

ከርካዕ፡ ሎሚ ዘፍ.30÷37 ኤር.1÷ 11

ኵርናዕ፡ ክንድ ሕዝ.13÷18

ዝብእ፡ ጅብ ኤር.12÷9 1ነገ.21÷19

ያድዕ፡ ሮማን

ዮሴእ፡ የሰው ስም ዘካ.3÷3

ድኩዕ፡ ፋንድያ ኤር.8÷2 ሉቃ.13 ÷8

ገልዕ፡ ገል፤ ማነቂያ፤ መንቈር መዝ.21÷15

ገንዕ፡ ጋን፤ጉራስ

ጎሜዕ፡ መርከብ፤ ታንኳ፤ ቀርከሐ፤ ሸንበቆ

ፀፍዕ፡ እበት

ፃዕፃዕ፡ ጭንጋፍ፤ ጉዳይ፤ጣጣ 1ቆሮ.15÷8 ኢዮ.3÷16

ዕልዕ፡ ቁስል ኢሳ.1÷6 ራዕ.16÷2

ጽራዕ፡ ሐረግ የማይረባ ሉቃ.15÷ 18

ጽርንእ፡ ችፌ፤ ክፉአባብ ዘዳ.28 ÷27

ጽርዕ፡ ቋንቋ፣ሀገር ዮሐ.12÷20፣ 19 ÷12 የሐዋ.21÷38

ጽዋዕ፡ በቁሙ ማቴ.10÷42 መዝ. 10÷5፣ 15÷5 ማቴ.20÷22

ጽጋዕ፡ መከዳ ሕዝ.13÷18

ፃላዕ፡ ቋጥኝ፣ ገምቻ ኢዮ.41÷15

ሣብዕ

እግዚኦ፡ አቤቱ፣ ስመ አምላክ ራዕ.1÷8፣ 21÷6፣ 22÷13

አ : ቃለ አንክሮ፣ ቃለ አጋኖ ፣ ቃለ ምጸት፣ ቃለ አስተዋርዶ፣ ቃለ አስተሐቅሮ ሆይ መዝ.117፡ 25

የከ ግሥ አመል

ከ፡ኩ፡ኪ፡ ክመ፣ ክን የአካል ዝርዝር ጠቃሽና አሰሚ ወይም ምዕላድ አንተ ፡ አነ፡ አንቲ፡ አንትሙ፡ አንትን፡ የሚባሉትን የቅርብ የቅርቦች ወንዶችና ሴቶች ፍቱ ሠራዊት ነበብክ ፡ኩ፣ኪ፣ ክሙ፣ክን፣ እያለ ዘርዝሮና ጠቅሶ ለይቶ ያሳያል አነ፡ ለሚለው ግን ከቀዳማይ በቀር በዝርዝር ሁሉ አይገባም ኩ፡ የነበረውን የ፡ ይወርሰዋል ነበብኩ ንባብየ ኩ፡ አ-መ-ሰ የአንክሮና የአጋኖ የአስተብቊዖ ቃል በመጨረሻ ቃል እየገባ መድረሻውን ራብዕ በማድረግ ቃል ያገኑታል እኩ፣ እንኳን ይሆናል ብዙ ጊዜም ትርጓሜና ፍች ሳይፈልግ እንደ፣ከመ አዳማቂና የንባብ ጌጥ ሆኖ ይቀራል ምንትኬ ሰብእ ዘይጸንሑ እሳት ምንትኬ ዘአሜሃ ዐውያት / አንክሮ/ ንግባእኬ ጎበ ጥንተ ነገር ውእቱኬ፣ አንትሙኬ፣ ዝኬ ውእቱ ዝኬ እፎ ይህ ነዋ ይህሳ / አጋኖ/ ወይንኬ አልቦሙ የላቸውም እኩ/ ምልጃ/ ርእዩ አመ ይዌልጡ አሕዛብ አማልክቲሆሙ እንዘኬ ኢኮኑ አማልክተ እንኳን አንድ አንድ ጊዜም በዋዌ ፈንታ ኩሉኬ ዕፅ ዘኢይፈሪ ዝኬ ፈትሐ አሐተ እምላ ኦሪትሰኬ እያለ አያሰቦታው ገብቶ ይገኛል አንድ አንድ ጊዜም ማ ይሆናል ይኸውም በነባረና በትዕዛዝ አንቀጽ ሲገባ ነው ነዐኩ፣ በልኬ፣ ናማ፣ በልማ የመሰለውን ትርጉም ያሳያል።

ከ11ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ የከ ነጠላ ግሥ

ሆከ፡ አወከ ሚራ.29÷18

ኢዮ.12÷23 ሐውክ ዘ. ያዕ.3÷16

ሁከት ሳ. ዮሐ. 5÷3 ጥበ. 17÷8

ኄከ፡ አላመጠ ሂክ ዘ. ኂከት ሳ. ኂካን ምእ.

ሐነከ፡ ሠጠ ምሳ.13 ሉቃ.3÷13 ሐኒክ ዘ. ሕንካ. ጥ

ሐከከ፡ ተከራከረ ሐክክ ዘ. የሐዋ.19 ÷36 ኢሳ.22÷5 ሮሜ.16÷ 17

ለሐኰ፡ ሠራ በ3 የፈታል ጥበ.15÷8 መዝ.118÷33 ለሐኪ ጥ ልሑክት ምእ. ዘሌ.6÷21

ለአከ፡ ላከ ላእክ ዘ. ላእካን በብ ልእከት ሳ. መልእክት ባ . ከ. ም. ታት በብ መልእክ ባ. እክት በብ ዘካ.1÷12 ማቴ.22÷30 መዝ. 103÷4

ለከከ፡ ጻፈ

መሐከ፡ ራራ ሮሜ.3÷32 ዮና.4÷10 ሕዝ.16÷5 ምሕክት ሳ.

መለከ፡ ገዛ በ2 ይፈታል መዝ.102÷23 መለኮት ምልክና ምእ. መዝ. 102÷21 2ጴጥ.1÷3

መሰከ፡ አቀጠነ 2ነገ. 9÷24 ዘካ.9÷13 ምስኪን ምእ. መዝ. 40÷1

ማኅረከ፡ ማረከ ኢዮ. 1÷17 ኢሳ.53÷ 12 ምኅርካ ጥ. ዘጥ.31÷11 መዝ. 67÷12

ምዕከ፡ ከፋ ማዕከክ ዘ. ዮዲ .8÷16

ስሀከ፡ ሻከረ መዝ. 108÷24 ስህክት ሳ.

ሚረከ፡ ብልሀተኛ ሆነ ሚራክ. ስም ጊ.ወ.ሐ.ገ 80 ስንክ ግን 16

ሰበከ፡ አስተማረ በ4 ይፈታል ኢሳ.61÷1 ሮሜ.10÷ 14 ስብክት ሳ. ዮና.3÷2 ማር.5÷20 ምስባክ ባ.

ሰሰከ፡ ጣዖት ሠራ ሕዝ.22፣20 ምሳ.17÷4 ስብኩ ጥ. ዘፀ. 32፡4 ዘሌ.19÷4 ናሖ.1÷14

ሮከ፡ ሾመ ያሮክ ሮክ. ዘ.

ረጉነኰ፡ ጉዘጉዘ ረጉነኩ ዘ

በሐ፡ ብላሽ ሆነ ኢዮ. 31÷26 በክ ዘ.

ባረከ፡ ባረከ አመሰገነ በ6 ይፈታል ዘፀ.15÷1 ዳን. 57÷88 ሉቃ.24÷30 ማቴ.15÷36 ቡራኬ ጥ. በረከት ብርኩት ምእ. ታት በብ

በተከ፡ ቁረጠ ኤር.5÷5

ተመልአከ፡ አለቃ ሆነ ማቴ.27÷11 ዕብ. 12÷2 መዝ.2÷2 መልአክ ዘ.

ተዐረከ፡ ወዳጅ ሆነ ሚራ.6÷7 ዐርክ ዘ. አእርክት በብ ያዕ.2÷24 ሚራ.6÷4 አርኬ. ጥ.

ነሰከ፡ ነከሰ ስንክ ነሐሴ 15 ንስክት ሳ. መንሰክ ባ መሳ. 15÷14

ነክነከ፡ ወዘወዘ ስንክ. ታኅ. 11 ነክኒክ ዘ.

ንዕከ፡ ከፋ፣ ኮራ ሔኖ. 96÷2 ናዕክ ዘ. ዘካ.4÷1 ሕዝ. 22÷8 ዘጉ.36 ÷22

ጉራጅ

አምለከ፡ አመለከ ዘፀ.20÷3 ሚራ. 38÷33 አምላክ ዘ. መዝ. 49÷1 ዘፀ.7÷1 መሳ.11÷24 ዮሐ.20÷27

አስተብረከ፡ ሰገደ አሰገደ ሉቃ.22÷42 ፊልጵ. 2÷11 ብርክ ዘ. አብራክ በብ ብረክ በ፩ በብ መዝ.108÷24

አስመከ፡ ተጠጋ አስጠጋ መሳ.16÷26 ሉቃ.9÷58 ምስማክ ዘ. ካት በብ. መኃ.3÷10 1ሳሙ. 20÷25

አውከከ፡ አጐደለ፣ አወጣ

ወሰከ፡ ጨመረ ኢሳ.1÷5 ምሳ.1÷5 ውስኪ ዘ. ውሳኬ ጥ. ተውሳክ ባ. ካት በብ.

ወሐከ፡ አነሳሳ ምሳ.6÷3 2ነገ. 12÷14 ዳን. 31÷27

ድሕከ፡ ተንቧቸ ስንክ. ሐም.10 ድሕከት ሳ.

ደረከ፡ ጸና መድረክ ባ. ያዕ.5÷9 ሕዝ.41÷16

ጐነኰ ፡ከመረ ነሕ.13÷15

ጸኮ፡ ሹልዳ አወጣ ዘፍ.32÷32 ጽኩ. ዘ. ሕዝ. 32÷6

ጽሕከ፡ ጮኸ

ፈለከ፡ ፈጠረ ፋሌክ ፈለክ ዘ. ቀሌ.አፈ. ድ.1

የከ ግሥ ምስክር

ለሐኰ በ3 ይፈታል

ለሐኰ፡ ፈጠረ እደዊከ ገብራኒ ወለሐኰሀኒ እን. መዝ. 119÷73 በአርአያሁ ለሐኰነ እን. መቃብ. 22

ለሐኰ፡ ሠራ ይብሎኑ ልሕኵት ለለሐኰሁ እን. ኢሳ. 29÷16

ለሐኰ፡ አደረገ ዘልፈ ንልሐኰ ውስተ አልባቢነ ተዘክሮ እግዚአ ብሔር ወፈሪሃ ስሙ እን. ተግሣጽ 26

መለከ በ2 ይፈታል

መለከ፡ ገዛ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ዘኵሎ ይመልክ እን.

መለከ፡ ሠለጠነ ዘየአቢ ብርሃን ከመ ይምልክ መዓልተ ወዘይንዕስ ብርሃን ከመ ይምልክ ሌሊተ እን.ዘፍ.1÷17

ሰበከ በ4 ይፈታል

ሰበከ፡ አስተማረ እምአሜሃ አኀዘ ኢየሱስ ይስብክ እን. ማር.5÷20

ሰበከ፡ አዋጅ ነገረ ወአዘዘ ሙሴ ወሰበከ ውስተ ትዕይንት እምይእዜ ኢይገብሩ መባአ ዘአሥራት ዘመቅደስ እን. ዘፀ. 37÷6

ሰበከ፡ ሠራ ወሰበከ ላቲ ሕልቀታተ ዘወርቅ አርባዕተ ለአርባዕቱ ገበዋቲሃ እን. ዘፀ. 38÷5

ሰበከ፡ ጣዖት ሠራ ወገብሮ ግልፎ ወሰበኮ እን. መሳ.6÷4

ባረከ በ6 ይፈታል

ባረከ፡ ባረከ ባርክዎሙ ለእለ ይረግሙክሙ እን. ማቴ.5÷44

ባረከ፡ ረገመ ወባረከ ኢዮብ ዕለተ ልደቱ እን. ኢዮ.3÷1

ባረከ፡ አስረዘመ፣አጸና፣ አበዛ ወባረከ ዓመተ ጻድቃኑ እን. 1ሳሙ.1÷9

ባረከ፡ ሰደበ ባረካሁ ለንጉሥ እን.

ባረከ፡ መረቀ ባርከኒ አባ ከመ ባረኮ አብርሃም ለይስሐቅ ውልዱ እን.

ባረከ፡ አመሰገነ ይባርክዎ ኵሉ ግብረ እግዚአብሔር እን. መዝሙ ረ. ሰለስቱ ደቂቅ 1÷32

በግዕዝ ያገባብ ቃል

የከ ግሥ ነባር

ከ፡ ብሂል ከሀሊ እግዚአብሔር እግዚአብሔር ቻይ ነው::

ለከ፡ ላንተ መዝ.64÷1

ብከ፡ ባንተ መዝ.17÷29

እስከ፡ እስከ፣ ድረስ ማቴ.5÷18

እንከ፡ እንግዲህ መዝ. 131÷6

ካዕብ

እልኩ፡ እሊያ፣ እሊያው ማቴ. 25÷8 ፣11

እልልድኩ፡ አነር

እስኩ፡ እስኪ ኢሳ.19÷12 ዳን.3÷ 15

እንትኩ፡ ያች ይችው

ዘስኩ፡ ያ፣ ያው ዘፍ.37÷19

ሣልስ

ሚልኪ፡ የሰው ስም ስንክ መስ.1

አውጣኪ፡ መናፍቅ

ኮርኪ፡ ራዛ

ራብዕ

መስተካ፡ ጨጓራ

ሚካ፡ የሰው ስም መሳ.17÷5

ሰኰቶሊካ፡ ቤተክርስቲያን

ሶቤቃካ፡ እንኮይ

ባረካ፡ የሴት ፣ያገር ስም ኩፋ.5÷ 22

ታዕካ፡ አዳራሽ እመቤታችን ስንክ ጥር 27

አጥረስካ፡ የሰው ፣ የመጽሐፍ ስም ተዝካር

ጰስካ፡ ደስታ፣ ፋሲካ

ፋሲካ፡ ፋሲካ ዘፀ.12÷11 ዮሐ.18÷39፣2÷13

ፖሲካ፡ ፋሲካ

ፔርካ፡ ሽንብራ 2ሳሙ.17÷28

ፔካ፡ ዕንቍ፣ ነጭ፣ ደንጊያ፣ የመንበር እግር ሔኖ. 18÷8

ኳኳ፡ ቀይ በርኖስ፣ ቀይ ትል፣ ቀይ ቀለም የሚያወጣ ኢሳ.1÷18

ኃምስ

ህንደኬ፡ ያገር ስም ንግሥት የሐዋ.8÷27

መሎኬ፡ ኦሪት፣ ስብቅ

አምደ: መሎኬ፣ አመድማዶ ፣ልት ኢዮ.24÷24
አውጣኬ: መናፍቅ፣ ስልቻ
ኦኬ: ኦ.፣ ሆይ
ኬ: ተጋንዮ ቃለ አጋኖ
ዝኬ : ይህ ነዋ
ጓልኬ: ሰናፍጭ

ሣድስ

ሐሰክ: ትል
ሐኒክ : አፈር
ሐልሜልሜሌክ : ቀራ፣ የኮከብ ስም ሐኖ.64
ሐኖክ: ስም ሐኖ.1÷1 ዘፍ.5÷18 ዕብ.11÷6 ይሁ: 14
መስብክ : ማሰሮ
ማዕከክ: የብር ቶፋ፣ ክበብ፣ ባሪታ ዘፀ.38÷26 መኃ.7÷3
ሜሮዳክ: የአማልክት ንጉሥ ኤር. 50÷2
ምስክ: ሽቱ
ስሊክ: ሽቱ ስንክ. ጥቅ.21
ሠርክ: ማታ መዝ.140÷2 ዘሌ.6÷13 2ዜና 13÷11
ሲራክ: መስመር ስም ስንክ. ግን.16
ሦክ: እሾህ አሥዋክ በብ. ማር.15÷13 ማቴ.7÷16
በሐኩ: አውራ በግ ምሳ.24÷66 ዘፀ.31÷10
በትረፊያክ: የአበው ሊቀ ካህናት
ባሮክ: የሰው ስም ኤር.32÷12 ፣36÷1
ታሪክ: ወግ፣ ታሪክ
ናዕክ: ቆርቆሮ፣ እርሳስ፣ አረር ሕዝ.22÷18 ዘጥ.31÷22 ሚራ.47÷18
አራማይክ: የአረማውያን ቋንቋ 2ነገ. 18÷26 ነህ.8÷8 ማር.5÷41
አቤሜሌክ: የሰው ስም መሳ.9÷6 ኤር.38÷6፣39÷15
አከክ: ፍርፍር
አድራማሌክ: የሰው ስም 1ነገ.19÷37 ንጉሥ ኢሳ.34÷11
አኔሜለክ: ሥላሴ
ከሐክ: ወዲያ
ኮክ: ኮክ
ደስክ: ጉስምት
ደደክ: ደጋ ዳን.3÷48 ስንክ. ጥቅ.21
ጸለኩ: ሰናፍጭ
ጸክ: ትክሻ፣ መጋፊያ፣ሹልዳ 1ሳሙ. 31÷3 ዘፍ.32÷24
ፈለክ: ክፍል
ፋሌክ: ሰማይ ቀሌ.

ግብዕ

ስብኩ: ጣዖት ዘፀ. 32÷4

አኩ: አይደለም መዝ.122÷1፣1÷4 ሚክ. 1÷5
ኢያሪኩ: ያገር ስም፣ የባሕር ስም ዘዳ.34÷3 ኢያ.6÷1 1ነገ.16÷34 ሉቃ. 10÷30

የወ ግሥ : አመል

ወ:ሂ:ኒ:ዓዲ ንኡስ አገባብ፣ አጫፋሪ ማሰሪያ ከፋይ፣ አጋናኝ፣ ም: ና: ቸልታ፣ዘተረሰዐ፣ ውጥን ጨራሽ ፣ የአጎዝ ጠቅላይ፣ ከ፣ በ፣ ስንኪ፣ ግን፣ሳ፣ ፈጽሞ፣ አዳማቂ፣ ትች ይሆናል :: ም: ሲሆን በሁሉ ይገባል በልዐ ወሰትየ ሰምዐ ወርእየ ና: ሲሆን በስም ይገባል ጴጥሮስ ወጳውሎስ ያዕቆብ ወዮሐንስ በሦስት ስሞች ሲገባ መጀመሪያው ና: ኹለተኛው ም: ይኾናል ጳውሎስ ወስልዋኖስ ወጢሞቴዎስ በብዙ ስሞች ሲገባ ጭራሽ ም: ይሆናል ወይም ጠቅላይ ኹኖ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ያሰኛል:: ተንስአ ወንደገ ልብሶ ተጠምቀ ወአድነነ ርእሶ:: ቸልታ ልብሱን ጥሎ ራሱን አድንኖ:: ዘተረሰዐ ሲሆን የኋሊት ይፈታል:: ወ: የወደቀበት ማሰሪያ ያልወደቀበት ቸልታ ይሆናል:: ይባእ ወይርአይ ገብቶ:: ሐመ ወሞተ ታሞ:: ተሰቅለ ጴጥሮስ ወከማሁ እንድርያስ ውጥን ይህ የፊቱን በኋላ ሲጨርስ ነው የኋላውን በፊት ሲጨርስ ሰማይ ወምድር የጎልፍ ይላል:: ከ: ና: ወተወሊዶ ወጸቢሆ በ : ጊዘ ኢወሀቦ ርስተ ወኢመጠነ ምክያደ እግር:: ስንኳ ጸድቀ ቄርሎስ ወኢጸድቀ ንስጥሮስ ግን እንጅም ይሆናል ምስጢሩ ያው ነው በልዐ ወኢሰትየ ብሎ አልጠጣም እንጂ ያሰኛል ምንተ ንበልዕ ወምንተ ንሰቲ:: ስ: ሐረ ወኃለፈ ከተበ ወጸሐፈ ፈጽሞ አዳማቂ ሲሆን እንደ ከመ በሣልሳይ አንቀጽ ስምዐኒ ወእንግርከ ቅረበኒ ወእግስስከ ኢትግበራ ለእኪት ወኢይርከብከ እኩይ እያለ ይገባል:: ትች ሲሆን ምንተ ትሁቡኒ ወእነ አገብኦ ለክሙ ይላል:: ወ: ከኹሉ ገብ ፊደል ስለሆነ ስልቱ ና: አፈታቱ ብዙ ነውና:: በግሥ አመልና በንዑስ አገባብ በፊደል ታሪክ ተመልከት ኹለተኛም የግሥ ዐመል ሆኖ ፊደልን ሁሉ ካዕብና ሳብዕ ያደርጋል የካዕብ የሳብዕ ሥረያቸው ወ: ነው በአማርኛም እንደ መ: ባዕድ ዘር ይሆናል ጠመደ: ወጥመድ ነበረ: ወንበር የመሰለው ሁሉ ዊ: ዊዬ፣ ዌዬ: ወገን ቅጽል ምድራዊ ሰማያዊ እያለ እንደ ምዕላድ በጫፍ በትራስ ይገባል 2ኛም ግብረ ሰብእ ያለውን ግብር ሰብአዊ ይላልና ዊና: ዬ : አንድ ወገን ናቸው ዋ:ዋ:ኣ: የራብዕ

ሥረይ /ዋየል/ ለአማርኛ ፊደል ሥረይ ይሆናል ቡዋ፡ ዱዋ፡ በአማርኛ የሐዘንና የነቀፌታ ቃል ይሆናል ው፡ አብዥ ምዕላድ ሰግላ፡ ሰጋልው ሰላድው ወላትው የመሰለውን ሁሉ

ወ 12ኛ ፊደል ዐቢይ አንጽ

የወ ነጠላ ግሥ

ለሀወ፡ አለቀሰ ራእ.18÷7 ኢዮ.19÷10 ማቴ.12÷1 ላህ ዘ. ልህወት ሳ.

መሐወ፡ አሸ ኢዮ.19÷10 ማሕው ዘ. ምሕወት ሳ. ዓሞ.6÷6 ያዕ. ዘዕልበረድ ሚራ.43÷19

ምህወ፡ቀለጠ ዘፀ.16÷21

ሥህወ፡ ጕተተ ጥበ.2÷3 ስህወት ሳ.

አስሐወ፡ አወለቀ ስንክ. ጎዳ.29

አርጎወ፡ ከፈተ ኢሳ. 64÷1 ጦቢ. 8÷13 ርኅወት ሳ. ኢሳ.8÷11 1ዜና.9÷27 መርሆ ባ. ሁት በብ ማቴ.16÷18 መሳ.3÷251ዜና. 9÷27

ጽሕወ፡ ተግ አለ ዘፍ.9÷24 ጽሕወት ሳ. ማቴ.16÷2

ጸልሐወ፡ ሸነገለ መዝ. 5÷9 ጽልሑት ምእ. ዘካ.1÷9 ዳን. 11÷23

ሀለወ፡ ቀራ መዝ. 126÷2 ሀለውት መድ

ሎለወ፡ ጠበሰ ያዕ.3÷6 ሎሎ ጥ. ሎለውት መድ.

ለውለወ፡ ተውለበለበ ያዕ.3÷6

ማለወ፡ ሸፈነ

መጽለወ፡ ጠወለገ ማቴ.15÷32 ፤6÷16

ቈለወ፡ ቈላ ኢዮ.30÷30 ቆላ. ጥ መዝ.83÷6 ፤105÷8

ስካዕለወ፡ ቈጠቈጠ

ተለወ፡ ተከተለ ዘፍ.14÷14 ኢሳ.59 ÷13 ማቴ.4÷20 ትልወት ሳ. መትሎ ባ. ተለውት መድ

ናለወ፡ ጠበቀ ኖሎት መድ ዘፍ.4÷2 ዘጉ.32÷4 ሉቃ.2÷8

ዐለወ፡ ወነጀለ ጥበብ.17÷18 ሕዝ.9÷13 ዕልወት ሳ. ኤር. 18÷12 ኢዮ.21÷12 ዓለውት መድ. ኤር.18÷12 ኢዮ.21÷17

አመድለወ፡ንብዝ አደረገ መደልው ባ.

አስተጻለወ፡ አዘጋጀ ምሳ.9÷6፤8 ተድላ ጥ. ድልወት ሳ.

አስፈድለወ፡ መነጠረ

አድለወ፡ አደላ ኢሳ.11÷3

ወይለወ፡ አለቀሰ ወይሌ ጥ. ሕዝ. 7÷26 ኤር. 31÷1 ምሳ. 23÷29

ደለወ፡ ተገባ አስገባ፤ መዘነ በ2 ይፈታል ኤር.32÷9 መድሎት ባ. ከ. ም. መዳልው በብ ዕዝ. ሱቱ. 2÷36

ገለወ፡ ሸፈነ 2ቆሮ 3÷15 ዘፀ. 16÷33 ገላ. ጥ 2ቆሮ. 3÷15 ግልወት ሳ.

ጓሕለወ፡ ሸነገለ መዝ. 14÷3 ሮሜ.3÷13 ጉሕላዊ ጥ. ኤር.9÷8 ሮሜ. 3÷29 ጉሕሉት ጉሕልያ ምእ. 2ጢሞ.2÷9

ጸለወ፡ ቀቀረ አዳመጠ መዝ.77÷1 ስንክ. ሰኔ .21 ጽልምት ሳ.

ዘሙወ፡ በደለ፤ ሸረሞጠ ምሳ.5÷3 ማር.8÷38 ዘማ. ዝማዊ ጥ. ኢሳ.57÷3 ሆሴ.1÷2 ዝሙት ምእ. ምሳ.7÷9

ደሙወ፡ ደም ሆነ ደም ዘ. ዘፍ.9÷4 ደማት በብ

ጸሙወ፡ ደነቈረ፤ ጸጥ አለ ጽማዊ ጥ. ምሳ.7÷9 1ዜና. 5÷4 ጽሙና ምእ. ስንክ ሚያ. 10

ፃሙወ፡ ደከመ ኢሳ.49÷4 ዮና.4÷10 ፃማ.ጥ. ጥበብ 3÷11

ሐሰወ፡ ዋሸ ሮሜ.9÷1 ኢዮ.6÷10

ሐሰ፡ ሰባር አንቀጽ ሕሳዊ ጥ. ሐሰት ምእ. ሐሰውት መድ. ዘፀ. 20÷16 ኢሳ.30÷9 መዝ. 26÷14

መሰወ፡ ቀለጠ ሚራ.3÷15፤38÷28

አመንሰወ፡ አጠፋ 2ዜና. 6÷22 ምንሳዊ ጥ. ማቴ.6÷12

አሰውሰወ : መሰላል አደረገ ሰዋስው ዘ. ዋት በብ ዘፍ.28÷10

አንሶሰወ፡ ተመላለሰ አመላለሰ ኢዮ.38÷16 ነሶሳው ዘ. ጥበብ.15÷5 ፤7÷22 አንሰሳ ጥ. ዘፍ. 1÷24 መዝ. 79÷13

ሐረወ፡ በሳ ሕርወት ሳ. ሚራ.38÷ 27

መረወ፡ ማገረ

ሰረወ፡ ነቀለ ዕብ.4÷12 ኢሳ.48÷4 ሥርው ዘ.አሥራው በብ. 2ሳሙ.23 ÷21 ማቴ.7÷4 ሠርዊ ጥ. ሠራዊት በብ ኢሳ.48÷40 ሆሴ.9÷16

ሰረወ፡ አጠፋ መዝ.105÷23

ወረወ፡ ወረወረ መክ.3÷5 የሐዋ. 22 ÷23

ዘረወ፡ በተነ ሕዝ.5÷10 ጦቢ.4÷ 17 ዝርዎት ሳ. ታት በብ. ዳን.12÷7

ሰንቀወ፡ መታ ኢዮ.21÷12 ኢሳ. 23÷16 ስንቃዊ ጥ. መሰንቆ ባ. መሰናቁት በብ ራዕ.14÷2 መሳ. 11÷34 ፤21÷21

አስቆቀወ፡ አለቀሰ ኤር.7÷29 ሰቆቃው ዘ. ማቴ.2፡27

ነቀወ፡ ጮኸ ሶፎ.2፡14 ማቴ.26÷ 34 ንቃው ዘ. ንቅወት ሳ ስንክ ሚያ.17

አብቀወ : ከፈተ መዝ.21÷12፤105 ÷17 ስንክ. ጥር 4 ታኅ.1

ሥረይ /ዋየል/ ለአማርኛ ፊደል ሥረይ ይሆናል ቡዋ፡ ዱዋ፡ በአማርኛ የሐዘንና የነቀፌታ ቃል ይሆናል ው፡ አብዥ ምዕላድ ሰግላ፣ ሰጋልው ሰላድው ወላትው የመሰለውን ሁሉ

ወ 12ኛ ፊደል ዐቢይ አንጽ

የወ ነጠላ ግሥ

ለሀወ፡ አለቀሰ ራእ.18÷7 ኢዮ.19÷10 ማቴ.12÷1 ላህ ዘ. ልህወት ሳ.

መሐወ፡ አሸ ኢዮ.19÷10 ማሕው ዘ. ምሕወት ሳ. ዓሞ.6÷6 ያዕ. ዘዕልበረድ ሚራ.43÷19

ምህወ፡ቀለጠ ዘፀ.16÷21

ሥህወ፡ ጕተተ ጥበ.2÷3 ስህወት ሳ.

አስሐወ፡ አወሰቀ ስንክ. ጎዳ.29

አርጎወ፡ ከፈተ ኢሳ. 64÷1 ጦቢ. 8÷13 ርጎወት ሳ. ኢሳ.8÷11 1ዜና.9÷27 መርሆ ባ. ሁት በብ ማቴ.16÷18 መሳ.3÷251ዜና. 9÷27

ጽሕወ፡ ተግ አለ ዘፍ.9÷24 ጽሕወት ሳ. ማቴ.16÷2

ጸልሐወ፡ ሸነገለ መዝ. 5÷9 ጽልሑት ምእ. ዘካ.1÷9 ዳን. 11÷23

ሀለወ፡ኖረ መዝ.132÷1 ሀሎ ሰባር አንቀጽ ህላዊ ጥ. ሕልውና ምእ. ሀለወ፡ ቀራ መዝ. 126÷2 ሀለውት መድ

ሎለወ፡ ጠበሰ ያዕ.3÷6 ሎሎ ጥ. ሎለውት መድ.

ለውለወ፡ ተውለበለበ ያዕ.3÷6

ማለወ፡ ሸፈነ

መጽለወ፡ ጠወለገ ማቴ.15÷32 ፤6÷16

ቈለወ፡ ቁላ ኢዮ.30÷30 ቆላ. ጥ መዝ.83÷6 ፤103፣8

ሰካዕለወ፡ ቈጠቈጠ

ተለወ፡ ተከተለ ዘፍ.14÷14 ኢሳ.59 ÷13 ማቴ.4÷20 ትልወት ሳ. መትሎ ባ. ተለውት መድ

ኖለወ፡ ጠበቀ ኖሎት መድ

ዘፍ.4÷2 ዘጉ.32÷4 ሉቃ.2÷8

ዐለወ፡ ወነጀለ ጥበብ.17÷18 ሕዝ.9÷13 ዕልወት ሳ. ኤር. 18÷12 ኢዮ.21÷12 ዓለውት መድ. ኤር.18÷12 ኢዮ.21÷17

አመድለወ፡ግብዝ አደረገ መደልው ባ.

አስተዳለወ፡ አዘጋጀ ምሳ.9÷6፤8 ተድላ ጥ. ድልወት ሳ.

አስፈድለወ፡ መነጠረ

አድለወ፡ አደላ ኢሳ.11÷3

ወይለወ፡ አለቀሰ ወይሌ ጥ. ሕዝ. 7÷26 ኤር. 31÷1 ምሳ. 23÷29

ደለወ፡ ተገባ አስገባ፣ መዘነ በ2 ይፈታል ኤር.32÷9 መድሎት ባ. ከ. ም. መዳልው በብ ዕዝ. ሱቱ. 2÷36

ገለወ፡ ሸፈነ 2ቆሮ 3÷15 ዘፀ. 16÷33 ገላ. ጥ 2ቆሮ. 3÷15 ግልወት ሳ.

ጓሕለወ፡ ሸነገለ መዝ. 14÷3 ሮሜ.3÷13 ጉሕላዊ ጥ. ኤር.9÷8 ሮሜ. 3÷29 ጉሕሉት ጉሕልያ ምእ. 2ጢሞ.2÷9

ጸለወ፡ ቀቀረ አዳመጠ መዝ.77÷1 ስንክ. ሰኔ .21 ጽልዎት ሳ.

ዘሙወ፡ በደለ፣ ሸረሞጠ ምሳ.5÷3 ማር.8÷38 ዘማ. ዝማዊ ጥ. ኢሳ.57÷3 ሆሴ.1÷2 ዝሙት ምእ. ምሳ.7÷9

ደሙወ፡ ደም ሆነ ደም ዘ. ዘፍ.9÷4 ደማት በብ

ጸሙወ፡ ደነቈረ፣ ጸጥ አለ ጽማዊ ጥ. ምሳ.7÷9 1ዜና. 5÷4 ጽሙና ምእ. ስንክ ሚያ. 10

ፃመወ፡ ደከመ ኢሳ.49÷4 ዮና.4÷10 ፃማ.ጥ. ጥበብ 3÷11

ሐሰወ፡ ዋሸ ሮሜ.9÷1 ኢዮ.6÷10

ሐሰ፡ ሰባር አንቀጽ ሕሳዊ ጥ. ሐሰት ምእ. ሐሰውት መድ. ዘፀ. 20÷16 ኢሳ.30÷9 መዝ. 26÷14

መሰወ፡ ቀለጠ ሚራ.3÷15፤38÷28

አመንሰወ፡ አጠፋ 2ዜና. 6÷22 ምንሳዊ ጥ. ማቴ.6÷12

አሰውሰወ : መሰላል አደረገ ሰዋስው ዘ. ዋት በብ ዘፍ.28÷10

አንሶሰወ፡ ተመላለሰ አመላለሰ ኢዮ.38÷16 ነሶሳው ዘ. ጥበብ.15÷5 ፤7÷22 እንስሳ ጥ. ዘፍ. 1÷24 መዝ. 79÷13

ሐረወ፡ በሳ ሕርወት ሳ. ሚራ.38÷ 27

መረወ፡ ማገረ

ሰረወ፡ ነቀለ ዕብ.4÷12 ኢሳ.48÷4 ሥርው ዘ.አሥራው በብ. 2ሳሙ.23 ÷21 ማቴ.7÷4 ሠርዋ ጥ. ሠራዊት በብ ኢሳ.48÷40 ሆሴ.9÷16

ሰረወ፡ አጠፋ መዝ.105÷23

ወረወ፡ ወረወረ መክ.3÷5 የሐዋ. 22 ÷23

ዘረወ፡ በተነ ሕዝ.5÷10 ጦቢ.4÷ 17 ዝርሥት ሳ. ታት በብ. ዳን.12÷7

ሰንቀወ፡ መታ ኢዮ.21÷12 ኢሳ. 23÷16 ስንቃዊ ጥ. መሰንቆ ባ. መሰናቁት በብ ራዕ.14÷2 መሳ. 11÷34 ፤21÷21

አስቆቀወ፡ አለቀሰ ኤር.7÷29 ሰቆቃው ዘ. ማቴ.2፡27

ነቀወ፡ ጮኸ ሶፎ.2፡14 ማቴ.26÷ 34 ንቃው ዘ. ንቅወት ሳ ስንክ ሚያ.17

አብቀወ : ከፈተ መዝ.21÷12፤105 ÷17 ስንክ. ጥር 4 ታኅ.1

አንባሕቀው: አፏሸገ

ደንቀው: ደነቆረ ቅዳሴ ግሩም ድንቃዊ ጥ. መጽ. ምስ.

ጸቀው: ወጋ መላ.4÷21 ጸቃውእ ምእ. ምሳ.16÷24

ለሰ̃ው: ልበኛ ሆነ ሉቃ.8÷35 ልብ ዘ. ምሳ.4÷23 አልባብ በብ. ያዕ.1÷8 ልባዊ ጥ. ልቡና ምእ.

ረሰ̃ው: አስተማረ ረቢ ዘ. ዮሐ.20÷17፣1÷39 ዋት በብ

ቀበው: ታመመ ቃባ ጥ. ሉቃ.14÷2 1ጢሞ.5÷23

ጠበው: ጠባ ኢሳ.28÷9 ዘፀ.34÷26 ጥብ. ዘ. አጥባት በብ. ኢዮ.3÷12

ጎተው: በራ መዝ.17÷9 ማጎቶት ባ. ከ. ም. መጎትው በብ. ማቴ. 25÷2

መንተው: መንታ ሆነ መኃ.4÷2፣ 6÷6 መንታ መንታዊ ጥ. ዘፍ. 38÷27 መኃ.4÷5

ሰንተው: ቀንተው ገበረ አስገበረ ሰንተው ቀንተው ዘ. ስንታዊ ቅንታዊ ጥ.

ቀተው: ተወራረደ ዳን. 11÷6

ቀሥተው: ሳበ ገተረ ቀሥት ዘ. መዝ.7÷12 ዘፍ.27÷3

ተባሕተው: ብቸኛ ሆነ ብሕታዊ ጥ. ባሕቲት ብሕትውና ምእ. ባሕቱ ገል.

ኖተው: ዋኘ ኖትያ ምእ. 1ነገ.9÷27 ዮና.1÷5 ኖተውት መድ.

አተው: ገባ ኢዮ.5÷26 ዘዳ.32÷50 ኤር.19÷14 እትወት ሳ. ማር.15÷21 ምእታው ባ. መዝ.18÷6 አተውት መድ.

ወልተው: መከተ 1ጴጥ.4÷1 ወልታ ውልታዊ ጥ. ሮሜ.13÷12 መዝ.5÷12 ወላትው በብ.

ጸተው: ወገን ሆነ ዘጸ.28÷17 ጸታ ለወ፣ ለሴ በፆበብ ጸዋትው በብ 2ዜና.9÷4 ዘፀ.17÷20

ፈተው: ወደደ ዳን. 9÷23 ዘፀ.20÷17 ማቴ.5÷28 ፍት.ዘ. ኢሳ.44÷9 ያዕ.1÷15 ፍትወት ሳ. 1ዮሐ.2÷16 መፍትው ባ. ዓሞ.5÷11

ቀ̃ነው: ቸነከረ ኤር.10÷2 ቀናት ምእ. ቅንዋት በብ. ኢያ.23÷13 ሆሴ.13÷14

ዜነው: ነገረ ዓሞ.3÷9 ሮሜ.10÷15 ዜና. ጥ. 1ዮሐ.1÷5 ሉቃ.2÷10 2ሳሙ.13÷30 መዜንው ባ ዜነውት መድ.

ገ̃ነው: አመለጠ ጣዖት ሠራ ግናዊ ጥ. ገነውት መድ ዳን.13÷8 1ሳሙ.5÷5 1ነገ. 12÷30

ጼነው: ሸተተ ዳን.3÷27 ጼና. ጥ. ጼና ታም ምእ. ሉቃ.11÷42 ጼነውት መድ.

ፈነው: ላከ ማቴ.3÷11 ፍና ፍናዊ ጥ. ዘፍ.3÷8 ዘካ.14÷7 ፍኖት ምእ. ፍናው በብ. ዋት የብዙ ብዙ መላ.2÷13 ማቴ.3÷3

ጉራጅ

ነዓው: አዳነ ዘፍ.27÷3 ሰቄ.3÷51 ነዐ. ሰባር አንቀጽ ነዓውት መድ ሆሴ.5÷2 .

አጥዐው: አመለከ፣ አሚረተ፣ ጣየት ምእ. ኢሳ.2÷8 መላ.2÷11 ጣየታት በብ. ጣዕዋ ጥ. ዘዳ.3÷1

አመርዐው: ሙሽራ አደረገ አሴቴ.1÷5 ማቴ.22÷11 መርዓ ጥ. ዮሐ.3÷29 ማቴ.22÷11 መርዓት ምእ. ራእ.19÷7፣21÷9

ከዐው: አፈሰሰ ሚክ.11÷3 ዘፍ.39÷21 ክዕወት ሳ. ዘሌ.20÷18 ከዐውት መድ. ሕዝ.20÷33

ሰከው: ቀደደ ዳን.6÷10 መስኮት ባ.ከ. ዘፍ.26÷8 መሳከው በብ. ሚራ. 14÷23

አመስከው: አመሰኳ ዘሌ.11÷3

ለከው: ፈዘዘ ላኳ ጥ. መዝ.37÷11

ለወው: ተኮረ ለዋው ዘ. 1ነገ.25÷3

ተሐመው: አማች ሆነ 1ሳሙ. 18÷18 ዘዳ.7÷3 ታሕማ ጥ አምሔው ባ. ሩት.2÷20

ተጌረው: ቸር ሆነ ጎር ዘ. ማቴ.19÷16 ኢሳ.63÷7 ጎራን በብ. ጎሩት ምእ. ምሳ.11÷10 መዝ.73÷1 ታት በብ.

ተሰነአው: ተስማማ ማር.9÷50 1ነገ.42÷45 ስንእ. ዘ. ስንክ. ጥር 14

ተሰጥው፡ተቀበለ ዘጸ.23÷1 1ጴጥ. 2÷5 ተሰጥዎ ጥ

ተቀሐው: ተከራከረ ጥበ.15÷9 ሚራ.8÷2 ቃሕው ዘ. ዘፍ.49÷5

ተአጎው: ወንድማማች ሆነ ኢሳ.19÷2 እጎ ዘ. መዝ.48÷7 እጎዋ ጥ. አጎው በብ መዝ.21÷22 እጎት ምእ. አኃት በብ. ዘፍ.20÷11

ተአበው: አባት ሆነ አብ ዘ. ማቴ.28÷19 1ጴጥ.1÷1 ዮሐ.10÷30 አበው በብ. መዝ.77÷3

ተዐደ̃ው: ተደፋፈረ፣ ተጠረገ ማቴ. 12÷44 ሉቃ.11÷25 ዕድው ዕዳው ዕድ. ዘ. ኢሳ.30÷22 ዕደው አእዳው በብ. ዘፀ.6÷1 ዘፍ.16÷9

ተዐፀው: ዕጣ ተጣጣለ ዮና.1÷7 የሐዋ. 1÷26 ዕፅ ዕፃ ጥ. ምሳ.16÷33 ዕፀው በብ. ኢያ.15÷1

ተኬነው: ብልሀተኛ ሆነ ኪን. ዘ. ኪነት ሳ. ኬንያ ምእ. ኬነውት መድ. መኪና ባ. ሚኮኖት ምእ. 1ነገ.7÷38

ሌወው: ጠመጠመ ሉቃ.10÷32 የሐዋ. 4÷31 ሌዊ. ዘ. ሌወውት መድ.

ከወው: ቅልጥፍጥፍ አለ ኢያ.4÷3 ስንክ. ጥቅ. 15 ከዋዉ: ው.

ዄወው:ማረከ ሮሜ.7÷23 ዄዋዊ ዄዋ. ጥ. ኢሳ.45÷13 ኤር.37÷13 ዄወውት መድ. ሕዝ.1÷1

ቤዘው: አዳነ ምሳ.13÷8 ቤዛ ጥ. ዘሌ.25÷25 ቤዘውት መድ. መቤዝው ባ.

ወርዘው: ጕለመሰ ወራዛ ውርዛዊ ጥ. ወራዙት በብ. መኃ.2÷8 መዝ.148÷12 ወርዘውት መድ.

ሐይው: ዳነ በ3 ይፈታል ማቴ.17÷19 ሕይወት ሳ. ታት በብ. ማሕየዊ ባ. ሙሽ ዘ. ሔዋን ምእ ዘፍ.3÷15፣20 1ጢሞ.2÷14 ዘፍ.2÷7 የሐዋ. 1÷4 :11÷25

አውየው: ተፍሻጀ ኢሳ.58÷9 ኢዮ.35÷9 አውያት ምእ. ኢዮ.34÷28

ቀድው: አማረ ቅድወት ሳ. ቀደውት መድ. ሉቃ.15÷22 1ጢሞ.2÷9

በድው: ምድረ በዳ ሆነ ኢሳ.1÷7፣64÷10 በድው ዘ. ኤር.4÷27 መዝ.62÷2 ኢዮ.41÷22

አንቃዕደው: አንጋጠጠ መጽ.ምስ.

ዐደው: ተሻገረ ኢሳ.43÷2 ዮሐ.5÷24 ምዕዳው ባ. ማዕዶት ባ.ከ. ም. ኤር.32÷8 ማቴ.8÷28

ፃዕደው: ነጭ ሆነ ማር. 9÷3 ሰቈ.4÷7 ፀዓዳ ስር ፅዕዳዊ ጥ. መኃ.5÷10 ዳን.7÷9

ተሠጎው: ሰው ሆነ ሥጋ ሥጋዊ ጥ. ዘፍ.6÷17 ዮሐ.1÷14 ትሥጉት ምእ. ኤር.39÷27 ዘሌ.18÷6 ዘፍ.9÷3

ተሠርገው: ተሸለመ ሆሴ.2÷15 1ጴጥ.3÷3 ሠርጉ ዘ. ዘፀ.32÷2 ዳን.17÷3 ሠርጎት በብ. ሥርጋዊ ጥ. ሚራ.43÷9 ሠረገላ ምእ.

አንጐገው: ተቅበዘበዘ

ጸገው: መጠወ ሠጠ ምሳ.4÷2 ቲቶ.2÷ 14 ራዕ.16÷19 ጸጋ ጽጋዊ ምጣዊ ጥ. ቲቶ.2÷11 ሉቃ.1÷30

አቀምጠው: ተለመ ኢሳ.28÷25

አጸንጻው: ጠመዘዘ ሚራ.30÷12 መዝ. 41÷10

ሐጸው: ሰለበ ሕጽው ው. የሐዋ.8÷27 ማቴ. 19÷12

መፀው: ዘመነ በልግ ሆነ መፀው ዘ. ኢዮ.2÷23 ኤር.5÷24

በጽው: አንቀላፋ በ2 ይፈታል

አንጸው: ደረቀ አንጼዋ ጥ. ዘሌ.11÷30 አናጹት በብ.

አንጸጸው: አረጋገፈ ነጸጻው ዘ.

አፀው: ዘጋ ዮሐ. 3÷17 ኢሳ.26÷20 ማዕፆ ባ. መኃ.8÷9 መዝ. 140÷3 መአፁት በብ ዘካ.12÷2 ምሳ. 26÷14 አፀውት መድ ኢዮ.38÷17

ደንጸው: ነፈገ በ6 ይፈታል ጦቢ.4÷7 ዘዳ.28÷54 ድንጸዊ ጥ. ሚራ.18÷18 ፣25÷2

ገጸው: ለየ መጽ ምስ. ገጽ ዘ. ጻት በብ ማቴ.16÷3 ኢሳ.6÷2 ግጻዊ ጥ.

ሐፈው: ደከመ ማቴ.12÷34 ኤር.39÷4 ሓፍ ዘ.

ተሰፈው: ታመነ ኢዮ.2÷9፣29÷23 ፣39÷11 ተስፋ ጥ. ሮሜ.15÷8 ኤፌ.1÷18 ዕብ.11÷1

የወ: ግሥ ምሥክር

ሀለወ በ3ት ይፈታል

ሀለው: ኖረ አማንቱስ ይተሐጕላ ወአንተስ ትሄሉ እን.መዝ.102÷26

ሀለው: አለ ወመብዝኀቶሙ ሀለው እስከ ይእዜ እን. 1ቆሮ.15÷6

ሐለወ: ጠበቀ ከንቶ ይተግሁ አለ ይሔልው እን. መዝ.127÷1

ሐይወ በ3 ይፈታል

ሐይው: ዳነ ወሐይወ ወልዱ በይእቲ ሰዓት እን.ዮሐ.4÷53

ሐይው: ኖረ እመኒ ሐየውነ ለእግዚአብሔር ነሐየ ወእመኒ ሞትነ ለእግዚአብሔር ንመውት እን. ሮሜ.14÷8

ሐይው: ተቀመጠ ወሐይወ አዳም እምድኅረ ወለዶ ለሴት ሰባተ ምእተ ዓመተ እን. ዘፍ.5÷4

በጽወ በ2 ይፈታል

በጽው: ተኛ ብላዕ ሣዕረ ወልበስ ሣዕረ ወብጽው ዲበ ሣዕር እን. ፊላስ.76

በጽው: አንቀላፋ ክድኖ ለቀራን ብቲከ በብጻወ ኃጣውዕ እን. መጽ.ምስ.41

ደለወ በ2 ይፈታል

ደለው: መዘነ ድሉ በመዳልው ኃጣውኢነ እን. ሕዝ.1÷35

ደለው: ተገባ ይደልወነ ንፈጽም ኵሎ ጽድቀ እን. ማቴ.3÷15

ደንጸወ በ6 ይፈታል

ደንጸው: ነፈገ ኢትደንጹ ዐይንከ በዘትገብር ምጽዋተ እን. ጦቢ.4÷7

ደንጸው: ሳሳ ይደነጹ በውስተ ማዕድ እን. ሚራ.14÷10

ደንጸው: ቀና ትደነጹ ዐይኑ ለእጉጉ እን. ዘዳ. 28÷54

ደንጸው: ደነቆረ እንዘ ድንጽው አእዛኒሆሙ እን.

ደንጸው: ደነደነ ኢትኩኑ ድንጽዋነ ወድንዙዛነ ልብ በአሚን እን. መቃ.ገ.18

የወ ግሥ ነባር

ው: ብሂል ወረደ እምሰማይ ጌታ ከሰማይ ወረደ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ወ: ዋቄ ና፣ም

እም: አወን ኤር.44÷17 ማቴ.5÷37

ግልስ

ሐዊ: የሰው፣ የመጽሐፍ ስም የሐዋ.2÷3

ሌዊ: መጠጊያ፣ስም ዘፍ.29÷34 ፣ 34÷25 ፣30÷31 ፣49÷5

ልላዊ: አስተዋይ

መርአዊ: ሙሽራ ማቴ.25÷1 ዮሐ. 2÷9 ኢሳ.62÷5፣61÷10

ናዝራዊ: የተቀደሰ፣ የተለየ ዘጎ. 6÷1 መሳ.13÷5 ማቴ.2÷23

ደለዊ: የኮከብ ስም

ራብዕ

ሔዋ: ከፊለ ስም ዘፍ.2÷20

ሴዋ: ጌሾ

ሬዋ: ጥጥ

ባግዋ: ግምጃ ምሳ.31÷22

ቤጤሌዋ: ቤተክርስቲያን፣ ያገር ስም

ነዋ: እነሆ ዮሐ.19÷26፣1÷29

አልዋ: ዘብ መጠበቅ

አርሰንዋ: የሰው ስም

አንጸዋ: ዝንብ

አንጼዋ: አይጥ 1ሳሙ.6÷1 ዘሌ.11÷29

ከደዋ: ዕንቊ

ጋዋ: ያገር ስም

ጣዕዋ: እንቦሳ፣ ጥጃ፣እመቤታችን ዘፀ. 32÷4 መዝ. 68÷19 ሚል.4÷2 ዘፀ.23 ÷19

ጽዋ: መጠጭያ

ፌዋ: ቡክቡካ፣ የበሰበሰ እንጨት ኩፋ.21

ኃምስ

ህንብዌ: በቅሎ

መግዌ: ጭብጥ

ሰርዌ: ምሰሶ፣ ጉልማሳ፣ጉድፍ፣ አለቃ ማቴ.7÷4 ሚራ.29÷29

ሰርዌ: ጭፍራ ሰራዊት በብ. ዘፍ.2÷1 ፣32÷2

ነዌ: መዝገበ አመጻ ኢያ.1÷1 ሉቃ. 16 ÷19

ነነዌ: ጸላኢተ ሕግ፣ያገር ስም ዘፍ.10 ÷11 ዮና.4÷11፣3÷3

አርዌ: እባብ፣ አውሬ፣ ጌታ ዘፍ.3÷1፣ 37÷33 ዘጎ.21÷8

ዘዌ: እንጨት

ሣድስ

ጎው: እሳት ሚራ.11÷32

ሕቅው: ሽቱ

ማሕው: ብርሌ ዓሞ.6÷6

ሰንተው: ሽቱ

ሰዋስው: መሰላል፣ እመቤታችን፣ መሸጋገሪያ ዘፍ.28÷12

ሥርው: ሥር፣ጅማት፣ ሃይማኖት ፣አንገት ሮሜ.11÷ 16 ኢሳ.11÷ 1

ራግው: የሰው ስም ዘፍ.11÷18

ቀርነው: ቀርነሰው ሽቱ

በለው: ምድረ በዳ

ብሕው: ጣሻ፣ ዱር

ታው: ስመ አምላክ፣ የፊደል ስም ሰቈ.1÷22፣2÷22 መዝ.118÷169

ናህው: ዋገምት

ናበው: የተራራ ስም ኢሳ. 46÷1

አህርው:አሪያዎች ማቴ.7÷6፣8÷30 ሉቃ.15÷15

አልው: ሽቱ ማር.16÷1 መክ.10÷1

እርቴው: ዋንዛ

አው: ወይ፣ ወይም ዮሐ.6÷19

ዓው: ሹልዳ፣ ወርች ዘፍ.32÷32

አፈው: ሽቱ ማር.16÷1 መክ.10÷1

ኤሳው: የሰው ስም ዘፍ.25÷ ኩፋ.26÷26 ዕብ.12÷16

እንዴናው: ያገር ስም

አዳው: ጉድፍ ማቴ.12÷44 ሉቃ. 11 ÷25

ዕድው: ባላጋራ መዝ.66÷2

ዕጓለእመሕያው: ሰው ባሰ አይም ሮ ዮሐ.5÷28 መዝ.88÷47 ማቴ. 12÷ 32 መዝ.113÷24

ዋው: ስመ አምላክ የፊደል ስም ፊልክ 1 እና 3 መዝ.118÷46

ዘብድው: አጽፍ ዕብ.11÷37

ጻሕው: የአሳ አጥንት ጥርኝ ሆሴ.5÷11

ፂው: ጨው፣ ካህን ማቴ.5÷13 መሳ.9÷45 ዘፍ.19÷26 ኢዮ.6÷6

ሳብዕ

አብርም: ልብ

ተልም: አነር

ጌንም: መንፈስ ቅዱስ

የዘ ግሥ አመል

ዘ: እንተ: እለ: ዐቢይ አገባብ፣ ቅጽልና በቂ፣ ፍችው የ:ዘ:ያንድ እንተ ያንዲት እለ የብዙ ኢየሱስ ዘተብህለ ክርስቶስ: ድንግል እንተ ተፍጎረት ለብእሲ፣ ሕዝብ እለ ሀለው ምስሌሁ፣ አዋልድ እለ አልቦን ጎልቄ ማቴ.1÷16 ሉቃ.1÷27 ዮሐ.12÷17 መጽሐፍ ግን ዐዋጅ አፍርሶ ዘን ለወንድም ለሴትም ለብዙም እንተን ለሴትም ለወንድም

ይቀጽላል። ባለ ቅኔዎችም ያደርጉታል። አያሰኝም አንስትያ ዘጎረዩ፣ አባግዕ ዘአልቦ ኖላዊ፡ በቤተመቅደስ ዘልህቀት ወለተ ዳዊት፡ አቃርዮስ እንተ ደለወ ርእይ፡ ዮሐንስ ወአቡቂር እንተነበሩ ጎቡአ በእስክንድርያ ሀገር፡ ብእሲ ምእመን እንተ ይሰመይ ጕልያን፡ ዘፍ.6÷2 ዘጥ.27÷17 ድጓ ስንክ. ታኅ.29 ዘርፍ አያያዥ ሆኖም ሲነገር ብኩርና ዘያዕቆብ ክህነት እንተ ሌዊ ነገሥታት እለ ይሁዳ አንስትያ እለዳዊት ወዕቁባት እለ ሰሎሞን እያለ በየገንዘቡ ይገባል። ፍችውም ያው፣ የ፣ ነው፣ ሲዘረዝርም አን በር ከፋች አድርጕ ዚአ፣እንቲአ፣ እሊአሁ፣ሃ ፣ሆሙ፣ ሆን፣ከ፣ኪ፣ክሙ፣ክን፣ የ፣ነ፣እያለ እስከ አሥር ይዘምታል ፍችውም የርሱ ፣ የርሷ ፣የርሳቸው ያሰኛ ል። በር ከፋች ሲሆን በእኅተ ዘ፣ሀየንተ ፣ዘ፣ከመ፣ዘ፣እምዘ፣በዘ፣ እያለ ይገባል፡ አንድ አንድ ባለአገባቦች ዘ፣ ስለ፣ና ይሆናል ይላሉ። ምክንያቱም በእስመና በእንተ ፈንታ ተጽፎ ስላገኙት ነው። ነስሐ እግዚ ዘአንገሦ ለሳኦል። ሰይ ልየ ዘርሕቀ ማኅደርየ አአኩተከ እግዚአ ዘኢረሰይከኒ ከመ ሰብእ ሀያድያን 1ነገ.15÷35 መዝ.119÷5 ሉቃ.18÷11 ዘ፣ እንተ፣ እለ፣ በቅጽል በዘርፍ ሲፈቱ የሚስማማቸው ቃል ይሻሉ እንጂ ወትሮ የ፡ አይባሉም ይህም ብእሲ ዘለምጽ። ለምጻም ዘጋኔን ጋኔናም ጋኔን ያደረበት ዘሲበት ሽበታም ሽበቶ እንተ ዕፍረት ባለሽቱ እለ አመፃ አመፀኞች እየአሰኘ ሌላውን ኹሉ ያሳያል እንተ እና እለ ዘዘ፣ከዘ በሚለዩበት በልዩነታቸው ለየብቻቸው ተጽፈዋልና። በአገባብ ተመልከት ዛ፣ ይች፣ ቺ፣ ይህች፣ ይችን፣ ዛ፣ አንቀጽ መዝ.117÷20 ዛ፡ ዕለት ምስለ ዛ፡ ትውልድ እርባታው እንደ አነና እንደ ንሕነ መደብ ስምንት ብቻ ሆኖ ይቀራል አነና ንሕነ የለውም። ዛ፣ ዛቲ፣ ዝ፣ዛ፣እሉ፣እላ፣ የቅርብ ቅጽልና አጸፋ ይህ፣ ይኸ ቅጽል ሲሆን ስሙ ጭብጥ ወይም እጀታ ይባላል። ዝ፡ብእሲ፣ዝ፡ሕዝብ ዝ፡ ቃል፣ ዝ፡ መጽሐፍ ዝኑ፡ዝኒ፣ ዝሳ፡ዝኬ ዝ፡እምዝ ከመዝ በእንተዝ ዘ፡ ይህን፡ይኸን ይህንን ትማልም። ዘ፡ ጊዜ እመንብረ ዘ፡ ቃለ ስምኡ ዘ፡ ነገረ ወባረኩ ፡ዘ ቡራኬ።

ዘ 13ተኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የዘ ነጠላ ግሥ

ሐልዘዘ፡ አፈራ ሐልዚዝ ሕልዘዝ ዘ. ሕልዛዜ. ጥ.

ሐመዘ፡ መርዝ አደረገ ሕምዝ ዘ. ራእ.12÷12 አሕማዝ በብ መዝ.139÷3

ሐበዘ፡ ጋገረ ዘፀ.12÷39 መሳ.7÷13 ማቴ.12÷4 ሕበዝ ዘ. ሐባውዝ በብ ሕብዘት ሳ. ሆሴ 7÷4

ሐንዘዘ፡ አነዘዘ

ሐወዘ፡ አማረ ሐዋዝ ው ለወ.ለሴ. ሚራ.5÷6 ሮሜ.7÷22 ምሳ.3÷24

ሉዘ፡ ጠመዘዘ ሉዝ ዘ. ሉዛ ጥ.

ለዝለዘ፡ ታመመ ለዝሊዝ ዘ. ልዝላዜ ጥ.

መሐዘ፡ ጐሰመሰ ምሳ.6÷32 ምሒዝ. ዘ. ዛት በብ መሐዛ ጥ. የሐዋ.5÷6 መዝ.148÷12

ምዕዘ፡ ሸተተ ዘሌ.1÷9 መዓዛ ጥ. ምዕዘት ሳ. ዘፍ.8÷12 ኤፌ.5÷2 ሚራ.24÷15

መዝመዘ፡ አሸ ዮሐ.11÷2፣12÷3 ምዝማዜ ጥ. ሚያዝያ ምእ.

ሰሙዘ፡ ነቀለ ስማዝ ዘ ኢዮ.40÷16 ስማዜ ጥ.

ሰረዘ፡ ተላለፈ ሰረዝ ዘ.

ሰኰዘ፡ ወጋ ሰኬዛ ጥ.

ሮዘ፡ ወለወለ ሮዝ ዘ. ሮዛ ራዛ ጥ.

ረዘዘ፡ አፈራ አርዝ ባ. አራዝ አራዛት በብ. መዝ.36÷35፣103÷16

ረገዘ፡ ወጋ መሳ.3÷21 ኤር.15÷3 ሉቃ.19÷27 ርግዘት ሳ. ታት በብ

ቀሰ፡ ቅዝዝ ቅዝዝ አለ

ቈለዘ፡ቈጠቈጠ አር.ጋ.5 ቁልዝ ዘ.

ቀንፈዘ፡ ደነበ ቅንፋዜ.ጥ

በለዘ፡ ፀና በለዝ ዘ. 1ነገ.7÷26

ቤዘ፡ አበራ ቤዝ ዘ. አብያዝ በብ 2ጴጥ.1÷9

ብዕዘ፡ ነፋ ብዕዛ ጥ. ዳን.3÷5 2ዜና.13÷8

ተመርጕዘ፡ ተመረኮዘ 1ነገ.18÷21 መኃ.8÷4 ምርጕዝ ዘ. ምርጓዜጥ.

ተአርዘ፡ ለበሰ የሐዋ. 9÷39 ሆሴ.2÷7 አራዝ ዘ. መዝ.21÷18 አራዛት በብ.

ተሰዘ፡ አዘነ ማር.14÷34 ዮና.4÷1 ኤር.15÷5 ትካዝ ዘ. ትካዜ ጥ. ሚራ.8÷18 ኢዮ.11÷18

ተገዓዘ፡ ተከራከረ ዘፍ.45÷24 ጋዕዝ ዘ. 1ጢሞ 6÷4 ሚራ.22÷24 ግዕዘት ሳ.

ተፋወዘ፡ ተጫወተ ፎዝ ዘ.

ነቅዘ፡ ነቀዘ ኢሳ.40÷20 ያዕ.5÷2 ነቀዝ ዘ. ምሳ.25÷19

ናዘዘ፡ አረጋጋ ኤር.6÷7 ኑዛዜ ጥ. ዕብ.9÷15 መናዝዝ ባ. ኢዮ.16÷2

አኀዘ: ያዘ በ8 ይፈታል አኀዝ አኃዝ ዘ. ዘፍ.38÷17

አኀዘዘ: ስርግርግ አለ ማቴ.27÷38

አመንዘዘ: አጽንቶ ያዘ ዘፍ.32÷31 ሢራ.25÷18 ሉቃ.11÷53

አስያዘዘ: ስቅጥጥ ስቅጥጥ አለ ዘፍ.32÷36: ምሳ. 25÷23 ሰያዛዝ ዘ. ኩፋ.23

አንበዘ: ልብ አሳጣ ዮዲት. 7÷19 መሳ.8÷4 እንባዜ ጥ. መዝ.54÷8

አውገዘ: ለየ ስንክ የኳ.2 ውግዘት ሳ. ግዘት ምእ. ሔኖ.6÷4 1ነገ. 11÷34

አዘዘ: አዘዘ ዘፍ.14÷24 ሔኖ.52÷4 እዘዝ ዘ. ምሳ.12÷4 አዚዝ ው. ትእዛዝ ባ.

አግዐዘ: ነፃ አወጣ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 እግዚእ ው. አጋዕዝት በብ. ኤፌ.1÷21 ቈላ.1÷16 ግዕዛን ምእ.

አግዘዘ: ጀጐለ ኢሳ.5÷2 ስንክ ኅዳ.24

አፈርዘዘ: በተነ ጥበ.2÷4

ከረዘ: ሰቀለ፣ ሰበከ ከረዝ ዘ. ከርዙ ጉል መጽ.ምስ. ገ.48

ኮበዘ: ጋገረ ኰቤዝ ዘ.

ውኅዘ: ፈሰሰ ውኂዝ ዘ. ኢሣ. 30÷25 ኤር.9÷18 ማር.5÷25 ማቴ.7÷25 ወኃይዝት በብ. ወኅዘት ሳ. ሙኃዝ ባ. ዛት.በብ ኤር.38÷9

ገበዘ: ሾመ ዘፀ.7÷15 ገበዝ ዘ.

ገነዘ: አሰረ ማቴ.27÷59 ዮሐ. 19÷49 መግነዝ ባ. ስንክ. ሐም.22 ግንዘት ሳ. ስንክ. ሐም.6 እና መስ.19 ግንዘታት በብ.

ግዕዘ: ተጓዘ፣ ተቆጣ፣ ተበሳጨ ሢራ.41÷4 ሮሜ.3÷9 ማር.16÷14 ጋዕዝ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 ሢራ.22÷24 1ጢሞ.6÷4 ግዕዘት ሳ. ዘፀ.17÷7

ጠረዘ: ጠረዘ ጥራዝ ዘ. ስንክ መጋ.13

ፎዘ: ወለወለ አርጋ 3 እና 5

ፎዝ: ዘ

የዘ ግሥ ምስክር

ረገዘ በ2 ይፈታል

ረገዘ: ወጋ ረገዞ ገቦሁ ዘየማን በኵይናት እን. ዮሐ.19÷34

ረገዘ: አቆመ፣ መልሕቅ ጣለ ወእምዕፁብ ክህልነ ከመ ናርግዝ ሐመረነ እን. የሐዋ.27÷16

አኀዘ በ8 ይፈታል

አኀዘ: ጀመረ አኀዘ ኢየሱስ ይስብክ እን.ማቴ.4÷17

አኀዘ: ወጠነ አኀዘ ከመ ይሕንጽ ቤተ መቅደስ እን. 2ዜና.3÷3

አኀዘ: ያዘ ወአኀዘኒ በየማኑ እን.ራእ.1÷17

አኀዘ: አሠረ ውስተ ቤተ ሞቅሕ ኀበ ሀሎ ዮሴፍ እኁዝ ሀየ እን. ኩፋ.132 ዳግመኛም እኁዝ በኀብለ አምልኮት እን. ዘፍ.22÷13

አኀዘ:ቈጠረ አኀዝ ኵሎ ተዐይኒሆሙ ለደቂቀ እስራኤል እን. ዘኁ.26÷2

አኀዘ: አዋሰ መያዣ ሰጠ አልብየ አኀዝ እን. ኢዮ.34÷31

አኀዘ: አቆመ አኀዝ እግዚኦ መዋግደ ጸጋከ እን.

አኀዘ:ጨረሰ ፈጸመ አወኀዘ እግዚአ ብሔር ቃሎ እምኔሆሙ እን.

የዘ ግሥ ነባር

ዘ: ብሂል ዘኵሎ ይእኀዝ ጌታ እግዚአብሔር ሁሉን የሚይዝ ነው::

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ዘ: ስለ፣ እንደ ዘፍ.24÷36፣40÷15

ምዘ: እንደ፣ ከ

ዘ: ሲ፣ሳ፣ስ፣እየ፣ቸልታ የሐዋ. 2÷1

ዘ: እየ ማቴ.25÷32 የሐዋ.15÷39

የ፣ያ፣በ፣ወደ፣እየ

ካዕብ

ልዙ: መልዙ የበት ትል

ዚናዙ: ያገር ስም ስንክ ኅዳ.21

ከረዙ: የሰው ስም

ከርዙ : መስቀል

ሣልስ

መላዚ: ሰማዕት

ተከዚ: ወንዝ መዝ. 65÷6 ዘፀ.1÷22 2ዜና.7÷8 1ዜና.5÷9

ከረዚ: ያገር ስም

ኮራዚ: አውራጃ ማቴ.11÷21 ሉቃ.10÷13

ገዓዚ: ያገር ስም

ራብዕ

ሎዛ: የረድኤት ቦታ ዘፍ.28÷19

መርኬዛ: የሴት ስም ስንክ. ጥቅ.14

ሰኬዛ: ፈፋ፣ ያገር ስም፣ፍላፃ 2ነገ.20÷20-36

ራዛ: የበዳ ዶሮ ስንክ ኅዳ.29

ብህንዛ: እንቢልታ

ብዔዛ: ደፋሳ

ብዕዛ: ዘጉፍ፣ ቃጭል፣ ጸናጽል 2ዜና.15÷14 ዳን.3÷5

ኦዛ: በደለኛ 2ሳሙ.6÷6

ከርቤዛ: የሴት ብልት

ኩዛ: ጣዖት፣ የሰው ስም ሉቃ.8÷ 3

ዛ: ይህች ያች መዝ.117÷20

ዠውዛ: የኮከብ ስም

ዱዛ: ዱዝዱዛ የባሕር ቀማኛ

ጉዛ: ጭላት ዘፀ.19÷4

ጊዛ: ዕንቍ

አንዘ፡ ያዘ በ8 ይፈታል አጎዝ አጋዝ ዘ. ዘፍ.38÷17

አጎዘዘ፡ ስርግርግ አለ ማቴ.27÷38

አመንዘዘ፡ አጽንቶ ያዘ ዘፍ.32÷31 ሚራ.25÷18 ሉቃ.11÷53

አስያዘዘ፡ ስቅጥጥ ስቅጥጥ አለ ዘፍ.32÷36፡ ምሳ. 25÷23 ሰያዣዝ ዘ. ኩፋ.23

አንበዘ፡ ልብ አሳጣ ዮዲት. 7÷19 መሳ.8÷4 እንባዜ ጥ. መዝ.54÷8

አውገዘ፡ ለየ ስንክ የካ.2 ውግዘት ሳ. ግዘት ምእ. ሔኖ.6÷4 1ነገ. 11÷34

አዘዘ፡ አዘዘ ዘፍ.14÷24 ሔኖ.52÷4 አዘዝ ዘ. ምሳ.12÷4 አዚዝ ው. ትእዛዝ ባ.

አግዐዘ፡ ነፃ አወጣ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 እግዚእ ው. አጋዕዝት በብ. ኤፌ.1÷21 ቄላ.1÷16 ግዕዛን ምእ.

አግዘዘ፡ ጀጉለ ኢሳ.5÷2 ስንክ ጎዳ.24

አፈርዘዘ፡ በተነ ጥበ.2÷4

ከረዘ፡ ሰቀለ፣ ሰበከ ከረዝ ዘ. ከርዙጉል መጽ.ምስ. ገ.48

ኮበዘ፡ ጋገረ ኰቤዝ ዘ.

ውጎዘ፡ ፈሰሰ ውጊዝ ዘ. ኢሣ. 30÷25 ኤር.9÷18 ማር.5÷25 ማቴ.7÷25 ወጋይዝት በብ. ወጎዘት ሳ. ሙጋዝ ባ. ዛት.በብ ኤር.38÷9

ገበዘ፡ ሾመ ዘፀ.7÷15 ገበዝ ዘ.

ገነዘ፡ አሰረ ማቴ.27÷59 ዮሐ. 19÷49 መግነዝ ባ. ስንክ. ሐም.22 ግንዘት ሳ. ስንክ. ሐም.6 እና መስ.19 ግንዘታት በብ.

ግዕዘ፡ ተጓዘ፣ ተቆጣ፣ ተበሳጨ ሚራ.41÷4 ሮሜ.3÷9 ማር.16÷14 ጋዕዝ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 ሚራ.22÷24 1ጢሞ.6÷4 ግዕዘት ሳ. ዘፀ.17÷7

ጠረዘ፡ ጠረዘ ጥራዝ ዘ. ስንክ መጋ.13

ፎዘ፡ ወለወለ አርጋ 3 እና 5

ፎዝ፡ ዘ

የዘ ግሥ ምስክር

ረገዘ በ2 ይፈታል

ረገዘ፡ ወጋ ረገዞ ገቦሁ ዘየማን በኵይናት እን. ዮሐ.19÷34

ረገዘ፡ አቆመ፣ መልሕቅ ጣለ ወእምዕፀ-ብ ክህልነ ከመ ናርግዝ ሐመረነ እን. የሐዋ.27÷16

አንዘ በ8 ይፈታል

አንዘ፡ ጀመረ አንዘ ኢየሱስ ይስብክ እን.ማቴ.4÷17

አንዘ፡ ወጠነ አንዘ ከመ ይሕንጽ ቤተ መቅደስ እን. 2ዜና.3÷3

አንዘ፡ ያዘ ወአንዘነ በየማኑ እን.ራእ.1÷17

አንዘ፡ አሠረ ውስተ ቤተ ሞቅሕ ጎበ ሀሎ ዮሴፍ እጉዝ ሀየ እን. ኩፋ.132 ዳግመኛም እጉዝ በጎብለ አምልኮት እን. ዘፍ.22÷13

አንዘ፡ቄጠረ አንዝ ኩሉ ተዐይኒሆሙ ለደቂቀ እስራኤል እን. ዘጉ.26÷2

አንዘ፡ አዋሰ መያገር ሰጠ አልብየ አጎዝ እን. ኢዮ.34÷31

አንዘ፡ አቆመ አጎዝ እግዚአ መዋግደ ጸጋከ እን.

አንዘ፡ጨረሰ ፈጸመ አወጎዘ እግዚአ ብሔር ቃሉ እምኔሆሙ እን.

የዘ ግሥ ነባር

ዘ፡ ብሂል ዘኩሉ ይአጎዝ ጌታ እግዚአብሔር ሁሉን የሚይዝ ነው።

በግዕዝ የአገባብ ቃል

በዘ፡ ስለ፣ እንደ ዘፍ.24÷36፣40÷15

እምዘ፡ እንደ፣ ከ

እን፡ ሲ፣ሳ፣ስ፣እየ፣ቸልታ የሐዋ. 2÷1

እስ፡ እየ ማቴ.25÷32 የሐዋ.15÷39

ወ፡ የ፣ያ፣በ፣ወደ፣እየ

ካዕብ

ልዙ፡ መልዙ የበት ትል

እንዚናዙ፡ ያገር ስም ስንክ ጎዳ.21

ከረዙ፡ የሰው ስም

ከርዙ ፡ መስቀል

ሣልስ

መላዚ፡ ሰማዕት

ተከዚ፡ ወንዝ መዝ. 65÷6 ዘፀ.1÷22 2ዜና.7÷8 1ዜና.5÷9

ከረዚ፡ ያገር ስም

ኮራዚ፡ አውራጃ ማቴ.11÷21 ሉቃ.10÷13

ገዓዚ፡ ያገር ስም

ራብዕ

ሎዛ፡ የረድኤት ቦታ ዘፍ.28÷19

መርኬዛ፡ የሴት ስም ስንክ. ጥቅ.14

ሰኬዛ፡ ፈፋ፣ ያገር ስም፣ ፍላፃ 2ነገ.20÷20-36

ራዛ፡ የበዳ ዶሮ ስንክ ጎዳ.29

ብህንዛ፡ እንቢልታ

ብዔዛ፡ ደፋሳ

ብዕዛ፡ ዘጉፍ፣ ቃጭል፣ ጸናጽል 2ዜና.15÷14 ዳን.3÷5

አዛ፡ በደለኛ 2ሳሙ.6÷6

ከርቤዛ፡ የሴት ብልት

ኩዛ፡ ጣዖት፣ የሰው ስም ሉቃ.8÷ 3

ዛ፡ ይህች ያች መዝ.117÷20

ገርውዛ፡ የኮከብ ስም

ዱዛ፡ ዱዝዱዛ የባሕር ቀማኛ

ጉዛ፡ ጭላት ዘፀ.19÷4

ጊዛ፡ ዕንቊ

አጎዘ፡ ያዘ በ8 ይፈታል አጎዝ አጋዝ ዘ. ዘፍ.38÷17

አጎዘዘ፡ ስርግርግ አለ ማቴ.27÷38

አመንዘዘ፡ አጽንቶ ያዘ ዘፍ.32÷31 ሚራ.25÷18 ሉቃ.11÷53

አስያዘዘ፡ ስቅጥጥ ስቅጥጥ አለ ዘፍ.32÷36፡ ምሳ. 25÷23 ሰያዛዝ ዘ. ኩፋ.23

አንበዘ፡ ልብ አሳጣ ዮዲት. 7÷19 መሳ.8÷4 እንባዜ ጥ. መዝ.54÷8

አውገዘ፡ ለየ ስንክ የካ.2 ውግዘት ሳ. ግዘት ምእ. ሔኖ.6÷4 1ነገ. 11÷34

አዘዘ፡ አዘዘ ዘፍ.14÷24 ሔኖ.52÷4 አዘዝ ዘ. ምሳ.12÷4 አዚዝ ው. ትእዛዝ ባ.

አግዐዘ፡ ነፃ አወጣ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 አግዚእ ው. አጋዕዝት በብ. ኤፌ.1÷21 ቄላ.1÷16 ግዕዛን ምእ.

አግዘዘ፡ ጀጉለ ኢሳ.5÷2 ስንክ ጎዳ.24

አፈርዘዘ፡ በተነ ጥበ.2÷4

ከረዘ፡ ሰቀለ፣ ሰበከ ከረዝ ዘ. ከርዙ ጉል መጽ.ምስ. ገ.48

ኮበዘ፡ ጋገረ ኮቤዝ ዘ.

ውጎዘ፡ ፈሰሰ ውጊዝ ዘ. ኢሣ. 30÷25 ኤር.9÷18 ማር.5÷25 ማቴ.7÷25 ወጎይዝት በብ. ወጎዘት ሳ. ሙጎዝ ባ. ዛት.በብ ኤር.38÷9

ገበዘ፡ ሾመ ዘፀ.7÷15 ገበዝ ዘ.

ገንዘ፡ አሰረ ማቴ.27÷59 ዮሐ. 19÷49 መግነዝ ባ. ስንክ. ሐም.22 ግንዘት ሳ. ስንክ. ሐም.6 እና መስ.19 ግንዘታት በብ.

ግዕዘ፡ ተጓዘ፣ ተቆጣ፣ ተበሳጨ ሚራ.41÷4 ሮሜ.3÷9 ማር.16÷14 ጋዕዝ ግዕዝ ዘ. ዘፍ.11÷1 ሚራ.22÷24 1ጢሞ.6÷4 ግዕዘት ሳ. ዘፀ.17÷7

ጠረዘ፡ ጠረዘ ጥራዝ ዘ. ስንክ መጋ.13

ፎዘ፡ ወለወለ አርጋ 3 እና 5

ፍዘ፡ ዘ

የዘ ግሥ ምስክር

ረገዘ በ2 ይፈታል

ረገዘ፡ ወጋ ረገዞ ገቦሁ ዘየማን በኩይናት እን. ዮሐ.19÷34

ረገዘ፡ አቆመ፣ መልሕቅ ጣለ ወእምዕፁብ ክህልነ ከመ ናርግዝ ሐመረነ እን. የሐዋ.27÷16

አጎዘ በ8 ይፈታል

አጎዘ፡ ጀመረ አጎዘ ኢየሱስ ይስብክ እን.ማቴ.4÷17

አጎዘ፡ ወጠነ አጎዘ ከመ ይሕንጽ ቤተ መቅደስ እን. 2ዜና.3÷3

አጎዘ፡ ያዘ ወአጎዘኒ በየማኑ እን.ራእ.1÷17

አጎዘ፡ አሠረ ውስተ ቤተ ሞቅሕ ጎበ ሀሎ ዮሴፍ እጉዝ ሀየ እን. ኩፋ.132 ዳግመኛም እጉዝ በጎብለ አምልኮት እን. ዘፍ.22÷13

አጎዘ፡ቈጠረ አጎዝ ኮሎ ተዐይኒሆሙ ለደቂቀ እስራኤል እን. ዘጉ.26÷2

አጎዘ፡ አዋሰ መያዣ ሰጠ አልብየ አጎዝ እን. ኢዮ.34÷31

አጎዘ፡ አቆመ አጎዝ እግዚኦ መዋግደ ጸጋከ እን.

አጎዘ፡ጨረሰ ፈጸመ አወጎዘ እግዚአ ብሔር ቃሎ እምኄሆሙ እን.

የዘ ግሥ ነባር

ዘ፡ ብሂል ዘኮሎ ይእጎዝ ጌታ እግዚአብሔር ሁሉን የሚይዝ ነው።

በግዕዝ የአገባብ ቃል

በዘ፡ ስለ፣ እንደ ዘፍ.24÷36፣40÷15

እምዘ፡ እንደ፣ ከ

እንዘ፡ ሲ፣ሳ፣ስ፣እየ፣ቸልታ የሐዋ. 2÷1

ዘሰ፡ እየ ማቴ.25÷32 የሐዋ.15÷39

ዘ፡ የ፣ያ፣በ፣ወደ፣እየ

ካዕብ

ቀልዙ፡ መልዙ የበት ትል

እንዚናዙ፡ ያገር ስም ስንክ ጎዳ.21

ከረዙ፡ የሰው ስም

ከርዙ ፡ መስቀል

ሣልስ

መላዚ፡ ሰማዕት

ተከዚ፡ ወንዝ መዝ. 65÷6 ዘፀ.1÷22 2ዜና.7÷8 1ዜና.5÷9

ከረዚ፡ ያገር ስም

ኮራዚ፡ አውራጃ ማቴ.11÷21 ሉቃ.10÷13

ገዓዚ፡ ያገር ስም

ራብዕ

ሎዛ፡ የረድኤት ቦታ ዘፍ.28÷19

መርኬዛ፡ የሴት ስም ስንክ. ጥቅ.14

ሰኬዛ፡ ፈፋ፣ ያገር ስም፣ፍላፃ 2ነገ.20÷20-36

ራዛ፡ የበዳ ዶሮ ስንክ ጎዳ.29

ብህንዛ፡ እንቢልታ

ብዔዛ፡ ደፋሳ

ብዕዛ፡ ዘጉፍ፣ ቃጭል፣ ጸናጽል 2ዜና.15÷14 ዳን.3÷5

አዛ፡ በደለኛ 2ሳሙ.6÷6

ከርቤዛ፡ የሴት ብልት

ኩዛ፡ ጣዖት፣ የሰው ስም ሉቃ.8÷ 3

ዛ፡ ይህች ያች መዝ.117÷20

ዝውዛ፡ የከዋክብ ስም

ዱዛ፡ ዱዝዱዛ የባሕር ቀማኛ

ጉዛ፡ ጭላት ዘፀ.19÷4

ጊዛ፡ ዕንቊ

ጋዛ: የፀብ ምንጭ መሳ.16÷3 ዓሞ.1÷6

ጠረጴዛ: ወንበር 2ነገ.4÷10

ኃምስ

ማእዜ: መቸ ኢዮ.39÷2 1ጴጥ.1÷11 መዝ.40÷5

እምይእዜ: እንግዲህ ከእንግዲህ ወዲህ ሉቃ.1÷48

ዜማዜ: ደስታ

ይእዜ: አሁን ዛሬ ሉቃ.2÷28 ይሁ.1÷25

ገንዜ: ያገር ስም

ጊዜ : ጊዜ 2ጴጥ.3÷8 መዝ.68÷13

ሣድስ

ሐርማዝ: ዝሆን አውራሪስ ስንክ.ግን.10

ጎንገዝ: ቅንድብ ዘሌ.14÷9

ሕምዝ: መርዝ፣ ጭፍራ፣ ምድር ማር.16÷16 የሐዋ.28÷3 ኤር.8÷14

ጎንባዝ: ባላ፣ ምሰሶ፣ ግንድ፣ ሞፈር

ለውዝ: ሽቱ ፣ አንድ አይነት ፍሬ ሆሴ.4÷13 ዘፍ.43÷11 መክ.12÷5

መቅለዝ: መጥረቢያ

መቀሉዝ: መቄጥቄጫ፣ ገጀሞ

መግዝዝ: መጋረጃ

መጥለውዝ: ካራ 1ነገ.18÷28

ሠመዝ: ዲፎ

ስማዝ: መቃ፣ ስንደዶ

ስማዝ: ቄጤማ ፣ ፊላ፣ እንዶድ ኢዮ.40÷16

ቀርመዝ: ቋቋቴ፣ ግምጃ ኢሳ.1÷18

ቄፋዝ: ያገር ስም መኃ.5÷11

ቅንፍዝ: ጃርት ኢሳ.14÷23 ፣34÷11

ቍዝ: ያገር ስም ስንክ. ጥር.12

ቡዔዝ: የሰው ስም ሩት 2÷1 ፣4÷13

ቤዝ : አጥቢያ ኮከብ አብያዝ በብ ኢዮ.6÷9 2ጴጥ.1÷9

ተሙዝ: ጣያት፣ ሐምሌ ሕዝ.8÷14

ተክሪዝ: መጽሐፈ ጽጽስና

ነይሩዝ: የዓመት መጀመሪያ አቡሻ.8

አራዝ: ልብስ መዝ.21÷18

አርዝ: ዛፍ መዝ.71÷16 ፣103÷1

አንገዝ: ብብት

አካዝ: ንጉሥ 2ነገ.16 2ዜና. 28÷

አዚዝ: ጽኑ

አፈዝ: የወርቅ ሥፍራ ዳን.10÷

ኢዮአካዝ: ንጉሥ 2ነገ.10÷3 ፣13÷1

ከመዝ: የውኃ እናት

ኩርዝ: ከረጢት

ክሩዝ: መርዝ

ኩርዝ: መስቀል፣ ተረንተራ

ኩቤዝ : ስም

ደምረዝ: እንብዋይ

ድንባዝ: የበገና መምቻ ዘፀ.25÷13 2ዜና.9÷11

ገውዝ: ተክል ሆሴ.4÷13 ሽቱ የከበብ ስም መኃ.6÷11

ገበዝ: ዳር ዘፀ.7÷15

ግእዝ: ቋንቋ፣ ጠባይ፣ባሕርይ

ግያዝ: የሰው ስም 2ነገ.5÷20 ፣4÷12

ሳብዕ

መንዝዞ: መቅበዝበዝ፣ መጥፋት

አርዞ: ቁስ

ዚዞ: የቍጥር ሰንጠረዥ

ዞ: ወደል አህያ

ጠርዞ፣ ዲያቆን

ያየ ግሥ አመል

የ: የአካል ዝርዝር አነ ለሚል ብቻ ለልየ፣ ኪያየ፣ ዚአየ፣ነፍስየ

የ: ሥርዐተ ትንቢት የካልአይ አንቀጽ መነሻ ለሦስት ሰራዊት ለሩቅ ለሩቆች ወንዶችና ሴቶች ግዕዙ ብቻ ስለተነገረ ራብኡና ሳድሱ አይቀሩም ይህም ያቀ ፣ ያቁ፣ያቃ የዐውቅ፣ቁ፣ቃ፣ ይዐቅ፣ አያቀ፣ ቁ፣ቃ፣ ያዐውቅ፣ ያዐቅ እያለ ሌላውን ሁሉ ያሳያል የትንቢት አሥራው አራት ብቻ ናቸው የ፣ተ፣አ፣ነ

ዩ: የቅጽል ምእላድ ወይም የስም አርቲክል በሴት አንቀጽ ለሚነገር ቃል ሐዳስዩ ድንግልዩ ብሊትዩ ዕቤርዩ እያለ ይህን በመሰለ ይገባል ሲፈታም ሐዲሳ ሐዲሲቷ ባልቴቷ ባልቴቲቷ ያለኛል ይዌድስዋ መላእክት ለማርያም በውስተ ውስጤ መንጦላእት ወይብልዋ በሐኪ ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዋ ሰዓታት ዩ- ዬ የሣልስ እና የኃምስ ሥረዮች ዩ: የሣልስ ዬ የኃምስ የሳልስ የኃምስ ድምጽ ኹሉ ከዩና ከዬ ወጥቷል .ቅጽላቸውም ኢ፣ኤ፣የዩና የዬ ምልክት ነው።

ፊደል ኹሉ ያለ የ መሪነት ሣልስና ኃምስ አይሆንም ያ: የጥሬና የሥም ምዕላድ ፍቺው ኛ፣የ፣ኬንያ፣ ሐዋርያ ፣ብልኀተኛ ፣ መንገደኛ ፣ኢትዮጵያ፣ እስክንድርያ ፣ ኢትዮጵያዩት እስክንድርያዩት ያሰኛል ይህውም በተጸውዖ ስም ሲገባ ነው።

ያ: አብዣ ምእላድ፣ ከንና ከት እየተደረበ በሣልስ ቅጽል በሣልስ በስም ይገባል። ቀታሊ፣ ልያን፣ ያት፣መምለኪ፣ ክያን፣ ያት ብዙ፣ቱን ወንዶችና ሴቶች በሚያ

ስተባብር በመድበል ቅጽል ግን ተውጠ ተጕርዶ ይቀራል ቀተልት መምለክት።

ዬ፡ቃለ ብካይ ወለቄቃው በቁሙ፣ ቊ፡ወዮ፡ወየው፡ይብላኝ፡ ብክይም ወላሕውም አለ ታፈቅርም ዬ፣ዬ፣ዬ ዐማኑኤል አምላክነ ቅዳአፈ. ዬ፣ ቃለ ትፍስሕት ወአንክሮ ዕሠይ ኢዮሃ፣ እንሆ፣ዬ፣ መስቀል ጸገየ ዬ፣ዬ፡ዬ መንክር፣እንሆ፣ ድንቅ፣ ድን ይ-ዱ የቅጽል ምእላድ እንደዊ በጥሬና በስም እየገባ ወገን የሚያሳይ ቅድም ቀዳማይ ዱ፡ዱት ይያት ፊተኛ የፊት፣ ፈያታይ ታሕታይ፣ ላዕላይ ታችኛ ላይኛ የላይ የታች በላይ በታች ያለ ግብጻይ የግብጽ ሰው ቀርናይ ዱ ቀንደኛ ቀንዳም ባለቀንድ የቀንድ ከብት ተዋጊ፡ እያሰኘ እንደ ሙሽ ዘር እንደ ሣልስ ቅጽል በሚስማማው ስልት ይፈታል። ምክንያቱም ዊና ዱ ሣልሶች ስለሆኑ ነው። በዱ ፈንታ ግን ይ መጣፍ ስለተለመደ ነው። እንጂ የሚገባው ሆኖ አይደለም ሣልስና ሳድስ ምን ገጥሞት። ዮ፡ያ፡ዮሙ፡ ዮን፣ድርብ ዝርዝር፣ የገቢር ዐጸፋ በአራት ሰራዊት በሩቅ በሩቆች የሚነገር ኪያሁ ሃ፡ሆሙ፡ ሆን፡ በማለት ፈንታ እየገባ፣ ያን፣ያነን፣ርሱን ያሰኛል ሀበኒዮ እምውእቱ ማይ ከመ የሀበኒያ ለይእቲ መጽሐፍ ወሲተ ወሀብከኒዮሙ አልቦ ዘየሀይደንዮን እስመ አቡየ ዘወሀበኒዮን ውእቱ የዐቢ እምኵሉ ዮሐ.4÷15 ራእ. 10÷ 9 ዮሐ.17÷6፣10÷2

<u>የ14ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ</u>

<u>የየነጠላ ግሥ</u>

ልህየ፡ ወዛ ላህይ ዘ ልሕየት ሳ. መዝ. 44÷2

ርህየ፡ ሸተተ ርሄ፡ ጥ. መሳ.5÷13 መኃ.5÷13 ርህየት ሳ.

ንህየ፡ አረፈ ቅዳ. ዮሐ. እና ግሩ. ሰቄ.1÷21 ናህይ ዘ. ንህየት ሳ.

ወህየ፡ ጕበኘ ኢዮ.31÷9 ኢሳ.29÷6 ደኀየ፡ ቄፈረ መዝ.7÷14

ጸማህየየ፡ ጠወለገ ኢዮ.24÷24 1ጴጥ. 1÷4 ኢሳ.51÷20

ሐሰየ፡ አሰበ ኢሳ.30÷2 ሚራ.17÷6 ሕሲና ምእ.ሮሜ 2÷14-15

ኀለየ፡ ዘፈነ፣ዘመረ ዮዲ.17÷1 መዝ. 100÷1 ሃሌ ጥ. ራእ.11÷16 ማኅሌት ባ.ከ.ም. ታት· በብ መዝ.136÷3 መክ.7÷5 ኀለይት መድ. መኃልይ ባ. መኃ.1÷1 1ነገ.4÷33

ሐብለየ፡ በዘበዘ ሐባሊ.ዘ. ሕብልያ ጥ.

ሌለየ፡ ለየ ምሳ.16÷38 ኢሣ.21÷12 ሌሊት ምእ. ማቴ.4÷3 ኢሣ.21÷12 ዘፍ.1÷5 ለያልይ በብ. ሚክ.3÷3 ዘፀ.29÷17 መሌሊት ባ.ከ.ም መለያልይ በብ.

ቀለየ፡ ጥልቅ ሆነ፣ አወቀ ሮሜ 2÷15 1ነገ.2÷44 1ዮሐ. 3÷21 ቀላይ ዘ. ያት በብ ነህ.9÷11 ኢዮ.28÷16 ቅልየት ሳ. ·

በልየ፡ አረጀ ሚራ.14÷17 ሰቄ.3÷4 ብሌት ሳ. ታት በብ መበለት ባ.ከ.ም ዘፍ.38÷11 ማር.12÷41

አሌለየ፡ አማለደ ሉቃ.24÷1:6÷12 ማር.1÷35

አማዕለየ፡ ወነጀለ መምዕላይ ባ. ማዕሌት ምእ. መዝ.63÷2

አቅሌለየ፡ አቅላላ

ጸሰየ፡ ለመነ ኢሳ.56÷7 ጸሉት ምእ. ታት በብ. ጦቢ.12÷8 ጽሌ ጥ. ጽላት በብ 2ቆሮ.3÷3 ዘፀ.31÷18 ምጽላይ ባ

ፈልየ፡ ቁንጥር ቁንጥር አለ

ሐመየ፡ አማ· ሐሜት ሳ. ሐመይት መድ. መዝ.49÷20 ኤረ.9÷4 ምሳ. 10÷18

ሐመየ፡ አሠረ በ2ይፈታል ዮሐ.18÷12 ሐማ.ጥ. ማሕሜ ባ. ሐመይት መድ.

ሜመየ፡ ለየ

ሰመየ፡ ስም አወጣ ዘፍ.4÷17 ሆሴ.1÷4 ስም ዘ. አስማት በብ ምሳ.24÷27 ዘፍ.1÷1 ሰማይ ዘ. ያት በብ. ዘፍ.1÷6 2ቆሮ.12÷2

ረመየ፡ ወጋ ስንክ. የካ. 25 ርምየት ሳ. ዘሌ.13÷2 ፣19÷20 ፣10÷18

ሐሰየ፡ አሸ ምሳ.16÷15 ሉቃ.6÷1

መሰየ፡ መሸ ዘዳ.28÷67 ማቴ.16÷2 ምሴት ምእ. ታት በብ. መዝ.29÷4 ምሳ.16÷15

ሴሰየ፡ መገበ 1ነገ.18÷13 ዘፍ. 45÷7 ኢዮ.39÷3 ሲሳይ ዘ. ኢሳ.55÷10 ያት በብ ሲሲት ምእ. መሴስይ ባ. ሴሰይት መድ. ኢዮ.24÷7

ረሰየ፡ አደረገ ሚል.6÷9 ዘጎ.31÷3 ኢዮ.39÷20

አሰየ፡ ሰጠ ምሳ.17÷13 እሴት ምእ. ማቴ.6÷2 ታት በብ. 1ቆሮ. 3÷14

አናሕሰየ፡ አቃለለ ዓሞ.7÷8 መዝ.88÷38

ጠሰየ፡ አጠፋ ዘፀ.32÷10 2ሳሙ. 22 ÷43 ጥሳዬ ጥ.

ጎረየ፡ መረጠ ዮሐ.15÷16 መዝ.32÷12 ጎሬ ጥ. ሮሜ 11÷5 ጎሩት ምእ.

መረየ፡ ጠነቈለ ኩፋ.11 ማሪ ዘ. ዘፍ.41÷45 ዘፀ.2÷16

ሰረየ፡ መድኃኒት አደረገ ጥበ.16÷12 ስራይ ዘ. ያት በብ ኢሳ.1÷6

ዘዳ.32÷33 የሐዋ.8÷9 ምስትሥራይ መሠርይ ባ. ሚራ.10÷10

ሰረየ: ይቅር አለ ስራት ምእ. ምስትስራይ ባ.

ሴረየ: በደም አለለ፣ ቀለም አገባ ሲራይ ዘ. ሴራ ጥ.

አረየ: ተካከለ፣ ለቀመ ሉቃ.3÷5 1ዜና.19÷5 አራራይ ዘ. ዘሌ.19÷9 ሩት 2÷2 ማቴ.13÷28 እሬት እሪና ምእ.

አስተባረየ: አፈራረቀ ዘፍ.45÷22 መዝ.76÷10 እብሬት ምእ. በሬ ጥ.

አቃረየ: ሰዋ ሕዝ.43÷15 ኢሳ.29÷1

አጥረየ: ገዛ ጥር ዘ. ጥሬት ምእ.

ከረየ: ቄፈረ ምሳ.26÷27 ሕዝ.8÷8 ክርየት ሳ. ምክራይ ባ ከረይት መድ

ጸረየ: ጠራ ጽርየት ሳ ዘካ.11÷13

ፈረየ: አፈራ ኢዮ.14÷9 ጥበ.7÷24 ፍሬ ጥ. ያት በብ. ኢዮ.15÷33 ኤር.7÷7 ዘፍ.1÷29 መኃ.7÷14

ሐቀየ: አፏጨ ሐቂ ጥ. ሚራ. 51÷3

ሠቀየ: አጠጣ ዘካ.4÷2 ሚራ. 24÷31

መሥቂ ባ. ሠቀይት መድ.

ሣቀየ:ሥቃይ አስቻለ ዘፍ.16÷12 ራእ.18÷7 ሥቃይ ዘ. ያት በብ. ሠቀይት መድ. ዘፀ.1÷13 ዘፍ.3÷16

ረቀየ: ረጨ መክ.10÷11 ኤር.8÷17 ርቅየት ሳ. 2ዜና.33÷6 መርቂ ባ. ኢሳ.4÷4 ኤር.18÷17

ቂቀየ: ነፈገ ቂቅየት ሳ. ስንክ መስ.27

አውቀየ: ቄረጠ ውቅየት ሳ.

ዐብየ: ከፍከፍ አለ ሉቃ.2÷52 ዳን.7÷8 ዮና.1÷2 ዓቢይ ው. መዝ.14÷6 ዓባይ ለሴት ዕበይ ዘ. ዓበይት መድ. የሐዋ.26÷28 ዘፍ.1÷16 ራእ.20÷1

አበየ: እንቢ አለ ዘፀ.16÷28 አስ.1÷12 እንቢ ሰባር አንቀጽ አበያ ጥ.

ደርበየ: ወጋ 1ሳሙ.19÷10 ሕዝ. 26÷8

ሰትየ: ጠጣ ሩት 3÷3 ኢሳ.22÷13 ስታይ ዘ. ያት በብ ስቴ ጥ. ዘሌ 11÷34 ሆሴ.4÷11 መስቴ ባ.ኤር 48÷12 ሰተይት መድ.ምሳ.23÷20

ሠኘየ: አማረ ሕዝ.16÷13 መኃ.7÷7 ሥን. ዘ. ሚራ.9÷8፣11÷4 ሠኔ ጥ.

ሠናይት ምእ. መሠንይ ባ. ዘፍ.2÷9 ማቴ.5÷17 ሉቃ.8÷15

ቀነየ: ገዛ ፣ቃኘ በ6 ይፈታል ዘፍ.3÷16፣15÷13 ኢሣ.14÷3 ቀን ዘ. ቃና፣ቅኔ ጥ. ያት በብ ገላ.5÷1 ሰቄ.1÷3 ቅኔት ምእ. አስቴ.7÷4 ዘፀ.6÷6 ምቅናይ ባ. ቀነይት መድ. ዘፀ.20÷2 ዮሐ.2÷1

አመከነየ: አመካኘ ምክንያት ምእ. 1ጢሞ.5÷14

ገነየ: ተገዛ: አስገዛ በ2 ይፈታል ሮሜ.10÷3 ዳን.3÷5 ግናይ ዘ. 2ዜና.20÷22 ግንየት ሳ. ግነት ምእ.

ጐራጅ

ርእየ: አየ ዘፍ.1÷8 ኢሣ.61÷1 ራእይ ዘ. መኃ.1÷7 ርእየት ሳ.ኤር. 2÷10 አርእያ ባ.

ረዐየ: ጠበቀ ዮሐ.24÷6 ሆሴ.13÷5 መዝ.80÷13 መርዔት ባ. ከ. መራዕይ በብ. ዘዳ.28÷34 ኤር.23÷1 ሉቃ.12÷32

አስተርአየ: ታየ አሳየ 1ጢሞ.3÷16 ዮሐ.4÷18 መዝ.117÷26 አስተርእዮ ጥ.

ውዕየ: ተቃጠለ ዳን.3÷19 ምሳ.6÷27 ዋዕይ ዘ. ኢሳ.9÷19 ውዕየት ሳ. ራእ.18÷18

ጥዕየ: ዳነ ኢዮ.16÷6 ጥዕየት ሳ. ጥኢና. ምእ. ኩፋ.2

ሐከየ: ሰነፈ ምሳ.3÷27 የሐዋ.25÷11 ሐካይ ው መሳ.6÷6 ሐኬት ምእ. መክ.10÷18

ሳኩየ: ላኩየ ተቅበዘበዘ ዘፍ.21÷14 ላኪ፣ ሳኪ፣ጥ ዘዳ.17÷8 ሚራ.22÷24

ሰከየ፣ ከሰሰ ኢሳ.58÷3 ስክየት ሳ. ፍነ.43÷6 ምስካይ ባ. ያት በብ. ዘጉ.35÷6 ሰክይት መድ.

በከየ: አሰቀሰ ኤር.8÷2 ኢዮ.30÷25 ብካይ ዘ. ያት በብ ምብካይ ባ.

ነከየ: ነካ ኢሳ.11÷9 ማንካ.ባ. ማር.16÷18

አመስከየ: ተጠጋ አስጠጋ ምስካይ ዘ. መዝ. 45÷11

አንከየ: ሰጠ

አከየ: ከፋ ሚራ.25÷13፣11÷3 እከይ ዘ. መክ.7÷4 ኤር.24÷2 እከያት በብ. እኪት ምእ. መሳ.9÷23

ዘርከየ: ሰደበ መዝ.43÷16

ዋከየ: በራ ዋካ ጥ. ዘፍ.4÷7

ሰወየ: ሸተ ማቴ.12÷1 2ሳሙ. 17÷28 ሰዊት ምእ. ኢያ.5÷11 ዘጉ.28÷26

ደወየ: ታመመ ኢዮ.24÷23 ዘካ. 1÷10 ደዌ ጥ. ኢሳ.38፧9 ዱይ.ዘ. ዱያን በብ. ማቴ.4÷24

ረወየ: ረካ ምርዋይ ባ ሐጌ.1÷6 ዓሞ.4÷8

ጠወየ: ጠመመ ኢሳ.29÷21 ኤር. 31÷12 ጠዋይ ው ሆሴ 7÷16

ሌዘየ: ለየ ሚራ.32÷16

አቅዜዘየ: ቅዝዝ፣ቅዝዝ አለ

ተሐሥየ: ደስ ተሰኘ ሚራ.32÷11 ሐሤት ምእ. ሉቃ.10÷21

ተለሐየ: ተጫወተ በ3 ይፈታል ሄርማ ፈመ 32÷7

ተነሐየ: ተናዘዘ

ተሐየየ: ቸልቸል አለ መዝ.77÷62

ተሐበየ: ዋስ ሆነ ዘፍ.44÷33 ሚራ.8÷13

ተመነየ: ተመኘ ዮሐ.8÷56 ኤር. 22÷27 ምኔት ተምኔት ምእ. ታት በብ ኢዮ.22÷27

ተሞክለየ: ሞክሽ ሆነ መኩስይ ዘ. ስንክ ታኅ.7

ተሰካተየ: ተማማለ መዝ.82÷5 የሐዋ. 23÷12

ተረሰየ: ተሸለመ ኢዮ.29÷11 ትርሲት ምእ. ሚክ.2÷9 ኢሳ. 61÷10

ተዐሰየ: ኮራ ሚራ.44÷3:3÷24 ትዕቢት ምዕ. 2ዜና.15÷8 ሚራ.3÷24 መዝ.100÷7

ተቈናደየ: ተቀማጠለ ኢዮ.19÷5

ተነሰየ: ተናገረ ኢሳ.11÷2 ነቢይ ው ያት በብ. መዝ.104÷15 ዘዳ.18÷15 ዓሞ.7÷14 ሉቃ.7÷39 ትንቢት ምእ. ታት በብ. ዕብ.1÷1 ማቴ.1÷21 2ጴጥ.1÷20

ተአርወየ: አውሬ ሆነ ኤር.28÷38 አርዌ ጥ. መዝ.103÷20 አራዊት በብ. መዝ.78÷3

ተዋነየ: ተጫወተ ተውኔት ምእ. ታት በብ. መስተዋንይ ባ.

ተጋነየ: እጅ ተነሳሳ መዝ.99÷4 ዮና.2÷10

ተፋጸየ: አዳነቀ ሕዝ.27÷36 ጥበ.17 ÷17 ፋጻ ጥ. መኃ.3

አየየ: ዞረ፣ ተመላለሰ አያያት ምእ.

ጉየ፡ሸሸ ኤር.28÷6 ማቴ.2÷13 ጉይ ዘ. ጉየት ሳ. ጉያ ጥ. ማቴ.24÷20 ምጉያይ ባ. ናሑ.3÷9

ጻሕየየ: አረመ ሚራ.12÷11 ያዕ.1÷23

ሰድየ: አማረ ሰይዳ ጥ.

ረድየ: ከፈለ ዘዳ.23÷20 ርደ ጥ.ዘሌ .25÷39 ኤር.9÷5

ነድየ: ተቸገረ ሚራ.11÷14 ምሳ.24÷32 ንዴት ሳ. ታት በብ ነዳይ ግብር ቅጽል መዝ.40÷1

አስተዋደየ: አጣላ ዳን.1÷43 መስተ ዋድይ ባ. ውዴት ምእ ራእ.12÷1 ምሳ.18÷17

አደየ: ከፈለ እዳ ጥ. ማቴ.18÷27 አድያም ምእ. ዘጉ.35÷2 ዳን.9÷16

ወደየ: ጨመረ በ5 ይፈታል 2ዜና. 24÷11 ማር.12÷42 ውዴት ምእ ሙዳይ ባ. ዘፍ.37÷2 1ነገ.25÷18

ጉንደየ: ዘገየ የሐዋ.12÷16

ጸደየ: ዘመነ በልግ ሆነ ጸደይ ዘ. ኢዮ.2÷23 ዘካ.10÷11

ፈደየ: ከፈለ በ3 ይፈታል ኢሳ.34÷8 ማቴ.18÷25 ፍዳ. ጥ. ኢዮ.8÷6 ዘፀ.21÷23 መፍዴ ባ.ዘፍ.23÷16

ሐገየ: ባጀ ሐጋይ ዘ. ዘካ.14÷8 ዘፍ.8÷22 ሚራ.36÷9 ሄኖ.1÷11

ጌገየ: በደለ ሚራ.48÷6 ጌጋይ ዘ. ያት በብ ይሁ.11 ኤር.16÷10

ጸገየ: አበበ ዘፀ.25÷31 መክ.12÷5 ጽጌ ጥ. ያት በብ. መኃ.2÷2 ዘፀ. 28÷ 14 ኢሳ.35÷1

አንጠየ: ዘበዘበ ዓሞ.7÷16 ሉቃ.11 ÷7:18÷5

ሐጸየ: አጨ ዘፍ.29÷21 ሕጼ ጥ. ማቴ.1÷18

ላጸየ: ላጨ ኢዮ.1÷20 ዘሌ.21÷10 መላጺ ባ. ዘጉ.6÷5 ኢሳ.7÷20

ነጸየ: ነጨ ዕዝ. 9÷3

አጸየ: ተላ፣ገማ ዘፀ.16÷20 የሐዋ. 12÷23 ኤር.15÷3 እጼ ጥ. ያት በብ. ኢዮ.4÷19 ምሳ.12÷4

ፋጸየ: አቈጨ 1ነገ.19÷12 ሕዝ.27÷36 ፋጻ ጥ. መኃ.3

ሰፈየ: ሰፋ ስንክ ኅዳ.20 መስፈ ባ. ስንክ. ሚያ.30

ነፈየ: ነፋ መንፈ ባ. ኢሳ.30÷24

አወፈየ: ሰጠ ዮሐ.3÷36 አስ.2÷3 ትውፊት ባ.ክ.ም.

የየ ግሥ ምስክር

ሐመየ በ2 ይፈትል

ሐመየ: አማ ዘየሐሚ ቢጸ በጽሚት ኪያሁ ሰደድኩ እን. መዝ.101÷5

ሐሙየ: አሠረ ወሐመይም ለኪየ ሱስ ወወሰድም እን.ማር.15÷1

ቀነየ በ6 ይፈታል

ቀነየ: ገዛ ቢጸ ይቀኒ በከንቱ እን. ኤር.22÷13

ቀነየ: ቀማ ቀነይምሙ ለባሕታ ውያን ዐፀደ ወይኖሙ እን. ኢዮ. 24÷1

ቀነየ:አሸነፈ ወይቀንዮሙ ለኩሉ ሙ ጸላእቱ እን.መዝ.10÷5

ቀነየ: ወይፈን አቀና ዕጕልት እንተ ኢተቀንየት ወእንተ ኢሰሀ በት አርዑተ እን. ዘዳ.21÷3

ቀነየ: አበጀ ሠራ ከመ ይትቀነያ ለገነት እን.ኩፋ. እምቅኔ እደዊሃ ትሁብ ለነዳያን እን. ዲዲ.14

ቀነየ፡ ተቀኘ ዘመረ ካህናት ይትቀነዩ ዘንተ መዝሙረ በዜማ እን.

ተሰሀየ በ3 ይፈታል

ተሰሀየ፡ ተጫወተ እመ ፈቀድነ ንትሰሀይ ንጎሊ ማጎሌተ መንፈሳ ዊተ እን. ፍ.ነ. 32÷7

ተሰሀየ፡ ተመላለሰ፣ ማዕበል ሆነ መንክር ተላህያ ለባሕር እን. መዝ.93÷4

ተሰሀየ፡ ጮኸ፣ተፋጀ፣ተማታ ይት ሰሀዩ ወይዘበጡ እን.ተግ.ሣ.19

ወደየ በ5 ይፈታል

ወደየ፡ ጨመረ ወይወዲ ዲቤሁ ስሒነ እን.ዘሌ 2÷1

ወደየ፡ አደረገ ኢትደይ አቅፍተ ቅድመ ዕውር እን.ዘሌ.19÷19

ወደየ፡ ጣለ ወደየት አዕይንቲሃ ላዕለ ዮሴፍ እን. ዘፍ. 39÷7

ወደየ፡ አገባ ይወዲ እዴሁ ውስተ ግበ አርዌ ምድር እን. ኢሳ. 11÷8

ወደየ፡ ጫነ ወደዩ እደዊሆሙ ላዕሌሆሙ ወነሥኡ መንፈሰ ቅዱሰ እን. የሐ.8÷17

ገነየ፡ በ2 ይፈታል

ገነየ፡ ተገዛ እገኒ ለከ እግዚኦ በኵሉ ልብየ እን. መዝ.9÷1

ገነየ፡ አመሰገነ እገኒ ለእግዚአ ብሔር በአፉየ እን.መዝ. 108÷30

ፈደየ በ3 ይፈታል

ፈደየ፡ ሰጠ ወይፈድዮ ለኵሉ በከመ ምግባሩ እን. መዝ. 61÷12

ፈደየ፡ መለሰ ፈደዩኒ እኪተ ህየንተ ሠናይት እን.መዝ.37÷20

ፈደየ፡ ከፈለ ወካዕበ ይፈድየከ እን.

የየ ግሥ ነባር

የ፡ብሂል የማነ እግዚአብሔር ገብረት ኃይለ

የእግዚአብሔር ቀኝ እጅ ኃይልን አደረገች መዝ.117÷16

በግዕዝ የአማርኛ ቃል

ህየ፡ በዚያ ከዚያ ኢሳ.58÷9 ዘፍ.2÷8

ብየ፡ አለኝ፣በኔ

ነየ፡ እነሆኝ ዘፍ.22÷1

ኮንየ፡ በቃኝ

ዝየ፡ በዚህ፣ ከዚህ መዝ.131÷14

ካዕብ

ሐልዩ፡ የፀሐይ አገር ሕዝ.30÷17፣ ዘፍ.41÷45

መታትዩ : ሴንዩ የሰው ሰም

ቆስዩ፡ ምንጭ

በራክዩ፡ የሰው ስም ማቴ.23÷35 ዘካ.1÷1

አብድዩ፡ የሰው ስም 1ነገ.18÷3

ኢዩ፡ ንጉሥ 2ነገ.9÷10 1ነገ.19÷16

ኢዮቤልዩ : መለኸት ዘሌ.25

ኤልዩ፡ እዩ፣ ኬልቅዩ የሰው ስም

ኢያሴንዩ፡ የኤልያስ አባት ስንክ ታኅ.1

ከነዓንዩ፡ ያገር ስም

ጳለንትዩ፡ ጡብ

ጳራልዩ፡ ያገር ስም

ጳልንትዩ፡ እግር ብረት 2ሳሙ. 12÷31

ፔርልዩ፡ ቀንጠፋ

ሣልስ

ሚራዩ፡ አለላ ነካሪ

ራብዕ

ሀሌሉያ፡ የነበረ ያለ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር መዝ.110÷1 ራእ.19÷6

ሐራውያ፡ አሪያ 2ጴጥ.2÷22 ማር.5÷ 11 ሉቃስ 15÷16

ሐናንያ፡ የሰው ስም የሐዋ. 23÷1

ሐዋርያ፡የተላከ ዕብ.3÷1

ሌምጽጥርያ፡ ፊቀን ልሙጥ ድንጊያ ሕዝ.24÷7

ልብያ፡ ያገር ስም

ልያ፡ የያዕቆብ ሚስት ዘፍ.29÷16፣ 17÷21፣30÷13

ልድያ፡ የሴት ስም የሐዋ. 16÷14

ሎዶቅያ፡ ያገር ስም የሐዋ. 19÷10 ቈላ.2÷1

መቄዶንያ፡ ያገር ስም ፊልጵ.4÷15 የሐዋ.16÷9

መንድያ፡ እጀጠባብ ዮሐ.19÷23

ሞዓግያ፡ (ጽር) አሳታዊ

መድያ፡ መደብ፣ ልብስ

ሙኪርያ፡(ጽር) ነበልባላዊ

ሚስያ፡ ያገር ስም የሐዋ.16÷7

ሚያዝያ፡ ሚያዝያ

ማርያ፡ የሴት ስም ሮሜ.16÷6

ምርያ፡ መድኃኒት

ሞርያ፡ የተራራ ስም 2ዜና.3÷1

ስማርያ፡ የጠባቂ ግንብ 1ነገ. 22÷39

ሶርያ፡ ያገር ስም 2ሳሙ.10÷6

ሶፍያ፡ ጥበብ፣የሴት ስም፡ ወይ ዘሮ፣ እመቤት ስንክ ነሐ.3

ርያ፡ ዓላማ

ሸራኸያ፡ ስመ አምላክ

ቢታንያ፡ ያገር ስም ዮሐ.23÷24፣24÷10

ቆሎንያ፡ ያገር ስም የሐዋ.16÷12

ቆስያ፡ ቄሽት

ትርያ፡ የኮከብ ስም ኢዮ.9÷9 ፣38÷31

ትብልያ ወገርት ልብሰ ተክህኖ ዘፀ.31÷11

ትንንያ፡ ትንኝ ጥበብ.12÷8 መዝ. 104÷31

ነህምያ፡ የሰው ስም ነህ.1÷1 ፣2÷11

ነያ: እነኂት ዘፍ.12÷19ኢሳ.8÷16 ዮሐ.19÷27

አኽያ:ስመ አምላክ ዘፀ.3÷14

አስሐትያ: ውርጭ መዝ.148÷7 ጥበብ.5÷15 ሚራ.43÷20

አቅሌምያ: የአቤል እህት መንትያ

አቅሌስያ: ቤተክርስቲያን፤ የንብረ መንፈስ ቅዱስ እናት መሐ.4

አብያ: የሰው ስም ሉቃ.1÷5 1ዜና.24÷10

አናንያ: ደመና ዳን.1÷7

አንጸኪያ: ያገር ስም የሐዋ.11÷19 ፤13÷1

አውሎግያ: የተባረከ ሕብስት

አሶንያ: ጨረቃ :ሔና 26÷1

አውክሳርያ: ስንክሳር

አዛርያ: ረድኤት ዳን.1÷7

አያያ: ተመሳሳይ

አግያ: ቅድስት

አፍክያ: ቀለበት ዘፀ.5÷11

አፎምያ: የሴት ስም ስንክ. ሰኔ 12

አርያ: የሰላም ደጅ

አብድያ: የእግዚአብሔር ባርያ

ኢትዮጵያ: ያገር ስም መዝ.71 ፡9፤73÷14፤86÷4፤67÷31 ኤር.13÷23 ዘፍ.2÷13

እስክንድርያ: ያገር ስም የሐዋ. 27÷6 ፤28÷11

እስያ: ያገር ስም ራእ.1÷11

ደጉብያ: ኩብ ኩባ ናሆ.3÷15፤16 ኢዮ.1÷4

ዲዲስቅልያ: ሥርዓተ ትምህርት

ድያ: የኮከብ ስም

ገላትያ: ያገር ስም የሐዋ.13÷14 ፤14÷28

ገላውቅያ: 3 ጉተና ያላት ወፍ

ጌልያ: መርከብ

ግልያ: አርዕስተ መጻሕፍት

ጉዕትያ: ትዕግልት ድካም

ጡብያ: የሰው ስም ነህ.2÷10፤19 ÷20 ጦቢ.1÷1

ጳላንትያ: የጡብ መተኮሻ

ጳራልያ: የባህር ዳር ዘዳ.1÷7 ኢያ.11÷ 3 ሕዝ.25÷16

ጽልትንያ: የናራ እቶን የጡብ ምድጃ 2ሳሙ.12÷31

ጽንጽንያ: የውሻ ዝንብ መክብ. 10÷11 2ነገ.1÷2

ኃምስ

መሳዬ: አቅላጭ

ዬዬ: ዋ፤ዋ፤ወዮ፤ወዮ

ዬ: ልቅሶ ቅዳ. አፈ

ሣድስ

ሕዬይ :ሰሳ

ሆባይ: ዝንጀሮ 2ዜና 9÷21 1ነገ 10÷22

ሆባይ: ነጭ አሞራ ዘሌ.11÷14 ዘዳ.14 ÷13

ሰይ: ቀይ ግምጃ ዘፍ.38÷28 ዘዳ. 39÷ 28

ሰይ: ዘህነን 2ዜና.2÷7 ሚራ.45÷16

መጽርይ: ቀጋ፤ ሽቱ መኃ.4÷14 ምሳ.7÷17

ማይ: ውኃ ያት በብ. ኢሳ.11÷9 1ጢሞ.5÷23

ማዳይ: ቀሚስ

ምትፋይ: የወንድ ብልት

ምጉጣይ: ችንካር

ሰማይ: ሰማይ፤ጠፈር ማይ ዘፍ.1÷ 1 ማቴ. 5. ÷18 ዘዳ. 26÷15

ሰኑይ: ሰኞ ሁለተኛ

ሰይ: ወዮ መዝ.119÷5

ሠደይ: ሁሉን የሚችል፤ ስመ አምላክ፤ መስፈርት የሌለው

ሥርናይ: ሰንዱ ዘፍ.30÷14 መዝ. 4÷7 ዮሐ.12÷24

ቀስፋይ: እዳሪ ወለወል

ቀርማይ: ስጦ አብ

ቍሳይ: የቅል ዓይነት ዱባ

ባሕርይ: ባሕሪ ጠባይ ሮሜ.1፨26 :2÷14 2ጴጥ.2÷4

ብሰይ : የሰው ስም

ብዕራይ: በሬ ዘዳ.25÷4 1ቆሮ.9÷9

ተይ: ዲን ድኝ ዘፍ.19÷24 ራእ.9÷17 መዝ.10÷5

ንዋይ: እቃ ገንዘብ የሐዋ.9÷15 ማቴ.6÷24 ሚራ.21÷8

አባይ: ወንዝ ኢሳ.19÷7፤23÷3

አንጌቤናይ: ወይዘሮ ስንክ.መስ.5 ግን.11

አያያይ: መከር

አያይ: አምሳል፣ መሬት ስንክ.መስ. 24

አይ: ምን ፤የት፤ኢዮ.4÷17 ኢሳ.66÷ 1

አዶናይ: ጌታ ሕዝ.2÷4 ዘፍ.19÷2

እሴይ: የሰው ስም 1ሳሙ.16÷6 የሐዋ.13÷22

እብሎይ: የሰው ስም ስንክ የካ.5

ኪሩይ: ኩስኩስት

ወይ: ወዮ ኤር.22÷18

ዛይ: የፊደል ስም፤ ስመ አምላክ መዝ.118÷49

ዠደይ: የኮከብ ስም

ጋይ: ያገር ስም

ፀሐይ: ፀሐይ ዘፍ.1÷16 ኢዮ.31÷ 26

ሚራ.31÷19 ራእ.7÷2

ፀሐይ: ወልድ ሚል.4÷2 ማቴ.17 ÷2

ፀሐይ: ንጉሥ

ጽጋይ: ድሪ

ሣብዕ

ሐለስትዮ: ጦጣ፣ የበዳ አህያ ኢዮ.6÷5 ዳን. 5÷2 መዝ.103÷11

ለፊዮ: ከዚህ ወዲህ አለ

ሎግዮ: ግምጃ ዘፀ.28÷4

መድዮ: ጨፈ፣ልብሰ ክብር 1ሳሙ. 18÷5

ሲባዮ: ያገር ስም

ቀራንዮ: ያገር ስም ማቴ.27÷33 ማር.15÷22 ዮሐ.19÷17

ኤልዮ: የራዓይት ስም

ኤጲድቅስዮ: የአንጨት ስም

አርዮ: የሰው ስም ማቴ.1÷5 2ሳሙ.12÷9

ከማንዮ: ግስላ

ከራግልዮ: አሳማ

ክባበጥውዮ: መቆለፊያ ክባስ

ጥውዮ: ጥልፍ

ደ 15ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የደ ነጠላ ግሥ

ሐደ: ቀማ 1ሳሙ. 2÷12 ሉቃ.3÷14 ሐይድ ዘ. ኢሳ.61÷8 ሒደት ሳ.

ሐመደ: አከሰለ ሕዝ.15÷4 ሐመድ ዘ. ኢያ.8÷28 ኢሳ.43÷17 ሐመዳ ጥ. ኢዮ.38÷24

ሐረደ: አረደ ዘፍ.22÷10፣37÷31 ዘፀ.12÷6 ምሕራድ ባ.

ሐየደ: አንጸባረቀ 2ሳሙ.6÷14 ዮዲ.16÷9 ሐይድ ዘ. ኢሳ.61÷8

ሐደደ: ፈጨ ሐዲድ ዘ.

ሐርበደ: ተስበደበደ፣ ፈቀቅ አለ ሆሴ.4÷16

ልሕደ: ድልድል ሆነ፣ ተቀማጠለ ኢሳ.47÷1 ሚክ.1÷16 ልድ ልዳ ጥ.

ለመደ:ለመደ በ5 ይፈታል 1ጴጥ.4 ÷12 ፊልጵ.4÷12 ልማድ ዘ. ተልሚድ.ባ.ስንክ ሐም.5

መሰደ : ሸመተ

መረደ: ጠበጠበ መዝ.18÷5 ዘፍ.33÷13 መራድ ው. ጥበብ 12÷8 ኢሳ.43÷14 ማርዳ ጥ.ዘፀ.35÷22

መዓደ: መከረ ፍ.ነ.46 ምዕዳን ምእ. ስንክ. ሰኔ 16 መዓድናት በብ.

ሞፈደ: ጫረ ማሕፈድ ሞፈድ ዘ. ማሕፈዳት በብ. መዝ.47÷12

ሰደ: ጨመረ

ሰደደ: አባረረ ማቴ.5÷11 ዳን.4÷22 ስደት ሳ. ታት በብ ማቴ.13÷21፣5÷ 11 ሮሜ.8÷35

ሰገደ: ሰገደ ቈላ.2÷10 ዳን.2÷46 አስቴ. 8÷3 ስግደት ሳ.ታት በብ ኢሳ.46÷2 2ዜና.6÷13 መስጊድ ምስጋድ ባ. ምስጋዳት በብ. አብጥ.66

ሮደ: ከበበ 2ዜና 28÷17 ዘካ.10÷5 ሮድ ዘ. ሮዳ ሮዴ ጥ. የሐዋ.12÷13

ርዕደ: ተንቀጠቀጠ ኢዮ.38÷34 ዳን.7÷ 15 ረዓድ ዘ. ርዕደት ሳ መርዕድ ባ. ኢሳ. 54÷14 ሉቃ.1÷12

ቀልደደ: መታ

ቀፈደ: አሠረ ቀፈድ ዘ.

በዐደ: ለየ ባዕድ ዘ. ቡዓዴ ጥ. ዘፀ.30÷32 ዘዳ.4÷35 ኤር.5÷19

በድበደ: ታመመ ሆሴ.9÷6 ብድብድ ዘ. 2ሳሙ.24÷15 ዘጉ.17÷12

በረደ: ቀዘቀዘ ኢሳ.13÷8 በረድ ዘ. አብራድ በብ. መዝ.147÷6

ተእንገደ: እንግዳ ሆነ ነግድ ዘ. እንግዳ ጥ. ማቴ.27÷7 ሩት.2÷10 አናግድ አንጋድ በብ ዘዳ.12÷43 ሕዝ.44÷9

ተካየደ: ተማማለ መዝ.88÷2 2ነገ. 17÷13 1ሳሙ.18÷3 ኪዳን ምእ. ናት በብ. 2ነገ.17÷5 ገላ.3÷15

ተዋሐደ: አንድ ሆነ ሃይ.አበ. ዋሕድ ው. ሉቃ.8÷42 ዮሐ.1÷18 ተዋሕዶ ጥ. ስንክ. መስ.7 ፍ.ነ.46

ዋሕድና ምእ.

ተዘምደ: ዘመድ ሆነ ትዝምድ ዘ. ዘመድ ለወ. ለሴ. ዘሌ.6÷18 ሉቃ.14 ÷12 አዝማድ በብ. ዝምድና ምእ.

ተየሀደ: ይሁዳ ሆነ ሮሜ. 2÷28 ገላ.2÷14 ይሁዳ ጥ. አይሁድ በብ. ዘፍ.29÷35 የሐዋ.11÷26

ነደደ: ነደደ ኢሳ.30÷27 ነዲድ ው. ንዳድ ነድዘ. ዘዳ.28÷22 ሚራ.28÷10 ራእ.1÷ 14 ሮሜ.1÷27 ንደት ሳ ታት በብ. ምንዳድ ባ. ስንክ የካ.13

ንዕደ: አማረ ዮሐ.8÷13 ንዕደት ሳ. ዕብ.13÷2

ነገደ: ሄደ በ2 ይፈታል ዮና.1÷3 1ነገ. 10÷15 ነግድ ዘ ነገድ በ1 ብብ ሮሜ.12÷13 ዘፍ.49 ዘጉ.2÷18 ንግደት ሳ. ታት በብ. ኤፌ.2÷12 ራእ.4÷4 መንገድ መንግድ ባ. ኤር.6÷25 1ቆሮ.11÷26

ጉራጅ

ዖደ: ዞረ መክ.26÷14 ዘፍ.41÷43 ዓውድ ዘ. ዓዕዋድ አዕዋዳት በብ ማቴ.10÷17 ምዕዋድ ባ. ዮና.3÷3 ሕዝ.37÷2 ዑደት ሳ. ታት በብ. ራእ.4÷4 ኢሳ.6÷2

አሐደ: አንድ አደረገ ፩ዱ ጉል ዘፍ.40÷5 ዘፀ.32÷27 አሁድ የዕለት ቅጽል ዮሐ.20÷1 የሐዋ.2 ÷1 አሐዱ ጥ. ዮሐ.20÷7 1ቆሮ. 16÷2

አሰደ: ሰበሰበ ዘፀ.5÷12 ዘጉ.11÷8 ምእላድ ባ. ዘፍ.1÷9

አሞደ: ቆረጠ ኤር.1÷18 ዓምድ ዘ. ዘፀ.25÷31 አእማድ በብ. 1ነገ. 17÷6 እማዴ ጥ ኤር.50÷13 ምእማድ ባ. ዘፀ.26÷25

አስተዋደደ: አስማማ ሕዝ. 23÷24 ድድ ዘ. ምሳ. 25÷12 መስተዋድድ ባ 1ጢሞ.3÷15 ቄላ.1÷25

አስተጋደየ: አቀዳደመ ጋይድ ው ሚራ.36÷6 ፤1ዜና 12÷8

ዐብደ: ሰነፈ ዳን.1÷6 የሐዋ.26÷24 ዓብድ ዘ. መስተአብድ ባ. ዘዳ.28÷28 2ጴጥ.3÷3 አብዳን በብ. አብዳት ለሴቶች መዝ.13÷1

አንጕድጕደ: አንጕደጕደ አነዋወጠ 1ሳሙ. 7÷14 ኢዮ.37÷3 መዝ.17÷13 ነጕድጓድ ው. ዳት. በብ. ኢዮ.37÷2 መዝ.28÷3 ራእ. 4÷5

አኬደ: አበራየ ምክያድ ባ. ዳት. በብ 1ጢሞ. 6÷15 ዘዳ.25÷4

አፀደዐደ: ነጭ አደረገ ፀዓድኢድ ው. ስንክ. መስ 28 ፀዓዳ ለወ. ለሴ.

አፀደ: ቦታ አደረገ መሐ.8÷11 1ነገ.15÷13 አፀድ ጽድ ዘ. ኢሳ. 41÷19 መዝ.28÷2 አእፃድ በብ ዳት የብዙ ብዙ

አፅደ: አጨደ 1ሳሙ. 13÷21 ዮሐ.4÷36 ማአፀድ ባ. ራእ.14÷14

አፀደ መድ ማቴ.13÷30 ኢሳ.2÷4 ሚክ.4÷3

አውደደ: ጨመረ መዝ.118÷20

አደደ: ተሸሸገ፣ አባረረ

ኬደ: ረገጠ መዝ.55÷1 ኢሳ.24÷10 ኪደት ሳ. ኢሳ. 22÷5 ታት በብ. ምክያድ መክየድ ባ. ዘጉ 18÷27 ሕዝ.43÷7 መዝ.103÷4

ክህደ: ካደ ኢሳ.48÷8 1ጢሞ.5÷8 ካህድ ዘ. ዕብ.7÷7 ሮሜ.16÷17 ክህደት ሳ. ታት በብ 1ነገ.8÷50

ክብደ: ከበደ ሚራ.22÷14 ክበድ ከብድ ዘ. መዝ.47÷13 ዮዲ.7÷4

ውሕደ: ጐደለ ኤር.39÷6 ኢሳ.8÷22 መዝ.11÷1 ውሕደት ሳ. ታት በብ. ምሳ.14÷28

ወለደ: ወለደ በ3 ይፈታል መክ.3÷2 ዕብ. 6÷7 ወልድ ዘ. መዝ.2÷7 ውሉድ በ1 በብ. ሚራ.4÷1 መዝ.126÷4 አዋልድ ለሴቶች መኃ.6÷8 ትውልድ ባ ለወ.ለሴ. በአንድ በብ. ኢሳ.14÷2 መላድ ባ. ወለት ምእ. ዘሌ.18÷10 ዘፍ.46÷7 ልደት ሳ ታት በብ. ማቴ.1÷1 ወላድ ው.

ወለደ: መረጠ መኃ.5÷10

ወሰደ: ወሰደ ሕዝ.8÷3 ራእ.17÷3 ወረደ: ወረደ ዘፀ.32÷1 ማቴ.28÷2 ርደት ሳ. ታት በብ. ዘዳ.28÷49 ያሬድ ሙራድ ባ. ዘፍ.5÷18 ኢያ.8÷24 ሉቃ.19÷37

ገሀደ: ገለጠ ማር.13÷12 ኤፌ.5÷13 ገሀድ ዘ. ስንክ ጥር 10 ግህደት ሳ. ጥበ.5÷1 ጋዳ ጥ. መዝ.71÷12

ገመደ: ቄረጠ ገመድ ግማድ ዘ. ኢያ.2÷15 የሐዋ.27÷32 ግማዴ ጥ.

ጉድጉደ: መታ ዮዲ.14÷14 ማቴ.7÷8 ጉድጓድ ዘ

ጸሰደ: ጠነሰሰ

ጽሕደ: ለዘበ ጽሕድ ዘ. ምሳ.23÷27 ጽሕደት ሳ.

ፀመደ: ፀመደ ሚራ.30÷35 ፅምድ ዘ. ዮሐ.10÷7 ፀማድ ው የሐዋ. 10÷7

ፈረደ:ፈረደ ፍርድ ዘ. የሐዋ. 28÷4

ፈቀደ: ወደደ፣ ቈጠረ ሚራ.7÷22 ሕዝ. 18÷23 ኢሳ.13÷17 ፈቃድ ፍቅድ ዘ. ኤፌ.2÷3 መፍቅድ ባ. ፊልጵ.4÷19

ፈድፈደ: በዛ ዘፍ.41÷40 ፍድፋዴ ጥ. መክ.1÷3 ፈድፋድ ዘ. ዘጉ.4÷26 ፍድፍድና ምእ.

የደ ግሥ ምስክር

ሰመደ በ5 ይፈታል

ሰመደ: ሰመደ ልሳኖሙ ሰመደ ተናግሮ እን. ኤር.9÷5

ሰመደ: አወቀ አሙንቱ ያለምዱ ቤቶ እን.ስንክ መስ.28

ሰመደ:አስተማረ በዘይትሔዘብ ሰይሰቡ ንሕነሰ ኢንለምድ ከመዝ እን.1ቆሮ.11 ÷16

ሰመደ: በረደ ላህበ ነድ ኮነ ልሙደ ከመ ኢያውኢ እን.ጥበ.

ሰመደ:ፈሰሰ ደም ዘይሰምዳ እን.ዲዲ.

ነገደ በ2 ይፈታል

ነገደ: ሄደ ወነገደ ርሑቀ ብሔረ እን. ሉቃ.15÷14 ዘፀ.32÷8

ነገደ: ነገደ ትጋህ ከመ ትርባሕ ነጊዶትከ ሰማያዊት እን. ውግሪስ

ወለደ በ3 ይፈታል

ወለደ: ፈጠረ ሐደጎ ለእግዚአብ ሔር ዘወለደከ እን.ዘዳ. 32÷18

ወለደ: ወለደ ኵሉ ፍጥረት ይወልድ በበአርአያሁ እን.መዝ. ሃይ. አንቀጽ 5

ወለደ: መረጠ ውሉድ እምአዕላፍ እን. መኃ.4÷2 በግዕዝ፡ በአማርኛ 5÷10

የደ ግሥ ነባር

ደ: ብዚል ደመረ ሥጋነ ምስለ መለኮቱ ጌታ ሥጋችንን ከመለኮቱ ጋር አንድ አደረገ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ወእደ:ዘንድ፣ ከ፣የ

ገሀደ: ፊጽሞ መዝ.49÷3

ካፅብ

መጌዱ : የወንዝ ስም

ቀርዱ: ኮረፍታ፣ ዕንቊ፣ ዝግጀሮ

ቢስፋዱ: ሰይጣን

ናርዱ: ሽቱ ኢሳ.3÷20 ማር.14÷3 ዮሐ.12÷3

እቀዱ : የገበታ ውሃ

ኬረሙራዱ: ጋን

ሣልስ

አብሳዲ: የሰው ስም

ዓዲ: ዳግመኛ፣ ገና አሁን ዮሐ.20 ÷1-7፣8 ዮዲ.8÷30 ፊልጵ.2 ÷27

አብኖዲ: (ቅብጥ) ስመ አምላክ

ጀዲ : የከዘብ ስም

ገብሮናዲ: ያገር ስም

ጋዲ : አውራሻ ፣ የወይን ሀገር

ራብዕ

ሐመዳ: ዋግ መዝ.148÷6 ኢዮ.38 ÷2

ሄሮድያዳ: የሴት ስም ማቴ.14÷8

ቀለምጴዳ: የቁልቋል ደም

ላሜዳ: ያውድማ ማንካ

ልዳ : ያገር ስም የሐዋ.9÷32

መርሙዳ: የግብጽ 8ኛ ወር ሚያዝያ

መከዳ: ትራስ መደገፊያ ሕዝ.13 ÷18

ምንዳ: ደመወዝ ዘፍ.29÷15

ሠሌዳ: ብራና፣ ልዝብ፣ ፀርብ ኢሳ.8÷1 2ጢሞ.4÷13 ዮሐ.1÷62 ኤር.17÷1

ሰውዳ: ጠባይ፣ እሳታዊ፣ ሐሞት

ሰይዳ: ቆንጆ ፣ እመቤታችን

ቤተሰይዳ: አውደ ምሕረት ዮሐ. 1÷42፣5÷1

ረዳ: ሽቱ ኢሳ.35÷1 ጥበ.2÷8

ቀለምጴዳ ቀለም ጤዳ: ቁልቋል ቅንጭብ ዳን.3÷22

በብኑዳ: የሰው ስም

ተቅዳ: ድንበላል ዘፀ.16÷31 ዘጉ.11÷7

ቴዳ: ስመ አምላክ ስንክ ጥቅ.18

አስፈራዳ: እንቅብ ዳን.13÷38 የሐዋ.9÷25

አርሲመትሪዳ: የባሕታውያን አለቃ

አሮዳ: አራተኛ

አነዳ: ዳባ ስንክ ሐም.5 ጥቅ.17

አገዳ: እግር፣ አገዳ ዘካ.11÷16 ዘሌ.11 ÷21

አግሪጳዳ: የሰው ሰም

አጽለዳ: እሼ

ኤልዳ: ያገር ስም ኩፋ.5÷5

ኤጲሞዳ: ዕብነ በረድ ሕዝ.41÷2

እንግዳ: በቀሙ

ከለሜዳ: ቀይ ግምጃ ማቴ.27÷28

ክስዳ: የሴት ስም

ዘልታቴዳ: ዳቢት

ይሁዳ: ምሥጋና ኢሳ.6÷6 መዝ.11 3÷2፣75÷1 ማቴ.2÷21 ፣3÷5

ይሁዳ ከተማ ዮሐ.4÷2፣7÷1

ዮዳ: ስመ አምላክ

ደስጴዳ: ጥንቸል ዘሌ.11÷5 ዘዳ.14÷7

ጋዳ: እጅ መንሻ ማቴ.17÷25 መዝ.71 ÷12

ፀአዳ: ነጭ መኃ.4÷10

ኃምስ

መፍዴ: ሚዛን የፀራ ወርቅ ዘፍ.23÷6

ርዴ: አራጣ መዝ.14÷5 ዘሌ.25÷39 ኤር.9÷5

ሮዴ: የሴት ስም የሐዋ.12÷13

ቀፋዴ: ጽዋ

ዴዴ: ደጅ አደባባይ ሉቃ.16÷20 ኤር.1 ÷15

ጥብሳዴ: ሰይጣን

ጳዴ: ስመ አምላክ፣ የፊደል ስም መዝ.118÷137

ሳድስ

ሐይድ: ብረት

ጎጻድ: ቁልፍ፣ ቀሰበት

ሉድ: የሴም ልጅ ዘፍ.10÷22

ሳዕድ: ለስታ ቅቤ፣ ቅምጥል ድልድል

ላሜድ: ስመ አምላክ፣ የፊደል ስም መዝ.118÷89

ልሕድ: አሮጊት

ልስድ: ቅቤ፣ ጭማቂ ምሳ.30÷33

ልድ: ቤተሰብ

መስወድ: መጫሪያ

መስተአድ: የወርቅ ሰቅላ

መረግድ: የከበረ ድንጊያ ኢዮ.28÷16 ዘፀ.27÷7

መርዴድ: ስልቻ

መቃርድ: ዳካ

መዘድ: ቁርባ ብቻ

መጽሙድ: መጫኛ

መዕቀድ: መዋቅር

ማኅፈድ: አዳራሽ ዘፍ.11÷4 ኢሳ.2÷15 ሚክ.4÷8

ማዕድ: ማዕድ ምሳ.9÷3 2ሳሙ. 9÷7 1ነገ.4÷22 ማቴ.25÷27

ሜድ: ቋንቋ የሐዋ.2÷9

ሞገድ: የባሕር አዝዋሪት አስ.3÷2 ማቴ.14÷24 ያዕ.1÷6

ሰለጵአድ: የሰው ስም ዘጉ.26÷33

ሰከርአድ: ስም ስንክ ጎዳ.27

ስጉርንድ: ቀይ ሽንኩርት ዘጉ.1÷5

ሶሬድ: ወስፋት

ሶፋልድ: የእንግዴህ ልጅ

በረድ: በረድ ኢያ.10÷11

በርገፆድ: ሀመልሚል

ባሕድ: ጾመ ገሀድ
ባሪድ: ምዕራፍ
ናያድ: የሰው ስም መሳ.3÷15 ስንክ ነሐ.7
ዐምድ: ምሰሶ 1ነገ.7÷11 ፣7÷15
አሰድ: የኮከብ ስም
አስፈሪድ: እንቅብ ማቴ.15÷37 ማር.8÷8
አርፋክስድ: የሰው ስም ዘፍ.10÷22
እቀድ: ጉልላት
እፍቁድ: ቁብ
አብዩድ: የሰው ስም ዘፀ.6÷23 ዘሌ.10÷2
ኢያሰጲድ: የከበረ ድንጊያ
ኢዮቤድ: የሰው ስም ሩት 4÷17
ኤጴሞድ: ዕብነ በረድ
ኤፉድ:ካህን፣ምስል፣ዝናር፣በፍታ ዘፀ.28÷4 1ሳሙ.22÷18 መሳ.14÷12
ዕቍድ: የታሰረ
እድ: እጅ፣ ክንድ፣ ሥልጣን፣ ቃል፣ ሥራ መዝ.143÷9 ኤር.44÷2 ሐጌ.1÷1
ዕድ: ወንድ
ከብድ: ሆድ 1ጢሞ.5÷23
ክሣድ: አንገት ኢዮ.30÷18 ምሳ.16÷18 ዘዳ.31÷27
ክርዳድ: እንክርዳድ ማቴ.13÷36 ኢዮ.31÷40
ወፈድ: የብርና የወርቅ ጻሕል ዘምሩድ የከበረ ደንጊያ
ያሬድ: መውረድ ወረዳ ዘፍ.5÷18 ስንክ ግን.11
ዮካብድ: የሴት ስም ዘፀ.6÷20 ዘኁ.26÷59
ዮድ: ስመ አምላክ ፣ የፊደል ስም መዝ.118÷73 ሰቈ.1÷10
ዱድ: አጐት
ዳናድ: ሦስተኛ
ድኋድ: ልጓም
ድድ: መሠረት ቈላ.1÷23 1ጢሞ.3÷15
ድድ: የግድግዳ ራስ ድምጽ
ጽዕድ: ማድጋ፣ድስት ምሳ.23÷22
ገለዓድ: የደጋ አገር ስም ዘኁ.26÷30 መሳ.7÷3 1ነገ.17÷1
ጋድ: ደኅንነት ዘፍ.30÷9፣46÷16
ጉንድ:ግንድ ሥር ዮሐ.15÷4 ማቴ.3÷ 10
ጎልያድ: የሰው ስም 1ሳሙ.17÷4
ጽዑድ: ማድጋ ምሳ.23÷27

ሣብዕ

ሀዶ: ነቢይ ዘካ.1÷1
ሀዶ:የቀትር እሳት
ሀይዶ: እውር መሪ

መጌዶ: መንደር መሳ.5÷19 1ነገ.9÷15
ቀዶ: የእሳት ራት
በደዶ: ኩፍኝ
አብዶ: ቆቅ
ዘርቤዶ: ጅግራ
ደዶ: የመንጠር እሳት
ጉርዶ: ለከት፣ ጡብኛ

ገ 16 ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የገ ነጠላ ግሥ

ሐመገ፣ ደፈረሰ ሕዝ.34÷19 ጥበ.11÷7 ሕመግ.ዘ.
ኀደገ: ተወ: ቀጻ ማቴ.6÷12 ሢራ.6÷27 ሕዳግ.ዘ. መዝ.77÷65 ሕድገት ሳ. ኤር. 41÷8 ዘሌ.27÷17
ሐጎገ: ሕግ ሰራ ዘፀ.24÷8 ሮሜ.2÷12 ሕግ ዘ. ዘፀ.20÷1፣ዘሌ.19÷18 ማቴ.5÷21 ሕገግ በ1 በብ ሕገጋት በብ.
ሎገ: ጠመዘዘ ሎግ ዘ. ዘሌ.14÷10
ለግለገ: ታመመ ለግሊግ.ዘ.
መዘገ: ነጠቀ ስንክ ታኅ.12 ምዝገት ሳ.ምዝጋና ምእ.
መረገ: መረገ ዘሌ፣ 14÷22 ዘዳ.23÷2 መርግ ዘ.
ሰረገ: ሥርግርግ አለ ሕዝ.16÷11 ሢራ.42÷21 ሰርግ ዘ.ሥርገት ሳ.
ሰንጐጐ: አሳጠረ 1ነገ.7÷31 1ዕዝ.8÷56 ስንጓጌ ጥ.
ሰነገ: አሠረ
ሰፍነገ: አጠጣ ስፍነግ ዘ. ማር.15÷36 ማቴ.27÷48 ዮሐ.19÷29 ስፍናጌ ሰፍኖጌ ጥ.
በግበገ: ታመመ በግቢግ ዘ. ብግባጌ ጥ. ዓሞ.4÷11
ተንተገ: ተረኮሰ ትንታግ ዘ. ዘካ.3÷2 ዓሞ.4÷11 ትንታጌ ጥ.
ተዛወገ: ጐረቤት ሆነ ምሳ.28÷7 ዘውግ ዘ. ለወ.ለሴ. ሉቃ.2÷24 መሳ.17÷10 አዝዋግ በብ.
ተዳረገ: አነድ ሆነ ዘፀ.37÷13 ደርግ ድርጎ ዘ.ዘፀ.37÷13 ድርገት ሳታት በብ ፊልክ.44
ተጸወገ: ተከፋ አስከፋ ጸዋግ ው መዝ.33÷21 ምሳ.29÷19 ሢራ.2÷14 ጸዋጋን በብ. ምሳ.29÷19
ነሰገ: ቈለፈ የሐዋ.5÷23 ዘፀ.26÷ 28 ንስገት ሳ. መንሰግ ባ. መኃ.5÷5 ኢዮ.38÷1 ሢራ.28÷25 መናስግት በብ. መዝ.147÷2 0
ነትገ: ጐደለ ገላ.5÷12 ዘፍ.8÷8 የሐዋ.20÷31 ንትገት ሳ. ንትጋ ኑታጌ ጥ. 2ቆሮ.8÷14

ጐራጅ

አለገ: ሰበሰበ እልገት ሳ. እላጌ ጥ. ዘዳ.33÷29 ኢዮ.36÷6
ዐርገ:ወጣ፣ዘመተ ሢራ.50÷11 1ዜና.26÷ 16 ዔረግ ዘ.ኤር.5÷27

ዐሪጋ ጥ. ዕርገት ሳ. ታት በብ. ሉቃ. 24÷50 የሐዋ.1÷9 ምዕራግ ማዓርግ ባ. ጋት. በብ

አረገ፡ ሸመገለ ዘፍ.19÷31 ሚራ. 42÷8 አረገ ለወ.ለሴ. አዕሩግ በብ እርግና ምእ.ፍነ.16

አነገ፡ አሠረ አነግ ዘ. አእኑግ በብ. ኢሳ. 3÷20 ዘፍ.24÷22 መኃ.4

አንገለገ፡ አከማቸ መዝ. 2÷1 ኤር.30÷9 እንግልጋ ጥ. ምሳ.5÷14 ሚራ.26÷5

አየገ፡ መነጨ አይግ ዘ. አያግ በብ ዘፀ. 7÷19 ዘሌ.11÷36 ሔኖ.89÷23

ወተገ፡ ሳበ፣ ቀማ ኢሳ.16÷4 ኤር.4÷29 ውታጌ. ጥ.

ዘንጉጐ፡ አሸሟጠጠ ማቴ.5÷11፡ 27÷44 አስ.4÷11 ዝንጓጌ ጥ. ዘፍ.30÷23 ሕዝ.47÷6

ደለገ፡ ከረፋ ኩፋ.37 ዳልጋ ድላጌ ጥ.

ደንገገ፡ ደነገገ ድንጋግ ዘ. ጋጋት በብ. ዘፍ.22÷17 ሕዝ.47÷6 ድንጋጌ ጥ.

ደግደገ፡ ከሣ በ2 ይፈታል ዘፍ.41÷3 ድግ ዶግ ዲግ ዘ. ምሳ.31÷21 ድጓ ጥ. ሃይ.አበ.

ጸጐ፡ ኃጢአት ሠራ ዘፀ.21÷7 ጽጉጉ ጹግ ዘ. ዘፀ.21÷19 መክ.12÷5

ፈለገ፡ መነጨ ኢሳ.7÷18 ፈለግ ዘ. ዮሐ.18÷1 አፍላግ በብ. ጋት የብዙ ብዙ ሕዝ.30÷4 ኢሳ.11÷15

ፈጐ፡ ፍግግ ፍግግ አለ ጥበ.11÷19 ፍግ.ዘ.ፋጌ.ጥ.

ፈርገገ ፡ አተረ

የገ ግሥ ምስክር

ደግደገ በ2 ይፈታል

ደግደገ፡ከሳ ምንትኑ ከመዝ ያደገድገከ ወልደ ነጋሢ አን. 2ሳሙ 13÷14

ደግደገ፡ ማለደ ኮከበ ጽባሕ ዘበደግዲግ ይሠርቅ አን.

የገ ግሥ ነባር ገ፡ ብሃል ገባሬ ሰማያት ወምድር በጥበቡ ጌታ በጥበቡ ሰማያትንና ምድርን የሠራ ነው።

በግዕዝ የአገባብ ቃል

ሕገ፡ እንደ ሮሜ.17÷1

ደርገ፡ ፈጽሞ

ካዕብ

መልጉ ፡ቻይ

ሜደርጉ፡ወረንጦ

በሕጉ፡ እንደወጉ እንደሥርዓቱ

ቍንጥያጉ፡ አሮጌ ውሻ

አፍጉ ሰፍጉ፡ ደሀ የደሀ ልጅ

ከስጉ፡ ሠራዊት

ሣልስ

ሙጊ፡ የሴት ስም

አፍርንጊ፡ ያገር ስም

ዮጊ፡ ወይ፣አሁን፣ እንግዲህ ሉቃ.11÷ 20 አስቴ.4÷14

ዮጊ፡ ዳግመኛ፣ ያን ጊዜ፣ አስኪ እንዲሆን አስ.4÷14 ሚራ.7÷6 :19÷16

ገአርጊ፡ የሰው ስም ስንክ ግንዐ.28

ጊዮርጊ፡ ከፊለ ስም ስንክ ሚያ.23

ራብዕ

ቴሮጋ፡ እርጉ፣ ያገር ስም ዘፍ.18÷7 2ሳሙ.17÷28

አሪጋ፡ ሰሳ፣ጅራተ ቀጭን ዘዳ.14÷5

አርጋ፡ ጉጉት

እንጋ፡ እንዴት፣ ምንኛ፣እስኪ፣ ወይ፣እንጃ ፣ ይሆን፣ እንኪያ፣ በውኑ፣ አለን

አሜጋ፡ የፊደል ስም ራእ.1÷8 ፣22÷13

ዋልጋ፣ ቀበሮ፣ዋልጌ

ጕጋ፣የሌት ወፍ፣ ቁንጫ መዝ.101÷6 ዘሌ.11÷17

ጋጋ፡ ዛንጀር፣ እግር ብረት ዘዳ.28÷48 1ነገ.12÷4፣9÷10

ጓ፡ እኮን፣ ስንኳ፣መንቆር ኢሳ.14÷10 ሉቃ.15÷31

ኃምስ

ሐርጌ፡ወይፈን ሐራጊት በብ.ዘሌ. 5÷15 መዝ.113÷4 ኢዮ.22÷10

ሐርጌ፡ ጊደር ኢሳ.7÷21

ሐጌ፡ በዐለ እግዚአብሔር ሐጌ.1÷1 ዕዝ.5÷1

ሰራጌ፡ መረቅ ሕዝ.24÷10

ሱፋጌ፡ የሥጋ ገበታ

ቀርነንጌ፡ የዝሆን ጥርስ

ቁንስጣጌ፡ ሰፍነግ

ቤተ ፋጌ፡የቦታ ስም ማቴ.21÷1 ማር.11÷1

ነጌ፡ ዝሆን መኃ.5÷14 ዓሞ.3÷15 1ነገ.10÷18

አጌ፡ ጥጥ ሆሴ.2÷7

አጸርጌ፡ መስዋዕት ሕዝ.44÷30

ፋጌ፡ የሰው ስም

ሣድስ

ሐረግ ፡አረግ አሕሩግ በብ. ዘፍ.40 ÷9 ዘጎ.13÷23 ዘዳ.32÷32

ሕግ፡ ሥርዓት፣ ሕግ ማቴ.5÷17 ሉቃ.16÷16 ሮሜ.3÷21

ሕግ፡ ጠባይ

ጎዳግ፡ ጫፍ መዝ.77÷65

ሎግ፡ የዘይት መስፈሪያ ዘሌ.14÷ 10

መንደልቶጹግ፡ የጭራሮ መብራት

መዓርግ፡ ማዕረግ

ማጎግ፡ አሕዛብ ራእ.20÷8 ዘፍ.10÷2

ምስሐግ፡ የብርድ ቤት፣ የገለባ ቤት፣ መጠጊያ፣ ሣር፣ የጎዘን ልብስ ኢሳ.14÷11 2ዜና.35÷25

ሰንጐጕ፡ መወርወሪያ፣ የመጋረጃ ቁልፍ 1ነገ.7÷31 1ዕዝ.35÷25

ሰግላግ፡ አረንጓዴ

ሰፍነግ፡ ውኃ መጣጭ የባሕር አረንጓዴ፣ ያዞ ኮል ማቴ.27÷48 ማር.15÷36

ሲሩግ፡ ታንኳ

ሥሩግ፡ መሲህ፣ የተቀባ፣ ያገር ስም ስንክ.ሰኔ 27 ቅዳ. ያዕ.

ተሐግ፡ ሰርዶ ሚክ.5÷7 ስንክ. ግን.18

ታግ፡ ኃጢአት

ቴምግ፡ አህዛብ

አስራግ፡ ምንጭ ዘፀ.7÷19

አንጐግ፡ ዔሊ፣ አርጃኖ ዘሌ.11÷30

አዕኮግ፡ ጉትቻ ዘፍ.24÷22 ኢሳ.3÷20 ሕዝ.16÷12

አድግ፡ አህያ ዘፀ.23÷5 ዘፍ.12÷16 1ነገ. 9÷3 አእዱግ በብ.

አይግ፡ የቆመ ውኃ፣ ኩሬ

አጋግ : የሰው ስም 1ሳሙ.15÷2

ዐግ፡ ንጉሠ ባሳን ዘዳ.3÷4:3÷11

ኤረግ፡ ሰይፍ፣ወጽመድ፣ቀፎ ሆሴ. 2÷7 የሐዋ.9÷39 ኤር.5÷27

ኤረግ፡ ጥግታ ዓሞ.8÷1

ወግ፡ ወግ፣ሥርዓት፣ ታሪክ ማቴ. 15÷1 ገላ.1÷14

ዲባግ፡ ግምጃ ስንክ. መስ.16

ድግድግ፡ አውራ ዶሮ ሉቃ.22÷65 ምሳ.30÷31

ጋግ፡ መንቄር ፣ጥግ

ጉግ፡ አህዛብ ዘፍ.1÷28

ጽጉጉ፡ ሚዳ፣ ሽንጉ

ጹግ፡ ክፋት፣ ቂም መዝ.124÷5

ጹግ፡ የጭራሮ መብራት

ፈለግ፡ ወንዝ ፣አፍላግ አፍላጋት በብ. 2ዜና.14÷10 ኢሳ.7÷18 የሐዋ.18÷1

ፍሉግ፡ ፍልፍል ክፍት፣ስንዴ

ግብዕ

ቴጎ፡ ድግር

አብደናጎ፡ የሰው ስም ዳን.1÷7

አደጐ፡ ቆላ

ጽጎ፡ አደባባይ ምርኩዝ

ጠ17ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የጠ ነጠላ ግሥ

ሄጠ፡ ሸነለ ማር.15÷11 ቄላ.2÷8 ሂጠት ሳ. ሂጣን ምእ. ሮሜ.16÷18

ሐበጠ፡ አበጠ ስንክ ታኅ.12 ሕበጥ ዘ.ፍ.ነ.50 ሕብጠት ሳ. ፈ.መ.3÷3

ሐንፈጠ፡ ዓተመ ፣ቀረጸ በ3 ይፈታል

ሎጠ፡ ለወጠ ሎጥ ዘ. ዘፍ.19÷1 ሉጠት ሳ. ምልዋጥ.ባ

ለበጠ፡ ሸለመ 2ዜና.2÷7፣3÷4

ለጥለጠ፡ መዘነ ምሳ. 16÷11 ጥበ.11 ÷23

ሜጠ፡ መለሰ ኢሳ.11÷9 ዮዲ.7÷12 ሚክ.2÷12 ሚጠት ሳ. ታት በብ. ተምያጥ መስተመይጥ ባ. 2ዜና.33÷3

መሠጠ፡ ነጠቀ ሕዝ.19÷3 ኢዮ.24÷2 ምስጥ.ዘ. ምስጠት ሳ. ጥበ.14÷14 መሰጥ መድ.ማቴ.7÷15

መለጠ፡ መለጠ ዘኅ.22÷25 መሊጡ ጉል ምልጣን ምእ.

ሠለጠ፡ ጨረሰ ፣ሰለጠነ፣ስልጣን ምእ. ናት በብ. ማቴ.7÷29 ጥበ.16÷13 ሮሜ.13÷1 ዮሐ.1÷12 ሰላጢን ምእ. ኢዮ.39÷23:41÷21

ሠበጠ፡ አደረጐተ ፣በላ ሉቃ.11÷6 ስባጥ ዘ. መጽ ምስ. ስብጠት ሳ.ትስቡጣን ባ.ከ.ም.

ሰወጠ፡ ገረፈ ሰውጥ ዘ.ምሳ.26÷3 ሚራ.30÷35 አስዋጥ በብ.

ሦጠ፡ ጨመረ ዮሐ.2÷17 ዘፍ.28÷18 ፣24÷20 ሦጥ ዘ. ሱጠት ሳ.

ሰጠጠ፡ ቀደደ ማቴ.9÷16፣26÷65 ስጠት ሳ. ማቴ.9÷16

ሜጠ፡ ሸጠ ኢዮ.31÷24 1ዜና.21÷23 ሜጥ ዘ. መዝ.43÷12 ኢዮ.31÷24 ሚጠት ሳ. ሠየጥ መድ. ሕዝ.27÷36 ምስያጥ ባ. ማቴ. 23÷6 ጣት በብ.

ሰሐጠ፡ ቁነጠጠ ዳን.6÷18 2ዜና.20÷11 ሳሕጥ. ዘ. ስህጠት ሳ.

ሰሐጠ፡ ነካ ዳን. 6÷18 1ነገ.5÷4

ቀሰጠ፡ ሰረቀ የሐዋ.5÷2 ቀሰጣ ጥ.

ቀበያውበጠ፡ ቀላወጠ

ቀጥቀጠ፡ መታ መዝ.2÷9 ዘፀ.15÷3 መዝ.106÷16 ቅጥቃጤ ጥ. ኢሳ.30÷ 14:65÷14

ቀንጠሰጠ፡ ተሰለፈ ፣ አሰለፈ ቅንጠሳጠ ጥ. 1ሳሙ. 31÷3

ተሣየጠ፡ ተወጃጀ፣ ተሻሻጠ ምሳ. 23÷20

ነቈጠ፡ ጫረ ነቀጥ ዘ.

ነፍጠ፡ ሸሸ ነፍጥ ዘ.

ጉራጅ

አምሠጠ፡ አመለጠ መዝ.123÷7

አንሶጠጠ፡ ስቅጥጥ ስቅጥጥ አለ ኢዮ.4÷15 ኤር.2÷12

አስፈጠ፡ አሳተ ዘፍ.3÷13 መሳ.14 ÷5 ሰይጣን ምእ. ማቴ.25÷46 ናት በብ.

አቍጠጠ፡ አቀጠነ ቍጠጥ ዘ.

አበጠ፡ መለሰ አበጥ ዘ. ማቴ.5÷41 :27÷35 ማር.15÷21

አከጠ፡ መገበ መኣከጥ ባ. 1ነገ.8÷11

አጸጥዐጠ፡ አጣፈጠ

ውሕጠ፡ ዋጠ ዮና.2÷1 ዳን.13÷27 ውሕጠት ሳ.

ወለጠ፡ ለወጠ ሚራ.7÷18 ዘፍ.35÷2 ውላጤ ጥ. መወልጥ ተውላጥ ባ. ጣት በብ. ማቴ.21÷12 ማር.11÷15

ዘበጠ፡ መታ ኢሳ.10÷24 ዘፀ.21÷15 ዝብጠት ሳ. ምሳ.6÷15 ዝብጦ ጥ. መዝ.97÷6 ዘጉ.10÷2

ገበጠ፡ ታመመ፤ ተጫወተ ሚራ. 34÷20 ገበጥ. ዘ. ገበጣ ግብጦ ጥ. ፈ.መ. 32÷7

ጸበጠ፡ ያዘ ጨበጠ ዘፀ.17÷5 ሚራ. 26÷7 ጽብጠት ሳ.

ጽዕጠ፡ ጣፈጠ መጽዕጥ ባ. 1ሳሙ. 8÷13

ፈለጠ፡ ለየ ዘዳ.10÷8 ማቴ.19÷6 ዘፀ.26÷33 ፍልጠት ሳ. ስንክ ነሐ.16 ፍልጣን ምኣ. ስንክ ሐም.12

የጠ ግሥ ምስክር

አንፈጠ በ3 ይፈታል

ሐንፈጠ፡ነጨ ተሐነፍጡ ገጽከመ እን.

ሐንፈጠ፡ ቀረጸ፤ አተመ ዘወርቅ ወዘካልዑ ዘሐፂን ዘተሐንፈጠ ውስቴቶሙ አርአያ አሐዱ ንጉሥ እን.

ሐንፈጠ፡ ጫረ ሐንፈጡ ገጸሙ ወአጽፋሪሆሙ እን.

የ ጠ ግሥ ነባር

ጠ፡ ብሂል ጠዐሙ ወታእምሩ ከመኄር እግዚአብሔር እግዚአብሔር ቸር እንደሆነ ቅመሱና እወቁ

ካዕብ

መሊጡ፡ ቁስ፤ ያገር ስም

አስፈሊጡ፡ ሰሊጥ ዘፀ.2÷3

አጸሊጡ፡ የምጣድ ብልጭልጭታ

አፍሮዲጡ፡ የሰው ስም

እቀጡ፡ ዝንጆሮ

ዘንዘሪጡ ገለሚንጡ፡ ዲያቆን

ሣልስ

ሳምላጤ፡ የሰው ስም ከሐዲ

ሮማይስጤ፡ የሮም ቋንቋ

ቅብጤ፡ የጽር ቋንቋ

ኤሜኬጤ፡ የፈረስ ሐገር

ዕብራይስጤ፡ የእስራኤል ቋንቋ

ኬጤ፡ የሰው ስም

ፈልሙንጤ፡ ነገረ መላእክት ዳን ÷13

ፈጤ፡ ርዋጭ

ራብዕ

ሌጣ፡ ስመ አምላክ፤ ሰሊጥ

ሙዳሱጣ፡ ነበልባላዊ (ጽር) ይቅር በለን

ሱጣ፡ ወስከንቢያ

ሳፍጣ፡ የሴት ስም

ቀጣ፡ የወርቅ ሚዛን፤ወርቅ

ቁባስጣ፡ የሰው ስም

ቤጣ፡ ስመ አምላክ

አስፈሊጣ፡ ዝፍት

አርጣ :ስም

አንበጣ፡ አንበጣ መዝ.104÷34 ራእ.9÷ 7 ዘሌ.11÷20 ምሳ.30÷27

አንበጣ፡ ስልቦት፤ ቅጠል ማቴ.3÷4

ኢየሱጣ፡ ምልዕተ ሃይማኖት ስንክ. ጥር 15 እና ሐም.19

እግረ ማጣ፡ አርባእቱ እንስሳ ሕዝ.1÷ 26 መዝ.17÷11

የውጣ፡ ስመ አምላክ፤ ዐሥርቱ ቃላት ሉቃ.11÷17 ማቴ.5÷18

ዮጣ፡ ቅጠል

ድልጣ፡ መንፈስ ቅዱስ

ድአብጣ፡ ስሙ አምላክ

ኃምስ

ሕጸዴጤ፡ ግምጃ

ሆምጣጤ፡ መራራ ሩት 2÷14 ዮሐ.19÷29

ሱጡቃጤ፡ ሽቱ ሚራ.24÷15

ቀርጤ፡ ያገር ስም

ቆንጠስጤ፡ መትሕተ ታሕቲት 1ሳሙ.31÷3

አቅጤ፡ ብርሌ

አካጤ፡ ግምጃ

አክጤ ዕንቍ

ኤሉጤ፡ የዛፍ ስም ሕዝ.31÷8

ኤሌሜጤ፡ ቋንቋ የሐዋ.2÷8

ውሳጤ : ውስጥ፤ማጀት

ጳንጠቈስጤ፡ በዓለ ሃምሳ ጦቢ.2÷ 1 የሐዋ.2÷1 ፤20÷16

ሣድስ

ጎዳጥ፡ ጥቂት መዝ.36÷16 ማቴ.9÷37 ሉቃ.10÷38

ለፍጥ፡ እራት

ሎጥ፡ ስም ዘፍ.11÷27 ፤19÷2

መማስጥ፡ ቍልፍ

መምሰጥ፡ ቀለበት

መስፈጥ፡ አምሳለ ወረንጦ

መንጢጥ፡ ወፍ ስንክ ሰኔ 12 ኩፋ.6

መአንብጥ፡ ቀለብ

መውጥለጥ፡ አምቢያጐስም

መጥረብሊጥ፡ አቡን ጳጳስ

ምያጥ፡ እንዝርት

ሞፈጥ : የሽክላ መሣሪያ

ስመጥ : ላት

ሳባጥ፡ የካቲት 11ኛ ወር ዘካ.1÷7

ሰንባላጥ፡ የሰው ስም

ሰግላጥ: ሽቱ በባሕር የሚበቅል ኢሳ.3÷21 ስንክ. ጥቅ.6
ላንጥ: ሽንብራ
ስሒጥ: ዝግጣ
ስጥ: ቀጭኔ
ሮማይስጥ: ቋንቋ ሉቃ.23÷38 ዮሐ.19÷20
ቀፍጥ: እራት
ቁስጥ: ሽቱ
ቍራጥ: የግርሻ ዓይነት
ቍጠጥ: ታናሽ ጣት 1ነገ.12÷10
ቅብጥ: ያገር ስም ራእ.9÷11
ባሉጥ: ወይራ ሆሴ.4÷13
ናባጥ: የሰው ስም 1ነገ.12÷2
አስፈሊጥ: ሰሊጥ ፣የምድር ዝፍት
ኢዮሳፍጥ: የሰው ስም 2ዜና.20÷24 ኢዩ.3÷2:12
ኤልሳቤጥ: የሴት ስም ሉቃ.1÷5
አብራይስጥ: ቋንቋ ኢሳ.36÷11 2ዜና.32÷18 ዮሐ.19÷19
እንቁጥ: አፍንጫ
እንኩጥ: ጣሳ
ወለጥ: ደዌ
ውስጥ: ውስጥ
ገብጥ: ቁንጣን፣ ሆድ ህመም ሲራ.37÷30 ፣34÷20
ግርጣጥ: እንቢልታ መለኸት
ዳሌጥ: ስመ አምላክ፣ የፊደል ስም መዝ. 118÷25 ሰቈ.1÷4 ፣2÷4
ጠሪጥ: አማልክት
ጽኢጥ: ቅባ ቅዱስ ዘፀ.30÷25

ግብዕ

መሊጦ: መጠምጠሚያ፣ቀጸላ
መአክጦ: ቀሰብ
ቀርነዝብጦ: ቀንደ መለኸት ዘጎ. 10÷2
ዝብጦ: ሰንተል፣ ነጋሪት 2ዜና.9÷15 መዝ.97÷6

ጳ 18ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የጳነጠላ ግሥ

ሄጸ: ነደፈ ሄጽ ዘ. ሂጸት ሳ ሄጻ ጥ. ሂጻን ምኡ.
ሐርጸጸ: ፈጨ
ሰሐጸ: ነካ
ሰረጸ: ቀደሰ ሰረጽ ዘ.
ቀለጸ: ዋጠ ዓሞ.9÷3
ቆርጸጸ: ቆረጠመ ቁርጻጼ ጥ.
ቀልጸጸ: ዋጠ
አክረጸ: አነፃ
ዘረጸ: ሰደበ ዝርጽ ዘ.
ጌጸ: በረረ፣ጌጻ ጥ.
ጕንጸ: ጕሸመጠ ምጉህጻ ባ.
ገለጸ: ሰገባ አሠራ

የጳ ግሥ ምሥክር

ሄጸ: ገመሰ ወሄጸ ናሁ ለጕልያድ 1ሳሙ. 17÷50

የጳ ግሥ ነባር:

ጳ:ብሂል ጳራቅሊጦስ መንፈሰ ጽድቅ ጳራቅሊጦስ የእውነት መንፈስ ነው::

ካዕብ

ሁስጹ: ሀሸክት፣ አመድማዶ፣ ስሚዛ ዘሌ.14÷4 ዮሐ.19÷29
ሔጹ: ሕማም
ሐጼላጹ : ደጀ ሠላም
ሀስጹ: እንዶድ
አጸሊጹ: ቤተ መቅደስ ሕዝ.41÷12
ኤልጻጹ : ደዌ
ኮጹ: ሽቱ

ራብዕ

ሄጻጻ: ታላቅ አሞራ፣የማይበር ፣ሽመላ ዘዳ.14÷17 ኤር.8÷7
ምጉንጻ: ሽፋፍ ⁄መዝ.10÷2
ምጽጻ: ግንብ ኢያ. 51÷38
ቀለዮጻ: የሰው ስም ዮሐ.19÷25 ሉቃ. 24÷15
አግሪጻ: የሰው ስም የሐዋ.25÷13
ወግሪጻ: ሽመላ ዘሌ.11÷19
ጊጻ: አሞራ አገዳ ሰበር ኢሳ.34÷15 ዘሌ.11÷19 ዘዳ.14÷12
ግሪጻ: ገዴ ዘሌ.11÷13 ዘዳ.14÷13

ኃምስ

ቀጻጼ: እስስት ዘሌ.11÷30 እንሽላሊት ምሳ.30÷28
ኢዮጼ: ያገር ስም 2ዜና.2÷16 ዮና. 1÷3
እንጻጼ: ቁስለ ሥጋ ኢዮ.7÷5

ሣድስ

ስሁጽ: የሚነቅፍ ሆሴ.7÷5
አክረጽ: ንጹሕ
ወልጽ: ቀበሮ
ግራጽ: አሞራ

ሳብዕ

ሄጸ: ዲያቆን
መልጸጸ: ዱባ ኢሳ.1÷8 ዘጎ.11÷5
ቀልጸጸ: ጕመን ምሳ. 15÷16

ጳ 19ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የ ጳ ነጠላ ግሥ

ሐፀ: ጕደለ ምሳ.9÷4 ዘፍ.8÷3
ሕፀፅ ሐፅ ዘ. መዝ.17÷14 ኢሳ.7÷24 ሕፀት ሳ. ጥበ.13÷1 ሑፃፄ ጥ.ፍ.ነ.31 ታሕፃፅ አሕፃ ባ. መዝ.7÷14
ሐረጸ: ፈጨ ዘፀ.32÷20 ማቴ.24÷41 ሐሪጽ ዘ. ዘጎ.5÷15 ማሕረጽ ባ. ጻት በብ. ዘፀ.11÷5 ኢሳ.47÷2 ዘጎ.11÷8
ሐነፀ: ሠራ ኢሳ.9÷10 ማቴ.24÷2 ሕንፃ ሕንጻ ጥ. 2ሳሙ.5÷11

ሕንፀት ሳ. ሐነፅት መድ. 1ቆሮ. 3÷9 ሕዝ.27÷4

ሐንፈጸ፡ አንለበ በ2 ይፈታል ሉቃ.22÷31 ሕንፋጼ ጥ.

ሐንጸጸ፡ አረጋገፈ ሉቃ.22÷31

ሐወጸ፡ ጉበኘ ዘፍ.50÷25 ሕዋጼ ጥ. ጥበ.3÷7፣9 ሐወጽት መድ.

ኀየጸ፡ ወጋ ዳን.6÷11 ኢዮ.39÷29 ኃጽ.ዘ. ኢሳ.7÷24 መዝ.90÷5

ለምጸ፡ ለምጽ ሆነ ኢዮ.14÷19 ለምጽ ዘ. 2ነገ. 5÷25 ዘጉ.12÷10 ዘሌ.13÷14፣1÷32

ለጽለጸ፡ መዘነ ለጽሊጽ ዘ. ምሳ. 16÷11

መጸ፡ ቦካ ኢሳ.18÷5 መጺጽ ዘ. ምጸት ሳ. ኩፋ.49 መጻጻ ጥ. ምሳ.25÷20

መሐፀ፡ ቄረጠ ዘዳ.28÷34 ማሕፄ ጥ. 2ነገ.6÷5 ማቴ.3÷10 መዝ. 73÷7

ሞርየጸ፡ አሟጨ ሞርየጽ ዘ.

ሥሕጸ፡ ጥልቅልቅ አለ ሆሴ.7÷5 ሮሜ.1÷30 ሥሕጸት ሳ.

ሠረፀ፡ በቀለ ሉቃ.21÷30 ዘፍ. 1÷20 ሠርፅ ዘ. ዓሞ.9÷13 ሕዝ.16÷7 ሥርዋፅ ስር ሥርጸት ሳ.

ሮጸ፡ ሮጠ ኤር.4÷6 ዕብ.12÷1 ሩፀት ሳ. ኤር.8÷16 ምርዋጽ ባ. ጸት በብ የሐዋ. 1÷12 ጥበ.17÷18

ርህጸ፡ ተበሳጨ፣ ወዛ ዘዳ.28÷54 2ነገ.6÷11 ራህጽ ዘ. ርህጸት ሳ. ዘዳ.28÷56

ረምጸ፡ ጋለ ያዕ.3÷6 ረመጽ ዘ.

ረየጸ፡ ገራ ሚራ.30÷8

ረገጸ፡ ረገጠ የሐዋ.9÷5 ምርጋጽ ተርጋጽ ባ. ዮሐ. 20÷12

ቀረጸ፡ ሸለተ ኩፋ.16÷24 ቅርጻት ሳ. ዘፀ.36÷39 መቅረጽ ባ. ዓሞ. 8÷1 ቀረጽት መድ ኢሳ.44÷13

ቀብጸ፡ ተስፋ አጣ በ6 ይፈታል ጦቢ.10÷7 ሚራ.22÷22 ቅብጸት ሳ. ስንክ የካ.3

ቀነጸ፡ ዘለለ መኃ.2÷8 1ሳሙ.24÷15

ቀፈጸ፡ ጀጉለ ሕዝ.16÷25 ኢዮ. 49÷4 ኢሳ.3÷17

በረጸ፡ ብልጭ አለ ቅዳ.አፅ..

በቆጸ፡ ጫረ ኢሳ.54÷16 ዮሐ.18÷18 ቁይጽ ዘ. ዮሐ.19÷31 አቁያጽ፡ በብ

ቤጸ፡ ለየ ዘፍ.40÷40 ሕዝ.20÷38 ቢጽ ዘ. ዘሌ.19÷18 ኢሳ.8÷5 ዮሐ.2÷10 አብያጽ በብ ዳን.7÷20 ዘካ.3÷8 ማቴ.11÷16

ተግወፀ፡ ተካካሰ ሚራ.27÷21 ሞግ. ጥ. 1ሳሙ.6÷3 ፣4÷8

ተጋየጸ፡ ተጊያያጠ፣ ተጣላ ዘፀ.23÷ 22 ኢዮ.20÷26

ተባየጸ፡ ባልእንጀራ ሆነ ስንክ.ሐ ም.28 ፍ.ነ.4

ነቁጸ : ጫረ ኢሳ.54÷16 ዮሐ.18÷18 ነቀጽ. ዘ.

ነቅጸ፡ ደረቀ ምሳ.17÷27 መዝ.101÷4

ነፍጸ፡ ሸሸ ዘፍ.31÷40 ዘፀ.14÷5 ነፍጽ ዘ.

ጉራጅ

ዐፀ፡ ዱር ሆነ ዓፅ ዕፅ ዘ. መዝ.1÷3 ዕፀው በብ. ዋት የብዙ ብዙ መዝ.103 ÷16 ዕፀት ሳ.

አመፀ፡ በደለ ሮሜ . 3÷5 ያዕ.5÷4 አመፃ ጥ. መዝ.7÷16፣44÷7

አመጐጸ፡ አጣላ 1ጢሞ.5÷1 መጸጉዕ ምእ.መዝ.13÷4 ማቴ.4÷24 ማር.2÷3 ሉቃ.5÷18

አስተሐየጸ፡ አመላከተ ኢዮ.39÷29

አንፈርዓፀ፡ ዘለለ ኢሳ.55÷12 ጥበ. 17÷18 ነፈርዓጽ ዘ.ራእ.18÷3

አዕቀጸ፡ አሰነካከለ መዝ.19÷8 አዕቀጽ ዘ. ዕቅጸት ሳ. ምሳ.11÷3

ድጎፀ፡ ዳጥ ሆነ ኢዮ.18÷7 ሚራ.20÷ 18 ዳጎፅ ዘ. መዝ.34÷6 ዳን.11÷32 ድጎንፃ ጥ. ድጎፀት ሳ.

ደምፀ፡ ተሰማ አሰማ ኤር.5÷22 ዕዝ.ሱቱ.4÷5 መዝ.41÷4 ድምፅ ዘ. ጥበ.1÷9 ሕዝ.1÷24 ድምፀት ሳ.

ደረጸ፡ ወጋ፣ ቀማ ድርጻ ጥ.

ደነፀ፡ ነፈገ ደነፅ ዘ. ኢሳ.7÷11

ደንገጸ፡ ደነገጠ ኢሳ.13÷7 ዮዲ.15÷1 ድንጋፄ ጥ. ኤር. 41÷2 ዳን.10÷7 መደንግፅ ባ. መኃ.6÷4

ደጉጸ፡ መታ ሚራ.22÷19 2ቆሮ.12÷ 7 መድጉጽ ባ. መክ.12÷11

ገሠጸ፡ ተቈጣ መዝ.117÷18 ሚራ. 18÷13 ፣7÷23 ግሣጼ ጥ ስንክ ጥቅ.21 ተግሣጽ ባ. ምሳ.25÷29 ሚራ. 8÷9

ገመጸ፡ በደለ ስንክ. ነሐ.3 ግማጼ ጥ.

ጉየጸ፡ ተናጸ ጉይጽ ዘ. ጉየጽ በ አንድ በብ.

ገገጸ፡ አፈገፈገ ኢዮ. 32÷31፣ 34÷19

የጸ ግሥ ምስክር

ሐንፈጸ በ2 ይፈታል

ሐንፈጸ፡ ነፋ ሰአለ የሐንፍጽክመ ከመ አለስ እን.ሉቃ.22÷32

አንፈጸ፡ አጉለበ ዘርአ አለስ አመ ተሐንፈጸ ይበውአ ጎበ ዘርኡ ሶበ ዘርእም እን.

ሠረፀ፡ ተገኘ፣ ወጣ ዘሠረፀ እምአብ እን. የሐዋ. 15÷26

ቀብጸ፡ በ6 ይፈታል

ቀብጸ፡ አጣ ቀብጸት ነፍስየ ትፍሥሕተ እን.መዝ.76÷3

ቀብጸ፡ ተስፋ ቈረጠ ተዓገሡ ወኢትቅብጹ እን. ሄርማ 5÷20

ቀብጸ፡ ረሳ ቀብጹኒ እምልብ ከመ ዘሞተ እን. መዝ.30÷12

ቀብጸ፡ ተመረረ ኢትቅብጽዋ ለዛቲ ሕማምክሙ እን.1ተሰሎ.3÷3

ቀብጸ፡ ናቀ ይቅብጽም ለዘከሠተ ምክረ ቢጹ እን. ሚራ.27÷21

ቀብጸ፡ ተቸገረ፤ አዘነ ቅቡጻን ይዴመሩ ውስተ ትፍትስሕተ እግዚአብሔር እን. ኢሳ.20÷19

የጸ ግሥ ነባር

ጸ፡ ብሂል ጸጋ ወክብር ተውህበ ለነ ዮሐ.1÷14 ጸጋና ክብር ተሰጠን

ፀ፡ ብሂል ፀሐየ ጽድቅ እግዚአ ብሔር እግዚአብሔር የእውነት ፀሐይ ነው። ሚል.4÷2

ካዕብ

መሊጹ፡ ቀጹ ዝንጀሮ

አቦሊጹ፡ የምጣድ ብልጭልጭታ፤ የቤት ዙሪያ ሕዝ.41÷12

ሣልስ

ሱጺ ፡ የሰው ስም፤ ደንገጠር

መላጺ፡ ምላጭ መዝ.51÷2

ራብዕ

ጉፃ፡ አሸዋ ዘፍ.22÷17

ቀላውጻ፡ እናት ዝንጀሮ

ቀፃ፡ የእሳት እራት፣ እየሞተ የሚነሣ ወፍ

ቃውፃ ፡ ውጫላ

ናርፃ፡ አፋፍ ቅጸል

አሕፃ፡ ፍላፃ መዝ.17÷14

ዊፃ፡ ንድቅ

ይርፃ፡ የዝንጀሮ አገር

ዳርፃ፡ ቀማኛ

ጽጎንፃ፡ የበገና መምቻ ስንክ.ጥቅ. 27

ፈንጻጻ፡ ኩፍኝ

ኃምስ

ሙሉናጼ፡ ስመ አምላክ

ቅጽቃጼ፡ ሕማም

አፍጼ፡ የሰው ስም ስንክ ግን.29

ዕፂ፡ ትል ኢዮ.4÷19 መዝ.21÷5

ፃፂ፡ ነቀዝ፤ ብል ማቴ.6÷19

ሳድስ

ሐርገጽ፡ አዞ ዘሌ.11÷29

ሐፅ፡ ብረት፤ ፍላፃ 1ሳሙ. 17÷6 2ዜና 26÷19 ኢሳ.7÷24

ለምፅ፡ ለምፅ ዘሌ.14÷3

ለንጽ፡ መታጠቂያ ዮሐ.13÷4

ለጽሊጽ፡ ልሳነ ሚዛን፤ ኮለሌ ምሳ.16÷11 ጥበ.11÷23

መስተዳጉጽ፡ አነካኪ ሚራ.28÷14

መቃይጽ፡ ዋጣ፣አዝማሪ

መጉረጽ፡ መጉረጥ፤ ጥፍር

ሥርዋጽ፡ ስንጣሪ ክፍል ፣ ቡቃያ 2ነገ.18÷21 ኢሳ.39÷6

ረመጽ፡ ረመጥ

ቀለምጽጽ፡ የምጣድ ብልጭልጭታ ጥበ.23÷11 ፤2÷2 ፤3÷7፤11÷19

ቍየጽ፡ ጭን ዮሐ.19÷32 መኃ.5÷15 ሕዝ.16÷25

ናሕጽ፡ አረፍት

ዓሞጽ፡ ሽክም 2ነገ.19÷2 ዓሞ.1÷ 11 ኢሳ.1÷1

አንቀጽ፡ ደጃፍ አናቅጽ በብ ማቴ.7÷13 መዝ.117÷20

ቍንጽ፡ ቍንጫ 1ሳሙ.24÷15

አፍቁጽ፡ ቂብ ዶሮ

ዕፅ፡ እንጨት፣በትር፣ ጉመድ ፣ዱር ዘፍ.1÷11 ፤2÷9 ዕፀው በብ. መክ.2÷5 ኤር.3÷6 እመቤታችን፣

ደንጽ፡ ቂም በቀል ኢሳ.7÷11

ግብጽ፡ የአገር ስም መዝ.104÷23 ዘፍ.12÷10 ሆሴ.11÷1

ሣብዕ

ማዕያ፡ መዝጊያ መዝ.140÷3

ምንክያ፡ ቁጤማ ኢዮ.8÷10

ፈ 20ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የፈ ነጠላ ግሥ

ሐለፈ፡ ሄደ በ6 ይፈታል ማቴ.2÷13 መክ.3÷8 ዮሐ.9÷1 ሕልፈት ሳ.ታት. በብ. ምሕላፍ ትሕላፍ ባ. ሐለፍት መድ.

ሐቀፈ፡ አቀፈ ዘፍ.29÷13 መኃ.2÷6 ሕቅፈት ሳ. ታት. በብ. ምሕቃፍ ባ. ሕዝ.27÷8

ሐጾፈ፡ አስተማረ፤ ቀዘፈ ምሳ.23÷34 ጥበ.10÷4 ሐዳፍ ው. ራእ.18÷17 ሕዝ.27÷8

ሰከፈ፡ ነካ ማቴ.23÷4 አስ.4÷11

ሰፈፈ፡ ጻፈ ልፋፍ ዘ. ስንክ መጋ.7

ሰየፈ፡ ቈረጠ መዝ.44÷5 ራእ.1÷16 ሰይፍ ዘ. አስይፍት በብ 1ሳሙ. 13÷19 መዝ.149÷6 ሶያፍ፡ ስ ር

ሰረፈ፡ በሳ፣ሳሳ ሱራፌ ዘ. ስንክ ጥቅ.17 ሱራፌል ስመ ነገድ ራእ.4÷4 ኢሳ.6÷2 መስረፍ ባ. ስንክ ጥር 15

ሰፈፈ፡ ተንኳፈፈ ምሳ.3÷10 ኢዮ. 22÷24 ሰፈፍ ዘ.

ቈለፈ፡ ቈላፍ ሆነ ቈላፍ ው. ዘፀ. 12÷48 1ሳሙ.18÷25 ቈልፍ ዘ. ፍ.ነ. 49

ቀሠፈ፡ ገረፈ፣ ቀሠፈ በ4 ይፈታል ራእ.19÷15 ኤር.20÷6 ኢዮ.42÷6

ቅስፈት ሳ. ታት. በብ የሐዋ.16÷33 መቅሠፍት ባ. ከ. ም. ናሆ.3÷1

ቀረፈ: ላጠ ዘፍ.12÷17 ዘጉ.16÷46 ቅርፈት ሳ. ቅርፍት ምእ. 2ነገ.6÷6

ቀጠፈ: ሠረቀ ሕዝ.17÷4

ተጎለፈ: ተነጋገረ በ2 ይፈታል

ተለሐፈ: አዘነ፣ ተጫወተ፣ ተናገረ ጦቢ.5÷21 ተልሐፍ ዘ. 1ቆሮ.5÷12

ተሳተፈ: አንድ ሆነ ዕብ.10÷33 1ዮሐ.1÷3 ሱታፌ ጥ. ራእ.1÷9 ኢሳ.8÷13 ሱታፍ ዘ. 3ዮሐ. 8·

ተርፈ: ቀረ ዘፀ.36÷7 ሕዝ.48÷21 ማቴ.14÷20 ተረፍ ትራፍ ዘ. ሶፎ.2÷7 ሚል.1÷1 ዕን.1÷1 ትራፋት በብ. ኢሳ.2÷6 መዝ.16÷14

ተዐቅፈ: ተሰነካከለ መዝ.90÷11 ኤር.13÷16 ዕቅፍት ምእ ዘሌ.19÷19 1ሳሙ. 18÷21

ተአጽፈ: ለበሰ የሐዋ.12÷8 ዮዲ.10÷7 አጽፍ ዘ. ሕዝ.9÷3

ተወክፈ: ተቀበለ ማቴ.10÷40 ኢሳ.42÷1 መትከፍት ባ.ከ.ም. መትከፍ፣ መ·ካፍ ባ. መታክፍት በብ.

ነቀፈ: ነቀፈ. 2ነገ. 6÷6 ነቀፋ ጥ. ነደፈ: ወጋ ራእ.9÷5 ዘዳ.1÷41 ንድፈት ሳ. መኃ.5÷8 ምንዳፍ ባ. ዘፍ.21÷16

ነገፈ: ረገፈ በ4 ይፈታል ማቴ.10÷14 ኢሳ.1÷30 ንጋፍ ዘ. ኢሳ.29÷5 ንግፈት ሳ.

ነጠፈ: ኮላ፣ ለበጠ ማቴ.23÷24 ሚል.3÷3 ንጥፈት ሳ. መንጠፍት ባ.ከ.ም. ሚራ.27÷4

ነጸፈ: አነጠፈ ማቴ.21÷8 ምሳ.7÷16 ንጽፈት ሳ. መንጸፍ ባ. ዘዳ.22÷15

ነጽፈ: ደረቀ ኢሳ.11÷15

ነፍነፈ: አካፋ ዘፀ.9÷33 ነፍኒፍ ዘ ሚክ.2÷11 ኢዮ.24÷8 መኃ.5÷2

ጐራጅ

አለፈ: ቄጠረ አሌፍ አልፍ ዘ ዘዳ.5÷10 መዝ. 118÷1 አዕላፍ በብ. ፋት የብዙ ብዙ ዘፀ.34÷ ዳን.11÷12 ምአልፊት ትአልፊ ባ.ከ.ም. ጥበ.12÷22 ሄኖ.1÷9

አስተሐለፈ: አዋጅ ነገረ በ2 ይፈታል ዘፍ.48÷18 ኢሳ.3÷ ተሕላፍ ዘ.

አስተናደፈ: በገረ፣ አስበገረ መሠረት ጣለ 1ቆሮ. 3÷10 መስተናድፍ ባ.

አንዘፍዘፈ: አንዘፈዘፈ ስንክ. ጥቅ.20

አንገፈ: አዳነ ኤር.21÷4 ዓሞ.3÷12

አንጸፍጸፈ: አንጸፈጸፈ ኢዮ.16÷20 ሕዝ.3÷7 ጸፍጸፍ ጸፍጸፍ ዘ. 2ዜና.7÷3 አስ.1÷6

አዕረፈ: አረፈ ዘፍ.2÷2 ራእ.14÷13 ማቴ.26÷45 ምዕራፍ ባ. ፋት በብ ኢሳ.11÷10 መዝ.131÷13 አረፍት እረፍት ምእ. ዕብ.4÷1 አረፋት በብ. አረፍት መድ

አውቀፈ:ሠራአውቃፍ ዘ. ሕዝ.16÷ 11 ዘፀ.37÷13

አዝለፈ: አዘወተረ ማቴ.10÷22 ዘልፍ ዘ. ዝላፋ· ጉል

አሰፈ:አከረረ ኢሳ.38÷12

ከልተፈ: አሠረ ክልታፍ ዘ.

ወጸፈ: ወነጨፈ. 1ሳሙ.17÷49 ወጸፍ ዘ. ሚራ.47÷4 ሞጸፍ ባ መሳ.20÷16 መዋጽፍት በብ ምሳ.26÷8 ዘካ.9÷15

ዘለፈ: ሰደበ ምሳ. 9÷8 ኢዮ.15÷6 ዘፍ.31÷37 ዘልፍ ዘ. ዘለፋ ጥ. ምሳ.27÷5

ገሀፈ: ጠረገ፣ ጠተነ ጥበ.5÷15

ገለፈ: ጣዖት ሠራ ዘፀ.28÷9 ኢሳ.45 ÷20 ኢዮ.19÷24 ግልፎ ጥ. 1ነገ.7÷22 ፎዋት በብ መክ.1÷7

ገደፈ: ጣለ ዘፍ. 21÷15 ዘፀ.4÷3 ግድፈት ሳ. ታት በብ ምግዳፍ ባ. ዝዘፈ:ደነደነ 2ዜና.10÷10 ግዘፍ ግዝፍ ዘ. መዝ.140÷7 ሕዝ.41÷25 ግዝፈት ሳ. ታት በብ.

ገረፈ: አጠመደ ገሪፍ ዘ. ማቴ.13÷47

ጸሐፈ: ጻፈ በ9 ይፈታል ፊልሞ.19 ምሳ.3÷3 ጽሕፈት ሳ. ታት በብ. ሉቃ.2÷1 የሐዋ.5÷37 ጸሐፍት መድ ዮሐ.19÷19 ማቴ.22÷35 ሉቃ.11÷45 መጽሐፍ ባ. ዮሐ.7÷38 ሮሜ.1÷2 ዳን.1÷4 መጻሕፍት በብ. የሐዋ.9÷2፣ 26÷24

ጸረፈ: ሰደበ ኢሳ.52÷5 ጽርፈት ሳ. ራእ. 13÷5 ታት በብ ጸረፍት መድ

ጸየፈ: ጸያፍ ሆነ ፀያፍ ዘ. ዘፀ. 4÷10 ኢሳ.29÷32

ጸድፈ: ወደቀ የሐዋ.20÷9 ማር.5÷13 ጸድፍ ዘ. ሉቃ.16÷26 ዘካ.14÷4

ጸፍጸፈ:ሠራ ጸፍጸፍ ዘ. ሕዝ.40÷18 ዮሐ.19÷13 አስ.1÷6

ፈልሰፈ: ብልሀተኛ ሆነ አቡሻ 50 ፍልሳፈ ፈላስፋ ጥ. ስንክ. ታኅ.8

የፊ ግሥ ምስክር

ሐለፈ በ6 ይፈታል

ኃለፈ: አለፈ ሰማይ ወምድር የኀልፍ ወቃልየሰ ኢየኀልፍ እን. ማቴ.5÷18፣24÷35

ኀለፈ፡ ናፈቀ ኀለፈት ነፍስየ ውስተ አድኅኖትከ እን. መዝ.118 ÷86

ኀለፈ፡ ሞተ ወርእዩ ኵሉ ትዕይንት ከመ ኀለፈ አሮን ወበከይሞ እን. ዘጥ.20÷29

ኀለፈ፡ አቀና አስመ ኀሉፍ ገጸሙ ለኢየሩሳሌም እን. ሉቃ.9÷53

ኀለፈ፣ አደባ ካህናት ሕሉፋነ ፍኖት እሙንቱ እን.ሆሴ.6÷9

ኀለፈ፡ ወጋ፣ ገባ ኀፅ የኀልፍ ውስተ ሥጋሁ እን. ኢዮ.20÷25

ቀሠፈ በ4 ይፈታል

ቀሠፈ፡ ገረፈ ወቀሠፎ ጲላጦስ ለኢየሱስ እን. ማቴ.27÷26 ዮሐ. 19÷1

ቀሠፈ፡ አጠፋ ቅሥፎሙ በመዓት ወበእሳት እን.ሚራ.33÷11

ቀሠፈ፡ ቀሠፈ ወቀሠፎ መልአከ እግዚአብሔር እን. የሐዋ.12÷23

ቀሠፈ፡ መታ ወተቀሥፈት ፀሐይ እን. ራእ.8÷12

ተኀለፈ በ2 ይፈታል

ተኀለፈ፡ ተነጋገረ ኢትትኀለፈ ኀቤየ እሕትየ እን.ጦቢ.5÷21

ተኀለፈ፡ ነገርን አጸና ፣ አበዛ ፣አበረታ ወአፈድፈደ ተኀልፎተ ጴጥሮስ እን. ማር.14÷31

አስተኀለፈ በ2 ይፈታል

አስተኀለፈ፡ አስተላለፈ ወአስተኀለፈ እዴሁ ለባርኮተ ኤፍሬም ወምናሴ እን.ዘፍ.48÷14

አስተኀለፈ፡ ለፈፈ ፣ አዋጅ ነገረ ቦኡ ጸሐፍት ማእከለ ትዕይንት ወአስተኀለፉ ለሕዝብ እን. ኢያ.3÷2

ነገፈ በ4 ይፈታል

ነገፈ፡ ረገፈ ወቈጽላኒ ኢይትነገፍ እን.መዝ.1÷3

ነገፈ፡ አራገፈ ንግፉ ጸበለ እገሪክሙ እን. ማቴ.10÷14

ነገፈ፡ ጣለ አንገፎ መጥባሕቶ እምእዴሁ እን. ሕዝ.30÷22

ነገፈ፡ ተጽናና መንገፈ ለላሕይየ እን.ዘፍ.24÷58

ጸሐፈ በ9 ይፈታል

ጸሐፈ፡ ጸፈ ወጸሐፈ ጲላጦስ መጽሐፈ ወአንበረ ዲበ መስቀል ዮሐ.19÷19

ጸሐፈ፡ ቈጠረ ይጽሕፎሙ ሕግ፣ ንዑስ እስመ ውኑዳን እሙንቱ ዘተርፉ እምዕፀወ ገዳም እን. ኢሳ 10÷19

ጸሐፈ፡ ቈጠረ ወኢይጸሐፉ ምስሌ ጻድቃን እን.መዝ.68÷28.

ጸሐፈ፡ አወጋ፣ ተረተ፣ ስማ ለዳቤር ትካት ሀገረ መጻሕፍት እን.ኢያ.15÷15 መሳ.1÷11

ጸሐፈ፡ ተናገረ አብዝሆ መጻሕፍት ያዘነግዕ ልበ እን. የሐዋ.26÷24

ጸሐፈ፡አጠፋ ጠስየኒ እመጽሐፍ ዘጸሐፍከኒ እን. ዘፀ.32÷32

ጸሐፈ፡ አስተማረ መጻሕፍቲነ ብውሐን እን.

ጸሐፈ፡ ደመነ ናሁ ወረደት ሐዳስ መጽሐፍ ውስተ ኢየሩሳሌም

ጸሐፈ፡ ቈጠረ ጸሐፊዮ ለወልድኪ ከመ ዘሞተ እን. ኤር.22÷30

የፈ ግሥ ነባር

ፈ፡ብዛል ፈጠረ ሰማየ ወምድረ

ጌታ ሰማይንና ምድርን ፈጠረ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

አፈ፡ ጊዜ

ካዕብ

ለዝላፉ ለዝሉፉ ወትሮ አዘውትሮ መዝ.48÷9

ጳፉ፡ ስመ አምላክ ያገር ስም

ድርቃፉ፡ ጋለሞታ

ግልስ

ሐናፊ፡ ስመ ነገድ፣ እስላም

ሆነፊ፡ የሰው ስም ስንክ ግን.7

ሱፊ፡ መስከረም

ሞፊ፡ መክፈልት

ሱራፊ፡ መልአክ ሱራፌል በብ. ኢሳ. 6÷2 ሄኖ.20÷38

ስትላፊ፡ ምንቸት

ታውፊ፡ ጥቅምት

አካፊ፡ ሙጅ ሚጅ ጥራጊ

ክነፊ፡ ደርቻ፣ ክንፍ፣ ዳር

ገናፊ፡ ሸማ አጣቢ

ጸናፊ፡ ጽንፍ፣ዳርቻ ሩት .3÷9

ራብዕ

ሐረፋ፡ አረፋት፣ የጎመን ዘር

ቀያፋ፡ የካህን ስም ማቴ.26÷3 ሉቃ.3÷2 ዮሐ.18÷28 ፣11÷50

ሐገፋ : ጋሻ 2ዜና 9÷16 1ነገ.10÷16

መሴፋ፡ ያገር ስም

ማየዘለፋ፡ አስተናግር ዘጥ.12÷5

ሰንዳፋ፡ ያገር ስም

ሱራፋ፡ የሴት ስም

ሩጻፋ፡ ምንታምር

ሩፋ፡ የሴት ስም

ራፋ፡ አርበኛ ነዊኅ ቆም 1ሳሙ.21÷17 ዘዳ.2÷20

ቆርፋ፡ የመጽሐፍ ስም

አልፋ : ስመ አምላክ ራእ1÷8፣22 ÷13

አስጢፋ፡ ከፊለ ስም

ከሊፋ፡ የእስላም ሹም

ኬፋ፡ ዓለት ደቂቢያ ማቴ.16÷17 ዮሐ.1÷43

ኀለፈ: ናፈቀ ኀለፈት ነፍስየ ውስተ አድኅኖትከ እን. መዝ.118 ÷86

ኀለፈ: ሞተ ወርእዩ ኵሉ ትዕይንት ከመ ኀለፈ አሮን ወበከይም እን. ዘጎ.20÷29

ኀለፈ: አቀና አስመ ኀሉፍ ገጸሙ ለኢየሩሳሌም እን. ሉቃ.9÷53

ኀለፈ፣ አደባ ካህናት ሕሉፋነ ፍኖት እሙንቱ እን.ሆሴ.6÷9

ኀለፈ: ወጋ፣ ገባ ኀፅ የኀልፍ ውስተ ሥጋሁ እን. ኢዮ.20÷25

ቀሠፈ በ4 ይፈታል

ቀሠፈ: ገረፈ ወቀሠፎ ጲላጦስ ለኢየሱስ እን. ማቴ.27÷26 ዮሐ. 19÷1

ቀሠፈ: አጠፋ ቅሥፎሙ በመዓት ወበአሳት እን.ሚራ.33÷11

ቀሠፈ: ቀሠፈ ወቀሠፎ መልአከ እግዚአብሔር እን. የሐዋ.12÷23

ቀሠፈ: መታ ወተቀሥፈት ፀሐይ እን. ራእ.8÷12

ተኀለፈ በ2 ይፈታል

ተኀለፈ: ተነጋገረ ኢትትኀለፉ ኀቤየ እሕትየ እን.ጦቢ.5÷21

ተኀለፈ: ነገርን አጸና ፣ አበዛ ፣አበረታ ወአፈድፈደ ተኀልፎተ ጴጥሮስ እን. ማር.14÷31

አስተኀለፈ በ2 ይፈታል

አስተኀለፈ: አስተላለፈ ወአስተ ኀለፈ እዴሁ ለባርኮተ ኤፍሬም ወምናሴ እን.ዘፍ.48÷14

አስተኀለፈ: ለፈፈ ፣ አዋጅ ነገረ ቦኡ ጸሐፍት ማእከለ ትዕይንት ወአስተኀለፋ ለሕዝብ እን. ኢያ.3÷2

ነገፈ በ4 ይፈታል

ነገፈ: ረገፈ_ ወቄጽላኒ ኢይትነገፍ እን.መዝ.1÷3

ነገፈ: አራገፈ ንግፉ ጸበለ አገሪከሙ እን. ማቴ.10÷14

ነገፈ: ጣለ አንገፎ መጥባሕቶ እምእዴሁ እን. ሕዝ.30÷22

ነገፈ: ተጽናና መንገፊ ለላሕይየ እን.ዘፍ.24÷58

ጸሐፈ በ9 ይፈታል

ጸሐፈ: ጻፈ ወጸሐፈ ጲላጦስ መጽሐፈ ወአንበረ ዲበ መስቀሉ ዮሐ.19÷19

ጸሐፈ: ቈጠረ ይጽሕፎሙ ሕፃን ንዑስ አስመ ውኁዳን እሙንቱ ዘተርፉ እምዕፀወ ገዳም እን. ኢሳ 10÷19

ጸሐፈ: ቈጠረ ወኢይጸሐፉ ምስ ጻድቃን እን.መዝ.68÷28.

ጸሐፈ: አወጋ፣ ተረተ፣ ስማ ለዳቤር ትካት ሀገረ መጻሕፍት እን.ኢያ.15÷15 መሳ.1÷11

ጸሐፈ: ተናገረ አብዝሆ መጻሕፍት ያዘነግዕ ልበ እን. የሐዋ.26÷24

ጸሐፈ:አጠፋ ጠስየኒ አመጽሐፍ ዘጸሐፍከኒ እን. ዘፀ.32÷32

ጸሐፈ: አስተማረ መጻሕፍቲነ ብውሐን እን.

ጸሐፈ: ደመነ ናሁ ወረደት ሐዳስ መጽሐፍ ውስተ ኢየሩሳሌም

ጸሐፈ: ቈጠረ ጸሐፊዮ ለወልድኪ ከመ ዘሞተ እን. ኤር.22÷30

የፈ ግሥ ነባር

ፈ:ብሂል ፈጠረ ሰማየ ወምድረ

ጌታ ሰማይንና ምድርን ፈጠረ

በግዕዝ የአገባብ ቃል

አፈ: ጊዜ

ካዕብ

ለዝላፉ ለዝሉፉ ወትሮ አዘውትሮ መዝ.48÷9

ጸፉ: ስመ አምላክ ያገር ስም

ድርቃፉ: ጋለሞታ

ሣልስ

ሐናፊ: ስመ ነገድ፣ እስላም

ሠናፊ: የሰው ስም ስንክ ግን.7

ሱፊ: መስክረም

ሞፊ: መክፈልት

ሱራፊ: መልአክ ሱራፌል በብ. ኢሳ. 6÷2 ሄኖ.20÷38

ስትላፊ: ምንቸት

ታውፊ: ጥቅምት

አካፊ: ሙጅ ሚጅ ጥራጊ

ክነፊ: ደርቻ፣ ክንፍ፣ ዳር

ገናፊ: ሽማ አጣቢ

ጸናፊ: ጽንፍ፣ዳርቻ ሩት .3÷9

ራብዕ

ሐረፋ: አረፋት፣ የጎመን ዘር

ቀያፋ: የካህን ስም ማቴ.26÷3 ሉቃ.3÷2 ዮሐ.18÷28 ፣11÷50

ሐገፋ : ጋሻ 2ዜና 9÷16 1ነገ.10÷16

መሴፋ: ያገር ስም

ማየዘለፋ: አስተናግር ዘጎ.12÷5

ሰንዳፋ: ያገር ስም

ሱራፋ: የሴት ስም

ሩጻፋ: ምንታምር

ሩፋ: የሴት ስም

ራፋ: አርበኛ ነዊኅ ቆም 1ሳሙ.21÷17 ዘዳ.2÷20

ቆርፋ: የመጽሐፍ ስም

አልፋ : ስመ አምላክ ራእ1÷8፣22 ÷13

አስጢፋ: ከፊለ ስም

ከሊፋ: የእስላም ሹም

ኬፋ: ዓለት ድኅኒያ ማቴ.16÷17 ዮሐ.1÷43

ጎሪፋ: ከንቱ
ጐረፋ: ፍዳ የገቢረ ኃጢአት ቅጣት
ፈላስፋ: ብልሀ
ፋርፋ: ወንዝ 2ነገ.5÷12

ኃምስ

ሐኖፌ: የእስላም ወገን
ለፌ:ወለፌ: ወዲያ ወዲህ ዮሐ. 19÷18 ዘፀ.2÷12
መስፌ: ወስፌ ስንክ. ሚያ.30
መንፌ: ወንፌት ፊልክ.189
መክፌ: ዝናር ዮሐ.13÷4
ሰዶፍፌ: መንፈስ ቅዱስ
ንታፌ: ያለ ሀሳብ መበተን ማበላሸት
ፌ: ስመ አምላክ መዝ.118÷129

ሣድስ

ሐሪፍ: ጎመን ዘር፣አምና
ሐዳፍ: ጫንቃ ኤረ.19÷15 አሕዳፍ በብ. መዝ.128÷4
ሕሱፍ: ፎናና አጓጉት የቁስል
ሄሉያሌፍ: የኮከብ ስም
መስፍ:አንጥረኛ ቀጥቃጭ ኢሳ.41 ÷7
መቃድፍ: መቅዘፊያ ስንክ ጥቅ.9
መትከፍ: ትክሻ ኢሳ.49÷22
ሚራ.6÷25 ዘፍ.21÷14
ማዕነፍ: አብሻት፣ ሽሐት
ምኑፍ: ያገር ስም
ምዕራፍ :ክፍል ሉቃ.24÷13
መዝ.131÷13 ኢሳ.11÷10
ሰደፍ: የዕንቊ ደንጊያ
ሲፍ:ግንቦት 1ነገ.6÷1
ቃፍ: ስመ አምላክ መጋፊያ ኢዮ. 16÷13
ቄላፍ: ኮልታፋ ዘፀ.6÷12
ቆፍ: ስመ አምላክ መዝ.118÷145
ሰቄ.1÷19 :2÷19
አሌፍ: ስመ አምላኽ የፊደል ስም መዝ.118÷1 ሰቄ.1÷1፤2÷1
አሪፍ: አምና
አሳፍ: የመዘምራን አለቃ 1ዜና. 25÷1 ዕዝ.2÷41
አንፍ: አፍንጫ አእናፍ በብ. መኃ.7÷54 ዘጉ.11÷20
አፍ: አፍ ዘፀ.4÷16 መዝ.118÷ 108 ማቴ.12 ÷34
አውቃፍ: አምባር ዘፍ.24÷22
አጲፍ: ሐምሌ
ኢፍ: መስፈሪያ ዘካ.5÷6 ዘሌ.5÷1
ኤዘፍ: የዕረፍት ምድር
አልፍ: ቍጥር ወገን ዘዳ.5÷10
ሚራ.6÷6 ፤41÷12
ዕስቁፍ: ቁሰገበዝ ስንክ. ነሐ.29
ዕጥኑፍ:ያገር ስም
ያፍ: ወፍ አእዋፍ በብ. ዘፍ.1÷20
ኢዮ.12፡7 ኢሳ.31÷5 ማቴ.6÷26

ካፍ: ስመ አምላክ፣ የፊደል ስም፣ ስኮና፣ ጫማ መዝ.118÷81 ሕዝ.1÷7 ሰቄ.1÷11፡2÷11
ክንፍ: ክንፍ ፣ዳር፣አክናፍ በብ. መዝ.54÷6 ሕዝ.16÷16 መዝ.138÷9
ወርፍ: የሴት ስም
ወቅፍ: አልቦ
ዝሉፍ: ዕንቊ
ዮሴፍ: ያስወጋጅ ጨማሪ ዘፍ.30÷ 22፤24 ማቴ.1÷16፤27÷57
ገሪፍ: ወጥመድ፣ ዘንድሮ
ጣዕፍ: ጤፍ
ጥነፍ: ዙሪያ
ጸዕፍ: ጉሽ ጠጅ የሐዋ.2÷13 ሉቃ.5÷39
ጽነፍ: ድሪ ፣ጫፎች ዘፀ.36÷24 ዘጉ. 15÷38
ጽንጉፍ: ከባድ ምሳ.27÷3
ጽንፍ: ዳር ሩት 3÷9 ሚራ.40÷46 አጽናፍ በብ. መዝ.18÷3
ጽጉራፍ: ጅራት
ፊሎሶፍ: ፈላስፋ ስንክ.ታኅ.8

ሣብዕ

እፎ: እንዴት፣ ምንኛ፣ ምን አረገ ማቴ.6÷23 ኢሳ.1÷21 ሉቃ.12÷56
ቀፎ: በቁሙ 1ሳሙ.14÷25
ገንደፎ: ያገር ስም
ግልፎ: ጣዖት መዝ.96÷7

ፐ 21ኛ ፊደል ዐቢይ አንቀጽ

የፐ ነጠላ ግሥ

ሐፐ: በራ
ሄሰቀፐ: አረሰ፣ ሄሰቅፐ ጥ.
ሰለፐ: ወገን ሆነ ሰለፐ ዘ. ሰለፓ ጥ.
ሰረፐ: ቀደደ ሰረፐ ዘ
ሮፐ: ጸና ሮፐ ዘ
ተፐ: ደበበ ቴፐ ዘ.
ቴረፐ: አጠመደ ቴረፐ ዘ.
ቴርፐ: በዛ ቴራፐ ዘ.
አስኮተፐ: አረሰ አስኮተፐ ጥ.
ኤፐፐ : ወደደ ኤፓፐ ጥ.
ከተፐ: ጻፈ ክታፐ ዘ. ክታፐ ጥ.
ዴፐ : ሸመቀ ዲፐ ዘ.
ጌረፐ: አጠመደ

የፐ ግሥ ነባር

ፐ: ብሂል ፖፖኤል ስሙ ለአምላክ ፖፖኤል ማለት የአምላክ ስም ነው።

ሣልስ

ፓፒ: ድባብ
ትሮፒ: ብዙ
ኤሳፒ: የሰው ስም
ዝራፒ: ጽራን
ዱራፒ: ነጭሐር

ራብዕ

ለፖ: ሣር
ለምፖ: ቀንዲል

ዲፖ: ሽመቃ 1ሳሙ.15÷5 መሳ. 9÷44

ፖፖ: ጳጳስ፣ወዳጅ

ኃምስ

ሰናፔ: ሰናፍጭ

ማቴ.13÷31 :17÷20 ማር.4÷31

ቀለንፔ: አብ ፣ቀይ ቀለም

አርፖፔ: ሊቀ ጳጳስ

አፖሩፔ: ቁሰ ገበዝ

አፖፔ: ሙዳይ

ካፔ: የቀለም ቤት

ፖፔ: ወዳጅ

ፔ: እግዚአብሔር

ፔ: እግር

ሣድስ

ለፐ: መቅረዝ

ሎፐ: ቁስ ዮሐንስ

ምንኩፐ: ጅብ

ሰለፐ: እመቤታችን

ሰሊፐ: ቅቤ

ሰምሴፐ: መንፈስ ቅዱስ

ሰረፐ: ወገን

ሰፐ: ጀግና

ሴልፐ: ቅቤ

ሰምሴፐ: ሰይጣን፣ እንጨት

ሶልፐ: እሳት

ሮፐ: አፍንጫ

ሸምሸፐ: የማይነቅዝ እንጨት

ተሐፐ: ንፁሕ

ቀራፐ: ወጥመድ

ትሮፐ: ብዙ

ናፕናፐ: ፍሬ

ኖፐ: ዲያቆን ጽኑ

ኖፕኖፐ: ዘሰላ

አሴፐፐ: የቤት ዙሪያ

አፐ: አርበኛ

አልሳፐ: ወገን

ኤልኮረፐ: ሥጋ

ኤሳፐ: የሰው ስም

ኤስፐ: ወዳጅ

እልኮሬፐ: መለኮት

እንኩፐ: ዘቢብ፣ ዓሣ

ከረፐ: ገላ

ኩፐ: ብርሃን ፣አፍንጫ

ክታፐ: እንጨት

ክትፐ: ጽሕፈት

ውሉፐ: ቀበሮ

ዘራካፐ: ጊንጥ

ዝርፐ: የጅብ ግልገል

ይፐ: የሰው ስም

ዱራፐ ቀለም፣አለቃ

ጽራፐ: ጥሩር

በዝየ ተፈጸመ

ግጥም

የሀም ሦስትነት እንደ ሦስት ቅዳሴ፣

ወይም እንደ አዳም አርአያ ሥላሴ ፤

አንድ አ እንዳይበቃው ለትግሬ ለአማራ፣

አልፋ ወየ ብሎ ኹለቱንም ጠራ።

ሠና ሰ ጸና ፀም አራቱ ቀለም፣

አዳምና ሔዋን ሔዋንና አዳም።

ከበገና አውታሮች ከአሥሩ ጅማት፣

ሁለቱ ሊቃውንት ሁለቱ አማሪት።

ምንም አንድ ቢሆኑ የድምጻቸው ስልት፣

በውስጥ አለውና ልዩ ልዩነት።

ኹሉም ካልተገኙ በሁለትነት፣

አንድ አንዱ እንዳይበቃ ለበገናነት።

ፊደልም እንዲህ ነው በቋንቋ ሥርዓት፣

ከሄኖስ ጀምሮ ከሰብአ ትካት።

ከአሠርቱ ቃላት አንዱ ቢጐድል

ትምህርቱና ሕጉ ሕጹጽ ይባላል።

እነምን አለበት እነሁሉ ቀኙ ፣

በትግሬኛ መንፈስ ፊደልን ሲቃኙ።

ከግእዝ ለይተን አማርኛን ሁሉ ፣

ባንድ አ ባንድ ሀ (ሰጸ) እንጣፍ የሚሉ።

የትውልዱ ሀገር ይሚሳብበት ፣

ሰባቱ ሰማያት ሰባቱ ሃብታት።

ፍፁም እንደሆነ ይህ ሰባት ቍጥር፣

አምላከ ነቢያት እርሱ ይመስክር።

እንደምን ይቻላል በቀንጃ ፊደል፣

የቋንቋውን ሞክሼ ማወቅ መነጠል።

ጥንቱን ፊደላችን ሴማዊ በገና፣

ኹለት ኹለት ሆኖ ለምን ተሠራና።

ከኻያ ስድስቱ ወንዶች ፊደላት፣

አርግዣለሁና መዝገበ ቃላት።

ከሀ እስከ ፐ ድረስ ኻያ ስድስ ታችሁ፣

በልባችን ሸንጉ ጉባኤ አድርጋችሁ።

አንድትወስኑልን ግእዝ ከአማርኖ፣

አማጥኑናችኋል በትምህርት ዳኞ።

ልጆቻችሁንም ስንቆጥራቸው ፣

እንደ አዳም ልጆች ሠላሣ ናቸው።

ሰባቱ አማርኖ አራቱ ግእዝ፣

አሥራ ዘጠኙ ግን ያማርኖ ጓዝ።

ልኩና ሚዛኑ በፍጥረት ቍጥር፣

ከአሌፍ እስከ ታው ኻያ ሁለት ልጥር።

አንዱ ልጥር ፊደል አንድ መክሊት ወርቅ፣

እንደ ሙሴ ተቋም ባለ ሰባት አጽቅ።

መቅድመ ክብረ በዓል

በቤተክርስቲያን ልዩ ልዩ የቤ/ክርስቲያን መታሰቢያዎች አሉ። ከእነዚህም አንዳንዶች በቅዱሳን ስም ቤተክርስቲያን መሥራት በዓል ማክበር መጽሐፍ መጽሐፍ ናቸው።

መሠረቱም ልዑል እግዚአብሔር ሰንበቴን ስለሚጠብቁ ደስ የሚያሰኘኝ ኘንም ነገር ስለሚመርጡ ቃል ኪዳኔን ስለሚይዙ ጃንደረቦች እንዲህ ይላልና« በቤቴና በቅጥሬ ውስጥ ከወንዶችና ከሴቶች ልጆች ይልቅ የሚበልጥ መታሰቢያ ስም እሰጣቸዋለሁ።» የሚለው ነው። ኢሳ.56÷4

1. ክብረ በዓል ሕዝብ የሚያከብረው ታላቅ በዓል ክብረ በዓል ሲባል በተለይ በበዓሉ ዕለት የሚደረገውን ወግና ሥርዓት ያመለክታል። /ሕዝ.46÷9፣11) የክብረ በዓሉም ሥርዓት ቦማኅሌት ጊዜ ካህናት በጸናጽልና በከበሮ በመቋሚያ የሚያጅቡት ነው። ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል በእጅህ አጨብጭብ በእግርህም አሸብሽብ (ሕዝ.6÷11) ካህናት መቋሚያና ጸናጽል ተሸክመው ወደፊትና ወደኋላ እየተመላለሱ የሚያሳዩት መዝሙር ክርስቶስ በጀርባውና በደረቱ የመውደቁ ምሳሌ ነው። ካህናቱም ከፈጸሙ በኋላ የሰንበት ተማሪዎች መቀጠላቸው ለስምዖን ቀሬናዊ ምሳሌ በመሆን ነው። ክርስቶስ መስቀሉን በመሸከም ሲደክም አግዙት ነበርና። (ሉቃ.23÷26) ካህናት የክርስቶስ ተማሪዎች የስምዖን መቋሚያ የመስቀል ምሳሌዎች ናቸው። በብሉይ ኪዳን ሴቶችና ወንዶች በአንድነት እግዚአብሔርን በጸናጽልና በከበሮ በበገናም ያመሰግኑት ነበር። (1ዜና 25÷5 ዕዝ.2÷64)
2. ወርኀ በዓል ማለት ከ አንድ እስከ ሠላሳ በየወሩ የሚከበር በዓል (ዘጸ.13÷10) የዚህም መሰረቱ መባቻ ነው። መባቻ ማለት የወሩ የቀን መጀመሪያ ነው። (መዝ.80÷3 ኢሳ.1÷13 ቆላ.2÷11)
3. ዓውደ ዓመት በየዓመቱ የሚከበር በዓመት ዞሮ የሚደርስ የዓመት በዓል (ኢሳ.30÷29)

4. ዓመት በዓል አዲስ ልብስ የሚለበስበት ልደት፣ ጥምቀትን የመሰለ:: (ኢሳ.3÷21)
5. ፋሲካ (ትንሣኤ) በአይሁድ ይከበር የነበረ አሁንም በክርስቲያኖች የሚከበር (ዘፀ.12÷1-13) ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት የፋሲካ ሳምንት ነበረ (ሉቃ.22÷14-16 ዮሐ.18÷38-40) ርሱም ንጹሕ ደሙን ስላፈሰሰልን ፋሲካችን ተባለ:: (1ቆሮ.5÷7 1ጴጥ.1÷18)::
6. ሰንበተ አይሁድ በዕብራይስጥ የቃሉ ትርጉም ማቆም መተው ማለት ነው:: በሳምንት እንዲከበር ታዟል(ዘጸ.20÷8-11) ሰንበትን አለማክበር ከባድ ቅጣት ያስከትል ነበር:: (ዘኁ.15÷32-36) ኢየሱስ ሰንበትን አክብሮአል (ሉቃ.4÷16)
7. አሁድ ሰንበተ ክርስቲያን ከሳምንቱ በመጀመሪያው ቀን ክርስቶስ ስለተነሣ ተከታዮቹ በዚህ ቀን መሰብሰብ ጀመሩ የእግዚአብሔርንም ቀን በሳምንቱ መጀመሪያ አከበሩ ቀኑም የጌታ ቀን ተባለ::(ሉቃ.24÷1 የሐዋ.20÷7 1ቆሮ.16÷2 ራዕ.1÷10) ሰንበት እንዲከበር በፈሪሳውያን ወግ እስከ 1 ኪ.ሜ.ያህል መሄድ የተፈቀደ ነበር የሐዋ.1÷12 ኢሳ.58÷13) በጌታችንና በእመቤታችን በመላእክት በጻድቃንና በሰማዕታት በዓል መመጽወትና ደግሶ ማብላት በብሉይ፣ በሐዲስ የተለመደ ነው (አስ.9÷22 ሉቃ.14÷1 ራእ.11÷10)

የተባረከ የግንቦት ወር መዓልቱ አሥራ አራት ሰዓት ሲሆን ሌሊቱ ግን አሥር ነው

ምዕራፍ 1 ቍጥር 1

<u>ግንቦት 1 ቀን ልደታ ለማርያም</u>

መጸነስዋና መወለድዋ መሠረተ ቃል:- «ትወጽእ በትር እምሥርወ እሴይ ወይዓርግ ጽጌ እምኔሃ ከእሴይ ሥር (አባትነት) በትር ትወጣለች አበባም ከእስዋ ይወጣል (ኢሳ.11÷1) ይህ ቃል እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በትውልድ ከእሴይ ከዳዊት ጎሳም ከኢያቄምና ሐና እንድትገኝ ኢያቄምና ሐና መካኖች እንደ ነበሩ ታሪክ ይናገራል /መዝ.88÷1/:: ግን በያም በጸሎት በሕጉ ፀንተው ከኖሩ በኋላ በብጽአት በእግዚአብሔር ቸርነት እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ነሐሴ 7 ቀን በብሥራተ መልአክ ተፀንሳ ግንቦት 1 ቀን ተወልዳለች ስለዚህ ነሐሴ 7 ቀን ፅንስ የመጸነስዋ በዓል ግንቦት 1 ቀን ልደታ የመወለድዋ በዓል በቤተክርስቲያን ይከበራል

ነገረ ማርያምን ሳይማሩ ምሥጢረ ሥጋዌን ቢማሩ አምላክ ከማን ሰው ሆነ_የማንንስ ሥጋ ለበሰ ይባል:: ነገረ ማርያምን ግን አስቀድሞ ተምሮ ንጽሕናዋን ድንግልናዋን ተምሮ ዐውቆ ከዚች ከቅድስት ድንግል ማርያም አምላክ ሰው ሆነ ሥጋ ለበሰ ብሎ ሚስጢረ ሥጋዌን ለመማር ለማስተማር ይመቻል ከነገረ ነቢያት ቀጥሎ ከምሥጢረ ሥጋዌ አስቀድሞ ነገረ ማርያም የትውልዷ የነገዷ ነገርስ እንዴት ነው ቢሉ ጸጥሪቃና ቴክታ የሚባሉ ሰዎች በኢየሩሳሌም ባንድነት ተጋብተው ይኖሩ ነበር:: እነዚህም ጸጥሪቃና ቴክታ ለሰውም ለእግዚአብሔርም የበቁ ሰዎች ባለፀጉች ነበሩ:: ነገር ግን የሚወርሳቸው ልጅ አልነበራቸውም መካን ነበሩ ከዕለታት አንድ

ቀን ጸጥሪቃ ወደ ቤተ መዛግብቱ ገብቶ ደብዳቤውን አይቶ ሀብቱን ሰፍሮ ቆጥሮ ከቤት ሄዶ እህቴ ሆይ የወርቃችን የብራችን የግምጃችን የመጋረጃችን ብዛት ስፍር ቁጥር የለውም አላት ስንኳንስ ዕንቊና የወርቅ ወገን ብቻ 6 ዕንቁ ባሕርይ 7 ዕንቁ ስምንት 8 ዕንቁ ሶፍር 9 ዕንቁ ያክንት 20 ዕንቁ ከርከዴን 30 ዕንቁ ሰርዶስ 60 ዕንቁ ወራውሬ 70 ዕንቁ አክማስ 100 ዕንቁ ሰንፔር 200 መቶ ዕንቁ ኢያሰጲድ አልፍ ዕንቁ ቢረሌ አልፍ እንቁ መረግድ 2 አልፍ አጰሎግዮን አበይቶች አዕናቁ የተባሉ እነዚህ ናቸው:: ንዑሳኑ ስፍር ቁጥር የለውም አላት ስንኳንስ የአዕናቁ ወገን ይቅርና የፈረሱ የሠረገላው የግመሉ ያህያው የበጉ የላሙ ስፍር ቁጥር የለውም አላት:: እሱም እህቴ ሆይ ይህን ሁሉ የሰበሰብነውን የዘገብነውን ገንዘባችንን ምን እናደርገዋለን ልጅ የለን የሚወርስ አንቺ መካን እኔ ካንቺ በቀር ሌላ ሴት አላውቅም አላት ርሷም አቤቱ ጌታዬ ሆይ አምላክ እስራኤል ለኔ ልጅ ቢነሳኝ አንተም እንደኔው ትቀራለህን ከሌላ ደርሰህ ውለድ እንጂ ብላ ብታሰናብተው ርሱም:: እንዲህ ያለ ነገር ስንኳንስ እኔ ላደርገው በልቡናዬ እንደማላስበው አምላክ እስራኤል ያውቅብኛል አላት ርሷም አቤቱ ጌታዬ አምላክ እስራኤል የሚያደርገውን ነገር የሚያወቀው የለም ትላንትና ማታ በሕልሜ ነጭ ጥጃ ከማህፀኔ ስትወጣ ያችም ነጭ ጥጃ ነጭ ጥጃ ስትወልድ እንዲህ 7 ትውልድ ሲዋለዱ ሰባተኛይቱ ጨረቃን ስትወልድ ጨረቃ ፀሐይን ስትወልድ አየሁ አለችው ርሱም ራዕይሽ ደግ ነው የሚፈታልን የለም እንጂ ብሎ በማግሥቱ ከሕልም ፈቺ ዘንድ ሂዶ የነገረችውን ሁሉ ነገረው:: ያም ሕልም ፈች እግዚአብሔር በምሕረቱ አይታችኋል በላህሉ መግቢችኋል 7ት እንስት ጥጆች መውለዳቸው 7 ሴቶች ልጆች ትወልዳላችሁ ከቤታችሁ ፊተኛይቱ ጨረቃ መውለዷ ከሰው የበለጠች ከመላዕክት የከበረች ደግ ፍጥረት ትወልዳላችሁ የፀሐይ ነገር ግን አልታወቀኝም አለው:: ርሱም የነገረውን ሁሉ ሂዶ ነገራት ርሷም እንጃ አምላክ እስራኤል የሚያደርገውን ነገር ግን

ያውቃል ብላ ዝም አለች:: በዚያም ወራት ቴክታ ፀነሰች በ9 ወር ሴት ልጅ ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ሄሜን ብለው አወጡላት ይህችም ሄሜን በስርዓት በቅጣት አደገች ለአዕምሮ ስትበቃ አካለ መጠን ስትደርስ ባል አጋቧት ሴት ልጅ ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ደርዲ ብለው አወጡላት ደርዲ ማለት ምን ማለት ነው ቢሉ ራዕይ አይተን ነገር አግኝተን የወለድናት ማለት ነው:: ይህችም ደርዲ በሥርዓት በቅጣት አደገች ላአእምሮ ስትበቃ ለአካለ መጠን ስትደርስ ባል አጋቧት:: ሴት ልጅም ወለደች:: በ8ተኛው ቀን ስሟንም ቶና ብለው አወጡላት:: ይህችም ቶና በሥርዓት በቅጣት አደገች ለአእምሮ ስትበቃ ለአካለ መጠን ስትደርስ ባል አጋቧት ሴት ልጅ ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ሲካር ብለው አወጡላት ሲካር ማለት ምን ማለት ነው ቢሉ ከዘመዶቻችን ወገን የተወለደች ማለት ነው:: ይህችም ሲካር በስርዓት በቅጣት አደገች ለአዕምሮ ስትበቃ ለአካለ መጠን ስትደርስ ባል አጋቧት ሴት ልጅ ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ሴትና ብለው አወጡላት ሴትና ማለት ምን ማለት ነው ቢሉ ሙያዋ ያማረ ምግባሯ የሰመረ በጉ ቆንጆ ማለት ነው:: ይህችም ሴትና በሥርዓት በቅጣት አደገች ለአእምሮ ስትበቃ ባል አጋቧት ሴት ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ሔርሜላ ብለው አወጡላት ሔርሜላ በስርዓት በቅጣት አደገች ለአዕምሮ ስትበቃ ለአካለ መጠን ስትደርስ ባል አጋቧት ሴት ልጅ ወለደች በ8ኛው ቀን ስሟንም ሐና ብለው አወጡላት ሐና ማለት ምን ማለት ነው ቢሉ በሃይማኖት በምግባር የፀናች በንጽሕና በቅድስና የተሸለመች ቡርክት ክብርት ልዕልት ደግ ፍጥረት ማለት ነው ከጸጥሪቃና ከቴክታ የተወለዱ ወንዶች ልጆች አሉ የእመቤታችን የእግዝእትነ ማርያም ትውልድ ለመቁጠር ትንቢት አልተነገረላቸውም ሰባዔ አልተቆጠረላቸውምና አልተጻፈም የእመቤታችን የእግዝእትነ ማርያም ትውልድ ለመቁጠር ትንቢት የተነገረላቸው ሰባዔ የተቆጠረላቸው ግን እነዚህ 7 (ሰባት) ሴቶች ልጆች ናቸው::

ይህችም ሐና በሥርዓት በቅጣት አደገች ለአዕምሮ ስትበቃ ለአካለ መጠን ስትደርስ ከቤተ መንግሥት የተወለደውን ከቡር ፃድቅ ኢያቄም የሚባል ባል አጋቧት እነዚህም ኢያቄምና ሐና ባንድነት ሲኖሩ ልጅ አጡ ከዕለታትም አንድ ቀን ወደ ቤተ እግዚአብሔር ሂደው ሲጸልዩ ሲያዝኑ ዋሉ ኃዘናቸውስ እንዴት ነው ቢሉ ኢያቄም አቤቱ ጌታዬ የአባቶቼ የእስራኤል አምላክ እኔ ባሪያህን አለምንሃለሁ አትጣለኝ አትናቀኝ ጸሎቴን ስማኝ ፈቃዴን ፈጽምልኝ ለዓይኔ ማረፊያ ለልቤ ተስፋ የሚሆን የተባረከ ወንድ ልጅ ስጠኝ ብሎ ሲለምነው ዋለ። ሐናም በበኩሏ አቤቱ ጌታዬ የአባቶቼ የእስራኤል አምላክ እኔ ባርያህ አለምንሃለሁ አትጣለኝ አትናቀኝ ጸሎቴን ስማኝ ፈቃዴን ፈጽምልኝ ለዓይኔ ማረፊያ ለልቤ ተስፋ የምትሆነኝ የተባረከች ሴት ልጅ የማህፀኔን ፍሬ ስጠኝ ብላ ስትለምነው ዋለች እንዲህ ብለው ሲያዝኑ ሲጸልዩ ውለው ርግብ ከልጆቿ ጋር ስትጫወት አይታ ሐና አቤቱ ጌታዬ ለዚች ፃዕዛን ለሌላት እንስሳ ልጅ የሰጠህ አምላክ ምነው ለኔ ልጅ ነሳኸኝ ብላ ምርር ብላ አለቀሰች እንዲህ ብለው ሲያዝኑ ሲጸልዩ ውለው ከዘካርያስ ከሊቀ ካህናቱ ሄደው አቤቱ ጌታችን ሆይ ወንድ ልጅ ብንወልድ ተምሮ ቤተክርስቲያን አገልግሎ እንዲኖር እንሰጣለን ሴት ልጅም ብንወልድ ማይ ቀድታ መሶበ ወርቅ ሰፍታ መጋረጃ ፈትላ ካህናትን አገልግላ እንድትኖር እንሰጣለን አሉት ዘካርያስም እግዚአብሔር ጸሎታችሁን ይስማላችሁ ስእለታችሁን ይቀበልላችሁ በሐቅ ልቦናችሁን ይፈጽምላችሁ ብሎ አሳረገላቸው። ከዚህም በኋላ እንዲህ ብለው ሂደው ዕለቱን ራዕይ አይተው ነገር አግኝተው አደሩ ራዕዩስ እንዴት ነው ቢሉ ኢያቄም 7ቱ(ሰባቱ) ሰማያት እንደ መጋረጃ ተገልጠው ከላይኛው ሰማይ ነጭ ወፍ ወርዶ በራሴ ላይ ሲቀመጥ አየሁ አላት።

ወፍ የተባለው ጌታችን እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ነጭነቱ ንጽሐ ባሕርዩ ነው ከላይኛው ሰማይ ነጭ ወፍ ወርዶ በራሴ

ላይ ሲቀመጥ አየሁ ማለቱም የኢያቄምን ባሕርይ እንዳደረገው ዕወቅ ሲል ነው 7ቱ(ሰባቱ) ሰማያት የተባሉት የጌታችን ምልዓቱ ስፋቱ ርቀቱ ልዕልናው ዕበዩ መንግሥቱ ናቸው። ሐናም እኔም አየሁ አለችው ምን አየሽ አላት ነጭ ርግብ መጥታ በራሴ ላይ ተቀምጣ ከራሴ ወርዳ በጆሮዬ ገብታ በማህፀኔ ስትተኛ አየሁ አለችው ርግብ የተባለችው እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም ናት ነጭነቷ ንጽሕናዋ ቅድስናዋ ድንግልናዋ ነው ነጭ ርግብ መጥታ በራሴ ላይ ተቀምጣ ከራሴ ወርዳ በጆሮዬ ገብታ በማህፀኔ ስትተኛ አየሁ ማለቷ ብሥራተ ገብርኤልን በጆሮዋ ሰምታ እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም ጌታችን መጽነሷ ነው። ይህንኑም ራዕይ ያዩት ሐምሌ 30 ቀን ነው እነሱም እንዲህ ያለ ራዕይ ካየን ብለው ዕለቱን በሩካቤ ሥጋ አልተገናኙም ፈቃደ እግዚአብሔር ቢሆን አዳምን ሔዋንን ብዝኑ ወተባዝኒ ወምልዕዋ ለምድር ብሎ ያበሰረ አምላክ ለእኛስ ይልክልን የለምን ብለው ዕለቱን አልጋ ምንጣፍ ለይተው እስከ 7(ሰባት) ቀን ድረስ እየብቻቸው ሰነበቱ።

ነሐሴ በባተ በሰባተኛው ቀን ከሰው የበለጠች ከመላዕክት የከበረች ዓለሙ ሁሉ ተሰብስቦ ቢመዘን አንድ የራሷን ጠጉር የማያህል ደግ ፍጥረት ትወልዳላችሁና ዛሬ በሩካቤ ሥጋ ተገናኙ ብሏችኋል ጌታ ብሎ መላኩ ለሐና ነገራት በፈቃደ እግዚአብሔር በብሥራተ መልአክ እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም እሁድ ተፀነሰች እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም የተፀነሰች ዕለት አይሁድ ቀንተው ተነሱባቸው ቅናቱስ እንዴት ነው ቢሉ ሳምናስ የሚባል አንድ የጦሊቅ ልጅ ከሳዶቅ አጐቱ ቤት ሂዶ ሞተ እነርሱም እንቀብራለን ብለው ባልጋ ይዘው ሲሔዱ ከመንገድ አሳረፉት የሐናም የአጐቷ ልጅ ነበረና ለማልቀስ ብትደርስ ዘመዶቿ ሁሉ ተሰብስበው ሲላቀሱ እርሷም አብራ እየዘረች ስታለቅስ ጥላዋ ቢያርፍበት መግነዝ ፍቱልኝ ሳይል ብድግ ብሎ ተነሥቶ ስብሐት ለኪ (እመ ለፀሐየ ጽድቅ) ማርያም ሆይ ለአብ ሙሽራው ለወልድ ወላዲቱ ለመንፈስ ቅዱስ

ጽርሐ ቤቱ ተፈሥሒ ደስ ይበልሽ ብሎ ሰገደላት አይሁድም ከዚያው ነበሩና ምነው ሳምናስ ምን አየህ ምን ትላለህ አሉት ከዚ ከሐና ማህፀን የምትወጣይቱ ሕፃን ሰማይ ምድርን አመቅ አየር የፈጠረ አምላክን ትወልዳለች እያሉ መላእክት ሁሉ ሲያመሰግኗ ሰማኋቸው እኔንም ያነሳችኝ የፈወሰችኝ ያዳነችኝ እርሷ ናት አላቸ በል ተወው ሰማንህ ብለው ቅናት ጀመሩ። መላኩም ወደ ሊባኖ እንዲሄዱ በራእይ ነገራቸው መኃ.4÷8 በዚያም እመቤታች እግዝአትነ ማርያም በተፀነሰች በ9 ወር የግንቦት መባቻ ዕለት ተወለደች ቤቱንም ብርሃን መላው በ8ኛው ቀን ስሟንም ማርያ ብለው አወጡላት ስለምን ማርያም ብለው አወጡላት ቢሉ እነሀ በዚህ ዓለም የሚመገቡት ለአፍ የሚጥም ለልብ የሚመጥን ማ ነው በገነትም በሕይወት በተዘጋጁ ጻድቃን ቅዱሳን ያም የሚባል ምግብ አላቸው ከዚህም ሁሉ የበለጥሽ የከበርሽ ነሽ ሲሉ ስለዚህ ማርያም ብለው አወጡላት ይኸውም የእመቤታችን ስም ተነቦ ሳይተረጉም ይቀር ዘንድ አይገባም ማ፡ ማለት ማህደረ መለኮት ማለት ነው ር፡ ማለት ርግብየ ይቤላ ማለት ነው ያ፡ ማለት ያንቀዓዱ ሀቤኪ ኩሉ ፍጥረት ማለት ነው። ም ማለት ምስሐል ወምስጋድ ወምስተሥራየ ኃጢአት ማለት ነው። ዳግመኛ ማርያም ማለት ተፈሥሒ ቤተ ይሁዳ ወተሐሠዩ ቤተ እስራኤል ማለት ነው። አንድም ማርያም ማለት ክብርት እምፍጥረታት ንጽሕት እምኃጢአት መልክ ከደም ግባት የተሰጣት ማለት ነው። አንድም ማርያም ማለት መርሕ ለመንሥተ ሰማያት ማለት ነው። ይህስ እንዱት ነው ቢሉ እነሆ ዛሬ በዚህ ዓለም ለዕውር መሪ፣ ለአንካሳ በትር እንዲሰጡት ሁሉ እርሷም በጣዕመ ቅፍሯ የሰውን ሁሉ ኃጢአት ክፋት ፍቃ ከልጅዋ አስታርቃ ከገሃነመ እሳት አውጥታ መንግሥተ ሰማያት የምታገባ ስለሆነች ስለዚህ መርህ ለመንግሥተ ሰማያት አላት የእመቤታችን ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር ። አሜን።

ሁለተኛም በዚህ ቀን ከ7ቱ ሊቃነ መላእክት አንዱ የሆነው ራጉኤል ይከበራል

መስከረም 1 ቀን በዓለ ሚመቱ ነው። ሄኖ.6÷4 ኤልያስን ደመገበ 1ነገ.19÷4 ድርሳነ ኤልያስ ገጽ 42 ይመልከቱ።

ቊጥር 2 ታኅሣሥ 1 ቀን የነቢዩ ኤልያስ ልደት፡በነቢዩ ኤልያስ የተፈጸሙ አስደናቂ ተዓምራቶች እንደሚከተለው ነው።

1. ዝናም እንዳቆመ 1ነገ.17÷1-2
2. ዝናም እንዳዘነመ 1ነገ.18÷41-46
3. አሞሮች ምግብ እንዳመጡለት 1ነገ.17÷6-7
4. ለድኃዋ እንዳበረከተ 1ነገ.17÷16 -24
5. የሞተውን ልጅ እንዳሥነሣ 1ነገ.17÷20-23
6. የቤል ካህናትን እንዳዋረዳቸው 1ነገ.18÷20-29
7. መስዋዕቱን እንዳሳረገ 1ነገ.18÷30-40
8. የ40 ቀን ጉዞ 1ነገ.19÷5-7
9. ጠላቶቹን በእሳት እንዳቃጠለ 2ነገ.1÷9-13
10. በደረቅ ዮርዳኖስን እንደተሻገረ 2ነገ.2÷6-9
11. ሳይሞት በሕይወቱ በእሳት ሰረገላ ወደ ሰማይ እንዳረገ 2ነገ.2÷11
12. ከአረገ በኋላ ለኢዮራም በ7ዓመቱ ደብዳቤ ላከ 2ዜና.21÷12
13. በደብረ ታቦር ከክርስቶስ ጋር እንደተነጋገረ ማቴ.17÷2
14. እንደገና በዕለተ ምጽአት መጥቶ ወንጌል ያስተምራል ሚል.4÷5
15. በሰማእትነት ይሞታል ከ3ቀን በኋላ ይነሣል ራእ.11÷3-11

ልደቱ ታኅሣሥ 1 እርገቱ ጥር 6 ስንክ ይመልከቱ የነቢዩ ረድኤቱና በረከቱ ከሁላችን ጋር ይደር።አሜን።

ምዕራፍ 2 ቊጥር 3

ሐምሌ 2 ቀን የሐዋርያው የቅዱስ ታዴዎስ እረፍት

ቅዱስ ታዴዎስ በሐዋርያት ዝርዝር በማቴዎስ እና በማርቆስ ወንጌል ታዴዎስ (ልብድዮስ) ተብሎ ሲጠራ በሉቃስ ወንጌል የያዕቆብ ይሁዳ ማቴ.10÷1-4 ማር.3÷13 በሐዋርያት ሥራ ደግሞ የያዕቆብ ልጅ ይሁዳ ይለዋል የሐዋ.1÷13 የጌታችን ወንድሞች ከተባሉት መካከል አንዱ ነው:: በ4ቱ የሐዋርያት ዝርዝር የአሥረኛ ቦታ ይዞ ይገኛል:: በቤተ ክርስቲያን እውነት መሠረት የታዴዎስ አገረ ስብከቱ ሶርያ ነው:: ከኢየሩሳሌም 150 ኪ.ሜ እርቀት ላይ ይሆናል:: ጴጥሮስ ለሐዋርያት እንደ አባት የሚታይ በመሆኑ ታዴዎስን ወደ አገረ ስብከቱ ለማድረስ አብሮት ተጉዞ ነበር:: በከተማዋ አጠገብ ሲደርሱ አንድ ሽማግሌ አገኙ እና ቅዱስ ጴጥሮስ ጠጋ ብሎ እባክዎ የምንበላው ነገር ይስጡን በማለት ጠየቃቸው እኛ ም ሽማግሌ ደግ ስለነበሩ ከቤቱ እስከ አመጣላችሁ ድረስ በሮቹን ጠብቁልኝ ብለው ወደ መንደር ገቡ ሁለቱ ሐዋርያት የገበሬውን ደግነት ተመልክተው ታዴዎስ ጠምዶ ሲያር ቅዱስ ጴጥሮስ መዝራት ጀመረ «ታዴዎስ ቀነተ ከመ ይህርስ ገራህተ ወጴጥሮስ ዘራዓ ሠላሣ አትልምተ በቁለ ሶቤሃ ወፈረየ ሰዊተ ሰብአ ሀገር አንከሩ እስመ ርዕዩ ዘንተ» እንዳለ ደራሲ «የተዘራው እህል በአንድ ቀን በቅሎ አሸቶ ገበሬው ምግብ ይዞ ሲመለስ ጠበቀው ይህንን ታላቅ ተዓምር የተመለከተው ገበሬ ባየው ነገር ሁሉ እየተደነቀ ሁለቱንም ሐዋርያት እናንተ ከሰማይ የወረዳችሁ አማልክት ናችሁን ብሎ ጠየቃቸው እነርሱም የመጡበትን ምክንያት እና አገር አስረዱት ወንጌልንም ሰበኩለት ገበሬው በአድናቆት እሽቱን ታቅፎ ለሚስቱ ሊያሣይ ወደ ቤቱ ሮጠ ለከተማውም ሰዎች ነገረ ሰዎችም ገርሟቸዉ ከበቡት ርሱም ያየውንና የሰማውን ተረከላቸው ከዚህም በኋላ ቅዱ ጴጥሮስ ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ የከተማዋ መኳንንትም ነገሩ በሰሙ ጊዜ ይህ ከ12 አስማተኞች ወገን ሳይሆን አይቀርምና ወ ከተማችን እንዳይገባ ምን እናድረግ ተባባሉ:: ከመካከላቸው አን እነዚህ 12ቱ አስማተኞች ዝሙትን ይፈጽማሉና ዘማዊት ሴ

በከተማችን በር እናቁም ብሎ ስለመከራቸው በከተማቸው በር መግቢያ ላይ የታወቀች ዘማዊት አድረገው አቆምዋት ሐዋርያው ታዴዎስ ገጠር ገጠሩን ሲያስተምር ውሎ ወደ ማታ ወደ ከተማዋ ሲመጣ ያቺን ዘማዊት ሴት በከተማው በር ቆማ አያት የምታደርገው ሁሉ የሚያፀይፍ ነበር:: ያን ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ጸለየ በዚህ ሰዓት ወደ አየር ወጥታ በነፋስ አውታር ተንጠለጠለች የሐገሩ ሰዎችም በሚያዩት ነገር እስኪገረሙ ድረስ ትጮኽ ነበር:: ርእሱም ወደ ከተማዋ ገብቶ ወንጌልን መስበክ ጀመረ ያቺንም ሴት ከተንጠለጠለችበት አውርዶ አሳምኖ በማጥመቅ በቤቷ የክርስቲያኖችን ጉባዔ መስርቷል በከተማዋ ውስጥም እያስተማረ ለአያሌ ቀናት ሰነበተ አንድ ቀን ባለፀጋ መንግሥቱ ሰማያት ከሚገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ብታልፍ ይቀላል እያለ ሲያስተምር አንድ ባለፀጋ ሰማና በአጠገቡ ወደ ሚያልፉት የግመል ነጋድያን እያመለከተ እስኪ የተናገርከውን አድርገህ አሳየኝ በማለት ጠየቀው ሐዋርያው ታዴዎስም አንድ ብረት አንጣሪ ክርስቲያን ወዳጅ ነበረውና መርፌ ሰርቶ እንዲያመጣለት ላከበት ያም ወዳጅ የጠቀመው መስሎት ቀዳዳውን አስፍቶ ሰጠው ታዴዎስ ግን ቀዳዳውን እንደሌላው መርፌ እንዲሆን አስደርጉ ስመ እግዚአብሔርን ጠርቶ ላመነ ሁሉ ይቻላል አለውና ግመሏን በመርፌ ቀዳዳ አሾልኮ አሳየው በዚህም የተነሣ በዙሪያው የነበሩት ሁሉ በትምህርቱ አመኑ ሐዋርያው ቅዱስ ታዴዎስ ከሦርያ ከወጣ በኋላ በፐርሺያ አወራጃዎች ሲያስተምር ቆይቶ ሐምሌ 2 ቀን በሰማዕትነት አርፏል:: አስቀድመን በሐዋርያው ቶማስ ታሪክ እንዳየነው ኤዴሳ (ኡር) በቶማስ ደቀመዝሙር በታዴዎስ (ከሰባ ሁለቱ አርድኢት ወገን መሆኑ ነው) ስብከትና በንጉሥ አብጋር ኡካማ ጥረት ያመነች ከተማ በመሆኗ ሐዋርያው ታዴዎስ በዚህች አገር ሰብኮ ቢሆን ኖሮ መልካም አቀባበል በጠበቀው ነበር:: ስለዚህም ሐዋርያው ታዴዎስ የሰበከው በኤዴሳ ነው ሰማለት ያስችግራል:: ምንአልባት ከተማዋ ታዋቂ የንጉሥ መናገሻ በመሆኗ

አካባቢው ግዛቷ በሙሉ በስሟ ተጠርቶ ሊሆን ይችላል። ለምሳሌ አንዳንድ ጊዜ የእስራኤልን ምድር እየሩሳሌም እንደምንለው ማለት ነው። ሐዋርያው ታዴዎስ በፐርሺያ በሰፊው ማስተማሩንና በሰማዕትነት ያረፈውም በዚያ መሆኑን የቤተክርስቲያን ሊቃውንት ተስማምተውበታል ስንክ.ሐም.2 ገድለ ሐዋርያት ገጽ251 -254 ትንሣኤ 104- 178 ገጽ 6 ይመ. አጽሙ የፈለሰበት ሐም.29 ቀን ነው። የሐዋርያው ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር አሜን።

ምዕራፍ 3 ቁ.4

ታህሣሥ 3 ቀን በአታ ለማርያም

መሠረተ ቃል « እበውእ ቤተከ ምስለ መባዕየ ውእሁብ ብጽዓትየ ዘነበብኩ በአፉየ ዘእቤ በከናፍርየ አመ ምንዳቤየ መባዬን ይዤ ወደ ቤትህ እገባለሁ። በአፌ የተናገርኩትን ስእለቴንም እሠጣለሁ በመከራዬ ጊዜ በከንፈሮቼ እሠጣለሁ ያልሁትን።» መዝ 65 ÷13፣14 የነቢዩ የሳሙኤል እናት ነቢይት ሐና በእግዚአብሔር ፊት የተሳለችው ስዕለት ይህ ነበር። ስለዚህም ሳሙኤልን በወለደች ጊዜ የጡት መጥባቱን ወራት ሲጨርስ ወደ ቤተ መቅደስ አስገባችው። በዚያው አድጓል። ኋላም የእግዚአብሔር ካህን ሆኖአል መጽ. ሳሙ. ቀዳ. 1÷1-28። በዚህ አንጻር ቅድስት ድንግል አመቤታችንን የወለዱ ቅዱስ ኢያቄምና ቅድስት ሐና ልጅ በማጣታቸው ምክንያት በሐዘን ሳሉ እግዚአብሔር አምላካችን ልጅ ቢሠጠን ለእርሱ አገልጋይ እናደርገዋለን ብለው ተስለው ነበርና አመቤታችን በተወለደችላቸው ጊዜ ጡት የመጥባትዋ ወራት ሲፈፀም ወስደው ለቤተ እግዚአብሔር ሰጡአት ይህም የሆነው ታህሳሥ 3 ቀን ነው። በዚህ መሠረት (በአታ) ወደ ቤተ እግዚአብሔር መግባትዋ በቤተክርስቲያን በዓል ሆኖ ሲከበር ይኖራል። እመቤታችን ከዚህ ጊዜ ጀምሮ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለደናግለ እስራኤል በተወሠነው ህግና ሥርዓት እየተጠበቀች አድጋለች።

እመቤታችን መዋዕለ ጥብ እስክታደርስ ድረስ ባባት እናቷ ቤት 3 ዓመት ተቀመጠች።

ከዚያም በኋላ በ3 ዓመት ግዕዘ ሕጻናትን ፈጸመች አበ እመ እያለች ትጫወት ጀመር እነርሱም ከእንግዲህ ወዲህማ ከስእለት መሳላት ይሆንብን የለምን ወስደን እንስጥ ብለው ይዘዋት ወደ ቤተ መቅደስ ሲሄዱ ዘካርያስም ሕዝቡን ሠብስቦ ጉባዔ አድርጐ ሲያስተምር ቆያቸው። ከዚያም ደርሰው እነሆ ተቀበሉን አሏቸው። እነርሱም እንቀበላለን ብለው ቢያዩዋት ከፀሀይ 7 እጅ አብርታ ከመብረቅ 7 እጅ አስፈርታ የምታበራ ዕንቁ ባሕርይ መስላ ታየቻቸው። እነርሱም እኛ ይህችን የመሰለች ፍጡር ምን እናደርጋታለን ምን እናበላታለን ምን እናጠጣታለን ምን እናነጥፍላታለን ምን እናደርግላታለን ብለው ሲጨነቁ እመቤታችን እግዝዕትነ ማርያም መንፈሳዊ ረሃብ ተነስቶባት ምርር ብላ አለቀሰች ያን ጊዜ መላኩ ህብስትና ወይን ይዞ ረቦ ታየ ሕዝቡም ዘካርያስን አባታችን ይህ የወረደው ክብር ላንተ እንደሆነ ተነስተህ ታጥቀህ እጅ ነስተህ ሰግደህ ተቀበል አሉት።

ዘካርያስም እሺ ብሎ እጅ ነስቶ ሠግዶ እቀበላለሁ ብሎ ሲያይ ወደ ሰማይ አራቀው መጠቀ ከሕዝቡም እያንዳንዱ እየተነሱ እንቀበላለን ብለው ቢያዩ ወደ ሰማይ ራቃቸው መጠቃቸው።

ከዚያም በኋላ ዘካርያስ ሐናን ጠርቶ ለናንተ ለእንግዶች የወረደ ክብር እንደሆነ ሕፃኒቱን ይዘሽ ወደዚያ ፈቅ ብለሽ ተቀመጪ አላት። ርሷም ሕፃኒቷን ይዛ ወደዚያ ፈቅ ብላ ተቀመጠች። መልአኩም ከራሳቸው ላይ ረቦ አልወርድም አለ። ሁለተኛም ዘካርያስ ሐናን ጠርቶ አምላክ እስራኤል የሚያደርገውን ነገር የሚያውቅ የለም ሕፃኒቷን ከዚያው ትተሽ አንቺ ወደ እኔ ነይ አላት። እንደዚህም ማለቱ በልጅሽ ክብር አደለሽ ሲላት ነው። ርሷም እሺ ብላ ሕፃኒቷን ከዚያ ትታ ወደ እነሱ ሄደች ያን ጊዜ መልአኩ ፋኑኤል ወርዶ 1 ክንፉን ጋርዶ 1 ክንፉን አጐናጽፎ ህብስቱን

አብልቷት ወይኑን አጠጥቷት እመቤቴ ሆይ መንገድ ባስመታሁሽ ማሪኝ ብሎ የብርሃን መሶብ የብርሃን ጽዋ ይዞ ወደ ሰማይ አረገ። ሕዝቡም የምግቧማ ነገር ከተያዘ ከሰው ጋር ምን ያጋፋታል ቦታዋ ከቤተ መቅደስ ይሁን እንጂ ብለው ዙፋኑን ዘርግተው ምንጣፏን አንጥፈው ተቀበሏት ይኸውም የተደረገው የታኅሣሥ በአታ አለት ነው።

አመ ሠሉስ ለታኅሣሥ በአታ ለማርያም እንዳለ መቅድመ ተአምር እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም ኅብስት ሠማያዊ እየተመገበች ስቴ ሕይወት እየጠጣች ከመላእክት ጋር እየተጫወተች 12 ዓመት በቤተ መቅደስ ተቀመጠች። ከመዝ-ነበርኪ ፲ተ ወ፪ተ ዓመተ እንዘ ትትናዘዚ እምኅበ መላእክት ስቴኪኒ ስቴ ሕይወት ውእቱ ወመብልኪኒ ኅብስት ሰማያዊ (እንዳለ ቅዱስ ያሬድ)

እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም በቤተ መቅደስ ሳለች ትበላው የነበረ ህብስት ሰማያዊ ትጠጣው የነበረ ስቴ ሕይወት ከሰማይ የተገኘ ነው ቢሉ በገበሬ እጅ ያልተዘራ በቤተ ሰብ እጅ ያልተሠራ በእግዚአብሔር እጅ የተፈጠረ ያማረ የተመረጠ ነው እንጂ።

አ ድንግል አኮ ህብስተ ምድራዌ ዘተሴሰይኪ አላ ህብስተ ሰማያዌ እምሰማየ ሰማያት ዘበሰለ አ ድንግል አኮ ስቴ ምድራዊ ዘሰተይኪ አላ ስቴ ሰማያዌ እምሰማየ ሰማያት ዘተቀድሣ (እንዳለ አባ ሕርያቆስ)

እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም በቤተ መቅደስ ሳለች አይሁድ ተሠብሥበው መከሩ። ምክሩስ እንዴት ነው ቢሉ ቀደም ሳሚናስ ሙቶ የተነሣ ዕለት የነገረንን ነገር እረሳችሁት ሰማይ ምድርን እመቅ አየርን የፈጠረ አምላክን ትወለዳለች ብሎ ነግሮን አልነበረምን? የኢያቄምና የሐና ልጅ እኛን እስከመቼ ድረስ ባሮች አድርጋ ትገዛናለች። ያ አምላክ የሚባለውን ሳትወልድ ይኸን ጊዜ ገድላችሁ እውሃ ጣሏት ብለው ሰዎችን ሰደዷቸው። እነርሱም

እንገላለን ብለው ቢሄዱ ቤተ መቅደሱ 4 ማዕዘን እሳት ሆኖ መላእክትም ሰይፍ ሰይፋቸውን መዘው ረበው ታዩአቸው። እነርሱም እርሷንስ እሳት ፈጃት ብለው ተመልሠው ወደየቤታቸው ሄዱ። በነጋውም አይሁድ በቤተ መቅደስ ሲደርሱ እመቤታችን እግዝእትነ ማርያምን ደህናዋን አዩአት። ተመልሠው ሄደው እነዚያን የላኳቸውን ሰዎች ጠርተው ምነው ገድላችሁ ከውኃ ጣሏት ብለናችሁ አልነበረምን? ምነው ትታችኋት መጣችሁ? አሁንም ሂዳችሁ ግደሉና ከውሃ ጣሏት ብለው ሰደዷቸው። እነርሱም እንገላለን ብለው ቢሄዱ መንገዳቸው ዱር ገደል ባህር ሆኖ ቆያቸው። ተመልሠው ሄደው ቢነግሯቸው ይህን ሁሉ የምትጫወትብን በአስማቷ አይደለምን የእሷን አስማት የሚያጠፋ አስማተኛ እንፈልግ እንጂ ብለው እየራሳቸው ተበታተኑ መጥቁል የሚባል አስማተኛ በምትሐት መጫኛ የሚያቆም አገኙ። ከዚያም ደርሠው በሐናና በኢያቄም በኛ መካከል ትፈርድብን ብለን መጥተናል እነርሱ ጌቶች እኛን ባሮች አድርገው ቢቀሩ ስረይ ይሰርያሉ አሉት።

ፍታህ ማዕከሌን ወማዕከለ ኢያቄም ወሐና (እንዳለ በነገረ ማርያም) ከነሳቸው የበለጠች ልጃቸው አስማተኛ መቅደሳችንን እሳት መንገዳችንን ዱር ገደል ባህር እያደረገች አስቸግራናለችና እሷን ታጠፋልን ብለን መጥተናል አሉት።) ርሱም ይህማ ምን ይቸግረኛል እግዚአብሔርን ቅሉ እረ አዘዋለሁ ና ብለው ይመጣል፤ ሂድ ብለው ይሄዳል ዋጋዬንማ ከሠጣችሁኝ እሺ እርሷንስ አጠፋላችኋለሁ አላቸው።

ለእግዚአብሔር አነ እመልኮ ከመገብር እመ አብሎ ሑር የሐውር (እንዳለ በነገረ ማርያም) እነርሱም ርሷንማ ካጠፋህልን ዋጋሕንስ እንካ ተቀበለን ብለው 30 ምዝምዝ ወርቅ 30 ብር 40 በግ 70 ፍየል 60 ጊደር 300 አልባሳት አድርገው ሠጡት። መልአ ቤቶ ወርቀ ወብሩረ ወአልባሳተ ቀጠንት ዘአልቦ ጎልቍ ወመስፈርት (እንዳለ በነገረ ማርያም)

ልጅስ ትወልዳለችን ቤት ትሠራለችን ብለው ከእስራኤል ወገን እኔ እጠብቃታለሁ እኔ አኖራታለሁ የምትል ሰው በላ ተናገር አሉ።

ይህች በቤተ መቅደስ ተደላድላ ተቀማጥላ ያደገች ምን ታደርግልን ምን ትፈጥርልን ብለው ሲጨነቁ ኋላ የእኛ ልጅ እንዲያውን ትቀራለችን ብለው ሚስት ለማግባት የደረሱትን ሚስቻቸውን የፈቱትን ሚስቶቻቸው የሞቱባቸው 1985 በትሮች ሰብስቦ ዘካርያስ ከቤተ መቅደስ አግብቶ ሲጸልይበት አደረ፤ በነጋው አውጥተው ቢያዩት የዮሴፍ በትር አብባ አፍርታ ዕቀባ ኦ ዮሴፍ ለማርያም ፍሀርትከ የሚል ደብዳቤ ተጽፎበት ጫፏም ላይ የስንዴ ዘለላ የወይን ዘለላ አፍርታ ተገኘች። ዮሴፍ ታድስሀል ላንተ ደርሳሃለች ከቤትህ ወስደህ ጠብቃት አሉት።

ዮሴፍም የሚጠብቃት የሚያኖራት አገኛችሁላት አላቸው ዮሴፍስ ስለምን እንዲህ አላቸው ቢሉ ዮሴፍ እራሱ ተመልጦ ዓይኑ አመጭምጮ ጀርባው ጉብጦ ነበርና ስለዚህ እንዲህ አላቸው አንድም ዮሴፍና እመቤታችን ቤተ ዘመድ ነበሩና ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት ዳግመኛ ሙሴ ሕግ ሰርቶ ነበርና ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት ታሪክ ለሰለጻኣድ 5 ሴቶች ልጆች ነበሩት። እነርሱም ግብጽ ወርደው ርስት ሲካፈሉ አቤት ጌታችን ሆይ እግዚአብሔር ያሳይህ ፍትህ ይገለጥልህ ቀድሞ አባታችን ርስት የሚካፈልልን ወንድ ልጅ አልወለደልንም ዛሬም እኛም ርስት የሚካፈል ወንድ ልጅ አጥተን ርስታችንን ተነቅለን ልንቀር ሆነ ብለው ለኢያሱ ቢነግሩት ርሱም ቆዩ ሱባዔ ገብቼ ከእግዚአብሔር ዘንድ ነገር አግኝቼ እነግራችኋለሁ ብሎ ሱባዔ ቢገባ በ3፡ በ3 ትውልድ እያጋባሃቸው ባሎቻቸው ተካፍለዋቸው ይኑሩ የሚል አግኝቷል (ኢያ. 17÷3 ፣ ዘኁ. 27÷1-11፣ 1ኛ ዜና. 7÷15) ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት ዳግመኛም በጽርዕ በሜዶን በፋርስ በባቢሎን ወንዱ በጦር አልቆ ሴቱ በዝቶ ይኖር ነበር እነዚህም ሴቶች ዘማዊ በሆኑ ጊዜ በዲንጋይ ወግረው በሽመል ቀጥቅጠው በጦር ወግተው ይገድሏቸው ነበርና እነርሱም አቤቱ ከጥል ከስድብ ከሞት

አድነህ ገንዘባችንን ሰብሰን ገንዘባችንን በልተን እንኖራለን ሲሉ 7 ሴቶች ልጆች አንድ ጉብዝ አግብተው ይኖሩ ነበር።

ወሰብኡ አንስት አኃዛ ፎደ ወሬዛ ልብሰ ዚአነ ንሰብስ ወእክለ ዚአነ ንበልዕ አላ ይሰመይ ስምከ በላዕሌነ ዘአድኀንከነ እምፅዕለት በመጽሐፈ ነቢያት ደጉች ናቸው ቀድሞም መንፈሳዊ ነገር እንጂ ሥጋዊ ነገር አልተናገረም ሰብኡ አንስት የተባሉት ምእመናን ናቸው ፎዱ ወሬዛ የተባለው ጌታችን እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ልብሰ ዚአነ ንሰብስ ማለታቸው በጥምቀት ብርሃን ሰብሰን ብርሃን ተጐናጽፈን እንኖራለን ሲሉ ነው።አላ ይሰመይ ስምከ በላዕሌነ ማለታቸው ክርስቶስ ተብለህ ክርስቶሳውያን አሰኘህን ሲሉ ነው። ዘአድሐንከነ እምፅዕለትነ ማለታቸው አግብርተ ዲያብሎስ ከመባል አዳንከን ሲሉት ነው (ኢሳ.4÷1) መንፈሳዊ ነገር የሚያሰኘው ይህ ነው ዳግመኛም አበው ሕግ ሠርተው ነበርና ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት አንድም ዮሴፍና እመቤታችን ቤተ ዘመድ ነበሩና መከራ ከዘመድ ጋር እንጂ ከባዕድ ጋር አይቻልም ሲሉ ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት ከዚህም በኋላ እመቤታችን እግዝእትነ ማርያም ግብፅ ወርዳ 3 ዓመት ከመንፈቅ ተሰዳ ሳለ ዮሴፍም አብሮ ተሰዶ መከራዋን ይቀበላል ልቦናዋን ያረጋጋል ሲሉ ስለዚህ ለዮሴፍ አስጠበቋት ይኸውም ከአብርሃም እስከ እመቤታችን 44 ይሆናል ከአዳም አብርሃም 20ውንና 44ቱን ቢገጥሙት 64 ይሆናል ቅዱስ ኤፍሬምም የውዳሴ ማርያምን ቁጥር በ64 መድረሱ ስለዚህ ነው ከአሁድ እስከ አርብ መጀመሪያው ድረስ ቢቆጥሩት 49 ይሆናል ይኸውም ጌታችን ሲሰቀል የእመቤታችን ዕድሜ 49 ነበረ ማለት ነው ከአርብ ውዳሴ ማርያም ሁለተኛው አንስቶ እስከ ቀዳሚት መጨረሻ ቢቆጥሩ 15 ይሆናል በዮሐንስ ቤት 15 ዓመት ኖራለችና 49 እና 15= 64 ይሆናል (ዮሐ 19÷26-27) የእመቤታችን ዕድሜ ይህ ነው። ረድኤቷና በረከቷ በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ቍ. 5. በዚህ ዕለት ከሰባቱ ሊቃነ መላእክት አንዱ የሆነው የፋኑኤል የበዓሉ መታሰቢያ ነው

ራዕ.15÷8 ይህ መላክ ሰይጣናትን ከሰዎች ልጆች አስወጥቶ የሚሰድና ንስሐ ገብተው የዘለዓለም ሕይወት እንዲወርሱ የሚያድንና የሚረዳ መላክ ነው ሄኖክ 10÷8 ና 15 መላኩ ፋኑኤል ጸዋሬ መና ነው ነብዩ ኤልያስ ከኤልዛቤል ተጣልቶ ነፍሱን ሊያድን አንድ ቀን ያህል መንገድ በምድረ በዳ ሄደ መጥቶም ከክትክታ ዛፍ በታች ተቀምጦ ሳለ የተጋገረ እንጉቻና በማሠሮ ውኃ አምጥቶ የመገበውና ያጠጣው ከተኛ በኋላ ከእንቅልፉ ቀስቅሶ የምትሔድበት መንገድ ሩቅ ነውና ተነሣና ብላ ብሎ የመገበው ቅዱስ ፋኑኤል ነው 1ነገ. 19÷3-8 እንዲሁም እመቤታችንን ጎብስት ሰማያዊ ወይን ሰማያዊ እያመጣ ይመግባት የነበረውና እንዲሁም በቅዱሳን አባቶች ገዳማዉያን ለነ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ለሌሎችም ባሕታዉያን መና ያወርድላቸው የነበረው ቅዱስ ፋኑኤል ነው።

ለእግዚአብሔር ምስጋና ይሁን እኛንም በፋኑኤል አማላጅነት ይማረን በረከቱም ከእኛ ጋር ለዘላለሙ ይኑር አሜን።

ሰላም ለሚመትከ እም እግዚአብሔር በዲዮ፡ ማዐርገ ጸሎት ትኩን ወሰይጣነ ውዴት ሰዳዴ፡ ፋኑኤል ንሥአኒ ዘማኅሌትየ ቡዓዴ፡ ከመ ይንሥአ፡ ረባሑ መካልይ መፍዴ፡እለ ይለቅሑ ወርቆሙ በርዴ።

ምእራፍ 4 ቍጥር 6

ጥር 4 ቀን ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ ነው

ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ ብዙ ስሞች ያሉት ሐዋርያ ነው።

1. ጌታ ይወደው የነበረ(ፍቁረ እግዚእ) በሕይወቱና በኑሮው ጌታን ለመምሰል ይጥር ስለነበር ጌታ ይወደው ነበር። በቤተክርስቲያን ትውፊት እንደሚነገረው አንድ ቀን ጌታችን መታጠቂያውን ፈትቶ ባስቀመጠበት ወቅት አንሥቶ በመታጠቁ ፍትወት ሥጋዊ ወደማዊ ጠፍቶለት ኑሮው እንደመላእክት ሆኖለታል።

2. ወልደ ዘብዴዎስ የታላቁ ያዕቆብ ታናሽ ወንድም ስለሆነና አባቱ ዘብዴዎስ ስለሚባል ዮሐንስ ወልደ ዘብዴዎስ ተብሎ ይጠራል።
3. ወልደ ነጐድጓድ ለጌታችን ባለው ኃይል ቅንዓትና ከወንድሙ ጋር ሆነው ባሳዩት የኃይል ሥራ ጌታችን ወልደ ነጐድጓድ (ቦኤኔርጌስ) ብሏቸዋል ማር 3÷17 ሉቃ 9÷49-54 በተጨማሪም የትምህርቱ ጥልቀት ኃይልና የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነት በመግለጡ ወልደ ነጐድጓድ ተብሎአል።
4. ነባቤ መለኮት(ታኦጐሎስ) ነገረ መለኮትን በበለጠ አምልቶ አስፍቶ አልቆ አጥልቆ በማስተማሩ ነባቤ መለኮት ተሰኝቷል።
5. አቡቀለምሲስ ቃሉ የግሪክ ሲሆን (ባለ ራእይ) ማለት ነው። ኃላፊያትንና መጻሕፍትን በራዕዩ ስለገለጠ ዮሐንስ አቡቀለምሲስ ተብሏል።
6. ቍጹረ ገጽ (ፊቱ በሐዘን የተቋጠረ) በዕለተ ዓርብ በእግረ መስቀሉ ተገኝቶ የጌታችን መከራ መስቀል በማየቱ ከዚያች ዕለት ጀምሮ ፊቱ በሐዘን ተቋጥሮ ይኖር ስለነበር ይህ ስም ተሰጥቶታል።

የቅዱስ ዮሐንስ ሃገሩ በገሊላ አውራጃ ነው ከወንድሙ ከቅዱስ ያዕቆብና ከአባቱ ከዘብዴዎስ ጋር ዓሣ እያጠመደ ይኖር ነበር የቤተክስቲያን ትውፊት እናቱ ማርያም እንደምትባል እና ከ36ቱ ቅዱሳት አንስት አንዲ እንደነበረች ይገልጣል ማቴ. 27÷55

ቅዱስ ዮሐንስ ጌታን በመከራው ሰዓት ሳይሸሽ እስከ አግረ መስቀል የተከተለ ሐዋርያ ነው። እንዲያውም በዚች በዕለተ ዓርብ ያየው የጌታ መከራ ትዝ እያለው ተረፈ ዕድሜውን የፈጸመው በዕንባ ነው። የተጠራው ገና በወጣትነት ዕድሜው ሲሆን በዚህ ምድር ላይ የኖረው ለ99 ዓመታት ያህል ነው።

ቅዱስ ዮሐንስና እመቤታችን

ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ ጌታን እስከ እግረ መስቀሉ በመከተሉ ለክርስቲያኖች የእመቤታችንን እናትነት ከጌታ ተቀብሎአል። ዮሐ 19÷25-27። እመቤታችን ከዮሐንስ ጋር 16 ዓመት ተቀምጣ በ49 ዓ.ም ዐርፋለች። ከዚያም በኋላ በሦስተኛው ቀን እንደ ልጇ ተነሥታ ዐርጋለች ቅዱስ ዮሐንስ ርቆ ያልሄደው ርሷን የመጠበቅ አደራ ስለነበረበት ነው።

ቅዱስ ዮሐንስና የጌታ ሥዕል

ለጌታ ሥዕል ምንጭ ከሆኑት አንዱ ዮሐንስ ወንጌላዊ ነው። ጌታ በተሰቀለበት ዘመን የሮማ ንጉሥ የነበረው ጢባርዮስ ቄሣር ከ14-37 ዓ.ም ልጁ በሽተኛ ስለነበር የጌታን የማዳን ሥራ እየሰማ እነ ጲላጦስ የጻፉለትንም ደብዳቤ እየተመለከተ ከዚያ ደግ ሰው መቃብር ልጄን ወስዶ ማን ባዳነልኝ እያለ ይመኝ ነበር። በመጨረሻም ልጁን ወስደው በጌታ መቃብር ላይ ሲያኖሩት ከሕመሙ ስለተፈወሰለት ለጌታ ያለውን ፍቅር ለመግለጥ የጌታን ስዕል የሚስልለት ሰው ሲያፈላልግ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድን ተገናኘ ልክ በዕለተ ዓርብ እንዳየው አድርጐ ሥሎ ሰጠው።

ዮሐንስ ወንጌላዊ እመቤታችን ካረፈች በኋላ ወደ ታናሺ እስያ ሄዶ አስተምሯል ዋና መንበሩን በኤፌሶን አድርጐ በተለይ በዚያ ዘመን ከአውሮፖ ወደ መካከለኛው ምስራቅ በሚወስደው መንገድ ዳር በተቆረቆሩት ከተሞች እየተዘዋወረ አብያተ ክርስቲያናትን በማስተከል ጳጳሳትን በመሾም የወንጌልን ብርሃን አብርቶላቸዋል።

በመጨረሻም በጭካኔው በሚታወቀው በንጉሥ ድምጥያኖስ ዘመን ከ81-96 ዓ.ም ወንጌል በማስተማሩ የተነሣ በጣዖት አምላኪዎች ተከሶ ለፍርድ ከቀረበ በኋላ በፍል ውሃ ተሰቃይቶ በፍጥጥም ደሴት ግዞት ተፈረደበት ራዕዩን ያየውና የጻፈውም በዚያ ቦታ ነው ቅዱስ ዮሐንስ ድምጥያኖስ (በ96 ዓ.ም) ሲገደል ከግዞት ተመልሶ ሦስቱን መልእክታቱንና ወንጌሉን እንደጻፈ ይነገራል።

ቅዱስ ዮሐንስ ከሐዋርያት ሁሉ ይልቅ ረዥም ዕድሜ (ወደ 99 ዓመት) በምድር ላይ የቆየ ሐዋርያ ነው። ከሐዋርያት ቀድሞ ያረፈው ታላቅ ወንድሙ ቅዱስ ያዕቆብ ሲሆን ከሐዋርያት መጨረሻ ከዚህ ምድር የተለየው የቅዱስ ያዕቆብ ወንድም ቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ ነው። አስቀድሞ ጌታ በገባለት ቃል ኪዳን መሠረት (ዮሐ 21 ÷22) ዮሐንስ ሞትን አልቀመሰም ። ነገር ግን እንደነ ኤልያስና ሄኖክ ሞትን እንዳያይ እግዚአብሔር ወደ ብሔረ ሕያዋን ወስዶታል። መስከረም 4 ልደቱ 29 ኤፌሶን ገብቶ ያስተማረበት 30 ከወንድሙ ያዕቆብ ጋር የተመረጠበት ጥር 4 ያረገበት ነው የሐዋርያው ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምዕራፍ 5 ቁጥር 7

መጋቢት 5 ቀን የአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ዕረፍት

አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ አገራቸው ግብጽ ልዩ ቦታቸው ንሂሳ ይባላል። አባታቸው ስምኦን እናታቸው አቅሌስያ ናቸው አባትና እናታቸው የተገኙት ከደጋጐቹ ምእመናን ነው ልጆቻቸው እንደ አያቶቻቸው በእግዚአብሔር ፊት ደጋጐች ነበሩ። የአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ እናት አቅሌስያ መካን ሆና ልጅ ስለአጣች እያለቀሰች ሠላሳ ዓመት ኖረች ንጽሕናን የሚወድ ልጅ ስጠኝ እያለች በሥዕለ ሥላሴ ተማፀነች እግዚአብሔርም ክብሩ ከፍ ያለ ልጅ ትወልጃለሽ አላት። ከዚህ በኋላ አቅሌስያ በመጋቢት 29 ቀን ፀነሰች በታኅሣሥ 29 ቀን ደም ግባቱ ያማረ ልጅ ወለደች ኢሳ.65÷22፣49÷6 መልአኩ ቅዱስ ገብርኤልም በሰው አምሳል መጥቶ የዚህ ልያሽ ስሙ ገብረመንፈስ ቅዱስ ይሁን አላት ከዚያ ጊዜ ጀምሮ መልአኩ እንዳወጣላቸው ገብረ መንፈስ ቅዱስ ተብለው ተጠሩ። በዚያም ቀን ሕፃኑ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ተነሥተው ከእናታቸው ጭን ወርደወ ለእግዚአብሔር ሦስት ጊዜ ሰገዱ ምስጋናም አቀረቡ ከአምስት ዓመት በኋላ እግዚአብሔር መልአኩ ቅዱስ ገብርኤልን ሕፃኑን ከእናቱ ክንድ ተቀበል ብዙ ገዳማውያን ወደ አሉበት ገዳም ውሰድና አብረህ አስቀምጠው

አበምኔቱንም (የገዳሙ አለቃ) ሕፃኑን ከበር አንስተህ ከእናንተ ዘንድ አኑረው ስለ ልብሱ ስለ ምግቡ አታስቡ ሕፃኑ የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ነውና ምግቡም መንፈሳዊ ነው ብለህ ንገረው ብሎ አዘዘው መልአኩም ሕፃኑን ወደ እግዚአብሔር አቅርቦ ከእግዚአብሔር ቡራኬ እንዲያገኙ አደረጋቸው::

ከዚያም መልአኩ ከእግዚአብሔር እንደ ታዘዘው አባ ዘመደ ብርሃን ወደ ሚባል መምህር ዘንድ ወስዶ አስቀመጣቸውና ከዘመደ ብርሃን መዝሙረ ዳዊትንና ሌሎችን የቤተክርስቲያን መጻሕፍት እየተማሩ አደጉ ትምህርታቸውንም ከጨረሱ በኋላ አባ አብረሃም ከሚባሉ ጳጳስ ዲቁና ተሾሙ ከዚያም አመነኮሱዋቸውና የቅስና ስልጣነ ክህነት ተቀበሉ በዖም በጸሎት በብዙ አገልግሎት ተወስነው በገዳም ብቻቸውን ኖሩ እንደ ሐዋርያትየተአምራትና የፈውስ ሀብት ተሰጣቸው ስለዚህም አጋንንትን ሲያወጡ ድውያንን ሲፈውሱ ለምጻሞችን ሲያነጹ መኖራቸው ተጽፎዋል በእግዚአብሔር ትዕዛዝ በበረሀ ሲኖሩ አንበሶችና ነብሮች አብረዋቸው ሲኖሩ ነበር አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ዕድሜያቸው 300 ዓመት ሲሆን ከእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ከተቀበሉ በኋላ ወደ ኢትዮጵያ ሂድ በዚያ ከደይን የምታወጣቸው ነፍሳት አሉ አላቸው ከዚያም በኋላ ወደ ኢትዮጵያ መጡ በመልአኩ በቅዱስ ገብርኤል እየተመሩ አክሱም ደረሱ ያን ጊዜ ንጉሥ ላሊበላ ጋር በላስታ ሮሃ ተገናኝተው ላለ ንጉሡ አብያተ ክርስቲያናትን እየባረኩና የሀገሩን ሕዝብ እያስተማሩ ይቀመጡ ቢላቸው እግዚአብሔር ያዘዘልኝ ቦታ የደብረታቦር አምሳል በሆነው በዝቋላ ነው ብለው ተነሱ ንጉሡም ከርሳቸው ጋር አብሮ ሄደ ከደረሱም በኋላ በጣታቸው እየአመለከቱ በቅድስት ድንግል ማርያም ስም አዳዱ በተባለው ቦታ ከቋጥኝ ድንጋይ ቤተክርስቲያን ሰርተህ ተመለስ በኋላ ዘመን በስምህ ቆፍቱ በሚባል ቦታ ላይ ቤተ መቅደስ ይሰራል ብለው ነገሩት ንጉሡም ቦታቸው ዳሩ እሳት መካከሉ ገነት እንዲሆን ወስኛለሁ ብሎ ተመለሰ በ97 ዓመቱ ሲያርፍም ጸሎተ ፍትሐት አድርገው የቀበሩት እርሳቸው እንደሆኑ

ታሪክ ያስረዳል አባታችንም በዚህ ቦታ ወደ ባሕርም ተወርውረው ተዘቅዝቀው ቆመው አርባ ቀን በጸሎት ቆዩ ስምህን የጠራውን መታሰቢያህን ያደረገውን እምርልሃለሁ የሚል ቃል ወደ አባታችን ወደ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ መጣ ርሱም በመላ ኢትዮጵያን ካልማርክልኝ ከዚህ ባሕር አልወጣም ብለው ለመልአኩ ነገሩት መልአኩም ከርሳቸው ዘንድ ከሔደ በኋላ አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ በዚያ ባሕር ውስጥ 1 ዓመት ኖሩ ከዚህ በኋላ ጌታችን ወደርሳቸው መጥቶ ከባሕር ዳር ቆመና ተነሥ ውጣ መላ ኢትዮጵያን ምሬልሃለሁ አላቸውና ወደ ምድረ ከብድ ላካቸው በዚያም ሰባት ዓመት ቆመውና ወደ ሰማይ አንጋጠው ሲጸልዩ ሰይጣን በቁራ ተመስሎ መጥቶ ዓይናቸውን አወጣውና አሳወራቸው ቅዱስ ሚካኤልና ቅዱስ ገብርኤል ከእግዚአብሔር ተልከው መጥተው ዓይናቸው ላይ እፍ አሉባቸውና ዓይናቸው እንደ ቀድሞው አየ መላእክቱም ወደ ዝቋላ ሔደህ ጠላቶችህ አጋንንትን ተበቀል አሉዋቸውና ወደ ሰማይ ዐረጉ እርሳቸውም ወደ ዝቋላ ሲመለሱ እግዚአብሔር ለአብርሃም በመምሬ አጸድ በአንድነቱ በሦስትነቱ እንደተገለጠለት ለርሳቸው ተገለጠላቸው (ዘፍ.18÷1-5) በራዕይም እስከ ሦስተኛው ሰማይ አወጣቸው ገነትንም አስጐበኛቸው በዝቋላም ሰባቱ ሊቃነ መላእክት እየረዱአቸው ጠላቶቻቸው ሰይጣናትን በመብረቅ አጠፏቸው እንደገናም ወደ ምድረ ከብድ ተመልሰው በአራዊት መካከል ሆነው ሲጸልዩ መንፈስ ቅዱስ የጠራቸው ሦስት ቅዱሳን ወደርሳቸው መጡ እነዚህም የዋልድባው አባ ሳሙኤል የአዘሉው አባ ሕንበስ ከላዕላይ ግብጽ የመጣው አባ ብንያም ናቸው በአንበሶቻቸው ታጅበው ወደ ምድረ ከብድ መጡ ለጊዜው አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ ስለተሠወሩባቸው ሰባት ቀን በሱባኤ ጸለዩ ከዚያም ተገናኝተው ሰላምታ ሰጥዋወጡ ከእነዚህም እንግዶች ጋር ከተሰነባበቱ በኋላ መንፈስ ቅዱስ ከነሳስቶአቸው ክርስቶስን የካዱ ሰዎች ወደ አሉበት ወደ ምዕራብ ሀገር ሔዱ ከዚያም ጣዖት አምላኪው ንጉሥ በተአምራት አጋንንት ያደረባቸውን ጣዖታት ስለ ሰበሩበትና አጋንንቱም ስለጠፉ እንደ ሠለስቱ ደቂቅ በነደደ እሳት ውስጥ እንዲጣሉ አደረጋቸው እሳቱም ውሃ ሆነላቸው እንደገና

አበምኔቱንም (የገዳሙ አለቃ) ሕፃኑን ከበር አንስተህ ከእናንተ ዘንድ አኑረው ስለ ልብሱ ስለ ምግቡ አታስቡ ሕፃኑ የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ ነውና ምግቡም መንፈሳዊ ነው ብለህ ንገረው ብሎ አዘዘው መልአኩም ሕፃኑን ወደ እግዚአብሔር አቅርቦ ከእግዚአብሔር ቡራኬ እንዲያገኙ አደረጋቸው::

ከዚያም መልአኩ ከእግዚአብሔር እንደ ታዘዘው አባ ዘመደ ብርሃን ወደ ሚባል መምህር ዘንድ ወስዶ አስቀመጣቸውና ከዘመደ ብርሃን መዝሙረ ዳዊትንና ሌሎችን የቤተክርስቲያን መጻሕፍት እየተማሩ አደጉ ትምህርታቸውንም ከጨረሱ በኋላ አባ አብረሃም ከሚባሉ ጳጳስ ዲቁና ተሾሙ ከዚያም አመነኩሱዋቸውና የቅስና ስልጣነ ክህነት ተቀበሉ በየም በጸሎት በብዙ አገልግሎት ተወስነው በገዳም ብቻቸውን ኖሩ እንደ ሐዋርያትየተአምራትና የፈውስ ሀብት ተሰጣቸው ስለዚህም አጋንንትን ሲያወጡ ድውያንን ሲፈውሱ ለምጻሞችን ሲያነጹ መኖራቸው ተጽፎዋል በእግዚአብሔር ትዕዛዝ በበረሀ ሲኖሩ አንበሶችና ነብሮች አብረዋቸው ሲኖሩ ነበር አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ዕድሜያቸው 300 ዓመት ሲሆን ከእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ከተቀበሉ በኋላ ወደ ኢትዮጵያ ሂድ በዚያ ከደይን የምታወጣቸው ነፍሳት አሉ አላቸው ከዚያም በኋላ ወደ ኢትዮጵያ መጡ በመልአኩ በቅዱስ ገብርኤል እየተመሩ አክሱም ደረሱ ያን ጊዜ ንጉሥ ላሊበላ ጋር በላስታ ሮሃ ተገናኝተው ሳለ ንጉሡ አብያተ ክርስቲያናትን እየባረኩና የሀገሩን ሕዝብ እያስተማሩ ይቀመጡ ቢላቸው እግዚአብሔር ያዘዘልኝ ቦታ የደብረታቦር አምላል በሆነው በዝቋላ ነው ብለው ተነሱ ንጉሡም ከርሳቸው ጋር አብሮ ሄደ ከደረሱም በኋላ በጣታቸው እየአመለከቱ በቅድስት ድንግል ማርያም ስም አዳዱ በተባለው ቦታ ከቋጥኝ ድንጋይ ቤተክርስቲያን ሰርተህ ተመለስ በኋላ ዘመን በስምህ ቆፍቱ በሚባል ቦታ ላይ ቤተ መቅደስ ይሰራል ብለው ነገሩት ንጉሡም ቦታቸው ዳሩ እሳት መካከሉ ገነት እንዲሆን ወስኛለሁ ብሎ ተመለሰ በ97 ዓመቱ ሲያርፍም ጸሎተ ፍትሐት አድርገው የቀበሩት እርሳቸው እንደሆኑ

ታሪክ ያስረዳል አባታችንም በዚህ ቦታ ወደ ባሕርም ተወርውረው ተዘቅዝቀው ቆመው አርባ ቀን በጸሎት ቆዩ ስምህን የጠራውን መታሰቢያህን ያደረገውን እምርልሃለሁ የሚል ቃል ወደ አባታችን ወደ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ መጣ ርሱም በመላ ኢትዮጵያን ካልማርክልኝ ከዚህ ባሕር አልወጣም ብለው ለመልአኩ ነገሩት መልአኩም ከርሳቸው ዘንድ ከሔደ በኋላ አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ በዚያ ባሕር ውስጥ 1 ዓመት ኖሩ ከዚህ በኋላ ጌታችን ወደርሳቸው መጥቶ ከባሕር ዳር ቆመና ተነሥ ውጣ መላ ኢትዮጵያን ምሬልሃለሁ አላቸውና ወደ ምድረ ከብድ ላካቸው በዚያም ሰባት ዓመት ቆመውና ወደ ሰማይ አንጋጠው ሲጸልዩ ሰይጣን በቁራ ተመስሎ መጥቶ ዓይናቸውን አወጣውና አሳወራቸው ቅዱስ ሚካኤልና ቅዱስ ገብርኤል ከእግዚአብሔር ተልከው መጥተው ዓይናቸው ላይ እፍ አሉባቸውና ዓይናቸው እንደ ቀድሞው አየ መላእክቱም ወደ ዝቋላ ሒደህ ጠላቶችህ አጋንንትን ተበቀል አሉዋቸውና ወደ ሰማይ ዐረጉ እርሳቸውም ወደ ዝቋላ ሲመለሱ እግዚአብሔር ለአብርሃም በመምሬ አጸድ በአንድነቱ በሦስትነቱ እንደተገለጠለት ለርሳቸው ተገለጠላቸው (ዘፍ.18÷1-5) በራዕይም እስከ ሦስተኛው ሰማይ አወጣቸው ገነትንም አስጐበኛቸው በዝቋላም ሰባቱ ሊቃነ መላእክት እየረዱአቸው ጠላቶቻቸው ሰይጣናትን በመብረቅ አጠፏቸው እንደገናም ወደ ምድረ ከብድ ተመልሰው በአራዊት መካከል ሆነው ሲጸልዩ መንፈስ ቅዱስ የጠራቸው ሦስት ቅዱሳን ወደርሳቸው መጡ እነዚህም የዋልድባው አባ ሳሙኤል የአዘሉው አባ አንበስ ከላዕላይ ግብጽ የመጣው አባ ብንያም ናቸው በአንበሶቻቸው ተጭነው ወደ ምድረ ከብድ መጡ ለጊዜው አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ ስለተሠወሩባቸው ሰባት ቀን በሱባኤ ጸለዩ ከዚያም ተገናኝተው ሰላምታ ተሰዋወጡ ከእነዚህም እንግዶች ጋር ከተሰነባበቱ በኋላ መንፈስ አነሳስቶአቸው ክርስቶስን የካዱ ሰዎች ወደ አሉበት ወደ ምዕራብ ሀገር ሔዱ ከዚያም ጣዖት አምላኪው ንጉሥ በተአምራት አጋንንት ያደረባቸውን ጣዖታት ስለ ሰበሩበትና አጋንንቱም ስለጠፉ እንደ ሠለስቱ ደቂቅ በነደደ እሳት ውስጥ እንዲጣሉ አደረጋቸው እሳቱም ውሃ ሆነላቸው እንደገና

ከሐዲው ንጉሥ አባታችንን አንገታቸውን በሰይፍ ሊቆርጣቸው ሲቃጣ መብረቅ ከሰማይ ወርዶ ንጉሡን ከነሠራዊቱ አጠፋቸው። አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስም ከዚያ ሔደው እግራቸውን በገመድ አስረው በገደል ላይ ቁልቁል ተሰቀሉ ሰይጣን መጥቶ ያቺን ገመድ ቆረጣት አባታችንም ወደ ታች ወደቁ ቅዱስ ሚካኤል ያዛቸውና በራሳቸው ቆመው ስለእነዚያ ከሐዲዎች ነፍሳት መጸለይ ቀጠሉ በጥርሳቸው ድንጋይ ነክሰው እስከ ሠላሳ ዓመት ኖሩ። ብዙ ገድልን ተጋደሉ በገድላቸው እንደተጻፈ የዝቋላ ገዳም መቅናት የጀመረ በ1414-1430 በአጼ እንድርያስ ነው ዕረፍታቸውም በዚህ ጊዜ ነበርና መጋቢት 5 እና 27 ዎም ስለሆነ ጥቅምት 5 እና 27 እንዲከበር ንጉሡ ወስኗል። ከዚህም አያይዞ አምስት አብያተ ክርስቲያናትን 1ኛ በኢየሱስ ክርስቶስ 2ኛ በአቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ 3ኛ በእመቤታችን 4ኛ በቅዱስ ሚካኤል 5ኛ በቅዱስ ገብርኤል ስም መስርቷል። ይህ ንጉሥ ሲሞት በዚሁ በእመቤታችን ቤ/ክርስቲያን ተቀብሯል ጥቅምት 5 የሚከበረውም በዚህ ምክንያት ነው።

አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ የዕረፍታቸው ጊዜ ሲደርስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተገልጾ የለመንኸኝን ሁሉ አደርግልሃለሁ ከእናትህ ማህፀን ጀምሮ የመረጥሁህ እኔ ነኝ ቃል ኪዳኔንም ከአንተ ጋር አቁሜአለሁ እስከ አሁን ለምነኸኝ የከለከልኩህ ነገር የለም ሁሉንም ፈጽሜልሃለሁ ይህን ያህል ዘመ ድካምን ችግርንና ፈተናን ታግሰህ በእኔ ስም ገድልህን ፈጽመሃልና አላቸ ጻድቁም እስከ አሁን የለመኑትን ሁሉ እንደፈጸመላቸው ጠቅሰው ምሥጋና በማቅረብ ከዚህ ዓለም ሥጋ በሞት ከተለየሁ በኋላ ስሜ ተደብቆ እንዳይቀር አድርግልኝ በዓለም ሁሉ ሥራዬ ገድሌ ይታወቅ አንተ ሥራዬ ከአልገለጥህልኝ ማን መታሰቢያዬን ያደርግልኛል የሰጠኸኝ ቃል ኪዳን ሁሉ የታወቀ ይሁንልኝ በስሜ ለድሆች ለጦም አዳሪዎች ለሙት ልጆች ጠዋ ለሌላቸው ሽማግሌዎች ምጽዋት በመስጠት ለጦም አዳሪዎች በማብላ በማጠጣት መታሰቢያዬን ያጸፉትን ሁሉ ማርልኝ ሥርየተ ኃጢአት ስጥልኝ አሉት። ጌታም በራሱ በመማል ስምህን የጠራውን ያስጠራው መታሰቢያህን ያደረገውን በጸሎትህ በአማላጅነትህ የተማመነው

እምርልሃለሁ ገድልህን የጻፈውን ሳይጠራጠር በፍቁም ልብ አምኖ ሲነበብ የሰማውን እኔ ስሙን በመጽሐፈ ሕይወት እጽፍልሃለሁ መታሰቢያህ በሚደረግበት ቀን ለቤተ ክርስቲያን ስንዴና ወይን ለመሥዋዕት ቅብአ ዘይት ጧፍ ሻማ ለመብራት ዕጣን ለማዕጠንት መባዕ አድርጉ የሰጠውን ኃጢአቱ ይደመሰስለታል ሺህ ዓመት እስከሚፈጸም ድረስ በምስሐ ደብረ ጽዮን አስቀምጠዋለሁ (ራዕ. 20፥1-7) ሲል ቃል ኪዳኑን ከአፀናላቸው። በኋላ ተሰወረ አባታችንም ይህን ቃል ኪዳን በገዳመ ዝቋላ ከተቀበሉ በኋላ ወደ ምድረ ከብድ ሔዱ ምድረ ከብድ ላሉ መነኮሳት ሁሉ ጊዜ ሞታቸው እንደቀረበ ነገሯቸው መጋቢት 3 ቀን ዓርብ ታመሙ በዚህም ጊዜ ፍሬ ቅዱስና ዘርዓ ብሩክ ያዕቆብና ብንያም ዮሴፍና ሌሎችም ብዙ ባሕታውያን ወደርሳቸው ቀረቡ በማግሥቱ ድካም እየተሰማቸው ወዛቸው ላባቸው እየበዛ ዋሉ። ሲመሽ መናገር እየተሳናቸው ሔደ ገብረ እንድርያስ የተባለው ለሞታቸው ምስክር እንዲሆን ለጊዜው አልነበረምና ሄደው ከአለበት ጠርተው አመጡት አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ቀዳሚት ማታ ለእሑድ አጥቢያ መጋቢት 5 ቀን ከሌሊቱ 6 ሰዓት ነፍሳቸው ከሥጋቸው ተለየች በዚህም ጊዜ እንደ ነጐድጓድ ያለ ድምጽ ከሰማይ ተሰማ ጌታችንም ወደ አባታችን ወረደ ዳግመኛም ለአቀባበል እንደ በረዶ ነጭ የሆነ ሻማ ከሰማይ ወደ ምድር እንደ ወንጭፍ ድንጋይ ተወረወረ እንደ ፀሐይም በራ ምድር ተንቀጠቀጠች ባሕታውያኑ ሁሉ ስለፈሩ ሥጋቸውን ለመገነዝ ችላ አሉ። ነገሩ የገባቸው ግን ይህ ሁሉ የሆነ ስለ አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ ክብር መሆኑን ተገንዝበው አደነቁ ከዚህ በኋላ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወዳጁ ሰላም ለአንተ ይሁን አላቸው በሕይወት ሳሉ የሰጣቸውንም ቃል ኪዳን አፀናላቸው ይህውም እስከ 15 ትውልድ እምርልሀለሁ ነፍስህ ከሥጋህ ከተለየችበት ከመጋቢት 5 ቀን ጀምሮ መታሰቢያህን ያድርጉ አሁንም ወደ ሰማይ ከፀሐይ ሰባት እጅ ወደ ሚያበራ ወደ ብርሃን ቤት ውጣ እነሆ አሥራ ሁለት አክሊላት ሰጥቼአለሁ አላቸው። ከዚህ በኋላ ቅዱስ ሚካኤል ሦስት አክሊል ቅዱስ ገብርኤል ሦስት አክሊል ሱራፌልም ሦስት አክሊል ኪሩቤልም ሦስት አክሊል ሰጡአቸው ዳግመኛም እነሆ መብራት ሰጥቼአለሁ

እንድ መቶ ሺህ በቀኝህ መቶ ሺህ በግራህ መቶ ሺህ በፊትህ መቶ ሺህ በኋላህ ይብራ አላቸው እያንዳንዱ ብርሃን ከፀሐይ ዕጥፍ የሚያበራ ነው። ከዚህ ሌላ የብርሃን ድባብ ሰጥቼሃለሁ መቶ ሺህ በቀኝህ መቶ ሺህ በግራህ መቶ ሺህ በፊትህ መቶ ሺህ በኋላ ይሁንልህ አላቸው የእያንዳንዱም የድባብ ብርሃን ከፀሐይ ብርሃን ዕጥፍ የሚያበራ ነው። አምስት መቶ ስልሳ ሁለት ዓመትም ያለ ልብስ ራቁትህን ስለኖርህ የብርሃን ልብስ እነሆ ሰጥቼአለሁ አላቸው አቡነ ገ/ መንፈስ ቅዱስም ጌታችን አቤቱ የኢትዮጵያንሕዝብ አንድ ሳታስቀር በሙሉ ማራቸው አሉት ጌታችንም ለአባታችን እነሆ የኢትዮጵያን ሕዝብ በሙሉ አሥራት እንዲሆኑህ ሰጥቼሃለሁ እንደ ወደድህ ለአንተ ይሁኑህ መታሰቢያህን ያድርጉ በጸሎትህ በአማላጅነትህ ይታመኑ ደስ ብሎዋቸው ለዘለዓለም ይኑሩ አላቸው። በዓድቅ ሰው ጸሎት ሀገር ትፀናለች እንጂ አትጠፋም ሐዋርያው ያዕቆብ እንደ ተናገረ የዓድቅ ጸሎቱ ግዳጅ ትፈጽማለች (ያዕ.5÷16)

ያን ጊዜ የአቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ ነፍሳቸው ከሥጋቸው ተለየች ጌታችንም ተቀብሎ ሳማት ደስታንም መላት። ለምስክርነት የቆሙና ያዩ ቅዱሳን ገዳማውያን በዚች ሌሊት ድንቅ ነገር አዩ ሰማያት ሲከፈቱ መላዕክት ከሠራዊታቸው ጋር የቅዱሱ ሥጋ ወደ አለበት እየተጨናነቁና እየተጋፉ ሲወርዱ አዩ ዳግመኛም አባታችንን አቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስን ይቀበሉ ዘንድ የሚል ቃል ሰሙ። ከዚህም ሌላ የአቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስን በድን አንስታችሁ ወደ ኢየሩሳሌም ውሰዱ መቃብሩም ከመሠዊያው በስተቀኝ በኩል ይሁን የሚል ቃል ሰሙ ሌሎች የመላእክት አለቆችም የአቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ በድን በአለበት በስተቀኝ ቆሙ በንጽሕት ነፍሳቸው ፊት ዕልልታና ምሥጋና እያደረጉ እንደ ውሃ ፏፏቴ መቋረጥ በሌለበት ልዩ ልዩ ምሥጋና አመሰገኑ ሥርዓቱ ሁሉ ከተፈጸመ በኋላ በድናቸውን መላዕክት ሊቀብሩት እግዚአብሔር ወደአዘዘበት ቦታ ወሰዱት። እግዚአብሔር ያዘዘው ሁሉ በተፈጸመ ጊዜ እነዚያ መላእክት በምሥጋና በክብር በዕልልታ ነፍሳቸውን ወደ ብርሃን አዳራሽ አስገቡዋት በመላእክት ማህበርም ውስጥ በሰማይ ፍፁም ደስታ ሆነ።

የአቡነ ገ/መንፈስ ቅዱስ በዓል በየዓመቱ 3 ጊዜ የሚከበረውና መታሰቢያ የሚደረግላቸው ይህን ታሪክ በተከተለ ሁኔታ ነው የነበሩበት ዘመን ከ853-1415 ዓ.ም ድረስ ነው።

3 ጊዜ የተባለው ታህሣሥ 29 ቀን ልደታቸው መጋቢት 5 ቀን ዕረፍታቸው ጥቅምት 5 ቀን ቃል ኪዳን የተቀበሉበት ወይም የመጋቢት 5 ቀን ለውጥ ነው። የፃድቁ ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር። አሜን።

ሁለተኛም ሐምሌ 5 ቀን በ67 ዓ.ም የጴጥሮስና የጳውሎስ ዕረፍት ነው። ጴጥሮስን ከሐዋርያት ጳውሎስን ከአርድኢት ይመልከቱ።

ምዕራፍ 6 ቍጥር 8

ሀዲር 6 ቀን ቁስቋም

መሠረተ ቃል:- ወይወርድ እግዚእነ ውስተ ምድረ ግብጽ ተፃኢኖ ዲበ ደመና ቀሊል ጌታ በፈጣን ደመና ሆኖ ወደ ግብጽ ይወርዳል ኢሣ.19÷1 ወፍኖቶሂ ዘእምዓለም ርኢኩ አእዳኅተ ኢትዮጵያ ይደነግፃ ከጥንት የታሰበ መንገድን አየሁ የኢትዮጵያ አውራጃዎች ይደነግጣሉ እንባቆም 3÷6-7 ያፍኒ ረከበት ላቲ ቤተ ወማዕነቅኒ ኀበ ታነብር እጕሊሃ ወፍም ሰራሲ ቤት አገኘች ዋኖስም ግልገሏን የምታሳርፍበት መዝሙር 83÷3 ከዚህ በላይ ቀደም ሲል የገለጽናቸው ጥቅሶች ስለ ኢትዮጵያና ስለ ግብጽ ታላቅ ተስፋ የያዙ ናቸው ኢሳይያስ ጌታ ወደ ግብጽ መውረዱን ሲናገር ዕንባቆም ደግሞ በዚያው መንገድ ኢትዮጵያ መግባቱን ያስረዳል። ይህ የጌታ ስደት ከግብጽ የአምልኮተ ጣዖት ላህምን ያጠፋ ሲሆን ለኢትዮጵያ ደግሞ ከሕገ ኦሪት ወደ ሕገ ወንጌል ተሻገረች ለማለት እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም አምላክ ልጇን በእቅፏ ይዛ አክሱምን ሌሎችንም የኢትዮጵያ አውራጃዎች ደብረ ዳሞ ዋልድባ ጣናን ምሳአለ ማርያምን ምሁር ኢየሱስንና ሌሎችንም ቦታዎች እንደጐበኘችና ሁሉ ከሚቻለው ልጅዋ አገሪቱን ኢትዮጵያን በርዕስትነት ሕዝቧንም በአስራትነት በቃል ኪዳን እንደተቀበለች ይገልፃሉ። ስለዚህም እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የሕፃኑን ነፍስ የሚሻት ሙቷልና ወደ አገራችሁ ተመለሱ የሚለውን ብሥራት ሰምታ በስደት

ከነበረችበት ወደ አገሯ ለመመለስ ፊቷን ያቀናችበት በገዳመ ቁስቋም ገብታ ያረፈችበት በዓል ነው ማቴ. 2÷19 ተመየጢ ተመየጢ ሱላማጢስ ተመየጢ ወንራይ ብኪ ሰላመ ሰላማዊት ተመለሽ ተመለሽ በአንቺ ሰላምን እንይ (መኃ. 7÷1) እየተባለ በየዓመቱ ጎዳር 6 ቀን ስትከበር ትኖራለች::

ዳግመኛም በኋላ ዘመን በዚህ በደብረ ቁስቋም ቅዱሳን ሐዋርያቶችን ሰበሰባቸው ታቦቱንና ቤተክርስቲያኑንም አክብሮ የቁርባን መስዋዕትንም ሠርቶ ቅዱስ ቁርባንን / ሥጋውንና ደሙን ለወገኖቹ ሰጣቸው ለዚህም የእስክንድርያ አገር ሊቀ ጳጳሳት ቅዱሳን አባቶቻችን ቄርሎስና ቴዎፍሎስ ምስክሮች ሆኑ::

ለእግዚአብሔር ምሥጋና ይሁን:: አምላክን የወለደች የእመቤታችን የቅድስት ድንግል ማርያም በረከቷ ከእኛ ጋር ይኑር:: ለዘለዓለሙ አሜን::

ቊጥር 9

ጥር 6 ኢየሱስ ነው

ኢየሱስ (ጽር የሱስ ዐረ የሱዕ፡ ዕብ) ስመ ተፀውኦ አማኑኤልን የመሰለ መድኀን፣መድኃኒ፣ መድኃኒት፣ ቤዛ መቤዝው (ማቴ . 1÷21 ዮሐ. 4 ÷22) ኢና፣ይ፡ አንድ ወገን ናቸው የሱስ ማለት ይበቃ ነበር ኢ፣ እንዲያው በከንቱ ተጨምሯል ምስጢር የለውም ኢያሱ ኢዮስያስ እንደ ማለት ነው ባለ አዲሶች ግን ኢን፡- አኮ መድኀኒት ሲሉ አይሁድ ጨምረውታል ብለው ያወራሉ ውሸት ነው ስምነቱም ብቻ የቃል የሥጋ ስም አይደለም ቃልና ሠጋ ተዋህደው አንድ የሆኑበት የአንድ አካል የሰግው ቃል ስም ስለሆነ ሁለት ባሕርይና ሁለት ግብር አምላክ ወሰብ እነትን ያሳያል እንደ አማኑኤል ነው ሶበሰ አምላክ ውእቱ ባሕቲቱ እምኢሞተ ሶበ ሰቀልዎ ወሶበሂ ሰብዕ ውእቱ ባሕቲቱ እም ኢያድኅነ (ሃይ፣ሃበ):: ቤዛ ሆኖ መሰቀል፣መሞት፣ምግብ ሆኖ መበላት፣መጠጣት የሰውነት ማዳን የአምላክነቱ (ዮሐ. 6÷66 የሐዋ. 4÷12) ከሥጋዌ በፊት የርሱ ምሳሌ ሊሆኑ የሱስ የተባሉ ብዙ ናቸው (1ዜና 24÷11 ነህ.12÷8) ኢያሱና ሆሴም የዚህ ጭምር ናቸው::

ግዝረት

ወንድ ልጅ ተወልዶ በ8ተኛው ቀን ሲገረዝ ስም ይወጣለት ነበር (ሉቃ 1:59-63፣ 2÷21) ግዝረት የሥጋ ሸለፈት መቆረጥ ለአብርሃም የሰጠው ቃል ኪዳን ምልክት ነው ይህም ለወንድ ልጅ ብቻ ነበር (ዘፍ.17÷7-14) ለሙሴ ዘመን ለእስራኤል ሕዝብ ምልክትና መለያ ሆነ (ዘፀ. 12÷43-45 1ሳሙ.17÷36) ፈሪሳውያን በተለይ በሙሴ እንደተሰጠ እንደ ሕዝባዊና ሕጋዊ ምልክት አድርገው ፈጥረውት ነበር(የሐዋ. 15÷1-5 ገላ 5÷2-6) ክርስቶስ እንዳስታወሳቸው በመጀመሪያ የሰጠው ለአብርሃም ነበር መንፈሳዊ ምልክት ነው (ዮሐ. 7÷22) ግዝረት የሚከተሉትን ሦስት ነገሮች ያመለክታል:: 1. እግዚአብሔር የተገረዘውን ሰው ለራሱ መርጧልና አምላኩ ነው(ዘፍ.17÷8) 2. የተገረዙት የእግዚአብሔር ሕዝብ ናቸውና ክፋትንም ከሕይወታቸው ማስወገድ አለባቸው (ዘዳ 10÷16 ኤር 4÷4) 3. እግዚአብሔር በእምነት መሠረት ስለ ተቀበላቸው የጽድቃቸው መሠረት ነው:: (ሮሜ.4÷11) ስርዓት እርሱ አያድንም ስለዚህ ሰዎች የእግዚአብሔርን ፍቃድ ማድረግ አለባቸው ሮሜ 2÷25-29 ዋናው ነገር የልብ መለወጥ ነውና ምእመናን በመንፈስ የተገረዙ ናቸው::(ፊልጵ. 3÷30) በአ.ኪ ዘመን ጥምቀት በግዝረት ፈንታ ገብቷል (ቆላ. 2÷11-12) ግዝረትም አሁን አይጠቅምም (ገላ. 5÷6፣6÷15) ኢየሱስ ግን በምላጭ በፍጡራን እጅ አልተገረዘም ገራገፍ ምላጭ ይዞ ሲቀርብ በመለኮቱ ኃይል /ሥልጣን/ በጁ ላይ ምላጩ ውሃ ሆኗል ምክንይቱም የመለኮቱ ደም ያለዕለተ ዓርብ የማይፈስ ስለሆነ በመንፈስ ቅዱስ ግብር ተገርዞ ተግኝቷል ሉቃ 2÷21-35 ዘሌ. 12÷1-ፍፃ. ክብር ምሥጋና ለርሱ ይሁን አሜን::

ምዕራፍ 7 ቊ.10

ጥር 7 ቀን የሥሉስ ቅዱስ በዓል

በዚህ ዕለት «ኑ እንውረድ ቋንቋቸውን እንደባልቀው» አሉ ይህንን ቃል የተናገሩ ሥላሴ ናቸው የተናገሩባቸው ከጥፋት ውኃ የተረፉት በእየጊዜው

ለተራቡት ለከለዳውያን ነው። መሪያቸውም ናምሩድ ይባል ነበር ዘፍ.10÷8 እነርሱም ሥፍራቸውን እየለቀቁ ጉዞ ጀመሩ የአደረጉትም ጉዞ ከምዕራብ ወደ ምስራቅ ተጉዘው ነው ወደ ሰናያር ሜዳ ደረሱ ዘፍ.10÷10፣ ዳን.1÷2 በዚያም ተቀምጠው ርስ በርሳቸው ጡብ እንስራ በእሳትም እንተኩሰው ተባባሉ ጡቡም እንደ ድንጋይ ሆነላቸው ቀጥሎም ከተማና ራሱ ወደሰማይ የሚደርስ ግንብ እንስራ በምድር ላይ ሳንበተንም ስማችንን እናስጠራው አሉና ታላቅ ግንብ መሥራት ጀመሩ ዘፍ. 11÷1-6 በዚህ ሁኔታ የግንቡ ሥራ ከቀን ወደ ቀን እያደገ ሄደ ከምድር ሆኖ ሰሚመለከተው የግንቡ ርዝማኔ ሰማይ ጠቀስ መስሎ ይታይ ነበር አንዱ ግን የአቀዱት ጉልበታቸውን በመፈተን ኃይላቸውን በማሳየት ስማቸውን በማስጠራት በትዕቢትና በትምክህት ሰማይ ጠቀስ የሆነ ሕንፃ እንሠራለን ብለው ስለተነሱና ጦር እየወረወሩ እግዚአብሔርን ወጋን ሲሉ ሰይጣን ደም ቀብቶ ይልክላቸው ነበር። ሥላሴም ሥራቸው የውድቀትና የጥፋት መሆኑን ተመልክተው መዓት ሰማውረድ ወሰኑ በጐ ሥራ የሚሠራ የለም የሚያስተውልና እግዚአብሔርንም የሚፈልገ እንዳልተገኘ ያይ ዘንድ እግዚአብሔር በሰማይ ሆኖ የሰው ልጆችን ተመለከተ ብሏል መዝ.13÷2 በሥራቸው እንደረከሱና እንደጐሰቆሉ አንድም እንኳ ከመካከላቸው በጐ ሥራ የሚሠራ እንደሌለ ሥላሴ ከሰማይ ሆነው ተመለከቱ በዚህ ጊዜ « ኑ እንውረድ አንዱ የአንዱን ነገር እንዳይሰማው ቋንቋቸውን እንደባልቀው» ተባባሉ ሥላሴም ወርደው ቋንቋቸውን ደባለቁት አንዱ የአንዱን ቋንቋ የማይሰማ ሆነ ድንጋይ አምጣ ሲለው ውሃ እንጨት አምጣ ሲለው ጭቃ ያመጣ ነበር በመጨረሻም ሥላሴ ቋንቋቸውን ደባልቀው ከለያዩ በኋላ እነርሱንም በታተኗቸው በትዕቢትና በትምክህት የሠሩትንም ያንን ሰማይ ጠቀስ የሆነ ታላቅ ሕንፃ በአውሎ ነፋስ በታተኑት/ አፈረሱት/ እነሱም ሥራቸውን ትተው በየአገሩ ተበታተኑ ዘፍ.11÷7-10 ሥላሴ ይህን ሕንፃ እንዲፈርስ የአደረጉበት ምክንያት ለመልካም ሥራ አገልግሎት እንዲውል መልካም ሥራ እንዲሠራበት በአለማድረጋቸው ነው። ስለዚህ ትእቢተኞችን

በልባቸው ሐሳብ በተናቸው ሉቃ 1÷51-53። እንዳለው ሐሳባቸው ግን ታላቅ ግንብ ሠርተንና ገንብተን ጽርሐ አርያም እንደርሳለን ከሥላሴ ጋር እንፈታተናለን የሚል የድንቁርና አስተያየት ነበራቸው እግዚአብሔር አምላክህን አትፈታተነው ዘዳ. 6÷16 የሚለውን ቃል በመተላለፋቸው ለጥፋት ተዳርገዋል። ሥላሴ ሚራ.3÷22፣15÷17፣44÷10 ጥበ.6÷ ፮

ቁጥር 11

ሐምሌ 7 ቀን ሥላሴ ወደ አብርሃም ቤት የገቡበት

የእግዚአብሔር ባለሟል እንግዳ መቀበልን የሚወድ በሥራው ሁሉ እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ደገኛና ፃድቅ የሚሆን ከኖህ ልጅ ከሴም ወገን የተወለደ ስሙን አብርሃም የሚሉት አንድ ሰው ነበር የሚስቱም ስም ሣራ ይባላል እነዚህም ቅዱሳን በሥላሴ ሕግ ተጠብቀው ስደተኛውንና እንግዳውን እየተቀበሉ ያስተናግዱ ነበር።

እንግዳ ሳይዙ ወይም ሣይኖር የሰናፍጭ ቅንጣት ስንኳ ምግብ ምንም አይቀምሱም ነበር።

የበጐ ነገር ጠላት የሆነው ሰይጣንም ይህንን በተመለከተ ጊዜ ከጭፍሮቹ አንዱን እንዲህ ሲል ላከው። እንግዶች ሁሉ ወደ አብርሃም ቤት እንዳይሄዱ ሄደህ በምድያም ጐዳና ተቀምጠህ እውነቱን በሐሰት ለውጠህ ተናገር።

እነሆ ደምህ በመሬት ላይ እስኪወርድ ድረስ ራስክን በድንጋይ ፈጥፍጠው አለው።

ሰይጣኑም ይህን ትዕዛዝ ከተቀበለ በኋላ ወደምድያም ወረደና ደሙ በምድር ላይ እስኪፈስ ድረስ እራሱን በድንጋይ ገምሶ ከጐዳና ዳር ተቀመጠ።

በጐዳናው የሚያልፉ መንገደኞች ሰዎችም ወደሱ በደረሱ ጊዜ እናንተ መንገደኞች ከወዴት መጥታችኋል ወዴትስ ትሄዳላችሁ ሲል ጠየቃቸው መንገደኞችም እኛስ ወደ ደገኛው ወደ አብርሃም ቤት እንሄዳለን አሉት።

በውኑ የአብርሃም ደግነቱ በክፋት እንደተለወጠና ክፉ ሰው እንደሆነ አልሰማችሁምን? እነሆ እንግዳ ከመቀበሉ የተነሳ ደሜ በመሬት ላይ እንደውሃ እስኪፈስ ድረስ የፈነከተኝን እራሴን መጥታችሁ ተመልከቱ ይልቁንስ በኔ የደረሰ እንዳይደርስባችሁ አትሂዱ አላቸው እንግዶቹም ያ ቸርና መልካም ሰው የነበረው አብርሃም ምን ነክቶት ክፉ ሰው ሊሆን ቻለ በማለት ርስ በርሳቸው ተወያዩ።

ይህንን ከተባባሉ በኋላ ተመልሰው ወደ እየሀገራቸው ሄዱ በዚችም ዕለት አብርሃም ከቤቱ ወጥቶ በጉዳና እንግዳ ፈልጉ አጣ ከዚያ ወደ ቤቱ ተመልሶ ገባና ምንም ምን ሳይቀምስ ተኛ። በማግስቱም አምስት ሰዎች ወደ አብርሃም ቤት ሲሄዱ ያ ተንኮለኛ አገኛቸውና እንደቀድሞው እናንተ ሰዎች ወዴት ትሔዳላችሁ ሲል ጠየቃቸው ወደ አብርሃም ቤት እንሄዳለን አሉት። ሰይጣኑም መልሶ ወንድሞቼ ሆይ አብርሃም እራሴን ፈንክቶኝ ከማህል እራሴ የሚወርደው ደሜን ኑ ተመልከቱ አላቸው። እነሆ አሁንም እናንተ እንደኔ እንዳትሆኑ በሰላም ወደ ሐገራችሁ ተመለሱ አላቸው በዚህን ጊዜ እነዚያ እንግዶች እርስ በርሳቸው አብርሃም ከሚገድለንስ ወደ አገራችን ብንመለስ ይሻላል ተባባሉ። ዳግመኛም እንደልማዱ አብርሃም ወደ ጉዳና ወጥቶ ፀሐይ እስክትጠልቅ ድረስ ሲጠብቅ ውሎ ምንም እንግዳ ሳያገኝ ቀረ። ከዚያም ወደቤት ተመልሶ ምንም ምን ሳይቀምስ ተኝቶ አደረ። በሦስተኛው ቀን ሦስቱ ሥላሴ የአብርሃምን ቆራጥነት የሰይጣንን ተንኮል ተመልክተው ወደ አብርሃም ቤት ሄዱ። በዚህ ጊዜ የሰይጣን ምክሩ ሁሉ ተሻረ ይዘውም ወደ መጨረሻይቱ የሲኦል ረግረግ ጣሉት። ስድስት ሰዓትም በሆነ ጊዜ አብርሃም በድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ ሳለ አይኑን አቅንቶ ተመለከተ ሦስት ሰዎችም በፊቱ ቆመው አየ። ባያቸውም ጊዜ ሊቀበላቸው እየሮጠ ሄደና በምድር ላይ ሰገደላቸው።

አቤቱ ከፊታችሁ ሞገስ አግኝቼ ከሆነስ ባሪያችሁን አትለፉኝ ብዬ እለምናለሁ ከዚች ዛፍ ሥር ከድካማችሁ እረፉ ጥቂትም ውሃ ይምጣላችሁ እግራችሁን ታጠቡ ቁራሽ እንጀራ ላምጣላችሁና ልባችሁን ደግፉ ከዚያም በኋላ ትሄዳላችሁ በክብር እንግድነት ወደ ባሪያችሁ መጥታችኋልና

አላቸው። ሥሉስ ቅዱስም እንዳልህ ወይም እንዳሰብህ እንዲሁ አድርግ አሉት። አብርሃምም ሚስቱ ሣራ ወደ አለችበት ፈጥኖ ገባና ሦስት መስፈሪያ የስንዴ ዱቄት ወስደሽ በውሃ ለውሰሽ ድፎ ዳቦ አምባሻ ጋግሪ አላት። ዳግመኛም አብርሃም የከብት መንጋ ወዳለበት እየሮጠ ሔደና እጅግ በጣም የሰባ ታናሽ ወይፈን አምጥቶ ለብላቴናው ሰጠው ወይፈኑንም አርዶ ሥጋውን በየብልቱ ፈጥኖ ያዘጋጅ ዘንድ አዘዘው ከዚያም አርጉና ወተት ማርና ያዘጋጀውንም የኮርማ ሥጋ አመጣላቸው በፊታቸውም አቀረበ እነሱም የቀረበላቸውን በሉ ጠጡ እሱም ከፊታቸው ቆሞ ያስተናግዳቸው ነበር። እግዚአብሔርም አብርሃምን እንደዛሬው ሁሉ የዛሬ ዓመት ወደአንተ ተመልሼ እመጣለሁ ሚስትህ ሣራም ልጅ ታገኛለች ስሙንም ይሥሐቅ ብለህ ትጠራዋለህ ለርሱ ከርሱም በኋላ ለዘሩ የዘላለም ቃል ኪዳን ከርሱ ጋር አደርጋለሁና አባርክሃለሁ የብዙ ህዝብ ወገንንና የአህዛብ ነገስታት ሁሉ ከእርሱ ይወጣሉና አብርሃምም በግምባሩ ወድቆ ሰገደና የመቶ አመት ሽማግሌ ሰው በውኑ ልጅ ይወልዳልን ዘጠና አመትስ የሆናት ባልቴት ሣራ ልጅ ለመውለድ እንደምን ይሆንላታል? አለ። እግዚአብሔርም አብርሃምን በውኑ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለን? ይልቁንስ እንደዛሬው ሁሉ የዛሬ ዓመት ወደ አንተ እመለሳለሁ ሣራ ሚስትህም ወንድ ልጅ ትወልድልሃለች ብዬ እነግርሃለሁ አለው ዘፍ 18÷1-16

ዳግመኛም እግዚአብሔር ቃል ኪዳኔን በእኔና በአንተ መካከል ከአንተም በኋላ ለብዙ ህዝብ ወገንና አባት ለነገሥታትም ለነቢያትም ሁሉ መገኛ ትሆናለህ ዘርህም እንደ ባህር አሸዋ እንደ ሰማይ ኮከብ ይበዛል ዘፍ 22÷17 ከዚህም በኋላ እግዚአብሔር አስቀድሞ እንደተናገረው ሣራን በቸርነቱ አሰባትና ፀነሰች ወንድ ልጅም ወለደች አብርሃምም የልጁን ስም ይስሐቅ ብሎ ጠራው ሕፃኑ ይስሐቅም አድጉ ጡት ከመጥባት ባቋረጠ ጊዜ በዚያን ቀን ሚስቱ ሣራና አብርሃም ታላቅ ግብዣ አደረጉ ዘፍ.21÷1-9 የተናገረውን የማያስቀር ክብር የባህርዩ የሆነ እግዚአብሔርን ፈጽመው አመሰገኑት 2ኛም

ከአብርሃም ቤት ከወጡ በኋላ በሰዶምና በገሞራ ላይ እሳትና ዲን ያወረዱበት ቀን ነው። ዘፍ.19÷1 መዝ.10÷5 ይመልከቱ የሥላሴ ረድኤታቸውና በረከታቸው በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምእራፍ 8 ቍጥር 12

ሐምሌ 8 ቀን የጻድቁ አቡነ ኪሮስ ዕረፍት ነው

«የጻድቅ መታሰቢያ ለበረከት ነው» ምሳ.10÷7፣18÷10፣28፣12 ጻድቃን የዚህን ዓለም ምቾትና ሀብት ንቀው በዱር በገደል ዳዋ ለብሰው ድንጋይ ተንተርሰው ድምጸ አራዊትን ግርማ ሌሊትን ሳይፈሩ የቀኑን ሐሩር የሌሊቱን ቁር ታግሠው ረሀቡን ጥሙን ችለውና ሌት ከቀን በጸሎት በስግደት ተጠምደው ወንጌልንም ዞረው አስተምረው ተልዕኮአቸውን በመፈጸም ከዚህ ዓለም ድካም ያርፋሉ የጻድቃን ሞታቸው ዕረፍታቸው ነውና ኋላም ከፈጣሪያቸው ፊት አብረው እንደ ፀሐይ አብርተው እንደ ጨረቃ ደምቀው ይኖራሉ የተማፀናቸውንም ሁሉ በተሰጣቸው ቃል ኪዳን አማልደው የዘላለም ዕረፍት ያሰጣሉ «የጻድቅ ሞት በእግዚአብሔር ፊት የከበረ ነው» (መዝ. 115÷6) ከነዚህም ቅዱሳን ጻድቃን አንዱ አባ ኪሮስ ናቸው። የመጀመሪያው ስማቸው ዲላሶር ይባላል። በአባታቸው ሮማዊ በእናታቸው ሶርያዊ ሲሆኑ የነገሥታት ዘር እንደሆኑ የዘር ሐረግ ታሪካቸው ያረጋግጣል። አባታቸው ዮና እናታቸው አንሠራ ይባላል። አባትና እናታቸው መንግሥታቸውን ሀብታቸውን የሚወርስ ልጅ ባለመውለዳቸው እየአዘኑና እየጸለዩ ሲኖሩ በአንድ ጊዜ መንታ ልጆች ተወልደውላቸዋል የመጀመሪያ (ታላቁ) ቴዎዶስዮስ ሁለኛው (ታናሹን) ዲላሶር ብለው ጠርተዋቸዋል ጊዜ ሞታቸው ሲደርስ ሀብታቸውን ሁለቱ ልጆቹ እኩል እንዲካፈሉ ተናዝዘውላቸው ሞተዋል ቴዎዶስዮስ በአባቱ ምትክ ነግሦ ሲኖር አባ ኪሮስ ሕገ መንግሥትን እየተማሩ አድገዋል። አባ ኪሮስ የወላጆቻቸውን ሀብት እንዲያካፍላቸው ቴዎዶስዮስን በጥሞና ቢጠይቁት ፈቃደኛ አለመሆኑን አይተው ለዚህ ዓለም አላፊ ጠፊ ሀብት መጨቃጨቅን ጠልተው የማያልፈውን ሀብት ፍለጋ አገራቸውን ለቅቀው

በምናኔ ወደ ግብጽ አገር ሄደዋል በዚያም አንድ ተራራ ላይ እንዳሉ መንፈስ ቅዱስ ወርዶ ኪሮስ በማለት ጠርቶ አባ በብኑዳ ወደ ሚባል መነኩሴ እንዲሄዱ አመልክቶአቸዋል ወደ ተባለው ቦታ ሄደው እንደደረሱ አባ በብኑዳ ከሚኖሩበት ዋሻ ወጥተው በክብር ተቀብለዋቸዋል አባ በብኑዳም አባ ኪሮስን አመንኩሰ የብሉያትና የሐዲሳትን ትርጓሜ አስተምሮ ቅስናና ቁምስናን አሰጥቶ የእርሱን አርአያ እንዲከተሉ አድርጉ ዘወትር በሠርክ በመልአክ እጅ የሚላክለትን ሰማያዊ ህብስትና ጽዋዕ አብረው እየተመገቡ በጸሎትና በስግደት እግዚአብሔርን እያገለገሉ ለብዙ ዘመናት ኖረዋል ከዕለታት አንድ ቀን አንድ መነኩሴ የገዳም ልብስ ለብሶ በእንግድነት ወደ እሱ መጣ አባ በብኑዳም ተቀብሎ ከየት እንደመጣ ጠይቆ አሳድሮታል ይህም እንግዳ መነኩሴ በዋሻው ውስጥ ምግብ ማብሰያ ዕቃና ጥራጥሬም ባለማየቱ እንዴት እንደሚመገቡ ቢጠይቀው እግዚአብሔር እንዲሰጠን ብሎት ሦስቱም በአንድነት የሠርክ ጸሎት አድርገው እንደፈጸሙ መልአኩ እንደተለመደው ሕብስተ መና ጽዋአ ሕይወት አምጥቶላቸው ሲመገቡ ያ እንግዳ መነኩሴ አባ በብኑዳን በምትሀት እንዳስገኙት በመቁጠር ከምግቡ ቆርሶ በመጠምጠሚያው በመደበቅ ወደ መጣበት ገዳም ሄደ የገዳሙንም መነኰሳት በደወል ሰብስቦ የአባ በብኑዳን መሠርይነት ገልጾ ደብቆ ያመጣውን ህበስት ሲያሳያቸው መልአኩ ወርዶ በክንፉ አጣፍቶ መናውን ቀምቶ አርጓል። መነኰሳቱም ይህን አይተው በመደንገጥ የማይገባ ሥራ በመሥራቱ አዘኑ ከዚያም በኋላ የተቀደሰውን ሰማያዊ ህብስት ለማይገባው ውሻ በመስጠታቸው እግዚአብሔር ተቆጥቶ ከዚያ ቀን ጀምሮ አቋርጠባቸዋል ስለዚህ አባ ኪሮስ ምግባቸውን ወደ ጫካና ገደላገደል እየሄዱ ፍራፍሬና ሥራ ሥር እየለቀሙ በማምጣት እየተመገቡ የሚኖሩ ሆነዋል አንድ ቀን እንደተለመደው አባ ኪሮስ ምግብ ፍለጋ ሄደው ሲመለሱ «የጻድቃን ሥጋቸው ለዱር አራዊት ነው» በማለት ነቢዩ ዳዊት እንደተናገረው መዝ 78÷3 አባ በብኑዳን አንበሳ በልቶት የተረፈውን ሥጋ ተበታትኖ አገኙት አባ ኪሮስ ይህን ሲያዩ ምርር ብለው በማዘን የአባ በብኑዳን ሥጋ ለቅመው በዋሻው ውስጥ አስቀምጠው ወደ ፈጣሪያቸው

እያለቀሱ ከአንተ እውነተኛ ፍርድ እስካገኝ ድረስ እንዳልነግ በሕያው ስምህ እምላለሁ በማለት በግምባራቸው ተደፍተው በመሬት ላይ ተኙ በዚያም ምስጥ ወጣባቸው ጉንዳን ወረራቸው ዝናብና ፀሐይ እየተፈራረቁባቸው 40 ዘመን ሙሉ ሣር እስከሚበቅልባቸው ድረስ ቆይተዋል ከዚህ በኋላ ጌታ ተገልጦ መከራህን አይቻለሁ ጸሎትህንም ሰምቻለሁ አባትህ አባ በብኑዳ የታዘዘውን ረስቶ የተቀደሰውን ሰውሻ በመስጠቱ ይህ ሁሉ መከራ ደረሰባችሁ አሁንም ወዳጄ ሆይ ተነሥ በቃህ በማለት አሥነስቷቸዋል አባ ኪሮስ ከተነሡ በኋላ የኃጥኣንና የጻድቃንን ነፍስ ከሥጋቸው ተለይታ የት እንደምትገባ ተገልጸላቸው ገነትን እየዞሩ አይተዋል ወደ ዋሻው ተመልሰው በጸም በጸሎትና በስግደት እግዚአብሔርን እያመሰገኑ ሲኖሩ አንድ ቀን ሰይጣን ሰው መስሎ መጥቶ አሳድሩኝ አላቸው ርሳቸውም ከየት እንደመጣ ቢጠይቁት የመጣሁበት ምን ያደርግልሀል አሳድረኝ አልሁህ እንጂ ሲል በትዕቢት አነጋገር ስለመለሰላቸው ሰይጣን መሆኑን አውቀው ከዋሻው ውስጥ ራቅ ባለ አንድ ክፍል ውስጥ አስቀምጠው ቢጸልዩበት ዋሻው ተደርምሶ እንዳይወጣ ተደፍቶበት እየጮኸ « ኪሮስ ሆይ ሳልቀድምህ ቀደምከኝ እስከ መቼ ነው በዚህ ተዘግቶብኝ የምኖረው ቢል እስከ ምጻት ድረስ ብለውት እስከ አሁን በዚያው እየጮኸ ይኖራል አባ ኪሮስ በዋሻ ተወስነው መኖር ብቻ ሳይሆን በግብጽ አገር እየተዘዋወሩ ወንጌልን አስተምረዋል ብዙ አህዛብንም አሳምነው አጥምቀዋል። እንደገናም ወደ ዋሻቸው በመመለስ እንደቀድሞ ሀብስት ሰማያዊ እየወረደላቸው በጸሎት ተወስነው ኖረዋል። ከዚህም ሌላ አባ ኪሮስ በዚች ጽሑፍ ያልተካተተ ብዙ ተአምራትንና ተጋድሎን ፈጽመዋል። እግዚአብሔርም ብርታታቸውንና ቅድስናቸውን አይቶ ወዳጄ ኪሮስ ሆይ በስምህ የተራበ ያበላ የተጠማ ያጠጣ የታረዘ ያለበሰ ለቤተክርስቲያንህ መባዕ የሰጠ ሁሉ መንግሥተ ሰማያት ይገባልሃል በማለት ቃል ኪዳን ሰጥቶአቸዋል የጻድቅ መታሰቢያ ለዘለዓለም ይኖራል ከክፋ ነገርም አይፈራም በእግዚአብሔር ለመታመን ልቡ የፀና ነው መዝ.111፥7 ጊዜ ዕረፍታቸው ሲደርስ አባ ባውማ የተባለ መነኩሴ ታዝዘላቸው

ታሪካቸውን እየጠየቀ እግዚአብሔር ያመለከተውንም እየጨመረ ገድላቸውን ጽፎአል ከዚህም በኋላ ሥጋ ወደሙ ተቀብለው በ270 ዓመታቸው ሐምሌ 8 ቀን አርፈዋል። አባ ባውማም ከገነሟቸው በኋላ የታዘዙ መላእክት መጥተው የነበሩበትን ዋሻ ዘግተው አስከሬናቸውን ወስደው በደብር ቅዱስ አስቀምጠውታል። ይህም የዕረፍታቸው ቀን ቤተክርስቲያናቸው በታነፀበት ቦታ ሁሉ በታላቅ ድምቀት ሲከበር ይኖራል። የጻድቁ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን። ሁለተኛም ጎዳር 8 ቀን ኪሩቤል ይከበራሉ ታሪካቸውም ዘፍ.3፥24 ሕዝ.1፥ 5-28፣ 10፥ 10-21 ራእ.4፥ 6-9 2ሳሙ.22፥ 11 ይመልከቱ።

ምዕራፍ 9 ቁጥር 13

ህዳር 9 ቀን ቶማስ ዘመርዓስ

በዚህ ቀን የክርስቶስ ታጋይ ምሥክሩና ሐዋርያው የሆነ የመርዓስ ኤጴስ ቆጶስ ቅዱስ ቶማስ አረፈ። ይህንም አባት ትሩፋቱንና ገድሉን ሰው ተናግሮ ሊፈጽመው አይችልም። ርሱም በጾምና በጸሎት በስግደት በቀንና በሌሊትም በመትጋት ለድሆችና ለምስኪኖች በመራራት ተጠምዶ የሚኖር ነበር። ከዚህም በኋላ መርዓስ በሚባል ሀገር ኤጴስቆጶስ ይሆን ዘንድ የክብር ባለቤት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መረጠው መንጋውንም እንደ ሐዋርያት ተጠንቅቆ ጠበቀ ከሐዲው ዲዮቅልጥያኖስ በነገሠ ጊዜ ክርስቲያኖችን ያሰቃያቸው ዘንድ ከመኳንንቶቹ አንዱ ወደዚያ ሀገር ሄደ እርሱም ቅዱስ ቶማስን ወደ እርሱ ያቀርቡት ዘንድ ጭፍሮቹን ላከ። እነርሱም እየደበደቡ በምድር ላይ እየጐተቱ ወሰዱት ደሙም እንደ ውኃ ፈሰሰ ከዚያም በኋላ መኰንኑ ቅዱስ ቶማስን ለአማልክት ስገድ አለው ቅዱሱም እንዲህ ብሎ መለሰለት ከሕያው ከእግዚአብሔር ልጅ ከጌታዬ ኢየሱስ ክርስቶስ በስተቀር ለርኩስ ጣዖታት አልሰግድም ለረከሱ ጣዖታት የሚሰግድ ሁሉ የተረገመ ነውና መኰንኑም ተቆጥቶ እጅግ የበዛና ዕፀብ ድንቅ የሆነ ሥቃይ አሰቃየው የነዳጅ ድፍድፍ አፍልተው በአፉና በአፍንጫው ጨመሩበት እንዲህም እያደረጉበት ለብዙ ዘመናት ኖረ። የእሊህ ከሃድያን ልባቸው እንደ

ድንጋይ የጸና ስለሆነ ቅዱስ ቶማስ ቶሎ እንዲሞት አልፈለጉም። ሌሎች ብዙ ሰዎችን ያስፈራሩአቸው ዘንድ የክብር ባለቤት ክርስቶስንም ይክዱት ዘንድ የስቃዩን ዘመን አስረዘሙ እንጂ ርሱ በክብር ባለቤት በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ኃይል የጸና ነውና ማሰቃየቱን ከሐድያን በተሣናቸው ጊዜ ስለ ስህተታቸው ይዘልፋቸው ስለነበር ስለዚህ በጨለማ ቦታ ጣሉት። በዚያም ሃያ ሁለት ዓመት ኖረ ከሐድያኑም በእየዓመቱ ወደርሱ ገብተው ከሕዋሳቱ አንዱን ይቆርጣሉ። በዚያም ቦታ አፍንጫውን ከንፈሮቹን ጆሮዎቹን እጆቹን እግሮቹን ቆረጡ። መንጋዎቹ ያረፈ መስሏቸው በእየዓመቱ መታሰቢያውን ሲያደርጉ ኖሩ ነገር ግን አንዲት ክርስቲያናዊት ሴት ሲጥሉት ስለአየችው ቦታውን ታውቅ ነበር። ርሷም በሌሊት ወደ እርሱ በመሄድ ትመግበዋለች ጻድቅ ቆስጠንጢኖስ እስከ ንገሠበትና የቀናች የክርስቶስን ሃይማኖት ክብር እስከገለጡ ድረስ እንዲህ ሲሰቃይ ኖረ እጅ እግር ባለመኖሩ ደቀመዛሙርቱ በቅርጫት አድርገው የሚጭኑበት ነጭና ጥቁር አህዮች ነበሩት አህዛብ ተመቅኝተው ሌሊት የሁለቱንም አንገት ቆረጡ በነጋም ጊዜ ደቀመዛሙርቱ ሊጭኑት አህዮቹን ለማምጣት በሄዱ ጊዜ አንገታቸው ተቆርጦ ቢያገኙአቸው ለቶማስ ነገሩት ቶማስም የተቆረጠውን አያይዙት ብሎ ቢጸልይ የነጩ ከጥቁሩ የጥቁሩ ከነጩ ተያይዞ ተነስተዋል። ቶማስም በጉድጓድ በተጣለበት ወቅት ንጉሡ ክርስቶስን በመታመን የታሠሩ እስረኞችን ሁሉ በሀገሮች ሁሉ በወህኒ ቤት ያሉትን ሁሉ ይፈቷቸው ዘንድ አዘዘ ይህች ሴት ሄዳ ስለ ቅዱስ ቶማስ ከእርሱ የሆነውን ሁሉ 22 ዓመት ተጥሎ እንደነበር ለካህናቱ ነገረቻቸው በውስጡም ወደ የሚኖርበት ቦታ መራቻቸው እነርሱም አንስተው ተሸከሙት እየዘመሩና እያመሰገኑ ከቤተክርስቲያን አደረሱት በቤተመቅደሱም ፊት ለፊት በወንበሩ ላይ አስቀመጡት ምዕመናን ከእርሱ እየመጡ ይባረኩና የተቆረጡ ሕዋሳቶቹን ይስሙ ነበር ንጉሥ ቆስጠንጢኖስም የከበሩ የሦስት መቶ አሥራ ስምንት ኤጲስ ቆጶሳት የአንድነት ጉባዔን በኒቂያ አገር በሰበሰበ ጊዜ ይህ የከበረ ቶማስ ከእሳቸው አንዱ ነው ንጉሡም ወደ እነርሱ ገብቶ ሰላምታ ሰጣቸውና ከእርሳቸው

ቡራኬ ተቀበለ የዚህ የቅዱስ ቶማስን ተጋድሎውን በነገሩት ጊዜ ወደ ርሱ ቀርቦ ሰገደለት ሐዋሳቱም ከተቆረጡበት ላይ ተሳልሞ አዝኖና እጅግም አድንቆ ሐዋሳቱን ዳሰሰው ፊቱንና እጆቹን አሻሸው ከሐዲ አርዮስንም ተከራክሮ ከረታ በኋላ አወገዘው ለይተውም ከወገኖቹ ጋር ከቤተክርስቲያን አሳደዱት ከዚያም በኋላ መንፈስ ቅዱስ እንደአስተማራቸውና እንደመራቸው የሃይማኖትን ትምህርት በአንደበታቸው ተናገሩ ሕግና ሥርዓትን ሥጋዊና መንፈሳዊ ፍርድንም ሠሩ ታሪካቸውን መስከረም 21 ይመልከቱ ከዚያ በኋላ ቅዱስ ቶማስ ወደ መንበረ ሲመቱ ሄደ ካህናቱንና መንጋውን ሁሉ ሰብስቦ አነበበላቸው እነርሱም እንዳያስወጡት እንዲጠብቁት በመጠበቅም እንዲድኑ አዘዛቸው ጥቂት ዘመን ከኖረ በኋላ በሰላም በፍቅር አረፈ የሹመቱ ዘመን አርባ ዘመን / ዓመት/ ነው ዕረፍቱ ነሐሴ 24 ስንክ ይመልከቱ የዚህ ተጋዳይ አባት ጸሎቱና በረከቱ ከሁላችን ጋር ይኑር ለዘላለሙ አሜን ::

ምዕራፍ 10 ቁጥር 14

መጋቢት 10 ቀን መስቀል

በዚህ ዕለት የክብር ባለቤት ጌታችን አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት የከበረ መስቀል የተገለጠበትና የተገኘበት ነው። የዚህ የከበረ ዕፀ መስቀል መገለጡና መገኘቱ ሁለት ጊዜ ሆኗል መጀመሪያ የጻድቁ የቆስጠንጢኖስ እናት በሆነችው ንግሥት ዕሌኒ እጅ ነው። ርሷ ለእግዚአብሔር ተስላ ነበርና ልጇ ቆስጠንጢኖስ ወደ ክርስትና ሃይማኖት በተመለሰ ጊዜ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደች ከእርሷም ጋር ብዙ ሠራዊት ነበር ደርሳም ስለከበረ መስቀል መረመረች ቦታውንም የሚያስረዳት አላገኘችም የአይሁድ ወገን የሆነ ስሙ ኪራኮስ የሚባል አንድ ሽማግሌ መስቀሉ ያለበትን የጉልጉታ ኮረብታ አመለከታት ከዚያም አይሁድ ኮረብታውን ይቆፍሩ ዘንድ አዘዘቻቸው ቤቱን የሚጠርግ መቃብር ላይ እንዲጥል አዝዘው ነበርና ንግሥት ዕሌኒ እስከ ደረሰችበት ጊዜ ከሁለት መቶ ዓመት በላይ ጥራጊያቸውን

ሲጥሉበት ኖሩ ኮረብታማ ሆኖ አይሁድ በቆፈሩ ጊዜ በ326 ዓ.ም ሦስት መስቀሎች ተገለጡ ክርስቶስ የተሰቀለበት የቱ እንደሆነ አላወቁም የሞተ ሰው አግኝተው አመጡ አንዱንም መስቀል አምጥተው በሞተው ሰው ላይ አኖሩት አልተነሣም በሁለተኛውም አልተነሣም ከዚያ በኋላ ሦስተኛውን መስቀል አምጥተው በሙቱ ላይ አስቀመጡት ያን ጊዜ የሞተው ሰው ተነሣ ዕሌኒም የክርስቶስ መስቀል እንደሆነ አውቃ ሰገደችለት የክርስቲያን ወገኖች ሁሉ ሰገዱለት:: ለልጅዋ የላከችው ይህ መስቀል ነው የሚል በሌላ መጽሐፍ ይገኛል:: የቀረው ግን ግንዱ በውስጡ ተተክሎበት የነበረው ከእርሱ እኩሌታውን ከቅንዋቱ ጋር ወደ ልጇ የላከችው ነው:: ከዚያም በኋላ ሥርዓታቸውና የሕንፃቸው ነገር በመስከረም ወር በ17 ተጽፎ የሚገኝ ሲሆን አብያተ ክርስቲያናትንና የከበሩ ቦታዎችን አነፀች እሌኒን ሥን.ግን. 9 ይመል. ሁለተኛ ም በሮሙ ንጉሥ በሕርቃል ዘመን የሆነው ሲሆን የፋርስ ሰዎች በግብጽ ሀገር ሳሉ ወደ ሀገራቸው ሊመለሱ ወደዱ ከሹማምንቶችም አንዱ የጦር መኰንን ተነጥሎ ወደ ኢየሩሳሌም አልፎ ደረሰ ወደ ከበረ መስቀል ቤተክርስቲያንም ገባ በመስቀሉ ላይ ታላቅ ብርሃን ሲበራ አይቶ ሊያነሣው እጁን ዘረጋ እሳት ወጥታ እጁን አቃጠለችው ከክርስቲያን በቀር ማንም ሊነካው እንደማይችል የመስቀልን ክብር ነገሩት ከዚያም መስቀሉን ሁለት ዲያቆናት አሸክሞ ማርኮ ወደ ሀገሩ ተመለሰ ከዚያም ንጉሥ ሕርቃል ሰምቶ እጅግ አዘነ ስለርሱም ምእመናን እንዲጾሙ አዝዞ ወደ ፋርስ ዘምቶ ወጋቸውና ብዙዎችን ገድሎ የከበረ ዕፀ መስቀሉንም ሁለት ዲያቆናትን አሸክሞ ማርኮ ወደ ሀገሩ ተመለሰ የዚህም መስቀል ሁለተኛ የተገለጠበት / የተገኘበት/ መጋቢት አሥር ነው:: ንጉሡም መስቀሉን ወደ ቁስጥንጥንያ ወሰደው የመስቀሉም ክብር በዓመት አምስት ጊዜ ነው:: ይህም ሦስቱ በዓለም ሁለቱ በኢትዮጵያ ናቸው:: በዓለ የሚከበሩት መስከረም 16 ቀን የደመራ በዓል (ቅዳሴ ቤቱ ለመስቀል) 1 ቍፋሮ የተጀመረበት መጋቢት 10 የተገኘበት ሲሆን በኢትዮጵያ ደግሞ መስከረም 10 አጼ መስቀል (ተቀጸል ጽጌ) ወደ አትዮጵያ የገባበት 21 ግሽ ደብረ ከርቤ የገባበት ናቸው:: የመስቀሉ በረከት ከእኛ ጋር ይሁን:: አሜን::

ምዕራፍ 11 ቍጥር 15 ኅዳር 11 ቀን

የቅድስት ድንግል ማርያም አባትና እናት ኢያቄምና ሐና

መዝ. 86÷1

ሐና ማለት ሐይማኖቷ የቀና ምግባሯ የአማረች የተከበረች መልከ መልካም ደምግባት ያላት ማለት ነው የቅድስት ሐና አባት ማጣት እናቷ ሄርሜላ ይባላሉ:: ልጅ ሳይወልዱ መካን ሆነው ይኖሩ ነበር:: ነገር ግን ልጅ እንዲሰጣቸው አዘውትረው ፈጣሪያቸውን ይለምኑ ነበር ከዕለታት አንድ ቀን ስምኦን የሚባል ደግ ሰው ወደ ሄርሜላ ሄዶ ወይን በማህፀንሽ ገብታ ለምልማ አፍርታ ፍሬዋን ዓለሙ ሁሉ ሲመገበው አይቼአለሁና ደስ ይበልሽ ብሎ ነገራት ርሷም የእግዘብሔር ፈቃድ ይሁን ብላ የምሥራች ተቀበለችው ከዚያም በኋላ ማጣትና ሄርሜላ አንድ ሱባዔ ወደ እግዚአብሔር ተማማሉና በሱባዔአቸው መጨረሻ ላይ ሁለቱም አንድ ዓይነት ሕልም አዩ አንድ የደረቀ ወይራ ዛፍ ከቤታቸው አጥር ወድቆ የሚኖር ለምልሞ በ3 ክፍል አፍርቶ ለሁለቱ ሲሰጣቸው አዩ በዚህም ሲደነቁ ስልዋኖስ የሚባል ሽማግሌ ከጐረቤታቸው ይኖር ነበር ያ ሽማግሌ ስለእነርሱ ሕልም አይቶ ሊነግራቸው መጣና አልጋችሁ ለምልሞ አበባ ሲያብብ አበባውም ሲያፈራ ዛሬ ሌሊት በሕልም አይቼ ልነግራችሁ መጣሁ አላቸው እነርሱም አባታችን እንደቃልህ ይደረግልን ብለው በደስታ አነጋግረው በሰላም ሸኝተው ሰደዱት ከዚያም መልአኩ ቅዱስ ራጉኤል ተገልጾ እግዚአብሔር ጸሎታችሁን ምጽዋታችሁን ተቀብሎ እንደምኞታችሁ የተባረከች ደግ ልጅ ከእናንተ እንድትወለድ ፈቃዱ ሆኖአል ብሎ ነገራቸው ወደ ሰማይም ሲያርግ ታያቸው ሄርሜላና ማጣት ይህንን አስደሳች ዜና ከመልአኩ በመስማታቸው ከፍ ያለ ምሥጋና ለፈጣሪያቸው አቀረቡ ወዲያውም ብዙ ሳይቆዩ በ5420 ዓመተ ዓለም ታህሣሥ 18 በዘመነ ማቴዎስ በዕለተ ስሉስ ሄርሜላ ፀነሰች መጽነሷም በዘመዶቿና በአካባቢው ተሠማ ማኑሄ የሚባል ጋኔን የሚጥለው ሰው ነበር አንድ ቀን ሄርሜላ ከቆመችበት አጠገብ ሄዶ ቆም ሳለ ጥላዋ ቢያርፍበት ዋይ ብሎ ጮኸና ወደቀ ጩኸቱን ሰምተው ሰዎች ቢጠይቁት በዚህች

ሲጥሉበት ኖሩ ክረብታማ ሆኖ አይሁድ በቆፈሩ ጊዜ በ326 ዓ.ም
ሦስት መስቀሎች ተገለጡ ክርስቶስ የተሰቀለበት የቱ እንደሆነ
አላወቁም የሞተ ሰው አግኙተው አመጡ አንዱንም መስቀል
አምጥተው በሞተው ሰው ላይ አኖሩት አልተነሣም በሁለተኛውም
አልተነሣም ከዚያ በኋላ ሦስተኛውን መስቀል አምጥተው በሙቱ ላይ
አስቀመጡት ያን ጊዜ የሞተው ሰው ተነሣ ዕሌኒም የክርስቶስ መስቀል
እንደሆነ አውቃ ሰገደችለት የክርስቲያን ወገኖች ሁሉ ሰገዱለት።
ለልጅዋ የላከችው ይህ መስቀል ነው የሚል በሌላ መጽሐፍ ይገኛል።
የቀረው ግን ግንዱ በውስጡ ተተክሎበት የነበረው ከእርሱ እኩሌታው
ከቅንዋቱ ጋር ወደ ልጇ የላከችው ነው። ከዚያም በኋላ ሥርዓታቸው
የሕንፃቸው ነገር በመስከረም ወር በ17 ተጽፎ የሚገኝ ሲሆን አብያ
ክርስቲያናትንና የከበሩ ቦታዎችን አነፀች እሊኒን ሥ.ግን. 9 ይመል. ሁለተ
ም በሮሙ ንጉሥ በሕርቃል ዘመን የሆነው ሲሆን የፋርስ ሰዎች በግብጽ ሀገ
ሳሉ ወደ ሀገራቸው ሊመለሱ ወደዱ ከሹማምንቶችም አንዱ የጦር መኮ
ተነጥሎ ወደ ኢየሩሳሌም አልፎ ደረሰ ወደ ከበረ መስቀል ቤተክርስቲያንም
በመስቀሉ ላይ ታላቅ ብርሃን ሲበራ አይቶ ሊያነሣው እጁን ዘረጋ እሳት ወጥ
እጁን አቃጠለችው ከክርስቲያን በቀር ማንም ሊነካው እንደማይችል የመስቀል
ክብር ነገሩት ከዚያም መስቀሉን ሁለት ዲያቆናት አሸክሞ ማርኮ ወደ ሀ
ተመለሰ ከዚያም ንጉሥ ሕርቃል ሰምቶ እጅግ አዘነ ስለርሱም ምእመ
እንዲጸሙ አዝዞ ወደ ፋርስ ዘምቶ ወጋቸውና ብዙዎችን ገድሎ የከበረ
መስቀሉንም ሁለት ዲያቆናትን አሸክሞ ማርኮ ወደ ሀገሩ ተመለሰ የዚህ
መስቀል ሁለተኛ የተገለጠበት / የተገኘበት/ መጋቢት አሥር ነው። ንጉሡ
መስቀሉን ወደ ቁስጥንጥንያ ወሰደው የመስቀሉም ክብር በዓመት አምስ
ጊዜ ነው። ይህም ሦስቱ በዓለም ሁለቱ በኢትዮጵያ ናቸው። በዓ
የሚከበሩት መስከረም 16 ቀን የደመራ በዓል (ቅዳሴ ቤቱ ለመስቀል)
ቍፋሮ የተጀመረበት መጋቢት 10 የተገኘበት ሲሆን በኢትዮጵያ ደ
መስከረም 10 አጼ መስቀል (ተቀጸል ጽጌ) ወደ አትዮጵያ የገባበት 21
ደብረ ከርቤ የገባበት ናቸው። የመስቀሉ በረከት ከእኛ ጋር ይሁን። አሜን።

ምዕራፍ 11 ቍጥር 15 ኀዳር 11 ቀን

የቅድስት ድንግል ማርያም አባትና እናት ኢያቄምና ሐና

መዝ. 86÷1

ሐና ማለት ሐይማኖታ የቀና ምግባሯ የአማረች የተከበረች መልከ መልካም ደምግባት ያላት ማለት ነው የቅድስት ሐና አባት ማጣት እናቷ ሄርሜላ ይባላሉ። ልጅ ሳይወልዱ መካን ሆነው ይኖሩ ነበር። ነገር ግን ልጅ እንዲሰጣቸው አዘውትረው ፈጣሪያቸውን ይለምኑ ነበር ከዕለታት አንድ ቀን ስምኦን የሚባል ደግ ሰው ወደ ሄርሜላ ሄዶ ወይን በማህፀንሽ ገብታ ለምልማ አፍርታ ፍሬዋን ዓለሙ ሁሉ ሲመገበው አይቼአለሁና ደስ ይበልሽ ብሎ ነገራት ርሷም የእግዘብሔር ፈቃድ ይሁን ብላ የምሥራች ተቀበለችው ከዚያም በኋላ ማጣትና ሄርሜላ አንድ ሱባዔ ወደ እግዚአብሔር ተማማለሱና በሱባዔአቸው መጨረሻ ላይ ሁለቱም አንድ ዓይነት ሕልም አዩ አንድ የደረቀ ወይራ ዛፍ ከቤታቸው አጥር ወድቆ የሚኖር ለምልሞ በ3 ክፍል አፍርቶ ለሁለቱ ሲሰጣቸው አዩ በዚህም ሲደነቁ ስልዋኖስ የሚባል ሽማግሌ ከጉረቤታቸው ይኖር ነበር ያ ሽማግሌ ስለአነርሱ ሕልም አይቶ ሊነግራቸው መጣና አልጋችሁ ለምልሞ አበባ ሲያብብ አበባውም ሲያፈራ ዛሬ ሌሊት በሕልም አይቼ ልነግራችሁ መጣሁ አሳቸው እነርሱም አባታችን እንደቃልህ ይደረግልን ብለው በደስታ አነጋግረው በሰላም ሸኝተው ሰደዱት ከዚያም መልአኩ ቅዱስ ራጉኤል ተገልጾ እግዚአብሔር ጸሎታችሁን ምጽዋታችሁን ተቀብሎ እንደምኞታችሁ የተባረከች ደግ ልጅ ከእናንተ እንድትወለድ ፈቃዱ ሆኖአል ብሎ ነገራቸው ወደ ሰማይም ሲያርግ ታያቸው ሄርሜላና ማጣት ይህንን አስደሳች ዜና ከመልአኩ በመስማታቸው ከፍ ያለ ምሥጋና ለፈጣሪያቸው አቀረቡ ወዲያውም ብዙ ሳይቆዩ በ5420 ዓመተ ዓለም ታህሣሥ 18 በዘመነ ማቴዎስ በዕለተ ሰሉስ ሄርሜላ ፀነሰች መጽነሷም በዘመዶቿና በአካባቢው ተሠማ ማኑሄ የሚባል ጋኔን የሚጥለው ሰው ነበር አንድ ቀን ሄርሜላ ከቆመችበት አጠገብ ሄዶ ቆም ሳለ ጥላዋ ቢያርፍበት ዋይ ብሎ ጮኸና ወደቀ ጩኸቱን ሰምተው ሰዎች ቢጠይቁት በዚህች

በሄርሜላ ማህፀን ያለች ሕፃን እንደ እሳት አቃጠለችኝና ወደቅሁ አሁንም በእርሷ አምላክ አምናለሁ ብሎ ሁለተኛ ከዚህ ሰው አልደርስም ብሎ ምሎ ሰው ሁሉ እያየው በጅንጀሮ መልክ ተመስሎ ከሰውዬው ተለይቶ እንደ አሞራ ሲበር ታየ ይህንንም የአዩ ሰዎች እጅግ በጣም ገረማቸው ከዚህች ሴት ከቶ እንደምን ያለ ፍጥረት ይወለድ ይሆን (ትወልድ ይሆን) እያሉ እያደነቁ የመውለጃዋን ጊዜ በናፍቆት ይጠብቁ ጀመር ዳግመኛም ልያ የምትባል ሴት በእየሩሳሌም የምትኖር በሆዷ የተጸነሰው ጽንስ ጋኔን እንዳወጣ ሰምታ እኔም ከዚህ በሽታዬ ብታድነኝ ብላ ወደ ሄርሜላ ሄደችና ሆዷን ዳስሳ በህመም የሚያሰቃያትን የሆዷን አጥንት እሽት እሽት ብታደርገው 4 ዓመት ሙሉ አጥንት ሆኖ የኖረው ጽንስ ወደ ሕያውነት ተለውጦ ተወለደ ይህም ሕፃን ታሪኩ ብዙ በሚል ሲጠራ እንደኖረ በገድለ ሐና ተጽፎአል በሄርሜላ ማህፀን የተፀነሰው ጽንስ ሴት ይሁን ወንድ እስኪሚወለድ ድረስ ያወቀ አልነበረም ከ9 ወር በኋላ በ5421 ዓመተ ዓለም በ9 ወር መስከረም 7 ቀን በዘመነ ማርቆስ በዕለተ ሐሙስ ሔርሜላ ሴት ልጅ ወለደች በዚህም ዕለት ወላጆቿ ከፍ ያለ በዓል አድርገዋል ዘመድ አዝማድ ጐረቤቶቻቸውን ወዳጆቻቸውን ሲቀበሉ ውለዋል ልዩ ልዩ ደዌ የያዛቸው ሄርሜላ የወለደችበትን መሬት እየዳሰሱ እየተቀቡ ከበሽታቸው ተፈውሰዋል በተወለደችበት በ8ኛው ቀን ሥርዓተ ግዝረት ሲፈፀም ስሟን ሐና ብለው ጠርተዋታል ሐናም ቀስ በቀስ አድጋ 7 ዓመት ሲሆናት ወላጆቿ ሕርማናስ ከተባለው መምህር የኦሪትን ትምህርት አንዲያስተምራት አስገቧት በሰባት ዓመቷ ሥርዓተ ኦሪትንና ሥርዓተ ረበናትን በጠቅላላው ቅዱሳት መጻሕፍትን ከእናት አባቷ ሕግ ጋር አጠናቃ ተማረች ቅድስት ሐና 15 ዓመት ሲሆናት ከቤተ ይሁዳ የቅስራን ልጅ ኢያቄምን አገባች ኢያቄምም እንደ ርሷ የተማረ ነበርና ሁለቱም እግዚአብሔር የሚወደውን በኦሪት የተጻፈውን ሕግ ሁሉ በሚገባ የሚጠብቁ ፈጣሪያቸውን የሚፈሩ ለድሃ የሚራሩ ፆምና ጸሎትን የሚያዘወትሩ ደጋግ ሰዎች ነበሩ ሀብታቸው ግን በመጠኑ ነበር እንጂ ብዙ ሀብት አልነበራቸውም በእንደዚህ ያለ ቅድስና ፈጣሪያቸውን እያገለገሉ ሲኖሩ ስማቸውን የሚያስጠራ ልጅ (የዓይን

ማረፊያ) አልነበራቸውም በዚህም የተነሳ እግዚአብሔርን ልጅ ይሰጣቸው ዘንድ ተስፋ በአለመቁረጥ በመዓልትም በሌሊትም እያለቀሱ ይለምኑት ጀመር እግዚአብሔር ግን የወዳጆቹን የሃይማኖት ጽንዓት ለመፈተን ልጅ እንዳይወልዱ ጸሎታቸውን የማይቀበል መስሎ ለብዙ ጊዜ የሐናን ማህፀን ዘጋ ከዕለታት አንድ ቀን ሐና ከጐረቤቷ አንዲት በዝሙት አዳሪ ሴት ነበረችና እህቴ ሆይ ቤተ እግዚአብሔር ደርሼ ልመጣ ነበር ግን ይህ ልብስ ያደፈ ነው ንፁህ ልብስ ባገኝ ያንን ልብስ ለብሼ ሄጀ እግዚአብሔርን ለምኜ እመጣ ነበር አለቻት ያችም ሴት ጐረቤት በእንዲህ ያለ ችግር ለመረዳዳት አሁንም ከእኔ ብዙ ልብስ ስላለ የፈለግሽውን ለብሰሽ መሄድ ትችያለሽ አለቻት ሐናም ነገሩ መልካም ነበር ነገር ግን ይህ ልብሽ በአስበ ደነስ የተሰበሰበ ስለሆነ ይህን ለብሶ ወደ ቤተ እግዚአብሔር መሄድ አይገባም እግዚአብሔር ንጽሐ ባህርይ ነው ንጹሕ ነገር ነው የሚወደው አለቻት ይህችም ሴት በጣም ታናደደችና ሐና እኔ ለአንቺ ልጅ በማጣትሽ አዝንልሽ ነበር ለካ በዚህ ክፋትሽ ነው እንደ እንጨት አድርቆ ያስቀረሽ ብላ ሰድባ ሰደደቻት ሐናም እያዘነች ያኑ የነበራትን ልብስ ለብሳ ሄዳ መሪር የሆነ ለቅሶ አልቅሳ ተማህጽኖዋንም አድርሳ ወደ ቤቷ ስትመለስ ርግብ ወልዳ ከልጆቿ ጋር ስትጫወት አይታ ጌታዬ ሆይ ለዚህች ፅዐዛን እንስሳ ልጅ ስትሰጥ እኔን ድንጋይ የአደረግህበት ምክንያት ለምን ነው እባክህ ፈጣሪዬ ለማንም መዘባበቻ አታድርገኝ ብላ ምርር ብላ እያለቀሰች ከቤቷ ገባች የገጠማትን ሁሉ ሰቧሏ ለኢያቄም ነገረችው በዚያችም ሌሊት ሁለቱ እንደተተከለ ምሰሶ ቆመው ልጅ ይሰጣቸው ዘንድ ወደ እግዚአብሔር ሲጸልዩ አደሩ ጠዋት ሐና ኢያቄምን እስኪ ፈጣሪያችን ቢቀበለን መባእ ይዘን ስዕለት ተስለን እንመጣ ዘንድ ወደ ቤተ እግዚአብሔር እንሂድ አለችው ርሱም እሺ ብሎ መባቸውን ይዘው ወደ ቤተ እግዚአብሔር ሄዱ ከዚያም ሲደርሱ መባቸውን ለዕቃ ቤት ጠባቂና ስዕለት ተቀባይ ለሮቤል አቀረቡ ሮቤልም እግዚአብሔር ብዙ ተባዙ ውሰዱ ተዋለዱ ተብለው ከተመረቁት መካኖች ተለይተው የተረገሙ ስለሆኑ እናንተም መካኖች ናችሁና መባእችሁን አልቀበልም መልሳችሁ ውሰዱ አላቸው እነርሱም እያዘኑና እያለቀሱ ጌታችን ፈጣሪያችን ሆይ ለቅሶአችንን

ተመልክተህ ወንድ ልጅ የሰጠኸን እንደሆነ አርሶ ቆፍሮ እኛን ይርዳን አንልም ለቤተ እግዚአብሔር አገልጋይ እንዲሆን እናደርጋለን ሴት ልጅም ብትሰጠን እንጨት ለቅማ ውሃ ቀድታ እንጀራ ጋግራ ወፍጮ ፈጭተ ታብላን ትርዳን አንልም ነገር ግን መጋረጃ በመፍተል መሶበወርቅ በመስፋት ቤተ እግዚአብሔር እንድታገለግል እናደርጋለን ብቻ ለዓይናችን ማረፊያ ለልባችን ተስፋ የሚሆን አንድ ልጅ ስጠን ብለው ተሳሉ::

ሐናና ኢያቄም ይህን የሕሊና ጸሎትና ብፅአት በቤተ እግዚአብሔር አድርገው ሲፈጽሙ ወደ ሊቀ ካህናት ዘካርያስ ሄደው መምህራችን አባታችን ሆይ እኛ መካኖች መሆናችንን አንተ ታውቃለህ ወደፊት ፈጣሪያችን ወንድም ሆነ ሴት ልጅ ቢሰጠን ተስለናል ይህን ስዕለታችንን እንዲፈጸምልን የመሰነባበቻ ቡራኬ አድርግልን ብለው ከእግሩ በታች ወደቁ ዘካርያስም እግዚአብሔር ጸሎታችሁን ይስማችሁ ስዕለታችሁንም ይፈጽምላችሁ ለቅሶና ሀዘናችሁንም ይመልከትላችሁ ብሎ በመጸለይ አሰናበታቸው ኢያቄምና ሐናም ወደ ቤታቸው ተመልሰው በያም በጸሎት እግዚአብሔርን እያመሰገኑ ጥቂት ጊዜ እንደቆዩ በ5483 ዓመተ ዓለም በዘመነ ማርቆስ በዕለተ እሁድ ነሐሴ 7 ቀን ሐና ከባሏ ከኢያቄም ፀነሰች ከ6 ወር በኋላ መጽነሷ ታወቀ ዘመዶቿ ወደ ርሷ እየመጡ ከአረጀች በኋላ በመጽነሷ ሆዷን እየዳሰሱ ይረዱ ነበርና ሐና ከዘመዶቿ ወገን በርሴባ የምትባል አንድ አይና አክስት ነበረቻት ሆዷን ዳስሳ አይኗን ብትነካው ደህና ሆኖላታል ይህን ዜና የሰሙ ዕውራን እንካሳን እንዲሁም በልዩ ልዩ ደዌ ተይዘው የሚሰቃዩ ሁሉ ማህፀኗን እየዳሰሱ የሚፈወሱ ሆነዋል 2ተኛም ሳሚናስ የሚባል የጦሊቅ ልጅ ከኤዶቅ አጉቱ ቤት ሄዶ ሞተ ዘመዶቹም ለመቅበር በአልጋ ላይ አድርገው ይዘውት ወደ ቤተ እግዚአብሔር ሲጓዙ የሐና የአጐቷ ልጅ ነበርና በጣም ትወደው ስለነበር አስከሬኑ ያለበትን አልጋ እየዞረች ስታለቅስ ጥላዋ ቢያርፍበት ተነሥቶ ስብሐት ለኪ እሙ ለፀሐየ ጽድቅ ማርያም ሆይ ለአብ መርዓቱ ለወልድ ወላዲቱ ለመንፈስ ቅዱስ ጽርሐ ቤቱ ደስ ይበልሽ ብሎ ሰገደላት ቤተ አይሁድም ከዚያው ከለቅሶው ነበሩና ምነው ምን አይተህ ነው ለዚህች ሐና የሰገድከው አሉት ሳምናስም

እኔ የሰገድኩ ከዚህች ከሐና ማህፀን የምትወለደው ሕፃን ሰማይና ምድርን ባህርና የብሱን እመቀ እመቃትን አየረ አየራትን ወዘተ የፈጠረ እምላክን ትወልዳለች እያሉ መላእክት በሰማይ ሲያመሰግኗት ሰምቼ ነው እኔንም ያስነሳችኝ እርሷ ናት ብሎ መስክሮ ተመልሶ አርፎአል ይህም ድንግል ማርያም ከተወለደች በኋላ ብዙ ታምራት እንደምታደርግ የሚያመለክት ነው:: ጸላእያነ ሠናያት አይሁድ ይህን ሰምተው በማህፀን ሳለ እንዲህ የሚፈውስና ሙት የሚያሥነሣ በተወለደ ጊዜ ምን ታምር ይሠራ ይሆን ብለው በጣም ፈሩ ተንቀጠቀጡ ክፍርሃታቸውም የተነሣ ተሰበሰቡና በድንጋይ ወግረን በእሳት እናቃጥላቸው አቃጥለን እንግደላቸው ብለው ተማክረው ሳለ በመንፈቀ ሌሊት ቅዱስ ገብርኤል ወደ ሐናና ኢያቄም መጥቶ ተነሱና ተከተሉኝ ብሎ እየመራ ወደ አድባረ ሊባኖስ ወሰዳቸው በዚህም ተራራ በ5484 ዓመተ ዓለም ከዘጠኝ ወር በዘመነ ሉቃስ በዕለተ ስሉስ ግንቦት 1 ቀን ቅድስት ሐና እንደ ፀሐይ የምታበራ እንደ አንበሳ የምታስፈራ መልኳ በጣም የምታምር ልጅ ወለደች መኃ.6÷ 9 በዚህ ጊዜ ከአድባረ ሊባኖስ ጀምሮ በኢየሩሳሌም ዙሪያ ብርሃን ታየ እስከ 7 ቀን ሙሉ ከዘመዶቻቸው ከወዳጆቻቸው ጋር በደስታ ሰነበቱ ሐና ከወለደችበት ቦታ ዙሪያ ለታምራት ከአራት ቦታ ላይ ውሃ ፈለቀ ሕፃኗ በተወለደች በ8 ቀኗ ስሟን ማርያም ብለው ሰየሟት ስለምን ማርያም አሏት ቢሉ በዚህ ዓለም ሰዎች ከሚመገቡት ምግብ ሁሉ ለአፍ የሚጥም ለልብ ደስ የሚያሰኝ ልብን የሚመስጥ ማር ነው በገነት የሚገኙ ጻድቃን ከሚመገቡት ምግብ ፈጻድቃን ቅዱሳን በጣም ደስ የሚያሰኛቸው በገነት ውስጥ በጣፋጭነት ብልጫ ያለው ያም የሚባል ምግብ ነው ስለዚህ ከሁሉ የበለጥሽ ነሽ ሲሉ ማርያም አሏት ሐናና ኢያቄምም ለቤተ እግዚአብሔርም የሚገባ መብዓ አዘጋጅተው ወስደው ቢያቀርቡ በፊት አንቀበላችሁም ሲሉ የነበሩ ሁሉ በክብርና በደስታ ተቀበሉአቸው ከዚያ በኋላ በተወለደች በሦስት ዓመቷ ድንግል ማርያምን ወስደው በዚያን ጊዜ የቤተ እግዚአብሔር ኃላፊ ለነበረው ለሊቀ ካህናቱ ለዘካርያስ አስረክበውታል በሥዕለት የተወለደች ናትና ልጇ ድንግል

ማርያም 7 ዓመት ሲኾናት ህዳር 11 ቀን ሐና አረፈች ኢያቄም ሚያዝያ ሰባት አርፏል ስንክ ይመ. ጸሎታቸውና በረከታቸው በኛ ላይ ይደር አሜን::

የቅዱስ ሚካኤል መቅድም

ሚካኤል ማለት በዕብራይስጥ ቋንቋ ሚ፣መኑ ፣ካ ከመ፣ ኤል አምላክ፣ መኑ ከመ አምላክ እንደ እግዚአብሔር ያለ ማን ነው? ማለት ነው ኪ.ወ.ክ ገጽ 589

ቅዱስ ሚካኤል ዲያብሎስ በትዕቢት ፈጣሪነትን ሽቶ በዓለመ መላእክት ሁከት ባነሳ ጊዜ የቅዱሳን መላእክት ፍታውራሪ ሆኖ ዲያብሎስን የተዋጋ ጽኑዕ ኃያል መልአክ ነው« በሰማይም ሰልፍ ሆነ ሚካኤልና መላእክቱ ዘንዶውን ተዋጉት ዘንዶውም ከመላእክቱ ጋር ተዋጋ አልቻላቸውም ከዚያም ወዲያ ከሰማይ ሥፍራ አልተገኘላቸውም» ራዕ 12÷7-8 ቅዱስ ሚካኤል ሊቀ መላእክት ነው ይሁዳ በመልእክቱ የመላእክት አለቃ ቅዱስ ሚካኤል በማለት ሊቀ መላዕክትነቱን ገልጾአል(ይሁዲ.9) ይህችውም ቅሩበ መንበር ተደርጉ የተፈጠረው ዲያብሎስ የተዋት ክብሩ ናት ቅዱስ ሚካኤል ይቅር የሚል ከመዓትም የራቀ ነው ሄኖክ 10÷12/ ለሰው ባደረገው በጐነት ለሕዝቡ ሁሉ ታዛዥ ነው::

(ሄኖክ 6÷5) ቅዱስ ሚካኤል ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ የሚከራከር መልአክ ነው ዲያብሎስ የሙሴን መቃብር ለእሥራኤል አሣይቶ እምልኮተ ባዕድ እንዲፈጽሙ በማስተማር በተነሣ ጊዜ የተከራከረውና እስራኤላውያንን የጠበቃቸው ርሱ ነው(ይሁዳ9) እስራኤልን ከጠላቶቻቸው መንጋጋ በማውጣት ይራዳቸው የነበር ቅዱስ ሚካኤል ነው ዳን. 12÷1) ከዋነኞቹ አለቆች አንዱ በማለት ነቢዩ ዳንኤል የገለጠው በባቢሎን ምርኮ የተራዳው ቅዱስ ሚካኤል ነው ዳን. 10÷13-21 እስራኤላውያንን የመራ ዘዳ. 14÷19 የኢያሪኮን ግንብ ያፈርሱ ዘንድ የተራዳ ኢያሱ 5÷14 እሥራኤል እግዚአብሔርን በበደሉና በተማረኩ ጊዜ ስለነርሱ ያማለደና ምሕረት ያሰጠ ዘካ. 1÷12 ኢያሱን የጠበቀ ስለርሱም የተከራከረ (ዘካ 3. ÷1) ለእስራኤል

ሕግ ሰጥቶ በሲና አብሮአቸው የነበረ (የሐዋ. 7÷38) ሊቀ መላእክት ቅዱስ ሚካኤል ነው:: የሶምሶንን መወለድ ለማኑሄ ያበሰረ መሳ.13÷ 15 እስራኤልን ሊያጠፋ የመጣውን 185000 የአሦራውያንን ሰራዊት የገደለ 2ነገ.19÷ 35-37 ሎጥን ከሰዶም ያወጣ ዘፍ.19÷ 1 በአምልኮተ እግዚአብሔር በመቆየቱ ምክንያት ወደ አንበሶች ጉድጓድ ሉተጣለው ለነቢዩ ዳንኤል ስንቅ አስይዞ ነቢዩ እንባቆምን እስከ ባቢሎን ያደርሰው ተረ.ዳን.13÷ 35-38 ሊቀመላእክት ቅዱስ ሚካኤል ነው::

በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ዕለተ ትንሣኤ የመቃብሩን ድንጋይ ገልብጦ ለመግደላዊት ማርያም የታየው (ማቴ 28÷2) ሊቀ ሐዋርያት ቅዱስ ጴጥሮስን ከሄሮድስ አስር ቤት ያወጣው የሐዋ. 12÷7-11) በልቡ እግዚአብሔርን ይፈልግ ለነበረው ለጸሎተኛው ለመቶ አለቃ ቆርኔሌዎስ በዘጠኝ ሰዓት የተገለጠለት (የሐዋ 10÷3) ቅዱስ ሚካኤል ነው / ከቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ የተወሰደ ትምህርት/

ስለዚህ አባቶቻችን የቤተ ክርስቲያን መምህራን የመላእክት አለቃ የከበረ የሚካኤልን በዓል መታሠቢያ በየወሩ በአሥራ ሁለት ቀን እንድናደርግ አዘውናል::

ምእራፍ 12 ቍጥር 16

ህዳር 12 ቀን የቅዱስ ሚካኤል በዓል ነው

አንድ አምላክ በሚሆን በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም በዚህ ዕለት የሰማይ ሠራዊትና የመላእክት አለቃ የሚሆን የከበረ መልአክ የቅዱስ ሚካኤል በዓለ ሢመት መታሰቢያ ነው በዚች ቀን ለሰው ወገን የሚያዝን መልአክ ሁል ጊዜ ከእግዚአብሔር ዙፋን ፊት ቁሞ ለሰው ሁሉ የሚማልድ መልአክ ነው የነዌ ልጅ እያሱ በንጉሥ አምላል ክቡር ገናና ሆኖ ያየው ይህ ሚካኤል ነው:: በአየውም ጊዜ ከግርማው የተነሳ ደነገጠ በግምባሩም ከምድር ላይ ወድቆ ሰገደለት ጌታዬ ሆይ ከኛ ወገን ነህን? ወይስ ከጠላቶቻችን አለው ከሰማይ ሠራዊት ወገን ከአለቆች አንዱ እኔ ነኝ አለው ኢያ. 5÷14 በዚችም ቀን አማሌቅን በእጅህ አጥለዋለሁ በኢያሪኮም ላይ

አነግሥሃለሁ አለው ሰማዕታትንና ቅዱሳንን ገድላቸውን እስኪፈጽሙ ድረስ የሚያጸናቸውና የሚያስታግሳቸው ይህ መልአክ ነው።

በዚህ መልአክ ስም በየወሩ በአስራ ሁለት ቀን የበዓል የምጽዋት መታሰቢያ እንዲደረግ ተወስኗል ስለ ምድር ፍሬ ስለ ዝናም መውረድ ስለ ወንዞች ውሃ ስለምሕረት ነፋሳት ከእግዚአብሔር በቀና በፍፁም ደስታ ያስፈጽማቸው ዘንድ እሱ እግዚአብሔርን ሁል ጊዜ ይለምነዋልና። 2ኛም ቅዱስ ሚካኤል እስራኤልን ያወጣበት ሚያዝያ 12 ቢሆንም። ሲቃውንቱ ታሪኩ በዚህ ቀን እንዲነገር አድርገውታል እስራኤል በግብጽ 430 ዘመን ኑረዋል ዘፀ. 12÷40 በስደት ወደምድረ ግብጽ የወረዱትም 70 ነበሩ ዘፍ. 46÷1-27 እስራኤልን አለቅም ያለው ፈርዖን ዘጸ. 7÷3፣10÷1 ፣14÷4 ሮሜ 9÷17 መልአኩ ሚካኤል ፈርዖንና ሠራዊቱን ወደ ባህር እንዳሰጠመና እስራኤልን እንዳሻገረ ዘፀ. 14÷19 -ፍፃሜ እስራኤልን በመንገድ ይጠብቃቸው ነበር ዘፀ. 23÷20 መልአኩ ያማልድ ነበር ዘፀ. 33÷1-5 ዘካ. 1÷12 መዝ.33÷7

ቁጥር 17 ሰኔ 12 ቀን የባሕራን ታሪክ

በአንዲት አገር እግዚአብሔርን የሚፈሩ ባልና ሚስት ነበሩ በየወሩ የመላእክት አለቃ የከበረ መልአክ የሚካኤልን መታሰቢያ ያደርጉ ነበር ይልቁንም በሀዳር 12ና በሰኔ 12 በዓሉን ያከብሩ ነበር። በጉረቤታቸው ምሕረት የሌለው አንድ ክፋ ባለፀጋ እነዚህን እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሰዎች ይጠላቸው ነበር የከበረ የሚካኤልን በዓል በአደረጉ ጊዜ ይዘብትባቸው ነበር። እግዚአብሔርን የሚፈራ የሴትዮይቱ ባለቤት ከዚህ ከኃላፊው ድካም ያርፍ ዘንድ የሚሞትበት በደረሰ ገዜ ሚስቱንም ቸር እንድትሆን የከበረ የመላእክት አለቃ የሚካኤልንም በዓል መታሰቢያ እንድታደርግ አዘዛት ይልቁንም በሀዳር በአሥራ ሁለት ቀን በሰኔ በአሥራ ሁለት ቀን ታደርግ ዘንድ አዘዛት ያ ሰው በአረፈበት ወራትም ሚስቱ ፀንሳ ነበር ከዚህም በኋላ ያ ሰው አረፈ ወደ መንግሥተ ሰማያትም ገባ ሚስቱ ለመውለድ ደርሳ ምጥ ያዛት መከራውም ፀናባት እንዲህም አለች የእግዚአብሔር መልአክ ቅዱስ

ሚካኤል ሆይ እዘንልኝ ስለኔም እግዚአብሔርን ለምነው አሁን ከአለሁበት ከዚህ ጭንቅ ያድነኝ ዘንድ በእግዚአብሔር ዘንድ ታላቅ ባለሟልነት አለህና ይህን በተናገረች ጊዜ ያለችበት ቤት ብርሃን ሆነ ያን ጊዜ ከጭንቀቷ ዳነች መልኩ ያማረ ወንድ ልጅም ወለደች የእግዚአብሔር መልአክ ሚካኤልም ከሰማይ ወርዶ የወለደችውን ሕፃን ባረከው እግዚአብሔር ይህ ብላቴና ምህረት የሌለው የዚህን ባለፀጋ ገንዘብ ሀብቱን ሁሉ እርሻውንም ይወርሳል ብሏል አለ። በዚህ ጊዜ ያ ባለፀጋ በዚች ሴት ቤት መስኮት በኩል ሆኖ ይመለከት ነበር ይህን በሰማ ጊዜ ኃዘን ደረሰበት ብላቴናውንም ይገድለው ዘንድ ምክንያት ይፈልግ ነበር ብላቴናውን ግን በመላእክት አለቃ በከበረ መልአክ በሚካኤል ልመና እግዚአብሔር ይጠብቀው ነበር። ዕድሜው አሥር ዓመት በሆነ ጊዜ የእናቱ ገንዘብ አለቀ ያ ርህራሔ የሌለው ባለፀጋ በዚያች ሴት ላይ ምክንያት ፈጥሮ ልጅሽን ስጭኝ ይላትና እኔ አበላዋለሁ እኔ አለብሰዋለሁ ለአንቺም ሐያ ወቄት ወርቅ እሰጥሻለሁ አላት ከባለፀጋው ይህን ነገር በሰማች ጊዜ ስለችግሯ ደስ አላት እሱም ሐያ ወቄት ወርቅ ሰጣት አሷም ልጇን ሰጠችው ያንንም ሕፃን በወሰደው ጊዜ ፈጽሞ ደስ አለው ባለፀጋውም የምፈልገው ተፈጸመልኝ አለ። ከዚህ በኋላ በብላቴናው ቁመት ልክ የእንጨት ሳጥን ሠርቶ ከውስጡ አግብቶ በላዩ ዘጋበት ሳጥኑንም ወስዶ ከባሕር ጣለው እንደዚሁ የሳጥኑን መክፈቻም ከባሕር ጣለው ። በእግዚአብሔርም ፈቃድ ያ ሳጥን በውሀው ላይ ይንሳፈፍ ነበር። ኒቆ ወደተባለውች ወደ አንዲት አገር ወደብ እስኪደርስ ድረስ በዚያች አገርም በግ የሚያረባ በባሕሩ አጠገብም በጉችን አሰማርቶ የሚጠብቅ አንድ ሰው ነበር ያን ሳጥንም ባየው ጊዜ አውጥቶ ወደ ቤቱ ወሰደው ሣጥኑን እንዴት እከፍተዋለሁ እያለ ያስብ ነበር ይህን ሲያስብ እግዚአብሔር በልቡናው ወደ በሕር ይሔድ ዘንድ ሃሳብ አሳደረበት ፈጥኖም ሔደ አንድ ሰውም ዓሣ ሲያጠምድ አገኘ በግ ጠባቂውም አለ ወጥመዱን (መረብህን) በኔ ስም ከባህር ጣለው ለተያዘውም ዓሣ ዋጋውን እሰጥሃለሁ አለው። እንደነገረውም መረቡን ጣለ ታላቅ ዓሣም ተያዘለት ለዚያ ሰውም ዋጋውን ሰጠና ዓሣውን ይዞ ወደቤቱ ሔደ በእሳቱ ጠብሶ ከቤተሰቡ ጋር ይበላው

ዘንድ ጠባው የዓሣውንም ሆድ በቀደደ ጊዜ በውስጡ መክፈቻ አገኘ። በልቡናውም ምናልባት ይህ መክፈቻ የዚህ ሣጥን ይሆን? ብሎ መክፈቻውን በሣጥኑ ቀዳዳ በአገባው ጊዜ ፈጥኖ ተከፈተ የበግ ጠባቂውም ፊጽሞ አደነቀ በሣጥኑ ውስጥም ያ ባለፀጋ ሊገድለው የወደደውን ብላቴና አገኘው ባየውም ጊዜ ተደሰተ። ከባሕር ስላገኘው ስሙን ባሕራን አለው በሱም ዘንድ እንደ ልጅ ሆነ ያ ባለጠጋ ከሚኖርበት አገርም የበግ ጠባቂው እስከሚኖርበት አገር የአሥር ቀን ጕዳና ይሆናል። ከብዙ ቀን በኋላ ርሕራኄ የሌለው ያ ባለፀጋ ንግድ ሊሔድ ወደደ መንገንዱም ያ የበግ ጠባቂ ከአለበት ቦታ ፀሐይ ሲገባ ደረሰ በግ ጠባቂውንም በአንተ ዘንድ የማድርበት ቦታ አለን ዋጋህንም እሰጥሃለሁ አለው የበግ ጠባቂውም ወደቤቱ አገባው ልጁንም ባሕራን ብሎ ሲጠራ ባለፀጋው ያን ስም በሰማ ጊዜ ጠባቂውን ልጅህ ነውን ብሎ ጠየቀው ጠባቂውም አዎን ልጄ ነው ይህንን ጕልማሳ ሕፃን ሳለ በሣጥን ውስጥ ከባሕር ላይ አግኝቼ እንደ ልጄ አድርጌዋለሁ ስለዚህም ስሙን ባሕራን አልኩት አለው። ባለፀጋውም ይህን ነገር በሰማ ጊዜ በልቡናው እጅግ አዘነ ያ ልጅ እሱ ሊገድለው ወደባሕር የጣለው ብላቴና እንደሆነ አወቀ በነጋውም ያ ባለጠጋ ሰይጣናዊ ምክንያት ፈጥሮ የበግ ጠባቂውን ይህን ብላቴና ከዚህ አገር ወደ ቤቴ ልላከው ስጠኝ እነሆ ለአንተም ዋጋህን ሐያ ወቄት ወርቅ እሰጥሃለሁ በቤቴ አንድ ነገር ዘንግቼአለሁና አለው የበግ ጠባቂውም ስለ ገንዘቡ ደስ አለው ብላቴናውንም ጠርቶ ልጄ ባሕራን ና ይህ የከበረ ሰው ወደቤቱ ስለሥራ ሊልክህ ነው በደህና ትመለሳለህ አለው አባቴ ሆይ እሺ ያዘዝከኝን አደርጋለሁ አለው ያን ጊዜም ያ ባለጠጋ ደብዳቤ ጽፎ ወደ ሹሙ እንዲህ ብሎ ላከ ይህች ደብዳቤ በተነበበች ጊዜ ያመጣትን ስሙ ባሕራን የተባለውን ሰው ገድለህ ከጉድጓድ ጣለው ይህንንም ማንም ማን አይወቅ በዚች ደብዳቤ ውስጥም በመካከላቸው ያለውን ምልክት ጽፎ ደብዳቤውን አትሞ ለባሕራን ሰጠው ለመንገዱም ስንቅ ሰጠው ባህራንም ወደ ተላከበት ሔደ በጕዳና ሲሔድም በሱና በዚያች አገር መካከል የአንድ ቀን መንገድ እንደቀረው እነሆ የመላእክት አለቃ ክቡር መልአክ ሚካኤል በንጉሥ መልእዕክተኛ አምሳል በፈረስ ላይ ሆኖ ወደሱ መጥቶ እንዴት አደርክ የት

ትሔዳለህ ምን ይዘህል አለው ባሕራንም ከአንድ ባለጠጋ ሰው መልእክት ይዣለሁ ወደ ቤቱ ልኮኛል አለው የከበረ መልአክ ሚካኤልም ደብዳቤውን አሳየኝ አለው ባሕራንም ፈርቶ ደብዳቤውን ሰጠው መልአኩ ግን ደብዳቤውን እፍ ብሎ በውስጡ የተጻፈውን አጠፋው መዝ.90÷ 11 እኔ ባለጠጋው እገሌ ነኝ ይህን ደብዳቤ የያዘውን ሰው ወደናንተ ልኬዋለሁ እገሊት የምትባል ልጀን አጋቡት በቤት በእዳሪ ያለውን ገንዘቤን ሁሉ እኔ ሰጥቼዋለሁ በንግድ እኔ እቆያለሁና አትጠብቁኝ በገንዘቤ ሁሉ ላይ ሥልጣን ሰጥቼዋለሁና በቤቴ የወደደውን ያድርግ በኔና በእናንተ መካከል ምልክቱ ይህ ነው ብሎ አትሞ ሚካኤል ለባሕራን ሰጠው ከባለጠጋው ቤት ሔደህ ደብዳቤ ስጥ በጕዳናም እኔ እንዳገኘሁህ አትናገር እንዳይገልህ ይህን ደብዳቤ ለውጪዋለሁ አለው። ጌታዬ ሆይ እኔ ያዘዝከኝን አደርጋለሁ ብሎ ባሕራንም መንገዱን ሔደ ወደዚያች አገርም ደረሰ የዚያን የባለጠጋ ቤትም ጠየቀ ወደዚያም አደረሱት ደብዳቤውንም ለሹሙ ሰጠው። በአነበባትም ጊዜ በውስጧ ያለውን አስተዋለ ምልክቱም እውነት እንደሆነ አወቀ። ያን ጊዜም ለባሕራን ከባለጠጋው ልጅ ጋር ታላቅ ሠርግ ደስታ እያደረጉ ዓርባ ቀን ተቀመጡ ሠርጉ ከተፈፀመ በኋላ ያ ባለጠጋ ወደ አገሩ ተመለሰ የጨዋታና የደስታ ድምጽ በሰማ ጊዜ ይህ የምሰማው ምንድን ነው? ብሎ ጠየቀ ባሕራን በሚባል በአንድ ጕልማሳ እጅ ደብዳቤህ ስለደረሰ ልጅህንም እንዲያገባት ስለአዘዝክ ለሱ ሰጥተውታል እነሆ በመዓልትም በሌሊትም ተድላ ደስታ ሲያደርጉ ዓርብአ ቀን ነው ብለው ሰዎች ነገሩት። ገንዘብህን ቤትህን ወንዶችንና ሴቶች አገልጋዮችህን ንብረትህንም ሁሉ በደብዳቤህ እንደ አዘዝክ ሰጡት አሉት ያም ባለጠጋ ይህን ቃል በሰማ ጊዜ በታላቅ ቃል ጮሆ ከፈረሱ ላይ ወደቀና ወዲያውኑ ሞተ አጋንንትም ነፍሱን ተቀብለው ወደሲኦል አወረዱት ሚሰቱም የባሏን ሞት በሰማች ጊዜ ከደርብ ላይ ወድቃ በድንጋጤ ሞተች። ያም ባሕራን የተባለ ብላቴና በየወሩ በአሥራ ሁለት ቀን የመላእክት አለቃ የቅዱስ ሚካኤልን በዓል መታሰቢያ እያደረገ ደስ ብሎት ኖረ ባሕራንም በመንገድ የታየው በደብዳቤውም ውስጥ የተጻፈውን አጥፍቶ ለውጦ የሕይወትን መልእክት የጻፈለት የመላእክት አለቃ ክቡር መልአክ

ሚካኤል እንደሆነ ተረዳ ከዚህም በኋላ በመላእክት አለቃ በከበረ መልአክ ሚካኤል ስም ያማረ ቤተክርስቲያን ሠራ በውስጧም ሥዕሉን አሳለ። በሱም ብዙ ድንቅ ድንቅ ተአምራት ታዬ የታመሙትም ዳኑ ባሕራንም በዚች ቤተ ክርስቲያን ላይ ቅስና ተሹሞ እስከ ዕለተ ሞቱ ለመላእክት አለቃ ለከበረ መልአክ ሚካኤል እያገለገለ ኖረ እሱም አባትና እናቱም ልጆቹም የዘለዓለም ሕይወትንና መንግሥተ ሰማያትን በመላእክት አለቃ በከበረ መልአክ በሚካኤል አማላጅነት ወረሱ በመላእክት አለቃ በቅዱስ ሚካኤል ምልጃና ልመና የምህረት አምላክ የሕይወት ተስፋ የሚሰጥ ለነዚህ ብቻ አይደለም መታሰቢያውን ለሚያደርጉ ሁሉ ነው እንጂ የመልአኩ ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይኑር። አሜን።

ምእራፍ 13 ቁጥር 18

ታኅሣሥ 13 ቀን ቅዱስ ሩፋኤል ቅዳሴ ቤቱ

ሩፋኤል /ዕብ./ /ሩፋ/ ፈውስ /ኤል/ አምላክ ዘሥዩም ዲቦ ፈውስ / በፈውስ ላይ የተሾመ/ማለት ነው ኩፋ 10÷7 መጽሐፈ ሄኖክም በሰው ቁስል የተሾመው ከከበሩ ከመላእክት አንዱ ሩፋኤል ነው ይላል (ሄኖክ 6÷3) እንዲሁም ሰዳዴ አጋንንት መሆኑንም ያስረዳል ሄኖክ 10÷8 / ጐርጐርዮስ ዘዐቢይ በዓለ መድኃኒት ዘእግዚአብሔር ብሎታል ፈታሔ ማህፀንም ይባላል እናቶች ሲወልዱ መከራ እንዳይበዛባቸው የሚራራ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የቅዱስ ፋኑ ኤል አማላጅነትና ተራዳኢነት በሰፊው ተዘርዝሮ የምናገኘው በመጽሐፈ ጦቢት ነው ከጌታችን ልደት በፊት በ3ኛው መ/ክ/ዘ በተጻፈው በዚህ ጽሑፍ ላይ ጦቢት የተባለው በፋርስ የተማረከ ጽኑ እሥራኤላዊ ዕለተ ሞቱ በደረሰ ጊዜ በሜዶን አገር ገባኤ በተባለው ሰው እጅ ያስቀመጠውን ገንዘብ ለማምጣት ወደደ ይህንንም ለልጁ ለጦብያ ነገረውና ሊልከው አሰበ ከዚያም አገሩን አላውቀውም ስላለ አብሮህ የሚሄድ ሰው ፈልግ እኔም የድካሙን ዋጋ እከፍለዋለሁ አለው መልአኩ ሩፋኤልም ሰው ተመስሎ ለጦብያ ተገለጠለትና አብሮት ወደ ሜዶን ለመጓዝ ፈቃደኝነቱን ነገረው ጦቢትም አገሩንና ወገኑን ቢጠይቀው

የታላቅ ወንድምህ የአናንያ ዘመድ አዛርያ ነኝ አለው አዛርያ ማለት አግዚአብሔር ተራዳኢ ማለት ነው። ጦቢትም ከአዛርያ ጋር ዋጋ ተነጋግረው ስንቅ አስያዛቸውና ጦብያንና አዛርያን ላካቸው። አዛርያ በመንገድ ጦብያን ይረዳው ነበር። ጦብያ ከጤግሮስ ወንዝ ሲታጠብ ዓሣ ሊውጠው መጣ። ሳይፈራም ይዞ ሆዱን ቀዶ ጉበትና ሃሞቱን ወስዶ ከዕጣን ጋር አጨሰና በዓስማንድዮስ ሰይጣን ሰባት ወንድ የገደለች የራጉኤል ልጅ ሣራን አድኖ አግብቷል። ገንዘቡን ይዘው ሲመለሱም ለአባቱ ከዓሣ ሆድ የወጣ መድኃኒት / ጦቢት ታውሮ ስለነበር/ ለጦብያ ሰጠው ጦቢትም በዚያ መድኃኒት ታሽቶ ዓይኑ በራለት። ጦብያ ለአዛርያ ዋጋውን ካመጣው ገንዘብ ግማሹን እንዲወስድ ነገረው አዛርያም ጦብያና ጦቢትን ጠርቶ ሰማያዊ ምሥጢር ገልጦ አስተማራቸው መከራቸው መልአኩ ሩፋኤል መሆኑንም ገለጠላቸውና ወደ ሰማይ ዐረገ / መጽሐፈ ጦቢት 8÷1፣ 12÷15 ጳጉሜ 3 በዓለ ሲመቱ ነው ስንክ ይመልከቱ።

ቁጥር 19 ነሐሴ 13 ቀን ደብረ ታቦር

ደብረ ታቦር ማለት ደብር ተራራ ሲሆን ታቦር የቦታው ስም ነው ከኢያቦር ወገን የነበረ ቦር የሚባል ሰው ነበርና በሱ ስም ታቦር አሉት ታቦር ማለት ትልቅ ማለት ሲሆን ታን ጨምረው ታቦር ብለውታል በዚህ ተራራ ላይ ነቢያቱ ዲቦራ ከባርቅ ጋር በመሆን የከነዓናውያን ንጉሥና የጦር መሪ ሲሳራንና ኢያቡስን በጦርነት ድል አድርገውበታል ዲቦራ ማለት ንብ ማለት ሲሆን ነቢይቲቱም ከጦርነት ድል በኋላ መስዋዕት ሰውታበታለች መሳፍንት 4÷5-24።

ታቦር ከገሊላ ባሕር በስተምዕራብ ደቡባዊ በኩል የሚገኝ ተራራ ሲሆን ከ572 ሜትር በላይ ከፍታ ያለውና የዛፉ ሽታ ከተመረጠ ሽቶ ይልቅ መልካም መዓዛ ያለው ነው። ሳሙኤልም ትንቢት ተናግሮበታል ሳኦልም ከ3 ሰዎች ጋር በተራራው ላይ ተገኝቶበታል 1ኛ ሳሙ. 10:3 1ኛ ዜና. 6÷77 በዚህ በደብረ ታቦር ተራራ ላይ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ 3ቱን ባለሟሎች ጴጥሮስንና የዘብዴዎስን ልጆች ዮሐንስንና ያዕቆብን ይዞ ወጥቶ

ብርሃነ መለኮቱን ገለጠ አንድነቱና ሦስትነቱ ተመሰከረ በጥምቀቱ ጊዜ የተነገረው የምወደውና የወለድኩት ልጄ ይህ ነውና እርሱን ስሙት የሚል ቃልም ተሰማ በአርሞንኤምና በታቦር ተራራ ላይ ያለው በረዶ እየሟሟ ወደ ዮርዳኖስ ባሕር ይገባል በስሙም ደስ ይላቸዋል መዝ. 88÷12 ዘዳ. 4 በዚህ ተራራ ላይ ድንቅ ነገር ከመሥራቱም ሌላ ታቦር በዛብሎን ዕጣ ውስጥ ያለ ለሚራራ ልጆች የተሰጠ ቦታ ሲሆን በተራራው ማማርና ውበት ጭምር እንደነበረ ነው ጴጥሮስም በዚህ ቦታ አንድ ዳስ ለአንተ አንድ ዳስ ለኤልያስ አንድ ለሙሴ ሠርተን እንኑር በማለት ተናገረ ማቴ.17÷1 ማር. 9÷2 ሉቃ. 9÷28። ታቦር ማለት በዕብራውያን ሲሆን ጌታ ብርሃነ መለኮቱን ለሐዋርያት በገለጠላቸው ጊዜ ብርሃኑ ከታቦር ተራራ አልፎ እስከ አርሞንኤም ተራራ ድረስ ገብቶአል ተራራው የወንጌል ምሳሌ ነው ወንጌል ሲማሯት ትከብዳለች ከተረዷትና ከተማሯት በኋላ ጽድቅና ኩነኔ አበጥራ ታሳያለች ተራራውም ሁሉንም እንደሚያሳይ ወንጌልም መንግሥተ ሰማያትንና ገሐነመ እሳትን አበጥራ ታሳያለች የተራራውም ስር የኦሪት ምሳሌ ሲሆን ኦሪት ሕግን ጠብቃ አበውን አሥነሥታ ትንቢት አናግራ ስትገዛ እስከ ክርስቶስ ደርሳለችና ወደ ተራራው 3ቱን ሐዋርያት ይዞ ሲወጣ ስምንቱንና ይሁዳን ከእግረ ደብር ትቶአቸው ወጥቶአል ብርሃነ መለኮት ሲገለጽ ለ8ቱም አብሮ ተገልጾላቸዋል ይሁዳ ግን ሳይገለጽለትና ሳይታደል ቀርቶአል ብርሃነ መለኮቱን በሌላ ቦታ ተራራ ያላደረገው አስቀድሞ በነቢዩ ዳዊት ያናገረውን ትንቢት ለመፈጸም ነው። በደብረ ታቦር ተራራ ላይ ሙሴና ኤልያስ ይነጋገሩት የበረው ትንቢት ጴጥሮስ የሰማው ሙሴ ባሕሩን ብከፍል የእስራኤልን ጠላት ባጠፋ በደመና ብጋርዳቸው መና ባወርድላቸው ከክፋታቸው መመለስና እነሱን ማዳን አልቻልኩም ሲል ኤልያስም እኔ ሰማይን ብለጉም እሳትንም ባዘንብ ሙትንም ባሥነሣ እስራኤላውያንን ከክፋታቸው መመለስና ወደ ሕይወት ማስገባት አልቻልኩም በማለት ከጌታ ጋር ሲነጋገሩ ጴጥሮስ ሰምቶ ነበር በዚህ ቦታ ዳስ ሠርተን እንኑር ያለው ከዚህም ሌላ ሙቶ የነበረው ሙሴና በእሳት ሠረገላ ያረገው ኤልያስ

ሲጸልይ ታይተዋል። በዚህ ምክንያት ደብረ ታቦር በቤተክርስቲያን ትመሰላለች በዚች ደብረ ታቦር ላይ ብርሃን ተተክሎ ርእሰ አበው አብርሃምና ኖህ ቀስተ ደመና ተተክሎ አይተዋል በዚህም ኖህ አይቶ መካነ ብርሃን ብሎ ጠርቶታል።

1ኛ በነሐሴ 13 ቀን ብርሃነ መለኮቱ የተገለጠበት ዕለት በዓለ ደብረ ታቦር ይከበራል በዚህም ምክንያት መብራት ይበራል ጅራፍ ይጮሐል ቡሄ ዳቦ ይጋገራል እነዚህም ሁሉ ምሳሌ አላቸው መብራት የሚበራው 12፡ ለ13 ዋዜማ ሌሊት በዋዜማው ማታ በ3 ሰዓት ሲሆን ይህም የብርሃነ መለኮቱ ምሳሌ ነው። አንዳንዶቹ በ13 ለ14 ዋዜማ በዓሉ ከአለፈ በኋላ ያበራሉ ይህም ስህተት ነው መበራት ያለበት በዋዜማ ነው 2ኛ የቡሄው ታሪክ ደግሞ በአበው አነጋገርና ምሳሌ ቡሄ ማለት በአብራይስጡ ቋንቋ ቦሃ አበራ ማለት ሲሆን በአማርኛ ቡሄ የቦካ ማለት ነው ሊቃውንት በተለያየ መልኩ ይተርጉሙታል ይመስሉታል ይህ ዓይነቱ ሥርዓት መከበር የጀመረው በሀገራችን በዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ነው 3ኛ በበዓለ ደብረ ታቦር ጊዜ ዳቦ እየተጋገረ ለልጆቹ ይሰጣል ይህም ምሳሌ አለው ብርሃነ መለኮቱ ከደብረ ታቦር ተራራ እስከ አርሞንኤም ተራራ ድረስ ሲያበራ ልጆች እረኞች ቀን መስሎአቸው እዚያው ስላመሹ ወላጆቻቸው ዳቦ ይዘው ሄደው ዳቦውን አድለው ነበር አንዳንዶቹ ሊቃውንት ደግሞ ሲመስሉት ጌታ ከደብረ ታቦር ከወረደና ሐዋርያትን ይዞ ወደ ከተማ ሲገባ ምግብ የቀረበለት እርሾ ያልበዛበት ዳቦ ስለነበረና ጌታም እያነሳ ለሐዋርያት ስለሰጣቸው ጌታን እንደ አባትና እናት ሐዋርያትን እንደ ልጆች ይመስሉታል። 4ኛ የአብነት / የቆሎ/ ተማሪዎች እየለመኑና ሰምነው ካገኙት ውስጥ በዓመቱ የደብረ ታቦርን በዓል በመደገስ ሰውን በመጋበዝ እንግዳ በመቀበል ያከብሩታል ይህም ምሳሌ አለው ለደቀ መዛሙርቶቹ ምስጢሩን የገለጠ ጌታ ለእኛም ምስጢሩንና ትምህርታችንን እንዲገልጥልን በማለት ሲሆን ጌታም ሦስቱን ባሰሚሉቹን ይዞ ከተራራው ሲወርድ ከተራራው ሥር ያሉት ደቀ መዛሙርት ግብዣ በመጋበዝ እየተደሰቱ ስላከበሩ የዚህ ምሳሌ ነው። ዛሬም የአብነት ተማሪዎች / የዜማ/ በመለመን ይደግሳሉ በአዲስ አበባ

ከተማም በአንዳንድ አድባራት እየተለመነ አስቀዳሹ ይጋበዛል ድሆችም ይጋበዛሉ ምሳሌው ይህ ነው 5ኛ ስለጅራፍ ጉዳይም አበው እንደሚመስሉት ጌታ በደመናው ውስጥ ሆኖ ድምፁን ስለአሰማ ልጆቹም ከብርሃኑ የተነሳ ቀን መስሎአቸው ስለነበር ድምፁን ስለሰሙ የዚያ ምሳሌ ሲሆን ከተራራው ላይ ያሉት ድምፅ ሲሰሙ ከተራራው ሥራ ያሉትም ተገልያላቸው ድምፁን ሰምተዋል በዚህ ምክንያት የእግዚአብሔር ድምፅ ቃሉ ነጐድጓድ ስለሆነ ጅራፍ የዚህ ምሳሌ ነው እግዚአብሔር በሰማያት አንጐድጉዶ ይላልና መዝ. 17÷13 ዮሐ÷12፡19 በዚህ ደብረ ታቦር ተራራ ላይ ከነቢያት መርጦ ሙሴንና ኤልያስን ያመጣበት ምክንያት ሙሴ ፊትህን አሳየኝ ብሎት ነበርና ጌታም በኋላ ሥጋ ለብሼ መስዋዕት ሁኜ በደብረ ታቦር እገለጥልሃለሁ ብሎ ነገረው ዘፀ. 33÷18-25 ዘጉ. 12÷8 2ኛም ኤልያስን በኋላ ዘመን በደብረ ታቦር ምስክር ትሆነኛለህ ሚል. 4÷5 ባለው ቃል መሠረትና የፊልጶስ ግዛት በነበረችው በቂሳርያ እኔን ሰው ማን ይለኛል ብሎ ሐዋርያትን ሲጠይቃቸው ግማሾቹ ሙሴ ነህ የሚሉ አሉ ግማሾቹም ኤልያስ ነህ የሚሉ አሉ ብለው ስለአሉት ሙሴም ኤልያስም ያለመሆኑንና ይልቁንም አምላካቸው መሆኑን ለመግለጽ ነው ማቴ 16÷13 በደብረ ታቦር ተራራ ላይ ብርሃነ መለኮቱን የገለጠው ነሐሴ 13 ቀን ነበር ከፃኙ ዐበይት በዓላትም አንዱ ነው ጌታ ብርሃነ መለኮቱን በገለጠ ጊዜ ግርማ መለኮቱ ስለአስፈራቸው ኤልያስም በመጣበት ሰረገላ ሲበር ሙሴም ደንግጦ ከመሬት ወደቀ (ተነጠፈ) በዚህም ጊዜ ቀድሞ ፊትህን አሳየኝ ይለው የነበረው ስለአቃጠለው የአንተን ፊት አይቼ እንደዚህ ከመሆን ለብዙ ሺህ ዘመናት ተኝቼበት የነበርኩት መቃብሬ ትሻለኛለች ብሎ ተናግሮ ወደ መቃብሩ ተመልሷል ዘዳ. 34÷4 የአብ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምዕራፍ 14 ቁጥር 20

ጥቅምት 14 ቀን አቡነ አረጋዊ

በስድስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ በአክሱም ነግሦ በነበረው አፄ ገብረ መስቀል ዘመነ መንግሥት በነበረው ሊቅ በቅዱስ ያሬድ

አማካይነት ታሪክና በምሥራቅ ትግራይ ሀገረ ስብከት ጉሎ መካዳ ወረዳ ልዩ ስሙ መዝብር በሚባል ቦታ ስለሚገኘው የጥንታዊ ገዳም ደብረ ዳሞ አመሠራረት ይዘረዝራል። ወራቱን በምዕራፍ በመከፋፈል መሠረታዊ ታሪኩን እንዲህ እያለ ጀምሯል። እንጦንስ መቃርስን ወለደ መቃርስ ጳኩሚስን ወለደ ጳኩሚስ አባ አረጋዊን ወለደ በማለት የአስኬማና የቆብን ትውልድ ሐረግ ለአቡነ አረጋዊ ይገልፀዋል በሥጋ ትውልዱም ወላጅ አባቱ ከሮም ነገሥታት ዘር ሆኖ እናቱ አድና ወንድሞቹም ቴዎድሮስና ገብረ አምላክ እንደሆኑ ያስረዳል።

አቡነ አረጋዊ ገና በወጣትነቱ ከቤተመንግሥት ወጥቶ ከሮም ወደ ግሪክ ዳውናስ ወደ ተባለ የጽርዕ ገዳም በሄደ ጊዜ አቡነ ጳኩሚስ የተባለው የገዳሙ አበምኔት ተቀበለው በዚሁ ገዳም ውስጥም ቅዱሳት መጻሕፍትን ተማረ። በአቡነ ጳኩሚስ እጅም መነኮሰ ከ4 ዓመት ቆይታ በኋላ አቡነ ጽህማ ኻአንጸኪያ አቡነ ጉባ ከኪልቂያ አቡነ አፍጼ ከሮምያ አቡነ ጳንጠሌዎን ከሮምያ አቡነ አሌፍ ከቂሳርያ ተሰብስበው አቡነ ጳኩሚስና አቡነ አረጋዊ ወደ አሉበት ዳውናስ ገዳም መጥተው ሁሉም በአቡነ ጳኩሚስ እጅ ከመነኮሰ በኋላ በአንድነት ተቀመጡ አቡነ አረጋዊ ሌሎችም ሰባት መነኮሳት ጓደኞቹ በገዳመ ዳሞናስ ሲቀመጡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተጽፎ እንደ አነበቡት ሁሉ እንዲህ የሚል ህልም አዩ ወካዕበ ሰምዑ ወረከቡ እመጻሕፍት ቅዱሳት ዘከመ ወህባ ኪዳነ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ለእግዝእትነት ማርያም ከመ ይኩንዋ አሥራተ ምድረ አዜብ እለ ይገብሩ ተዝካራ ወሕዝባኒ የዋሃን እሙንቱ ነገሥታቲሃ ርቱዓነ ሃይማኖት ውእቱሰ አቡነ አረጋዊ ምስለ ጕቱ አብያዊሁ ቦኡ ወሀደሩ በአሀቲ ሌሊት ሀበ ምድረ አክሱም በማለት ገድለ አረጋዊ ይገልፃል።

አቡነ አረጋዊ በመንፈሰ እግዚአብሔር ተመስጦ ያያትን ቅድስት ኢትዮጵያን አልአሜዳ በነገሠ በስምንተኛው ዓመት መሆኑን ይገልጻል ስምንቱ ቅዱሳን በአክሱም ለብዙ ጊዜያት ከተቀመጡ በኋላ አቡነ ገሪማ /ይስሐቅ/ ዘደብረ መደራ ወደ ኢትዮጵያ እንዲመጡ መልእክት ልኮባቸው ቅዱስ ገብርኤል በክንፉ ተሸክሞ እንዳመጣቸው በገድለ አረጋዊም ሆነ

በገድለ አባ ገሪማ ተገልጿል ተሰዓቱ ቅዱሳን አልአሜዳ ከሞተ በኋላ ታዜና የተባለው የአፄ ካሌብ አባት እስከነገሠበት ጊዜ ድረስ አጠቃላይ ለ12 ዓመታት በአቡነ አረጋዊ ቃለ ማህበርነት በአክሱም ከተማ ቤተቀጢን ከተባለ ቦታ በአሁኑ ወቅት ከዳዕሮ ኤላ በስተሰሜን ምዕራብ በሚገኝ ስፍራ በህብረት ተቀምጠዋል። ተሰዓቱ ቅዱሳን በቤተቀጢን በአንድ ቦታ በህብረት መቀመጡ አግባብ እንዳልሆነ ከተመካከሩ በኋላ የየራሳቸውን ገዳም መሥርተው መቀመጥና በሀገሪቱ እየተዘዋወሩ ወንጌል መንግሥትን በመስበክ ማስተማርና አብያተክርስቲያናትን ማነጽ እንደሚገባቸው ተስማሙ እግዚአበሐር ወደየመራቸው ቦታም ተሰማሩ እስከ ዛሬ ድረስ የኢትዮጵያ ጥንታውያን ቅዱሳት ገዳማት የሚባሉትን ታላላቅ ገዳማት መሠረቱ እነሱም አባ ሊቃኖስ በደብረ ቈናጽል አባ ጰንጠሌዎን በደብረ ጸማዕት አባ ገሪማ በደብረ መደራ አባ ጽሕማ በፀድያ አባ አፍፃ በየሐ አባ አሌፍ በብሕዛ አባ አረጋዊ በደብረ ዳሞ አባ ይምዓታ በገረዓልታ አባ ጉባ በጠቀራ ናቸው። ደተሰዓቱ ቅዱሳን ገዳማት ስርጭትና አመሠራረት ከላይ እንደተገለጸው መሆኑን ከተረዳን ወደዋናው ርዕሳችን የአቡነ አረጋዊ ገዳም ደብረ ዳሞ አመሠራረት ታሪክ እንመለሳለን አቡነ አረጋዊ የረማትን መንደር ደብረ መድኃኒትን ለቆ ወደ ደብረ ዳሞ አቅጣጫ ተመለከተ ገና በሩቅ አምባዋን እንዳያት ሦስት ጊዜ ሰገደና ወደዚያው ጉዞውን ቀጠለ በመንገድ ላይ አንድ የወይራ ዛፍ አግኝቶ በሥርዋ ዕረፍት አደረገ በዚያች የወይራ ዛፍ ሥር በዕረፍት ላይ እንዳለ ጋኔን የያዘው በሽተኛ ቀርቦለት በጸሎት ፈወሰው ይህች ፈውስ ያደረገባት ቦታ አውላአ ማሕበር ተብላ ትጠራለች እስከ ዛሬ ድረስ ወደ ደብረ ዳሞ የሚሄዱ መናንያንና ሌሎች ምእመናን በዚች ቅድስት ቦታ ዕረፍት አድርገው አቡነ ዘበሰማያት ደግመው ድካማቸውን ካሳለፉ በኋላ ወደ ደብረ ዳሞ ገዳም ጉዞአቸውን ይቀጥላሉ።

አቡነ አረጋዊ አውላዓ ማህበር በተባለች ቅድስት ቦታ በሽተኛውን ከፈወሰ በኋላ ወደ ደብረ ዳሞ ሲገሰግስ ከአንድ ትልቅ ወንዝ ደረሰ። ያወንዝ አጠገብ አንድ በሽተኛ ሰው አጋጥሞት በፀሎት ከፈወሰ በኋላ ርሱም በወንዙ ውሃ ሰውነቱን ታጥቦ ከዛረ ጀምሮ ይህ ወንዝ ለህሙማን ፈውስ ይሁን

በማለት ወንዙን ባረከው ወንዙን ተሻግሮ አቀበቱን ሲይዝ ምስጉግ ከተባለች ነጭ አለት ደረሰ። የሰበሰውን አጽፍ በዓለቱ ላይ ዘርግቶ ቢቀመጥበት ለተአምር ይሆን ዘንድ አጽፉ ከዐለቱ ላይ ተጣብቆ ድንጋይ ሆኖ ስለቀረ እስከ ዛሬ ድረስ ይታያል። አቡነ አረጋዊ ምስጉግ ከተባለው ዐለት ላይ አጽፉን ትቶ ለመጨረሻ ጊዜ ማረፊያ እንድትሆነው ወደሚመኘው ቦታ ወደ ደብረ ዳሞ አምባ ግርጌ ተጠጋ ወደ አምባው ለመውጣት ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ እየተዘዋወረ ቢመለከት ዙሪያው ገደል ሆነበት ወደዚያ ገዳም ለመውጣት የማይቻል መሆኑን ተገንዝቦ ተስፋ በመቁረጥ ከዳሞ ተራራ በስተ ሰሜን ምሥራቅ ገጽ ወደ አለችው ስቁራ በተባለችው አምባ አደረ። በአምባውም ላይ አራቱን አንድ እንጀራ አቅርቦ ቢበላ አላጠግብ አለው ይህችስ በረከተ እግዚአብሔር የተለያት አምባ ስለሆነች ክፍሌ አይደለችም ብሎ ወደ ሌላይቱ ምንግርጋር ወደተባለች አምባ ሄደ አቡነ አረጋዊ በዚች አምባም ቀን ሲጸልይ ውሎ ማታ አንድ እንጀራ ባርኮ ቢበላ አላጠግብ አለው ይህችም አምባ በረከት የተለያት ናት አለና የዘለቄታ ክፍሉ እንዳልሆነች ተረድቶ ሙሐዝ ወደ ተባለች አምባ ሄዶ ተቀመጠ እየጸለየና እየሰገደ ላለ ቅድስት አድና የተባለች እናቱ ልትጠይቀው ስለመጣች አምባ በዓተለም ብለው ሰየሙዋት።

አቡነ አረጋዊ በእነዚህ አምባዎች ለዘለዓለም መታሰቢያ የሚወጣ ገዳም ለመመሥረት እንዳልተፈቀደለት ተረዳ እንደገና ወደ ዚያች መውጪያ ያጣባት አምባ ወደ ደብረ ዳሞ ተመልሶ ሄደ እግረ ህብል ተብሎ ከሚታወቀው ቦታ ላይም ሦስት ቀንና ሌሊት እየጸለየና እየሰገደ ምህላ እያደረሰ ተቀመጠ። እግዚአብሔር ልመናውን ሰምቶለት መልአኩ ሚካኤል ተገልጾ የእግዚአብሔር ቅዱስ ሆይ በዚህ ቦታ ምን ያስጨንቅሃል አለው አቡነ አረጋዊም እንደመላእክት ክንፍ አልተሰጠኝ እንደ ሐዋርያት በደመና አላርግ አለ መልአኩም መልሶ ወደዚች ተራራ ታርግ ዘንድ ሥልጣን ተሰጥቶሃልና ለጥቂት ጊዜ አረፍ በል ከጥቂት ጊዜያት በኋላም በህብል ምትክ ወደ ተራራው የሚያወጣህ ዘንዶ እግዚአብሔር ይልክልሃል ብሎት ተሰወረ።

አቡነ አረጋዊ መልአኩ የሰጠውን ተስፋ በጸሎትና በምሕላ እየተጠባበቀ እስከ ሁለት ሳምንት ድረስ በእግረ ሀብል ሰነበተ በሁለት ሰባት መፈጸሚያ ቀን ላይ ያ የታዘዘው ዘንዶ በገደሉ መሐል ጭራውን ወደታች አንዥርግጐ መጣ ወዲያውኑ መልአኩ ሚካኤል ተገልጾ ይህ ነውና የታዘዘልህ ያለምንም ፍርሃት ወደ እርሱ ተጠጋ አለው። አቡነ አረጋዊም ዘንዶውን ባየ ጊዜ ጭራህን ላክልኝ ብሎ ጭራውን ያዘ ዘንዶውም አቡነ አረጋዊን ወደአንባው ወንጭፎ ሜዳው ላይ ጣለው መዝ. ፺፫÷13። አቡነ አረጋዊም በብዙ ጸሎት ሱባዔና ምህላ የወጣበትን አምባ ባየ ጊዜ እጅግ ደስ አለው። ሃሌ ሉያ ለአብ ሃሌ ሉያ ለወልድ ሃሌ ሉያ ለመንፈስ ቅዱስ ብሎ ፈጣሪውን አመሰገነ ገዳሙም ደብረ ሃሌ ሉያ ተብሎ ተጠራ። አቡነ አረጋዊ በሌሎች አምባዎች አንድ ሙሉ እንጀራ አላጠገብ ብሎት የደብረ ዳሞ ግን ግማሽ እንጀራ ጨርሶ ለመብላት አቃተው በዚህ የተነሣ ቦታው በረድኤት የተመላ አምባና የዘለዓለም ቤት በመሆኑ ተረድቶ ሃሌ ሉያ ብሎ አመሰገነ። አቡነ አረጋዊ በአምባው ላይ ከወጣ በኋላ በስተምስራቅ አቅጣጫ የምትገኝ አንዲት ዋሻ ፈልጐ አገኘ። ዋሻው በአሁኑ ሰዓት የአቡነ አረጋዊ ዋሻ ተብላ ትጠራለች በዚህች ወሻ ውስጥ ከቢተቀጢን ሲመጣ ይዟቸው ያመጣውን ንዋያተቅዱሳት የወርቅ ጻሕል የብር ጽዋዕ የሐር አልባሳት የወርቅ መሶብ ሁሉ ከታቦተ ማርያም ጋር አስቀመጣቸው። ውሎ አድሮም ከአምባው ከነበረው ዛፍ ቅጠል እየቆረጠ ትንሽ አዲስ ቤተክርስቲያን በመሥራት ታቦተ ማርያምን አስገባበት። ከዚያም በደብረ ዳሞ አምባ ትንሽ የዳስ ቤተ ክርስቲያን ሠርቶ በዚያው እግዚአብሔርን እያመሰገነ ይኖር ጀመር በዘመኑ የአክሱም ንጉሥ አፄ ካሌብ ነበር። በዚያም ዘመን በየመን ይኖሩ የነበሩትን ክርስቲያኖች በፊንሐስ የሚመሩ ይሁዳውያንና ሌሎች አረማውያን ተባብረው እየጨፈጨፏቸው መሆኑን የቁስጥንጥንያ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ጢሞቴዎስ ወደ አፄ ካሌብ ንጉሠ አክሱም መልዕክት ላከበት በየመን ያሉ ክርስቲያን ወገኖቹንም ከጦር ኃይል እንዲታደጓቸው አሳሰበው። አፄ ካሌብም የሊቀጳጳሱን መልእክት ተቀብሎ ጦር ሠራዊቱን አደራጅቶ ወደ የመን ለመዝመት ተዘጋጀ። ወደ አቡነ አረጋዊም ዘንድ አባቴ ሆይ

አህዛብንና አይሁድን ልወጋ ወደ የመን መዝመቴ ነውና በጸሎትህ አትርሳኝ ብሎ መልእክተኛ ላከበት አቡነ አረጋዊም በበኩሉ እግዚአብሔር ግርማ መገለጥንና ኃይለ መዊዕን ሰጥቶ ጠላቶችህን በእጅህ ይጣልልህ በሰላም ግባ ብሎ መርቆና ባርኮ ላከው። አፄ ካሌብ በየመን የነበሩትን አይሁዳውያንና አህዛብ አሸንፎ ክርስቲያኖችን ነፃ በማውጣት ወደ ሀገሩ ኢትዮጵያ ተመለሰ ከዚያም በኋላ ወደ አቡነ ጰንጠሌዎን ገዳም ገብቶ በመመንኮስ መንግሥቱን ለልጁ ለአፄ ገብረ መስቀል አወረሰ። አፄ ገብረ መስቀልም በነገሠ ጊዜ አቡነ አረጋዊ ወዳለበት ደብረ ዳሞ ገዳም ሄዶ ቡራኬና ምርቃት ከተቀበለ በኋላ አባቴ ሆይ አዲስ ቤተክርስቲያን የምሠራበት ቦታ የት እንደሆነ አመላክተኝ በማለት ጠየቀው አባታችን አቡነ አረጋዊም እስከ ዘመናችን ድረስ የዘለቀው ቤተክርስቲያን የታነጸበትን ቦታ አመላከተውና እጅግ በጣም ውብ በሆነ የዘመነ አክሱም ግብረ ሕንጻ አዲሲቱ ቤተክርስቲያን ታነጸች አፄ ገ/መስቀል የደብረ ዳሞ አቡነ አረጋዊ ቤተክርስቲያንን አሳንጾ ከጨረሰ በኋላ በአልባሳትና በንዋያተ ቅድሳት አደራጀ ወደ አክሱም ቤተመንግሥቱ ሲመለስም የሕንፃውን መሣሪያ ቁሳቁሶች ለማጓጓዝ ተብሎ የተገነባውን የአምባው መወጣጫ ደረጃ ላፍርሰው ወይንስ እንደ አለ ይሁን? ብሎ ጠየቀው አባታችንም መወጣጫ ደረጃውን አፍርሰው «ዳህምሞ» በእርሱ ምትክ ግን ለትውልደትውልድ መታሰቢያ የሚሆን መወጣጫ ሀብል አድርግልኝ በማለት ለንጉሡ መለሰለት ንጉሡም ጻድቁ በጠየቀው መሠረት የሠራውን ደረጃ አፍርሶ ሰዎች እየተንጠለጠሉ የሚወጡበት ሀብል አበጅቶ ወደ አክሱም ተመለሰ በዚህ ምክንያት ደብረ ዳሞ ተባለ። በእንዲህ ያለ ሁኔታ የታነፀው የደብረ ዳሞ አቡነ አረጋዊ ቤተክርስቲያን ዙሪያው ገደል የሆነውን አምባ ጋሻ መከታ አድርጐ ለአንድ ሺ አራት መቶ ዘመናት ቅርፁና ይዘቱ ሳይለወጥ የመቃጠልና የመፍረስ አደጋ ሳያጋጥመው በዘመናችን ሳይቀር በግብረ ሕንፃ ሥራውና በውስጣዊ ሥነ-ጥበባዊ ይዘቱ ተመሳሳይና ተወዳዳሪ ሳይገኝለት ከመላ ዓለም የተውጣጡ ሀገር ጐብኚዎች በአንክሮና በአድናቆት ሲጐበኙት ይኖራሉ። ታላቁ ሊቅ ቅዱስ ያሬድ ይህችን አዲስ ቤተክርስቲያን ለመሳለምና በመንፈሳዊ ዝማሬ ፈጣሪውን ለማመስገን

ሲል ከአክሱም ተነሥቶ ወደ ደብረ ዳሞ ገሰገሰ በደብረ ዳሞ ተራራ ግርጌ ካለው ወንዝ ሲደርስ ማትያስና ዮሴፍ የተባሉትን የአቡነ አረጋዊ ቀደመዛሙርት በወንዙ ዳር ተቀምጠው ዓሣ ሲያጠምዱ አገኛቸው ገና በቤተ ቀጢን አክሱም እያሉ ያውቃቸው ነበር። « ዳህንኑ ዝዝኩ አረጋዊ አቡክሙ. ብሎ ቢጠይቃቸው « ደሕና ነው» ብለው መለሱለት በዚህ ታሪክ የተነሳ የወንዙ መሻገሪየ እስከ ዛሬ ድረስ ዳህንኑ እየተባለ ይጠራል ቅዱስ ያሬድ ወደ ደብረ ዳሞ ወጥቶ ከአቡነ አረጋዊ ጋር ከተገናኙ በኋላ አዲስቷን ቤተክርስቲያን አይቶና አድንቆ በጥኡም ዜማው እንዲህ ሲል አወደሳት« ይሔውፅዋ መላእክት እለ በሰማያት እስመ ማህደረ መለኮት ይዕቲ ኦድክዋ ኦድክዋ ወርኢኩ ሥነ ህንፃሃ ለቅድስት ቤተክርስቲያን» አቡነ አረጋዊ በደብረ ዳሞ አምባ መጀመሪያ በዳስ በኋላም አፄ ገብረ መስቀል ቤተክርስቲያን አሳንጸለት ሲቀመጥ ከአራቱ መዓዝናተ ኢትዮጵያ የታመሙ በሽተኞች ለመፈወስ የመነኑ መነኮሳት ቆብና አስኬማ ለመቀበል ወጣት ኢትዮጵያውያን ትምህርትና ዕውቀት ለመቅሰም በየጊዜው ይጉርፉ ነበር መነኮሳቱም ቁጥራቸው 6000 ደረሱ። መጋቢ በመሾምና ለእያንዳንዱ መነኩሴ የሥራ ድርሻ በመስጠት ምግብ የሚያበስሉ እንጨት የሚሰብሩ ውሃ የሚቀዱ ጥራጥሬ የሚፈጩ አትክልት የሚተክሉ አዝርዕት የሚዘሩ ብሉያትንና ሐዲሳትን የሚያስተምሩ ቅዱሳት መጻሕፍት የሚጽፉና የሚጠርዙ ማህደረ መጻሕፍት የሚሰሩና የሚደጉሱ አስኬማና ቅናተ ዮሐንስ የሚሠሩ መነኮሳት በየሙያቸውና በየችሎታቸው መድቦና ደልድሎ በሕግና በሥርዓት የሚመራ ገዳም አደረገው አቡነ አረጋዊ የደብረ ዳሞን ገዳም መሥርቶ በነገሥታቱ ረዳትነት የሚያስፈልገውን እየረዱት በቅድስት ድንግል ማርያም ስም አዲስ ቤተክርስቲያን አሳንፆና ማህበረ መነኮሳቱን በሚገባ አደራጅቶ ከፈፀመ በኋላ ዘጠና ዘጠኝ ዓመት ሲሞላው እለተ ህልፈቱ መድረሱን አወቀ ደቀ መዛሙርቱን ሁሉ ሰብስቦ እኔ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁ መሄዴ ነውና በእኔ ምትክ ማትያስ አባት ይሁናችሁ ካላቸው በኋላ ከረፋዱ በሦስት ሰዓት ወደ አንድ ዋሻ ሄዶ ለዘለዓለሙ ተሰወረ አቡነ አረጋዊ ከሮም ጀምሮ እስከ ደብረ ዳሞ ድረስ ለፈጸመው

ገድል እና መንፈሳዊ አገልግሎት ከፈጣሪው ዘንድ ምን ጊዜም የማይፋቅ ዘለዓለማዊ ቃል ኪዳን ተሰጥቶታል። በየወሩ በ14ኛው ቀን በስሙ የዘከረ በደብረ ዳሞ የተቀበረ በእግሩ ደብረ ዳሞን የረገጠ ገድሉን ያነበበ የተረጐመ በደብሩ ቆሞ የጸለየ በስሙ ያበላና ያጠጣ ከመሬቷ ጠበል የተቀባ በስሙ የጸለየ ጠበሉን ተሸክሞ የዞረ በስሙ ቤተክርስቲያን ያነፀ ጠበሉን የጠጣ በጠበሉ የታጠበ መጽሐፈ ገድሉን ቤቱ ያስቀመጠ በስሙ መባዓ ያቀረበ አልባሳት የሰጠ በተለይም ቤተ መቅደሱን የደብሩን አጥር ያጠረ ከማንኛውም ተላላፊ ክፋ በሽታ ሁሉ ይፈወሳል በአማላጅነትህ የሚያምነውን ሁሉ እስከ አሥራ አምስት ትውልድ ድረስ እምርልሃለሁ ብሎም ፈጣሪው ቃል ኪዳን ገብቶለታል።

በዚህ መሠረት የኢትዮጵያ ሕዝብ አቡነ አረጋዊን እንደሌሎች ቅዱሳን ሁሉ ያከብራል በየዓመቱ ወደ ደብረ ዳሞ እየሄደ በመሳለም የቃል ኪዳኑን በረከት ተካፋይ ይሆናል የአባታችን ረድኤታቸውና በረከታቸው አይለየን። አሜን።

ምእራፍ 15 ቍጥር 21 ጥር 15 ቀን የቅዱስ ቂርቆስና የእናቱ ቅድስት ኢየሉጣ ገድልና ዜና ዕረፍት

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

የቅዱስ ቂርቆስና የእናቱ ኢየሉጣ ገድል ታሪካዊ ዜና እረፍት ማቴ.10÷32 ዕብ.12÷1 አባቱ ቆዝሞስ ይባላል። በዲዮቅልጥያኖስ ዘመን ክርስቲያኖች ላይ በተነሣው ሁከት ምክንያት ክርስቲያኖች ሁሉ ከአገራቸው ሲሰደዱ ቅዱስ ቂርቆስን እናቱ ቅድስት ኢየሉጣ ይዛው ተሰዳ ነበር ሐሳውያን ከአለችበት ሀገር መጥተው ይዘው ለጣዖት እንዳይሰግዱ ሕዝቡን ትሰብካለች ሲሉ ለአገረ ገዢው አለእስክንድሮስ አቀረቧት አገረ ገዢውም ብዙ ጥያቄና ክርክር አድርጐ ለጣዖት እንድትሰግድ ቢያዛት አምላክ እግዚአብሔር ብቻ ነውና ለረከሰው ጣዖት አልሰግድም ስትል አጥብቃ ከተከራከረች በኋላ ለጣዖት ካልሰገድሽ ብዙ መከራ እንዲያገኝሽ አደርጋለሁ ብሎ ስለአስጠነቀቃት የ3 ዓመት ልጁ ይጠየቅና ርሱ በተናገረው አመልካለሁ

ስትል ምክንያት ሰጠች ሀገረ ገዢውም ሕፃኑን ልጅ ፈልገው እንዲያመጡት አዘዘ የቅዱስ ቂርቆስ መልኩ በጣም የአማረ በመሆኑ አንተ ደስ የምታሰኝ ሕፃን እንደምንዋልክ በማለት አሞግሶ ሃይማኖቱንና ስሙን ቢጠይቀው ለአንተ ደስታ ሳይኖርህ እኔን ታመሰግናለህን? ብሎ ገሰፀውና ሃይማኖቱ ክርስቲያን ስሙ ቂርቆስ መሆኑን ሲገልጽለት ሀገረ ገዢውም ይህን እንድትናገር ማን ይሆን የመከረህ ይልቅስ ሹመትና ብዙ ወርቅ እሰጥሃለሁና ለጣዖት ስገድ እያለ በማታለል ቢጠይቀው ቅዱስ ቂርቆስ የሚናገረው ከእግዚአብሔር በተሰጠው መንፈስ መሆኑን ገልጾ ሃይማኖቱን ለሹመት ለገንዘብ ብሎ የማይክድ መሆኑን ጭምር በማስረዳት መለሰለት ከዚያም በኋላ ገዢው ጭፍሮችን በአምበት አለንጋ እየተፈራረቃችሁ ግረፉት ብሎ ሲያስገርፈው ቅዱስ ቂርቆስ ግን ወደ ፊጣሪው ይጸልይ ነበር የገረፉት አካሉ ምንም ሳይቆስል ሳይጐዳ በማየቱ ገዢው በጣም እያደነቀ እንደገና ለጥያቄ አቀረበው እናቱ ቅድስት ኢየሉጣ ግን ከግርፋቱ ብዛት ቃሉን የሚለውጥ ስለመሰላት አቡቱ ጌታዬ ሆይ ልጄን አድንልኝ እያለች ወደ ጌታ ስትጸልይ አይዞሽ ይህ ልጅሽ ከቅዱሳን ሁሉ የሚበልጥ ነው ይልቅስ አንቺን ከዚህ ከሚመጣው ሥቃይ ስትፈሪ የሚያጽናናሽ ነውና አታስቢ የሚል ቃል ስለሰማች ደስ አላት ከዚያም ልጄ ማንን ትፈራለህ አምላክስ ማን ነው? ብላ ብትጠይቀው እናቱ በጥምቀት የማያልቀውን ልበሰ ሃይማኖት ከአለበሰኝ ከኢየሱስ ክርስቶስ አልለይምና አይዞሽ አትፍሪ አላት መኮንኑም ሐይማኖታችሁ እያልክ የምታወራው ወደ ገሐነመ እሳት የሚወስደውን ነው የእኛ ሃይማኖት ግን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ሲል ለመኮንኑ በድፍረት ቃል ስለመለሰለት መኮንኑ በርበሬ ጨው ሰናፍጭ ጨምሮ በጥብጦ በአፍንጫቸው ቢጨምርባቸው ቅዱስ ቂርቆስ ይህ ትዕዛዝ ከማርና ቅቤ ከስኳር ይልቅ ጣፈጠኝ አሁን በምታደርግብን መከራ ሃይማኖታችንን ጌታችንን የምንክድ ይመስልሃልን? እኛ ግን አንፈራም ሲል መለሰለት ገዢውም ተቆጥቶ አሥራ አራት /14/ ብረቶች አግሎ እንዲቃጠሉ በአፋቸው በአፍንጫቸው በጆሮአቸው ቢያገባባቸው ቅዱስ ቂርቆስ ወደ ጌታ በመጸለይ ግለቱ ሳይቀዘቅዝ ወደ ፊት የሚያደርገውን እስኪመክር በወህኒ

ቤት አሥሮ አቆይቶአቸዋል ቅዱስ ቂርቆስ ጸሎቱን በማዘውተር ሳለ ቀናተኛ ዲያብሎስ መላክ ብርሃን መስሎ ጸሎትህ ተሰምቷል አለው ቅዱስ ቂርቆስም አንተ የክፉ መካሪ ሽፍታ ከቅዱሳን ክፍል የለህምና ከእኛ ተለይ ቢለው አንተ በዚህ ብታሸንፈኝ ክብር የምታገኝበትን መከራ እንዳያዝ የንጉሡን ልብ እዘጋለሁ እናትህም ከመከራው እንድትሸሽ እንድትፈራ አደርጋለሁ ብሎት እንደጢስ በኖ ጠፋ ከዚያም በኋላ ቅዱስ ቂርቆስን ወደ ገዢው ስለአቀረቡት ለጣዖት መስገድህ ይቅርና አምናለሁ ብለህ በቃልህ ተናገር ቢለው እኔስ ይህን ጣዖት እንዲያፈርሱት እንጂ እንዲያጥኑት አላዝም ብሎ ሲናገር ወዲያው አንድ ሺህ አንድ መቶ የጣዖት ቤትና ጣዖታት ተሰባብረው ወደቁ ስለዚህም ቅዱስ ቂርቆስ እየሳቀ የእኔ አምላክ ጽኑእ ኃያል በመሆኑ ጣዖታቶችን ቀጠቀጣቸው እያለ ስለቀለደበት ገዢው ተናደደ ከዚያም ገዢው ቅዱስ ቂርቆስ የሚሰቃይበትን ለማዘዝ በፊት ሠራተኛ አስጠርቶ ነበር ነገር ግን ይህን ሥራ ብሎ ለመናገር በአለመቻሉ ቅዱስ ቂርቆስ ቀድሞ ዲያብሎስ እንደነገረኝ ምንም እንዳይናገር የገዢውን ልብ ስለደፈነበት ማዘዝ አልቻለምና እኔ ልንገርህ ብሎ ከበፊት ሠራተኛው ጋር ከተስማማ በኋላ ቀጥሎ ያለውን ነግሮታል 2 ክንድ የሆነ 4 ምላጭ የራስ መደብደቢያ መዶሻ የአንገት መተብተቢያና መቁረጫ ብልትን የሚቀድ ጉጠትና ሹካ መጠረቂያ የጆሮ መብሻና መደቅደቂያ የምላስ መቁረጫ 3 ቀዳዳ ያለው የናስ ወንበር 3 የብረት ችንካር በቁመቴ ልክ ሠርተህ በወንበር 3 ቀዳዳ ያለው 3 ብረት በ3 በኩል እንዲገባ አድርገው በችንካሩ ላይ ሥላሴ ከሚያምኑብህ አትለይ ብለህ ድፋበት 2 ረኻጅም መቁረጫ 9 የአካል መሰንጠቂያ መጋዝ የሰውነት መቀቀያ 4 ብረት ምጣድ ትልልቅ የብረት ጋን በጋን ውስጥ የሚተረትር በሆድ ውስጥ ያለውን እየቦረቦረ የሚያጣምም እጅ ያለው ብረት የሚመስል እነዚህን ሥራ ብሎ እስከ 24 ቁጥር የመሣሪያ አይነቶች እንዲሠራ ነገረው ብረት ሠራተኛውም በቅዱስ ቂርቆስ አነጋገር የተነሣ ደንግጦና ተደንቆ ጥበበኛ አስመጥቶ ሥራው ተጀመረ ሥራው እስከሚፈጸም ድረስም ቅዱስ ቂርቆስ በወህኒ ቤት ነበር በዚህን ጊዜም 434 ሰዎችን አስተምሮ አሳምኗል ከዚህም በኋላ የብረቱ ሥራ በ40 ቀን ስለተፈጸመ ገዢው ቅዱስ ቂርቆስንና

ቅድስት ኢየሉጣን አደባባይ አስቀርቦ በእኔ ዘንድ ቀልድ የለም ይኸው ተሠርቶ ስለተፈጸመ ብሎ ገዢው ቢያስፈራራው አንተ በደለኛ ኃጥእ እኔ ነግሬው በአሠራሁት መሣሪያ ተአስፈራራኛለህን ብሎ በኃይለ ቃል ስለመለሰለት የአሠራው በኢየሉስ ደም የሚያሸንፍ መሆኑን አውቆ ነው በማለት ገዢው ተናዶ የቅዱስ ቂርቆስንና የቅድስት ኢየሉጣን የእራሳቸውን ጠጉር በማስላጨት ቆዳቸውን አስገፍፎ የእሳት ፍህም ቢያፈስባቸው እሳቱ ከቤቱ ክፍል ሆኖ አብርቶ ስለታየ ወህኒ ቤቱ በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ተከፍቶላቸው 334 ሰዎች ከወህኒ ቤት ወጥተው ለዚህ አክሊል ስንጸልይ 50 /ሃምሳ/ ቀኖች ነበሩና በዚህ ሕፃን አምላክ አምነናል ስለአሉ ገዢው ተቆጥቶ በሰይፋ አስፈጅቶአቸዋል። ከዚያም በኋላ ትልቅ ረጅም ወንበር ከብረት አሰርቶ ከትክሻው እስከ ሰኮናው የሚተክል በትክሻው አልፎ በሰኮናው የሚተክል በትክሻው አልፎ በራሱ የሚወጣውን ስድስት ችንካሮች በአለበት ወንበር ላይ አስቀምጦ አስጨንቆ ይዞ እስኪ አምላክህ ያድንህ እያለ በዘበተበት ጊዜ ቅዱስ ቂርቆስ ወደ እግዚአብሔር በመጸለይ የታዘዘ መላክ መጥቶ ችንካሩን ከቅዱስ ቂርቆስ ላይ ሲነቅለው ከሀገረ ገዢው አንገት ላይ ተተክሎ ቢያስጨንቀው ቅዱስ ቂርቆስን አድነኝ ብሎ ቢለምነው ቅዱስ ቂርቆስም አንተስ አታምንም ነገር ግን ሌሎች አይተው ያምናሉ ብሎ እጁን ወደ ገዢው ትክሻ ላይ ስለዘረጋ ችንካሩ ተነቅሎ ወድቆለት ጣዖቱን አመሰገነ ከዚያም ቅዱስ ቂርቆስ ለአሁኑ ብታታልለኝ ደግሞ ለመለመን ትመጣለህ ሲል ተናገረው ከዚያም በኋላ ገዢው አንገትን የሚሰብር ድቡልቡል ብረት አሠርቶ በወንጭፍ አድርጐ በአንድ ጊዜ ሊገድለው ሲወረውረው ተመልሶ ራሱን አፉን አፍንጫውን ግንባሩን ስለመታው ቅዱስ ቂርቆስም የሚያሰቃዩኝ እራሳቸው ወደቁ ሰይፋቸውም ከልባቸው ተሰካ ጸብ ክርክራቸውም ተቀጠቀጠ ብሎ እግዚአብሔርን አመሰገነ ከዚያም በኋላ የቅዱስ ቂርቆስንና የቅድስት ኢየሉጣን ሥጋቸው በመጋዝ ከሦስት ተሰንጥቆ ከቅባት ጋር በብረት ምጣድ መኰንኑ አዞ ተቆልቷል ሥጋቸውም እንደ አመድ ሆኗል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ለእነ ቅዱስ ቂርቆስ ስለዚህ መከራቸው የሚያገኙትን የመንግሥተ ሰማያት ክብር ከአሳያቸው በኋላ

ከሞት አሥነሥቶ ኃይል አሳድሮ ሄደው ንጉሡን እንዲያስፈራሩት ሰለላካቸው ቅዱስ ቂርቆስን እናቱ አዝላው ሲሄዱ ዲያብሎስ አሥራ አንድ ሺህ ዘጠኝ መቶ የሚሆኑ አጋንንት አሰልፎ እንደ ሰው በመንገድ ቢቆያቸው ሕፃኑ ሰማዕት ቂርቆስ ከእናቱ ጀርባ ወርዶ ሲያማትብባቸው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ተበታትነዋል ከገዢውም ዘንድ ቀርበው እኛን ታውቀናለህ ብለው ቢጠይቁት እኔ አላውቃችሁም ከፊቴ ወግዱ አላቸው ቅዱስ ቂርቆስም አንተ የሰይጣን የግብር ልጅ ሌላ እንዲያምን ነው እንጂ አንተ የገደልከን መድኃኒታችን ያሥነሣል መሆናችንን አጥተኸው አይደለም ብሎ ሲናገር አደባባይ የነበሩ አሥራ አንድ ሺህ / 11000/ ሰዎች በእውነት አምላክ ነው ብለው በአንድ ድምጽ ጮኸው አምነዋል ንጉሡ ግን ይህ ሁሉ የምትሉት ነው አትታወኩ እውነት ከሞት ከተነሣ ይህ ጫማዬ እንደቀድሞ ሕያው ይሁን ብሎ በተናገረ ጊዜ ቅዱስ ቂርቆስ ወደ ፈጣሪው ቢጸልይ የመኰንኑ ጫማ ከእግሩ ወልቆ በሬ፣ የጫማ ማሠሪያ ክሩ ከበሬው ሻኛ ላይ ፍየል ሆኗል ቀጥሎም ሣር አም ጡላቸው ይብሉ ብሎ በሬውም ፍየሉም ሣሩን በመብላታቸው መኰንኑ በእግዚአብሔር አላምንም በማለት አሳርዶ በእግዚአብሔር አምነናል ላሉት አሥራ አንድ ሺህ አራት መቶ ሰዎች አብልቶ ጠግበው 4 ቅርጫት ስለተረፈ ሌሎች አይተው እንዳያምኑ ከባህር ውስጥ አስጨምሮታል ከዚህ በኋላ የዚህን ሕፃን ንግግር መስማት አልቻልሁም በማለት ምላሱን ቢያስቆርጠው አንተና አባትህ ሰይጣን መቁረጥ የማትችሉትን ከመንፈስ ቅዱስ የእሳት ምላስ ተሰጠኝ እያለ ሲናገር ሰምተው አውሳብዮስና ዲሜጥሮስ የተባሉ መኰንኖች በእግዚአብሔር አምነዋል ከዚህም ቀጥሎ መኰንኑ ለጣዖት ማጠን ይቅርና መስዋዕቱን በልተህ ከመከራ ዳን ቢለው ቅዱስ ቂርቆስም ርኩስ ነገር በአፌ አልገባም ስለ አለው በግድ ከፍቶ ጨምሮ ከእንግዲህ በእግዚአብሔር ዘንድ ነገር ተስፋህ ጠፋ ቢለው አንተ የዲያብሎስ ዳኛ በፈቃዴ በአደረግሁት ነውን? ይልቅስ አንተ ገሐነመ እሳት ስታገኝ ለእኔ የክብር አክሊል አስገኝቶልኛል ብሎ በድፍረት ተናገረው ከዚያም በኋላ የብረት ጋኑ ፈልቶ ድምፁ እንደመብረቅ ሲጮህ የእሳቱ ወላፈን አርባ ክንድ ወጥቶ ሲውሰበሰብ ቅዱስ

ቂርቆስና ቅድስት እየሉጣ ወደ ውስጥ ሲጣሉ ተይዘው ሲሄዱ ቅድስት እየሉጣ ከመከራው ጽናት የተነሣ ፈርታ ለጊዜው ስለተሰቀቀች ቅዱስ ቂርቆስ ያለፉትን ቅዱሳን ከደረሰባቸው መከራ እግዚአብሔር እንዳዳናቸው እየጠቀሰ ቢያጽናናት መፍራትን በአለመተዋ ለይተህ እንዴት ታስቀርብኛለህ ብሎ ጌታዬ ልቦናዋን አጽናልኝ እያለ በመረረ ሐዘን ወደ እግዚአብሔር ጸለየ / ለመነ/ በጸለየም ጊዜ በእየሉጣ ፊት እንቅፋት ሊሆን የተደቀነው ዲያብሎስ ስለተወጎደላት ልጇ ለመንግሥተ ሰማያት አባት ሆንኽኝ ብላ ተያይዘው ከእሳቱ ገብተው ምንም ሳይነካቸው በውስጡ ይዋኙ ጀመር መዝ.65÷12 ኢሳ.43÷1 እስከ ዚህች ቀን ያሳታቸውን የክፋቱን መጠን እየጠቀሰ በእግዚአብሔር ኃይል ድል ለማድረግ በቃሁ እያለ ስለጸለየ ዲያብሎስ በሰው ተመስሎ ወይኔ በነንኩ ጠፋሁ ይህ የሦስት ዓመት ልጅ ሕፃን ድል ስለአደረገኝ መሳቂያ ሁኜ ቀረሁ በሰይፉ ይገድለው ዘንድ ንጉሡን እመክረዋለሁ እንጂ በእየ ጊዜው ሲያሸንፈኝ አይኖርም እያለ ሲጮህ መኰንኑ ሰምቶ ይህን የሚያደርግ በሥራዩ ነው ስለ አለ ቅዱስ ቂርቆስ ከዚያው በፈላው ቅባት በእጁ እየዘገነ በእግዚአብሔር ስም በአመኑት 11900 ሰዎች ጥምቀት ይሁናችሁ ብሎ ሲረጫቸው በሌሎች በአላመኑት ላይ ጠብታው ቢያርፍባቸው 40 / አርባ/ የሚሆኑ ሰዎችን አቃጥሏቸዋል መኰንኑ ገን በጥንቆላ ይህንን ያደርጋል ብሎ ስለ ቅዱስ ቂርቆስ በተናገረ ጊዜ ቅዱስ ቂርቆስ በ3ቱ ጣቶቹ ከፍላቱ አጥቅሶ በመኰንኑ አንገት ላይ ጠብ ቢያደርግበት አጥንቱ እስኪታይ ስለተሰወጠ እባክህ ፈውሰኝ እያለ ወደ ቅዱስ ቂርቆስ ቢጮህ ሌሎች አንተን አይተው እንዲያምኑ ነው እንጂ አንተስ አታምንም ሲል ጸልዮ ፈውሶታል። ከዚያም በኋላ ሁለት ሰዎች ማነቃነቅ የማይችሉትን ድንጋይ በብረት ሰንሰለት ተብትቦ ተፈንቅሎ ወድቆ እንዲገጫቸው ቢያደርግ መልአከ እግዚአብሔር መጥቶ ስለአዳናቸው እንግዲህ በሰይፍ ከአልገደልኳቸው አላርፍም ብሎ ቁርጥ ሐሳብ አደረ ከዚህ በኋላ ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱስ ቂርቆስን በልቡ የአሰበውን አውቆ የፈቀደውን ለምነኝ እሰጥሃለሁ አለው ቅዱስ ቂርቆስም ሥጋዬን በምድር አትቅበራት ቤተክርስቲያንን በስሜ የሠራውን ዕለ

መታሰቢያዬን በማድረግ ድሆችን አብልቶ አጠጥቶ ደስ ያሰኘውን ጸሎት እየጸለየ በስሜ የተማጸነውን በቤተክርስቲያኔ መጥቶ ስለ ኃጢያቱና ስለ ደዌው የለመነውን የተቸገሩትን የሚረዳውን ለቤተክርስቲያኔ መባ የሰጠውን ዋጋውን በሰማይ ሰጥተህ ደስ አሰኘው በቤተክርቲያኔ መጥቶ የተማጸነውን ሰው በፍጹም ርህራሄ ማርልኝ ቤተ መቅደሴ በታነጸበት ስሜ በተጠራበት ሀገር ሁሉ የሰውና የእንስሳት መቅሰፍት የእህልና የውሃ ችግር አይገኝበት የእግዚአብሔር ምሥጋና ጉልቶ ይታይበት ይነገርበት እንጂ አይጉደልበት ክፋዎች አጋንንትም አይድረሱበት ብሎ ስለለመነው ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስም የለመንከውን ሁሉ የሚፈጽሙልህ ከዚህም ጋር በቤተ ክርስቲያንህ የሚቀርበውን መስዋዕትና ጸሎት እየጻፉ የሚያቀርቡ 500 ጠባቂ መላእክት አዝልሃለሁ ከዮሐንስ መጥምቅ በቀር እንደ አንተ ያለ አላገኘሁምና ከሰባቱ ከመላእክት አለቆች ጋር በቀኜ ትኖራለህ ሥጋህንም በኤልያስ ሠረገላ አሳርግልሃለሁ ብሎ የጠበቀ ቃል ኪዳን ሰጥቶ አረገ ስለ ቅዱስ ቂርቆስ ክብር ኃጥአንን ከሲኦል ያወጡ ዘንድ መላእክቱን አዞአቸዋል። ጊዜው ከሌሊቱ ስድስት ሰዓት ነበረና ታላቅ ብርሃን መልቶ ታይቷል ጥር 15 ቀን ሐሙስ ጠዋት ቅዱስ ቂርቆስ፡ለአርብ አጥቢያ በ3 ሰዓት ጥር 16 ቀን ከሌሊቱ ስድስት ሰዓት ከእናቱ ኢየሉጣ ጋር በሰይፍ ተከልለው ከዚህ ዓለም መከራ ስለአረፉ ከሞት ወደ ሕይወት ተሸጋግረዋል በቅዱስ ቂርቆስ ስብከት ያመኑ 11441 ሰዎች ከቅዱስ ቂርቆስ ጋር በሰይፍ ተገድለው ሰማያዊ ክብር ተቀብለዋል። ቅዱስ ቂርቆስም ስለ መንፈሳዊ አርበኝነት ተጋዳይነቱ ከጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ 3 የብርሃን አክሊል ተሸልሟል ከዚያ ቀን ጀምሮ ቅዱስ ቂርቆስ በመንበረ ጸባዖት በቀኝ በኩል እነሆ ለእኛ ክርስቲያኖች ምህረትና ይቅርታን እንድናገኝ ሲለምንልን ይኖራል ይህን ለቅዱስ ቂርቆስ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጠውን ጽኑእ ቃል ኪዳን እንደሌሎች መናፍቃን ሳንጠራጠር ተሰፋ በማድረግ ወደ ፈጣሪያችን የምናቀርበው ልመና ሁሉ የሚፈጽምልን መሆኑን ማመን አለብን ሐምሌ 19ኝም ክብረ በዓላቸው ነው።

የቅዱስ ቂርቆስና የቅድስት ኢየሉጣ ጸሎታቸውና በረከታቸው በኛ ላይ ይኑር። አሜን።

ምእራፍ 16 ቁጥር 22 የካቲት 16 ቀን

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለእመቤታችን ቃል ኪዳን የገባላት ዕለት ነው

ኪዳነ ምሕረት መሠረተ ቃል (ኪዳነ ተካየድኩ ምስለ ኅሩያንየ) ከመረጥኩአቸው ጋር ቃል ኪዳን አደረግሁ (መዝ. 88÷3) ዝየ አሐድር እስመ ሐረይክዋ መርጫታለሁና ከዚያ አድራለሁ (መዝ 131÷14) እመቤታችን ወላዲተ አምላክ ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታ ተሰቅሎ ሞቶ ተነሥቶ ካረገ በኋላ በዚህ ዓለም እስካለች ድረስ በየቀኑ ጸሎት የምታደርግ ከጌታ መቃብር ጕልጕታ ላይ ነበር ስለዚህም የካቲት 16 ቀን ስምዋን ለሚጠሩ መታሰቢያዋን ለሚያደርጉ በእርስዋ አማላጅነት ለሚማፀኑ በልጅዋ ቸርነት ለሚታመኑ ክርስቲያኖች ሁሉ ወደ ልጅዋ ባደረገችው ምልጃ በስምዋ ጸሎት የሚያቀርቡ ምጽዋት የሚሰጡ ለቤተክርስቲያን መባ የሚያቀርቡ በጕውን ነገር ሁሉ የሚያደርጉ በምድር በረከቱን በሰማይ የዘለዓለም መንግሥቱንና ሕይወቱን እንደሚወርሱ የምሕረት ቃል ኪዳን ሰጥቶአታል ይህም ተስፋ በነሐሴ 16 ቀን ተደግሟል። የምህረት ቃል ኪዳን የተገኘበትን ተስፋ መሠረት በማድረግ ኪዳነ ምሕረት እያሉ ይጠሩአታል (ኢሳ 59÷20-21) ይወጽእ መድኅን እምጽዮን ወያአትት ኃጢአተ እም አስራኤል ወዛቲ ይእቲ ኪዳናሙ እንተ እምኀቤየ ይቤ እግዚአብሔር መድኅን ከጽዮን ይወጣል ከአስራኤልም ኃጢአትን ያርቃል ከእኔ ዘንድ የምትሆነው ኪዳናቸው ይህቺ ናት አለ እግዚአብሔር ይላልና መድህንን የወለደች እመቤታችን የሕዝቡን ኃጢአት ለማራቅ በአማላጅነትዋም ድህነት እንዲያገኙ ለማድረግ በገባላት ቃል ኪዳን መሠረት ኪዳነ ምሕረት ተብላ መጠራትዋ ቦታውን ያገኘ አጠራር ነው ለማለት ይቻላል።

ቍጥር 23 ነሐሴ 16 ቀን ጾመ ፍልሰታ

በኢትዮጵያ ከፍ ብሎ የሚታየው በብዛት ልጆች ተሳትፎ የሚያደርጉበት የፍልሰታ ጾምና በዓል ነው። ፍልሰታ የሚለው ቃል የእመቤታችን ሥጋ ከጌቴ ሴማኒ ወደ ገነት መፍለሷን ኋላም በገነት በዕፀ ሕይወት ሥር ከነበረበት መነሣቱን ለማመልከት የሚነገር ቃል ነው ታሪኩ እንደሚገልጸው እመቤታችን ከአረፈች በኋላ ሐዋርያት በሐዘን ላይ እንዳሉ ለጊዜው በኢየሩሳሌም ያልተገኘውና በሀገረ ስብከቱ የነበረው ቅዱስ ቶማስ ከሀገረ ስብከቱ ወደ ኢየሩሳሌም ሲመጣ መላእክት ሥጋዋን ወደ ገነት ሲያፈልሱ አይቶና ደርሶ ነገሩንም ከመላእክት ተረድቶ ለወንድሞቹ ለሐዋርያት ነግሮአቸው ነበር። ሐዋርያትም ከእመቤታችን በመለየታቸው እያዘኑ ምስጢሩን ለማወቅ ይጓጉ ስለነበር ጌታ ተገልጾላቸው እናቴን አሳያችኋለሁ የሚል ተስፋ ሰጥቶአቸው ነበር። በዚህ ተስፋ ላይ ሳሉ ቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ ከነሐሴ 1 ጀምረን በጾም እመቤታችንን እንዲያሳየን ፈጣሪያችንን እንጠይቀው አላቸው እነሱም ሐሳቡን ተቀብለው ከነሐሴ አንድ ቀን ጀምሮ ሁለት ሱባዔ ከጾሙ በኋላ ነሐሴ 16 ቀን ጌታ መላውን ሐዋርያትን ወደ ገነት አውጥቶ በገነት በእፀ ሕይወት ሥር በነበረው መቃብር እመቤታችንን ነፍሷን ከሥጋዋ አዋህዶ አንሥቶ ትንሣኤዋንና ዕርገቷን አሳይቶ ለዓለም ይህንኑ እንዲያስተምሩ አዘዛቸው ይላል።

መሠረቱ በመዝሙር 131 ÷8 ላይ ያለው ነው ይኸውም አቤቱ ወደ ዕረፍትህ ተነስ አንተ የመቅደስህም ታቦት የሚለው ነውና ወዳጀ ሆይ ተነሽ ውበቱ ሆይ ነዪ መኃ.2÷10-12 እንግዳ ነገር ሊሆን አይችልም ከቀደሙ ሰዎች ታሪክ ከእስራኤል መስፍን ከ 7ቱ አንዱ ለሆነው የዮፍታሔ ልጅ መታሰቢያ ልጆች ወይም ደናግል በእየዓመቱ በዓል ሲያከብሩ እንደነበር ተነግሯል መሳ. 11 ÷40 እንዲህ ከሆነ ዘንድ የኢትዮጵያ ቆነጃጅትና ሕፃናት ኢትዮጵያውን ጕልማሶች የእናታችን የእመቤታችን የቅድስት ድንግል ማርያምን መታሰቢያ በየዓመቱ ሲያከብሩ የበለጠ ነገር ፈጽመዋል ማለት ነው የጾመ ፍልሰታን መታሰቢያ በመፈጸም ልጆችም ወላጆችም ይተባበራሉ

ጸሙ በፍትሕ መንፈሳዊ አንቀጽ 15 ከተዘረዘሩት ከ7ቱ አጽዋም አንዱ ነው ጾመ ከፍቅር ጋር የሚፈጸም ስለሆነ ልጆቹም ወላጆቹም የሚጾሙት በጉጉት ነው ወላጆች ኩባድ ምክንያት ከአላጋጠማቸው በስተቀር ከአልጋ ወርደው ከመሬት ላይ ተኝተው ወይም ከቤታቸው ወጥተው በቤተ አግዚአብሔር ዙሪያ ማሪፊያ አሰናድተው ከነሐሴ አንድ እስከ አሥራ አምስት ድረስ ጥሬ በመብላት ውሃ በመጠጣት ሌሊት በሰዓታት ቀን በጸሎት ውዳሴ ማርያም ቅዳሴ ማርያም በመስማት ቅዳሴ በማስቀደስ በምጽዋት ከፍተኛ በሆነ ሥርዓት ይጾሙታል ልጆችም ረሃብ ሳይሰማቸው ውሃ ጥም ሳያሸንፋቸው ከ7 ዓመት ዕድሜ ጀምሮ ያሉ ወንዶችም ሴቶችም ሕፃናት እየጾሙ ይቆርባሉ በመጨረሻም ነሐሴ 16 ቀን በሥነ-ሥርዓት ያከብሩታል።

አሸንዳ የሚባል ሣር ዓይነት ቅጠል አለ ሁኔታው ቀጭን ቢሆንም ቁመቱ ረዘም ያለ ሆኖ ቅርጹ ሬባ ዓይነት ነው ሲነቅሉት ሥሩ ነጭ ነው ዛጐል ይመስላል በልዩ አሠራር ሠርተው በቀሚሳቸው ላይ ይታጠቁታል እንደዘርፍም ሆኖ ወደታች ይወርዳል በሚጫወቱበትና በሚዘፍኑበት ጊዜ ዙሪያውን ሲነሣ ክንፍ ይመስላል በዚህ ዓይነት ሥርዓት በዓሉን ሲያከብሩ ይኖራሉ በተለይ በገጠር ላሉ ሴቶች ሕፃናት ቆነጃጅት ልዩ በዓላቸው ነው። አሸንዳ ከሚባለው ሣር ዓይነት ቅጠል በልዩ ዓይነት አሠራር ሠርተው የሚታጠቁትና ሲጫወቱ ሲዘፍኑ ዙሪያው የመነሳቱ ሁኔታ መላእክት እመቤታችንን ክንፍ ለክንፍ ገጥመው እያመሰገኑ ማሳረጋቸውን ያሳስባል ኢሳ. 6÷3 በዓሉንም የአሸንዳዬ በዓል ይሉታል።

ስለዚህ ነው የኢትዮጵያ ቆነጃጅትና ጉልማሶች በእመቤታችን በእየ ዓመቱ ከ1-16 የሚያደርጉት ጾምና ጸሎት የበለጠ ያደርገዋል የተባለው የእመቤታችን ረድኤትና በረከት አይለየን።አሜን።

ምዕራፍ 17 ቁጥር 24

ጥር 1 ቀን የቅዱስ እስጢፋኖስ ዕረፍት

እስጢፋኖስ ማለት በግሪክ ቋንቋ « አክሊል» ማለት ሲሆን ከአባቱ ከስምዖንና ከእናቱ ከሐና ነገደ ብንያም ከሆኑት የተወለደው ሐኖስ የተባለ ሥፍራ ነው

በማኅበረ ምዕመናን መካከል በአረማውያንና በአይሁድ ሴቶች ጠብ የተነሳ መነቃቀፍ ተጀመረ። በዚህም ምክንያት ምእመናንን በሚገባ የሚያስተዳድሩ ዲያቆናት ለቤተክርስቲያኗ አስፈለጓት። ቅዱስ እስጢፋኖስም ለኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን አገልጋይነት ከተሾሙት ሰባቱ ዲያቆናት አንዱ ነበር። የሐዋ.6÷1-6

ቅዱስ እስጢፋኖስ የሌሎች ስድስት ዲያቆናት አለቃ (ሊቀ ዲያቆናት) በመሆን ምእመናንን ከማገልገል ባሻገር ድውያንን በመፈወስ ትምህርተ ወንጌልን በማስፋፋት የበረታ ከመሆኑ በተጨማሪ ዲዳ ደንቆሮ ባገኘ ጊዜም ካለበት ሄዶ ይፈውስ ነበር።

እንዲያውም አንድ ጊዜ ናኦስ የሚባል ጠንቋይ ወደ አንድ በሬ ሄዶ በጆሮው ሹክ ቢለው ከሁለት ክፍል አለ። ቅዱስ እስጢፋኖስም በተሰጠው የመንፈስ ቅዱስ ፀጋ የሞተውን አሥነሥቶ የተከፈለውን ገጥሞ « ናኦስን ጠርተኸው ና» ብሎ አዘዘው በሬውም የበለዓም አህያ እንደተናገረች ዘጎ. 22÷30 በሰው ልሳን እየተናገረ ጠንቋዩን ናኦስን ቅዱስ እስጢፋኖስ ይፈልግሀል እያለ መጣራት ጀመረ።

አስቀድሞ በዚህ መሠረት ተታሎ የነበረው ሕዝብ ቅዱስ እስጢፋኖስ ባደረገው ተአምር እየተገረመ አምኖ ተጠመቀ። ይህም አይሁድን በቅንዓት በቅዱስ እስጢፋኖስ ላይ እንዲነሣሡ አደረጋቸው።

በዘመነ ሐዋርያት በኢየሩሳሌም ብቻ 480 ምኩራባት ነበሩ እነዚህ ምኩራባት በተለያዩ ሀገሮች የሚኖሩ አይሁድ ለራሳቸው በኢየሩሳሌም ማረፊያ ይሆናቸው ዘንድ ያሰሩአቸው ሲሆኑ ልጆቻቸውን በመላክ የሚያስተምሩባቸው ትምህርት ቤቶችም አብረው ነበሩአቸው። ከነዚህ መካከል አምስቱ ምኩራባት ተባብረው በእስጢፋኖስ ላይ ተነሡበት። እነርሱም።

1. በሮም የነበሩና በኋላም ከባርነት ነፃ የወጡ አይሁድ ያሠሩት
2. የቀሪና አይሁድ
3. የእስክንድርያ አይሁድ
4. የኬልቅያ አይሁድ

5. የታናሿ እስያ አይሁድ ናቸው።

እነዚህ አይሁድ ወደ ቅዱስ እስጢፋኖስ መጥተው ምን እንደሚጠይቁት ይከራከሩት ነበር(የሐዋ. 6÷8) ከማለት በቀር መጽሐፍ ቅዱስ የሚነግረን ነገር የለም ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ግን በድርሳኑ እንዲህ ይላል።

አንተ ጐበዝ እሰኪ ንገረን ይህን የዋህ ሕዝብ የማይሆን ነገር እያስተማርክ የማረክ ተአምር እያደረክ ለምን ታስተዋለህ አምላክ ነው ብለህ የምታስብ ከሆነ እስኪ ንገረን ? ከማርያም የተወለደ፣ የእንጨት ጠራቢ ዮሴፍ ልጅ ዓለምን መፍጠር የሚችል ይመስልሀልን የተወለደው በቤተልሔም እየተማረ ያደገው በናዝሬት መሆኑ ጠፋህ እንዴ? በተወለደ ጊዜ ከድህነቱ ብዛት የተነሣ የሚጠጋበት እንኳን አጥቶ በጨርቅ ተጠቅልሎ ከበረት የተወረወረ ፣ ንጉሥ ሄርድስን ፈርቶ የሸሸ ኃጢአቱን ሊያጣራ በዮርዳኖስ የተጠመቀ የሚራብ የሚጠማ የሚደክም የሚተኛ ሲያዝ ማምለጥ ለተከሰሰበትም ፍርድ መከላከል ያልቻለ ሲሰቅሉት ሲወርድ ያቃተው ነገር ግን የተረገመውን ሞት በመስቀል የሞተ ርሱን በመቃብር እንዳልቀበርነው በሰማያት የሚኖር ብለን እንመንልህን? እስቲ አስበው እግዚአብሔር እንዲ የሚሰቃይ ይመስልሀል? ነበር ያሉት።

ቅዱስ እስጢፋኖስም ለጠየቁት ሁሉ የሚገባቸውን መልስ እየሰጠ ስለ አሳፈራቸው በክርክር ሊያሳምኑት አለመቻላቸውን ሲያውቁ በቁጣ ተነሣሥተው ያለ አንዳች ፍርድ ከከተማዋ በስተሰሜን ወደ ቄዳር ከሚወስደው መንገድ አጠገብ በድንጋይ ወግረው ገደሉት።

ያረፈው በተወለደበት ዕለት ጥር 1 ቀን በ35 ዓ.ም፣ሲሆን አይሁድ ከተበተኑ በኋላ የኢየሩሳሌም ክርስቲያኖች ሥጋውን ሌሊት በድብቅ በሠረገላ ወስደው ከኢየሩሳሌም ሀያ ምዕራፍ ርቀት ላይ በምትገኝ (ቃፓርጋማል የግመል ከተማ ማለት ነው) በተባለች ቦታ ቀበሩት የሐዋ.7÷56-60፣22÷20 ጥቅምት 17 ቀን ቅዳሴ ቤቱ መስከረም 15 ፍልሰተ ዓጽሙ ነው የሰማዕቱ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምዕራፍ 18 ቁጥር 25

መስከረም 18 ቀን የአባ ኤምስጣቴምስ ዕረፍት

ሲራ.1÷13 ጥበብ 4÷16

የእኒህም ቅዱስ ያባታቸው ስም ክርስቶስ ሞዓ የእናታቸው ስም ስነ ሕይወት ይባል ነበር ሁለቱም ባልና ሚስቶች እግዘብሔርን የሚፈሩ በሕጉና በትዕዛዙ ፀንተው የሚኖሩ ደጋግ ሰዎች ነበሩ ከዚህ በኋላ ይህን ሕፃን በፈቃደ አምላክ በብስራተ መልአክ ወለዱት ስሙንም ማዕቀበ እግዚእ (አልፋ) ብለው ሰየሙት ባደገም ጊዜ እንደ ጥንታዊው ልማድ ዳዊት አስደገሙት ከዚህ በኋላ የቤተክርስቲያንን መጻሕፍት ሁሉ ብሉይና ሐዲስ ሌሎችን አዋልድ መጻሕፍት ሁሉ አስተማሩት ከዚህ በኋላ የእናቱ ወንድም አባ ዘካርያስ ወደ ነበረበት የገርአልታ ገዳም ወሰዱት አባ ዘካርያስ የእግዚአብሔር ፀጋ ያደረበት ልጅ እንደሆነ ተረድቶ የምንኩስናውን ሥነ-ሥርዓት አስተምሮ አመነኮሰው እሱም በጾምና በጸሎት በስግደት ተወስኖ ጽሙድ እንደ በሬ ቅኑት እንደ ገበሬ ሆኖ በልዩ ልዩ ትሩፋት ሲጋደልና በአጋንንት ሲፈተን ኖረ ከገድሉም ጽናት የተነሳ የገዳሙ መነኮሳት ሽማግሌዎች ሁሉ እስኪያደንቁ ድረስ ይመሰገን ነበር። እሱም ከጥቂት ቀን በኋላ ዲቁና ተሹሞ እንደሊቀ ዲያቆናት እስጢፋኖስ በቅን ሲያገለግል ቆየ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ከሚካኤልና ከገብርኤል ጋር ተገልጦ መጥቶ ባረከው። ቀጥሎም ወዳጁ ኤምስጣቴምስ ሆይ እኔ ከእናትህ ማህፀን ጀምሮ መረጥሁህ ከኢትዮጵያ እስከ አርማንያ ድረስ ለብዙዎች ሕዝብ መምህር ሐዋርያ አደረኩህ እንግዲህ ያለፍርሃትና ያለ ድንጋጤ ወንጌልን ትሰብካለህ አንተን የሰማኝኔን ሰማ አንተን እምቢ ያለ እኔን እምቢ አለ ብሎ ከተናገረ በኋላ ወደ ሰማይ አረገ። ከዚህም በኋላ አባ ኤውስጣቴምስ ወደ ጳጳሱ ሄዶ ቅስና ተሾመ ቀጥሎም ወንጌልን ማስተማር ጀመረ ሕዝቡም እየተሰበሰቡ ስብከቱን እየሰሙና እየመነኮሱ ደቀ መዛሙርት ሆኑ። ከእነዚያም የሚበልጠው የመጀመሪያው ትልቁ የመንፈስ ቅዱስ ልጅ አባ አብሳዲ እያስተማረ ብዙዎችን ከክህደታቸውና ከክፋታቸው ክርስቶስን ወደ ማመን

መለሳቸው ኤጲስጣቴጵስ በግብጽ ቆይታው በዓላትም እንዲያከብሩ እንዳደረገ ገድሉ ያስረዳል እሱም ከሐዋርያት ሕግና ስርዓት ሳይወጣ ቀኝ ግራ ሳይል ፀንቶ ኖረ ሁለት ጊዜ ኢየሩሳሌም ሄዶ ተሳልሞ ተመልሷል ከዚህም በኋላ እግዚአብሔር ልዩ ልዩ የተአምራት ሥራ አድርጉለታል። ይህውም ዕውር በማብራት ለምጽ በማንፃት፣ ጕባጣ በማቅናት፣ ሕመምተኞችን በመፈወስ፣ አጋንንትን በማውጣት ይህን በመሰለ ነው ከዚህም በኋላ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ስላሰበ መነኮሳቱን ሁሉ ሰብስቦ አደራ የመነኮሳቱን ሕግና ሥርዓት ጠብቁ ቀላል አታድርጉት ብሎ መክሮ በመጨረሻ እንዲህ አለ ይኸውም መንፈሳዊው የመጀመሪያ ልጁ አብሳዲ አበምኔት ይሁናችሁ ብሎ ወደ አባቶች ሄዶ ነገረ ኃይማኖትን ለመረዳት በ1327 ዓ.ም ወደ ግብጽ ወረደ። ከዚያም ከአባ ብንያም / ከ1327-1339/ ተገናኝቶና ተባርኮ ስለሃይማኖትም ጉዳይ ተነጋግሮ ከግብጽ ተነሥቶ ወደ ኢየሩሳሌም ወረደ። ከዚያም ቅዱሳት ቦታዎችን ተሳልሞ በዮርዳኖስ ተጠምቆ ተመልሶ ወደ አርማንያ ጉዞውን ቀጠለ ከገሊላ ባሕርም ደርሶ የመርከብ ቀዛፊዎቹን አባካችሁ አሻግሩኝ ቢላቸው ገንዘብ አምጣ ብለው እምቢ አሉት በዚህም ጊዜ የለበሰውን የዳባ ዓጽፍ አውልቆ ከባሕሩ ላይ ጥሎ ወወገረ ዓጽፎ ውስተ ባሕር ይላል በሥላሴ ስም ትምህርተ መስቀል ባርኮ ዘሎ ከዓጽፋ ላይ ተቀመጠበት ተማሪዎቹም አብረው ተቀመጡ አራት መላእክት እንደቀዛፊ ሆነው ጌታም እንደመርከብ አለቃ አላፊ ሆኖ አይዟችሁ አትፍሩ እያለ ከማዕበሉና ከሞገዱ ያበረታታቸውና ያጽናናቸው ነበር ነገር ግን እሱ ልጆቹ ሆይ ከቂም በቀል ከክፋትና ከተንኮል ተጠበቁ በልባችሁ ቂም በቀል አትያዙ እያለ መከራቸው ነገር ግን ከእናንተ መካከል አንዱ ከባሕር ሠጥሞ ይጠፋል አላቸው ወዲያው ነገሩን ከአፉ ተናግሮ ሳይጨርስ ከተማሪዎች መካከል አንዱ በቅኔ ቤት ስሙን የማነ ብርሃን ይሉታል ከዓጽፋ ውስጥ ሾልኮ ከባሕር ገብቶ ሰጥሞ ቀረ ይህውም ተማሪ ልዩ የቂም የበቀል የክፋትና የተንኮል መዝገብ ነበረና ይለዋል ነገር ግን ጸልየው አውጥተውታል አባ ኤጲስጣቴጵስም በፈቃደ እግዚአብሔር ባሕሩን በተሻገረ ጊዜ ቆጵሮስና አርማንያ የተባሉ ተራራዎች ሰግደውለታል።

ከአርመኑ ሊቀ ጳጳሳት ተገናኝና ታላቅ ደስታ ተደሰተ አባ ኤጲስጣቴጵስም ለአሥራ ዓራት ዓመታታ የአርማንያን ሰዎች የሐዋርያትን ቀኖና የሲኖዶስን ስርዓት እያስተማራቸው ተቀመጠ ከዚህ በኋላ ከዚህ ዓለም በሞት የሚለይበት ዕለት በደረሰ ጊዜ ጌታችን ተገልጾ ስሙን ለሚጠራ ዝክሩን ለሚዘክር ገድሉን ለሚጽፍ ቃል ኪዳን ሰጠው። ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቶ ባረፈ ጊዜ ጳጳሳትና ካህናት አጥበው ገንዘው በታላቅ ክብር በሰማዕቱ በቅዱስ መርምህናም ቤተክርስቲያን ቀበሩት ዛሬም በዚያ አገር ስሙ የሚዘከርበት ቤተ መቅደስ አለ የጻድቁ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምዕራፍ 19 ቁጥር 26

ታህሣሥ 19 ቀን ቅዱስ ገብርኤል

በሱባኤ ያስቆጠረው በነቢያት ያናገረው ሊደርስ ሲፈጸም የማያደርገውን የማይናገር የተናገረውን የማያስቀር አምላክ ገብርኤልን ከአመቤታችን ዘንድ አዝዞ ልኮ ሰደደው። ወበሳድስ ወርኅ ተፈነወ ገብርኤል መልአክ እምኀበ እግዚአብሔር ኀበ አሐቲ ሃገር ዘገሊላ እንተ ስማ ናዝሬት ኀበ ድንግል እንተ ተፍኅረት ለብእሲ ዘስሙ ዮሴፍ ዘእምቤተ ዳዊት ወስማ ለይእቲ ድንግል ማርያም።

ቅዱስ ሉቃስ ወበሳድስ ወርኅ ያለው ከመቼ ዝምሮ ነው ቢሉ ኤልሳቤጥ ዮሐንስን በጸነሰችበት በስድስተኛው ወር ነው። አንድም ዓለም በተፈጠረ በስድስተኛው ሺህ ነው።

ስለምን በስድስተኛው ሺህ መጣ ቢሉ በስድስተኛው ቀን የተፈጠረ አዳም አምላክነትን ሽቶ በለስን በልቶ ከገነት ወድቆ ነበርና ርሱን ወደ ገነት ለመመለስ ስለዚህ በስድስተኛው ሺህ መጣ ገብርኤልም ከእመቤታችን ዘንድ መጥቶ ተፈሥሒ ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ከሥጋሽ ሥጋ ከነፍስሽ ነፍስ ነሥቶ ባንቺ አድራለሁ ብሏልና ደስ ይበልሽ አላት። ወርእያ ደንገጸት እምቃሉ እንዳለ። እርሱዋም ገብርኤልን አይታ ከቃሉ የተነሣ ደነገጠች አንድም ሰሚዓ ማለት ነው።

ርእየን ሰምዓ የሚል ምን ምስክር አለህ?

ሄኖክ ምን ብሏል። ኦ ወልድየ አድንን እዘነከ ለርእየ ህልመ አቡከ ወውእቱኒ ርእዮ ህልመ አቡሁ ገብአ ብሏል። ስለምን ደነገጠች ቢሉ ሰምታው የማታውቀውን ቃል ብትሰማ ደነገጠች ወይቤላ መልአክ ኢትፍርሂ ማርያም አስመ ረከብኪ ሞገሰ በህበ እግዚአብሔር ወናሁ ትጸንሲ ወትወልዲ ወልደ ወትሰምይዮ ስሞ ኢየሱስ እንዳለ። ገብርኤል አይዞሽ እመቤቴ ሆይ እኔም እንደ ዲያብሎስ የማስት መልአክ አይደለሁም አንቺም እንደ ሔዋን የምትሳሳች ሴት አይደለሽም ነገር ግን ከእግዚአብሔር ዘንድ ባለሟልነትን አግኝተሻልና እነሆ ትጸንሻለሽ ልጅም ትወልጂያለሽ ስሙንም ኢየሱስ ትይዋለሽ አላት። ርስዋም ስትመልስለት ትቤሎ ማርያም ለመልአክ እፎኑ ይከውነኒ ዝንቱ እንዘ ኢየአምር ብእሴ እንዳለ።

ምድር እንበለ ዘር ሴት እንበለ ወንድ ትጸንስ ትወልድ ዘንድ ይህ በምን ይቻላል አለችው። እንዲህም ማለቷ እንደ ዘካርያስ ተጠራጥራ እንደ ኒቆዲሞስ ተከራክራ አይደለም ነገሩን እረዳው ብላ ነው እንጂ። ገብርኤል ሲመልስላት አስመ አልቦ ነገር ዘይሰአኖ ለእግዚአብሔር እንዳለ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለ ትያለሽ ሁሉም እንጂ ይቻለዋል። ርሱዋም ስትመልስለት «አወን ለእግዚአብሔርስ የሚሳነውም ነገር የለም ሁሉም ይቻለዋል።» ትቤሎ ማርያም ለመልአክ ነየ ዓመቱ ለእግዚአብሔር ይኩነኒ በከመ ትቤለኒ እንዳለ። «እነሆ ለእግዚአብሔር ባርያው አለሁ አንተ እንዳልኸው ይሁንልኝ» አለችው። ወበሳድስ ወርኅ ካለው ጀምሮ እስከ ዚህ ድረስ ገብርኤልና እመቤታችን እየተመላለሱ የተነጋገሩበት ነገር ነው። ሉቃ.1÷26-39።

ገብርኤልስ የት ሳለች አበሰራት ከዮሴፍ ቤት ምን ስታደርግ አገኛት ቢሉ ለእመቤታችን ትሕትና ልማዷ ነበርና ውኃ ስትቀዳ። አንዱ መጽሐፍ ከዮሴፍ ቤት ይላል አንዱ መጽሐፍ ውኃ ስትቀዳ ይላል አንዱ መጽሐፍ ከቤተ መቅደስ ይላል አይደለምን ቢሉ አይደለም ይላሉ እንዴት ነዋ?

እንዲሁ ውኃ ስትቀዳ ደርሶ ሳይታይ «ተፈሥሒ ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ምስሌኪ» አላት። ቀንታ ወዲህ ብታይ ወዲያ ብታይ አጣች። ምን መጣብኝ ብላ ደንግጣ ተነሥታ ወደ ቤት ሄደች ከቤትም እንደ

ቀድሞው ሁሉ ደርሶ ሳይታይ «ተፈሥሒ ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ምስሌኪ አላት።» ወዲህ ብታይ ወዲያ ብታይ አጣችው። ወትሮ እንደልማድዋ ወደ ቤተ መቅደስ እየሔደች ሐሩን ወርቁን እያስማማች እየፈተለች ለቤተ መቅደስ መጋረጃ ለካህናት ልብስ ትሰጥ ነበረችና እንደ ወትሮዋ ሁሉ ተነሥታ ወደ ቤተ መቅደስ ሔደች እነሆ ዛሬ ሰው ለልማዱ ወደ ቤተ ክርስቲየን ሔዶ ስሞ አስተብርኮ መጽሐፍ ቢያገኝ አንሥቶ ገልጾ እንዲመለከት ሁሉ እርስዋም መጽሐፈ ኢሳይያስን ከቤተ መቅደስ አወጣችና አንሥታ ገልጻ ስትመለከት «ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ» ከሚለው አንቀጽ ደረሰች። ኢሳ.7÷14 ወዲያው «ከዚህች ዘመን ደርሼ እንጨት ሰብሬ አሙቂያት ውኃ ቀድቼ አጠጥቼአት ጫማዋን ይገር ተከትያት የእግርዋን ትቢያ አጥቤ ጠጥቼ» እያለች ትመኝ ጀመረች። አንድም ቀድሞ ስትመለከተው ነበረችና በልቡናዋ ታወጣው ታወርደው ጀመረች አንድም መጽሐፈ ኢሳይያስን በአትሮንስ ላይ ዘርግታ እየተመለከተች ሐሩን ወርቁን እያስማማች ስትፈትል ወእንዘ ትፈትል ወርቀ ወሜላተ አስተርአያ ገብርኤል ግብተ እንዳለ ደርሶ ከፊቷ ቁሞ «ተፈሥሒ ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ምስሌኪ» አላት።

በምን አርአያ ታያት ቢሉ። በአምሳለ ወሬዛ አንድም በአምሳለ ወሬዛ የታየቷት እንደሆነ ትደነግጣለች ብሎ በአምሳለ አረጋዊ አራሱ ሽብቶ ፊቱ በርቶ ሸንበቆ ተሸርኩዞ ታያት አንድም የብርሃን መስቀል ይዞ ታያት ይላሉ።

ስለምን ሦስት ጊዜ ተፈሥሒ ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ምስሌኪ አላት ቢሉ ለአጽንኦተ ነገር። አንድም ለአጠይቆተ ሥሉስ ቅዱስ ነው ይላሉ።

ስለምን ሥጋዌን ለብሥራት አደረገው ቢሉ እመቤታችን እንዲያው ደርሳ ፀንሳ ብትገኝ ምን መጣብኝ ብላ ትደነግጥ ነበርና ስለዚህ ሥጋዌውን በብሥራት አደረገው። አንድም መናፍቃን ሥጋዌውን ምትሐት ነው ብለው እንዲነሱ ባወቀ ገንዘቡ ስለዚህ ሥጋዌውን በብሥራት አደረገው። አንድም

ይኩነኒ በከመ ትቤለኒ ብላ ያለችውን እምነት ምክንያት አድርጉ ሥጋ ለመልበስ ስለዚህ ሥጋዌውን በብሥራት አደረገው።

ብዙ ሊቃነ መላእክት ነበሩ ስለምን ገብርኤልን ለብሥራተ መረጠው ቢሉ። ቀድሞ ሚካኤልን መጋቤ ብሉይ አድርጉት ነበር ኋላም ገብርኤልን መጋቤ ሐዲስ ለማድረግ ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው። ዳግመኛም መላእክትን መቶ አለቃ መቶ ነገድ አድርጉ ፈጥሮዋቸው ነበር ከዚያው ከመቶው አለቃ ዲያብሎስን ለዘጠና ዘጠኙ አለቃ አድርጉ ፈጥሮት ነበር። ስሙንም ሳጥናኤል ይሉት ነበር። ሳጥናኤል ማለት ቅሩቦ እግዚአብሔር አጋዜ መንጦላዕት ማለት ነው። ኋላ ግን ቢስት ዲያብሎስ አለው። ዲያብሎስም ማለት ጥንብ፣ ግም፣ ሻጋታም ማለት ነው። ሰይጣንም አለው ሰይጣን ማለት መስህት መስተቃርን ማለት ነው። ጌልሆርም አለው። ቤልሆርም ማለት ርሑቅ እምአምላኩ ማለት ነው። ጋኔንም አለው ጋኔን ማለት ዕቡይ ማለት ነው።

መላእክትስ ሲፈጥራቸው እንዴት ፈጠራቸው ቢሉ። በድፍን ጨለማ ፈጥሮ ተሰወራቸው ወተሐውኩ ማኅበረ መላእክት እንዘ ይብሉ መኑ ፈጠረነ ለሊነኑ በርእስነ ተፈጠርነ እንዳለ አረግማን ፈጠረን ይሆን? እኛን በእኛ ተፈጣጠርን ወይ ፈጣሪያችንን አግኝተነው ሰጊድ ሰግደንለት ምሥጋና አቅርበንለት ብለው ተመኙ ያን ጊዜ ዲያብሎስ ቢያዳምጥ ድምጽ አጣ። ሁሉ ከርሱ በታች ሆኑ አነ ፈጣሪሆሙ ለፍጡራን እንዳለ የፍጡራን ፈጣሪያቸው እኔ ነኝ አለ። ያን ጊዜ ወጸርሐ ገብርኤል በዓቢይ ቃል ወይቤ ንቁም በበህላዌነ እስከ ንረክቦ ለአምላክነ ብሎ ስለ አጸናቸው ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው። ዳግመኛም አዳምና ሔዋን ገነት በወጡ ጊዜ ረድቶአቸው ነበርና። ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው ዳግመኛም አይዞአችሁ እምራችሁአለሁ ብሎዋችኋል ብሎ የምሥራች ቃል ነግሮአቸው ነበርና ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው ዳግመኛም በስዓ ይተባበረዋል። ገብርኤል ማለት አምላክ ወሰብእ እግዚእ ወገብር ማለት ነው አማኑኤልም ማለት አምላክ ወሰብእ እግዚእ ወገብር ማለት ነው ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው ዳግመኛም ወለራብዕሰ ይመስል ገጹ ከ

ገጸ ወልደ እግዚአብሔር እንዳለ ናቡከደነጾር ዳን. 3 ÷ 24 በመልክም ይመስለዋልና ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው ዳግመኛም ጥንት አብሳሪ ነው። ዘካርያስንና ኤልሳቤጥን ኢያቄምንና ሐናን አብስሮ ነበርና ስለዚህ ገብርኤልን ለብሥራት መረጠው ስንክ መስ. 26 ነሐ 7 አንድም ርሱ ባለቤቱ ገብርኤልን መልአኩን መስሎ አብስሮ አደረ ለልዱ አብሰርክዋ ለድንግል በአምሳለ ገብርኤል መልአክ እንዳለ ዳግመኛም «ቃል በቃሉ ተናገራ ወውእቱ ቃል ሥጋ ኮነ» እንዳለ መጽሐፈ ጉዳንም በአምሳለ ገብርኤል ሊቀ መላእክት አስተርአይክዋ ለማርያም ወልባ ተወክፈ ዘተናገርክዋ አምነት ወሰሐቀት ወቃል ውስቴታ ቦእኩ ወሥጋ ኮንኩ ወለልየ ላእከ ኮንኩ ለርእሰየ እንዳለ ከዚህም በኋላ አብ ለማጽናት ወልድ ሥጋ ለመልበስ መንፈስ ቅዱስ። ለማንጻት ሦስቱ አካላት በማኅጸነ እግዝእትነ ማርያም አደሩ።

አብ ከምን ያጸናታል ቀድሞ ጽንዕተ ሥጋ ወነፍስ አልነበረችምን ቢሉ ምንም ጽንዕተ ሥጋ ወነፍስ ብትሆን ለማይና ምድር የማይችሉትን አምላክ አትችልም ነበርና እንድትችል አደረጋት። መንፈስ ቅዱስስ ከምን ያነጻታል ቢሉ ወኢረኩሰት እምዘፈጠራ ብሎ የለም ዳግመኛስ ወፈጠራ እምጽቡር ንጹሕ ብሎ የለም ዳግመኛስ ዓቀባ መንፈስ ቅዱስ ለማርያም እምከርሠ እማ ብሎ የለም ዳግመኛስ መንፈስ ቅዱስስ ከምን ያነጽታል ቀድሞ ንጽሕተ ሥጋ ወነፍስ አልነበረችምን ቢሉ ምንም ንጽሕተ ሥጋ ወነፍስ ብትሆን የአምላክ እናት ለመሆን አትበቃም ነበረና እንድትበቃ አደረጋት። ዳግመኛም እንበለ ሩካቤ እንበለ ዘርእ በድንግልና እንድትወልድ አደረጋት። ውእቱሰ ንጹሕ እምሠለሥቱ ግብራት ዘውእቶሙ ዘርእ ሩካቤ ወሰስሎተ ድንግልና እለ ሰሩአን በወልደ እጓለ እመ ሕያው ወእሙራት ቦሙ እንዳለ።

መንፈስ ቅዱስስ እንዳነጻት ምን ምስክር አለህ(ጎርጎርዮስ ዘኑሲስ) ጎርጎርዮስ ዘኑሲስ ምን ብሏል። መንፈስ ቅዱስ ዘቀደሳ ወአንጽሐ ሥጋሃ ለማርያም ወረሰያ ድሉተ ለተወክፎ ቃለ አብ ብሎዋል። መንፈስ ቅዱስ ምንና ምን አደረገ አነጻ ፈጠረ ፈጠረም ማለት ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍስዋ ነፍስ

ከፈለ ማለት ነው። ያን የከፈለውን ሥጋ የት አደረገው ቢሉ ከአካለ ወልድ አዋሐደው አብን ለማጽናት ስለምን ፈለገው እርሱ አጽንቶ ባደረ ቢሉ ወልድ ሥጋ ለብሶ አዳነን ተቤዥን አብ ምን አደረገልን ብለው ምእመናን ከልቡናቸው ፍቅር ይከፍሉ ነበርና ስለዚህ አብ አጸና መንፈስ ቅዱስ ምን አደረገልን ብለው ምዕመናን ከልቡናቸው ፍቅር ይከፍሉ ነበርና ስለዚህ መንፈስ ቅዱስ አነጻ ወልድ ሥጋ ለብሶ ተዋሀደ ሦስቱም ፈጠሩ ሦስቱም ከፈሉ ሦስቱም አዋሀዱ። አብ መንፈስ ቅዱስ ግን ከሥጋ ጋር አልተዋሀዱም ወልድ በተለየ አካሉ ከሥጋ ጋራ ተዋሀደ። ታሪኩ መጋቢት 29 ቀን የሚነገር ሲሆን ሊቃውንት በአብሣሪው ገብርኤል እንዲነገር ወስነውታል።

ቍጥር 27 ታህሣሥ 2 ቀን ሠለስቱ ደቂቅ

የዳንኤል እናት እህት ልጆች ሠለስቱ ደቂቅ እና ኢኮንያን የኤልያቄም ልጆች ናቸው ሁለቱ ነገዶች ሲማረኩ አብረው ተማርከው ሄደዋል። የእሥራኤልም መማረክ ሦስት ጊዜ ነው ኤር.52÷28-31 ስለምን ፃድቃንን ከኃጥአን ጋር ያስማርካቸዋል ቢሉ ስለ 3 ነገር 1/ ተማርከው በሄዱበት አገር ወደ ኃጢአት ወደ ጣዖት እንዳይሄዱ ይመክሯቸዋል፣ ያስተምሯቸዋልና 2/መስፍን ሆነው ይገዟቸዋልና እንደ ኤርምያስ እንደ መርዶክዮስ እንደ ጦቢት 3/ መከራ ከበዛ ዘንድ ፀጋ ክብር ይበዛልና። የይሁዳ ንጉሥ ኢዮአቄም በነገሠ በ3ኛው ዘመን ናቡከደነጾር ወደ ኢየሩሳሌም መጣ ባለሟሉ አስፋኒዝን ተማርከው ከመጡ ከነገሥታቱ ልጆች መልከ መልካም የሆኑትን፣ ጥበብ የሚስማማቸውን፣ እዉቀት ያላቸውን ቢቆሙ የማይታክቱትን ምረጥልኝ አለው።

ወይምሐሮሙ መጽሐፍ ወነገረ ፋርስ መጽሐፍ ፍልስፍና ጥንቆላ የመጽሐፍ ወግታሪክ ቋንቋ ያስተምራቸው። እኔ ከምበላው ከምጠጣው እየሰጡ ወይም ሐረዎሙ 3ተ ዓመተ ሕሙማ መብልዕ የሐምማ ልበ እንዲል ያልሆነ ምግብ ልቡናን ያደነቁራልና፣ እኔ ከምበላው እኔ ከምጠጣው እየሰጡ 3 ዓመት ይንከባከቧቸው አለው። ያን ጊዜ ብዙ ልጆች ተመረጡ። 3ቱ ደቂቅም አብረው ተመርጠዋል። ወወለጠ አስማቲሆሙ ሊቀ

ሕጽዋኒሁ ለንጉሥ፣ የንጉሥ አዛዥ ቢትወደዱ የሚሆን አስፋኒዝ ስማቸውን ለወጠ ስማቸውንም በአንጻር በአንጻሩ ያወጣል። ዳንኤል ማለት ዳኛ እግዚአብሐር ፍትሐ እግዚአብሔር ማለት ነው ብልጣሶር አለው አምኃ ዳጎን ማለት ነው። አናንያ ማለት ደመና ማለት ነበር ሲድራቅ አለው ሰቃዩ አትክልት (አትክልት አጠጪ) ማለት ነው። አዛርያ ማለት ረድኤት ማለት ነበር። ሚሳቅ አለው ጸሐቂ፣ተጋሒ (ትጉ፣ ታታሪ፣ ፍንው ለግብረ መላእክት ማለት ነው ሚሳኤል ማለት ስምአኒ እግዚአበሔር ማለት ነበር አብደናጎ አለው ገብረ ዳጎን ማለት ነው ዳንኤል በልቡ ጥሬ እንብላ ብሎ ጨከነ። አስፋኒዝ አሜላድን ተወራጅ ሹሞላቸዋል። ዳንኤልም ማለደው እንዲህም አለው። ጥሬ ባቄላ ስጠን ስለምን? ቢሉ በተድላ በደስታ ከተማሩት ትምህርት በመከራ የተማሩት ትምህርት ይጠቅማል ብሎ እንዲሁም መከራ ከበዛ ዘንድ ፀጋ፣ክብር ይበዛልና ከንጉሥ ግብር ከሚበሉ ሰዎች ተለይታችሁ ከስታችሁ ንጉሥ ያየ እንደሆነ ከታች ባቴን፣ ከላይ አንጉቴን ይቀጣኛል ብዬ ለራሴ እፈራለሁ አላቸው እኛን ባሮችን ፈትነን አሉት የእነርሱን ድርጎ ራሱ እየተቀበለ ለእነዚያ ጥሬ እየሰጠ አስር ቀን ተቀመጠ ከአሥር ቀን በኋላ የንጉሡን ግብር ከሚበሉ ይልቅ ሰውነታቸው አምሮ፣ መልካቸው ጠርቶ ታየ ከዚህ በኋላ የእነርሱን ድርጉ ርሱ እየተቀበለ ለእነዚያ ጥሬ እየሰጠ ተቀመጠ ዳን. 1÷1-17 ከሦስት ዓመት በኋላ ንጉሥ አስመጥቶ ቢጠይቃቸው ወዘሐሰሰ ንጉሥ ምክረ ወጥበበ ረክበ በጎቤሆሙ ትስዕርተ እደ እምኩሉ ሰባ ሰገል ወእምኩሉ ሰብአ እስራኤል አለሀለው ውስተ መንግሥቱ በሚገዛው አገር ሁሉ ሥር ከሚምሉ ቅጠል ከሚበጥሱ ይልቅ ንጉሥ የፈለገውን ሁሉ ምክሩን፣ ጥበቡን ከእነዚያ ዘንድ አሥር እጥፍ በልጦ አገኘው አስመጥቶ ቢጠይቃቸው በአራተኛው ዘመን ንጉሥ ሕልም አይቶ ሕልሙም ትርጓሜውም ተዘነጋው። ስለምን ቢሉ የዳንኤልን ክብር የሚገልጽ መንፈስ ቅዱስ አዘንግቶታል። ከሚበላው አብልቶ፣ ከሚጠጣው አጠጥቶ የሚያኖራቸው ጠቢባን መፈክራነ ሕልም ነበሩት፣ አስመጥቶ ሕልም አይቼ ሕልሙም ትርጓሜውም ተዘንግቶኛልና ንገሩኝ አላቸው። ሕልሙን ንገረን ትርጓሜውን እኛ እንነግርሃለን አሉት አንተስ ከፈርኦን ታንሳለህን? እኛስ

ከዮሴፍ እንበልጣለን? ፈርኦን ሕልሙን ነገረው ዮሴፍ ተረጉመለት ዘፍ.41÷25 አሉት እኔስ ነገሩ ተዘንግቶኛል አላቸው። ባይሆንም ቀን ስጠን አሉት ኋላ ልቦለድ ነገር ትነግሩኛላችሁ አሁን ጊዜው ሳያልፍ ትዝ ትዝ ብሎኝ ሳለ ንገሩኝ አላቸው ይህም እንደምን ይሆንልናልና? አሉት እንግዲያው ከምበላው አብልቼ ከምጠጣው አጠጥቼ የማኖራቸሁ ለዚህ ብዬ ነው እንጂ በቅሎ አይደላችሁ አላሰግራችሁ ፈረስ አይደላችሁ አልጋልባችሁ፣ ጦር አይደላችሁ፣ አልወረውራችሁ፣ ጋሻ አይደላችሁ አልመክትባችሁ ለዚህ ብዬ አይደለምን አክብሬ የማኖራችሁ? ንሳ በሰይፍ በላቸው ብሎ አዘዘ።

ወወጽአ አርዬክ ሰያፊ ይላል ወደ መካነ ምቅታሉ (አርዮክ) ይዟቸው ሲሄድ ዳንኤልም አልነበረምና ከጕዳና ተገናኙ። ዳንኤልም በይነ ምንት ወጽአ ዝንቱ ትዕዛዝ እጹብ እምአበ ንጉሥ(ከንጉሥ ዘንድ እንዲህ ያለ ጭንቅ ትዕዛዝ ስለምን ታዘዘ?) ሲል ጠየቀው ንጉሥ ሕልም አይቶ ሕልሙም ትርጓሜው ተዘንግቶት ነው አለው። ይህንስ ሕልሙንም ትርጓሜውንም እኔ እነግረዋለሁ ይዘኸኝ ግባ አለው። ይዞት ገባ ለእነዚያ የነሳውን ቀን ለእርሱ 3 ቀናት ሰጠው ወዲያው ወደ ሠለስቱ ደቂቅ ይልካል ዳር ሲፈታ መካከል ዳር ይሆናል እንዲሉ ይህ ነገር በእኛም የማይቀር ነውና ቀኖና እንግባ ብሎ ላከ ለዳንኤል ዕለቱን ተገልጸለታል። ጥሬ እንብላ በማለት ጨክኖ ነበረና ስለተገለፀለት ግን ዕለቱን አልወጣም ሱባኤ የገባ ሰው ዕለቱን ቢገለጽለት ሱባኤውን ጨርሶ መውጣት እንዲገባ ለማጠየቅ ለሠለስቱ ደቂቅ በሦስተኛው ቀን ተገልጸላቸዋል። ከዚህ በኋላ ሕልሙንም ትርጓሜውንም አግኝቸዋለሁና ይዘኸኝ ግባ አለው። ይዞት ገባ አንተኑ ብልጣሶር ዘትክል አይድዖተ ሕልምየ ወፍካሬሁ ሕልሜን ከነትርጓሜው የምትነግረኝ አንተ ነህን? አለው ሕልምን እንጂ የሚተረጉም እግዚአብሔር የገለጸለት ነው ብሎ ዳንኤል ሃይማኖቱን ይሰብክል። ናቡከደፆር እግዚአብሔርን አያውቅም ነበርና በል ንገረኝ አለው ከዕለታት በአንድ ቀን በሰገነት ስትመላለስ የሴት ወይዘሮ የወንድ መኮንን ሲወጡ ሲገቡ ሲታጠቁ ሲፈቱ አይተህ እኔ ይህን ዓለም እንደ ገል ቀጥቅጬ እንደ ሰም አቅልጬ ገዛሁት ከእኔ በኋላ የሚነሣው ንጉሥ ከእኔ የሚበልጥ ይሆን ወይስ ከእኔ የሚያንስ ብለህ ተመኘህ መንፈስ

ቅዱስ የተመኙትን መግለጽ ልግዱ ነውና በራዕይ ይገልጽልሃል። ርእሱ ዘወርቅ፣ አንገቱ ደረቱ የብር፣ ወገቡ የብረት ጭንና ጭኑ የብረት አንድ እግሩ የሸክላ አንድ እግሩ የብረት ምስል ከፊትህ ቆሞ አንተ ርሱን ርሱ አንተን ሲመለከት ሳለ ከረጅም ተራራ የሰው እጅ ሳይፈነቅለው ታላቅ ድንጋይ ወርዶ ቀጥቅጦት በዓለሙ ሲሞላ ተመልሶ ተራራ ሲያህል ያንኑ ነፋስ ጠራርጉ ሲያጠፋው አላየህምን? አለው እሙን ሕልሙ /እልሙ እውነት ነው እስኪ ትርጓሜውን ንገረኝ አለው ርእሱ ዘወርቅ የተባልከው አንተ ነህ ወርቅ መክበበ ንዋያት ነው አንተም? ንጉሠ ነገሥት ነህና አንገቱ ደረቱ የብር የተባለ ዳርዮስ ነው የብር ማዕረጉ ከወርቅ ቀጥሎ ነውና ካንተም ቀጥሎ የሚነግሥ ርሱ ነውና ጭንና ጭኑ የብረት የተባለ እስክንድር ነው። ብረት ሀያል (ጽኑዕ) ነው እርሱም ኃያል ንጉሥ ነውና የብረት ድምጽ ከሩቅ ይሰማል የእርሱም ዜና መንግሥቱ ከሩቅ ተሰምቶአልና አንድ እግሩ የብረት አንድ እግሩ የሸክላ የተባሉ እስክንድር ያነገሣቸው ነገሥታት ናቸው። በብረት የተመሰሉት በጥሊሞስ አንጥያኮስ ናቸው። በሸክላ የተመሰሉት ስልዊስ ደማጥርያኖስ ናቸው። ይህስ አይደለም ብሎ በመንግሥት ያወርዱታል። ርእሱ ዘወርቅ የተባለ መንግሥተ ባቢሎን ነው አንገቱ የብር የተባለ መነግሥተ ሜዶን ነው። ወገቡ የብረት የተባለ መንግሥተ ፋርስ ነው ጭንና ጭኑ የብረት የተባለ መንግሥተ ጽርዕ ነው አንድ እግሩ የሸክላ አንድ እግሩ የብረት ምስል የተባለ እለሕውሳን በዘርእ የሚላቸው ረጅሟ አጭር ጥቁር ቀይ ሆነው በሮም የነገሡ ነገሥታት ናቸው። ከረጅም ተራራ የሰው ልጅ ሳይፈነቅለው ታላቅ ድንጋይ ወርዶ ይህን ሁሉ አድቅቆ በዓለሙ ሲመላ ማየትህ በኋላ ዘመን ጌታ ከሰማየ ሰማያት ወርዶ ከድንግል ማርያም ተወልዶ እነዚህን ሁሉ አጥፍቶ በዚህ ዓለም መንገሡን ይገልፃል፣ ዕሩያ መንበር ይሆናል እሙን ሕልሙ ወትርጉሜሁ፣ ሕልሙም ትርጓሜውም የቀና ነው ብሎ ለእግዚአብሔር ሰገደ ዳን. 2÷1-46 ዳንኤልንም ቢትወደዱ አድርጉ ሾመው ወግዱ በዘመኑ እንዲሉ ዳንኤል ከንጉሡ ተካስሶ አቤቱታ አቅርቦ ሠለስቱ ደቂቅን ግራአዝማችነት፣ ከንቲባነት አሹሟቸዋል። ለለምን ቢሉ እነርሱ በገጠር

እርሱ በስተማ የሚኖሩ ሆነዋል። ትምህርት እንዲስፋፋ ከዚህ በኋላ ናቡከደነጾር በነገሠ በ18ኛው ዘመን በሠለስቱ ደቂቅ ቀናን ያሉ ሰዎች ርእሱ ዘወርቅ የተባልክ አንተ ነህና 60 ክንድ ቁመቱ 6 ክንድ ደረቱ ጣዖት አቁም ሁሉ ለእርሡ ይስገዱ አሉት እንደነገሩት 60 ክንድ ቁመቱ 6 ክንድ ደረቱ ጣዖት በሀቅለ ዱራ አቆመ። በዚህ ጊዜ ለአሠራህው ለወርቅ ምስል ያልሠገዱ አምላክህን ያላመለኩ፣ በባቢሎን የሾምካቸው ሦስት ሰዎች አሉ ብለው ለንጉሡ ለናቡከደነፆር ነገሩት ንጉሡም ይህን በሰማ ጊዜ ተቆጥቶ ሲድራቅ፣ሚሳቅ፣ አብደናጎን ያመጡአቸው ዘንድ አዘዘ። አመጡአቸው ሲድራቅ፣ ሚሳቅ፣ አብደናጐን በእውነት ፈጣሪዬን አታመልኩምን ለሠራሁት ለወርቅ ምስልስ አትሠግዱምን አላቸው አምላክህን እናመልካለን ብለን ልንመልስልህ አንወድም አሉት። እኛ የምናመልከው ፈጣሪያችን በሰማይ አለ ከአንተ እጅ እኛን ማዳን ይቻለዋል ንጉሥ ግዱን ቁርጡን ታውቅ አምላክህን አናመልክም ላሠራህው የወርቅ ምስልም አንሠግድም አሉት። ያን ጊዜ ንጉሡ ሰይፍ መዘዘባቸው፤ ጦር ነጠቀባቸው። እሳቱን እጥፍ ድርብ አድርገው ያነዱት ዘንድ አዘዘ ሃያላኑ ጽኑአኑ እጃቸውንና እግራቸውን ይዘው ከእቶነ እሳት ይጥሏቸው ዘንድ አዘዘ። እጃቸውን እግራቸውን አስረው ከነልብሳቸው ፣ ከነጫማቸውና ቍንጽል ቀሚሳቸው፣ ከነመጐናፀፊያቸው፣ ከነኩፊታቸው በተራ እየገፋ ከእሳት ጉድጓድ ጣሏቸው አላልቦ ይገድላቸዋል ብሎ እሳቱም በረደላቸው የንጉሥ ሎሌዎች ግን ነገር መሥራታቸውን አልተውም በምትሐት እንጂ አበረዱት ብለው ነገሩት ደም ደም ያለውን እንጨት፣ ቅንጭቡን፣ ቁልቋሉን፣ ድኙን፣ አይድሮማሩን ጨመሩበት ወተለለለ ነበልባል አርባ ወተሰዓተ እመተ ነበልባሉ አርባ ዘጠኝ ክንድ ከፍ ከፍ አለ በምን ታውቋል ቢሉ ከጉድጓዱ ታላቅ ዛፍ ነበር ቢሰፍሩት 49 ክንድ ሆኗል ወወረደ መልአከ እግዚአብሔር ወዘበጦ ለነበልባለ እሳት ወረሰዮ ከመነፋስ ቆሪር ይላል መላኩ ቅ. ገብርኤል ወርዶ ነበልባሉን ቢመታው እንደጠል አቀዘቀዘው ዳን. 3÷1-ፍፃ. በዚህ ጊዜ እንደ አንድ ልብ መካሪ እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ ሆነው አመስግነዋል። ናቡከደነፆር ሲያመሰግኑ ሰምቶ አደነቀ። ሦስት ሰዎች አሥረን ከእቶነ እሳት ጥለን አልነበረምን? እነሆ

አራት ሰዎች የተፈቱ ሆነው በእቶነ እሳቱ ሲመላለሱ አየሁ ወገዱ ለራብዓይ ይመስል ከመ ወልደ እግዚአብሔር ለአራተኛው የእግዚአብሔርን የባህርይ ልጁን ይመስላል አለ። አምን ያለ ባላጋራ ከስሩ የተነቀለ ወይራ እንዲሉ መንፈስ ቅዱስ ፊቱን ፀፍቶ አፉን ከፍቶ አናግሮታል ገብርኤል ማለት አምላክ ወሰብእ ማለት ነውና ናቡከደነፆር ከጉድጓዱ አፍ ቀረብ በሉ አንትሙ አግብርተ እግዘብሔር ሲድራቅ ወሚሳቅ ወአብደናጎ ንዑ ፃዑ ባላቸው ጊዜ እንደ ሳቢላ የወፍ ዘር ነጭ ሆነው በክንፈ ፀጋ ብር ብር ብለው ወጥተዋል። ከዚህ በኋላ አዋጁን በአዋጅ መልሶታል። እመቦ ዘነበበ ወፀረፈ ላዕለ አምላከ ሲድራቅ ወሚሳቅ ወአብደናጐ ይትበረበር ቤቱ፣ ወይትኩነን ነፍሱ ብሎ አወጀ እነርሱም ከዚህ በታች ያሉትን 6 መስመሮች ተናግረዋል ይትባረክ እግዚአብሔር አምላከ አበዊነ ወይትባረክ ከመ ስብሐቲሁ ቅዱስ ቡሩክ አንተ በጽርሐ ቅድሳተ ስብሐቲከ፤ ቡሩክ አንተ ዘትሬኢ ቀላያተ ነቢረከላዕለ ኪሩቤል፣ ቡሩክ አንተ በዲበ መንበረ መንግሥትከ ቡሩክ አንተ በመልዕልተ ሰማያት ብለው አመሰግነዋል። እነዚህን 6ቱን መናገራቸው እኛ እቶነ እሳት በወደቅን በ600 ዘመን ጌታሥጋ ለብሶ ቅድስት ድንግል ከምትሆን ከእመቤታችን ይወለዳል ሲሉ ነው ብለው ሊቃውንት ተረጉመውታል። ይባርክዎ ኩሉ ግብረ እግዚእ ለእግዚአብሔር የሚለውንም በ33 መስመር ደርሰውታል ይሄም ከተወለደ በኋላ 33 ዓመት በምድር ላይ እንዲኖር ያመለክታል በዘመናቸው የነበረ ዳንኤል ከ490 ዘመን አለሳ? ቢሉ ዳን. 9÷25 ዳንኤል ከሚጠት እስከ ጽንስ ያለውን ቆጥሮ እነርሱ ከጹዋ እስከ ዕርገት ያለውን ቆጥረው ይኸውም በነገሥታቱ ዘመን ይታወቃል ናቡከደነፆር ንጉሠ ነገሥት የሆነበት ዘመን 25፣ የዮርማሮዴቅ 22፣ የብልጣሶር 23 ይህን ቢደምሩት 70 ይሆናል። ጌታ በዚህ ዓለም የኖረው 33 ዓመት ከ3 ወር ይህን ከ70 ቢደምሩት 103 ይሆናል። ከሴዴቅያስ 7 ዓመት አምጥተው ቢደምሩበት 110 ይሆናል። ከ 490 ጋር ቢደምሩት 600 ይሆናል 600 ዘመን ያለበት ምክንያት ይህ ነው ስለዚህ ነው ሊቁም ኢየሱስ ክርስቶስ ሞገስ ዳንኤል ነቢየ ሱሳ ድኅረ ተፈፀመ ሱባኤ ሰንበታት ስሳ፣ በምጽዓትከ ተኃትመ አበሳ ያለው የሰለስቱ ድቁቅ ረድኤትና በረከት አይለየን። አሜን።

ምዕራፍ 20 ቁጥር 28

ሰኔ 20 ቀን ሕንፀተ ቤተክርስቲያን

ጌታ ባረገ በ8 ዓመት ቅዱስ ጳውሎስ አመነ ጳውሎስና በርናባስ ፊልጵስዩስ ገብተው አስተማሩ ሕዝቡም አመኑ ተጠመቁ ከአመናችሁ ከተጠመቃችሁ ከእንግዲህ ወዲህ ወደ ቤተ ጣዖት አትሂዱ አሏቸው የለመድነውንማ ከነሣችሁን መካነ ጸሎት ለዩልን አሏቸው እነሱም ነገሩ ደግ እንደሆነ አውቀው ምንስ ቢሆን ሴት ብታወቅ በወንድ ያልቅ እንዲሉ ርእሰ ሐዋርያት ቅዱስ ጴጥሮስ እያለ እኛ ሥራ መሥራት አይገባንም ብለው ላኩበት ጴጥሮስም ከዮሐንስ ጋር በኢየሩሳሌም ተገኘ ሁሉን ዙረው መርምረው አስተምረው መዲናይቱን ኢየሩሳሌም አድርገው ነበር። ብዙ ሥራ ሠርተውባታልና በዚህ ያሉ ምእመናን ለመጽናትዋ ይላሉ ርሳቸውም አልቦ ዘትገብሩ ምንተኒ ዘእንበለ በትእዛዙ ወምክሩ ለእግዚእነ ኢየሱስ ይላል ብለው ላኩባቸው። ሱባኤ ያዙ ሱባኤው ሲፈጸም ጌታ ሐዋርያትን ዋሞቱትን አሥነሥቶ ያሉትን ጠርቶ በሕይወተ ሥጋ በፊልጵስዩስ ሰበሰባቸው ዮሐንስ ቅዱስ ጴጥሮስን አበዓለም ነህና የሰበሰበንን ምክንያቱን ጠይቀህ ንገረን አለው ቅዱስ ጴጥሮስም ቀድሞ በምሴተ ሐሙስ የጠየቅከው አንተ ነህና አንተ ጠይቀው አለው ዮሐ.13÷24 ዮሐንስም ጌታዬ ስለምን ሰብስበኸናል አለው ጌታም በእናቴ ስም ከጽንፍ እስከ ጽንፍ የአብያተ ክርስቲያንን ሕንፃ ሥራ ላሳያችሁ ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን ላስተምራችሁ ሰብስቤያችኋለሁ አለው። ይኸን ብሏቸው ወደ ምሥራቅ አገር ይዟቸው ወጣ ከዚያ በምሥራቅ አገር ሦስት ድንጋዮች ነበሩ ተራርቀው የነበሩትን አቀራረባቸው ጥቃቅን የነበሩትን ታላላቅ አደረጋቸው ቁመቱን ወርዱን ለክቶ ሰጣቸው ራእ.1÷1፣19 ቁመቱ 24 ወርዱ 12 ክንድ ነው 24ቱ በነገሥታት ያሉ የ24ቱ ነቢያት አንድም የ24ቱ ካህናተ ሰማይ አምሳል ነው 12ቱ ወርዱ የ 12 ሐዋርያት አምሳል ነው። ከዚህ በኋላ ሥራ ጀመሩ ሲሰሩትም ሰማእት ሲያሳዩት እንዲለመልም በጃቸው ላይ እየተሳበ ሰርተው ፈጽመውታል። ይህ የሆነው ጌታችን ባረገ በ19ኛው እመቤታችን ባረገች በ

ዓመት በሰኔ 20 ቀን ነው በ21 ኛው ቀን ጎብስት ሰማያዊ ጽዋዕ ሰማያዊ መጣ እመቤታችንን ታቦት ሐዋርያትን ልውሳን አድርጉ ጌታ ዓቢይ ካህን ሆኖ ቀድሶ አቁርቧቸዋል። እምይእዜሰ አንትሙኒ ከመዝግበሩ ብሎ አዟቸው አረገ።

ሕንፃ ቤተ ክርስቲያን የተጀመረ ከዚያ ወዲህ ነው 3ቱ ድንጊያዎች የሥላሴ አምሳል ናቸው። ከታች አቀማመጣቸው 3 ከላይ ሕንፃቸው 1 ነው ይህም ያንድነታቸው የሦስትነታቸው አምሳል ነው። በሠላስ አዕባን ገፀ ሥላሴሁ ለአምሮ ሐኒጸ ቤትኪ ድንግል ድኅረ ፈፀመ ሣርሮ እንዳለ ደራሲ ሲሰሩትም 3 ክፍል አድርገው ሠርተውታል መጀመሪያው የታቦተ አዳም ሁለኛው የታቦተ ሙሴ ሦስተኛው የታቦተ ኢየሱስ አምሳል ነው። ዳግመኛ ም ሥርዓተ ሰማይ ተሠርዓ በዲበ ምድር እንዲል የሦስቱ ዓለመ መላእክት ምሳሌ ነው። የመጀመሪያው የጽርሐ አርያም ሁለተኛው የኢዮር ሦስተኛው የጠፈር አምሳል ነው። በጽርሐ አርያም መንበረ ብርሃን ታቦተ ብርሃን መንጦላዕተ ብርሃን 4 ፀወርተ መንበር 24 አጠንተ መንበር ይኖራሉ ጽርሐ አርያም የመቅደስ መንበረ ብርሃን የመንበር መጦላዕተ ብርሃን የመንጦላዕት 4ቱ ፀወርተ መንበር የ4ቱ ሊቃነ ጳጳሳት 24ቱ አጠንተ መንበር የጳጳሳት የኤጲስ ቆጳሳት አምሳል ናቸው። ኢዮር የመካከለኛው በኢዮር የሚኖሩ መላእክት የቀሳውስት የዲያቆናት አምሳል ናቸው ጠፈር የዙሪያው በጠፈር የሚኖሩ መላእክት የንፍቀ ዲያቆናት የአናጉንስጢሳውያን የመዘምራን አምሳል ናቸው። አንድም መጀመያው ለኤረር 2ተኛው ለራማ 3ተኛው ለኢዮር አምሳል ነው በኤረር መላእክት መኳንንት ሊቃናት ይኖራሉ በራማ ሥልጣናት መናብርት አርባብ ይኖራሉ በኢዮር ኃይላት ኪሩቤል ሱራፌል ይኖራሉ እኒህ 9ኙ ነገድ የ9ኙ መዓረጋተ ቤተክርስቲያን አምሳል ናቸው መላእክት የመዘምራን መኳንንት የአናጉንስጢሳውያን ሊቃናት የንፍቀ ዲያቆናት ሥልጣናት የዲያቆናት መናብርት የቀሳውስት አርባብ የቆሞሳት ኃይላት የኤጲስ ቆጳሳት ሱራፌል የጳጳሳት ኪሩቤል የሊቃነ ጳጳሳት አምሳል ናቸው በታች የሚኖሩ ደቂቀ አዳም ወደ ላይ መውጣት እንዳይቻላቸው መዘምራን የአናጉንስጢሳውያንና አናጉንስጢሳውያን የንፍቀ ዲያቆናትን

ንፍቀ ዲያቆናት የዲያቆናትን ዲያቆናት የቀሳውስትን ቀሳውስት የቆሞሳትን ቆሞሳት የኤጲስ ቆጳሳትን ኤጲስ ቆጳሳት የጳጳሳትን ጳጳሳት የሊቃነ ጳጳሳትን ሥራ መሥራት አይቻላቸውም በላይ የሚኖሩ መላእክት ግን ወደ ታች መውረድ እንዲቻላቸው ሊቃነ ጳጳሳት የጳጳሳትን ጳጳሳት የኤጲስ ቆጳሳትን ኤጲስ ቆጳሳት የቆሞሳትን ቆሞሳት የቀሳውስትን ቀሳውስት የዲያቆናትን ዲያቆናት የአናጉንስጢስን አናገንስጢስ የመዘመራንን ሥራ መስራት ይቻላቸዋል::

መስከረም 21 ቀን በዓለ ማርያም መቅድም

ማርያም (ዕብ) ማርያም የነቢያት የሙሴና የአሮን እህት (ዘፀ 15 ÷20) ቃሉ 2 ነው ማር፣ ሚር አንድ ወገን መራራ መራጭ ያም ዮም ዕለት ዘመን መዋዕል በተገናኘ ምርርተ ዮም ወይም መራረ መዋዕል ዘመሪር መዋዕሊሃ ዘመኗ ዘመነ ልደቷ ማሩር የተባለው ማሉል ፈርኦን በእስራኤል ላይ ክፋ ምክር መክሮ ወንድ ወንዱ ለሞት ሴት ሴቱ ለትሎት ብሎ መራራ ዐዋጅ ያስነገረበት እስራኤልም ዕርር ምርር ብለው ያዘኑበት ያለቀሱበት የሐዘን የመከራ ወራት ስለሆነ አባት እናቷ ዘበመዋዕሊሃ አምረሩ ግብጸ ሕይወቶሙ እስራኤል ሲሉ እንደዚህ ያለ ስም ሰጥተዋታል ዘፀ. 1 ÷ 8-16 :: ብሊት ማርያም የብሉይ ኪዳን ጥንት እንደ ሆነች ሀዳስ ማርያምም የሐዲስ ኪዳን ጥንት ናትና አስቀድሞ በማርያም ዘመን የሆነውን ግፍና መከራ ድንቅ ሥራ ሁሉ ጎላ በድንግል ማርያም ለሚሆነው አምላል መርገፍ ሆና ተጥፋለች (ዕብ. 10÷1) ማርያሞች እንዲነጻፀሩ ፈርኦንና ሄሮድስ ሙሴና ክርስቶስ ንሴብሑና ታዕብዮ ይነፃፀራሉ(ዘፀ. 15÷1-21) (ሉቃ. 1÷46-55) ብሊት ማርያም በልደተ ሥጋ እህተ ሙሴ እንደ ተባለች ሀዳስ ማርያምም ለስግው ቃል ልጁ በልደተ ነፍስ እህት ትባላለች ማስተባበር ልማዷ እንጂ ድንግልናን ከወሊድ እንዳስተባበረች እህትነትንም ከናትነት አስተባብራለች በሰንበት ላይ ደብረ ዘይት እንዲሉ

የማርያም የስሚ ትርጉም

ማርያም ማለት እግዝእተ ብዙኃን ማለት ነው አብርሃም ማለት ኀበ ብዙሐን ማለት እንደሆነ (ዘፍ. 17÷1-5) በአኗኗርም ትመስለዋለች አብርሃም ወደ ከነዓን ዘፍ. 12÷1 እመቤታችን ወደ ቤተመቅደስ መዝ. 44÷10 ዘበዕብራይስጢ ማርያም ይላል ብሎ ማርያም ማለት ቅሉ እግዝእተ ብዙኃን ማለት ነው::

ማርያም ማለት መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት ማለት ነው:: ምእመናንእየመራች ገነት መንግሥተ ሰማያት ታገባለችና አንድም ፍጽምት ማለት ነው ኖህ ፍፁም ነበር (ዘፍ. 6÷9) መልክ ከደምግባት አስተባብራ ይዛ ተገኝታለችና ፍፁሜው ግን ንጽሐ ሥጋ ንጽሐ ነፍስ ንጽሐ ልቡና አንድም ማርያም ማለት ፀጋ ወሀብት ማለት ነው ለጊዜው ለእናት ለአባቷ ፀጋ ሀብት ሁና ተሰጥታለች ፍፁሜውግን ለሁላችን ተሰጥታለችና (ሉቃ. 1÷28) አንድም ልዕልት ማለት ነው አርያም ማለት ልዑል ማለት እንደሆነ እመቤታችንም መትሕተ ፈጣሪ መልዕልተ ፍጡራን ይላታልና አንድም ተለአኪተ እግዚአብሔር ወሰብእ ማኅበረ መሃይምናን ወሕዝብ ማለት ነው:: ማርያም ማለት በምድር ማር በሰማይ ያም የሚለው ቃል ተገናኝቶ የተገኘ ስም ነው በምድር በሚኖሩ ሰዎች ዘንድ በጣፋጭነቱ የሚታወቅና በጣዕሙ ወደር የሌለው ምግብ ማር ነው እንዲሁም በገነት ቅዱሳን የሚመገቡት በብሔረ ሕያዋንና በብሔረ ብፁዓን ለሚኖሩ ቅዱሳን ብቻ የሆነ እጅግ የሚጣፍጥ ያም የሚባል ምግብ አለ የእመቤታችን ርኅራኄ እና ፍቅሯ በምድር ባሉና በሰማይ በሚኖሩ ሁሉ ዘንድ እጅግ ጣፋጭ በመሆኑ ማርያም ተብላለች ጣዕሟና ፍቅሯ የማይጠገብ ነውና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ (በዮሐ.3÷12) ስለምድራዊ ነገር ስነግራችሁ ካላመናችሁ ስለሰማያዊ ነገር ብነግራችሁ እንዴት ታምናላችሁ እንዳለ ዛሬም በምድር ባለው በስዕሏ ክብር ጠበሏ ፈውስ ያላመኑ ሰዎች ከዚህ ከፍ ያለ ነገር መቀበል ይቸገሩ ሆናል:: እነርሱ ቢቸገሩም እውነቱ ግን ይኸው ነው ከዚህ ከተገለጠው ተጨማሪ የእመቤታችን የቅድስት ድንግል ማርያም የስሟ አራት ፊደላት

ቀጥሎ በተመለከተው አይነት በምስጢር ተተርጕመዋል ይህም አባቶች ለእመቤታችን ላላቸው ፍቅር ሲገልጡ ነው በዚህ መሠረት ማ : ማህደረ መለኮት የመለኮት ማደሪያ መሆኗን ያጠይቃል (መዝ. 45 ÷4) ልዑል ማደሪያውን ቀደሰ መዝ. 131 ÷13) አለሙ ሁሉ መጻፍ ያዘዘውን በዚህ አለ በዚያ የለም የማይባለውን የሚችለው የሌለውን ረቂቁን ባህርየ መለኮት በማህፀኗ የተሸከመች ስለሆነች የመለኮት ማደሪያ ትባላለች ር፡ ርግብዬ ይቤላ ሰሎሞን ርግብዬ ይላታል መደምደሚያም አንዲት ናት ለወላጆቿ የተመረጠች ናት። ልጆች ባዩአት ጊዜም አመሠገኑአት ነገሥታትና አባቶቿም ምሥጋና ሰጡአት ይህች ማን ናት እንደ ማለዳ ብርሃን የምትጐበኝ እንደ ጨረቃ የተዋበች እንደ ፀሐይ የጠራች።

(መኃ. 6÷9) ብሏታል እመቤታችን ርግብ ስለ ሰው ወደ እግዚአብሔር በአማላጅነት የምትላክ የሠላም መልዕክተኛ የምሥራች ነጋሪ ናትና ርግብ እንላት አለን የጥፋት የምሥራቹን ለኖህ ያበሠረችው ርግብ ናት (ዘፍ. 8÷8-12) በአዳምና በልጆቹ ላይ ታዞ የነበረው ጥፋትና የሲኦል መከራ ማክተም የሆነች ድንግል ማርያም ናት ርግብ የየዋህነት ምሣሌ ናት ማቴ. 10÷16) ምክንያቱም ጌታ ከእሷ ጋር ነውና (ሉቃስ. 1÷28) ያ፡ ማለት ያንቀአዱ ሃቤኪ ኩሉ ፍጥረት ፍጥረት ሁሉ ለምኝልን እያሉ ወደ አንቺ ያንጋጥጣሉ ማለት ነው ሰውን ከእግዚአብሔር የምታስታርቅ በሰውና በፈጣሪ መካከል የምትገኝ የፍጥረት ሁሉ አማላጅ በመሆኗ ፍጥረት ሁሉ አማልጂን እያሉ ያንጋጥጣሉ ከፈጣሪ ምሕረትና ይቅርታን የምታስገኝ ናትና ስለዚህ ሰው ከወደ በላዩ ማንጋጠጥ የተለመደ ነው ድንግል ማርያም ከሁሉ በላይ ናትና ወደ ርሷ እናንጋጥጣለን የሐዋ. 3÷3-10÷ም፡ ማለት ምስአል ወምስጋድ ወምስትስራየ ኃጢአት መስገኛ መለመኛ የኃጢአት ማስተሰሪያ ማለት ነው የሚሠገደው የሚለመነው በተቀደሰ ሥፍራ እግዚአብሔር ፀጋውንና ክብሩን ባሳደረበት ቦታ ነው። ይህን የመሰለው ስግደትና ልመና ጸሎት ኃጢአትን ያስተሰርያል (2ኛ ዜና. 7÷11-17) በዚህ ዓይነት እግዚአብሔር ያደረባት በቅዱስ መንፈሱ የጐበኛት በምንለምንበት ቅዱስ

ሥፍራ ሁሉ የምትመለል ቅድስት ድንግል ማርያም መስገኛ መለመኛና የኃጢአት ማስተሰረያ ትባላለች። በአማላጅነቷ ኃጢአታችንን እንድታስተሰርይልን ቅድስት ሆይ ለምኝልን እንላታለን በአጠቃላይ ማርያም ማለት በእግዚአብሔርና በሰው መካከል በፍፁም ፍቅሯና የዋህነት ለሰዎች ድህነት በምልጃ የምትላላክ የምታገናኝ ድልድይ መሠላል ማለት ነው። እስራኤል ኤርምያስን እንደለመኑትና ወደ እግዚአብሔር እንደላኩት እመቤታችንም ወደ እግዚአብሔር እንልካታለን(ኤር. 42÷2) ጽዮን (ዕብ) ስመ ሀገር የኢያውሴዎን አምባ ዳዊት የያዛት አገር ዳዊት ፍችው ፀወን ምልክት ማለት ነው መዝ. 2÷6 ፣ 2ሳሙ. 5÷6 የድንግል ማርያም ስም መዝ. 86÷5፣ 131÷13። ሶልያና (ጽር ሴሊኒ) ጨረቃ፡ ድንግል ማርያም ጊዜ ዕረፍታ ለሶልያና እንዳለ ድጓ በቅጽል ስሟም ድንግል ትባላለች ኢሳ. 7÷14፣ ሉቃ. 1÷27 ።

ምዕራፍ 21 ቊጥር 29

መስከረም 21 ቀን ብዙኃን ማርያም ታሪክ

መስከረም 21 ቀን የብዙኃን ማርያም እየተባለ ይጠራል። ይህ ዕለት የሚታወሰው በሁለት ምክንያቶች ነው አንደኛው ሊቃውንት በሃይማኖት ምክንያት ከሩቅም ከቅርብም የተሰበሰቡበት ሲሆን ሁለተኛው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት መስቀል በአምባሰል ተራራ ግሸን ደብረ ከርቤ ቤተ መቅደስ ተሠርቶ የተቀመጠ በቹ ነው። ሁሉንም ቀጥለን እንመለከታቸዋለን ፴25 ዓ.ም አርዮስ የሚባል አንድ የእስክንድርያ ቄስ ወልድ ፍጡር በመለኮቱ እግዚአብሔር አብ በመጀመሪያ ወልድን ፈጥሮ በወልድ አለምን ፈጠረበት ብሎ ተነሣ በዚያን ወቅት ታላቁ ቆስጠንጢኖስ አብያተ ጣዖታት ይትአጸዋ አብያተ ክርስቲያናት ይትርኃዋ ብሎ አዋጅ የነገረበት ነበር ይህ የአርዮስ ክህደት በሊቃውንቱ መካከል መለያየትን ፈጠረ አርዮስም ይህንን ክህደት ትምህርቱን እንዲተው ሲመክሩት አልተውም አሻፈረኝ አለ። ታላቁና ጻድቁ ንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ጉባኤ ኒቅያ እንዲደረግ ሊቃውንቱም ሁሉ እንዲሰበሰቡ በየሀገሩ መልዕክቱን አስተላለፈ ከሚያዝያ

21 ቀን ጀምሮ እስከ መስከረም 21 ድረስ 2348 ሊቃውንት ተሰበሰቡ ለዚህ ታላቅ ጉባኤ ኒቅያ የተመረጠችው ጳጳሱን ከማህበሩ ንጉሡን ከሠራዊቱ ጋር አንድ አድርጋ አጠቃላ ለመያዝ የምትችል ሠፊና ምቹ ቦታ ለሁሉም አማካይ የሆነች ሥፍራ ስለሆነች ነው። ከተሰበሰቡት ሊቃውንት መካከል እንደ ሐዋርያት ሙታን ያላሥነሡ ፣ ለምጽ ያላነጹ ፣ አንካሣ ያላረቱ፣ የዕውራንን ዐይን ያላበሩ፣ ድውያንን ያልፈወሡ፣ ሌላም ልዩ ልዩ ተዓምር ያላደረጉ አይገኙም ነበር። እንዲሁም ስለሃይማኖት በመጋደል አይናቸው የወጣ እጃቸው የተቆረጠ ነበሩ።

ከላይ እንደተገለፀው ከሚያዝያ 21 እስከ መስከረም 21 ቀን ሊቃውንቱ ቢሰበሰቡም ክርክሩ ወድያው አልተጀመረም እስከ ጎዳር 9 ቀን በጸሎት በሱባኤ ቆይተዋል ጉባኤውን በሊቀመንበርነት የሚመራው ታላቁ ቄስጠንጢኖስ ስለ ነበር ስማችሁን አገራችሁን ሃይማኖታችሁን እየፃፋችሁ ስጡኝ አላቸው ሁሉም እየፃፉ ሰጡት ከ2348ቱ ሊቃውንት መካከል ሦስት መቶ አሥራ ስምንቱ ሊቃውንት እንደ አንድ ልብ መካሪ እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ በመሆን ፣ ዘፅሩይ ምስለ አብ በመለኩቱ » ወልድ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በመለኮት በሥልጣን በፈቃድ በህልውና አንድ ነው ብለው ጽፈው ሰጡት ቄስጠንጢኖስም ሃይማኖት እንደ ሦስት መቶ አሥራ ስምንቱ ሊቃውንት ይሁን ብሎ አዋጅ አስነግሯል። ምላሌዎቻቸውም ዘፍ.14÷14 ያለው ነው። እነርሱም « ነአምን በአሀዱ አምላክ» በአንድ አምላክ እናምናለን በማለት የሃይማኖት ጸሎትና ሌሎችንም የሃይማኖት መፃሕፍትን ደርሰው አዘጋጅተው ከመወሰናቸውም ሌላ አርዮስንም አውግዘው ተለያይተዋል። ምንም የሃይማኖት ጉባኤ የተደረገው ህዳር 9 ቀን መሆኑ ቢታወቅም ሊቃውንቱ የተሰበሰቡትና የተገኙት መስከረም 21 ቀን በመሆኑ ዕለቱ ብዙኀን ማርያም እየተባለ ይጠራል። በሌላ በኩል ደግሞ መስከረም 21 ቀን የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ግማደ መስቀል በግሸን የከበረበት ዕለት በመሆኑ ሁሉም ወደዚህ ቦታ በእግረ ሥጋና በእግረ ኀሊና ይገሰግሳል። ታሪኩም በአጭሩ እንደ ሚከተለው ስለሆነ በጽሞና እንመለከተዋለን። አፄ ዳዊት መንፈሳዊነት ያላቸው ደግ ንጉሥ ነበሩ።

በዘመናቸው በኢትዮጵያ አገር ቸነፈር ሆኖ ህዝቡ ስለተሰቃየባቸው በጣም አዘኑ በጸሎትም ወደ እግዚአብሔር ቢያመለክቱ ከእግዚአብሔር የታዘዘ ደግ ባህታዊ መጥቶ የጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ግማደ መስቀል አስመጥተህ በአገርህ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አሠርተህ ብታስቀምጥ ረሀቡ ቸነፈሩ ሁሉ ይታገስልሃል አላቸው፤ አፄ ዳዊትም የጌታችን መስቀል ላኩልኝ ብለው ከብዙ ገፀ በረከት ጋር መልእክተኞችን ላኩ መልእክተኞቹ ወደ ኢየሩሳሌም ሂደው ከዓፄ ዳዊት የተላኩትን መልእክት ከገፀ በረከት ጋር አቅርበው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን የቀኝ እጁ የተዘረጋበትን መስቀል ይዘው ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው መምጣታቸውን አፄ ዳዊት ስለሰሙ ክተት ሠራዊት ምታ ነጋሪት ብለው ለመቀበል ጉዞ ጀመሩ ስናር (ሱዳን) ደርሰው ከመልዕክተኞቹ ጋር ተገናኝተው መስቀሱን አክብረው አጅበው ወደ መካከል ኢትዮጵያ ለማስገባት መስከረም 10 ቀን ሲነሡ አፄ ዳዊት ከበቅሎአቸው ወድቀው በድንገት ሕይወተ ሥጋቸው ጥቅምት 9 ቀን አለፈ። በዚህ ጊዜ ሠራዊቱ ተደናግጦ መስቀሉን በዚያ ትቶ የንጉሥ አፄ ዳዊት አስክሬኑን ይዞ ተመለሰ የጌታችንም መስቀል በስናር ቆይታል። አፄ ዘርዓ ያዕቆብ ከነገሠ በኋላ የጌታችን መስቀል ወደ መሃል ኢትዮጵያ አስገብተው ቤተ ክርስቲያን አሠርተው ለማስቀመጥ አስበው ቦታ አላገኙም። በኤረር ተራራ ብዙ ጊዜ ካስቀመጡት በኋላ ወደ ደብረ ብርሃን ወስደው አኖሩት_ከዚያም ወደ መናገሻ ማርያም አምባ ቀጥሎም ወደ እንጦጦ ጋራ አምጥተው እንዳስቀመጡት « አንብር መስቀልየ በዲበ መስቀል» መስቀሌን በመስቀለኛ ተራራ ላይ አስቀምጥ የሚል ቃል በራዕይ ሰሙ ከዚያም ወደ ወሎ ሀገር ስብክትም እንዲሄዱ ነገራቸው ወሎ ሀገረ ስብክትም እንደደረሱ ወደ አምባሰል እየጠቀሰ መስቀሉን በመስቀለኛ ተራራ ላይ አስቀምጥ ስላላቸው ወደዚያው ሲያመሩ የግሸንን ተራራ ተመለከቱ ተራራው ሲመለከቱት በመስቀል አምሳል የተቀረፀ ይመስላል አፄ ዘርዓ ያዕቆብ ከዚያ ተራራ ላይ ቤተ ክርስቲያን አሠርተው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ግማደ መስቀል በ1446 ዓ.ም አስቀመጡ። ከዚህ በኋላ መካከሏ ገነት ዳሯ እሳት ይሁን የበረረ ወፍ የሠገረ ቆቅ አይታደንባት ድንገት ነፍስ

የገደለ ቋንጃ የቆረጠ ወንጀለኛ አይያዝባት ብለው አውጀው የታቦተ ማርያምን ጽላት አብሮ እንዲኖር አድርገዋል ስለዚህ መስከረም 21 ቀን ወደዚሁ ቦታ መጥቶ የጸለየና የተማጸነ ሁሉ እስከ ሰባት ትውልድ ድረስ የምህረት ቃል ኪዳን እንደሚያደርግለት ጌታ በተባለችው መጽሐፍ ተጽፎአል::

ቁጥር 30 ህዳር 21 ቀን ታቦተ ጽዮን

በግዕዝ ግሥ ተጸወነ ማለት ተጠጋ ማለት ነው ጸወን ማለት መጠጊያ ጽዮን ማለት ጥግ ነው ለጊዜው ጽዮን የዳዊት ከተማ ፍፃሜው ግን የእመቤታችን ማርያም ምሳሌ ናት ስለዚህ ጽዮን ማለት ሁለተኛው ትርጓሜ ታቦተ አምላክ ታቦተ ሥርዓት ወሕግ ምስማክ ሥጋ ወነፍስ ማህደረ አምላክ ማህደረ መለኮት ማለት ነው የድንግል ማርያም ምሳሌ የሆነችው ይህች ታቦተ ጽዮን በድንኳን 600 መቶ ዘመን ኖራለችና ከዚያ በኋላ ንጉሥ ሰሎሞን የዳዊት ልጅ ቤተ መቅደሱን በ4500 ዘመን ስለሠራ በቤተ መቅደስ ተቀምጣለች 1ኛ ነገ.8÷2 ከዚያም በኋላ ጌታ በአወቀ በረቂቅ ምስጢሩ የናቡከደነጾር ምርኮ (ፄዋፄ) ሳይደርስ ሰሎሞን የሠራው ቤተ መቅደስ ሳይፈርስ ታቦተ ጽዮን አስቀድሞ በቀዳማዊ ምኒልክ ዘመን በ4518 ዓ.ዓ ወደ ኢትዮጵያ መጥታለች ይህውም ከክርስቶስ ልደት በፊት በ982 ዓመት አስቀድማ ነው::

እስራኤል ስለበደሉትና ስለአሳዘኑት ናቡከደነፆር ለቅጣትና ለጥፋት ከፋርስ ዛሬ ኤሪን ከተባለው ወደ ኢየሩሳሌም ሳያመጣው ታቦተ ጽዮንን አስቀድሞ ወደ ኢትዮጵያ እንድትመጣ በማድረጉ በአክሱም ከተማ የእግዚአብሔር አምልኮና ምሥጋና ሲነገርባት ሲቀደስባት ትኖራለች:: ቀድሞ ታቦቲቱ በቅድስት ሐገር በኢየሩሳሌም ልዩ ልዩ ታምራት እያደረገችና እሥራኤልን እየተራዳች እንደኖረች 1ኛ ሳሙ. 5÷7) ተመልከት 2ሳሙ. 6÷1-23 ደግሞም መቅድመ ተአምር አመ ፭ወ፩ ለዝወርህ ጽዮን ተቅዋመ ማኅቶት ዘርአየ ዘካርያስ ይላል (ዘካ. 4÷1) በዚህ ወር በ21 ቀን ታቦተ ጽዮን ተማርካ በብሔረ ኢሎፍሊ ሄዳ ሳለች በላይ የተቀመጠ የዳጉንን ጣዖት

ጎይል አውርዳ ጥላ ቀጥቅጣ ለእስራኤል ተድላ ደስታውን ያሰማችበት ለሰብአ ኢሎፍሊ የእባጭ ቁስል ለአዝመራቸውም አይጥና ፍልፈል በመላክ 1ኛ ሳሙ. 5÷6 ጎይሏንና ታምራቷን የአሳየችበት ቀን ነው:: በኋላም ዳዊት ነግሦ ልብሰ መንግሥቱን ለብሶ ዘውዱን ደፍቶ እመቤታችን ታቦተ ጽዮንን ከቤተ አቢዳራ ስትመለስ በዕልልታ በይባቤ በዝማሬ በቃለ ቀርን የተቀበለበት ቀን ነው 2 ሳሙ. 6÷14 ደግሞም ዕዝራ ዘርአያ እንዲል ዕዝራ በአምሳለ ብዕሲት የአያት ዕዝ. ሱቱ. 9÷24-26 ዘካርያስ ወልደ በራክዩ ሄዶ አይቶ የብርሃን ፋና በብርሃን መቅረዝ ተቅዋመ ወርቅን የመሰለበት ነው ዘካ. 4÷1 ፍልስጥኤም ማለት በዕብራይስጥ፣ ኢሎፍሊ ማለት በፅርዕ፣ ነውና ያን ጊዜ እስራኤል ስለበደሉትና ስለተቀየመ እስራኤልን በፍልስጥኤም እጅ ጣላቸው የኤሊ ልጆች አፍኒንና ፊንሐስ በደላቸውና ክፋታቸው ስለበዛ በመጀመሪያ ጦርነት 1ሳሙ 4÷2 4000 ጀግኖች ከእስራኤል ወደቁ ሁለተኛ ደግሞ ገጥመው ጦርነት አደረጉና እስራኤል ድል ሆነው ተመተው ወደቁ ያን ጊዜ ከእስራኤል ያለቁ ብዛት 30000 1 ሳሙ. 4÷10 ጦረኞች ወደቁ ጌታም የመጣላቱ ምልክት ታቦቲቱ ተማረከች ሁለቱም የሊቀ ካህናት የኤሊ ልጆች አፍኒንና ፊንሐስ በጦርነት ሞቱ በጠቅላላ ከእስራኤል ላይ የሞቱት 34 ሺህ ናቸው አስተዋይ ልቦና ላለው ሰው እግዚአብሔር ሲቆጣ የማያዳላ እውነተኛ አምላክ ስለሆነ ታቦታቱን ታቦት ቁሱን ቁስ መቅደሱን መቅደስ ቤተክርስቲያኑን ቤተክርስቲያን ጳጳሱን ጳጳስ መነኮሴውን መነኮሴ አይለውምና ኢያኃፍሮ ለባዕል እንበይነ ብዕሉ ወኢይምህሮ ለነዳይ እንበይነ ንዴቱ ለእመ ኢከነ መሥመሪ ሎቱ እንዳለ አትናቴዎስ በቅዳሴው በእስራኤል በደልና በካህናት በአፍኒንና በፊናሐስ የእግዚአብሔር ማደሪያ ታቦቲቱ ተማርካ በጠላት እጅ ገባች ታቦቲቱ በፍልስጤማውያን ዘንድ 7(ሰባት) ወር ያህል ተቀመጠች 1ሳሙ. 6÷1 ከዚያም በኋላ ከአሚናዳብ ቤት ሄዳ 20 ዓመት ከሰባት ወር በኋላ ዳዊት ደግሞ ከእስራኤል የተመረጠ 3000 ያህል ሠራዊት ሰብስቦ ከአሚናዳብ ቤት የእግዚአብሔርን ታቦት በአዲስ ሠረገላ አስቀምጦ ወደ ኢየሩሳሌም ደብረ ጽዮን በዕብራይስጥ ቋንቋ በቅኔ

በዝማሬ፣ በበገና፣ በመሰንቆ ፣በከበሮ፣ በነጋሪት፣ በፀናጽል ድምጽ በእግዚአብሔር ፊት እያስጨበጨቡና እየዘፈኑ ሲሄዱ ሰረገላው የተጫነባቸው ጊደሮች መንፈሳዊ እንቅስቃሴ እያደረጉ ሲፋንኑ አዛ የሚባል የአሚናዳብ ልጅ እጁን ዘርግቶ የእግዚአብሔርን ታቦት ስለያዘ ስለጥፋቱ ወዲያውኑ ተቀሰፈ:: 2ሳሙ. 6÷6 የሳኦል ልጅ ሜልኮልም ታቡቱን በመናቅ ዳዊትን ስለሰደበች መካን ሁና ቀርታለች 23:: ጽዮን የድንግል ማርያም ምሳሌ ናት ኤልያስ በብሉይ በሐዲስ ዮሐንስ እንደተባለ ሚል. 4÷5 ማቴ. 17÷10 በብሉይ ጽዮን በሐዲስ ድንግል ማርያም ተብላለች:: መዝ. 9÷11 ሉቃ. 2÷6

ቊጥር 31 ጥር 21 ቀን አስተርእዮ ማርያም

በዓሉ አስተርእዮ መባሉ ግን ሁለት ጠባይ ያሳያል አንድ ወራቱን ማለት ጥር ጌታችን በጥምቀቱ ምሥጢረ ሥላሴን ከዚያም ጋር አምላክነቱን ለዓለም የገለጸበት በመሆኑ ሲሆን ሁለተኛ ደግሞ የአምላክ እናት እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም አምላክን በወለደችበት ስብሐተ መላእክትን በሰማችበትና በአየችበት የልደት ወራት አካባቢ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይታ ወደሰማይ ስትወጣ በሰማይም በምድርም ለሰውም ለመላእክትም ከልጅዋ ከኢየሱስ ክርስቶስ ከባሕርይ አባቱ ከእግዚአብሔር አብ ከባሕርይ ሕይወቱ ከእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ የተሰጣት ፀጋና ክብር መገለጡን ያሳያል አስተርእዮ ማለትም መታየት መገለጥ ማለት ነውና::

የኢትዮጵያ ሊቃውንት በዚህ ቃል ሐሳባቸውን ያስተባብራሉ ቅዱስ ያሬድ አምላክ ከድንግል በሥጋ መወለዱን በዚህ አካለ መጠን ለዓለም መገለጡን አስተርእዮ ብሎ ሲናገር ሌላው ደግሞ / ደራሲ ሊቅ/ የትንቢት አበባ እግዚአብሔር የእኛ ሥጋ የሆነውን ያንቺን ሥጋ ለብሶ በምድር እንደተገለጠ ለእኛም እንደታወቀ ድንግል ሆይ የመገኛችን መመኪያ ዛሬ ለእናታችን ለማርያም በሰማይ በፍጹም ደስታ መገለጥ ሆነ እያልን እናመሰግንሻለን ብሏል::

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ጥር 21 አሑድ ቀን በ49 ዓ.ም በ64 ዓመቷ አርፋ ከዚህ ዓለም ወደዘለዓለማዊ ሕይወት በምትሸጋገርበት ዕለት / በዕረፍቷ ቀን ቅዱሳን ሐዋርያት የቅድስት ድንግል እመቤታችንን አስከሬን ወደ ጌቴ ሴማኒ መቃብር በሚወስዱበት ጊዜ አይሁድ ለምቀኝነት አያርፉምና ከዚህ ቀደም ልጇን ኢየሱስን ሞተ፣ ተነሣ አረገ፣ ደግሞ በክፋዎችና በበጉዎች ለመፍረድ ይመጣል እያሉ ያውኩን ነበር አሁንም ይህችን እናቱን ዝም ብንል ሞተች ተነሣች እያሉ ሊያውኩን አይደል አሁንም ኑ በእሳት እናቃጥላት ብለው ከእነሱ መካከል አንዱ ታውፋንያ ወይም ሶፎንያስ የሚባለውን ልከው አስከሬንዋን ለማቃጠል የተጠቀሰው ሰው አስከሬንዋን ለመጣል ተረማምዶ በድፍረት ያልጋውን ሸንኮር ሲጨብጥ ሊቀ መላእክት ቅዱስ ገብርኤል ከሁለት ትክሻው በሰይፉ ቀጣው ሁለቱ እጆቹም ከአልጋው ሸንኮር ላይ ተንጠልጥለው ቀሩ ይህም ቅጣቱ ስለአስደነገጠውና በይበልጥም ምክር ስለሆነው ወዲያውኑ ልጇ ኢየሱስ ክርስቶስ የባህሪይ አምላክ እሷም ወላዲተ አምላክ መሆኗን አምኖ በልጅዋ ቸርነት በእርሷ አማላጅነት ተማጽኖ ምህረትና ይቅርታን ስለለመነ በቅዱሳን ሐዋርያት ጸሎት በእመቤታችን አማላጅነት እጆቹ እንደነበሩ ተመልሰውለታል:: ሥጋዋንም ቅዱሳን ሐዋርያት ለጊዜው ጌቴሰማኒ በተባለው ቦታ አሳርፈውታል በሦስተኛው ቀን ግን መላእክት ከዚያ አፍልሰው በገነት ከዕፀ ሕይወት ሥር አኑረውታል ከመቃብር እስከተነሣችበት ዕለት ቀን ድረስ ለሁለት መቶ አምስት ቀኖች በዚያው ቆይታል ክርስቶስ ለሚመጣበት ለ2500 ዓ.ም ምሳሌ ነው:: 200 መቶ የ2ሺህ 5ቱ የ500 መቶ በዚህ ጊዜ የሰው ሁሉ ትንሣኤ ይሆናልና:: በዕለተ ዕረፍትዋ ብዙ ፍጹም በረከት ተሰጥቷል የፈውስ ፀጋ ከደረሳቸው አንዱ ታውፋንያ ነው በዚህ ዕለት የተደረገውን ሁሉ የታሪክ መጻሕፍት በሰፊው ዘርዝረው ያስረዳሉ:: በዚህ የተጠቀሰው ግን በአጭሩ ነው::

ስለዚህ በዕረፍትዋ ምክንያት በጥር 21 ቀን የተጀመረው የበዓል መታሰቢያ በእየወሩ ሲገባ በ21 ቀን እንዲታሰብ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተርክስቲያን ሥርዓት ስለሆነ ወሩ በገባ በ21 ቀን የዕረፍቷ

መታሰቢያ በ29 ቀንም አምላክን የመወለዷ መታሰቢያ ይከበራል። ይህ በቀድሞ በመባቻ በዓል ፈንታ የገባ ነው ያ ጥላ ምሳሌ ስለነበር አማናዊ ተተክቶበታል።

ቍጥር 32 ግንቦት 21 ቀን ደብረ ምጥማቅ

ጌታችን በዳዊት አገር በቤተልሔም በተወለደ ጊዜ መልአክ ለዮሴፍ በህልም ብላቴናውን ከእናቱ ጋር ይዘህ ወደ ግብጽ ሂድ አለው። /ማቴ.2÷13/ ርጉም ሔሮድስ ይገለው ዘንድ ይሻዋልና ያን ጊዜም ዮሴፍ ሕፃኑን ከእናቱ ጋር ይዞ ወደ ግብጽ አገር ደረሱ በምድረ በዳም አደሩ በውስጧም አምስት ቀን ተቀመጡ ከዚህም በኋላ ጌታችን በከበረ አንደበቱ ክብርት እናቱ ማርያምን በዚህ ቦታ ላይ ባንችና በኔ ስም ቤተክርስቲየን ይሰራል እኮ አላት ለመነኩሳትም ገዳም ይሆናል ከሱም ተአምራት ይገለባሉ ለህዝቡም ሁሉ በእየቋንቋቸው ብዙ ምሥጢር ይደረጋል ክርስቲያኖችም እስላሞችም ሁሉ ተገልጸ ያዩታል ይሽውም በግንቦት 21 ቀን ጀምሮ እስከ 25 ቀን ድረስ በስምሽ በሚሠራ በዚህ ገዳም አንቺ ትገለጫለሽ የመላእክት አለቆች ንውሐን የሚሆኑ ሚካኤልንና ገብርኤልን አንዱ በቀኝሽ አንዱ በግራሽ ይሆኑ ዘንድ አዛቸዋለሁ ከአንች ሰው ለመሆኔ ክብር ምሥጋና ይገባኛል በእኔ ስም አምነው የሞቱ በሥጋቸው የኔን መከራ የተቀበሉ የምወደውን ፍለጋየንም የተከተሉትን ሰማዕታትን ሁሉ እንዲያገለግሉሽ አደርጋቸዋለሁ እነርሱም ወደዚህ ወደ ከበረ ቦታ መጥተው በውስጡ ያድራሉ ለክብርሽም ይሰግዳሉ ይደረግልኛል ብሎ አምኖ አንቺን በኔ ስም የለመነ ሰው ቢኖር ከሰማዕታትና ከቅዱሳን ወገን ቢሆን የፈለገው ይደረግለታል በቀናች ሃይማኖት ከሞቱ ከምእመናን ወገን ሌሎች ወደ አንቺ ይመጣሉ አንቺን አስነሽልን ብለው የለመኑትን ሰው ያያሉ የሚያዩ ሁሉ በማየታቸው ደስ ይላቸዋል ለእናቱ ተስፋውን እንደነገራት አስቀድመን በተናገርነው ቦታ የከበረች ቤተክርስቲያን በተሠራች ጊዜ ይህ ምልክት እስከ ዓለም ፍፃሜ የተገለፀ ይሆናል በሷም ዘንድ መነኮሳት ተሰበሰቡ ታላቅ ገዳም ሆነች ደብረ ምጥማቅም ተባለች በዚህ በዓል ከ21 ጀምሮ- 25 ቀን ድረስ በአመት በአመት ከኢትዮጵያና ከግብፅ

ሰዎች ከአርማንያና ከሶርያ ከእስክንድርያና ከአፍሪካ ከሮምና ከጽር ከምሥራቅ ከምዕራብ ወደዚህ ገዳም ተሰብስበው በእመቤታችን ምክንያት ድንቅ ታምራትን ያያሉ መዝ. 44÷12 መኃ. 6÷10 ሚል. 4÷2-4 ራዕ. 12÷1፤ 21÷24)

ቍጥር 33 ሰኔ 21 ቀን ቅዳሴ ቤታ ለእግዝእትነ ማርያም መዝ.45÷4

በዚህች ዕለት የአዳምና የዘሩ ድኅንነት የተደረገበት አምላክን የወለደች የእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የታላቅ በዓል መታሰቢያና በዓለም ሁሉ የቤተክርስቲያን መታነጽ መታሰቢያ ነው ከሁሉ አስቀድሞ ይህች ቤተክርስቲያን በሐዋርያት ዘመን ብቻዋን ታነፀች ይሽውም ጳውሎስና በርናባስ በአህዛብ አገር በፊልጵስዩስ በአስተማሩ ጊዜ ክብር ይግባውና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ህዝቡ አመኑ ከሰዎች ቤቶች በቀር ቅዱስ ቁርባንን የሚቀበሉበት ቤተ ክርስቲያን አልነበራቸውም ነበር። ስለዚህም ወደ ጴጥሮስና ወደ ሐዋርያት ሁሉ ስቤተክርስቲያን መታነጽ ጉዳይ እየለመኑ ላኩ ሐዋርያትም እንደዚህ ብለው መለሱላቸው ክብር ይግባውና ያለጌታችን ፈቃድ እኛ ምንም አንሠራም ነገር ግን የምንሠራውን እሰኪያስረዳን ድረስ ወደ እግዚአብሔር እየጸለዩና እየማለዱ አንድ ሱባዔ ይጸሙ ዘንድ ወደ ክርስቲያን ሃይማኖት የተመለሱ አህዛብን እናዛቸዋለን አሉ። እንዲሁም ለአዘዙአቸው በሱባኤው ፍጻሜ ክብር ይግባውና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተገለጸላቸው ሐዋርያትንም ሁሉ ከአየአገሮች እስከ ፊልጵስዩስ በደመና ሰበሰባቸው ከእርሳቸውም ጋር ጳውሎስና በርናባስ ነበሩ ጌታችንም ባረካቸው እንዲህም ብሎ ነገራቸው ይህች ዕለት በእናቴ በማርያም ስም በአራቱ ማእዝነ ዓለም አብያተ ክርስቲያናት እንዲታነጹ የፈቀድኩባት ናት። ይህንንም ብሎ ከከተማዋ በስተምስራቅ በኩል አወጣቸው የቤተ ክርስቲያኒቱንም ቦታና መሠረቷን ወሰነላቸው ከእርሳቸውም ጋር የእግዚአብሔር ኃይል ነበር የቤተክርስቲያኗ ሕንፃም እስከ ተፈጸመ ድረስ ደንጌያዎች በሐዋርያት እጆች ውስጥ ይለመልሙ ነበር ጌታችንም ንዋየ

ቅድሳቷንና አልባሳቷን መሠዊያዋን አዘጋጀ ከዚህ በኋላ ጌታችን እጹን በጴጥሮስ ራስ ላይ ጭኖ በአራቱ ማእዝነ ዓለም ውስጥ አርሳይሮስ ብሎ ሾመው ይህም ሊቀጳጳሳት ማለት ነው ለሐዋርያት አለቃ ጴጥሮስ ከጽንፍ እስከ ጽንፍ የጳጳሳት አለቃ ይሆን ዘንድ ይገባዋል ይገባዋል ይገባዋል አያሉ ሰማያውያን መላእክትና ምድራውያን ሰዎች ሦስት ጊዜ አስምተው ተናግረዋል። ከዚያም በኋላ ጌታችን የቁርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ሥርዓት ያከናውኑ ዘንድ ለሕዝቡ ሥጋ ወደሙን ያቀብሏቸው ዘንድ አዘዛቸው እንዲህ የሚል አለ ራሱ ጌታችን መድኃኒታችን ቀድሶ ሥጋውና ደሙን ለሐዋርያት አቀብሏቸዋል እንዲህም አሳቸው በዚህች ቀን የእጃቸውን ሥራ እንዳይሠሩ ሕዝቡን ሁሉ አዘዛቸው ይህም በሰኔ ወር 21 ቀን ነው ከዚህ በኋላ መድኃኒታችን ከእርሳቸው ዘንድ በታላቅ ክብር ወደ ሰማያት በክብር በምሥጋና አረገ የእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ረድኤትና በረከት አይለየን ::አሜን::

ቁጥር 34 ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ

አያሌ ሴቶች በዚህ ስም ይጠራሉ

1. **ማርያም ድንግል** የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት ወላጆችዋ በመጽሐፍ ቅዱስ በስማቸው አልተጠቀሱም ሆኖም ከዳዊት ዘር ተወለደች ለዮሴፍም ታጨች (ማቴ. 1÷1-18 የሐ.13÷22 ሮሜ.1÷3) በናዝሬት ሳለች መልአኩ ገብርኤል ወደ እርስዋ ተላከ ወንድን ሳታውቅ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ቅዱሱን የእግዚአብሔር ልጅ በድንግልና እንደምትወልድ አበሠራት ቃሉን አምና ወደ ዘመድዋ ወደ ኤልሳቤጥ ሄደች (ሉቃ.1÷26-40) ማርያም ወደ ዘካርያስ ቤት በገባች ጊዜ ኤልሳቤጥ ማርያም ጌታን እንደምትወልድ በመንፈስ ቅዱስ ተርድታ « ከሴቶች መካከል የተባረክሽ ነሽ» አለች ደግሞም ማርያም የእግዘአብሔርን ቃል በማመኗ ብጽዕት እንደሆነች ኤልሳቤጥ ገለጸች (ሉቃ.1÷40-45) ማርያምም መልሳ ብሉይ ኪዳንን እየጠቀሰች እግዚአብሔርን አመሰገነች (ሉቃ.1÷40-55) ሦስ

ወር ያህል በኤልሳቤጥ ዘንድ ተቀመጠች (ዮሐንስ አስኪወለድ ድረስ ይሆናል) ወደ ቤትዋ ተመለሰች (ሉቃ.1÷56) ዮሴፍ ግን እንደ ፀነሰች አይቶ ሊተዋት አሰበ ነገር ግን የጌታ መልአክ ርስዋን ለመውሰድ እንዳይፈራ በሕልም ነገረው:: ዮሴፍም ታዝዞ እጮኛውን ማርያምን ወሰደ የበኩር ልጅዋንም አስክትወልድ ድረስ አላወቃትም (ማቴ.1÷18-25) በመንግሥት ትዕዛዝ ምክንያት ዮሴፍና ማርያም ወደ ቤቴልሔም ሄዱ በዚያም ኢየሱስን ወለደች (ሉቃ. 2÷1-20) እንደ ሙሴ ሕግ ወደ ቤተ መቅደስ በሄዱ ጊዜ ስምዖን አገኛቸው በአንቺ ደግሞ በነፍስሽ ሰይፍ ያልፋል ብሎ የሚደርስባትን ኃዘን ተነበየ (ሉቃ.2÷22-35) ሰብአሰገል (ጠቢባን) ከሄዱ በኋላ ከዮሴፍና ከልጅዋ ጋር ወደ ግብጽ ሸሸች ከዚያም ወደ ናዝሬት ተመለሰች (ማቴ. 2÷1-23) ኢየሱስን አሳደገች የአሥራ ሁለት ዓመት ልጅ ሲሆንም ለፋሲካ በዓል ወደ ኢየሩሳሌም ሄደች በዚያም ኢየሱስ የተናገረውን ምንም ባታስተውለውም በልብዋ ትጠብቀው ነበር:: ማርያም ከቤተሰብ ጋር በናዝሬት የታወቀች ነበረች (ማቴ.13÷55 ማር.6÷3 ሉቃ. 2÷41-51) በቃና ሠርግ ያደረጉ ሰዎች የወይን ጠጅ አልቆባቸው ሲቸገሩ ማርያም ለኢየሱስ አመለከተችና የመጀመሪያ ተአምር አደረገ ከዚያም በኋላ ከኢየሱስ ጋር ወደ ቅፍርናሆም ወረደች (ዮሐ.2÷1-12) ኢየሱስ ሲያስተምር ትጉበኘው ነበር (ማቴ.12÷46 ማር.3÷31-35 ሉቃ.8÷19-21) እስከ ቀራንዮ ተከተለችው ኢየሱስ በመስቀል ላይ ሳለ ወደ ቤቱ እንዲወስዳት « እነኋት እናትህ» ብሎ ለዮሐንስ ነገረው ዮሐንስም ወደ ቤቱ ወሰዳት (ዮሐ. 19÷25-27) ከትንሣኤ በኋላ ከሐዋርያት ጋር ነበረች (ዮሐ. 1÷12-14) ብፅዕናዋ (ሉቃ. 1÷28-42) እምነትዋ (ሉቃ.1÷34 -38) መታዘዝዋና ትህትናዋ (ሉቃ. 1÷38) ምሥጋናዋና የብሉይ ኪዳን እውቀትዋ (ሉቃ.1÷47-55) ተጠቅሷል::

2. ማርያም የሙሴ እህት ሙሴ በወንዝ ዳር በተጣለ ጊዜ እህቱ ማረያም በእርሱ ላይ የሚሆነውን ለማወቅ ትመለከተው ነበር። በጥበብም የፈርኦንን ልጅ አነጋገረቻትና እንድታጠባው የገዛ እናቱን ለሞግዚትነት ጠራች (ዘፀ.2÷4-8) እስራኤላውያን የኤርትራን ባሕር ከተሻገሩ በኋላ ነቢይት ማርያም ሴቶችን በመዝሙርና በምሥጋና መራች (ዘፀ. 15÷20-21) በኋላ ግን ማርያም የሙሴን የበላይነት ካለመውደዷ የተነሳ ኢትዮጵያዊት ሚስቱን ምክንያት አድርጋ አማችው እግዚአብሔር ግን በለምጽ ቀጣት (ዘኁ.12÷1-15 ዘዳ.24÷9) ገና በጉዞ ሳሉ ሞተች በቃዴስም ተቀበረች (ዘኁ.20÷1) ዕረፍቷ ታኅሣሥ 16 ቀን ነው።

3. ማርያም የዮቴር ልጅ የዕዝራ የልጅ ልጅ (1ዜና. 4÷17)

4. ማርያም የማርታና የአልዓዛር እህት (ዮሐ. 11÷1) ከኢየሩሳሌም አጠገብ ባለው ቢታንያ በተባለው መንደር ትኖር ነበር ኢየሱስ ወደየቤታቸው እየሄደ ይጠይቃቸው ነበር ቀርባ ቃሉን ስለ ሰማች ኢየሲስ አመሰገናት(ሉቃ. 10÷39-42) ወንድምዋ ከሙታን በተነሣ ጊዜ ከኢየሱስ ጋር በሰፊው ተነጋገረች (ዮሐ. 11) ማርያም ኢየሱስ እንደሚሞት ስለተረዳችና በጣም ትወደው ስለነበር በናርዶስ ሽቱ እግሩን ቀባችው (ዮሐ.12÷1-8) ዕረፍቷ የካ.6 ቀን ነው።

5. ማርያም መግደላዊት ከገሊላ ከተማ ከመጌዶል መጥታ ይሆናል (ማቴ. 15÷19) ሰባት አጋንንት ከወጣላት በኋላ ኢየሱስን ታገለግል ነበር (ሉቃ. 8÷2 ማር. 15÷40) ይህች ሴት የክርስቶስ የስቅለቱና የመቀበሩ ምስክር ነበረች። (ማቴ.27÷55-56፣61 ማር. 15÷40-47 ዮሐ. 19÷25 ማቴ. 28÷1-10 ማር. 16÷1-8 ሉቃ. 24÷10) ከትንሣኤው በኋላ በአትክልት ቦታ ለርስዋ ለብቻዋ ክርስቶስ ታያት (ዮሐ.20÷1-18) ዕረፍቷ ነሐ.6 ቀን ነው።

6. ማርያም የታናሹ ያዕቆብና የዮሳም እናት ይህችም ደግሞ ለክርስቶስ ስቅለትና መቀበር ምስክር ነበረች (ማር.15÷40-47፣16÷1 ሉቃ. 24÷10)

7. ማርያም የቀለዮጳ ሚስት ጌታ በተሰቀለ ጊዜ ከመስቀሉ አጠገብ ቆማ ነበር (ዮሐ. 19÷25) ይህችና ከላይ በቁ.6 የተጠቀሰችው አንድ ይሆኑ ይሆናል።

8. ማርያም የማርቆስ እናት (የሐዋ. 12÷12

ምዕራፍ 22 ቁ.ጥር 35

ታህሣሥ 22 ቀን ደቅስዮስ

ደቅስዮስ ጥልጥልያ በምትባል አገር ቤተ ክርስቲያን ኤጲስ ቆጶስ ተሹሞ ሲኖር እመቤታችንን ከመውደዱ የተነሣ እመቤታችን በአፀደ ሥጋ ሳለች ከሞተችም በኋላ በየጊዜው ያደረገችውን ተአምር በማስታወስ እየጻፈ ያስቀምጥ ነበር። ከእለታት በአንድ ቀን እመቤታችን ተገልጻ የጻፈውን መጽሐፍ በእጇ በመያዝ ወዳጄ ደቅስዮስ ሆይ ይህን መጽሐፍ ወድጀልአለሁ ቀጥልበት ብላው ተሰውራለች ደቅስዮስም ይህን ራዕይ ባየ ጊዜ እጅግ በጣም ተደሰተና በሥራው ላይ የበለጠ ፍቅር አደረበት ክብሯን ያበዛ ዘንድ ያስብ ጀመር ቅዱስ ገብርኤል ድንግል ማርያምን ያበሰረበትን ታህሣሥ 22 ቀን በአሏን አከበረ በዚህ ላይ ወቅቱ ኤጲስ ቆጶስነት የተሾመበት ዘመን ነበር ደግነትን ምህረትን ቸርነትን የምትወድ አምላክን የወለደች በድንጋሌ ሥጋ በድንጋሌ ነፍስ የፀናች ክብርት እመቤታችን በእጇ የሐር ልብስና ወንበር ይዛ ተገለጠችለት ገብርኤል መልአክ እኔን በአበሰረበት ቀን በዓሌን አክብረሃልና እኔም ዋጋህን ልከፍልህ እወዳለሁ አንተ በዚህ ዓለም በሰው ሁሉ ፊት እንዳከበርከኝ እኔም አከብርህ ዘንድ እወዳለሁ ይችን ልብስ ትለብስ ዘንድ በዚችም ወንበር ትቀመጥ ዘንድ አመጣሁልህ ከሰው ወገን ይችን ልብስ ይለብሳት ዘንድ በዚችም ወንበር ይቀመጥ ዘንድ የሚቻለው የለም በማለት ተናግራ ተሰውራለች ደቅስዮስ ከዚህ ዓለም በሞት በተለየ ጊዜ ድንግል ማርያም የሰጠችው ልብስና ወንበር በቤተ ክርስቲያን በክብር ቦታ

ተቀመጠ ሌላው ኤጹስ ቆጶስ በተሾመ ጊዜ ያችን ልብስ ሌለብሳትና በወንበሩም ላይ ሊቀመጥ ወደደ ካህናቱ ግን ይቅርብህ ሲሉ ከለከሉት ርሱ ግን ርሱም ሰው እኔም ሰው ነኝ አምጡልኝ ብሎ ልብሱን ለበሰ በወንበሩም ላይ ተቀመጠ ወዲያው ከወንበሩ ተገልብጦ ክፉ አሟሟት ሞተ በዚያ የነበሩ ሁሉ አደነቁ እግዚአብሔርንም አመሰገኑት ድንግል ማርያምንም አከበሯት ከቀድሞው በበለጠም ሲያገለግሏት ኖሩ ይላል ተአምረ ማርያም የጻድቁ ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር። አሜን። በዚሁ በ22 ቀን የቅዱስ ሉቃስ መታሰቢያ ነው። ታሪኩን ከ72ቱ አርድእት ይመልከቱ።

ቊጥር 36 ጥር 22 ቀን ቅዱስ ሱርያል / ዑራኤል/

ሱርያል የሚለው ስም በአንዳንድ ድርሳናት እንጅ እምብዛም አይታወቅም ትርጉሙ ዐለቴ እግዚአብሔር ማለት ነው የዑራኤል ሁለተኛ ስሙ ነው ዑራኤል ማለት እግዚአብሔር ብርሃን ነው ማለት ነው። በቤተክርስቲያናችን በስፋት የሚታወቀው ዑራኤል ሁለተኛ የሚለው ስም ነው / ድርሳነ ዑራኤል 19÷91 ገጽ 14

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለ ቅዱስ ዑራኤል በስፋት የምናገኘው በመጽሐፈ ዕዝራ ስቱኤል ነው ዕዝራን ይራዳው የነበረው መጻሕፍትንም እንደገና እንዲጽፋቸው ፅዋዐ ልቡና አጠጥቶ ምሥጢር የገለጠለት ቅዱስ ዑራኤል ነው / ዕዝራ ሱቱ 2÷1 ፣9÷28 ብሔረ ሕያዋን ያሳረገውም ርሱ ነው። ዕዝ.ሱቱ.13÷9-49 መጽሐፈ ሄኖክ በመብረቅና ነጐድጐድ ላይ የተሾመ ሄኖክ 6÷2 / ይለዋል። ምሥጢረ ሰማይን ለሄኖክ ያሳየው ዕውቀትም የገለጠለት ርሱ መሆኑን ጽፏል / ሄኖክ 28÷13-14/26÷34

አመቤታችን በስደቷ ኢትዮጵያን በዞረች ጊዜ ቅዱስ ዑራኤል ያገለግላት እንደነበር በድርሳነ ዑራኤል ላይ ተጽፏል በመጽሐፈ ስንክሳርም ምስጢር የተገለጠለት የሚያረጋጋ ለኃጢአተኞችም አማላጅ ነው። ይላል / ስንክ. ጥር 27/

በቅዱሳን ገድልም ውስጥ የቅዱስ ዑራኤልን ተራዳኢነት እናነባለን በስንክሳር / የካቲቲ 9/ ጳውሎስ የተባለ የእስሙናይን ሰው በአረማዊ ንጉሥ ለሰማዕትነት በተወሰደ ጊዜ ያበረታው እንደ ነበር ተጽፏል ሐምሌ 21 ቀን ቅዳሴ ቤቱ ነው።

ምዕራፍ 23 ቊጥር 37

ሚያዝያ 23 ቀን የቅዱስ ጊዮርጊስ እረፍት

በዚህ በሰማዕትነት ከባድ ሥራ ፈተና ያለፋ አበው ሰማዕታት ብዙ ናቸው ከብዙዎቹም አንዱን የቅዱስ ጊዮርጊስ የሰማዕትነትን ሥራ በመጠኑ እንደሚከተለው እንመልከት የቅዱስ ጊዮርጊስ አባቱ /ዘሮንቶስ / አንስጣስዮስ ይባላል። እናቱ ትዮብስታ እንደምትባል ዜና ገድሉ ይናገራል ወላጆቹ በክርስትናቸው የታወቁ በሐብታቸው የተደነቁ ደጉች ነበሩ የአባቱ ጥንተ ነገዱ ሮም ነው ወደ እስያ ለሥራ ጉዳይ መጥቶ ንብረት አፍርቶ ልዳ በምትባል ሀገር ሴት አግብቶ ሲኖር ቅዱስ ጊዮርጊስን ወልዷል። ቅዱስ ጊዮርጊስ አሥር አመት ሲሆነው አባቱ አርፏል ከእናቱ ጋር ሲኖር ቅዱሳት መጻሕፍትን ከት/ቤት ገብቶ በሚገባ ተምሮአል።

ከዚያም በኋላ እድሜው እየጨመረ ሲሄድ ከውሃ ዋና እስከ ፈረስ ግልቢያ እንዲሁም የውትድርና ሙያ በዘመኑ የነበረውን የማጎበራዊ ኑሮ ዋስትና ተምሯል። በተማረበትም የሥራ አገልግሎት መሪ ለመሆን በግብረ ገብነቱ ተወዳጅነት በጀግንነቱም በጎብረተሰቡ ዘንድ ተደናቂነትን አትርፏል። በዚህም መልካም ሥራው አረጋውያን የበለጠ እንዲያገለግላቸው መክረውና ዘክረው ከዱድያኖስ ዘንድ ሙሉ ሥልጣን ተቀብሎ እንዲመጣ ጠይቀውታል። ቅዱስ ጊዮርጊስም የአረጋውያንን ጥያቄ ተቀብሎ በአለሚሉችን አስከትሎ እጅ መንሻ አሸክሞ የአባቱን ሙሉ ሥልጣን ለመቀበል የፋርስ መሪ ወደ ነበረው ወደ ዱድያኖስ ተጉዟል። ቢደረስ አረማዊው ንጉሥ ከሰባ መሳፍንት ጋር በመሆን ለአድሎስ ሲሰግድ ስመ እግዚአብሔር የሚጠሩትን ፈጣሪያቸውን ክርስቶስን የሚያመልኩትን ሲያሳርድ በእሳት ሲያነድ አግኝቶታል። በዚህ ሰይጣናዊ ድርጊት ተደንቆ

የተማረ ነበረና መድኃኒታችን ክርስቶስን «ሰው ዓለሙን ሁሉ ቢያተርፍ® ነፍሱን ግን ቢያጐል ምን ጥቅም አለው» ያለውን በማስተዋል ማቴ. 16÷26 አባቴ ምድራዊ ሐብቱ በጊዜያዊ ሹመቱ ምን ተጠቀመ ይህን ሁሉ ትቶት ሞተ እኔስ ቢሆን እንደዚሁ አይደለም ብሎ አርቆ በመመልከት ይዞት የመጣውን እጅ መንሻ ባለሟሎቹን የሚመለከተውን በባለሟሎቹ ፤ ድሆችን የሚመለከተውን ለድሆቹ አስረክቦ ሳይሞት ሞተ ብለው ለእናቱ መርዶ እንዲነግሩለት ለባለሟሎቹ መመሪያ በመስጠት ገላ.6÷14 እንጂወርቅ በእሳት በመፈተን እኔ ክርስቲያን ነኝ በማለት ለአላውያን በአደባባይ አምልኮቱን አሰምቶ ተናገረ በዚህም ዓይነት የተጋድሎ ሥራ ጀመረ መዝ. 118÷41-48 ይህ ቀን ሚያዝያ23 ቀን ነው ከ318ቱ ሊቃውንት አንዱ ¯ቴዎዶጦስ በገድሉ እንደመዘገበልን ዱድያኖስ የአጽሎስን ውርደት በጊዮርጊስ አንደበት በመስማቱ ባለማወቅ መስሎት ጊዮርጊስን በሕዝብ ፊት ክርስቶስ ፈጣሪውን ክዶ ለአጽሎስ እንዲሰግድ ይህን ቢፈጽም ሙሉ ሥልጣን ከብዙ ሐብት ጋር እንደሚሸልመው ጥያቄ አቅርቦለታል። ጊዮርጊስም አጽሎስ አምላክ ሳይሆን የሰይጣን ቤት ሰው ሰራሽ የድንጋይ ጥርብ ነው። እኔ የማመልከው ያጽሎስ የሠሪዎቹ ሠሪ የዓለም ፈጣሪ ነው በማለት በሁለተኛ ደረጃ የአጽሎስን ወራዳነት በሚገባው ቋንቋ ነግሮታል። ዲያብሎስም የማደሪያው የአጽሎስ ሕልውና በጊዮርጊስ አማካይነት አደጋ ላይ መድረሱን / መውደቁን/ በመመልከት የግብር ልጁ ዱድያኖስን ለዓይን የሚያስፈሩ ልብ የሚያሸብሩ ከብረታ ብረት የተሠሩ አንጀት የሚጐለጉሉ ጥርስ የሚነቅሉ በአጠቃላይ ሰውነትን የሚቆራርጡ ዓይን የሚያፈርጡ መሣሪያዎች እንዲዘጋጁ አድርጓል። በመጀመሪያ ጊዜ ልብሱን ገፈው ከግንድ በማሠር በአደባባይ ሰውነቱ እስኪደቅ ሥጋው እስኪያልቅ ተገርፏል። እንደገናም የብረት ቀኖት እንደጫማ በማሠር በእግሩ አጥልቀው የውስጥ እግሩ ሥጋውን ዘልቆ አጥንቱ እንዲሰበር ተደርጓል። ይህ ሰይጣናዊ ድርጊት ጊዮርጊስን ሊበግረው አልቻለም። ሐዋርያው ለሮም በጻፈው ክታቡ ሮሜ.8÷35-39 ያለውን በመገንዘብ ምክንያቱም ብቻውን አልነበረምና ፈጣሪው ክርሱ ጋር ስለነበረ

ከዕለት ወደ ዕለት በጊዮርጊስ ታምራዊ ሥራ ግዙፉ ዱድያኖስ ከመንግሥቱ ረቂቅ ዲያብሎስ ከጣዖቱ ሁለቱም ከችግር ላይ ወድቀዋል። ሰይፉም ሆነ እሳት ማንኛውም ዓይነት ሊያስቀረው አልቻለም። በእሳት አቃጥለው አመዱን ከተራራ ላይ ለነፋስ ሰጡት። ፈጠሪው አሥነሣው በአርባ ኃያላን በሚንቀሳቀሰው የብረት ወፍጮ ፈጩት ተመልሶ ተነሣ በብረት ቀፎ ውስጥ አድርገው አሸጉት ብረቱን ሠንጥቆት ወጣ ይህን ድንቅ ሥራ ያዩት አንድ አንድ በአለሥልጣናትና ተራው ሕዝብ ዱድያኖስን እየካዱ አጽሎስን እያዋረዱ ጊዮርጊስን ተከትለው እውነተኛ አምላክ የቅዱስ ጊዮርጊስ አምላክ ነው አሉ። ዳን.3÷1-30 ያለውን ይመልከቱ።

ሰው ከተገኘ ታሪክ ይደገማል። ሐዋርያው በእምነት እነሱ መንገሥታትን ድል ነሱ በሉ ከተናገረው በሥራ ከተረጐሙት አበው አንዱ ይህ ሰማዕት ነው። ዕብ.11÷33 ጊዮርጊስን በምንም የስቃይ መሣሪያ ዓይነት መቋቋም ያልቻለው ዱድያኖስ ብዙ ገንዘብ ወጪ በማድረግ ባለመድኃኒት በማስፈለግ በሥራዩ የሚታወቀው የጠንቋዮች ሊቅ የሆነውን አትናቴዎስን በጥበቡ የሚፈራ ታምራት የሚሠራ አምጥቷል።አትናቴዎስም ጊዮርጊስ ከእስር ቤት እስከሚመጣ ችሎታውን ለማስመስከር አንድ በሬ እንዲያመጡ ለሰዎች በመንገር በአደባባይ ያለምንም ስራ በጆሮው ሽክ በማለት ከሁለት ተርትሮታል። የተከፈለውንም በሚዛን ቢመዝኑት እኩል ሁኖአል ይህን ያየ ዱድያኖስ ጊዮርጊስን ለመግደል አንተ ትችላለህ ብሎ አስተያየቱን ሰጥቷል። ጠንቋዮች ከሰይጣን እያበሩ ወይም እየተመሩ ብዙ ነገር እንደሚሠሩ ቅዱስ መጽሐፍ ይመሰክራል ዘፀ.7÷8-23 1 ሳሙ. 28÷8-25 የሐዋ.19÷11-20፣8÷9-12 ይመልከቱ። ቅዱስ ጊዮርጊስ ከእሥር ቤት በወታደር እየታጀበ መጣ አቶናቴዎስም መድኃኒቱን ሞከረ አልሠራም እንደገናም ሞከረ አልሆነም ማር. 16÷16-18 የሐ.28÷3 ያለውን ልብ ይላል አትናቴዎስ መድኃኒቱ እንዳልሠራ ባየ ጊዜ ጊዮርጊስ የሚያመልከውን አምላክ ነው የማመልከው ብሎ በአደባባይ ተናገሮ ስለ ጊዮርጊስ ማንነት መሰከረ በዚህ ምክንያት በሰማዕትነት በሰይፍ ተመተረ። እውነተኛ እምነት ይህን ይሠራል ማቴ.

17÷20 1ነገ.18÷20-41 ይመልከቱ የአትናቴዎስን ወደ ጊዮርጊስ እምነት ገብቶ በሰይፋ መመታቱን የተመለከቱ ዱድያኖስና እንደራሴዎች መርዛማ መድኃኒት ሰይፍና እሳት በአጠቃላይ የስቃይ ዓይነት የማይበግረው ቢሞት ይነሣል ምን ማድረግ ይሻላል ብለው የማያምኑት እናምናለን ብለው የተቀመጡባቸውን ወንበሮች እንዲያለመልም ጠየቁት ጊዮርጊስም እንደማያምኑ ነግሮአቸው ነገር ግን የፈጣሪዬን ኃይል ተመልከቱ ብሎ ወደ ፈጣሪው በማመልከት ሥር ሰደው ቅጠል እንዲያወጡ አድርጓል። ደረቅ ነገር ማለምለም አመድ ሆኖ ከመነሣት አይበልጥም እነሡ በምድራዊ ጥቅም ልቦናቸው ተዳፍኖ አላስተዋሉም እንጂ ዘጉ.17÷1-11

1. ቅዱስ ጊዮርጊስ በዓላውያን ነገሥታት ብዙ መከራና ስቃይ በማየት ከኤርምያስና ከጳውሎስ ኤር. 38÷1-14 1ቆሮ. 11÷12-33
2. ሙት በማሥነሣት ምግብ በማበርከት ከኤልያስና ከኤልሳዕ 1 ነገ.17÷9-12 2 ነገ. 4÷1-44
3. ጣያትን በማዋረድና ይመለክ የነበረውን ዘንዶ በመግደል ቢሩታዊትን በማስጣል ከሠለስቱ ደቂቅና ከዳንኤል ዳን. 3÷1 ተረ.ዳን.13÷43
4. እሳት ከሰማይ በማውረድና መምለክያነ ጣያትን በማጋየትና በማንደድ ከኤልያስ 2 ነገ.1÷9-15
5. በሽተኞችን በመፈወስ ከጴጥሮስና ከጳውሎስ የሐዋ. 5÷12-17 ፤ 19÷11-13 ይመስላል ዜና ገድሉን ይመልከቱ
6. ቅዱስ ሚካኤል ምግብ አምጥቶለት ተመግቧል እንደ ኤልያስ 1 ነገ. 19÷5-8
7. ቅዱስ ጊዮርጊስ በበትሩ በመንካት የአንዲት ድሃ በሬ ሞቶባት ከሞት አሥነስቷል። ከአንዲት ድሃ ቤት በረሃብ ቢሞት ብለው ከምሰሶ ቢያስሩት ምሰሶው አለምልሞ ፍሬ እንዲያፈራ አድርጉታል የእግዚአብሔር ሰው ሆኖ መገኘት እንጂ ይህ ሁሉ ተአምር በእግዚአብሔር እምነት መሆኑን በሙሴና እያሱ እንዲሁም በዘመነ ሐዋርያት የተፈጸመውን ልብ ይሏል ይህ ሰማዕት በሃያ ዓመቱ

ጀምሮ በሰባት ዓመቱ ሚያዝያ 23 ቀን 303 ዓ.ም ተሰይፎ አርፏል በዚህ ጊዜ ከአንገቱ ደም ውኃና ወተት ፈሷል።

መክብብ በጉብዝናህ ወራት ፈጣሪህን አስብ ያለውን በትክክል ዋጋእንዲኖረው ያደረገ ሰማዕት ነው። መክ.12÷1 ቅዱስ ጊዮርጊስ የሰማዕትነቱን ሥራ ሲጀምር ፈጣሪውን አንድ ነገር ለምኖት ነበር ይህውም እኒህን ዓላውያን ድል ሳልነሳ አትግደለኝ ብሎ ነው በዚህም ምክንያት በሰይፍ ወደ ሚቆረጥበት ቦታ ሲሄድ ወደ ፈጣሪው በማመልከት እሳት ከሰማይ ወርዶ ሰባውን ነገሥታት ከነመሪያቸው ዱድያኖስ እንዲያጋያቸው አድርጓል። ኤልያስ መቶ ሁለቱን ዓማጽያን እንዳጋየ 2 ነገ. 1÷9-13 ለሰባት አመት ጮማ እየቆረጡ ጠጅ እየመጠጡ ሲንደላቀቁ የእሳት እራት እየሆኑ አለቁ ትምህርቱን በአለመስማትና ጊዮርጊስ ለመጽደቅ ይህን ያህል እንደፈጀበት እግዚአብሔር ለቀጣዩ ትውልድ የሰማዕትነት ሥራ ምን እንደሚመስል ሊያስተምርበት ፈልጐ እንጂ ሉቃ. 23÷39-42 ይህ ፋርሳዊ መሪ የነበረበት ዘመን በሁለኛው መቶ ክፍለ ዘመን እንደነበር ዜና ሰማዕታት ይናገራል። የሮማዊያን ቄሣር ጋላስን የአንጾኪያውን መሪ ጋላሪስን ድባቅ መትቶ በፋርስ የነገሠ ጣያታዊ መሪ ነው።

የቅዱስ ጊዮርጊስ በዓል በቤተክርስቲያን

1. የደረቀውን አምድ ያለመለመበት ቤተክርስቲያን ታምር የሠራችበት ጎዳር 7.
2. ሰውነቱ ተፈጭቶ በደብረ ይድራስ የተበተነበት ጥር 18
3. ያረፈበት ሚያዝያ 23 በበዓልነት ቤተክርስቲያን ታስታውሳለች።
4. ፍልሰተ አጽሙ ነሐሴ 16 ቀን የሰማዕቱ ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር። አሜን።

ጎዳር 24 ቀን ሱራፌል (24ቱ)ካህናተ ሰማይ ናቸው። ታሪካቸውን ኢሳ.6÷2-5 ራእ.11÷16-19፤19÷4 በድጋሜም ስንክሣር ይመልከቱ።

ምዕራፍ 24 ቍጥር 38

ታህሣሥ 24 የአቡነ ተክለ ሃይማኖት ልደትና ደብረ ሊባኖስ ገዳም

ሚራ.2÷1-10 ማቴ.19÷29 ዕብ.11÷37

ደብረ ሊባኖስ / ገዳም / በ13ኛው ምእት በሸዋ ክፍለ ሀገር በሰላሌ ወረዳ ከጀማ ጅረት በላይ በአቡነ ተክለሃይማኖት የተመሠረተ ገዳም ነው። የጥንት ስሙ ደብረ አስቦ ነበር ደብረ ሊባኖስ እየተባለ መጠሪት የጀመሪው ከ15ኛው ምእት በተለይም ከዓፄ ዘርዓ ያዕቆብ /1426-1460/ ጀምሮ ነው። ስለዚህ የዓፄ ዘርዓ ያዕቆብ ታሪክ ዘመን ወለደብሮ ሙኒ ሰመያ ደብረ ሊባኖስ ቀዳሚሁሰ ነበረት እንዘ ይብልዋ ደብረ አስቦ። /ገዳማቸውን ደብረ ሊባኖስ አሏት በፊት ደብረ አስቦ ትባል ነበረች ይላል ለምን ስሙን መለወጥ እንዳስፈለገ የዘመን ታሪኩ አያብራራም ግን እንደሚመስለው ንጉሡ የአዳልን ገዢ ለመውጋት ሲነሣ ደብረ ሊባኖሶችና ሌሎች ገዳማትም በጸሎት እንዲማልዱት ጠይቆ ነበር ጠላቱን አሸንፎ ወደ ዙፋኑ ከተመለሰ በኋላ በዚህ ስም እንዲጠራ ያደረገ ሳይሆን አልቀረም።

በአባ ሊባኖስ ገድል ግን አስቀድሞ ገዳሙን ጀምሮት ስለነበር መላኩ ተገልጸ ይህንን ቦታ ከአንተ በኋላ ለሚመጣው ተውሰት ዘጋሜል የሚለውም ስም በአንተ ስም ደብረ ሊባኖስ ይባልልህ ብሎት ተሰወረ ይላል።

1. የገዳሙ መሥራች

አቡነ ተክለ ሃይማኖት የተወለዱት ጽላልሽ ቡልጋ በታህሣሥ 24 ቀን በ1200 ዓ.ም ነው። አባታቸው ፀጋ ዘአብ እናታቸው እግዚእኀረያ ይባላሉ። የክርስትና ስማቸው ፍሥሐ ጽዮን ይባላሉ የመጀመሪያውን ደረጃ ትምህርታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ በ15 ዓመታቸው ወደ ጳጳሱ አቡነ ጌርሎስ ተወስደው ዲቁና ተቀበሉ 22 ዓመት እስኪሞላቸው በእናት በአባታቸው ቤት ኖሩ 16 ዓመት በኢትዮጵያ እየተዘዋወሩ አስተምረዋል። ከዚያም ዛሬ ቦረና ሳይንት ወደሚባለው ምድረ አምሐራ ሄደው አቡነ በጸሎተ ሚካኤል ገዳም ገብተው እያገለገሉ 10 ዓመታት ተቀምጠዋል ። ቀጥሎም ወደ ደብረ

ሐይቅ ቅዱስ እስጢፋኖስ ገዳም ገብተው አቡነ ኢየሱስ ሞዓ ዘንድ 10 ዓመታት ኖሩ ምንኩስናን የተቀበሉት በዚህን ጊዜ ነበር። በዚያው ጉዞአቸውን ወደ ሰሜን ኢትዮጵያ በማምራት ደብረ ዳሞ ከአባ ዮሐኒ ዘንድ ሄደው 12 ዓመታት አበውን እየረዱ ተቀምጠዋል። አስኬማንም በዚያን ጊዜ ተቀብለዋል። ከዚያ ተመልሰው በ1267 ዓ.ም ደብረ አስቦን ኋላ ደብረ ሊባኖስ የተባለውን መሠረቱ በዚህን ጊዜ ዓፄ ይኩኖ አምላክ መጥቶ መንግሥት እንዲመሰርት ከአቡነ ተክለ ኃይማኖት ጋርም ቃል ኪዳን መሠረተ ዘመኑም የኪዳን ዘመን ተባለ። አቡነ ተክለሃይማኖት በደብረ አስቦ ዋሻ 29 ዓመታት የምንኩስናን ሕግ ጠብቀው ገዳሙን እያስፋፉ ከኖሩ በኋላ በ99 ከ8 ወር ከ1 ቀን በ1299 ዓ.ም ዐርፈው እዚያው አስቦ ተቀበሩ እረፍቱ ነሐሴ 24 ፍልሰተ አጽሙ ግንቦት 12 ስባረ እግሩ ጥር 4 ይከበራል አቡነ ተክለሃይማኖት በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያንና በግብጽ ቅዱስ ናቸው ታቦት ተቀርጾላቸዋል ገድል ተጽፎላቸዋል ከኢትዮጵያውያን ቅዱሳን መሀከል የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ በግብጽ ቤተክርስቲያን ቅዱስ የተባሉት እስካሁን አቡነ ተክለሃይማኖት ብቻ ናቸው።

2. አስተዳደር

አቡነ ተክለሃይማኖት የወንጌል መልዕክታቸውን ፈጽመው በአስቦ ገዳም ከተሰበሰቡ በኋላ ብዙ ደቀመዛሙርት መምጣት ጀመሩ እነዚህም አብዛኛዎቹ ለአቡነ ተክለሃይማኖት የሥጋ ዘመዶች የነበሩ ናቸው እነዚህም ትልልቅ የተባሉት፡-

1. ዜና ማርቆስ
2. ቶማስ
3. ስምዖን
4. ተስፋ ሕፃን
5. ኤልሳዕ
6. ይትባረክ
7. ኤልያስ
8. ክርስቶስ ቤዛነ
9. መስቀል ሞአ
10. ተስፋ ሥሉስ
11. ፊልጶስ
12. አኖርዮስ
13. ኤፎስጣቴዎስ ናቸው

አቡነ ተክለሃይማኖት ለየት ብለው በአንድ ዋሻ ሲቀመጡ ሌሎች ሴቶች ጭምር በአንድ ዋሻ ውስጥ ይቀመጡ ነበር የሥራ ክፍልፍል አድርገው ግማሹ በግብርና ግማሹ በጸሎት ተጠምደው ከዋሉ በኋላ ማታና ሌሊት የማህበር ጸሎት ነበራቸው። የሚመገቡትም አብረው በአንድ ማዕድ ነበር ደብረ ሊባኖስን ከሌሎቹ የኢትዮጵያ ገዳማት ለየት የሚያደርገው ቢኖር ስብከተ ወንጌሉን ማጠናከሩ ነበር። ዓሥራ ሁለት ሰዎች በቀዋሚነት በዚህ ሥራ ላይ ተሠማርተው ነበር። ይህ ድልድል የተፈጸመው በሦስተኛው እጨጌ በአቡነ ፊልጶስ መምህርነት ዘመን ነበር በዚያን ዘመን የነበረው ጳጳስ አቡነ ያዕቆብ የወንጌል ስብከት ፍላጐት የነበረው በመሆኑ የገዳሙን ዕቅድ በሙሉ ልቡ ደግፎታል። እነዚህ 12 ሰባክያን « ንቡረ እድ» በመባል ይታወቃሉ በአጠራር ይለይ እንጂ በሥልጣን ግን የኡጹስ ቆጶስነት ሥልጣን (ማዕረግ) ነበራቸው። ኢትዮጵያውያን ጵጵስና አይሾሙ የሚል አጉል የግብጾች ፈሊጥ ስለነበር ያንን በስም ለማክበር ሲባል የተፈጠረ አጠራር ነው። በአፈፃፀም ላይ አንዳንድ ችግር እንዳይፈጠር አርቆ በማሰብ የስብከት ሀገራቸው ስፋት ተወስኗል እያንዳንዱ ሰባኪ ከዚያ ክልል እንዳይወጣ በግዝት ቆሟል ንቡራኒ እዶቹም የሚከተሉት ናቸው።

1. ፊልጶስ ዋና አስተባባሪ ደብረ ሊባኖስ
2. ዜና ማርቆስ ከእንሳሮ ወንዝ እስከ ዓባይ ፈለስ
3. ታዴዎስ ከፅጉር ወንዝ እስከ ፈጠጋር
4. ማትያስ ከጉሮ እስከ ደዋሮ
5. ላሙኤል ከአይመለል እስከ ንብ ገደል
6. ገብረ ክርስቶስ ከዳባት እስከ ጉል ወንዝ
7. መርቆሬዎስ ደራ
8. አድኃኒ ደጋ ደሞት እስከ ጉመል
9. ኢዮአስ ጉራጌ
10. ቀውስጦስ መሐግል
11. ዮሴፍ ከቆጫ እስከ ሜጫ እናርያን ጭምር
12. አናሬዎስ ሰማሌ

እነዚህ ሰባክያን ከእናት ገዳማቸው ጋር የነበራቸው ግንኙነት እንዳይቋረጥ በዓመት አንድ ወር እያንዳንዳቸው ደብረ ሊባኖስ ተቀምጠው የአቡነ ተክለሃይማኖትን ዓጽም ያጥኑ ነበር በዚህ አኳኋን ድልደላቸው እንደሚከተለው ነበር። በግንቦት ወር የአቡነ ተክለሃይማኖትን ፍልሰተ ዓጽም ለማክበር ሁሉም ይሰባሰቡ ነበር።

1. ሰኔ አኖሬዎስ
2. ታህሣሥ ላሙኤል
3. ሐምሌ ዜና ማርቆስ
4. ጥር ኢዮአስ
5. ነሐሴ ዮሴፍ
6. የካቲት ታዴዎስ
7. መስከረም ማትያስ
8. መጋቢት ቀውስጦስ
9. ጥቅምት መርቆሬዎስ
10. ሚያዝያ ገብረ ክርስቶስ
11. ህዳር አድኃኒ
12. ግንቦት ፊልጶስ

የዓሥራ ሁለቱ ንቡራኒ ዕድ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ቅዱሳን ስለሆኑ ገድል ተፅፎላቸዋል :: በገድላቸው ውስጥ የፈጸሙትም ሐዋርያዊ ተልዕኮ ተዘርዝሯል።

ገዳሙ በየጊዜው ለመነኩሳቱ መርጃ እርዳታ አግኝቷል ዓፄ ይኩኖ አምላክ ከመንግሥት ሚሶ መንግሥት እንደሰጠ ይታመናል ግን ይህ በተግባር የተተረጐመ አይመስልም። ዓፄ ይስሐቅ /1399-1414/ የመጀመሪያውን ቤተክርስቲያን ከማሠራቱም በላይ ገድሉን በማጻፍ ብዙ ንዋየ ቅድሳትና መተዳደሪያ ጉልት እንደሰጠ ይነገራል ዓፄ ዘርዓ ያዕቆብ /1426 -1460/ ለደብረ ሊባኖስ የተለየ አክብሮትና ፍቅር ነበረው ከፍ ብሎ እንደተጠቀሰው ገዳሙ ደብረ ሊባኖስ ተብሎ የተጠራው በእርሱ ዘመን ነበር ሁለት ፀባቴዎች በእርሱ ዘመን መሾም ተጀምሮአል አንዱ በገዳሙ ሆኖ የተለመደውን የበዓላት ድግስን ማዘጋጀት ሲሆን ሌላው ከንጉሡ አደባባይ ሆኖ እያስታወሰ የገዳሙን ጉዳይ የሚያስፈጽም ነበር በዚህ አኳኋን 150 ርስትና ጉልት ገዳሙ አግኝቷል በተጨማሪም ደብረ ብርሃን ኢየሱስን ደብረ ነጐድጓድን በእጨጌ ስር እንዲሆን አድርጓል። ከዚህም የተወሰነ ጉልት ገዳሙ አግኝቷል። ዓፄ በዕደ ማርያም ከ1460 እስከ 1470 አትሮንስ ማርያምንና ደብረ ማርያምን ሠርቶ በደብረ ሊባኖስ

ሥር እንዲሆኑ አድርጓል። ዓፄ አስክንድርም 1470 እስከ 1486 ደብረ ምስጢርንና ገነተ ጊዮርጊስን አሠርቶ ለደብረ ሊባኖስ ሰጠ። በክብርም ገዳሙን ከፍ አደረገው። ቀጥሎም የንጉሥ ደብዳቤ ሲላክላቸው መነኩሳቱ ቁጭ ብለው እንዲሰሙ አደረገ የራሱን ትልቅ ድንኳን በመስጠት አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ እንዲጠቀሙበት አደረገ አጨጌው በክብር በንጉሡ ቀኝ ተቀምጦ ፍርድ እንዲፈርድ ክብር ሰጠው እናቱ ንግሥት ሮምናም ምዕራፈ ማርያም የተባለች ቤተክርስቲያን አሠርታ ለደብረ ሊባኖስ ሰጠች። ዓፄ ናኦድ ከ /1486 - 1500/ መካነ ሥላሴን በአምሐራ አገር አሠርቶ ተጠሪነቱን ለደብረ ሊባኖስ እንዲሆን አደረገ በእርሱ ዘመን ነው ቤተክርስቲያኑ ከኤላም ዝቅ ብሎ ዛሬ ካለበት ሥፍራ ላይ ወርዶ የተሠራው በቅዳሴ ቤቱም ፣ ጊዜ ከጳጳሱ አቡነ ማርቆስ ጋር ሆኖ ደብረ ሊባኖስ ወርዶ እንደ አንድ ደብተራ ሆኖ እያሸበሸበ ቅኔ እየተቀኘ አክብሯል ለአቡነ ተክለሃይማኖት ዓጽም ማሳረፊያ የወርቅ ሳጥን ሰጠ ለአጨጌውም በግራና በቀኝ ሁለት ድባብ እንዲያዝለት ትዕዛዝ ሰጠ ዓፄ ልብነ ድንግልም / ከ1500 እስከ 1533/ ተጨማሪ ቤተክርስቲያን ሠራ ከጳጳሱ ከአቡነ ማርቆስ ጋርም ደብረ ሊባኖስ ወርዶ ቅዳሴ ቤቱን አክብረ። አንጾኪያ የምትባል ቤተክርስቲያን አሳንጾ ሌሎች ነገሥታት እንዳደረጉት ርሱም በደብረ ሊባኖስ ስር እንድትተዳደር አደረገ ዓፄ ገላውዴዎስም / ከ1543 እስከ 1551/ በግራኝ የፈረሰውን ቤተክርስቲያን አሠራ ተድባበ ማረያም የምትባለውንም ቤተክርስቲያን አሳንፆ ለደብረ ሊባኖስ ሰጠ መተዳደሪያ እንዲሆን 1.000 መሬት ለደብረ ሊባኖስና ለተድባበ ማርያም ሰጠ። ዓፄ ሠርፀ ድንግልም / ከ1555 እስከ 1588/ ድብ አንበሳና የወርቅ ወንጌል ሰጥቷል ከደብረ ሊባኖስ ገዳም ለማስፈፀም ወደ ንጉሡ አደባባይ የሚመጣ መነኩሴ ሳይከለከል ክቤተ መንግሥት የተላከበትን ጉዳይ እንዲያመለክት ቀዋሚ ትዕዛዝ ሠራ ይኸውም ትዕዛዝ እስከ 20ኛው ምዕት ድረስ ሲሰራበት ቆይቷል።

3. ቤተክርስቲያን

አቡነ ተክለሃይማኖት ይቀደሱባት የነበረችው ታቦተ ማርያም ዓፅማቸው ካረፈበት ዋሻ እየተቀደሰባት 57 ዓመታት ኖረች በአጨጌ ሕዝቅያስ አራተኛው እጨጌ ዘመን የአቡነ ተክለሃይማኖት ዐጽም ፈልሶ ከዋሻው በታች ካለው ሜዳ ላይ መቃኞ ተሠርቶ ታቦቷም ዓጽሙም ከዚያ 1357 ዓ.ም ዐረፈ እስከ ዓፄ ይስሐቅ / 1399 - 1414/ ዘመነ መንግሥት ደንበኛ ቤተክርስቲያን አልነበረም ርሱ ትልቅ ቤተክርስቲያን ማሠራት ጀምሮ ሳለ ፈቃዱ ስላልሆነ ፈረሰ። ከዚያ መነኩሳቱ ሌላ ቤተክርስቲያን መሥራት ጀምረው ሥራው 7 ዓመታታ ያህል ፈጀ ቅዳሴ ቤቱ ሰኔ 21 ቀን ሲከበር ዓፄ ይስሐቅ የወርቅ አልባሳትን ላከ። ይህ ቤተክርስቲያን በግራኝ ዘመን ሐምሌ 24 ቀን 1524 ዓ.ም ተቃጥሏል። ሽሐብ የሚባለው ታሪክ ጸሐፊ የግራኝን ታሪክ የጻፈ ዝርዝር ሁኔታውን ይገልፃል ግራኝ በራሪ ከሚባለው ከተማ ነበር ደብረ ሊባኖስ የሚባል ትልቅ ቤተክርስቲያን ግራርያ ውስጥ እንዳለ በውስጡም የወርቅና የብር አልባሳትና ንዋየ ቅድሳት እንደሚገኙ ወሬ ይደርሰዋል። የዚህን ጊዜ አቡበከር ቀጢን የሚባለውን አዝማቹን ወደ ደብረ ሊባኖስ 300 ፈረሰኛ ሰጥቶ እንዲዘምት ያዘዋል። ርሱም እንደታዘዘው 6 ቀን ተጉዞ ደብረ ሊባኖስ አፋፍ ይደርሳል መነኩሳቱ ይህን ሲሰሙ መልዕክተኞች ከአቡበከር ጋር ለማደራደር ይልካሉ። ቤተክርስቲያኑን እንዳያቃጥል ይህን ቢያደርግ ወርቅና ብር የፈለገውን ያህል እንደሚሰጡት ይነግሩታል ይህ አይሆንም ብሎ ቤተክርስቲያኑን ቢያቃጥል አነርሱም አብረው ለመቃጠል እንደሚመርጡ ነገሩት። አቡበከር ቀጢንም ከጦር አለቆች ጋር ምክር ያዘ። ከአነርሱ ግማሾቹ ወርቅና ብር ካገኙ ቤተክርስቲያኑን ለመተው ፈለጉ ግማሾቹ ግን ከወርቁና ከብሩ ምርጫቸው የቤተክርስቲያኑን መቃጠል እንደሚመርጡ ተናገሩ። አቡበከር ቀጢን የመጀመሪያዎቹን ደገፈና ይህንኑ ለመልዕክተኞቹ አስታወቀ እነርሱም ከውሳኔው ደስ ብሏቸው ሁለት ካባዎች እያንዳንዳቸው ላይ 150 ወቄት ወርቅ ያለበት ወዲያው ሰጡትና ይህንኑ ለገዳሙ መነኩሳት ለማብሰር ወጣ ሲሉ አራይ አቡበከር የሚባል የበለው ነገድ ውሳኔውን እንደሰማ ሲሮጥ

ሄዶ ቤተ ክርስቲያኑን በእሳት አያያዘው የዚህን ጊዜ ሸሀብ ኦዲን እንደሚለው ከጥቂቶች በስተቀር መነኮሳቱ እንደ እሳት እራት ተማገዱ በኡራይ ላይ አቡበከር ቀጢንም መሐመድ ግራኝ እርምጃ አልወሰዱም::

ከስደት በኋላ በዓፄ ገላውዴዎስ ዘመነ መንግሥት እቴጌ ሰብለ ወንጌል ቤተክርስቲያኑን አሠራች ከጥቂት ጊዜ በኋላ ጋሎች ቤተክርስቲያኑን አቃጠሉት መነኮሳቱም ታቦቱንና የአቡነ ተክለሃይማኖትም ስባረ አጽም ይዘው ወደ ቆላው ሸሹ አመቺ በሆነ ጊዜ እየመጡ ቦታውን አጥነው ይመለሱ ነበር:: ዓፄ ኢያሱ አድያም ሰገድ / 1674 - 1698 ዓ.ም/ ለአቡነ ተክለሃይማኖት ልዩ ፍቅር ነበረውና ቦታውን ለመሳለም ጽኑ ፍላጐት ነበረው በመጀመሪያው ሙከራው አልተሳካለትም እስከ መርሐቤቴ ዘልቆ ተመለሰ በሁለተኛው ግን በ1691 ዓ.ም ተሳክቶለት ከቦታው ደርሶአል:: ወሐዘነ ንጉሥ ዓቢየ ሐዘነ እንበይነ ተነሥቶታ በእደ ግራኝ ወከዊኖታ ሐቅለ በእደ ጋላ:: / ንጉሡ በግራኝ በመፍረሱና ከዚያም በጋሎቹ ምድረበዳ በመሆኑ ትልቅ ሐዘን ተሰማው ይላል የዘመን ታሪኩ::

የሸዋ መሳፍንት ኃይላቸው እስኪበረታ ድረስ ለደብረ ሊባኖስ ቀን አልወጣም ነጋሢ / በ1763 እስከ 1792 / ተጋንቻ መጥቶ አያበርን አቀና:: ይህ ሁኔታ ለደብረ ሊባኖስ መቅናት በር ከፋች ነበር:: ይህም ሲባል ተስፋው እየተጠናከረ ሂደ እንጂ የመቅናቱ ነገር ገና ነው:: ይህ ዕድል የተጠበቀው ለመርዕድ አዝማች ወሰን ሰገድ / ከ1800 እስከ 1804/ ነበር:: በዘመነ ማቴዎስ በወርኃ ጥር በ1804 ዓ.ም የደብረ ሊባኖስ ሥራ ያትጋፊኝ ላይ ተጀመረ:: በወርኅ ግንቦት ተፈጽሞ ቅዳሴ ቤቱ ተከበረ:: በ1870 ዓ.ም ዓፄ ዮሐንስ በአክሱም ጽዮን አሠራር አንድ ቤተክርስቲያን ማሠራት ጀምረው በ1876 ዓ.ም አለቀና ቅዳሴ ቤቱ ተከበረ:: በ1895 ዓ.ም ዓፄ ምኒልክ ሌላ ቤተክርስቲያን ለማሠራት ራስ አባተን አዘዙት እርሳቸውም ያርጊ ከሚባል ግሪክ ጋር ኮንትራት ፈረሙ:: ሥራው በ1900 ዓ.ም ተጠናቆ ቅዳሴ ቤቱ ተከበረ:: አሁን ያለው ቤተክርስቲያን የታነፀው በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሲሆን መሠረት የተጣለው በ1952 ዓ.ም የሕንፃው ሥራ የተጠናቀቀው በ1955 ዓ.ም ነው:: የጻድቁ ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር:: አሜን::

ምዕራፍ 25 ቁጥር 39

ኅዳር 25 ቀን መርቆሬዎስ ሰማዕት

ጌታችን ኢየሱስ ክረስቶስ በሰው ፊት ለሚመሰክርልኝ ሁሉ እኔ ደግሞ በሰማያት ባለው በአባቴ ፊት እመሰክርለታለሁ:: ማቴ. 10÷32 ብሎ በተናገረው አምላካዊ ቃል መሠረት በከሐድያን ነገሥታትና በኢአማንያን ሕዝብ ፊት ቁመው ስለ ክርስቶስ አምላክነት እየመሰከሩ ስለ ክርስቶስ ፍቅር ሕይወታቸውን መስዋዕት አድርገው ያቀረቡ ሰማዕታት ብዙ ናቸው ከነዚህም ውስጥ በተጋድሎውና በአማላጅነቱ የታወቀው ቅዱስ መርቆሬዎስ ነው:: ቅዱስ መርቆሬዎስ የመጀመሪያው ስሙ ፒሉፓዴር ይባል ነበር ቃሉ ላቲን ሲሆን ትርጉሙ ታማኝ ሀቀኛ ማለት ነው መርቆሬዎስ ማለት ደግሞ የኢየሱስ ክርስቶስ አገልጋይ ማለት ስለሆነ ቋሚ መጠሪያ ስሙ ሆኖአል የአባቱ ስም ሎርዮ የእናቱ ስም ክርስቲና ሲሆን በክርስትና ስም አጠራሩ ደግሞ የአባቱ ስም ኖኅ የእናቱ ታቦት የራሱ መርቆሬዎስ መሆኑን በመጽሐፈ ስንክሳርና በገድሉ ተጽፎ ይገኛል ዜግነታቸው ደግሞ ሮማውያን መሆናቸውን ይገልጻል::

ቅዱስ መርቆሬዎስ የተወለደው በ221 ዓ.ም ሲሆን በዚሁ ዘመን የቅዱስ መርቆሬዎስ አባት ትልቅ ባለሥልጣን ሆኖ በመርዶክውያን አገር ተሹሞ ያስተዳድር ነበር የመርቆሬዎስ አባት ከሞተ በኋላ በአባቱ እግር ተተክቶ ቅዱስ መርቆሬዎስ በዚያ አገር ተሹሞ እግዚአብሔርን በመፍራት በታማኝነት ያስተዳድር እንደነበር ገድሉ ይናገራል:: በዚያ ዘመን ዳኬዎስ የተባለ የሮም ንጉሥ መርቆሬዎስን በጣም ይወደው ነበር ምክንያቱም ዳኬዎስ ንጉሥ በጠላቶቹ ላይ በዘመተ ቁጥር ቅዱስ መርቆሬዎስ በእግዚአብሔር ረዳትነት በሚያሳየው ድል አድራጊነት ያደንቀው ስለነበር ነው:: የሮም ንጉሥ ዳኬዎስ ወደ ቤተ መንግሥቱ በተመለሰ ጊዜም ድል ለስገኘለት እግዚአብሔር አምላክን ዘንግቶ ለማይሰማና ለማይናገረው ጣዖት ምሥጋና መስዋዕት አቀረበ::

ቅዱስ መርቆሬዎስ ይህንን በማየቱ ሰው ድል ለሰጠው ለእግዚአብሔር ማመስገንና መስገድ መስዋዕት ማቅረብ ሲገባው እንዴት ለሰው ሠራሽ ጣዖት ይሰግዳል መስዋዕትስ ያቀርባል በማለት በጣም አዘነ በዚሁ ሀዘን ስለተሰማው ንጉሥ ዳኬዎስ ወደ አቀረበው ግብዣ ሳይሄድ ቀረ የንጉሡ ሠራዊት አለቆችም ለንጉሥ ዳኬዎስ እንዲህ አሉት እኛ ትዕዛዝህን አክብረን ላቆምከው ጣዖት ስንሰግድና በተዘጋጀው ግብዣ ስንገኝ መርቆሬዎስ ግን ትዕዛዝህን በመናቅ ለጣዖት መስገድ አያስፈልግም በማለት ሳይመጣ ቀርቶአል በማለት ለንጉሡ ነገሩት ንጉሥ ዳኬዎስም ቅዱስ መርቆሬዎስን አስጠርቶ ስለምን ለቆመው ጣዖት እንዳልሰገደና ወደ ግብዣው እንዳልመጣ ጠየቀው ቅዱስ መርቆሬዎስም የሚያመጣበትን ስቃይና ግርፋት ሳይፈራ በድፍረት እኔ ለማይሰሙና ለማይናገሩ ጣዖታትህ ልሰግድና መስዋዕት ላቀርብ ይቅርና አንተ ድል ለሰጠህ ለእግዚአብሔር ምሥጋና ክብር ማቅረብ ሲገባህ ድል ላልሰጠህ ጣዖት በመስገድህና መስዋዕት በማቅረብህ በጣም አዝናለሁ እኔስ ጌታዬ ኢየሱስ ክርስቶስን አመልካለሁ ለእርሱም ምሥጋናና ክብር አቀርባለሁ ብሎ መለሰለት ታጥቆት የነበረውን መሳሪያና የተሰጠውን ሽልማትም ወረወረለት ንጉሥ ዳኬዎስም በመርቆሬዎስ ሁኔታ ተደናግጦ በጣም ተናደደ በግርፋትና በእስራት እንዲያሰቃዩት አዘዘ ደሙ እንደ ውኃ እስኪፈስ ድረስም ገረፋት በዚህ ሁሉ ስቃይ ላይ ሳለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መላኩ ቅዱስ ሚካኤልን ልኮ ያጽናናው ነበር::

ሰማዕቱ ቅዱስ መርቆሬዎስ በንጉሡ በዳኬዎሥ ትዕዛዝ በብረት አልጋ ላይ ተኝቶ ብዙ የእሳት ነበልባል እንዲያነዱበት ተደረገ ቅዱስ መርቆሬዎስ ቀደም ሲል ብዙ ግርፋት ተገርፎ ስለነበር ከሠውነቱ የፈሠሠው ደም የእሳቱን ነበልባል አጥፍቶታል ቅዱስ መርቆሬዎስ በእግዚአብሔር ኃይል በተአምራት ከእሳቱ ድኗል በእምነት የእሳትን ኃይል አጠፉ ዳን.3 ኢሳ. 43÷2-5 ዕብ.11÷33-35 በግዞት ቤት ሳለ ቅዱስ መርቆሬዎስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተገልጾ ወዳጄ መርቆሬዎስ ስለስሜ ብለህ ብዙ ሥቃያትን ስለተቀበልክ ስለ አምላክ መርቆሬዎስ ብሎ ለተራበ

ላበላ ለተጠማ ላጠጣ ለታረዘ ላለበሠ በስሙ ቤተክርስቲያን ላሠራ ዕጣን ስንዴ አልባሳት ለሠጠ ሁሉ እምርልህለሁ ገነት መንግሥተ ሰማያት እንዲገባ አደርጋለሁ ብሎ ቃል ኪዳን ሠጥቶታል በዚህም ቅዱስ መርቆሬዎስ ፈጣሪውን አመሰግኗል::

ቅዱስ መርቆሬዎስ ብዙ መከራና ስቃይ ከተቀበለ በኋላ በንጉሡ በዳኬዎስ ትዕዛዝ ኅዳር 25 ቀን አንገቱን በሠይፍ ተከልሎ ሰማዕትነት ተቀበለ ራእ. 2÷10፣11÷10 ስለተጋድሎውም ሦስት አክሊል ከሰማያት ወረዱለት መላእክትም ከሰማያት ወርደው የጻድቅ ሞት በእግዚአብሔር ፊት የከበረ ነው መዝ.115÷5 እያሉ ልብን በሚመስጥ ምሥጋና እየዘመሩ የቅዱስ መርቆሬዎስን ነፍስ ወደ ኢየሩሳሌም ሰማያዊት አገሯት:: ሐምሌ 25ትም ቅዳሴ ቤቱ ነው::

ቂሳርያ በምትባል አገር ባስልዮስና ጉርጉርዮስ የተባሉ ቀዱሳን አበው ሌሎችም ምእመናን የሚጸልዩባት በወህኒ ቤት አጠገብ የምትገኘ የቅዱስ መርቆሬዎስ ቤተክርስቲያን ነበረች ባስልዮስና ጉርጉርዮስ ወደ ቤተክርስቲያን ገብተው በቅዱስ መርቆሬዎስ ስእል ፊት ቆመው ሲጸልዩ በቅዱስ መርቆሬዎስ ሥዕል እጅ የነበረው ጦር በደም ተነክሮ ሲንጠባጠብ አዩ መርቆሬዎስ ሆይ ያንን ከሃዲ ኡልያኖስን ገደልከው ሲሉ የቅዱስ መርቆሬዎስን ሥዕል ጠየቁት ሥዕሉም ራሱን ዘንበል አድርጐ አዎን አላቸው ስሊዚህ ጸለዩ ባስልዮስ ወጎርጎርዮስ ኃበ ሥዕሉ ለቅዱስ መርቆሬዎስ ደነነ ሥዕል ከመኦሆ ዘይብል ወተፈሥሁ ባስልዮስ ወጎርጎርዮስ ተብሎ «በቤተክርስቲያን የሚዘመረው ስለዚህ ነው ትርጉሙም ባስልዮስና ጎርጎርዮስ በቅዱስ መርቆሬዎስ ስዕል ፊት ቆመው በጸለዩ ጊዜ ሥዕሉ እሺ እንደሚል ሠው ራሡን ዘንበል አደረገ ማለት ነው:: ገላ.3÷1 እንደ ቅዱስ መርቆሬዎስ ታማኝ ሠማዕት ለሆነ ዮሐንስ በራእዩ 3÷12 እንዲሲል ጽፎለታል ድል የነሳውን በአምላኬ መቅደስ አምድ እንዲሁም አደርገዋለሁ ወደፊትም ከዚያ ከቶ አይወጣም የአምላኬን ስምና የአምላኬን ከተማ ስም ማለት ከሰማይ ከአምላኬ ዘንድ የምትወርደውን

የአዲሲቱን ኢየሩሳሌም ስም በእርሱ ላይ እጽፋለሁ ብሏል በዚህ ቅዱስ ቃል መሠረት ቅዱስ መርቆሪዎስ ወደ አዲሲቱ ከተማ ወደ ኢየሩሳሌም ሰማያዊት ገብቶአል አዲስ ስም በስሙ ላይ ተጽፎለታል ስሙም በአዲስ መዝገብ ተመዝግቦአል ሉቃ. 10÷20 ብዙዎችን ምእመናን ቅዱስ ወንጌልን አስተምሮ በሰማያዊ መዝገብ እንዲመዘገቡና መንግሥተ ሰማያትን እንዲወርሡ አድርጓል።

የገጸ ከለባት ግኝት የመርቆሬዎስ አባትና አያት አውሬ ሰማደን ሲሄዱ ገጸ ከለባት አግኝተውት አያቱን በሉት አባቱን ሊበሉ ፈልገው ሳለ መልአኩ ከርሱ የሚወጣ መልካም ፍሬ ስለአለ አትንኩት አላቸው መልአኩም ዙሪያቸውን በእሳት ከበባቸው ቢቸግራቸው ወደ ቅዱስ መርቆሬዎስ አባት መጥተው ሰገዱለት እንደ በጉችም የዋሆች ሆኑ አብረውትም ወደ መንደር ገቡ ክርስቲያኖችም ሆኑ ንጉሡም የውሸ መልክ ያላቸውን ዜና በሰማ ጊዜ ወደርሱ አስቀረባቸው እግዚአብሔርም የቀድሞ ፍጥረታቸውን መልሶላቸው ንጉሡ ያቀረባቸውን ሁሉንም አራዊት አጠፏቸው ንጉሡም ሃይማኖታቸውን ይለውጡ ዘንድ ሸነገላቸው ባልሰሙትም ጊዜ ሊያሰቃያቸው ጀመረ በዚህ ጊዜ አንዱ አምልጦ ወደ ጌታው ሄደ ሁለተኛው ግን በሰማዕትነት ሞተ በዚህ አይነት አባቱ ኖጎንና መርቆሬዎስን ሲያገለግሉ ኑረዋል። መርቆሬዎስም ከሞተ በኋላ ፈረሱ ለ15 ዓመታት ያህል ወንጌልን ለሕዝቡ እንዳስተማረ ገድሉ ይናገራል። ለአግዚአብሔር የሚሳነው ነገር ስለሌለ መናገር ይችላል የበልአምን አህያ እንዳናገረ ዘጎ. 22÷30 የሰማዕቱ ረድኤትና በረከት ከሁላችን ጋር ይሁን። አሜን።

ምዕራፍ 26 ቁጥር 40

ግንቦት 26 ቀን ቅዱስ ቶማስ (ዲዲሞስ) ማቴ.10÷3 ዮሐ. 11÷16

ሐዋርያው ቅዱስ ቶማስ ትንሣኤ ሙታን የለም ብለው ያምኑ ከነበሩት ሰዱቃውያን ወገን እንደነበር ይነገራል። ማቴ.22÷23-33 ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሞት መነሣቱን አሥሩ ሐዋርያት ሲነግሩት « የችንካሩን ምልክት በእጆቼ ካላየሁ ጣቴንም በችንካሩ ምልክት ካላገባሁ እጀንም በጉኑ ካላገባሁ አላምንም» ያለው በዚህ የተነሣ ነበር። ዮሐ.20÷25 በኋላ ግን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቶማስ በእምነቱ እንዲጠነክር አስቀድሞ አሥሩ ባሉበት እንደተገለጠው ሁሉ ዳግመኛ ቶማስ ባለበት በዝግ ቤት ውስጥ ተገልጦ ቶማስ ያለው ሁሉ እንዲፈጽምለት አደረገ። ቶማስም « ጌታዬ አምላኬ» ብሎ አምኖ መስክሮአል ሐዋርያው ቅዱስ ቶማስ ከሐዋርያት ሁሉ ርቆ ወደ ምሥራቅ የተጓዘ ሐዋርያ ነው።

የምሥራቋ የክርስቲያኖች ከተማ

በዮሐንስ ወንጌል 12÷20-22 ግሪኮች በሐዋርያው እንድርያስ አቅራቢነት ከጌታችን ጋር እንደተነጋገሩ ተገልጦአል መጽሐፍ ቅዱስ ስለነዚህ ግሪኮች ማንነት ባይገልጥልንም በቤተክርስቲያን ትውፊት ግን እነዚህ ግሪኮች በሮማ ግዛትና በፐርሺያ መካከል ይኖሩ ከነበር አብጋር ዑካማ ከተባለ የዑር (ኤዴሳ) ንጉሥ የተላኩ ነበሩ አብጋር ጻንሆይ እንደማለት ነው ለዑር ነገሥታት ሥመ መንግሥታቸው ነው። አብጋሮች በዑር (ኤዴሳ) የነገሡት ከጌታችን ልደት በፊት 132 ዓ.ዓ. እስከ 216 ዓ.ም ድረስ ነው አብጋር ዑካማ በማይድን በሽታ ተይዞ ሲሰቃይ ከግሪክ ነጋድያን የጌታችንን ዝና በመስማቱ የሚከተለውን ደብዳቤ ለጌታ ላከለት። የተላከውም ከአብ ጋር ዑካማ ለእውነተኛው መድህን ለኢየሱስ ክርስቶስ

በኢየሩሳሌም ለተገለጥከው ሰላም ላንተ ይሁን ሥር ሳትምስ ቅጠል ሳትበጥስ ስለምታደርገው የማዳን ሥራና ስለ አንተ ዝና ሰምቻለሁ እንደነገሩኝ ከሆነ ዕውሩን ታበራለህ ሽባውን ትተረትራለህ ይህን ስትሰማ ወደ እኔ መጥተህ ከዚያ ከሚያሰቃየኝ የደዌ ዳኛ የአልጋ ቁራኛ ትገላግለኝ ዘንድ አለምንኻለሁ። ይህንንም ደብዳቤ ልኬብኻለሁ አይሁድ ባንተ ላይ እንደተነሣሡብህ ሰምቼሀለሁ ሊገድሉህም ይፈልጋሉ አሉ ምንም እንኳን ከተማዬ ጠባብ ስትሆን ውብናት ለእኔና ለአንተም ትበቃለችና ወደ እኔ ና ሲል ላከ ጌታችንም ከመልዕክተኞቹ ደብዳቤውን ተቀብሎ ካነበበ በኋላ እንዲህ ብሎ መለሰለት « አብጋር ሆይ አሁን ልጉበኘህ አልችልም ነገር ግን ከትንሣኤዬ በኋላ ከደቀ መዛሙርቴ አንዱን እልክልሃለሁ። በዚህ ቃል ኪዳን መሠረት ከዕርገት በኋላ ጌታችን ቶማስን ወደ ዑር ላከው ቶማስም ከሰባ ሁለቱ አርድዕት ወገን የሚሆነውን ደቀ መዝሙሩን ታዴዎስን (አዳይ) ላከለት። ቅዱስ ታዴዎስም ኤዴሳ ገብቶ አብጋርን ፈውሶ ሀገሩን ቀደሰለት ከአብ ጋር ጀምሮም ብዙ ሰዎች በክርስትና አምነው ተጠመቁ ብዙ አብያተ ክርስቲያናትም ተተክለ አርስዋም ምሥራቅ እስያ የመጀመሪያዋ የክርስቲያን ከተማ መሆንዋ በታሪክ ይነገራል።

ሐዋርያው ቶማስ ታዴዎስን ወደ ኤዴሳ ከላከ በኋላ በቅድሚያ ወደ ፕርሺያ ከዚያም ወደ ሕንድ ተጓዘ ቅዱስ ቶማስ ሕንድ የደረሰው በ46 ዓ.ም አካባቢ ነው።

የሰማዩ ቤተ መንግሥት

በሕንድ የማላበር ግዛት በታክሻሲላ ከተማ የነበረው ንጉሥ ጉንዶ ፓረስ በኢየሩሳሌም ስለነበረው የሰሎሞን ቤተ መንግሥት ዝና አየሰማ ርሱም በግዛቱ ይህን ዓይነት ቤተ መንግሥት ለማሠራት ይፈልግ ነበርና ነጋዴዎች በየአገሩ ሲጓዙ የታወቀ ግንበኛ እንዲያመጡለት አሟዋቸው ነበር። ይህን መልዕክት ከሰሙት ነጋዴዎች መካከል አንዱ ወደ ፕርሺያ ወረደ ቅዱስ ቶማስ ወደ ሕንድ ተጉዞ ወንጌልን ለመስበክ መንገድ ሲፈልግ ከዚያ ነጋዴው ጋር ተገናኘ ነጋዴውም የቶማስን ከኢየሩሳሌም መምጣት ሲሰማ የግንበኝነት ሙያ ይችል እንደሆነ ጠየቀው ቶማስም በኢየሩሳሌም

በነበረበት ጊዜ ሕንፃ በማነጽ ኑሮውን ይገፋ እንደነበር ለነጋዴው መለሰለት። ነጋዴውም በዚህ አጋጣሚ እጅግ ተደስቶ ቶማስን ወደ ሕንድ ማላበር ወሰደው ንጉሡም የቶማስን ሙያ ሲሰማ ነፍስ አልቀረለትም ንጉሡ ለሠራተኛ መቅጠሪያ ለድንጋይና ዕብነ በረድ፣ ለብርና ወርቅ፣ ለብረትና እንጨት መግዣ እያለ ለቅዱስ ቶማስ ያለ የሌለውን ገንዘብ ይልክለት ጀመር። ቅዱስ ቶማስ ገንዘቡን ሲያገኝ የተጓዘው ወደ ገበያ ወይም ሠራተኛ ፍለጋ ሳይሆን ወደ ድኾች መንደር ነው በዚያም ለተራቡት ምግብ ለታረዙት ልብስ በየቦታው ለወደቁት መጠለያ እየገዛ ማደል ጀመረ በሽተኞችን እየፈወሰ እና የተቸገሩትን እያጽናና ወንጌለ መንግሥተ ሰማያትን መስበክ ያዘ። ንጉሥ ጉንዶፓረስ ገንዘቡን በላከ ቁጥር የሚገነባው ቤተ መንግሥቱ ሳይሆን የድኾችና የደካሞች ቤት ሆነ ለቤት መሥሪያ የመደበው ገንዘብና ጊዜ እንደተጠናቀቀ ቤተ መንግሥቱን ሊጐበኝ ወጣ ጫካው አልተነካም ሰማይ ጠቀስ ፎቅ ቀርቶ የወደቀ ድንጋይ የለም ንጉሡ በዚያ በኩል የሚያልፍ አንድን መንገደኛ ጠራና ቶማስ የታለ ሲል አፈጠጠበት ቶማስ የተራቡትን እያበላ የተጠሙትን እያጠጣ የታረዙትን እያለበሰ ሕሙማኑን እየፈወሰ በድኾች መንደር ይገኛል ሲል መንገደኛው መለሰለት። ርሱ ባልከፋ ታዲያ የሠራልኝ ቤተ መንግሥት የታለ? ንጉሡ መንገደኛው ላይ እንዳፈጠጠ ጠየቀው በድንጋይ የተሠራ ቤተ መንግሥት ላያዩ ይችላሉ ጌታዬ ነገር ግን በሕዝብም ገጽታ ላይ ደስታና ፈገግታ ማንበብ ይችላሉ አለው መንገደኛው በዚህ ጊዜ ንጉሡ ያ ሁሉ ገንዘብ እንደባከነበት መጠርጠር ጀመረ ወዲያው ወታደሮችን አዘዘና ቶማስን ፍለጋ አካባቢውን አጥለቀለቁት ቅዱስ ቶማስ ተይዞ እንዲመጣ ተይዞ በመጣ ጊዜም «ቤተ መንሥቴን ለምን አልሠራህልኝም ?» አለው ንጉሡ «ሠርቻለሁ ጌታዬ» ብሎ ቶማስ መለሰ «የታለ» ? «ጫካው እንኳን መች ተነሣ?» «አርግጥ በምድር ላይ የድንጋይ ቤተ መንግሥት ላያዩ ይችላሉ እኔ ግን በሰማይ ላይ ቤተ መንግሥት ሠርቼልዎታለሁ» አለው ቶማስ ለንጉሡ ያን ጊዜ ንጉሡ ተቆጣ። ቶማስን እጅ እግሩን እየቆራረጡ እንዲያሠቃዩት አዝዞ ወህኒ አወረደው በዚያች ሌሊት የንጉሡ ወንድም

የሆነው ልዑል ጋድ በድንገተኛ በሽታ መጣደፍ ጀመረ ሊነጋጋ ሲልም ነፍሱ ወጣች። የጋድ ነፍስ በመላእክት ታጅባ ወደ ሰማያት ወጣች ካጀቧት ቅዱሳን መላእክት አንዱ ብዙ አብያተ መንግሥታትን እያሳያት ትኖሪባት ዘንድ ደስ ያለሽን ምረጪ አላት የጋድ ነፍስም በአብያተ መንግሥታቱ መካከል የሚታየውን የሚያምር ቤተ መንግሥት መረጠች ይህ ቤተ መንግሥት ያንቺ አይደለም ቶማስ ለንጉሥ ጉንዶፓረስ የሠራለት ሰማያዊ ቤተ መንግሥት ነው አላት በዚህች ሰዓት የልዑል ጋድ ነፍስ ከሥጋው ጋር ተዋሐደች ጋድ ሊቀብሩት በተሰበሰቡት ሰዎች መካከል ከእንቅልፉ እንደሚነቃ ሰው ተንቀሳቀሰ ከዚያም አፈፍ ብሎ ተነሣ ልዑል ጋድ በዚያች ቅጽበት የተመለከተውን ሁሉ ለንጉሥ ጉንዶፓረስና ዕተሰበሰቡት ሁሉ ነገራቸው። ንጉሡ ይህንን ሲሰማ በቶማስ ላይ በሠራው ግፍ ሁሉ አዘነ ተፀፀተም ያ- ያሰበው ቤተ መንግሥት መሠራቱን ሲሰማ ቶማስን ከወህኒ አወጣው ርሱና ቤተሰቡም በክርስቶስ አምነው ተጠመቁ ጉንዶፓረስም ሌላም ቤተ መንግሥት ሥራልኝ እያለ ያለውን ሁሉ ገንዘብ ለቶማስ ይሰጠው ጀመር የአገር ባለፀጐችም አሠረ ፍኖቱን ተከተሉ። ቅዱስ ቶማስ ከማላበር ጀምሮ እስከ ቻይና በመዝለቅ ወንጌልን ሰብኳል በመጨረሻም በ66ዓ.ም በሚላፓር ከተማ የሚገኙ አምላክያነ ጣያት ቆዳውን ገፈው ሰልቻ በመሥራት በሰውነቱ ጨው ነሥንሰው እያሰቃዩ ሰሞት አብቅተውታል። በ4ተኛው መ/ክ/ዘመን ዐፅሙ ወደ ኤዴሳ መጥቶ በክብር ዐርፎአል። የሰማዕቱ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምእራፍ 27 ቍጥር 41

መጋቢት 27 ቀን መድኃኔዓለም

ይህን ስም እናቱ ድንግል ማርያም አውጥታለታለች ሉቃ.1÷48 ስምን መልአክ ያወጣዋል እንዲሉ በተወለደ ጊዜ መልአክ አውጥቶለታል ሉቃ.2÷11 ኋላም በመዋዕለ ስብከቱ የሰማርያ ሰዎች በዚህ ስም ጠርተውታል ዮሐ.4÷42 መላው ዓለም የተቀበለው ግን በዕለተ ስቅለት በተደረገው ድኅነት ነው።

ለኃጢአት መሞን ለጽድቅ እንድንኖር ርሱ እራሱ በሥጋው ሐጢያታችንን በእንጨት ላይ ተሸከመ 1ጴጥ.2÷24 ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የአዳምን በደል ክሶ አዳምን ለማዳን ፈቃዱ በሆነ ጊዜ ካሣውን እንጨት ላይ በመሰቀል ሰላምን አደረገ ብንል ችግሩ አዳም ላይ የደረሰው በአፀበለስ ምክንያት ነው በአፅ የገባውን በዕፅ ለመመለስ ነው። እሾህ በእሾህ ይነቀሣል ከብት በከብት ይመለሣል እንዲሉ አዳም በበደለ ጊዜም ወድቆበት የነበረው እርግማን እንዲህ የሚል ነበር አዳም የሚስትህን ቃል ሰምተሐልና ምድር ከአንተ የተነሣ የተረገመች ትሁን ዘፍ.3÷17 ብሎ ነበርና ይህንን እርግማን ከአዳም ላይ ለማንሳት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መርገመ ኦሪትን እንደተቀበለ ዘዳ.21÷22 ይህንንም ቅዱስ ጳውሎስ ለገላትያ ሠዎች በፃፈው በምዕ.3÷13 በእንጨት የሚሠቀል ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ተጽፎአልና ክርስቶስ ስለኛ እርግማን ሆኖ ከሕግ እርግማን ዋጀን ተብሏል። ስለሞቱም ጲላጦስ አይሁድን እናንተ ወስዳችሁ እንደ ሕጋችሁ ፍረዱበት ብሏቸው ነበር አይሁድም ለእኛስ ማንንም ልንገድል አልተፈቀደልንም ብለው መልሠዋል ኢየሱስ በምን አይነት ሞት ሊሞት እንዳለው ሲያመለክት የተነገረው ቃል ይፈጸም ዘንድ ነው ዮሐ.18÷31-32 ጌታ የሚሞት በመስቀል ተሰቅሎ እንጂ እንደ አይሁድ ሥርዓት አይደለምና ማንንም ልንገድል አልተፈቀደልንም ብለዋል። ሔዋን በደልን ስትፈጽም በጆሮዋ ምዕዳነ አርዌን ሰምታ በአይኗ አይታ በእግሯ ሔዳ በእጇ ቆርጣ በአፏ በልታ ነው ጌታ በዚህ ሁሉ ክሶናል በጆሮዋ ምዕዳነ አርዌን እንደሠማች ዝንጉጇ አይሁድን ሰምቷል። በአይኗ እንዳየች ግርማ አይሁድን አይቷል በእግሯ ሄዳ በእጇ እንደቆረጠች እጆን እግሩን ቸንክረውታል በአፏ እንደበላች መራራ ሐሞትን ቀምሷል በዚህ ሁሉ ክሶ አድኖናል ቅዱስ ጳውሎስ ሮሜ 8÷2-4 « በክርስቶስ ኢየሱስ ያለውን ሕይወት ከኃጢአትና ከሞት ሕግ አርነት አውጥቶናልና» ብሏል።

ሊቀ ካህናት እና የሕዝብ ሽማግሌዎች ክርስቶስን ለመስቀል የነሳሳቸው ምክንያት ምን ነበር?

1. እጁ የሰለሰችውን ሰው ስላዳነ ፈሪሳውያን እንዲያጠፉት ተማክሩበት ማቴ.12÷9-14
2. በሰንበትም ቀን በምኩራብ ሲያስተምር ከ18 ዓመት ጀምሮ የታመመችውን ስለፈወሰ ነው ሉቃ.13÷10 -17
3. 38 ዓመት የታመመውን መፃጉዕን ባዳነ ጊዜ ይህንን ያዳነው በሰንበት ነው ብለው አይሁድ ያሳድዱት ነበር። ሊገሉትም ይፈልጉት ነበር ዮሐ.5÷16
4. አልዓዛርን ባሥነሣው ጊዜ ሊቀ ካህናት የነበረው ቀያፋ የሚሉት ከነርሱ አንዱ «እናንተ ምንም አታውቁም ሕዝቡ ሁሉ ከሚጠፋ አንድ ሰው ይሞት ዘንድ እንዲሻለን አታስቡም» አላቸው ዮሐ.11÷49 ስለዚህም የካህናት አለቆች ይይዙት ዘንድ ያለበትን ሥፍራ የሚያውቅ ሰው ቢኖር እንዲያመለክታቸው አዘው ነበር። ዮሐ.11÷57
5. «ሆነአና እየተባለለት እየሩሳሌም በገባ ጊዜ ሕዝቡ ስለሰሙ ሊቀበሉት ወጡ ስለዚህ ፈሪሳውያን ተበሳጭተው እርስ በእርሳቸው አንድስ እንኳን ልታደርጉ እንዳይቻላችሁ ታያላችሁ ዮሐ.11÷28 እነሆ ማስተማር ከጀመረ ጀምሮ ስለ ተወዛገቡ የመጨረሻውን እርምጃ ለመውሰድ ሊቀ ካህናቱ ግቢ ተሰበሰቡ ኢየሱስንም በተንኰል ሊያስይዙት ሊያስገድሉትም ተማከሩ ነገር ግን በሕዝቡ ዘንድ ሁከት እንዳይነሣ በበዓል አይሁን አሉ»ማቴ.26÷4-5

በህማሙና በሞቱ ሰሞን ያደረጋቸው ተዓምራት

1. በለምፃሙ በስምዖን ቤት ሳለ አንዲት ሴት ዋጋው የበዛ ሽቱ ቀባችው ማቴ.26÷6-13 ማር.14÷3-9 ሉቃ.7÷36-50 ዮሐ.12÷1-8
2. ሀጽበተ እግር ዮሐ.13÷1-26
3. ምስጢረ ቁርባን ዘፀ.12÷1-5 ለሙሴ የነገረው ነው ቁጥር 43 ሕግዚአብሔርም ሙሴን እና አሮንን «ይህ የፋሲካ ሕግ ነው አላቸው » ይህ የፋሲካ ሕግ ሥርዓቱ መሠረቱ የእስራኤል ከግብጽ መውጣት ሆኖ እስከ እለተ አርብ ድረስ ሲሰራበት ኖሯል። ጌታም

ይህንን ሳይለውጥ በዓሉን ለማክበር ለደቀመዛሙርቱ የሰጠውን ትዕዛዝ እንመልከት ማቴ.26÷17 ርሱም «ወደ ከተማ ከእገሌ ዘንድ ሄዳችሁ መምህር ጊዜዬ ቀርቧልና ከደቀመዛመርቴ ጋር ከእንተ ዘንድ ፋሲካን አደርጋለሁ ይላል በሉት አለ» ደቀመዛሙርቱ ኢየሱስ እንዳዘዛቸው ፋሲካን አሰናዱ ማር.14÷12-16 ደግሞም በሉቃስ 22÷7 የተላኩት ደቀመዛሙርት ጴጥሮስና ዮሐንስ መሆናቸው ተገልጿል እርሱም ከመከራዬ በፊት ከእናንተ ጋር ይህንን ፋሲካ ልበላ እጅግ እመኝ ነበር እላችኋለሁ የእግዚአብሔር መንግሥት እስኪፈጸም ድረስ ከዚህ አልበላም አላቸው ጽዋውንም ተቀብሎ አመስግኖም እንካችሁ ተካፈሉት እላችኋለሁና የእግዚአብሔር መንግሥት እስኪመጣ ድረስ ከአሁን ጀምሮ ከወይኑ አልጠጣም አለ ይህንን ብሎ የቀደመውን ሥርዓት ፋሲካ ወደፊት ከዚህ አልበላም ከወይኑ ፍሬም አልጠጣም ብሎ የአሪቱን ሥርዓት ዘጋ ሉቃ.22÷20 ወደ ሐዲስ ሥርዓት ሲገባም እንዲህ አለ በቊ.19 እንጀራውንም አንስቶ አመሰገነ ቆርሶም ሰጣቸው ይህ ስለእናንተ የሚሰጠው ሥጋዬ ነው ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ። ከአራት በኋላ ጽዋውን አንስቶ እንዲህ አለ ይህ ጽዋ ስለ እናንተ የሚፈሰው ደሜ ለደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው በሉቃ.22÷39 ወጥቶም እንደ ልማዱ ወደ ደብረዘይት ሄደ ደቀ መዛሙርቱም ደግሞ ተከተሉት ወደ ሥፍራውም ደረሱ ወደ ፈተና እንዳትገቡ ተግታችሁ ጸልዩ አላቸው ከእነርሱም የድንጋይ ውርወራ የሚያህል ራቀ ተንበርክኮም ጸለየ ሁለተኛ ሄዶ ጸለየ ሦስተኛ ያንኑ ቃል ደግሞ ጸለየ ወደ ደቀመዛሙርቱ መጥቶ እነሆ ሰዓቲቱ ቀርባለች የሰውን ልጅም በኃጢያተኞች እጅ አሳልፎ ይሰጡታል ተነሡ እንሂድ እነሆ አሳልፎ የሚሰጠኝ ቀርቧል አላቸው ገናም ሲነጋገር እነሆ ሰዎች መጡ ከ12ቱ አንዱም ይሁዳ ይቀድማቸው ነበር ሊስመው ወደ ኢየሱስ ቀረበ ኢየሱስ ግን ይሁዳ ሆይ በመሳም የሰውን ልጅ አሳልፈህ ትሰጠዋለህን? አለ። ቦታውም

እንደ ማቴዎስ ጌቴ ሴማኒ ማቴ.26÷36-51 እንደ ሉቃስ ደብረ ዘይት ሉቃ. 22÷39-51 እንደ ዮሐንስ ቂድሮን ወንዝ ማዶ ዮሐ. 18÷1-12

ጌታችን አልፎ ለአይሁድ በተሰጠ ጊዜ በአንዳንድ ሰዎች ላይ ፈተናዎች ሲታዩ አንዳንዶቹም እንደፀኑ እናያለን

1. ይሁዳ ጌታችንን አሳልፎ በመስጠቱ እንደተጐዳ እንመልከት ማቴ.27÷3-10 ተረ.ኤር.7÷2
2. 38 ዓመት ታሞ የዳነ መፃጉዕ በጥፊ ጌታን እንደመታ ዮሐ.18÷22
3. ሐና እንደታሰረ ወደ ሊቀ ካህናቱ ቀያፋ ሰደደው ዮሐ.18÷28
4. ኢየሱስንም ከቀያፋ ወደ ገዢው ወደ ጲላጦስ ወሰዱት ሉቃ.23÷1 በቁጥር 4 ጲላጦስም ለካህናት አለቆችና ለሕዝቡ በዚህ ሰው አንድስ በደል እንኳን አላገኘሁበትም አለ እነሱ ግን ከገሊላ ጀምሮ እስከ ይሁዳ ሕዝቡን ያውካል አሉ። ጲላጦስም ገሊላ ሲሉ የገሊላ ሰው ነውን ብሎ ጠየቀ ከሄሮድስ ግዛት እንደሆነ ባወቀ ጊዜ ወደ ሂሮድስ ሰደደው
5. ሄሮድስም ኢየሱስን ባየው ጊዜ ደስ አለው ከሠራዊቱ ጋርም ዘበተበት የጌጥ ልብስ አልብሶም ወደ ጲላጦስ መልሶ ሰደደው ሄሮድስና ጲላጦስ በዚያን ቀን እርስ በእርሳቸው ወዳጆች ሆኑ ቀድሞ በመካከላቸው ጥል ነበርና። ሉቃ.23÷11 እዚህ ላይ እንደምናየው የጌታን ፍርድ 1. ቀያፋ 2. ጲላጦስ 3. ሄሮድስ ሆነው በተራ እንዳዩ ነው። ከዚህም የተነሳ ነው ጲላጦስ ጽሕፈት ጽፎ በመስቀሉ ላይ ባኖረ ጊዜ በዮሐ.19÷19-20 ላይ ከአይሁድ ብዙዎች ይህንን ጽሕፈት አነበቡት በእብራይስጥ እና በሮማይስጥ በግሪክም ቋንቋ ተጽፎ ነበር ብሎ በሦስት ቋንቋ መፃፉን ተናግሯል። እብራይስጥ የሄሮድስ ሮማይስጥ የጲላጦስ ጽር የቀያፋ ስለሆነ ነው። «ጲላጦስ የአይሁድ ንጉሥ አንተ ነህን» ቢለው ኢየሱስ መልሶ «ከዚህ ዓለም አይደለችም መንግሥቴ ከዚህ ዓለም ብትሆን ኖሮ ወደ አይሁድ እንዳልሰጥ

ሉሌዎቼ ይዋጉልኝ ነበር።» ዮሐ.18÷33 -40 ዳግመኛም ጲላጦስ «ለአይሁድ አንዲት በደል አላገኘሁበትም ነገር ግን በፋሲካ አንድ አስረኛ ልፈታላችሁ ልማድ አላችሁ ኢየሱስን ልፈታላችሁ ትወዳላችሁን» አላቸው ሁሉም በአንድነት «ኢየሱስን አይደለም በርባንን ፍታልን እንጂ እያሉ ጮኹ» ስለ ሁከትና ሰውን ስለመግደል በወህኒ ታስሮ የነበረውን በርባንን ፈታላቸው። ኢየሱስን ግን ሰፈቃዳቸው አሳልፎ ሰጠው ዮሐ.18÷38-40 ሉቃ.23÷18-25

6. ሌሎችንም ሁለት ክፉ አድራጊዎች ደግሞ ከእርሱ ጋር ይገደሉ ዘንድ ወሰዱ ኢሳ.53÷12 ሉቃ.23÷32 በቁጥር 39 ከተሰቀሉት አንዱ አንተ ክርስቶስ አይደለህምን ራስህንም እኛንም አድን ብሎ ሰደበው ሁለተኛውም አንተ እንደዚህ ባለ ፍርድ ሳለህ እግዚአብሔርን አትፈራምን ብሎ ገሰጸው። ጌታችን ሲሰቀል የተጠቀሙት

1. ጴጥሮስ ንስሀ በመግባት ሉቃ.22÷55-62
2. ስምዖን ቀሬናዊው መስቀል በመሸከም ማር.15÷21
3. ፈያታዊ ዘየማን (ጥጦስ) አቤቱ ስትመጣ በመንግሥትህ አስበኝ በማለት ሉቃ.23÷39-43
4. ዮሐንስ እስከመስቀል በመከተሉ ዮሐ.19÷26፣28÷29

በመስቀል እያለ የተናገረው ቃል ሉቃ.23÷34፣43፣46ማቴ.27÷46 ዮሐ.19÷26-27፣28፣30

ጌታ በተሰቀለ ዕለት የተፈጸሙ ተዓምራቶች ማቴ.27÷45

1. ከ6-9 ሰዓት ምድር ጨለመች
2. የቤተ መቅደስ መጋረጃ ለሁለት ተቀደደ
3. ምድር ተናወጠች
4. አለቶች ተሰነጣጠቁ
5. መቃብሮች ተከፈቱ

ስለታምራቱ :- በሰማይ ሦስት በምድር አራት እንደሆነ ይነገራል አሁን ከወንጌል አግኝተን የመዘገብናቸው ግን አምስት ናቸው ሁለቱ በፀሐይ

መጨለም ተሸፍኖ እንደሆነ እንጂ ጨረቃ ደም እንደሆነ ከዋክብት እንደረገፉ በየቦታው ይነገራል ኢሳ.12÷10 ኢዩ.2÷30 ከጭፍሮቹም አንዱ እንደሞተ አይቶ ቀኝ ጐኑን ወጋው ያን ጊዜ ጥሩ ውኃ ፈሰሰ ዩሐ.19÷33 ዘካ.12÷10 ራዕ.1÷7 ከዚህ በኋላ ዮሴፍና ኒቆዲሞስ ሥጋውን ገንዘው በአዲስ መቃብር ቀበሩት ማቴ. 27÷57-61 ዮሐ.19÷38-42

ምዕራፍ 28 ቁጥር 42

ታኅሣሥ 28 ቀን አማኑኤል

ጌና (ጽር) የልደት ዋዜማ ገሀድ ወይም ልደት እንተ በኵሉ ክብርት ጌና ዘይእቱ ልደት በሥጋ ተረፈ ቁር 25 ስንክ ታኅሣሥ 28 በዓሉ በምስራቃውያን ታኅሣሥ 29 በምዕራባውያን ታኅሣሥ 15 በአርመን ቤተ ክርስቲያን ጥር 12 ቀን ይከበራል በዓሉ በቁስጠንጢኖስ ጊዜ በ325 ዓ.ም እንደተከበረ በዓለም ታሪክ እናነባለን::

አማኑኤል (ዕር) ሂማኑኤል (ዕብ.) አማኑኤል የሥግው ቃል ስም በኩነት በተዋህዶ የተሰጠው አማኑ ምስሌነ ኤል አምላክ በተገናኘ አምላክ ምስሌነ ወይም ምስሌነ አምላክ አምላክ ከኛ ጋር (ማቴ.1÷23 ኢሳ.7÷14፤8÷8) ሊቃውንት ግን አምላክ ወሰብዕ ብለው የምሥጢር አፈታት ይፈቱታል አማኑኤል ዘበትርጓሜሁ አምላክ ወሰብዕ እስመ ውዕቱ አምላክ በመለኮቱ ወሰብዕ በትስብእቱ ዘነሰአ ወዝ ስም ዘውእቱ አማኑኤል ዐቢይ ጥቀ ወኢይደሉ ፈሊጡቱ ወውእቱ ዘበአማን ምስጢር ለጽንዓ ሃይማኖት (ሃይ. አበ. ቴዎዶ. ዘአ. ሳዊ. ዘአን)

ለጌታችን ሁለት ልደት አሉት ቀዳማዊ ልደቱ ወልድየ አንተ ወእነ ዮም ወለድኩከ መዝ.2÷7 ከዚያ ወረድ ብሎ ቁ.6 ላይ አንሰ ተሰየምኩ ንጉሠ በላዕሌሆሙ በጽዮን በደብረ መቅደሱ ሲል ደኃራዊ ልደቱ ነው በኢሳ.45÷10 ላይ አባትን ምን ወልደሃል ሴትንም ምን አምጠሻል ለሚሉ ወዮላቸው ይላል ማለት አብ ወልድን የወለደበት ሰዓትና ጊዜ ለሚመራመሩ ሰዎች የተነገረ ነው:: ሴትንም ምን አምጠሻል ለሚሉ ወዮላቸው ማለት ድንግል

ማርያም እንደሌሎች ሴቶች ምጥና ጋር አግኝቷታል አያሉ ለሚጠራጠሩ ሰዎች የተነገረ ነው::

ስለቀዳማዊ ልደቱ ራሱ ሲመሰክር እኔ አብርሃም ሳይወለድ ነበርሁ ብሎ ቀዳማዊነቱን መስክሮአል:: ዮሐ. 8÷42፤58 ደኃራዊነቱም ዮሐ.5÷28 ሐዋርያውም ደኃራዊ ልደቱን ሲመሰክር ወልደ ዳዊት ወልደ አብርሃም ብሏል ማቴ.1÷1 ዕብ.2÷16 ቀዳማዊ ልደቱን እግዚአብሔር ፈነወ ወልዶ ብሎ ደኃራዊ ልደቱን ወተወልደ እምብእሲት በማለት ያስረዳል ገላ.4÷4

ቁጥር 43 ነሐሴ 28 አብርሃም ይስሐቅ ወያዕቆብ

አብርሃም የመጀመሪያ ስሙ አብራም ነበር ዘፍ.11÷27 አብራም ማለት ታላቅ አባት ማለት ነው በኋላ ግን እግዚአብሔር ለብዙ አሕዛብ አባት ትሆናለህ በማለት አብርሃም ብሎ ስሙን ለወጠ (ዘፍ.17÷1-5) አባቱ ታራ እናቱ ኤድና ይባላሉ ኩፋ.10÷30 ኢያ.24÷1-4 እግዚአብሔር ብዙ ጊዜ አነጋገረው

1. ለእስራኤል ሕዝብ አባቶች የመጀመሪያው ይሆን ዘንድ ከትውልድ አገሩ ከከለዳውያን ዑር አንዲወጣ በጠራው ጊዜ አነጋገረው (ዘፍ.12÷1-6)
2. ከሚስቱ ሣራና ከአጐቱ ልጅ ከሎጥ ጋር ሆኖ ከዑር ተነሥቶ ወደ ካራን ሄደ ከካራን ወጥቶ ወደ ከነዓን ምድር ሲገባ ያችን ምድር ለዘሩ እንደሚሰጥ በግልጥ አነጋገረው (ዘፍጥ.12÷5-7).
3. ለጥቂት ጊዜ በሴኬም በቤቴልና በአዜብ ወይም በደቡብ አገር ቆይቶ በረኃብ ምክንያት ወደ ግብጽ ተጉዞ ከዚያ ም ተመልሶ በኬብሮን ከቆየ በኋላ ከሎጥ በተለየ ጊዜ አነጋገረው ዘፍጥ.13
4. ወራሽ ልጅ እንደሌለው አይቶ ባዘነ ጊዜ በራዕይ አነጋገረው (ዘፍ.15፤1-21)
5. ስሙን አብርሃም ብሎ በለወጠ ጊዜ ተገልጦ አነጋግረው (ዘፍጥ.17)

በመምሬ የአድባር ዛፍ ሥር ተገልጦ ካነጋገረው በኋላ ወደ ቤቱ ገብቶ ሚስቱ ሣራ ልጅ እንደምትወልድለት ተስፋውን ነገረው:: በኋላም ስለ ሰዶምና ገሞራ ብዙ ጊዜ ከእግዚአብሔር ጋር ተወያየ (ዘፍጥ.18)

7. ልጁ ይስሐቅን እንዲሠዋ በፈተነው ጊዜ አነጋግሮታል(ዘፍ.22÷1-18)

አብርሃም እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋ ላይጠብቅ አጋር ከተባለች ግብጻዊት ገረዱ አስማኤልን ወለደ (ዘፍ.16)። እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑንና ምልክት የሆነውን ግዝረት ከሰጠው በኋላ ግን የተስፋ ልጁ ይስሃቅ ከሚስቱ ከሣራ ተወለደለት (ዘፍጥ.17÷21፤21÷1-9) ሚስቱ ሣራ ከሞተች በኋላ ኬጡራ የተባለችውን ሴት አግብቶ 6 ልጆችን ወለደ (ዘፍጥ.25÷1-2) አብርሃም በከነዓን አገር በድንኳን ውስጥ ይኖር ነበር ባረፈበትም ሁሉ መሠዊያን ይሠራ ነበር። ዘሩ አገሩን እንደሚወርስ ተተነበየለት ተስፋው በምድራዊ ርስት ብቻ ላይሆን በሰማያዊ አገርም እንደሚፈጸም ተረዳ (ዕብ.11÷8-16) በ175 ዓመቱ ቅድመ ልደተ ክርስቶስ በ2036 ዓ.ዓ ሞተና በኬብሮን ተቀበረ (ዘፍ.25÷9-10)አብርሃም የተጠራበት ምክንያት ከወገኑ ከክርስቶስ በሥጋ እንዲወለድ ነው የምድር ነገዶች በእንተ ይባረካሉ። የሚለው ተስፋ የተፈጸመ በክርስቶስ ነው። ስለዚህ በአ.ኪ መፃሕፍት ብዙ ጊዜ ስሙ ተጠቅሶአል። ለምሳሌ፡- 1. ለእግዚአብሔር ስለመታዘዙ (ዮሐ.8÷39-40 ዕብ.11÷17-19 ያዕ.2÷21-24)

2. እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ስለመቈጠሩ የምእመናን ሁሉ አባት ስለመባሉና በእርሱ ምሳሌ በክርስቶስ የሚያምኑ ሁሉ በእምነት ስለ መጽደቃቸው (ገላ.3÷6-7)
3. የዓለም ወገኖች ሁሉ በእምነት የአብርሃም እውነተኞች ልጆች የተስፋው ወራሾች ተብለው ስለመጠራታቸው (ሮሜ.4÷11፤ 12፤9÷7-8 ገላ.3÷7-9

የአብርሃም እቅፍ (ሉቃ.16፤22-23) በአይሁድ አስተሳሰብ በአብርሃም እቅፍ መቀመጥ ማለት በእግዚአብሔር መንግሥት ከአብርሃም ጋር በደስ መቀመጥ (መኖር) ማለት ነው። (ማቴ.8÷11)

በዚች ቀን ይስሐቅ አረፈ

ይስሐቅ የስሙ ትርጉም « ይስቃል» ማለት ነው። የአብርሃም የሣራ ልጅ የያዕቆብ አባት ሣራ በስተርጅናዋ ወለደች (ዘፍ.17÷15-21፤18

15፤21÷1-7) ከመወለዱ 25 ዓመት ቀደም ብሎ ለአብርሃም የተሰጠው የዘር ተስፋ በይስሐቅ ሊፈጸም ጀመረ (ዘፍ.12÷1-3 ማቴ.1÷2 ገላ.3÷16) ይስሐቅ ተገረዘ(ዘፍ.21÷4) በይስሐቅ ዘር ይጠራልሃል ስለ ተባለ አስማኤል ተሰደደ (ዘፍ.21÷8-14) አብርሃም ይስሐቅን ለመሥዋዕትነት አቀረበ (ዘፍ.22) ይስሐቅ ርብቃን አገባ (ዘፍ.24) መካን ነበረችና ከጸለየም በኋላ ዔሳውንና ያዕቆብን ወለደችለት (ዘፍ.25÷19-26) በዘመኑ ረሃብ በሆነ ጊዜ ወደ ፍልስጥኤም ተሰደደ እግዚአብሔርም ወደ ግብጽ አትውረድ አለው (ዘፍ.26÷1-2) እግዚአብሔር የአብርሃምን ተስፋ አፀናለት (ዘፍ.26÷3-5) ባረከውም (ዘፍ.26÷12-14) ልጆቹን ባረካቸው (ዘፍ.26÷30፤ 28÷5) 180 ዓመት ሲሆነው ቅድመ ልደተ ክርስቶስ በ1931 ዓ.ዓ ሞተ ዘፍ.35÷28 ጳውሎስ እንደ መንፈስ የተወለዱትን የእግዚአብሔር ልጆች የተስፋ ቃል ልጅ በሆነው በይስሐቅ መሰላቸው (ሮሜ.9÷6-9 ገላ.4÷21-31) የእምነት ሰው መሆኑ በዕብ.11÷9 ተጽፎአል።

በዚች ቀን ያዕቆብ አረፈ

ያዕቆብ የስሙ ትርጉም ተረከዝን ይይዛል ማለት ነው ርብቃ ለይስሐቅ ከወለደችለት መንታዎች ታናሹ የአሥራ ሁለቱ የእስራኤል ሕዝብ ነገዶች አባት። ከልደቱ በፊት መመረጡ ተገለጠ የወንድሙን ተረከዝ ይዞ ተወለደ(ዘፍ.25÷19-26) ብኩርናውን ገዛ(ዘፍ.25፤27-34) አባቱን በማታለል በረከትን አገኘ (ዘፍ.27) ከዔሳው ለማምለጥ ሚስትን ለማግኘት ወደ እናቱ ወንድም ወደ ላባ ሄደ (ዘፍ.27÷42-46 28÷1-9) የመሰላልን ሕልም አየ የአብርሃምም ተስፋ ተሰጠው (ዘፍ.28÷10-22) ሃያ ዓመት ለላባ አገልግሎ ልያንና ራሔልን አገባ ብዙ ልጆችንም ወለደ ብዙ ሀብትም አገኘ ዘፍ.29÷30 እግዚአብሔር ወደ ከነዓን እንደሚመለስ ባዘዘው ጊዜ ከላባ ቍጣ ዳነ (ዘፍ. 31 ከኢሳውም ቍጣ ዘፍ.32÷33 በጽኒኤል እግዚአብሔር ጠበቀው ዘፍ.32÷22-32 በቤቴልም ዘፍ.35÷9-15) ተገለጠለት ስሙንም እስራኤል ብሎ ሰየመው ብዙ ዓመት በከነዓን ከኖረ በኋላ (ዘፍ.33÷18-45) በረሃብ ጊዜ ወደ ግብጽ ሄደ (ዘፍ.46÷47) ትንቢት እየተናገረ የዮሴፍንም

ልጆች የራሱንም አሥራ ሁለት ልጆች ከባረከ በኋላ 147 ዓመት ሲሆነው ቅድመ ልደተ ክርስቶስ በ1871 ዓ.ዓ ሞተ (ዘፍ. 47÷27-31፣48÷13-17፣49÷1-28) በአብርሃምም መቃብር ተቀበረ (ዘፍ.49÷30-33) ከእርሱ የተገኘ ሕዝበ እስራኤል አንዳንዱም ያዕቆብ ይባላል (ዘጎል.23÷10 ኢሳ.41÷8፣14÷21) ስለ መመረጡ (ሮሜ.9÷10-16) ስለ እምነቱም (ዕብ.11÷9-21)። ተጠቅሶአል። እነዚህ ሦስቱ አባቶች አርዕስተ አበው ይባላሉ በብሉይና በሐዲስ የራሱን ስም ዘርፍ በማድረግ በወዳጆቹ አጽፏል ዘፀ.3÷15 ማቴ.22÷31 የአበው ረድኤታቸውና በረከታቸው በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምዕራፍ 29 ቍጥር 44 ታኅሣሥ 29 ቀን በዓለ ልደት

አንድ አምላክ በሆነ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ታኅሣሥ 29 በዚች ቀን የከበረና የተመሰገነ ታላቅ የልደት በዓል ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእመቤታችን ከከበረች ድንግል ማርያም የተወለደበት ዕለት ከበዓላት ሁሉ ተለይታ ከፍ ከፍ ያለች ናት። የቤተክርስቲያን መምህራን አባቶቻችን የከበረ የልደት በዓል በ2 ቀኖች ያከብሩ ዘንድ በምክራቸው ተስማሙ ከወደኋላ በ28 ሌሊቱ የልደት በዓል ነው። በ29 መዓልቱ ጳጉሜን 6 በሆነ ጊዜ በዚያች ዓመት የልደት በዓል በ28 ይከበራል። ጳግሜን 5 ከሆነ ግን በ29 ይሆናል። ስለዚህ የበዓላት ሁሉ ራስ የሆነ የከበረ የልደት በዓል በሁለቱ ቀኖች እንዲከበር አዘዙ (ወሰኑ) የበዓላት ራስ ስለሆነ የከበረ የልደት በዓል የከበረ ወንጌል እንዲህ አለ « በንጉሡ በሄሮድስ ዘመን በይሁዳ ዕፃ በቤተልሔም ጌታ ኢየሱስ በተወለደ ጊዜ እነሆ የፍልስፍና ሰዎች ከምሥራቅ መጥተው ወደ ኢየሩሳሌም ደረሱ ኮከቡን በምሥራቅ አይተን ልንሰግድለት መጥተናልና። የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወዴት ነው እያሉ መጡ። እሊህ ፈላስፎች ከበለዓም ወገን ናቸው። በመጻፋቸው በከዋክብት የሚፈላሰፉ ሲሆኑ በበለዓም መጽሐፍ የአይሁድ ንጉሥ ሊወለድ እንዳለው ተጽፏል አሉ። በለዓም ከያዕቆብ ኮከብ ይወጣል ከእስራኤል ንጉሥ ብሎ ነበርና /ዘኁ.24÷17/ ይቅር ባይ መሐሪ አምላክ

ዓላማቸውን በሚያምኑበትም ሃሳባቸው እነርሱ ከዋክብትን በመጠባበቅ የሚፈላሰፉ ናቸውና። ይሕንንም ኮከብ ገለጠላቸው ባዩትም ጊዜ ደስ አላቸው መልኩ በብዙ ዓይነት ልውጥ ነውና። ሕፃን የታቀፈች ድንግል ብላቴናን ይመስላል። ርሱ በቀን ይጓዛል በሌሊት ይሰወራል ከሰው ሲገናኙ ይሰወርና ሲቆሙ በሌላ አንጻር ይገለጽላቸዋል እነርሱም ወደ ኢየሩሳሌም ሲደርሱ ያ ኮከብ ተሰወራቸው እጅግ አዘኑ የሚያደርጉትንም አላወቁም ከዚያ በኋላ ከኢየሩሳሌም ገብተው ስለ ተወለደው ንጉሥ ጠየቁ የእሊህም ሰዎች ቍጥራቸው ሠላሳ ሺህ ነው ነገሥታቱ ሦስት ናቸው ለእያንዳንዱ ንጉሥ አሥር አሥር ሠራዊት አለው። ንጉሡ ሄሮድስም በሰማ ጊዜ ደነገጠ። ኢየሩሳሌምም በመላዋ ከእርሱ ጋር ደነገጠች የካህናት አለቆችና የሕዝቡን ጸሐፊዎች ሰብስቦ ክርስቶስ በየት ይወለዳል ብሎ ጠየቃቸው በይሁዳ ዕፃ በቤተልሔም አንቺ ከይሁዳ ነገሥታት አታንሽም ወገኖቼን እስራኤልን የሚጠብቅ ንጉሥ ከአንቺ ይወለዳልና ተብሏል አሉት። ሚል.5÷2 ከዚያ በኋላ ሄሮድስ ሰባ ሰገልን በጭልታ ጠርቶ ኮከቡ የታየበትን ዘመን ከእነርሱ ተረዳ ። ሄዳችሁ የዚያን ሕፃን ነገር መርምራችሁ ንገሩኝ እኔም መጥቼ አሰግድለት ዘንድ በኔ በኩል ተመልሳችሁ አስረዱኝ ብሎ ወደ ቤተልሔም ሰደዳቸው። የነገራቸውን ሰምተው ከንጉሡ ሄዱ። እነሆ ከምሥራቅ ያዩት ኮከብ ወደ ቤተልሄም እስከሚደርሱ ይመራቸው ነበር። ሕፃኑ ካለበት ዋሻ ሄዶ ቆመ። ኮከቡን ባዩት ጊዜም እጅግ ደስ አላቸው ወደቤትም በገቡ ጊዜ ሕፃኑን ከእናቱ ከድንግል ማርያም ጋር አገኙት ወድቀውም ሰገዱለት ሳጥናቸውንም ከፍተው ወርቅ፣ ከርቤ፣ እጣን እጅ መንሻ አቀረቡለት። /ማቴ.2÷1-12/ በእግዚአብሔርም ፈቃድ ዮሴፍ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ሕፃኑ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም በዚያች ዕለት ወደ ቤተልሔም መጡ። ስለዚህ ሰባ ሰገል አገኙአቸው። የክብር ባለቤት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያለ ናዝሬት በሌላ ቦታ አላደገምና ከተወለደም ሁለት ዓመት ሆኖት ነበር። አምላክ ነውና ስለ መንግሥቱ ወርቅ ገበሩለት። ክህነትም ገንዘቡ ነውና እጣን ገበሩለት። ማህየዊ ለሆነው ሞቱ ምልክትም ከርቤን ገበሩለት። ወደ

ሄሮድስም እንዳይመለሱ በህልም ነገራቸው በሌላ መንገድም ወደ ሀገራቸው ተመልሰው ገቡ። አምላክ በሥጋ ስለመገለጡ አዋጅ ነጋሪዎች ሰባኪዎች ሆኑ ይህቺም አለት ነቢዩ ኢሳይያስ ትንቢት የተናገረባት ናት። እንዲህ ብሎ « ድንግል ትጸንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች ስሙንም አማኑኤል ትለዋለች ትርጓሜውም እግዚአብሔር ከኛ ጋር ማለት ነው» /ኢሳ.7÷14 ማቴ.1÷23/ ስለዚችም የከበረች ድንግል ነቢዩ ሕዝቅኤል እንዲህ ብሎ ትንቢት ተናገረ « እግዚአብሔር እንዲህ አለኝ ይህቺ በር ተዘግታ ትኖራለች አትከፈትም የሚገባባትም የለም የእስራኤል ፈጣሪ እግዚብሔር እንደተዘጋች ይገባባታልና ተዘግታ ትኑር አለ» /ሕዝ.44÷1-4/ ነቢዩ ዳንኤልም አለ « ሌሊት በራዕይ አየሁ የሰው ልጅ የሚመስል በሰማይ ደመና መጣ ዘመኑን ወደሚያስረጁ ደረሰ ከፊቱም አቀረቡት የዘላለም አገዛዝ ጌትነት መንግሥትም ተሰጠው ሕዝብና አሕዛብ ሁሉ መንደር መንደራው የሚኖሩት ነገዱ ነገሥታት ሁሉ ይገዙለታል አገዛዙም የዘላለም ነው። መንግሥቱም የማይጠፋ የማያልፍ ነው። /ዳን.7÷13/ ዳግመኛም ኢሳይያስ «እግዚአብሔር እንደ እኔ የሥጋ መጋረጃ በመጋረድ ተገለጠልኝ» አለ። አሁንም «አዲስ ሰማይ አዲስ ምድር እሠራ ዘንድ አለኝ »አለ። ሁለተኛም «ከእሴይ ስር በትር ትወጣለች ከእርሷም ጽጌ አበባ ይወጣል» አለ። /ኢሳ.11÷1/ «ዳግመኛም ሕፃን ተወለደልን ወንድ ልጅም ተሰጠን ይኸውም ሥልጣኑ በጫንቃው የሆነ ክርስቶስ ነው ስሙም ድንቅ መካር የዘለዓለም አባት የሠላም አለቃ ይባላል አለ» / ኢሳ.9÷6/

ኤርምያስም አለ « እግዚአብሔር እንዲህ አለ በዚያ ወራት ለዳዊት ብርሃንን አወጣለሁ በምድርም የቀና ፍርድን ያደርጋል እግዚአብሔር ያመኑበትንም ያድናቸዋል» ኤልሳም እንዲህ አለ እግዚአብሔር ከሰማይ ይወርዳል በእስራኤል ልጆች አደባባይም በመመላለስ ለሕዝቡ እውነትን ያስተምራቸዋል። ከአብርሃም ልጅነት ልዩ ከሆኑ በቀር አህዛብ ሁሉ ይታዘዙለታል»

ነቢዩም ናሆም እንዲህ አለ « እግዚአብሔር በእኔ አርአያ ይመጣል ልብሱም እንደልብሴ ነው። »

ነቢዩ ኢዩኤልም እንዲህ ተናገረ « የእግዚአብሔር ዙፋን የሆነች ብላቴና ድንግል አየሁ ርሷም እንደ እሳት ያልባት ነበር ስለሷም ይህች ማናት ብየ ኪሩብን ጠየቅሁት ከአዳም ልጆች የተመረጠች የእግዚአብሔር ዙፋን ይህች ድንግል ናት። በርሷም የተጐሳቆሉ አሕዛብ ይድናሉ ለአመነባትም ረድኤትና መጠጊያ ናት።»

ዳዊትም በመዝሙር እንዲህ አለ « እግዚአብሔር አንተ ልጄ ነህ ዛሬ በተዋሕዶ ወለድኩህ አለኝ ለምነኝ አሕዛብን ርስት አድርጌ እሰጥሃለሁ ግዛትህም በመላው ዓለም ነው » / መዝ.2÷7/ ዳግመኛም አብ አለ ቀዳማዊ ወልድ በኃይል ቀን ከአንተ ጋር ሳለሁ ከአጥቢያ ኮከብ በፊት ከሆድ ወለድኩህ እንደመልከጼዴቅ ሥርዓት አንተ የዓለሙ አገልጋይ ካህን ነህ ብሎ ማለ ከማለም አይጸጸትም» /መዝ.109÷3/ ቤዛ ይስሃቅ በግዕ ከጎቱም ዕፀ ሳቤቅ እንደተገኘ /ዘፍ.22÷13/ ለእስራኤልም ከበረሃ ውስጥ ከጎቱም አለት ውኃ እንደአፈለቀ / ዘፀ.17÷6/ የደረቀች የአሮን በትርም እንደለመለመችና እንደ አፈራች / ዘኁ.17÷8/ በሶምሶን እጅ ውስጥ ከአህያ መንጋጋ አጥንት ውኃ እንዳፈለቀ / መሳ.15÷15-20/ እንዲሁም የጌታችን ልደት በጎቱም ድንግልና ሆነ በዕፀ ጳጦስ ውስጥ አሳት እንደ ነደደች ዕፀጳጦስም እንዳልተቃጠለች እንዲሁ የመለኰቱ አሳት ድንግልን አላቃጠላትም / ዘፀ.3÷2/ ለርሱም ከቸር አባቱ ከማኅየዊ ከመንፈስ ቅዱስ ሕይወቱ ጋር ጌትነት ክብር ምሥጋና ስግደት ከርሱ ጋር በትክክልነት ይገባል። ለዘለዓለሙ አሜን።

ዘጠኙ ዐበይት በዓላትና ንዑሳን በዓላት

1. ጽንሰት ኢሳ.7÷14 ሉቃ.1÷31 5500 ዘመን በዘመነ ዮሐንስ በወርኃ መጋቢት 29 አሁድ 3:00 ሰዓት ታኅሣሥ 19 ቀን ይመ.
2. ልደት 5501 ዓ.ም በዘመነ ማቴዎስ በወርኃ ታኅሣሥ 29 ማክሰኞ 10 ሰዓት ከሌሊቱ ተወለደ። ታኅሣሥ 29 ቀን ይመ.

3. ጥምቀት በተወለደ በ30 ዓመቱ በዘመነ ሉቃስ በወርኃ ጥር ማክሰኞ ከሌሊቱ 10 ሰዓት ተጠመቀ።
4. ደብረ ታቦር በተወለደ በ32 ዓመት ከሰባት ወር ከ15 ቀን በዘመነ ማቴዎስ በወርኃ ነሐሴ 13 እሁድ ቀን። ነሐ.13 ይመ.
5. ሆሳዕና በተወለደ በ33 ዓመት ከ2 ወር ከ22 ቀን እሁድ በዘመነ ማርቆስ በወርኃ መጋቢት ማቴ.21÷1 ማር.11÷1
6. ስቅለት በዚህ ዘዘመነ ማርቆስ በወርኃ መጋቢት 27 አርብ ቀን 9 ሰዓት መጋ.27 ቀን ይመ.
7. ትንሣኤ በዘመነ ማርቆስ በወርኃ መጋቢት 29 እሁድ ቀን ከሌሊቱ 10 ሰዓት ማቴ.28÷1 ማር.16÷1 ሉቃ.24÷1 ዮሐ.20÷1
8. ዕርገት በዘመነ ማርቆስ በወርኃ ግንቦት 8 ሐሙስ ቀን በ33 ዓመት ከ4 ወር ከ10 ቀን ነው። ማር.16÷19 ሉቃ.24÷50
9. ጰራቅሊጦስ በዘመነ ማርቆስ በወርኃ ግንቦት 18 በተነሣ በ50 ቀን እሁድ እለት 3 ሰዓት የሐዋ. 2÷1-15

ንዑሳን በዓላት

1. ስብከት ታኅሣሥ ከ7-13
2. ብርሃን ከታኅሣሥ 14-20
3. ኖላዊ » 21-27
4. ጌና 28 ይመ.
5. ግዝረት ጥር 6 ቀን ይመ.
6. ልደተ ስምዖን የካቲት 8 ሉቃ.2÷21-35
7. ቃና ዘገሊላ ጥር 12 የካቲት 13 ጥንቱ፡ በሊቃውንት ድንጋጌ ጥር 12 ዮሐ.2÷1-11 ፤4÷46
8. መስቀል መስከረም 17 እና መጋቢት 10 በአንድ ላይ መጋ.10 ቀን ይመ.
9. ደብረ ዘይት ማቴ.24÷1 ናቸው።

ምዕራፍ 30 ቁጥር 45 ሚያዝያ 30 የወንጌላዊ ማርቆስ ዕረፍት

በትውልዱ ዕብራዊ ሲሆን ቤተሰቦቹ ግን ይኖሩ የነበሩት በሰሜን አፍሪካ ሲሪላንካ (ቀሬና) በተባለችው በዛሬዋ ሊቢያ ምዕራባዊ ጠረፍ በተቆረቆረችው ደማቅ ከተማ ነበር ነገር ግን የሰሜን አፍሪክ ዘላን ጐሳዎች የሆኑት በርበሮች በየጊዜው በከተማዋ ጥቃት እየሠነዘሩ ሀብት ንብረታቸውን እየዘረፉ ስላስቸገሩዋቸው እናቱ ማርያምና አባቱ አርስጦቡሉስ ወደ ትውልድ ሀገራቸው ኢየሩሳሌም በመመለስ ቤት ሠርተው ተቀመጡ። ቅዱስ ማርቆስ ገና በልጅነቱ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመታደሉ በዚያን ዘመን ይሰጥ የነበረውን ትምህርት የማግኘት ዕድል ገጥሞታል። የላቲን የግሪክና የዕብራይስጥ ቋንቋዎችን አሣምሮ ያውቅ ነበር ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በይሁዳ አውራጃዎች እየተዘዋወረ ሲያስተምር ማርቆስ ገና ሕፃን ነበረ በምሴተ ሐሙስ ለሐዋርያት ወደ ከተማ ሂዱ በማድጋ ውኃ የተሸከመ ጉበዝም ያገኛችኋልና ተከተሉት በማለት ፋሲካን ሊያዘጋጁለት የመረጠውን ቤት እንደሚያሳያቸው የጠቆማቸው ወጣት ቅዱስ ማርቆስን መሆኑን የቤተክርስቲያን ሊቃውንት ይተረጉማሉ። (ማር.14÷13) በስቅለቱም ጊዜ ልብሱን ትቶ የሸሸ (ማር.14÷51-53) ይህም በዚያ ጊዜ ገና ልጅ እንደነበር ያመለክታል። የማርቆስ እናት ማርያም ባውፍልያ ትባላለች ቤቷን ለክርስቲያኖች መሰብሰቢያነት የሰጠች ደግ ሴት ነበረች። /የሐዋ.12÷12/ጌታም መጀመሪያውን የሐዲስ ኪዳን ቁርባን ለሐዋርያት ያቆረባቸው በርስዋ ቤት የላይኛው ፎቅ ላይ ነበር በዓለ ሃምሳም መንፈስ ቅዱስ ለሐዋርያት የወረደላቸው በርስዋ ቤት ተሰባስበው ሲጸልዩ ነው በርናባስ ለቅዱስ ማርቆስ አጐቱ ነው የቅዱስ ማርቆስ አባት አርሶጦቡሉስና በርናባስ በእናት የሚገናኙ ወንድማማቾች ናቸው። ቆላ.4÷10 የእነርሱን እህት ደግሞ ቅዱስ ጴጥሮስ ስላገባት ቅዱስ ማርቆስ አክስቱን ለመጠየቅ ሲሄድ ከቅዱስ ጴጥሮስ ጋር ተዋወቁ 1ጴጥ.5÷13 ሐዋርያት ዓለምን ዕጣ በዕጣ ተከፋፍለው ሲወጡ

ቅዱስ ማርቆስ በበርናባስ አቅራቢነት ከቅዱስ ጳውሎስ ጋር በመጀመሪያው ጉዞው በ46 ዓ.ም ለስብከተ ወንጌል ወጥቶ ነበር 2ጢሞ.4÷11 ነገር ግን በጽንፍልያ ከተማ እናቴ ናፈቀችኝ ስላለ (የሐዋ.13÷13) በርናባስ ይዞት ወደ ኢየሩሳሌም ተመለሰ። ከዚያ በኋላ የኖረው ከሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ጋር ነው። ከቅዱስ ጴጥሮስ ጋር በታናሻ እስያ አድርገው እስከ ሮም ድረስ ሰብከዋል መጨረሻ በ60 ዓ.ም ወደ ሰሜን አፍሪካ መጣ በዓባይ ዴልታ በኩል አድርጉ በዘመኑ ታዋቂ የንግድ የባሕልና የፖለቲካ ማዕከል ወደ ነበረችው እስክንድርያ ደረሰ እስክንድርያ የጣዖት አምላኪዎች ከተማ ስለነበረች ቅዱስ ማርቆስ ወንጌልን እንዴት እንደሚሰብክላቸው እያሰበ በከተማዋ ውስጥ ይዘዋወር ጀመር በመጨረሻ በመዘዋወሩ ብዛት የተነሣ ያደረገው የእግሩ ጫማ ተበጠሰ ወዲያው በአጠገቡ ወደ ነበረ አንያኖስ ወደሚባል ጫማ ሰፊ አመራ አንያኖስ የቅዱስ ማርቆስን ጫማ ሲሰፋ መስፌያው እጁን ወጋው በዚህ ጊዜ ኤስታኦስ ብሎ በዮናናውያን ቋንቋ ጮኸ ትርጉሙም « አንድ አምላክ» ማለት ነው። ያን ጊዜ ቅዱስ ማርቆስ ጠጋ ብሎ ለመሆኑ አሁን የጠራኸውን አምላክ ታውቀዋለህን? በማለት ጠየቀው አንያኖስም ሲሉ እሰማለሁ እንጂ አላውቀውም ሲል መለሰለት ቅዱስ ማርቆስንም ይዞ ወደ ቤቱ በመውሰድ ቤተሰቡን ያስተምር ዘንድ ጋበዘው። የመጀመሪያዋ ቤተክርስቲያንም በግብጽ ውስጥ በአንያኖስ ቤት ተመሠረተች። ቅዱስ ማርቆስ በእስክንድርያ ከአስተማረ በኋላ ወደ ትውልድ ሀገሩ ሲሪናይካ (ቀሬና) በመሄድ ወንጌልን በመስበክ ብዙ አብያተ ክርስቲያናትን አንጾአል። በ68 ዓ.ም የትንሣኤን በዓል ለማክበር ቅዱስ ማርቆስን የእስክንድርያ ክርስቲያኖች ስለጠሩት በቅድስት ባውክልያ ቤተክርስቲያን ውስጥ በቅዳሴ ላይ እያለ ግብፃውያን መምለክያነ ጣዖት ተነሱበት ያ ዓመት የግብጽ ክርስቲያኖች የትንሣኤ ዕለት ከታወቀው የግብጻውያን ጣዖት ሠራፒየም በዓል ጋር ገጠመ በዚህ የተነሣ የጣዖቱን በዓል ለማክበር የተሰበሰቡት መምለክያነ ጣዖት ቤተክርስቲያኑን ሰብረው በመግባት ቅዱስ ማርቆስን ያዙት ከሠረገላ ጋር በማሠር ቀኑን ሙሉ መንገድ ለመንገድ ሲጐትቱት ከዋሉ በኋላ ሚያዝያ 30 ቀን በዚያው ዕለት

ዐረፈ። ሥጋውንም ለማቃጠል እንጨት ሰብስበው እሳት ሊያያይዙ ሲሉ ኃይለኛ ዝናብ ዶፉን አወረደው በዚህም ጊዜ አረማውያኑ ዝናቡን ሸሽተው ወደየቤታቸው ተበተኑ የእስክንድርያ ምእመናንም ሥጋውን ደብቀው በመውሰድ በቅድስት ባውልክያ ቤተክርስቲያን ዐሳረፉት በ820 ዓ.ም እ.ኤ.አ የቬነስ ነጋድያን ዐጽሙን ሰርቀው በመውሰድ በከተማቸው በሳንማርኮ ቤተክርስቲያን አስቀመጡት።

ከወንጌላዊያንም መካከል የመጀመሪያውን ወንጌል የጻፈው ቅዱስ ማርቆስ ነው ከጥንት ዘመን ጀምሮ የቤተክርስቲያን አበው ቅዱስ ማርቆስ የጻፈው የቅዱስ ጴጥሮስን ወንጌል መሆኑን ተናግረዋል በ140 ዓ.ም የነበረው ከሐዋርያን አበው አንዱ ፖፒያስ እንደገለጠው ቅዱስ ማርቆስ የቅዱስ ጴጥሮስን ቃል በመቀበል ወንጌሉን ጽፏል። የቅዱስ ማርቆስ ወንጌል ከወንጌሉ ሁሉ አጭሩ ወንጌል ነው። 16 ምዕራፎችንና 661 ቁጥሮችን ይዟል ከትረካ ይልቅ ድርጊቶችን አከታትሎ ያስቀምጣቸዋል። የሐዋርያው ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ቁጥር 46 ሰኔ 30 ቀን የመጥምቁ መለኮት ዮሐንስ ልደት

ሉቃ.1÷62

መጥምቀ መለኮት ዮሐንስ ከአዲስ ኪዳን አበው አንዱ ነው። ዮሐንስ ከመወለዱ በፊት የሥራው ዓይነት የትምህርቱ ስልት የኑሮው ሂደት ምን እንደሚመስል ፈጣሪው በንጹሐን ነብያት ትንቢት አናግሯል ኢሳ.40፣1 ሚልክ.3÷1-3 በኋላም በመላኩ ቅዱስ ገበርኤልና በአባቱ ትንቢት ስለ ሥራው አናግሮለታል ሉቃ.1÷10-20 ቁ. 76 -80 ስለዚህ ዮሐንስ ብቸኛ በአለ አምስት ማእረግ ያለው ሰው ነው ማእረጐችም ብሕትውና፣ የማይበላ የማይጠጣ ማቴ.11÷18 ፣3÷4 ሐዋርያነት ሉቃ.3÷15-17፣ ነቢይነት ማቴ.11÷11 ፈጣሪውን ያጠመቀ ካህን ማቴ.3÷13-17 ሰማዕትነት ማቴ.14÷8-13 ማር.6÷14 ዮሐንስ በምሳሌ ኤልያስ ተብሎአል ሚል.4÷5 ፍጻሜው ማቴ.17÷10 እንደ ኤልያስ ንጉሥንና ንግሥትን የገሠጸ 1ኛ ነገ.

22÷38 2ኛ ነገ. 9÷30 ማቴ.14÷4 ከመላኩ ገብርኤል ጋር ይመሰላል መላኩ ለጽንሰቱ ለልደቱ ከእግዚአብሔር ተላከ ሉቃ.1÷26 ዮሐንስም ለጥምቀቱ ለትምህርቱ ከእግዚአብሔር ኑላከ ዮሐ.1÷6 ሐዋርያት ግን ከክርስቶስ ጋር መሰሉት ማቴ.16÷13 የእግዚአብሔርም ቃል ከመጣለት በኋላ በዮረዳኖስ ወንዝ አቅራቢያ ሰበከ ሉቃ.3÷2 ሄሮድስ የወንድሙን ሚስት ስለአገባ ዮሐንስ ወቀሰው ሉቃ.3÷18 ጭፍሮችንም ደመወዛችሁ ይብቃችሁ እንዳለ ቁ.14 ኢየሱስ ዮሐንስ የብሉይ ኪዳን የመጨረሻ ነቢይ መሆኑን መሰከረለት ሉቃ.7÷18-35፤16÷16 መስከረም 1 ቃል ኪዳን የተቀበለበት 2 የተቆረጠበት ጥር 11 ጌታችን ያጠመቀበት ነው። እድሜው በሕይወተ ሥጋ 32 ራሱ 15 ያስተማረችበት በአጠቃላይ 47 ዓመት ሲሆነው ሚያዝያ 15 ቀን አርፏል። የካቲት 30 የተቀበረበት ሰኔ 3 ፍልሰተ አጽሙ ስንክ. ይመ. የመጥምቀ መለኮት ዮሐንስ ረድኤትና በረከት በኛ ላይ ይደር። አሜን።

ምእራፍ 31

የ12ቱ ሐዋርያት ታሪክ

ኢየሱስ የመረጣቸው አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ጴጥሮስ፣ (ስምዖን) (ኬፋ) ወንድሙ እንድርያስ፣ የዘብዴዎስ ልጆች ያዕቆብና ዮሐንስ፣ ፊልጶስ፣በርተሎሜዎስ (ቶማስ) (ዲዲሞስ) ቀራጩ ማቴዎስ፣ (ሌዊ) የእልፍዮስ ልጅ ያዕቆብ፣ ታዴዎስ የተባለው ልብድዮስ፣ቀናተኛ (ቀነናዊ) ስሞን (ናትናኤል) የአስቆሮቱ ይሁዳ ናቸው። ማቴ.10÷1-4 ማር.3÷13-19 ሉቃ. 6÷12-16 የሐዋ.1÷12-14 ማትያስ በአስቆሮቱ ይሁዳ ፈንታ ተተክቶአል። የሐዋ.1÷15-26 አሥራ ሁለቱ ነገዶች በእስራኤል እንደነበሩ፣ ክርስቶስ አሥራ ሁለቱ ሐዋርያትን በመንግሥቱ ሾመ ማቴ.19÷2 ምሳሌዎቻቸው ናቸውና ዮሐንስም በራእዩ ከምዕራፍ 21÷12-15 ምሳሌው በኢየሩሳሌም ሰማያዊት እንደተጻፈ ተመልክቶአል የአሥራ ሁለቱ የያዕቆ ልጆችም ምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ዘፍ.35÷23-27፤49÷1-29 ይመልከቱ፤

ያዕቆብ ከከነአን ወደ ሶርያ ወርዶ ከአራቱ ሴቶች እንደወለደ ኢየሱስም ከሰማይ ወደ ዓለም ወርዶ አራት ክፍል ሆና በተመደበችው በትምህርተ ወንጌል ወልዶአቸዋልና በብሉይ ኪዳን በአሥራ ሁለቱ እንደተመሰገነ በሐዲስ ኪዳን በአሥራ ሁለቱ ይመሰገናል። ድምር 24 በሃያ አራቱ ካህናተ ሰማይ በሰማይ እንደተመሰገነ በምድርም በሃያ አራቱ ይመሰገናልና። ራዕ. 11÷16 ፣19÷4

2ኛ ምሳሌ ሙሴ የላካቸው 12ቱ የከነዓን ሰላዮች

እነዚህ ሰላዮች ምድረ ከነዓንን ሰልለው ሲመጡ ስለ አገሯም ለምነት ለመረጃ የወይን ፍሬ ተሸክመው ተመልሰዋል። ይህም ምሳሌ አለው የወይን ሐረግ የወላዲተ አምላክ የወይኑ ፍሬ የክርስቶስ ወይኑን ተሸክመው ያመጡት ከፊት ያሉት የነቢያት ከኋላ ያሉት የሐዋርያት ከፊት ያለ ቢሸከም እንጂ ወደ ኋላ መመልከት እንዳይችል ነቢያትም ስለ አምላካቸው ክርስቶስ ሰው እንደሚሆን ትንቢት ተናግረው ሰው ሲሆን በዓይናቸው ሳያዩት ሞት ቀድሞአቸው ከዘመነ ሥጋዌ ሳይደርሱ አርፈዋል። ማቴ.13÷16 ከኋላ ያለ ወደፊት ማንኛውንም ነገር መመልከት እንዲችል ሐዋርያትም ፈጣሪያቸውን ሰው ሆኖ በዚህ ዓለም ሲመላለስ አይተው ከቃሉ ተምረው አምላክ ሰው ሆነ እያሉ አስተምረዋል። ጽፈውማል። ዘኁ.13÷1-33 ማቴ.13÷16 ነቢያትን በክረምት በዘር ሐዋርያትን በበጋ በመከር መስሏቸዋል። በክረምት በዘር ያለውን ሥቃይ በጋ በመከር ያለውን ሲሳይ ልብ ይሏል። ዮሐ.4÷34-39 በ12ቱ አዕናቁም ይመሰላሉ። ራዕ.21÷19-22 ትርጓሜውን ይመልከቱ በ12 ሰዓተ መዓልት ብራናተ ዓለሙ ይባላሉ። ማቴ.5÷14 ሐዋርያትም የተመረጡበት ምሠረቱ 12 ሆነው እንደሚመረጡ ትንቢት ተነግሮ ነበር። ተረ.ኤር.11÷52 ጌታችንና መድኃኒታችን ጥር 11 ማክሰኞ ተጠምቆ ወዲያውኑ ወደ ምድረ በዳ ሄደ ከዚያም 40 ቀንና 40 ሌሊት ጾሞ ዲያብሎስን ድል ነሥቶ የካቲት 20 ቅዳሜ ቀን ወደ ቤተ ራባ ተመልሶ የዓለምን ኃጢያት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር በግ ስለመሆኑ የዮሐንስን ምስክርነት አሑድ 21 ቀን ተቀበለ። ዮሐ.1÷29 የመጀመሪያዎቹንም ደቀ

መዛሙርት አስከተለ። እነርሱም ዮሐንስና እንድርያስ ነበሩ። ዮሐ.1÷35-40 በ22 ሰኞ እንድርያስ፣ ጴጥሮስን፣ ፊልጶስ፣ ናትናኤልን ወደ ኢየሱስ አመጡ ዮሐ.1÷41-52 የኢየሱስም የመጀመሪያ ደቀመዛሙርቶች እሊህ ናቸው ከተመረጡት አንዱ ዮሐንስ ስለነበረ ትክክለኛውን ጽፏል። ሌሎች ግን ሥራቸው ዓሣ ማጥመድ እንደነበረ ይገልጻል። ማቴ.4÷18 ማር.1÷16-20

የ12ቱ ሐዋርያት ታሪክ በከፊል

1ኛ ሊቀ ሐዋርያት ጴጥሮስ

ጴጥሮስ ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አንዱ በመጀመሪያ ስምዖን ተባለ ጌኋላ ግን ኢየሱስ ኬፋ ብሎ ሰየመው። በአራማይክ ኬፋ በግሪክም ጴጥሮስ ማለት ዐለት ማለት ነው በዐረብ ኢለሀየር ይባላል። ማር.3÷16 ዮሐ. 1÷43 የትውልድ ቦታው ቤተ ሰይዳ ነበር ብዙ ትምህርት አልተማረም ማር.14÷70 ዮሐ.1÷45 ከወንድሙ ከአንድርያስ ጋር አሣ እየአጠመደ በቅፍርናሆም ኖረ አንድርያስም በመጀመሪያ ከኢየሱስ ጋር አስተዋወቀው ዮሐ.1÷41-43 በኋላም ኢየሱስ ሰዎችን እንዲያጠምድ (እንዲያሳምን) ጠራው ማር.1÷16 ሉቃ.5÷1-11 ደቀመ መዝሙር ሳለ ለሐዋርያነት ተጠራ ማር.3÷13-16 ጴጥሮስ ከኢየሱስ ጋር እንደተገናኘ ኢየሱስ የኢያኢሮስን ልጅ ሲያስነሣ ማር.5÷35-43 በተራራ ክብሩን ሲገልጥ ማር.9÷2-8 በጌቴ ሴማኒ ሲጸልይ ማር.14÷32 ጴጥሮስ የተጠየቀውን ለመመለስ ፈጣን ነበር ማቴ.16÷13-19 ዮሐ.6÷66 ጠይቆም ይረዳ ነበር ማቴ.19÷28 ኢየሱስን ለመያዝ የመጡትን ሰዎች በሰይፍ ለመከላከል ሞከረ ዮሐ.18÷10 በኋላም ሦስት ጊዜ ኢየሱስን ካደ ተጸጽቶም በማልቀሱ ኢየሱስ ይቅር አለው ማር.14÷66-72 ሉቃ.5÷8 በትንሣኤ ዕለት ጴጥሮስ ወደ ጌታ መቃብር ሮጠ ዮሐ.20÷3-7 በኋላ ኢየሱስ ታየው ሉቃ.24÷34 ኢየሱስ በገሊላ ባሕር ዳር « ትወደኛለህን» እያለ ሦስት ጊዜ ጠየቀው «በጕቼን አሰማራ» ካለውም በኋላ እንዴት እንደሚሞት ነገረው ዮሐ.21÷1-23 ራሱ ጴጥሮስም ዕለተ ሞቱ እንደቀረበ አወቆ ጽፏል 2ጴጥ.1÷12-15 ከዕርገት በኋላ የክርስቶስ ተከታዮች መሪ ነበር የሐዋ.1÷15

22 በበዓለ ሃምሳ ሰበከ የሐዋ.2÷14-42 ከዮሐንስ ጋር ድውይ ፈወሰ ዮሐ.3÷1 የሐዋ.9÷32 በቃሉ ሐናንያና ሰጲራ ሞቱ የሐዋ.5÷1-11 ወደ ሰማርያ ሄዶ ሰበከ የሐዋ.8÷14-25 ራዕይ አይቶ ወደ ቆርኔሌዎስ ቤት ሄደ የሐዋ.10 በሄሮድስ ታሰረ በምእመናን ጸሎት በእግዚአብሔር መልአክ ተፈታ የሐዋ. 12÷1-17 ከሌሎች ሐዋርያት ይልቅ ልዩ ሥልጣን እንደተሰጠው ማቴ.16÷18 በአባቱ የሮቤል በእናቱ የስምዖን ነገድ ነው። በ67 ዓ.ም በቄሳር ኔሮን ቍልቍል ተሰቅሎ ሐምሌ 5 ቀን አርፏል። ጴጥሮስ ሁለት መልእክታትን ጽፎልናል 1ኛው መልእክት 5 ምዕራፍ ያለው ሲሆን በ63 ዓ.ም 2ኛው መልእክት 3 ምዕራፍ ያለው በ64 ዓ.ም የተጻፉ ናቸው።

2ኛ ዮሐንስ

ዮሐንስ ማለት እግዚአብሔር ጸጋ ነው ማለት ነው የያዕቆብ ወንድም የዘብዴዎስ ልጅ ማቴ.4÷21 ማር.16÷1 ዮሐንስና ወንድሙ ኃይለኞች ስለነበሩ ኢየሱስ ቦኣኔርጌስ ብሎ ሰየማቸው ማር.3÷17 ከጴጥሮስ ጋር የፋሲካ እራት አዘጋጀ ሉቃ.22÷8

- ጴጥሮስና ዮሐንስ በጸሎት ጊዜ በዘጠኝ ሰዓት ወደ መቅደስ ይወጡ ነበር የሐዋ.3÷1 ድውይ ሲፈውሱ የሐዋ.4÷13 ወደ ሰማርያም ወርደው እንዳስተማሩ 8÷14 ከጴጥሮስና ከያዕቆብ ጋር በቤተ ክርስቲያን ይሠራ ነበር ገላ.2÷9 እስከ ሕይወቱ መጨረሻ በፍጥሞ ደሴት ኖረ ራዕይ 1÷9 ቅዱስ ዮሐንስ ለማስተማር ጉዞ ያደረገባቸው ሃገሮች የሚከተሉት ናቸው 1. ሠማርያ 2. ፍልስጥኤም 3. ትንሿ እስያ / ቱርክ/ 4. ኤፌሶንና አወራጃዎቹን አስተምሮአል። የዮሐንስ ወንጌል 4ኛ ሲሆን በምዕራፎቹና በቁጥሮቹ ብዛት የሦስተኛነትን ደረጃ ይዞአል 21 ምዕራፎች ሲኖሩት 866 ቁጥሮችንም ይዟል። በተጨማሪም 3 መልዕክታት፣ 1ራዕይ፣ 1 ቅዳሴ በመንፈስ ቅዱስ እየተመራ ለቤተክርስቲያን አበርክቶአል ነገዱም

በአባቱ ይሁዳ በእናቱ ሌዊ ነው። ነቢይም ነው ራዕይ 1÷3 ፣22÷6-10 የቀረውን ታሪክ ጥር 4 ይመልከቱ።

3ኛ እንድርያስ

እንድርያስ ከ12ቱ ሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷2 መጥምቁ ዮሐንስ ወደ ኢየሱስ አመለከተውና ከኢየሱስ ጋር ዋለ ጴጥሮስንም ወደ ኢየሱስ አመጣው ዮሐ.1÷35-43 ብላቴናውንና ግሪኮችን ወደ ኢየሱስ አቀረበ ዮሐ.6÷8፣12÷21 ስለ ኢየሩሳሌም መፍረስ ከጠየቁት ደቀ መዛሙርት አንዱ ነበር ማር.13÷3 ከዕርገት በኋላ መንፈስ ቅዱስን ተቀበለ የሐዋ.1÷13። እንድርያስ የቍስጥንጥንያ የመጀመሪያ ሊቀ ጳጳስ ነበር በዚህ ዓለምም በቢታንያ ፣ በገላትያና በሩማንያ አስተምሯል በመጨረሻ ግሪክ ውስጥ ሲያስተምር በአካያይ አውራጃ ጳጥርሳ በተባለች ቦታ በ60 ዓ.ም ታህሣሥ 4 ቀን በሰማዕትነት አርፏል። የሀገሩም ሠዎች በጌታ አይነት መስቀል ሊሰቅሉት ሲሉ « ጌታዬ በተሰቀለበት አይነት መስቀል አትስቀሉኝ» ብሎ በእንግሊዝኛ ፊደል ኤክስን (X) የመሰለ ቅርጽ ባለው መስቀል ተሰቅሎ ሞተ። ስንክ ታኅሣሥ 4 በተጨማሪ ሐምሌ 30፣ ነሐሴ 30 ይመ. ነገዱ ከነገደ ስምዖን ነው።

4ኛ ያዕቆብ

ያዕቆብ የስሙ ትርጉም ተረከዝን ይይዛል ማለት ነው የዘብዴዎስ ልጅ የዮሐንስ ታላቅ ወንድም ማቴ.4÷21፣10÷2 ኃይለኛና ቍጡ ከመሆኑ የተነሳ ቦአኔርጌስ ተብሎ ተሰይሞአል። ማር.3÷17 ይህም ጠባዩ እሳት ከሰማይ ወርዶ ሰዎችን እንዲያጠፋቸው በጠየቀው ጊዜ ተገልጦአል። ሉቃ.9÷52-56 በሐዋርያት መካከል ከፍተኛ ማዕረግን ፈልጉ ነበር ማር.10÷35 ጌታ የኢያኢሮስን ልጅ ሴያስነሳ በተራራ ላይ ክብሩን ሲገልጥ በጌቴሴማኒም ሲጸልይ ያዕቆብ ከጴጥሮስና ከዮሐንስ ጋር አብሮ ነበር ማር.5÷35-43፣9÷2-8 በመጨረሻ ሄሮድስ በሰይፍ አስገድሎው የሐዋ.12÷2 ያዕቆብና ዮሐንስ ለሐዋርያት መጀመሪያና መጨረሻ ናቸው። ያዕቆብ የሁሉ መጀመሪያ ሰማዕት ሲሆን ዮሐንስ ደግሞ ሳይሞት ያረገ የሁሉ የመጨረሻ

ነው። ያዕቆብ ሚያዝያ 17 አርፏል። ያዕቆብ የኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ ሲሆን ነገዱም ከነገደ ሌዊ ነው።

5ኛ ፊልጶስ

ፊልጶስ ከ12ቱ ሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷3 ሀገሩ ከቤተ ሳይዳ ነበር ኢየሱስ አገኘው በኋላ ናትናኤልን ወደ ኢየሱስ አመጣው። ዮሐ.1÷42-47 የኢየሱስን ኃይል ባለማስተዋሉ በተጠየቀ ጊዜ በቂ መልስ አልሰጠም ዮሐ.6÷5 ከእንድርያስ ጋር ግሪኮችን ወደ ኢየሱስ አቀረበ። ዮሐ.12÷20-22 አብን እንዲያሳያቸው ኢየሱስን ጠየቀ ። ዮሐ.14÷8-11 በኋላ ከሌሎቹ ሐዋርያት ጋር የትንሣኤው ምሥክር ሆነ የሐዋ.1÷13፣2÷14። በመጨረሻ ጎዳር 18 በመስቀል ተሰቅሎ አርፏል። ነገዱ ከነገደ ዛብሎን ነው።

6ኛ በርተሎሜዎስ

በርተሎሜዎስ ከ12ቱ ሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷3 በርተሎሜዎስ ማለት የተሎሜዎስ ልጅ ማለት ነው። በርተሎሜዎስ ከእርገት በኋላ መንፈስ ቅዱስን ተቀበለ የሐዋ.1÷13 በገድለ ሐዋርያት እንደ ምናየው እጣ የደረሠው አልዋህ የተባለ አገር ነው። ቅዱስ ጴጥሮስ በርተሎሜዎስን ለማድረስ ወደ አልዋህ አብረው ተጓዙ ጴጥሮስ በርተሎሜዎስን ባሪያ አድርጉ በ30 አስታቲር ሸጡት ተመልሳል። በርተሎሜዎስም የወይን ጠባቂ ሆኖ ተሾመ ለ40 ቀናት ያህል ወይን እየጠበቀ እየተከለ በሥራ ተጠምዶ ኖረ አንድ ቀን ባለ ፀጋው የወይን ቦታ ሊያይ ሲመጣ አባብ ነድፎት ሞተ በርተሎሜዎስም ጸልዮ ያንን ባለፀጋ ከሞት አሥነሣው። በዚህም ተአምር የተነሳ ሕዝቡ አምነው ተጠመቁ። በመጨረሻም በንጉሥ አግሪጳ ተከሶ ተርቧል የሞት ፍርድም ተፈርዶበት መስከረም 1 ቀን በአሸዋ የተሞላ ከረጢት ውስጥ ከተውት ከነሕይወቱ በባሕር ውስጥ ወረወሩት። በዚያም አረፈ በበነጋውም ምእመናኑ ከባሕር አውጥተው ቀበሩት። ስንክ መስከረም 1 እና ጎዳር 19 ይመልከቱ ነገዱ ከነገደ ንፍታሌም ነው።

7ኛ ቶማስ

ቶማስ ከ12ቱ ሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷3 ቶማስ ሐይ ሄኖ 26÷1 በአራማይክ ዲዲሞስ በግሪክ መንታ ማለት ነው ዮሐ.20÷24 ክርስቶስን ሲከተል ተስፋ መቁረጥን የሚያስከትል ድፍረት ዮሐ.11÷8-16 አለማስተዋል ዮሐ.14÷5 ከትንሣኤ በኋላ ግን የክርስቶስን ጐን በመዳሰስ ከተረዳ በኋላ ጌታዬ አምላኬ ብሎ ወደ ሙሉ እምነት ደርሶአል:: ዮሐ.20÷26 በቤተክርስቲያን ታሪክ በፋርስና በሕንድ ወንጌልን እንዳስተማረ ይነገራል ታሪኩን ግንቦት 26 ይመልከቱ ነገዱ ከነገደ አሴር ነው::

8ኛ ማቴዎስ

ማቴዎስ ከ12ቱ ሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷3 ማቴዎስ የእልፍዮስ (ዲቁ) ልጅ ሲሆን ሌዊ ይባላል በቀራጭነት ሥራ ላይ ሳለ ኢየሱስ ጠራው ኢየሱስንም ተከትሎ በቤቱ ግብዣ አደረገለት ማቴ.9÷9 ማር.2÷1 ሉቃ.5÷27 ሐዋርያው ማቴዎስ ያስተማረበት ሀገር በፍልስጥኤም፣ በፋርስ በባቢሎን፣ በኢትዮጵያ እና በአረቢያ እንደሰበከ ይነገራል:: ማቴዎስ ከሌሎ ወንጌላዉያን ተለይቶ የሰባ ሠገልን ታሪክ ጽፏል እነዚህን በማስተማሩ ነ የተርሴስና፣ የደሰያት፣ የአረብና የሳባ ነገሥታት እጅ መንሻ ያቀርባ መዝ.71÷10 ማቴ.2÷1-12:: ተርሴስ ደስያት/ፋርስና ባቢሎን/ /አረብና ሳ የመንና ኢትዮጵያ/ ናቸው:: የማቴዎስ ወንጌል የምዕራፍ ብዛት 2 የቁጥሮቹ ደግሞ 1068 ቁጥሮችን አካቷል:: ወንጌሉ የተፃፈው ለአይሁ በመሆኑ ከ150 በላይ የብሉይ ኪዳን ጥቅሶች አቅርቧል የተጻፈበት ቋን በሦስት ዓይነት ሀሳብ ቀርቧል በእብራይስጥ፣ በአረማይክ፣ በግሪክ ነው ጥቅምት 12 ቀን አንገቱን ተሠይፎ አርፏል:: ነገዱ ከነገደ ይሳኮር ነው::

9ኛ ያዕቆብ

የእልፍዮስ ልጅ ያዕቆብ ከሐዋርያት አንዱ አንድ አንድ ጊዜ ታና ያዕቆብ ይባላል ማቴ.10÷3 ማር.15÷40 ጸሎት ወዳድ በመሆኑ ለብ ሠዓታት መቆም ስለሚያበዛ እግሩ ያብጥበት ነበር:: በዚህም የተነሳ እ አሥራ አንዱ ሐዋርያት ተዘዋውሮ ለማስተማር ባለመቻሉ የኢየሩሳ

ኤጴስ ቆጶስ በመሆን ተሾመ በ50 ዓ.ም በኢየሩሳሌም የተደረገውን ሲኖዶስ በሊቀመንበርነት የመራውም ርሱ ነው የሐዋ. 15÷13:: በኢየሩሳሌምም መንበር ለ28 ዓመታት ያህል አገልግሏል:: አይሁዶችም በትምህርቱ አምጸው ለሊቀ ካህናቱ ለሀናንያ ነግረው አሠሩት ሊቀካህናቱ አይሁድን በቤተ መቅደስ ዙሪያ ከሰበሰበ በኋላ ቅዱስ ያዕቆብን ወደ መቅደስ ጣራ አውጥቶ በዚህ ሕዝብ ፊት ክርስቶስን ክደህ አስተምር ብሎ አዘዘው ቅዱስ ያዕቆብ ጌታን በመካድ ፈንታ ስለ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ምስክርነቱን ቀጠለ በዚህ የተናደዱ የአይሁድ አለቆች ያዕቆበን ከቤተ መቅደስ ጫፍ ወረወሩት ከዚያም ከሥር የተሰበሰቡት አይሁድ በድንጋይ ሰባብረው ገደሉት ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን እንደ ጻፈው የካቲት 10 በ62 ዓ.ም ነው ነገዱ ከነገደ ጋድ ነው::

10ኛ ታዴዎስ

ታዴዎስ ከሐዋርያት አንዱ ማቴ.10÷3 በሉቃስ 6÷16 እና በሐዋ.1÷13 የያዕቆብ ልጅ ይሁዳ ተብሎ ተጠርቶአል:: ልብድዮስም ይባላል:: ሐምሌ 2 ይመ. ነገዱ ከነገደ ዮሴፍ ነው::

11ኛ ናትናኤል

ናትናኤል የእግዚአብሔር ስጦታ ማለት ነው:: አገሩ ቃና ዘገሊላ ነበር ዮሐ.21÷2 ፊልጶስ ወደ ኢየሱስ ጠራው ዮሐ.1÷44 ቀናተኛ ስምዖንም ይባላል:: ነገደ ብንያም ነው የትውልዱ ቦታ ጌታ በተወለደበት አካባቢ ነው ምክንያቱም ሔሮድስ የቤተልሔምን ሕፃናት ባሰፈጀበት ጊዜ እናቱ ከበለስ ሥር ደብቃ አትርፋዋለች ጌታም ፊልጶስ ሳይጠራህ ከበለስ ሥር ሳለህ አውቅሃለሁ ብሎታል:: ናትናኤል ያስተማረበት ሀገር ሶርያ፣ ባቢሎን፣ ግብጽ፣ እስያ አስተምሯል ብዙ ዘመኑን ያሳለፈው በዚህ በሰሜን አፍሪካ ነው በትምህርቱ አረማውያን ስለቀኑበት ሁከት አሥነሥተው የመንፈስ ኃይማኖት ተቀበሉ ይለናል ብለው ለግብጽ ንጉሥ እንድርያኖስ ከሰሱት ንጉሡም በሠራዊት አስይዞ በማስመጣት ሐምሌ 10 ቀን በሰይፍ አስገድሎታል:: ነገዱ ከነገደ ብንያም ነው::

12ኛ የይሁዳ ምትክ ማትያስ

የሐዋ. 1÷15-26 ከሰባ ሁለቱ አርድዕት አንዱ ነው። ሐዋርያው ቅ.ጴጥሮስ «ከኛ ዘንድ እስካረገበት ቀን ድረስ ጌታ ኢየሱስ ከእኛ መካከል በገባበትና በወጣበት ዘመን ሁሉ ከእኛ ጋር አብረው ከነበሩት ሰዎች ከእነዚህ አንዱ ከእኛ ጋር የትንሣኤ ምስክር ይሆን ዘንድ ይገባል አለ። የሐዋ. 1÷21-22 ማትያስ እንዲሰብክ ዕጣ የደረሠው በሳዕተ ሰብዕ የሚባሉ ወደ ሚኖሩበት አገር ነው። ማትያስን ያዙትና አይኑን አውጥተው እንደ እንስሳ ሳር ያበሉት ጀመር ማትያስ በእስር ቤት ለ40 ቀን ተቀመጠ ሳሩን ሳይበላ በያም አላለፈው። እንድርያስ ከእግዚአብሔር ተልኮ በተዘጋ በር ገባ ከእስር ቤትም ከ120 ሰዎች ጋር ማትያስን ይዞ ወጣ ተአምሩን ያዩ ሰዎችም አምነው ተጠመቁ ማትያስም ወደ ደማስቆ ገብቶ ስብከቱን ጀመረ ሰዎችም በብረት አልጋ በማስተኛት ከሥሩ ለ7 ቀን ያህል እሳት ለቀቁበት ሲመለሱ ጉዳት ሳይደርስበት በማግኘታቸው አምነው ተጠምቀዋል በመጨረሻ በሀገረ ይሁዳ ሲያስተምር ፊልሞን በተባለ ቦታ እድሜ ጠግቦ አርፏል በዓለ እረፍቱ መጋቢት 8 ቀን ይከበራል።

ሐዋርያት ከዕርገት በኋላ በአንድነት የሠሯቸው ሥራዎች

1ኛ ዮሴፍ የተባለ በርናባስን እና ማትያስን እጣ አጣጥሎ መምረጥ የሐዋ.1÷12-26

2ኛ በአይሁድና በአህዛብ መካከል በተነሣው ጭቅጭቅ ሰባቱን ዲያቆናት መርጠ መሾም ስማቸውም እስጢፋኖስ፣ ፊልጶስ፣ጵሮኮሮስ ፣ ኒቃሮን ጢሞና፣ ጰርሜና፣ ኒቆላዎስ ናቸው። የሐዋ. 6÷1-6

3ኛ የመጀመሪያውን ሲኖዶስ በ51 ዓ.ም ለሕዝብ አስተላልፈዋል ከተወሰኑትም ጥቂቶቹ

1ኛ ከጣዖትና ለጣዖት ከተሰዋ መስዋእት

2ኛ ደምን ከመብላት

3ኛ ታንቆ ከሞተ

4ኛ ከዝሙት መከልከል ናቸው። የሐዋ.15÷6-30

የሐዋርያት ሥልጣን ከመላእክት ጋር

ቅዱስ ዮሐንስ በክብር ደረጃ ከመላእክት እንደ ተስተካከለ ለማስረዳት በክብር የሠገደለት መልአክ በክብር እንዲተካከለው ሲገልጽለት መልአኩ እንዳታደርገው ተጠንቀቅ ከአንተ ጋር የኢየሱስ ክርስቶስ ምሥክር ካላቸው ከወንድሞችህ ጋር አብሬ ባሪያ ነኝ ለእግዚአብሔር ስገድ አለኝ ብሎታል ራዕይ 19÷9-10 ፣22÷8-9 «የብቃትም መመዘኛ ጣሪያው መልአክ በክብር እኔና አንተ አንድ ነን ከእንግዲህ ወዲህ ሰፈጣሪ ስገድ እስኪል ድረስ ሆኖ መገኘት ነው። ፈጣሪያቸው ክርስቶስ ለወዳጆቹ ለሐዋርያት የሠጣቸውን የሥልጣን ደረጃ የሚያስተባብር መሆኑን የሚያመለክተውን እንመልከት

1ኛ ቅዱስ ሚካኤል በአጋንንት ላይ ሥልጣን እንዳለው ራዕ. 12÷7-10 ሐዋርያትም በአጋንንት ላይ ሥልጣን እንዳላቸው ማቴ.10÷1-3

2ኛ ቅዱስ ሚካኤል ሠይጣንን እንዳዋረደው ራዕ.12÷7-10 ዳን.10÷10-22 ይሁ.8÷10 ቅዱስ ጳውሎስም አዋርዶታል የሐዋ.16÷16 -19

3ኛ መላእክት ያዘዙትን የማይቀበላቸውን ሁሉ እንደቀጡ ሉቃ.1÷19-22 ሐዋርያትም ያልተቀበላቸውን ለመቅጣት ሙሉ ስልጣን እንዳላቸው የሐዋ.13÷10-12

4ኛ መላእክት እንደቀሰፉ ማቴ.18÷10 የሐዋ. 12÷22-24 ሐዋርያትም ይቀሰፋሉ የሐዋ.5÷1-11

5ኛ የእግዚአብሔር ስም በመላእክት ነው። ዘፀ.23÷20 ስሙም በሐዋርያት ላይ ነው የሐዋ.9÷15 ሐዋርያት የመፍታትና የማሠር የማጽደቅና የመኰነን በማናቸውም ሰባዊ ፍጡር ላይ የመፍረድ ሙሉ ሥልጣን ከፈጣሪያቸው ተሠጥቷቸዋል ማቴ.16÷19-20፣18÷18 ፣19:28

ምዕራፍ 32

የሰብዓ ሁለቱ አርድኢት ታሪክ

ጌታ ሌሎቹን ሰብዓ ሾመ ሁለት ሁለትም አድርጐ ላካቸው ሉቃ. 10÷1-16 ሰብዓውም ተመልሰው ጌታ ሆይ አጋንንትስ እንኳ በስምህ ተገዝተውልናል አሉት ርሱም አጋንንት ስለተገዙላችሁ ደስ አይበላችሁ ስማችሁ ግን በሰማይ ስለተጻፈ ደስ ይበላችሁ ብሎ የሚመጣውን ተስፋ አብስሮአቸዋል። ሉቃ. 10÷17-20 በገድለ ሐዋርያት 72 ተብለው ሲቆጠሩ በወንጌሉ 70 ተብለዋል ልማደ መጽሐፍ ነው። የተረፈውን ትቶ ሲቆጥር እግዚአብሔር ለአብርሐም ዘርህን ባሪያዎች አድርገው ለአራት መቶ አመት ያሰጨንቋአቸዋል ብሎታል ዘፍ.15÷14 የጐደለውን ሞልቶ ሲቆጥርም ለሙሴ እንደነገረው የእስራኤልን ልጆች በግብጽ ምድር የተቀመጡበት ዘመን 430 ዓመት ነው። ዘጸ.12÷40 እንዲሁም ሰሎሞን እንደሰው ሁሉ ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን የተፀነሰ ሲሆን የጐደለውን ሞልቶ በመቍጠር አስር ወር ተፀነስኩ ይላል ጥበ.7÷2 ምሳሌዎቻቸውም ሙሴ የመረጣቸው ሰባ ሊቃናት ናቸው ዘጎ.11÷16 ኤልዳድ ሞዳድ ዘጎ11÷26 ሰባውና እነዚያ ከሕዝባው የቀሩ በሠፈር የነበሩ ሁለቱ ነቢያት የአንድ ቀን ነቢያት መሆናቸውን ታሪካቸው ይናገራል። ትንቢታቸውም ምግብን በተመለከተ ጊዜያዊ የአንድ ቀን ነው እንደ ዛሬ ተናግረው በማግስቱ ተፈጽሟል እንዲሁም በሌላ ሰባ ቍጥር ምሳሌ ወደ ግብጽ የወረዱ ሰባ ሰዎች ዘፍ. 46÷27 የሰው ዕድሜ ሰባ መዝ.89÷10 ይቅርታ የሚደረግባቸው ጊዜያት ሰባት ጊዜ ሰባ ማቴ.18÷22። ስለዚህ ሰባሁለት ቋንቋ ተገለጠላቸው።

የሰብዓ ሁለቱ አርድኢት ሥም

1ኛ ማርቆስ ሊቀ አርድኢት መጀመሪያ ስሙ ዮሐንስ ነበር የሐዋ. 12÷12 ሚያዝያ 30 ይመልከቱ።

2ኛ ሉቃስ፡- ሉቃስ በመጽሐፍ ቅዱስ ስሙ ተጠቅሶ የሚታየው በቍላ. 4÷14 ፊልሞ. 24 2ኛ ጢሞ.4÷11 ላይ ብቻ ነው በነዚህ ጥቅሶች ላይ ሉቃስ ባለመድኃኒት የጳውሎስም ታማኝ አረዳት እንደነበር እንመለከታለን

የሐዋ.28÷30-31 ጳውሎስ ታስሮ ሳለ ያንጊዜ የሐዋርያት ሥራን ወንጌልን ጽፏል። የተጻፈለትም ለቴዎፍሎስ ነው ሉቃ.1÷1 የሐዋ.1÷1 ወንጌሉ የተጻፈው በ60 ዓ.ም ነው። ምዕራፉ 24 ቍጥሩም 1149 ነው። ወንጌሉን ከጽንሰት እስከ ዕርገት የሐዋርያትን ከዕርገት ጀምሮ እስከ ዘመነ ሐዋርያት ያለውን ጽፎአል ጥቅምት 22 ቀን በሰይፍ ተሰይፎ አርፎአል።

3ኛ. እስጢፋኖስ የሐዋ. 6 እና 7 ፤22÷20 ጥቅምት 17 ይመልከቱ።

4ኛ ጳውሎስ በዕብራይስጥ ስሙ ሳኦል በሮማዊው ስሙ ጳውሎስ የሐዋ. 13÷9 በጠርሴስ ተወለደ የሐዋ. 21÷39 ድንኳን መስፋትን ተማረ የሐዋ. 18÷3 ሕግንም ከገማልያል ተማረ የሐዋ. 22÷3፤26÷4-5 እስጢፋኖስ ሲሞት የሐዋ.7÷59-60 ፤8÷1-3፤9÷1-8 በኋላ አምኖ በሐናንያ ተጠመቀ የሐዋ. 9÷10-17፤22÷12-16 ዘጠኙን መልእክት ወደ ሐገር አምስቱን ወደ ሰው አሥራ አራት መልእክት ጽፎ በ67 ዓ.ም ሐምሌ 5 በኔሮን አንገቱን ተሠይፎ አርፏል።

5ኛ ጢሞቴዎስ የሐዋ. 16÷1 2ጢሞ.1÷5፤3÷14 ስንክ ጥር 23 ይመ.

6ኛ ሲሳስ የሐዋ.15÷22፤15÷40 ስንክ ጥቅምት 15 ይመ.

7ኛ በርናባስ የሐዋ.4÷36፤4÷26 ስንክ ታኅሣሥ 21 ይመ.

8ኛ ቲቶ የሐዋ.15÷1 2ቆሮ.7÷5 ቲቶ.1÷5

9ኛ ፊልሞና ፊል.2÷ቈላ.4÷8 ስንክ ሀዳር 27

10ኛ ቀሌምንጦስ ፊልጵ.4÷3 ስንክ ኅዳር 29

11ኛ አልዓዛር ኢየሱስ ከሙታን ያስነሣው የማርያምና የማርታ ወንድም ዮሐ.11÷1-49፤12÷1-19 መጋቢት 17 አርፎ መጋቢት 20 ክርስቶስ ከአሥነሣው በኋላ በኤጲስ ቆጶስነት 40 ዘመን ኑሮ ግንቦት 27 ቀን አርፏል።

12ኛ ስምዖን ዘለምጽ በቢታንያ ይኖር የነበር በቤቱም ማርያም ክርስቶስን ሽቱ የቀባችበት ማቴ.26÷6 ዮሐ.12÷3 ሉቃ.7÷49

13ኛ ዘኬምስ ሉቃ. 19÷1-10

14ኛ ቆርኔሌዎስ የሐዋ. 10÷3 -35 ስንክ ኅዳር 23

15ኛ አጋቦስ የሐዋ.11÷28 ስንክ የካ.4

16ኛ ጢባርዮስ (ጤርጥዮስ) ሮሜ.6÷22 ስንክ. መስ.21

17ኛ አግናጤዎስ ጌታችን ደቀ መዛሙርቱ በመንግሥተ ሰማያት ከሁሉ ማን ይበልጣል ብለው በጠየቁት ጊዜ እንደዚህ ሕጻን ካልሆናችሁ መንግሥተ ሰማያት አትገቡም ብሎ በፊታቸው ያቆመው ሕፃን አግናጤዎስ ነበር ማቴ.18÷1-7 ስንክ ታኅ.24

18ኛ አብሮኮሮስ ስንክ ጥር 20

19ኛ ማልኮስ ዮሐ.18÷10

20ኛ አንሲፎሮስ ስንክ መጋ.25

21ኛ ኤርስጦስ ሮሜ 16÷23

22ኛ ጋይዮስ ሮሜ.16 ÷23

23ኛ ኢያሶን ሮሜ.16፡1 ስንክ ግን.3

24ኛ ድዮናስዮስ የሐዋ.17፡34

25ኛ አናሲሞስ ቈላ.4÷8 ፊልሞ.1÷1 ስንክ የካቲት 21

26ኛ ፊልጶስ የሐዋ. 6÷5፤8÷26፤21÷8 ስንክ ጥቅ.14

27ኛ ጢሞና የሐዋ. 6÷5 ስንክ ጥቅ.26

28ኛ ጳርሚና የሐዋ.6÷5

29ኛ ኒቆላዎስ የሐዋ 6÷5

30ኛ ዮሴፍ ማቴ.27÷57 ሉቃ.23÷50

31ኛ ኒቆዲሞስ ዮሐ.3፡1፤7፡45-52፤19÷39 ስንክ ነሐሴ 1 ይመልከቱ

32ኛ ያዕቆብ ማቴ.13÷55 1ቆሮ.15÷7 ስንክ ሐም.18

33ኛ ይሁዳ ይሁ.1፡1 ማቴ.13፡15 ስንክ ሰኔ 25

34ኛ ስልዋኖስ 2 ቆሮ.1፡19፤ 1ጴጥ.5÷12

35ኛ አፍሮዲጡ ፊልጵ 2፡25፤4÷18

36ኛ ገማልያል የሐዋ.5፡34፤22÷3

37ኛ እንድራኒቆስ ስንክ ግን.22 ቅዳ. ጉር.

38ኛ ሐናንያ የሐዋ.9÷10-19 ስንክ ሰኔ 27 ጥቅ.4

39ኛ ጵርስቅላ

40ኛ አቂላ የሐዋ.18÷2፤ ሮሜ.16÷3 1ቆሮ.16÷19

41ኛ ቴዎፍሎስ ሉቃ.1÷1 የሐዋ.1÷1

42ኛ ዩልያን ሮሜ .16÷7

43ኛ ጳልያጦስ » 16÷9

44ኛ ኤርባኖን » 16÷9

45ኛ ስንጣክን » 16÷10

46ኛ ኤጤሌን » 16÷10

47ኛ ሄሮድዮና » 16÷11

48ኛ ጢሮፊሞስ » 16÷12

49ኛ እስክረጦስ »

50ኛ ሉቅዮስ »

51ኛ ሱሲ ጴጥሮስ » 16÷21

52ኛ ጵሮኮሮስ የሐዋ. 6÷5

53ኛ ኒቃሮናን » 6÷5

54ኛ አርስጥሮኮስ ፊልሞ 1÷24፤4÷1

55ኛ ኤጳፍራ » 1÷24 ቈላ.4÷12

56ኛ አስተራትዮስ

57ኛ ኢዮስጦስ ቈላ. 4÷11

58ኛ ኢኪላስ –

59ኛ ቀለዮጳ ዮሐ. 19÷25

60ኛ ቲቂቆስ 2ጢሞ 4÷12

61ኛ ፕሮፊሞስ » 4÷20

62ኛ ኤሌመን ሮሜ .16÷10

63ኛ ክርስቶፎሮስ

64ኛ አርንያኖስ

65ኛ ዩልያል ሮሜ.16÷15

66ኛ አርክቦንዮስ

67ኛ ኬፋ

68ኛ አድማጥስ

69ኛ ሮፎስ

70ኛ አለእስክንድሮስ

71ኛ መርአንዮስ

72ኛ ኤጴንጤስ

አንድ አንድ የስም መለዋወጥ ቢኖር አንድ ሲሞት አንዱ ይተካ ስለነበር በሣጥናኤል አዳም በይሁዳ ማትያስ እንደተተኩ ማለት ነው። መጽ ግንዘት ገጽ.12 ይመልከቱ።

ምእራፍ 33

36ቱ ቅዱሳት አንስት

ብዙዎች ሴቶች በገንዘባቸው እግዚአብሔርን ያገለግሉ ነበር ሉቃ.8÷3 ኢየሱስ ሴቶችን በቃልና በድርጊት ይረዳ ነበር ማቴ.5÷27፣9÷18 ሉቃ.10÷38-42 የቅዱሳት አንስትን ስም ከመጻፋችን በፊት ከሴቶች ተለይተሽ አንቺ የተባረክሽ ነሽ የተባለችውን ድንግል ማርያምን እንመለከታለን።

የእመቤታችን ከልደቷ እስከ እረፍቷ

1ኛ እመቤታችን ነሐሴ 7 ቀን 5 ሺህ 484 ዓ.ዓ በዘመነ ዮሐንስ ረቡ ዕለት ተፀነሰች

2ኛ ግንቦት 1 በ5ሺህ 485 ዓ.ዓ በዘመነ ማቴዎስ ቅዳሜ ቀን ተወለደች

3ኛ በተወለደች በ2 ዓመት ከ7 ወር ከ9 ቀን ታኅሣሥ 3 በ5ሺህ 488 ዓ.ዓ ማክሠኞ ቀን በዘመነ ዮሐንስ ወደ ቤተመቅደስ ገባች

4ኛ በተወለደች በ14 ዓመቷ 11 ወር ከ5 ቀን መጋቢት 29 በ5ሺህ 5መቶ ዓ.ዓ በዘመነ ዮሐንስ እሁድ ዕለት ጌታን ፀነሰች

5ኛ እመቤታችን በተወለደች በ15 ዓመቷ 8 ወር ከ4 ቀን ታኅሣሥ 29 በ5 ሺህ 501 ዓ.ዓ በዘመነ ማቴዎስ ማክሰኞ ቀን ጌታን ወለደች

6ኛ እመቤታችን በተወለደች በ63 ዓመቷ ከ8 ወር ከ26 ቀን ጥር 21 በ5549 ዓ.ዓ ወይም 49 ዓ.ም እሁድ ዕለት ዐረፈች።

ወደ ኋላ ተመልሰን ክርስቶስ እርገት በኋላ ያለውን ታሪክ ስንመለከት እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የሐዋርያት ፣ የአርድኢት የአንስት መሪና አስተዳዳሪ እንደነበረች መጽሐፍ ያስረዳናል የሐዋ. 1÷13-15 የአስራ ሁለቱን ሐዋርያት ስም ከዘረዘረ በኋላ ከሴቶችና ከኢየሱስ እናት ከማርያም ከወንድሞቹም ጋር በአንድ ልብ ሆነው ለጸሎት ይተጉ ነበር ይላል። ሴቶች ያለው 36ቱ ቅዱሳት ሲሆኑ ወንድሞች ያለውም ሰብዓ ሁለቱ አርድኢትን ነው። ለነዚህም ለመቶ ሃያ ቤተሰብ ጸሎታቸውን የምታሣርገው ርሷ ነበረች ስለዚህም ርሷ ባለችበት በሃምሳኛው ቀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብለዋል።

1ኛ ሰሎሜ፡-

ታሪክ፡ ማጣት ለተባለው ሰው ሦስት ሴቶች ልጆች ነበሩት አንደኛይቱ ማርያም ትባላለች ይህችውም ሰሎሜን የወለደችው ነች ሁለተኛይቱ ሶፍያ ትባላለች። ይህችውም ኤልሳቤጥን የወለደችው ናት ሦስተኛይቱም ሐና ትባላለች ይህችውም ድንግል ማርያምን የወለደችው ናት። ሰሎሜ በቤተልሔም ጌታችን ሲወለድ አዋላጅ የነበረችውና እንዲሁም በ3ዓመት ከመንፈቅ የስደት ጉዞ ጌታን በማዘል ድንግል ማርያምን የረዳቻት ናት ይህችውም እስከ ሕይወቷ ፍፃሜ ሐዋርያትን አገልግላለች ትንሣኤንም ከሴቶች ጋር አይታ ሰብካለች። በ50 ቀን መንፈስ ቅዱስን ተቀብላ ጲያቆናዊት ሆና ተሾማለች ዕረፍቷም ግንቦት 25 ቀን ሥንክሣር ይመልከቱ።

2ኛ ኤልሳቤጥ -

ሉቃ.1÷5-25 ኤልሳቤጥ የካህኑ የዘካርያስ ሚስት ካረጀች በኋላ መጥምቁ ዮሐንስን የወለደች ርሷም የቅድስት ድንግል ማርያም ዘመድ ነበረች ጸንሳ ለች ማርያም በጐበኘቻት ጊዜ በመንፈስ ቅዱስ ተሞልታ አስደናቂ ቃል ተናገረች ሉቃ.1÷39-46 ኤልሳቤጥም ከአሮን ወገን ነበች ከአሮን ሚስት ኤልሳቤጥ ጋርም ትመሰላለች ዘፀ.6÷23 ሉቃ.1÷5 የአሮን ሚስት ኤልሳቤጥ ለች አሪት ተሰርታለች የዘካርያስ ሚስት ኤልሳቤጥ ሣለች ወንጌል ሠራች በኤልሳቤጥ የተሠራች ሕግ በኤልሳቤጥ አለፈች ካህኑ ዘካርያስን

በካህኑ አሮን ያነፃፅሩ:- ሁለተኛም ከአረጀች በኋላ ልጅ መውለዷ ከሣሌ ትመሠላለች ዘፍ.21÷1-9፤ ሉቃ.1÷57-64 ዮሐንስን ከይስሐቅ ዘፍ.22÷7 ዮሐ.1÷29 ዘካርያስን ከያዕቆብ ያዕቆብ ልጆቹን ሠብስቦ ትንቢት እንደተናገረ ዘፍ.49÷1-28 ዘካርያስም በልጁ ላይ ትንቢት ተናግሯል ሉቃ.1÷76 የኤልሳቤጥ አረፍት የካቲት 16 ስንክ ይመ. ::

3ኛ ማርታ

የአላዛር እህት ቢታንያ በተባለው መንደር የምትኖር በብዙ ሥራ ስለባከነች ኢየሱስ መከራት ሉቃ.10÷38-41 ስለትንሣኤ ሙታን ያላትን እምነት ገለጠች ዮሐ.11÷20-27 ዕረፍቷ ጥር 18 ቀን ነው::

4ኛ ማርያም እንተ እፍረት

ዕረፍቷ የካቲት 6 ጌታችንን ሽቱ የቀባችበት መጋቢት 21 ቀን ነው::

5ኛ ማርያም መግደላዊት

ዕረፍቷ ነሐሴ 6 ቀን ነው::

6ኛ ማርያም የታናሹ ያዕቆብና የዮሳ እናት

ዕረፍቷ በጥር 18 ቀን ነው::

7ኛ ማርያም የማርቆስ እናት

እረፍቷ በጥር 30 ቀን ነው::

8ኛ ማርያም የቀለዮጳ ሚስት

እነዚህን አምስቱን ሰኔ 21 ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ ከሚለው ይመ.

9ኛ ሐና ነቢይት የ84 ዓመት ባልቴት ርስዋም እንደ ስምዖን በብሉይ ኪዳን ስለተረዳች መሲሕን ትጠብቅ ነበር:: ከዚህም የተነሣ ኢየሱስ ሕፃን ሆኖ ወደ ቤተ መቅደስ በገባ ጊዜ አወቀችው ለሌሎችም መሰከረች ሉቃ.2÷36-38 ዕረፍቷ የካቲት 8 ቀን ነው::

10ኛ ዮሐና የኩዛ ሚስት ሉቃ.8÷2

11ኛ ሶስና ሉቃስ 8÷2

12ኛ ልድያ በመጀመሪያ ያመነች ሴት ነበረች የሐዋ.16÷13-15

13ኛ ፌቬን ሮሜ 16÷1

14ኛ ጣቢታ፣ የሐዋ.9÷36-40

15ኛ ማርያ ፣ ሮሜ 16÷6

16ኛ ጠርሲዳ፣ ሮሜ 16÷12

17ኛ ሮዴ፣ የሐዋ.12÷13

18ኛ ብርፍሲንያ (ሳምራዊት) ዮሐ.4÷7-43 የአባቷ ስም ሰላፍ የእናቷ ስም ሞሕያ የባሎቿ ስም 1. ሰንቴ 2. ዮካን 3.ሌዊ 4. ሄሉት 5.ራፍስያ በግእዝ በተጻፈው ተአምረ ኢየሱስ ገጽ 67 ይመ.

19ኛ የይዋኤል ልጅ መበለቲቱ ሰሚም በርሰዓ ይባላል የተነሣውም ዮናስ ይባላል ተአምረ ኢየሱስ ገጽ 150 ሉቃ.7÷11-17

20ኛ ከነናዊት ሴት ማቴ.15÷21-28

21ኛ ሰፍያ ዕረፍቷ ነሐ.3 ስንክ ይመ.

22ኛ ጴስ

23ኛ አሳጴስ

24ኛ አጋጴስ ዕረፍታቸው ጥር 30 ወይም ነሐሴ 1 ቀን ስንክ ይመ.

25ኛ ዮስቴና ስንክ መስ.21 ይመ.

26ኛ ዕንባ መሪና ነሐ. 15 ስንክ ይመ.

27ኛ አርሴማ መስ.29 ዕረፍቷ ታኅ.6 ፍልሰተ አጽሟ ስንክ ይመ.

28ኛ አርኒ

29ኛ ኢየሱጣ ነሐሴ.6 ቀን

30ኛ አሴኒ ጥር 29 ቀን

31ኛ ኢዮጰራቅስያ መጋ 26 ቀን

32ኛ ታአድራ ጥር 4 ቀን

33ኛ ቴክላ ስንክ ሐም.25 ቀን ይመ.

34ኛ ኢላርያ ጥር 21 ስንክ ይመ.

35ኛ ማርያም ግብፃዊት ሚያ.6 ስንክ ይመ.

36ኛ አትናስያ ነሐ. 2 ስንክ ይመ.

የጌታችን 120 ቤተሰቦች የተባሉ እኚህ ናቸው

የሐዋ. 1÷15 መጽ ግንዘት ገጽ 122

ምሳሌአቸውም ንግሥት ሳባ ለሰሎምን የሠጠችው 120 መክሊት ሲሆን ክርስቶስ የሰሎሞን ይህ ዓለም የሰባ መቶ ሃያ ቤተሰብ 120 መክሊት ንግሥት ሳባ ለሰሎሞን እንደሰጠች ክርስቶስ ከዚህ ዓለም መርጧቸዋልና 1 ነገ.10÷10 ዮሐ.15÷19

ለመዋዕለ ስብከቱ ይከተሉ የነበሩ 120 ቤተሰቦቹ

ሁላቸውም እንደ ነብዩ ቃል መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው ለማስተማር በቅተዋል:: ኢዩ.2÷28 የሐዋ.2÷16

- ቅዱሳት አንዕስት በመዋዕለ ስብከቱ ሉቃ.8÷2 –
- እንዲሁም መስቀሉን ተሸክሞ ሲጓዝ ሉቃስ 23÷27
- በስቅለተ ክርስቶስ የተገኙ ሴቶች ማቴ.27÷55 ማር.15÷40-41 ዮሐ.19÷25
- በትንሣኤ ወደ መቃብር የሄዱ ሴቶች ማቴ.28÷1-10 ማር.16÷1 ሉቃስ.24÷1 ዮሐ. 20÷1
- በዘመነ ሐዋርያት ሴቶች ለብዙ ሥራ ታዛዥ እንደሆኑ 1ጴጥ.3÷1-6 ቆላ.3÷18 1ቆሮ.11÷9 1ጢሞ.2÷11-15 ኤፌ.5÷22 1ጢሞ.5÷1-2
- በሙሴ ሕግ የሴት መብት የተጠበቀ ነው ዘዳ.15÷12-23፤7÷17-24፤1÷5-17)
- ሴቶች ልጆቻቸውንም ያስተምሩ ነበር 2ጢሞ.1÷5

ምእራፍ 34

ታኅሣሥ 9 ቀን ተሣቱ (9) ቅዱሳን ወደ ኢትዮጵያ የገቡበት

፱ቱ ቅዱሳን በ480 ዓ.ም ተሰደው ወደ ኢትዮጵያ መጡ በኢትዮጵያ ነግሦ የነበረው ንጉሥ አልዓሜዳ ነው:: የስደታቸው ምክንያት በጉባዔ ኬልቄዶን የተከሰተውን አዲስ ትምህርት

በመቃወማቸውና በቢዛንታይንም ነገሥታት ሥቃይ ስለጸናባቸው ነው:: ቢዛንታይን የአንድ መንደር ስም ነው:: ወደ ኢትዮጵያ ሲገቡ ንጉሡ አቀባበል በማድረግ በአክሱም ቤተ ቀጢን በሚባል የእንግዶች መቀበያና ትምህርት ቤት አርፈዋል:: ብዙም የኢትዮጵያን ባሕል ተምረዋል:: በኢትዮጵያ ውስጥም 5ነገሮችን አስፋፍተዋል:-

1. ቤተክርስቲያንን አቋቁመዋል
2. መጻሕፍትን ተርጉመዋል
3. ወንጌልን አስፋፍተዋል
4. ገዳማትን ተክለዋል
5. ሥርዓተ ምንኩስናን ሰርተዋል::

ዘጠኙ ቅዱሳን የመጡበት የተቀመጡበት ቦታ የስማቸው ትርጉምና የበዓላቸው ቀን

1. አባ <u>አረጋዊ</u> ትውልዳቸው ሮም ሲሆን አባታቸው ይስሐቅ እናታቸው አድና ትባላለች 3 ስምም አላቸው በወላጆቻቸው ገብረ አምላክ አባ ዘሚካኤል የምንኩስና በመባል ይጠራሉ:: ከመንፈሳዊ ሥራቸው የተነሣ 8ቱ ጓደኞቻቸው አረጋዊ ብለው ሰይመዋቸዋል:: የተቀመጡበት ቦታ ደብረ ዳሞ ይባላል:: የበዓላቸው ቀን ጥቅምት 14 ቀን ነው::
2. አባ <u>ጳንጠሌምን</u> አስተዳደጋቸው እንደ ነቢዩ ሳሙኤል በቤተ መቅደስ ነበር የመጡበት አገር ሮም ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ አክሱም ሰሜን ምስራቅ መካነ ጸማእት ነው:: የስማቸው ትርጉም ልብስ ማለት ሲሆን የበዓላቸው ቀን ጥቅምት 6 ነው::
3. አቡነ <u>ይመዐታ</u> ብዙ የቆዩት በትግራይ ውስጥ ገርአልታ በሚባለው ልዩ ስሙ ጉሕ ተብሎ በሚጠራው ነው:: ይምዐታ ከአክሱም ተነሥተው ቅዳሴ ማርያምን እያዜሙ አብ ጉሕ ወልድ ጉሕ ወመንፈስ ቅዱስ ጉሕ ብለው ሲጨርሱ የጉሕ መንደር ደረሱ በዚህ የተነሳ ይኩን ስምኪ መካነ ጉሕ ብለው ሰየሚት የመጡት ቆስያ

ከሚባል ቦታ ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ ገርአልታ ይባላል። የስማቸው ትርጉም ማታ የመጣ ማለት ነው። በዓላቸው ጥቅምት 28 ቀን ነዉ።

4. አባ ገሪማ የቀድሞ ስማቸው ይስሐቅ ሲባል ኢትዮጵያ ከመጡ በኋላ ይህንን ስም አግኝተዋል እግዚአብሔር በእሳቸው አማካኝነት ልዩ ልዩ ተዓምራት ስለገለፀ ይህ ስም ተሰጥቶአቸዋል። የስማቸው ትርጉም አስደናቂ የሚያስገርም ማለት ሲሆን የመጡበት ከሮም ነው። የተቀመጡበት ቦታ መደራ አደዋ ሰሜን ምስራቅ ነው። የበዓላቸው ቀን ሰኔ 17 ነው ስንክ.ይመ.
5. አባ ጽሕማ ከዘጠኙ ቅዱሳን ሽማግሌ ስለነበሩ ጸሎትና ቡራኬ የሚሰጡ አባት ነበሩ የመጡት ከአንጾኪያ ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ ጸደያ ይባላል። የስማቸው ትርጉም ጢማም ማለት ነው። አረፍታቸው ጥር 16 ቀን ነው።
6. አባ አፍፃ የመጡበት የትውልድ አገራቸው እስያ ሲሆን አባታቸው አቡድራስ እናታቸው አቅሌስያ ይባላሉ። በ15 ዓመታቸው ዲቁና ተቀብለዋል። የስማቸው ትርጉም አፈ ንጉሥ ማለት ነው። የተቀመጡበት ቦታ የሀ ይባላል። የበዓላቸው ቀን ግን.29 ነው።
7. አባ ሊቃኖስ የመጡት ከቁስጥንጥንያ ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ ደብረ ቆናጽል ይባላል። ከአክሱም በስተ ሰሜን የሚገኝ ኮረብታ ቦታ ላይ ነው። የስማቸው ትርጉም ሊቅ ማለት ሲሆን በዓላቸው ጎዳር 28 ቀን ነው።
8. አባ አሌፍ የስማቸው ትርጉም በእብራይስጥ1ኛ / መጀመሪያ/ የተገኘ ማለት ነው መጀመሪያ ወደ ኢትዮጵያ ከገቡት ቅዱሳን የመጀመሪያ ናቸው ይባላል የመጡት ከቂሣርያ ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ ደብረ ሃሌ ሉያ አህሳዕ ለአክሱም ሰሜን ምሥራቅ ነው በዓላቸው መጋቢት 11 ቀን ነው።
9. አባ ጉባ የመጡበት አገር ኬልቂዶን ሲሆን የተቀመጡበት ቦታ ከአደዋ ከተማ ወጣ ብሎ ወደ አባ ገሪማ ገዳም በሚወስደው መንገድ

ላይ ነው። የስማቸው ትርጉም ተራራ ትልቅ ግርማው የሚያስፈራ ማለት ሲሆን በዓላቸው ግንቦት 29 ቀን ይከበራል።

የአበው ቅዱሳን ረድኤትና በረከት በሁላችን ላይ ይደር አሜን።

ምዕራፍ 35

የዘጠኙ ነገደ መላእክት ስም ዝርዝር

መልአክ፡ መላእክት የቃሉ ትርጉም መልእክተኛ ማለት ነው። የተፈጥሮ ሁኔታቸው መላእክት በፍጥረታቸው ረቂቃን መናፍስት ናቸው። ሥጋና አጥንት የላቸውም አያገቡም አይጋቡም። /ሉቃ.24÷39 ማቴ.22÷30 / ብዛታቸው የማይቆጠር ዕውቀታቸው ከፍ ያለ ኃይላቸውም ትልቅ ነው። /ራዕ.5÷11 ማቴ.24÷36 መዝ.102÷20/ የእግዚአብሔር ልጆች መናፍስት ቅዱሳን ጠባቂዎች ተብለው ይጠራሉ። / ኢዮ.1÷6 ዕብ.1÷6-14 ዘካ.1÷11 ዳን.4÷13/

1. ቅዱስ ሚካኤል / ዳን.10÷13-ፍ.ም 12÷1 ራዕ.12÷7 ይሁ.9 ሄኖ.10÷5፣ 5፣12 20÷1-3 ተረፈ ኤር. 11÷38/
2. ቅዱስ ገብርኤል /ዳን.8÷16 ፣9÷21 ሉቃ.1÷19 ሄኖ.6÷10 /
3. ቅዱስ ሩፋኤል / ሄኖ.10÷6 ፣6÷2፣27 ጦቢ.8÷2 ፣12÷15/
4. ቅዱስ ኡራኤል /ዕዝ.ሱቱ.2÷1-3 ፣ሄኖ.6÷2፣26÷34
5. ቅዱስ ፋኑኤል /ሄኖ.10÷8፣15
6. ቅዱስ ሠረቃኤል / ሱርያል/ ሄኖ.6÷6/
7. ቅዱስ አፍኒን ጸሎተ ንግሥ ሄኖ 20÷38
8. ቅዱስ ራጉኤል /ሄኖ.6÷4/
9. ቅዱስ ሳቍኤል ጸሎተ ነግሥ /ስንክ.ሐም.30/

ዳቸውም

ሱራፌል /ኢሳ.6÷2 /

ኪሩቤል /ራዕ.4÷6-11/

መናብርት /ዙፋኖች/ የሚባሉ /ዳን.7÷10/

4. ሥልጣናት (ኃይላት) የሚባሉ / ሮሜ.8÷38-39/
5. አጋዕዝት (ጌቶች) የሚባሉ /ቈላ.1÷15/
6. መኳንንት የሚባሉ
7. ቀደምት »
8. ሊቃናት »
9. መላእክት » ሰባቱ ሊቃነ መላእክት አገልግሎታቸውና ዋና ሥራቸው እግዚአብሔርን ማመስገን ነው:: /ኢሳ.6÷2-4 ራዕ.4÷8፣5÷12/ ሰው በኃጢአት ስለወደቀ ምእመናንን ያገለግላሉ:: / ዕብ.1÷14 / ንስሐ በሚገቡ ሰዎች ደስ ይላቸዋል:: /ሉቃ.15÷10/ እግዚአብሔርን የሚፈሩትን ይጠብቃሉ:: /መዝ.33÷7፣90÷11/

የመላእክት አገልግሎት

እነሆ መላእክት ያገለግሉት ነበር:: /ማቴ.4÷11/ ይኸውም እንደኛ ትምህርት ነው:: ዲያብሎስን ድል ብትነሱ መንፈላዊም ሥራ ብትፈጽሙ መላእክት ይገለጹላቸኋል ሲል ነው:: አገልግሎታቸውም ውኃን በመቅዳት እንጨትን በመስበር ሳይሆን ከእግዚአብሔር ወደ ሰው ረድኤት በረከትን / ዮሐ.1÷52 የሐዋ.10÷3 / ከሰው ወደ እግዚአብሔር ጸሎትና መሥዋዕትን /ዘካ.1÷11-16 ራዕ.8÷3/ በማቅረብ ነው:: አገልግሎታቸውም በ5 ወገን ይጠቃለላል::

1. ለጽንሰቱ ክብር መልእኩ እንደወረደ /ሉቃ.1÷26-39 ማቴ.1÷20/
2. ለልደቱ ክብር » » /ሉቃ.2÷10-15 ዘፍ.28÷12/
3. ለትንሣኤው » » /ማቴ.28÷2 ማር.16÷5 ሉቃ.24÷4 ዮሐ.20÷12/
4. ለዕርገቱ ክብር /የሐዋ.1÷10/
5. ለዳግም ምጽአቱ ትንቢት ተናግረዋል:: /የሐዋ.1÷10/ አብረው እንደሚመጡ /ማቴ.16÷27፣24÷31፣25÷31 1ተሰ.4÷14 ይሁ.14/

ነገዳቸውም በ3 ይከፈላል::

1. 7ቱ ነገደ መላእክት /ራዕ.15÷8 ጦቢ.12÷15/
2. 12ቱ ነገደ መላእክት /ራእ.21÷12/

3. 99ኙ ነገደ መላእክት /ማቴ.18÷10-12 «ሀዲጎ ተስአ ወተሰአተ ነገደ » እንዳለ ቅዱስ ያሬድ መላእክት የስማቸው ትርጉምም መ: መልእክተኛ ላ: ላእላውያን እ: ዕቍባነ ሥጋ ወነፍስ ክ: ክቡራነ ስም ት: ትጉሃን እለ ኢይነውሙ ማለት ነው::

ምእራፍ 36

ቅዱስ መጽሐፍ

ቅዱስ መጽሐፍ ማለት የተቀደሰ የተለየ የቅዱሳት መጻሕፍት መዝገብ ማለት ነው:: አበው ነቢያትና ሐዋርያትም በእየዘመናቱ የመዘገቡአቸው ቅዱሳት መጻሕፍት ስለ ፈጣሪያችን በፍጡራን እውቀት የማይመረመር ችሎታው እንዲህ የሚል አስፍረውልናል:: ቅዱስ መጽሐፍ ለመላእክትና ለሰዎች መመሪያ ነው:: እግዚአብሔር ለአብርሃም «በውነ ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለን» /ዘፍ.18÷14/ የሚለውን ቃል መልአኩ ገብርኤል ለእመቤታችን « ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር አለን» ብሏታል:: /ሉቃ.1÷37/ ነቢዩ ኤርምያስም ለእስራኤል «እነሆ የሥጋ ለባሽ ሁሉ አምላክ እግዚአብሔር ነኝ በውኑ እኔን የሚያቅተኝ ነገር አለን» /ኤር.32÷27/ እነዚህን ቃላት የተናገረና ያናገረ እግዚአብሔር አምላክ በመላእክትና በሰዎች ይታመናል:: የቅዱስ መጽሐፍ ክፍሎች ብሉይ ኪዳንና አዲስ ኪዳን ናቸው:: ብሉይ ኪዳን ከ1400 -400 ከክርስቶስ ልደት በፊት በልዩ ልዩ ቦታዎች 40 በሚያህሉ ልዩ ልዩ ጸሐፊዎች እንደተጻፈ ይነገራል:: አዲስ ኪዳን ከ45-96 ዓ.ም በ8 ሰዎች ተጻፈ:: ቅዱስ መጽሐፍ በሙሉ ወይም በከፊል ከ1500 ቋንቋዎች በላይ ተተርጉሟል:: ደራሲው ራሱ እግዚአብሔር ስለሆነ የእግዚአብሔር መጽሐፍ ይባላል /ኢሳ.34÷16/ የብሉይ ኪዳን መነሻ የሆነ ሙሴ ለሕዝቡ ያነብላቸው ነበር /ዘፀ.24÷7/ የብሉይ ኪዳን ዓላማ ስለ እግዚአብሔር መመስከር ነው:: ዮሐ.5÷39-46/ አዲስ ኪዳን በብሉይ ተተንብዮ ነበር:: /ኤር.31÷31-34 / ትንቢቱም ተፈጸመ /ሉቃ.22÷19 ዕብ.8÷13 2ቆሮ.3÷4-18/ የአዲስ ኪዳን ዓላማውም ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ አምነው ምእመናን እንዲጸድቁ

ነው። /ዮሐ.20÷31/ ብሉይ ኪዳን ከዘፍጥረት እስከ ሚልክያስ በ5ቱ መጻሕፍተ ሙሴ አምሳል በ5 ይከፈላል። /ዘዳ.4÷2/

1. ሕግና ሥርዓት ከዘፀአት እስከ ዘዳግም ያሉት የሕግ መጻሕፍት ናቸው።
2. ዘፍጥረት ከኢያሱ እስከ ኢዮብ ጣቢትና ዮዲት የታሪክ መጻሕፍት ናቸው።
3. ጸሎት፡ ይኸውም መዝሙረ ዳዊት ነው።
4. ምክር፡ የ4ቱ የሰሎሞን መጻሕፍት ሚራክ እንበለ መኃልይ
5. ትንቢት፡ የአለትና የወደፊት ቃል ይህም ከኢሳይያስ እስከ ሚልክያስ ያሉት እንበለ ሰቄቃው።

አዲስ ኪዳንም በ4ቱ ወንጌላውያን አምሳል በ4 ይከፈላል።

1. ሕግ አራቱ ወንጌላት
2. ታሪክ የሐዋርያት ሥራ
3. ስብከት ከመልእክተ ሮም እስከ ይሁዳ
4. ራዕይ፣ ትንቢት ናቸው። ሰሎሞንም ብሉይና ሐዲስን በአንድነት ሲናገር «አሮጌው ከሐዲሱ ጋር በደኃችን አለ።» ብሏል /መኃ.7÷14/ ቍጥራቸውንም ዘርዝሮ ሲያስረዳ ስሳ አማንቱ ንግሥታት ወዙ ዕቁባት አዋልድ አለ አልቦን ጉልቍ ወአሐቲ እምኔሆን ርግብየ ፍጽምትየ ሲል ስሳውን አንድ ብሎ ሰማንያውን አመጣው። ዙ ወፎዱ ግለቱ ነው። ከእነዚህም ተለይቶ አንዲቱ ፍጽምት ርግቤ ናት። ያላት ወንጌልን ነው። ስፍር ቍጥር የሌላቸው አዋልድ ያላቸው፡- ድርሳናትን ተአምሮችንና መጻሕፍተ ታሪክን ነው። /መኃ.6÷8 ሉቃ.10÷35/ መጻሕፍትን ባለማወቅ እያጣመሙ የሚተረጉሙትን ክርስቶስ ገስጿቸዋል። /ማቴ.22÷29 / ጴጥሮስም እንደጌታችን ቃሉን በማጽናት አስረድቷል። /2ጴጥ.3÷16/

ተአምርን መቀበል እንዲገባ

በተአምር ብዙ ነገር ይሠራልና ጌታ ኢየሱስም በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ ሌላ ብዙ ተአምር በደቀመዛሙርቱ ፊት አደረገ /ዮሐ.20÷30/ ዳግመኛም በስሜ ያመኑትን ይህቺ ተዓምራት ትከተላቸዋለች። /ማር.16÷17 ኢሳ.7÷14/ ባለው መሠረት እግዚአብሔር ለቅዱሳን በሚያስተምርበት ትምህርት በእምነታቸው መሠረት በሚፈጽሙት ምግባርና ትሩፋት እውነተኛ ለመሆናቸው የሚያደርግላቸው ተዓምር ወይም የሚገልጽላቸው ምልክት ነው። /የሐዋ.2÷43/ እግዚአብሔርም በጳውሎስ እጅ የሚያስገርም ተዓምር ያደርግ ነበር። / የሐዋ.19÷11፣ 14÷10 ዕብ.2÷4/ እግዚአብሔር ሲመርጥ ይህ በትር ነው ይህ ጨርቅ ነው አይልም። እግዚአብሔርም ሙሴን «ይህቺንም ተዓምራትን የምታደርግባትን በትር ይዘህት ሂድ» አለው። /ዘፀ.4÷17 2ነገ.2÷8/

የቅዱሳንን ገድል መቀበል እንዲገባ

ቅዱሳን በገድላቸው ላመነ ከጌታቸው የሚያማልዱ ክብር ፀጋ የሚያሰጡ ስለሆነ ነው። «ደግሞም በጨዋታ የሚታገል ማንም ቢሆን እንደሚገባ አድርጉ ባይታገል የድሉን አክሊል አያገኝም»/ 2ጢሞ.2÷5/ እንዲሁም «መልካሙን ገድል ተጋድያለሁ ሩጫዬንም ጨርሻለሁ ሃይማኖቴንም ጠብቄአለሁ ወደፊት የጽድቅ አክሊል ተዘጋጅቶልኛል» ይላል። /2ጢሞ.4÷7 ሮሜ.8÷35-37/ ጌታችን በዮሐንስ ወንጌል «ከምኩራባቸው ያወጡአችኋል» «ከዚህ በላይ ደግሞ የሚገድላችሁ ሁሉ እግዚአብሔርን እንደሚያገለግል የሚመስልበት ጊዜ ይመጣል ይህንንም የሚያደርጉባችሁ አብንና እኔን ስላላወቁ ነው።» / ዮሐ.16÷2 ጥበብ 10÷12/

ድርሳንና ትርጉምን መቀበል እንደሚገባ

ይህውም ጌታ በወዳጆቹ አድሮ ያናገረው ምእመናን የሚቀበሉት ቃል ነው። «በምትሰበሰቡበት ጊዜ ለእያንዳንዱ መዝሙር አለው ፣ ትምህርት አለው፣ መገለጥ አለው፣ በልሳን መናገር አለው፣ መተርጉም አለው » ብሏል። / 1ቆሮ.14÷26 ድር.ሚካ.ድር.ገብ.ይህን የመሰለ አዲስ ድርሰት ሁሉ

ራእ.10÷8-11/ መላእክት ለዳንኤል የተሰወረውን ሲተረጉሙለት ዳንኤል ለሰዎች ተርጉሞላቸዋል። /ዳን.9÷21-24፣ 10÷12፣ 12÷4/ ዳንኤል ለናቡከደነጾርና ለብልጣሶር ተርጉሟል። /ዳን.2÷2-48፣ 4÷4-31፣ 5÷1-30/ ዳንኤል ለመላእክት ሲሰግድ ሰው ለዳንኤል ሰግዷል / ዳን.8÷16፣ 2÷46/ ዳንኤላዊ ትውፊትን ቤተክርስቲያን ትቀበላለች። መጻሕፍትን ተርጉሞ ማስተማር እንዲገባ ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙሴና ከነቢያት ጀምሮ ስለ ርሱ በመጻሕፍት ሁሉ የተጻፈውን ተረጉመላቸው። /ሉቃ.24÷27/ ያልገባውን ቃል ማስተርጉም እንዲገባ ደቀመዛሙርቱም ቀርበው ምሳሌውን ተርጉምልን አሉት /ማቴ.13÷36 / ያልተተረጉመ ቃል በተዘጋ ቤት ይመሰላል። ቄላ.4÷3

ትውፊት

ትውፊት ማለት ተወፈየ ተቀበለ ካለው ግስ የወጣ ሲሆን ቅብብል ማለት ነው። በመጻሕፍት ያልተጻፈ በቃልና በቅብብል ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ አለና። ሁሉ በእያንዳንዱ ቢጻፍ ለተጻፉት መጻሕፍት ዓለም ራሱ ባልበቃቸውም ይመሰለኛል። ሲል ተናግሯል። /ዮሐ.21÷25/ ዮሐንስም በ2ተኛው መልእክቱ ሲጽፍ « እንድጽፍላችሁ የምፈልገው ብዙ ነገር ሳለኝ በወረቀትና በቀለም ልጽፈው አልወድም ወደ እናንተ ልመጣ አፍ ለአፍም ልናገራችሁ ተስፋ አደርጋለሁ» ብሏል /2ዮሐ.1÷12 3ዮሐ.1÷13/ «የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግሣጽ ልብንም ለማጽናት በጽድቅም ላለው ምክር ይጠቅማል»/2ጢሞ.3÷16 ሮሜ.15÷4/

ለቤተክርስቲያን እስራኤል ዘነፍስ፡ እግዚአብሔር ያበቀለው በወንጌሉ ራስ። ድርሰታቸው ቀንድ ሰማይ የሚጠቅስ፡ ጭራውም ትርጓሜ ምድር የሚያብስ።

ፊት በብሉይ ኪዳን ኋላም በሐዲስ፡ አፍ እያስከፈተ መጽሐፍ የሚያጉርስ። እግዚአብሔር መምህር ሆኖ የአዳምን ዘር ሁሉ፡ በመንፈሱ ሲቃኝ ሲያስተምር በቃሉ።

ፊደልና ጥፊት በሰማይ እንዳሉ፡ ብሉይና ሐዲስ ይመሰክራሉ።
አንድ ስለሆነ የዓለሙ መምህር፡ የሰማይ ሥርዓት ተሰርቷል በምድር።

ምዕራፍ 37

የቀድሞ የዘወትር ጸሎት

1. በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሀዱ አምላክ ስቡሕ ወውዱስ ዘኀረረ ኩሉ ዓለመ በሐቲ ቃል ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር ጸባዖት አምላክ አማልክት ዘሀሉ ወይሄሉ ወትረ በሰማይ ወበ ምድር ሃሌ ሉያ ለአብ ሃሌ ሉያ ለወልድ ሃሌ ሉያ ለመንፈስ ቅዱስ ንሰግድ ለአብ ንሰግድ ለወልድ ንሰግድ ለመንፈስ ቅዱስ እንዘ ሠለስቱ አሀዱ ወእንዘ አሀዱ ሠለስቱ ይሜለሱ በአካላት ወይትወአሐዱ በመለኰት አ ሥሉስ ቅዱስ መሐረነ አ ሥሉስ ቅዱስ መሐከነ አ ሥሉስ ቅዱስ ተማሃለነ ወሥረይ ለነ ኃጢአተነ ወረስየነ ድልዋነ ንክስት አፉነ ወንጸውእ ስመከ ወንበል በአኰቴት ተብሎ ጸሎት ሲጀመር ነበር። እስከ ዛሬ በጉባኤ ቤት ይጠቀሙበታል።
2. የሦስቱ የአብ የወልድ የመንፈስ ቅዱስን ስም ለሐዋርያት ያስተማራቸው ራሱ ጌታችን ነው። /ማቴ.28÷19/ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሀዱ አምላክ በቅድስት ሥላሴ የሚለውን በእፄ ዘርዓ ያዕቆብ በ14ኛው መቶ ክ/ዘመን ምእመናን ሲጠመቁ ወይም ካህናት ሲያጠምቁ ፊታቸውን ወደ ምዕራብ መልሰው እክሀደክ ሰይጣን እያሉ እንዲጸልዩ አባ ዘጊዮርጊስ አስተምሯቸዋል።
3. ነአኵተከ ማን አንደደረሰው አይታወቅም ከቅዳሴ ሐዋርያት እንደተወሰደ ይነገራል።
4. አቡነ ዘበሰማያትን የተናገረው ጌታ ነው፡ /ማቴ.6÷9 ሉቃ.11÷1/ በሰላመ ገብርኤልን አባ ዘጊዮርጊስ ናቸው። ከሉቃስ የተወሰደ /ሉቃ.1÷26-38/ ጸሎተ ሃይማኖትን አርዮስን ለማውገዝ በኒቅያ የተሰበሰቡ 318ቱ ሊቃውንት ናቸው። ይህውም ለመንግሥቱ ፍጻሜ የለውም እስከሚለው ድረስ ነው። የሠለስቱ ምእት ግሩም ቅዱሱ

ተመልከት በኋላ ግን ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ የሚለውን እስከ ፍፃሜ የደረሱ መቅዶንዮስን ለማውገዝ የተሰበሰቡ 150 የቍስጥንጥንያ ሊቃውንት ናቸው። የካቲት 1 ስንክ ይመ.

5. ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስን ሦስት ጊዜ /ኢሳ.6÷2 ራዕ.5÷8/ ስብሐት ለአብንም በ1460 የነበረ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ ነው። ከምግብ በፊት ምስጋና ይቀርብ ነበር። / 1ሳሙ.9÷23 ማቴ.15÷36 ሉቃ.14÷30/ ከበሉም በኋላ እግዚአብሔርን ይባርኩ ነበር። /ዘዳ.8÷10/
6. ሰላም ለኪን የደረሱ አፄ በዕደ ማርያም ናቸው። አፄ በዕደ ማርያም ከተማቸው ወሎ አምባሰል ከሚባል አውራጃ ግሩ ማርያም ከምትባል ከተማቸው በበዓለ ማርያም ከቀዳሾቹ አንዱ ቢጉድል ጻድቅ ንጹህ ንጉሥ ነበሩና ሊቀድሱ ቢገቡ ከመቅደሱ ውኃ ነበረውና ከውኃው ውስጥ እባብ ወጣ በዚህ ምክንያት ሰላም ለኪ እንዘ ንሰግድ ንብለኪ ማርያም እምነ ናስተበቍዓኪ እምአርዌ ነዓዊ ተማህፀነ ብኪ በእንተ ሃና እምኪ ወኢያቄም አቡኪ ማህበረነ ዮም ድንግል ባርኪ ብለው ውኃውን ቢባርኩት እባቡ ጠፍቷል።
7. ጸሎተ እግዝእትነ ማርያምን እመቤታችን ተናግረዋለች /ሉቃ.1÷46-55/
8. ውዳሴ ማርያምን ቅዱስ ኤፍሬም በዕድሜዋ ልክ 64 አድርጎ ደርሶታል። ስንክ ሐም.15
9. አነቀጸ ብርሃንን ቅዱስ ያሬድ ስንክ ግን.11
10. ይቄድስዋን ቅዱስ ኤፍሬም ደርሶታል።

<u>የመልክን ድርሰት ንጉሥ ሰሎሞን እንደጀመረ ይነገራል</u> ይኸውም በመኃልይው የጌታችንና የእመቤታችን መልክ ውበት ስለገለጸ ነው። /ጥቢ.16÷21/ ለእያንዳንዱም መልክ ሰላምታ ማቅረብ እንዲገባ ጳውሎስ ለወዳጆቹ ቅዱሳንም ጽፎላቸዋል። /ሮሜ.16÷1-16/

1. የመልክአ ማርያም ደራሲ አፄ ናዖድ ነው።

2. የመልክአ ኢየሱስ ደራሲ አባ አምደ ሐዋርያት የሚባል መነኩሴ ነው ዘሚካኤልም ይባላል/ ሕዝ.1÷28/ ዘኁ.12÷8
3. የመልክአ ሥላሴ ደራሲ አባ ስብሃት ለአብ የጣናው መምህር በ17ኛው መቶ ክ/ዘመን አጋማሽ ላይ በአፄ ኢያሱ ቀዳማዊ ነው። መርስኤ ኃዘን ወ/ቂርቆስ የታሪክ ዘመን ትዝታዬ ምንይልክ ዘመነ መንግሥት አዲስ አበባ 1936 ዓ.ም ከተፃፈው
4. የመልክአ መስቀል ደራሲ አቡቶ ዘሩፋኤል ነው።
5. የመልክአ ሥዕል ደራሲ አፄ ገላውዴዎስ ነው።
6. የመልክአ ቍርባን ደራሲ መምህር ወልደ ጊዮርጊስ በአንክበር ሚካኤል ነው።
7. የቅኔ አገባብ ደራሲው አፄ በዕደ ማርያም እንደሆነ ይነገራል።
8. የመልክአ ሰማእታት ደራሲው መሰንቆ ድንግል የሚባል የመርጠ ለማርያም ካህን እንደሆነ ይነገራል።
9. የመልክአ ተክለሃይማኖት ደራሲ ከአፄ ገላውዴዎስ ጋር ምድረ አዳል ላይ በ1551 ዓ.ም ሰማዕትነትን የተቀበለው የደብረ ሊባኖስ አጨጌ አባ ዮሐንስ ከማ ነው። ወድቆ አይሰበር ዮሐንስም ይባላል።
10. የመልክአ ኖብ ደራሲ አባ ወልደ ክርስቶስ የሚባል ነው።
11. የመልክአ ኤጲስጣቴዎስ ደራሲ አባ ዝክሩ የሚባል መነኩሴ እንደሆነ ይነገራል።
12. የመልክአ ኤፆም ደራሲ አፄ ልብነ ድንግል እንደሆነ ይነገራል
13. የመልክአ እንጦንዮስ ደራሲ አባ አካለ ክርስቶስ የሚባል መነኩሴ እንደሆነ ይነገራል።
14. የመልክአ ኪዳነ ምህረት ደራሲ አባ ዘመለኮት የሚባል መነኩሴ እንደሆነ ይነገራል።
15. የመልክአ ዮሐንስ መጥምቅ ደራሲው አባ ዘሩፋኤል እንደሆነ ይነገራል። የመልክአ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ ደራሲ አባ አምደ ሐዋርያት የሚባል መነኩሴ ነው።
16. ድርሳነ ሚካኤልንና መልኩን ሊቀ ጳጳሳት ዱማትዮስ ነው።

17. የመልክአ ገብርኤል ደራሲ አባ ዘመለኮት ነው።
18. የመልክአ ጊዮርጊስ ደራሲ አፄ ዘርዓያዕቆብ ነው።
19. የመልክአ ውዳሴና ሰቆቃወ ድንግል ደራሲ አባ ጊዮርጊስ።
20. የማኅሌተ ጽጌ ደራሲ ጽጌ ድንግል ነው።
21. የመልክአ ጉባኤ የሁሉንም መልክ በአንድ ላይ ሰብስቦ የያዘ ነው። አስተጋባኢው አይታወቅም።

ምእራፍ 38

ዐሥሩ መዓርጋት /ማቴ.13÷8/

ሀ. ባለ 30 ፍሬ የንጽሐ ሥጋ (ወጣንያን)
ለ. ባለ 60 ፍሬ የንጽሐ ነፍስ (ማዕከላውያን)
ሐ. ባለ 100 ፍሬ የንጽሐ ልቡና (ፈጻምያን) ምሳሌዎች ናቸው።

ሀ. የንጽሐ ሥጋ ማዕረጋት

1. ጽማዌ (ከኃጢአት ይርቃሉ የዓለምን ነገር ይረሳሉ ቅዱሳን መላእክትን ለማየት ይበቃሉ)
2. ልባዌ (በመንፈስ ቅዱስ መግቦት ይኖራሉ /ዘዳ.9÷9/ ቅዱሳን መላእክትን እስከመለየት ይችላሉ። /ትን.ዳን.9÷21/
3. ጣዕመ ዝማሬ (አመስግነው አይጠግቡም ድምጻቸው ሳይቀር ኃይል ይኖረዋል /የሐዋ.16÷25/)

ለ. የንጽሐ ነፍስ ማዕረጋት

4. አንብዕ (አንብዐ ንስሐ) የዕንባ ሐብት ነው። ሞተ ወልደ እግዚአብሔርን ምረረ ገሃነምን እያሰቡ ያነባሉ። /ሮሜ.12÷11 የሐዋ 20÷31 ሉቃ.6÷21/
5. ኩነኔ ሥጋቸው ለነፍሳቸው ፈጽሞ ይገዛል። /1ቆሮ.9÷27 ገላ.5÷2 ሮሜ.6÷6/
6. ፍቅር ሁሉን የሚወድ ሃብት ነው። /ማቴ.5÷45-48 ሉቃ.6÷3 ሮሜ.12÷9 1ኛ ቆሮ.13÷3/ በዚህ ማዕረግ እንስሳት ሁሉ ይገዙላቸዋል። /መዝ.90÷13 ሉቃ.10፡17 1ነገ.17÷4/

7. ሑሠት በደመና በባህር ይጓዛሉ ብዙ ማዕረጋትንም በዚህ ማዕረግ ይፈጽማሉ /2ጴጥ.1÷4 2ኛ ነገ.2÷4 1ኛ ነገ.17÷18/ ሁሉንም የማወቅ ፀጋ ይኖራቸዋል /1ቆሮ.13÷12 የሐዋ.5÷3-9/

ሐ. የንጽሐ ልቡና ማዕረጋት

8. ንፃሬ መላእክት ከመላእክት ጋር ያመሰግናሉ ያዝሏቸዋልም /1ቆሮ.6÷2
9. ተሰጥሞ ዓሣ በባህር ሰጥሞ እንደሚኖር ዘወትር በመንፈስ ቅዱስ ተሰጥመው ይኖራሉ ሕሊናቸው ፍፁም ደስተኛ ብሩህ ይሆናል። /2ቆሮ.6÷10 ፊልጵ.4÷12/
10. ከዊነ እሳት (ነጽሮተ ሥሉስ ቅዱስ) በብርሃን ይከበባሉ እግዚአብሔርን በንጉሥና በተለያየ አምሳያ ያዩታል /ማቴ.5÷8 ዘፍ.18÷1 ኢሳ.6÷1-8 ራዕ.4÷1 የሐዋ.7፡53/ ረቂቃን፣ ምሉዓን ፣ እሳታውያን እስከመሆን ይደርሳሉ። /ዮሐ.1÷40 / ቅዱሳን ሐዋርያት እስከ 10 ሰዓት ከርሱ ጋር ዋሉ የተባሉላቸው እስከ ዐሥረኛው ማዕረግ መብቃታቸውን ምሥጢሩ ይጠቁማል።

ከመጽሐፈ ስንክሳር አርኬ

ለዘፀሐፍ በክርታስ ወለዘአጽሐፍ እንዘ ይደርስ ለዘአንበቦ ወለዘተርጉሞ በልሳን ሐዲስ ወለዘ ሰምዓ ቃሉ በእዝነ መንፈስ በጸሎተ እሙ ማርያም አራቂተ ኩሉ እምባይስ ህቡረ ይምህረነ ኢየሱስ ክርስቶስ። ለዓለመ ዓለም አሜን።

ምእራፍ 39

ዓመተ ዓለምሁልምንት ሺህ ነው /ዕዝ.ሱቱ.2÷36፣6÷5 ዘዳ.4÷32 መዝ.76÷5

ዓመተ አዳም ወሶጎ

ዓመተ አዳም ማለት አዳምና ሶጎ ዘመናትን ይቆጥሩበት የነበረ የጊዜ አቆጣጠር ሥርዓት ነው። ሊቀ ነቢያት ሙሴ ይህንን የጊዜ አቆጣጠር ሥርዓት ተከትሎ የአበውን ትውልድና ዕድሜ ሲጽፍ አዳም የኖረበት ዘመን 930 ዓመት ሆነ ሞተም ብሎ /ዘፍ.5÷3 / ይጀምርና አዳም በተፈጠረ በ1256

ዓመት በኖኅ ዕድሜ በ6መቶኛው ዓመት በ2ኛው ወር ከወሩም በ17ኛው ቀን መርከቢቱ በአራራት ተራሮች ላይ ዐረፈች ይላል ዘፍ.7÷24 :: ሙሴ በ2ኛው ወር ማየ አይህ ዘነመ፣ በ7ኛው ወር መርከቢቱ በተራራ ላይ ዐረፈች ብሎ እሁድን መነሻ በማድረግ ነው:: ምክንያቱም 2ወር 7 ወር ብሎ ለመጻፍ መሠረቱ አንድ ብሎ መጀመር ነውና:: ስለዚህ እሁድ መጋቢት 29 ቀን ጥንተ ዕለት ጥንተ ፍጥረት ጥንተ ዘመን መሆንዋ በዚህ ይታወቃል 2ኛ ወር የተባለው ግን ግንቦት ሲሆን 7ወር የተባለው ጥቅምት ነው:: ይህም ከግንቦት 17 ቀን እስከ ጥቅምት 17 ቀን ያለው የዕለታት ቍጥር 150 ይሆናል:: 150 ቀን ሲደመር ወርህ ሲሰፈር 5 ወር ይሆናል እንዲህ የሚሆነው በዓመተ አዳም ወኖኅ አቆጣጠር ሥርዓት እንጂ በሌሎች የጊዜ አቆጣጠር ሥርዓት እንዲህ ትክክል አይመጣም የኢትዮጵያ የዘመን አቆጣጠር ሥርዓት በዓመተ አዳም ወኖኅ አቆጣጠር ሥርዓት የተመሠረተ ስለሆነ የየወሩ ምድብ ቀን 30 ሆኖ ይገኛል::

የኢትዮጵያውያን እና የምዕራባውያን የዘመን አቆጣጠር ልዩነት

አዳም በገነት የኖረው ለ7 ዓመታት ከ1 ወር ከ17 ቀን ብቻ ነበር:: ኩፋ.4÷16 አዳም በድሎ ከገነት በተባረረ ጊዜ እግዚአብሔር ከ5 ቀን ተኩል በኋላ ከልጅ ልጁ ተወልዶ እንደሚያድነው ቃል ገብቶለት አጽናንቶታል:: ኢትዮጵያውያን የዘመን ቀመራቸው የሚጀምረው አዳም ከተሰደደበት ጀምሮ ሲሆን ምዕራብያውያን ግን አዳም ከተፈጠረበት አንስቶ ስለሚቆጥሩ በመካከሉ የ7 ዓመት ልዩነት ሊኖረን ችሏል::

የዘመን መለወጫ ወርና ዕለት መስከረም

የኖኅ ልጅ ካም ከወንድሞቹ ጋር ዕጣ በተጣጣለ ጊዜ አፍሪካ ደረሰው ካም ወደዚህ ምድር የገባው ልምላሜና አበባ ደምቆ አሸብርቆ በሚታይበት ሌሊትና መዓልት በሰዓት በሚተካከሉበት (ዕሪና መዓልት ዕሪና ሌሊት በሚሆንበት) በመስከረም ወር ነበር:: እግዚአብሔር ለእስራኤል ከግብጽ የወጣችሁበት ወር የዓመት መጀመሪያ ይሁናችሁ እንዳላቸው:: /ዘፀ.12÷1/ ሁሉ የካም ልጆችም ይህንን ወደ ኢትዮጵያ የገቡበትን ወር የዓመት

መጀመሪያ ይሁነን ብለው ርእሰ አውደ ዓመት አድርገው ሰይመውታል:: /ኢ.ሳ.30÷29 ይህ የመስከረም ወር በኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን በተለይ ከዘመነ ሥጋዌ በፊት በዓለም ሁሉ የዓመት መጀመሪያ እንደነበረ ይነገራል:: መስከረም የመጸው መባቻ ከመሆኑም በተጨማሪ ከላይ እንደተጠቀሰው

ምዕራፍ 40

መርሐ ኅልቈ ዘመን ዘኢትዮጵያ

ዓ.ም	ወንጌላዊ	የዘመን መለወጫ ቀን	አበ ቅቴ	መጥ ቅዕ	ጾመ ነነዌ	ዐቢይ ጾም	ደብረ ዘይት
፲፱፻፺፯	ማቴ.	ቅዳሜ	፳	፲	የካ.፲፬	የካ. ፳፰	መጋ ፳፭
፲፱፻፺፰	ማር.	እሁድ	፩	፳፱	የካ.፮	የካ. ፳	መጋ ፲፯
፲፱፻፺፱	ሉቃ.	ሰኞ	፲፪	፲፰	ጥር.፳፩	የካ. ፭	መጋ ፪
፪ሺ	ዮሐ.	ረቡዕ	፳፫	፯	የካ. ፲	የካ. ፳፬	መጋ ፳፩
፪ሺ፩	ማቴ.	ሐሙስ	፬	፳፮	የካ. ፪	የካ. ፲፮	መጋ ፲፫
፪ሺ፪	ማር.	ዓርብ	፲፭	፲፭	ጥር. ፲፯	የካ. ፩	የካ ፳፰
፪ሺ፫	ሉቃ.	ቅዳሜ	፳፮	፬	የካ. ፯	የካ. ፳፩	መጋ ፲፰
፪ሺ፬	ዮሐ.	ሰኞ	፯	፳፫	ጥር. ፳፰	የካ. ፲፪	መጋ ፱
፪ሺ፭	ማቴ.	ማክሰ	፲፰	፲፪	የካ. ፲፰	መጋ. ፪	መጋ ፳፱
፪ሺ፮	ማር.	ረቡዕ	አልቦ	፴	የካ. ፫	የካ. ፲፯	መጋ ፲፬
፪ሺ፯	ሉቃ.	ሐሙስ	፲፩	፲፱	ጥር. ፳፭	የካ. ፱	መጋ ፮
፪ሺ፰	ዮሐ.	ቅዳሜ	፳፪	፰	የካ. ፲፬	የካ. ፳፰	መጋ ፳፭
፪ሺ፱	ማቴ.	እሑድ	፫	፳፯	ጥር. ፳፱	የካ. ፲፫	መጋ. ፲
፪ሺ፲	ማር.	ሰኞ	፲፬	፲፮	ጥር. ፳፩	የካ. ፭	መጋ. ፪
፪ሺ፲፩	ሉቃ.	ማክሰ	፳፭	፭	የካ. ፲፩	የካ. ፳፭	መጋ. ፳፪
፪ሺ፲፪	ዮሐ	ሐሙስ	፮	፳፬	የካ. ፪	የካ. ፲፮	መጋ. ፲፫
፪ሺ፲፫	ማቴ.	ዓርብ	፲፯	፲፫	የካ. ፲፭	የካ. ፳፱	መጋ. ፳፮
፪ሺ፲፬	ማር.	ቅዳሜ	፳፰	፪	የካ. ፯	የካ. ፳፩	መጋ. ፲፰
፪ሺ፲፭	ሉቃ.	እሑድ	፱	፳፩	ጥር. ፳፱	የካ. ፲፫	መጋ. ፲
፪ሺ፲፮	ዮሐ.	ማክሰ	፳	፲	የካ. ፲፰	መጋ. ፪	መጋ. ፳፱
፪ሺ፲፯	ማቴ.	ረቡዕ	፩	፳፱	የካ. ፫	የካ. ፲፯	መጋ. ፲፬
፪ሺ፲፰	ማር.	ሐሙስ	፲፪	፲፰	ጥር ፳፭	የካ. ፱	መጋ. ፮
፪ሺ፲፱	ሉቃ.	ዓርብ	፳፫	፯	የካ. ፲፭	የካ. ፳፱	መጋ. ፳፮
፪ሺ፳	ዮሐ.	እሑድ	፬	፳፮	ጥር ፳፱	የካ. ፲፫	መጋ. ፲
፪ሺ፳፩	ማቴ.	ሰኞ	፲፭	፲፭	ጥር ፳፩	የካ. ፭	መጋ. ፪
፪ሺ፳፪	ማር.	ማክሰ	፳፮	፬	የካ. ፲፩	የካ. ፳፭	መጋ. ፳፪
፪ሺ፳፫	ሉቃ.	ረቡዕ	፯	፳፫	ጥር ፲፮	የካ. ፲	መጋ. ፯
፪ሺ፳፬	ዮሐ.	ዓርብ	፲፰	፲፪	የካ. ፲፭	የካ. ፳፱	መጋ. ፳፮
፪ሺ፳፭	ማቴ.	ቅዳሜ	አልቦ	፴	የካ. ፯	የካ. ፳፩	መጋ. ፲፰
፪ሺ፳፮	ማር.	እሑድ	፲፩	፲፱	ጥር ፳፪	የካ. ፮	መጋ. ፫
፪ሺ፳፯	ሉቃ.	ሰኞ	፳፪	፰	የካ. ፲፪	የካ. ፳፮	መጋ. ፳፫
፪ሺ፳፰	ዮሐ.	ረቡዕ	፫	፳፮	የካ. ፫	የካ. ፲፯	መጋ. ፲፬
፪ሺ፳፱	ማቴ.	ሐሙስ	፲፬	፲፮	ጥር ፲፰	የካ. ፪	የካ ፳፱
፪ሺ፴	ማር.	ዓርብ	፳፭	፭	የካ. ፰	የካ. ፳፪	መጋ ፲፱
፪ሺ፴፩	ሉቃ.	ቅዳሜ	፮	፳፬	ጥር ፴	የካ. ፲፬	መጋ. ፲፩
፪ሺ፴፪	ዮሐ.	ሰኞ	፲፯	፲፫	የካ ፲፱	መጋ. ፫	መጋ ፴
፪ሺ፴፫	ማቴ.	ማክሰ	፳፰	፪	የካ. ፬	የካ. ፲፰	መጋ. ፲፭
፪ሺ፴፬	ማር.	ረቡዕ	፱	፳፩	ጥር ፳፮	የካ. ፲	መጋ. ፯
፪ሺ፴፭	ሉቃ.	ሐሙስ	፳	፲	የካ ፲፮	የካ. ፴	መጋ. ፳፯
፪ሺ፴፮	ዮሐ.	ቅዳሜ	፩	፳፱	የካ ፯	የካ. ፳፩	መጋ. ፩፰
፪ሺ፴፯	ማቴ.	እሑድ	፲፪	፲፰	ጥር ፳፪	የካ. ፮	መጋ. ፫
፪ሺ፴፰	ማር.	ሰኞ	፳፫	፯	የካ. ፲፪	የካ. ፳፮	መጋ. ፳፫
፪ሺ፴፱	ሉቃ.	ማክሰ	፬	፳፮	የካ. ፬	የካ. ፲፰	መጋ. ፲፭
፪ሺ፴፲	ዮሐ.	ሐሙስ	፲፭	፲፭	ጥር ፲፰	የካ. ፪	የካ. ፳፱
፪ሺ፴፩	ማቴ.	ዓርብ	፳፮	፬	የካ. ፰	የካ. ፳፪	መጋ. ፲፱

ታሪክና ግሥ ባለብዙ ፍሬ የታመነ የመጻሕፍት ወሬ እሴብሉ ሶእግዚአብሔር ዘረድአኒ ወእዜምር ለስመ እግዚብሔር ልዑል «የረዳኝን እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ ለልዑል እግዚአብሔር ስምም እዘምራለሁ::» መዝ.12÷12 «የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ ከእናንተ ጋር ይሁን አሜን::» 1ተሰ.5÷27-28 አነሳስቶ ላስጀመረን አስጀምሮ ላስፈጸመን ለልዑል እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይድረስው::